KÚRIAI DÖNTÉSEK

BÍRÓSÁGI HATÁROZATOK

2025/12
73. évfolyam

2025. december

KÚRIA

TARTALOM

JOGEGYSÉGI PANASZ TANÁCS

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának 11/2025. Jogegységi határozat (Jpe.III.60.049/2024/12. szám) a telekadó tárgyi hatálya alá tartozó terület meghatározásáról 1946

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.052/2024/8. számú határozat 1951

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.054/2024/8. számú határozat 1954

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.004/2025/10. számú határozat 1957

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.I.60.019/2025/11. számú határozat..... 1965

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.IV.60.002/2025/12. számú végzés..... 1972

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.042/2025/10. számú végzés 1973

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.I.60.049/2025/5. számú végzés 1975

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.052/2025/3. számú végzés 1976

BÜNTETŐ KOLLÉGIUM

263 A KRESZ-szabályok terhelt általi többszörös, durva megszegése nem jelenti egyben azt is, hogy közvetlen veszélyhelyzet teremtésére kiterjedt a legalább eshetőleges szándéka. A terhelt tudattartalmát a körülmények együttes értékelése után lehet meghatározni; nincs alap eshetőleges szándék megállapítására, ha a terhelt a szándékos szabályszegést követően, a közvetlen veszélyhelyzet felismerésekor eredménytelenül, de mindent megtesz a baleset elhárítása érdekében és egyébként sem merül fel semmilyen olyan körülmény, ami a saját és mások életének és testi épségének veszélyeztetésére irányuló szándékát alátámasztaná 1980

264 A büntetőjogi felelősség alanyhoz kötött, ennek hiányában nem állapítható meg a terhelt egyéni felelőssége. A vád tárgyává tett cselekmény körülírása akkor pontos, ha a vádiratban ismertetett történeti tényállás hiánytalanul tartalmazza a bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő konkrét tényeket: az elkövetési magatartást, a cselekmény megvalósulásának helyét, idejét és egyéb körülményeit 1986

265 Ha a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet részbeni megalapozatlanságát anélkül, hogy annak okáról és mibenlétéről számot adna, tévesen állapítja meg, akkor a másodfokú eljárásban az eltérő tényállás megállapításának jogi alapja is hiányzik. Ebben az esetben a harmadfokú bíróság az ítéletnek a másodfokú bíróság eltérő tényállás megállapítását eredményező részét a tényállásból kirekeszti – azzal, hogy lehetősége van a tényállást a bűnösség megítélését nem érintően helyesbíteni –, és a másodfokú bíróság által felmentett vádlott bűnösségét megállapíthatja 1989

POLGÁRI KOLLÉGIUM
POLGÁRI SZAKÁG

266 I. Vadászterület tulajdonosi közösségének gyűlésén valamely földtulajdonos képviseletében részt vett személy érvénytelen meghatalmazása akkor eredményezi a gyűlésen hozott határozatok érvénytelenségét, ha az érvénytelen meghatalmazással leadott szavazatszám figyelmen kívül hagyásával nem teljesül a vizsgált határozatok meghozatalához szükséges szótöbbség.

II. A tulajdonosi közösség gyűlésén hozott határozat megtámadásának két alternatív oka az okszerű gazdálkodás sérelme, illetve a kisebbségben maradt földtulajdonos jogos érdekeinek lényeges sérelme. Kisebbségi érdeksérelem miatt akkor támadható megalapozottan a tulajdonosi közösség gyűlésének határozata, ha a sérelem lényeges, a megsértett érdek jogos, és azt a sérelmet szenvedett kisebbség közvetlenül a többséggel szemben szenvedi el a határozat eredményeként 2010

267 I. A használat szolgalomszerűségének megítélése nem bizonyítékértékelésen alapuló ténykérdés, hanem a megállapított tényekből levont anyagi jogi következtetés (anyagi jogkérdés), ami az anyagi jog megsértése körében vizsgálható.

II. A telki szolgalmi jog nem jelentheti a tulajdonjog részjogosítványainak szinte teljes körű átengedését. A telki szolgalom célja nem lehet olyan kizárólagos és általános jellegű területhasználat, amely alapján az uralkodó telek mindenkori birtokosa a szolgáló teleknek az uralkodó telekkel szomszédos részét általános jelleggel és kizárólagosan birtokolhatja, használhatja, hasznosíthatja, valamint mindezek jogát másnak átengedheti.

III. Ha az ingatlan egy részére irányuló tulajdonjog elbirtoklási igény érvényesítése – az ingatlan megoszthatóságának hiánya miatt – akadályba ütközik, úgy a felperes alappal nem érvényesíthet olyan telki szolgalom elbirtoklása iránti igényt, amelyben a telki szolgalom tartalma az el nem birtokolható tulajdonjog részjogosítványaival szinte teljesen megegyezik 2011

268 A közérdekű adatigénylés tárgyában a valódi tárgyi keresethalmazat rendelkezésének érvényesülése speciális. Bár a pert megelőző kötelező előzetes adatigénylés tárgyát önmagában az Infotv.

nem korlátozza, azonban az ehhez kapcsolódóan indított peres eljárásban előterjesztett keresettel szemben már irányadó az a feltétel, hogy a keresetek ugyanabból vagy ténybeli és jogi alapon (ez alatt nem az előzetes adatigénylés értendő) összefüggő jogviszonyból erednek a kereset tárgyát képező igények 1015

269 I. A valódi tárgyi keresethalmazat lehetősége szempontjából nem az érvényesített jog és nem a jogalap azonossága, hanem annak a jogviszonynak az azonossága – vagy ténybeli és jogi alapon való összefüggése – a meghatározó, amelyből az érvényesített jog ered.
II. A valódi tárgyi keresethalmazat eljárásjogi korlátait a perhatékonyság kettős szempontrendszerére – a konkrét per gyors befejezésére és az anyagi jogok hatékony érvényre juttatására – figyelemmel kell értékelni, szem előtt tartva az észszerűség és a közjó követelményét is.
III. Az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés törlése iránt indított közérdekű keresetek ténybeli alapon is összefüggő jogviszonyokból erednek, ha az e jogviszonyok alapjául szolgáló szerződéseket részben azonos szerződő felek, azonos időszakban, azonos település közigazgatási területén fekvő földekre, azonos módszerrel kötötték 2021

270 I. A Pp. 279. § (1) bekezdésének a megsértése körében nem vizsgálható, hogy a bíróság érdemi (anyagi jogi) döntése során figyelemmel volt-e a fél által jogi érvelése alátámasztásaként csatolt bírósági határozatokban foglaltakra.
II. A perben releváns magatartás megtörténtének tényként való megállapítása, valamint e magatartás anyagi jogon alapuló értékelése a jogvita elbírálásának egymástól elkülönülő lépései: a bíróság a bizonyítékok értékelése alapján először megállapítja a per eldöntéséhez szükséges, a perben jelentős tényeket, majd az így megállapított tényekre az anyagi jogot alkalmazva dönt a per érdemében. A magatartás értékelése, minősítése nem bizonyítékértékelésen alapuló ténykérdés, hanem a megállapított tényekből levont anyagi jogi következtetés, anyagi jogkérdés.
III. A kívülálló harmadik személy felperesek teljes kártérítési igényüket érvényesíthetik azzal az üzembentartóval szemben, aki saját előadása szerint közös károkozónak minősül a több veszélyes üzem által közösen okozott kár vonatkozásában .. 2026

POLGÁRI KOLLÉGIUM GAZDASÁGI SZAKÁG

271 I. A Cstv. 57. § (1) bekezdés *h)* pontjának a 2006. július 1-jei bevezetésétől érvényesülő szabályozási elve, hogy a kielégítési sorrend utolsó helyére tartozzanak azok a követelések, amelyek jogosultja a gazdálkodó szervezet tagja, vezető tisztségviselője vagy annak hozzátartozója, illetve az adós többségi befolyása alatt álló gazdálkodó szervezet, vagy amelyek az adós ingyenes szerződései alapján állnak fenn. A jogalkotót a kielégítési sorrendnek ezzel a kiegészítésével az a megfontolás vezette, hogy a nevesített esetekben az adós és a követelés jogosultja között olyan szoros kapcsolat van, amely miatt a követelés nem oszthatja a többi hitelező azonos típusú követelésének sorsát.
II. Nem esik a Cstv. általános kielégítési szabályait kizáró fenti rendelkezés hatálya alá az adós felszámolást megelőző vezető tisztségviselője javára, az ellene a felszámolási eljárás alatt megalapozatlanul kezdeményezett peres eljárásban megítélt perköltség-követelés 2034

272 A Cstv. és a Ptk. alapján érvényesített igények egymáshoz való viszonyát az jellemzi, hogy a szerződés jóerkölcsbe ütközése mint érvénytelenségi ok, nem szolgálhatja a szerződés más jogalapon elmulasztott megtámadásának a pótlását. Ezért amennyiben a felperes tényállítása a lényeget illetően megegyezik a Cstv. 40. § (1) bekezdés *a)* pontja szerinti jogvesztő határidőn belül érvényesíthető önálló megtámadási kereset alapjául szolgáló okokkal, azok alapján az engedményezési szerződésnek a Ptk. 6:96. §-ára hivatkozással a nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköző érvénytelensége nem állapítható meg 2036

POLGÁRI KOLLÉGIUM MUNKAÜGYI SZAKÁG

273 I. A Sztrájktv. rendelkezéseit figyelmen kívül hagyó munkabeszüntetés a foglalkoztatási jogviszonyokban nem minősülhet a véleménynyilvánítás jogszerű formájának, ezért annak munkáltatói figyelmeztetést követő alkalmazása megalapozhatja a jogviszony azonnali hatályú megszüntetését.
II. Nem állapítható meg diszkrimináció, ha a politikai vélemény kifejtése és a jogviszony azonnali hatályú megszüntetése közötti okozati összefüggés hiányát a munkáltató a foglalkoztatási jogviszonyból eredő lényeges kötelezettség jelentős mértékű, vétkes megszegésével bizonyítja 2047

KÖZIGAZGATÁSI KOLLÉGIUM

274 Az EUB az előzetes döntéshozatali eljárásban vizsgált uniós jogi norma értelmét a megkereső bíróság által elé tárt tényállásra vonatkoztatva adja meg, így az ott szereplő értelmezést nem lehet minden vizsgálat és összehasonlítás nélkül a perbeli tényállásra alkalmazni..... 2062

275 A Kp. 110. § (3) bekezdésének rendelkezése értelmében a hatályon kívül helyezést megalapozó súlyos, az ügy érdemére is

kiható jogszabálysértés, ha a megismételt eljárás során az elsőfokú bíróság nem követi a másodfokú bíróság iránymutatását, attól eltér vagy annak nem tesz eleget 2064
276 Eljárást megszüntető végzés, mint közigazgatási cselekmény jogszerűségének vizsgálata iránti közigazgatási perben a kereseti kérelem keretei között az eljárás megszüntetésének jogszerűsége vizsgálandó, azonban az alperes által meg nem hozott, a közigazgatási eljárás ügyfelének kérelmét érdemben elbíráló közigazgatási döntés a bíróság reformatórius jogkörében eljárva nem pótolható..... 2068
277 Az országos jelentőségű vasútvonallal érintett ingatlan tulajdonjogi viszonyainak rendezése iránti eljárásban a tulajdonkorlátozás az építés megkezdésétől, de legkésőbb a használatbavétel időpontjától fennáll, ezért a kisajátítással érintett ingatlan tulajdonosát a Kstv. 40/L. § (3) bekezdése alapján a tulajdonelvonás időpontjában fennálló valós forgalmi értéken alapuló kártanításon felül, a korábbi tényhelyzetre figyelemmel a tényhelyzet (károsodás) bekövetkezésétől évente a valós forgalmi érték 2%-a is megilleti kompenzációként azzal, hogy ennek teljes összege nem haladhatja meg az ingatlan valóságos forgalmi értékének 10%-át.
Amennyiben a tulajdonos a vasútvonal megépülését/forgalomba helyezését követően szerzett tulajdonjogot a kisajátítással érintett ingatlanban, legkorábban a tulajdonszerzés napjától kezdődően illeti meg a kártalanítási összegen felüli kompenzáció 2076
278 A regisztratív szerv által hozott határozat esetén sem elegendő annyi indokolás, hogy a bejegyzés alapjául szolgáló okiratok megfelelnek a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek. A döntés indokolásában ki kell térni arra, hogy mely okiratok szolgálnak a bejegyzés alapjául, és azok miért felelnek meg, vagy miért nem felelnek meg és mely jogszabályi követelményeknek..... 2081
279 A hivatásos állomány tagját a 2023. február 1. napját megelőző szabályok szerint megbízási díj illeti meg, amennyiben a Hszt. 71. § (1) bekezdés *c)* pontjában meghatározott, a beosztásához nem tartozó feladatkört látott el, többletfeladatként 2084
280 A Szabs. tv. 2025. március 1. napjától hatályos 2. § (4) bekezdésének hatálybalépése előtt a közúti közlekedés rendjére vonatkozó törvényi szabályozással azonos tárgyú, de a közösségi együttélés alapvető szabályai körében megalkotott helyi szabályozás a jogalkotást – törvényi felhatalmazás hiányában – indokolatlanul többszintűvé tette..... 2088

EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA HATÁROZATAI

I. A C-744/23 Zlakov ügyben 2025. október 23-án hozott ítélet 2094
II. A C-798/23 Abbottly ügyben 2025. október 9-én hozott ítélet 2095
III. C-466/24 Venshova ügyben 2025. október 23-án hozott ítélet 2100
IV. A C-469/24 Tuleka ügyben 2025. október 23-án hozott ítélet 2105
V. C-510/24 Profil-Copy 2002 ügyben 2025. október 16-án hozott ítélet 2112

FÓRUM

Varga Zs. András: Gondolatok *A kádári megtorlás rendszerének* újabb kiadása elé 2116

CONTENTS

UNIFORMITY COMPLAINT PANEL

Decision no. 11/2025. (Jpe.III.60.049/2024/12.) on the determination of the land subject to property tax 1946
Decision Jpe.II.60.052/2024/8. of the Uniformity Complaint Panel of the Curia... 1951
Decision Jpe.II.60.054/2024/8. of the Uniformity Complaint Panel of the Curia... 1954
Decision Jpe.II.60.004/2025/10. of the Uniformity Complaint Panel of the Curia... 1957
Decision Jpe.I.60.019/2025/11. of the Uniformity Complaint Panel of the Curia... 1965
Order Jpe.IV.60.002/2025/12. of the Uniformity Complaint Panel of the Curia... 1972
Order Jpe.II.60.042/2025/10. of the Uniformity Complaint Panel of the Curia... 1973
Order Jpe.I.60.049/2025/5. of the Uniformity Complaint Panel of the Curia... 1975
Order Jpe.II.60.052/2025/3. of the Uniformity Complaint Panel of the Curia... 1976

CRIMINAL CHAMBER

263 Multiple, gross violations of traffic regulations by the defendant do not necessarily mean that he had at least a possible intention to create a direct danger. The defendant's state of mind can be determined after assessing the circumstances as a whole; there is no basis for establishing possible intent if, after intentionally violating the rules, the defendant, upon recognizing the immediate danger, makes every effort to avert the accident, but is unsuccessful, and there are no other circumstances that would support the conclusion that the defendant intended to endanger his own life and physical integrity or that of others..... 1980

264 Criminal liability is linked to the individual, and in the absence of this, the individual liability of the accused cannot be established. The description of the act that is the subject of the charge is accurate if the historical facts presented in the indictment contain all the specific facts corresponding to the elements of the offense as defined by law: the conduct of the offense, the place, time, and other circumstances of the act..... 1986

265 If the court of second instance erroneously finds that the first instance judgment is partially unfounded without giving reasons for its decision, then there is no legal basis for establishing different facts in the second instance proceedings. In this case, the court of third instance shall exclude from the facts of the case the part of the judgment where the court of second instance established different facts – with the possibility of correcting the facts without affecting the assessment of guilt – and may establish the guilt of the defendant acquitted by the court of second instance..... 1989

CIVIL CHAMBER
CIVL DIVISION

266 I. At a meeting of the hunting ground owners' association, if a person representing a landowner participates with an invalid power of attorney, the resolutions adopted at the meeting shall be invalid if, disregarding the votes cast with the invalid power of attorney, the majority required for the adoption of the resolutions under consideration is not achieved.
II. There are two alternative grounds for challenging a decision taken at a meeting of the community of owners: infringement of the principle of sound management and significant infringement of the legitimate interests of landowners remaining in the minority. A decision of the owners' association may be challenged on the grounds of minority interests if the infringement is significant, the infringed interest is legitimate, and the minority suffering the infringement suffers it directly as a result of the decision vis-à-vis the majority..... 2010

267 I.The assessment of the easement-like nature of use is not a question of fact based on the evaluation of evidence, but rather a substantive legal conclusion drawn from the established facts (a question of substantive law), which can be examined in the context of a violation of substantive law.
II. The right of easement cannot mean the transfer of almost all rights of ownership. The purpose of easement on the land cannot be the exclusive and general use of the land that the current owner of the dominant land can generally and exclusively own, use, and exploit the part of the servient land adjacent to the dominant land, and can transfer all these rights to another person.
III. If a claim for adverse possession of a part of the property is impeded due to the indivisibility of the property, the plaintiff cannot validly assert a claim for adverse possession of an easement on land where the content of the easement is almost identical to those rights of ownership that cannot be acquired through adverse possession 2011

268 The application of the provision on genuine groups of claims is specific in the case of requests for data of public interest. Although the Data Protection Act does not restrict the

subject matter of the mandatory preliminary data request preceding the lawsuit, the condition that the claims arise from the same legal relationship or from a legal relationship related to the claims in terms of facts and law (this does not refer to the preliminary data request) is decisive for the claim submitted in the related legal proceedings..... 1015

269 I. From the perspective of genuine joinder of claims, it is not the identity of the enforced right and the legal basis that is decisive, but rather the identity of the legal relationship – or its factual and legal connection – from which the enforced right originates.
II. The procedural limitations of genuine joinder of claims must be assessed in light of the dual criteria of procedural efficiency—the swift conclusion of the specific case and the effective enforcement of substantive rights—while also bearing in mind the requirements of reasonableness and the public interest.
III. Public interest actions brought for the cancellation of real estate registry entries arise from related legal relationships on factual grounds if the contracts underlying these legal relationships were concluded by partially identical contracting parties, during the same period, for land located in the administrative area of the same municipality, using the same method 2021

270 I. In the context of a violation of Section 279(1) of the Code of Civil Procedure it cannot be examined whether the court took into account the contents of the court decisions attached by the party to justify its legal arguments in the substantive part of its decision.
II. The determination of the occurrence of the conduct relevant to the lawsuit as a fact and the assessment of this conduct based on substantive law are separate steps in the adjudication of the legal dispute: based on the evaluation of the evidence, the court first establishes the facts that are relevant to the case and necessary for deciding the case, and then applies substantive law to the facts thus established to decide on the merits of the case. The assessment and classification of conduct is not a question of fact based on the evaluation of evidence, but a substantive legal conclusion drawn from the established facts, a question of substantive law.
III. Third-party plaintiffs may assert their full claim for damages against the operator who, according to his own statement, is considered a joint tortfeasor in relation to the damage caused jointly by several dangerous operations 2026

CIVIL CHAMBER
COMMERCIAL DIVISION

271 I. The regulatory principle applicable since the introduction of Section 57(1)(h) of the Act XLIX of 1991 on Bankruptcy Proceedings and Liquidation Proceedings on July 1, 2006, is that claims whose beneficiaries are members of the business organization, or a relative of the debtor, or an economic entity under the majority influence of the debtor, or which exist on the basis of free contracts of the debtor. The legislator was guided by the consideration that in the cases specified, there is such a close relationship between the debtor and the creditor that the claim cannot share the fate of other creditors' claims of the same type.
II. The provision excluding the general satisfaction rules of the Act XLIX of 1991 on Bankruptcy Proceedings and Liquidation Proceedings . does not apply to claims for legal costs awarded in favor of a senior officer of the debtor prior to liquidation in unfounded litigation initiated against him during the liquidation proceedings..... 2034

272 The relationship between claims enforced under the Liquidation Act and the Civil Code is characterized by the fact that a breach of good morals as a ground for invalidity cannot serve as a substitute for a failure to challenge the contract on other legal grounds. Therefore, if the plaintiff's statement of facts is essentially the same as the grounds for a separate action that can be enforced within the limitation period specified in Section 40(1)(a) of the Liquidation Act within the limitation period, the assignment agreement cannot be declared invalid on the grounds of manifestly contrary to good morals with reference to Section 6:96 of the Civil Code 2036

CIVIL CHAMBER
LABOUR DIVISION

273 I. A strike that disregards the provisions of the Strike Act cannot be considered a lawful form of expression in employment relationships, therefore its use following a warning from the employer may justify the immediate termination of the legal relationship.
II. Discrimination cannot be established if the employer proves the absence of a causal link between the expression of political opinion and the immediate termination of the legal relationship by demonstrating a significant and culpable breach of an essential obligation arising from the employment relationship..... 2047

ADMINISTRATIVE DIVISION

274 The CJEU interprets the meaning of the EU legal provision examined in the preliminary ruling procedure in relation to the facts presented by the referring court, so the interpretation given there cannot be applied to the facts of the case without further examination and comparison 2062

275 Pursuant to Section 110(3) of the Act of Administrative Procedure a serious violation of law that affects the merits of the case and justifies repeal occurs if, during the retrial, the court of first instance fails to follow the guidelines of the court of second instance, deviates from them, or fails to comply with them 2064

276 In an administrative lawsuit seeking review of the legality of an order terminating proceedings as an administrative act, the legality of the termination of proceedings must be examined within the scope of the statement of claim. However, an administrative decision not taken by the defendant, which assesses the merits of the request of the party to the administrative proceedings, cannot be replaced by the court acting in its reformatory capacity 2068

277 In proceedings to settle ownership issues relating to real estate affected by a railway line of national importance, the restriction on ownership shall apply from the start of construction, but no later than the date of commissioning. therefore, in addition to compensation based on the actual market value at the time of expropriation, pursuant to Section 40/L(3) of the Act on Expropriation the owner of the property affected by expropriation is also entitled to compensation based on the actual market value at the time of the occurrence of the damage, taking into account the previous factual situation, at a rate of 2% of the actual market value per year, provided that taking into account the previous factual situation, 2% of the actual market value per year from the date of the factual situation (damage) as compensation, provided that the total amount thereof does not exceed 10% of the actual market value of the property.
If the owner acquired ownership of the property affected by the expropriation after the construction/commissioning of the railway line, compensation in excess of the amount of compensation shall be payable from the date of acquisition at the earliest .. 2076

278 Even in the case of a decision made by the registration authority, it is not sufficient to state that the documents serving as the basis for registration comply with the relevant legal provisions. The reasoning for the decision must specify which documents serve as the basis for registration and why they comply or do not comply with which legal requirements 2081

279 Professional staff members are entitled to a commission fee in accordance with the rules in force prior to February 1, 2023, if they performed tasks not related to their position, as defined in Section 71(1)(c) of the Act on the service relationship of law enforcement agencies as additional tasks 2084

280 Section 2(4) of the Act on Road Traffic, effective as of March 1, 2025, provides that before the entry into force of Section 2(4) of the Act, local regulations on the same subject as the statutory regulations on road traffic, but created within the framework of the basic rules of community coexistence, made legislation unnecessarily multi-layered in the absence of statutory authorization 2088

JUDGMENTS OF THE COURT OF JUSTICE THE EUROPEAN UNION

I. Judgement of 23 October 2025 delivered in case C-744/23 Zlakov 2094

II. Judgement of 9 October 2025 delivered in case C-798/23 Abbottly 2095

III. Judgement of 23 October 2025 delivered in case C-466/24 Venshova 2100

IV. Judgement of 23 October 2025 delivered in case C-469/24 Tuleka 2105

V. Judgement of 16 October 2025 delivered in case C-510/24 Profil-Copy 2112

FORUM

Dr. András Zs. Varga: Thoughts on the new edition of *Kádár's system of retaliation* 2116

JOGEGYSÉGI PANASZ TANÁCS

A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsa
11/2025. Jogegységi határozat
(Jpe.III.60.049/2024/12. szám)
a telekadó tárgyi hatálya alá tartozó terület meghatározásáról

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Kúria K.V. tanácsának előzetes döntéshozatali indítványa alapján meghozta a következő

jogegységi határozatot:

1. Az ingatlannak a telekadót érintően a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 52. § 16. pontjában felsorolt kivételek közé tartozó voltát vizsgálni kell annak eldöntésekor, hogy rá a törvény tárgyi hatálya kiterjed-e. A beépíthetetlenség mint fizikai korlát e törvényhely alkalmazása során nem vizsgálható.
2. A Kúria K.V. számú tanácsa a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Kfv.35.033/2023/5. számú határozattól eltérhet.
3. A Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Kfv.35.033/2023/5. számú határozata a továbbiakban kötelező erejűként nem hivatkozható.

Indokolás

I.

[1] A Kúria K.V. ítélkező tanácsa (a továbbiakban: Indítványozó) a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 32. § (1) bekezdés *b)* pontja, valamint 33. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján előzetes döntéshozatali indítványt terjesztett elő az előtte folyamatban lévő Kfv.35.149/2024. számú ügyben, mert jogkérdésben el kíván térni a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett Kfv.35.033/2023/5. számú határozattól.

[2] A Kfv.35.149/2024. számú ügy tényállása szerint a felperes gazdasági társaság kizárólagos tulajdonát képezi a perbeli ingatlan (a továbbiakban: Ingatlan), amely az ingatlan-nyilvántartásban „kivett út” megjelöléssel szerepel. Az önkormányzat jegyzője mint elsőfokú adóhatóság a felperesnek az Ingatlan telekadó tárgyi hatálya alá nem tartozó jellegének megállapítására irányuló kérelmét elutasította. A felperes terhére az adókötelezettséget 6157 m^2 adóköteles telekterület után megállapította, a 2020–2021. évekre összesen 3 534 118 forint telekadó előírást rendelt el.

[3] A felperes kérelmében arra hivatkozott, hogy az Ingatlan „kivett út” a köz számára megnyitott magánút, bárki szabadon használhatja, az a helyi közútrendszer részét képezi. Az Ingatlan a tényleges funkciója miatt nem minősül teleknek, így telekadó tárgya sem lehet. Az elsőfokú adóhatóság szerint a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Htv.) egyértelműen definiálja a telek fogalmát, amelynek az Ingatlan megfelel. Azzal, hogy felperes az Ingatlant bárki által szabadon hozzáférhetővé tette, nem mentesült a telekadó fizetési kötelezettsége alól. Speciális adójogi szabályozás hiányában közömbös, hogy az Ingatlan a „funkcióját tekintve közútnak” minősül. Az adózás szempontjából a közhiteles nyilvántartás adatait kell figyelembe venni, amely szerint az Ingatlan „kivett út” ágban van nyilvántartva. Az Ingatlan a felperes „magántulajdonát” képezi, az magánút, ezzel szemben a közút az állam, illetve önkormányzat tulajdonában álló út. Az Ingatlan a funkcióját tekintve a környező ingatlanok megközelítésére szolgál, azonban a közút jelleget nem a funkciója, hanem a tulajdonos minősége határozza meg.

[4] A felperes fellebbezésében arra hivatkozott, hogy az ingatlan-nyilvántartási adatok mellett az elsőfokú adóhatóságnak vizsgálnia kellett volna az Ingatlan tényleges funkcióját, annak fizikai jellemzőit.

[5] A kormányhivatal mint másodfokú adóhatóság az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Indokolása szerint a Htv. nem ismeri a „kvázi közút” fogalmát, továbbá az adótárgy elhatárolása szempontjából az adott út tényleges igénybevételi-felhasználási módja nem, kizárólag az ingatlan-nyilvántartás szerinti besorolás bír jogi relevanciával. Következésképpen az ingatlan-nyilvántartásba kivett útként bejegyzett területek a telekadó tárgyának minősülnek.

[6] A Budapest Környéki Törvényszék a 17.K.701.842/2023/9. számú ítéletével a másodfokú határozat megváltoztatására irányuló keresetet elutasította. Érvelése szerint a telekadó hatálya alól a közút területe kivétel a Htv. 52. § 16. pont *d)* alpontja alapján, azonban a perbeli Ingatlan a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 47. § 7. pontjába foglalt értelmező rendelkezés szerint az utak közé tartozik, de nem minősül közútnak. A felperes állította, de nem bizonyította azt, hogy a megjelölt ingatlan nem teleknek, hanem közútnak minősül.

[7] A felperes az ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítélete abban tér el a Kúria Kfv.35.033/2023/5. számú közzétett határozatától, hogy a telekadó tárgyát képező Ingatlan fizikai jellemzőit, valóságos, aktuális helyzetét nem vizsgálta, azokat figyelmen kívül hagyta, így a Htv. 17. §-ába és az 52. § 16. pontjába ütköző döntést hozott. A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi. I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján befogadta.

[8] Az Indítványozó szerint a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásának akadálya a Kfv.35.033/2023/5. számú ítélet [17] bekezdésében a „kivett út” kapcsán kifejtett azon okfejtés, hogy „a beépíthetetlenség fizikai korlátja szempontjából a telek minősítés, ezáltal a telekadó hatálya alá tartozás megítélésekor az ingatlan valóságos és aktuális helyzetét kell

vizsgálni és nem kizárólag azt, hogy a Htv. 52. § 16. pontjában meghatározott kivételek között felsorolásra került-e vagy sem. Tévedett az elsőfokú bíróság amikor nem vette figyelembe, hogy magánút jellegénél fogva a telek semmilyen körülmények között nem beépíthető, mert az rendeltetésénél fogva további ingatlanok megközelítését szolgálja, függetlenül attól, hogy a közforgalom elől elzárt vagy sem.". A [18] bekezdés értelmében „a felperes ingatlana a Htv.-ben definiált telek fogalmának nem felel meg, nem vonható a telekadó tárgyi hatálya alá, amelyre tekintettel fizetési kötelezettség terhére nem állapítható meg."

[9] A Kfv.35.033/2023/5. számú kúriai ítéletből az következik – érvelt az Indítványozó –, hogy a Htv. 52. § 16. pont *d)* alpontja szerinti telek fogalom alóli „közút terület" kivétel megállapításához a beépíthetőség értékelése is szükséges, és amennyiben a beépíthetetlenség fizikai korlátja fennáll, az ingatlan nem tartozik a telekadó tárgyi hatálya alá. A Kfv.35.033/2023/5. számú ítéletnél korábban hozott és közzétett Kfv.35.065/2021/8. számú végzés értelmében a Htv. 52. § 16. pont *d)* alpontja szerinti „közút terület" fogalom alá tartozáshoz nem a beépíthetőség kérdéséről kell állást foglalni, hanem arról, hogy a perbeli ingatlan a helyi vagy az országos közúthálózat részét képezi-e, vagy egyéb telekkénti minősítést kizáró tulajdonsággal rendelkezik-e.

[10] Az előzetes döntéshozatali indítvány folytán abban a kérdésben kell állást foglalni, hogy a „kivett út" megjelöléssel nyilvántartott ingatlan esetében milyen feltételrendszer vizsgálata szükséges a telekadó alóli mentesség megállapításához. Annak értékelése mellett, hogy az ingatlan közút területének tekinthető, illetve hogy része a helyi vagy országos közúthálózatnak, szükséges-e vizsgálni azt is, hogy a beépíthetetlenség mint fizikai korlát fennáll-e.

II.

[11] A perbeli időszakban (2020–2021) alkalmazandó jogszabályi rendelkezések:

[12] Htv.:

17. § Adóköteles az önkormányzat illetékességi területén lévő telek.

19. § Mentes az adó alól:

c) az építési tilalom alatt álló telek adóköteles területének 50%-a.

52. § E törvény alkalmazásában:

16. telek: az épülettel, épületrésszel be nem épített földterület, ide nem értve

d) a közút területét.

[13] Kkt.:

2. § (5) A törvénynek az utakra vonatkozó rendelkezéseit az út műtárgyaira és tartozékaira, a közutakra vonatkozó rendelkezéseit – a 11. § (2) bekezdése, a 30. § és a 43. § kivételével – a közforgalom elől el nem zárt magánutakra is alkalmazni kell.

3. § (1) A közúti közlekedésben mindenkinek joga van részt venni; a közutat és a közforgalom elől el nem zárt magánutat közlekedés céljából gyalogosként vagy – meghatározott feltételek teljesítése esetén – járművezetőként bárki igénybe veheti.

23. § (2) A közutakat az ingatlan-nyilvántartásban közútként kell feltüntetni.

2021. június 12-ig hatályos 32. § (1) Az úthálózat közutakból és a közforgalom elől el nem zárt magánutakból áll. Az országos közúthálózat az állam tulajdonában, a helyi közúthálózat a települési vagy területi önkormányzat tulajdonában van. Magánútnak minősülnek a természetes személyek és a jogi személyek tulajdonában álló területen lévő utak. Magánútnak minősül továbbá az állam vagy az önkormányzat tulajdonában álló területen lévő, közforgalom elől elzárt út, továbbá az állam tulajdonában és a vízügyi igazgatási szerv kezelésében vagy vagyonkezelésében lévő elsőrendű árvízvédelmi fővonalakon a kerékpáros-forgalom számára megnyitott út.

2021. június 13-tól hatályos 32. § (1) Az úthálózat közutakból és a közforgalom elől el nem zárt magánutakból áll. Az országos közúthálózat az állam tulajdonában, a helyi közúthálózat a települési vagy területi önkormányzat tulajdonában van. Magánútnak minősülnek a természetes személyek és a jogi személyek tulajdonában álló területen lévő utak. Magánútnak minősül továbbá az állam vagy az önkormányzat tulajdonában álló területen lévő, közforgalom elől elzárt út, az ingatlan-nyilvántartásban „kivett, saját használatú út" megnevezéssel nyilvántartott ingatlanon vezető út, továbbá az állam tulajdonában és a vízügyi igazgatási szerv kezelésében vagy vagyonkezelésében lévő elsőrendű árvízvédelmi fővonalakon a kerékpáros-forgalom számára megnyitott út.

47. § A törvény alkalmazásában:

7. út: a járművek és a gyalogosok közlekedésére, vagy csak a járművek, illetve csak a gyalogosok közlekedésére szolgáló, e célra létesített vagy kijelölt közterület, vagy magánterület (közút, magánút); magánútnak kell tekinteni az állam vagy az önkormányzat tulajdonában álló területen lévő, közforgalom elől elzárt utat is.

8. közforgalom elől elzárt magánút: a sorompóval, kapuval vagy más fizikai eszközzel lezárt, vagy „Mindkét irányból behajtani tilos" jelzőtáblával és a „magánút" feliratot tartalmazó kiegészítő táblával jelzett út, amely az ingatlan-nyilvántartásban közforgalom elől elzárt magánútként van bejegyezve.

9. az út műtárgya: a híd, a pontonhíd, a hajóhíd, a felüljáró, az áteresz, az alagút, az aluljáró, a támfal, a bélésfal, az út víztelenítését szolgáló árok, csatorna vagy más vízelvezető létesítmény; a két méternél nagyobb nyílású áthidaló műtárgy: híd, a két méternél kisebb nyílású áthidaló műtárgy: áteresz.

10. az út tartozéka: a várakozóhely, pihenőhely, a vezetőoszlop, a korlát, az útfenntartási és közlekedésbiztonsági célokat szolgáló műszaki és egyéb létesítmény, berendezés (így különösen jelzőtábla, jelzőlámpa, segélykérő telefon, parkolójegy-kiadó automata, sorompó) – a Komplex Közlekedési Ellenőrző Pont kivételével –, a zajárnyékoló fal és töltés, hóvédő erdősáv, fasor vagy cserjesáv (védelmi rendeltetésű erdő), valamint a közút határától számított két méter távolságon belül ültetett fa – az összefüggő üzemi gyümölcsöshöz tartozó fák kivételével, az út üzemeltetéséhez szükséges elektronikus hírközlő eszközök és hálózatok.

11. közúthálózat: az országos közutak és a helyi közutak összefüggő rendszere.

[14] Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény végrehajtásáról szóló 109/1999. (XII. 29.) FVM rendelet:
50. § (4) A közlekedéssel és a hírközléssel kapcsolatban művelés alól kivett területek:
a) az országos közutak, a helyi közutak (utcák, járdák, közterek, egyéb közterületek), a 47. § (1) bekezdésének e) pontja szerinti nem állandó jellegű erdészeti magánút kivételével a magánutak, az utakhoz tartozó műtárgyak és az utak tartozékai által elfoglalt területek, valamint a 3 méternél szélesebb tanyai bejáró utak.

[15] Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény:
2. § 15. Műtárgy: mindazon építmény, ami nem minősül épületnek és épület funkciót jellemzően nem tartalmaz (pl. út, híd, torony, távközlés, műsorszórás műszaki létesítményei, gáz-, folyadék-, ömlesztett anyag tárolására szolgáló és nyomvonalas műszaki alkotások).

[16] Törökbálint Önkormányzat Képviselő-testületének 25/2015. (IX. 21.) önkormányzati rendelete a városi helyi építési szabályzatról:
127. § A KÖm-3 jelű közlekedési övezet (közforgalom elől el nem zárt magán gyalogút)
149. § (1) Az övezeti paramétereket a 4. melléklet 11. pontja tartalmazza.
(2) Közlekedési, közmű, környezetvédelmi építmények, utcabútorok helyezhetők el, továbbá utcafásítás (növényzet) telepíthető. Épület nem telepíthető.
(3) A melléképítmények közül közmű-becsatlakozási műtárgy, közműpótló műtárgy, hulladéktartály-tároló, kerti építmény, zászlótartó oszlop helyezhetők el.

III.

[17] Az Indítványozó nem értett egyet a Kfv.35.033/2023/5. számú ítélet [17] és [18] bekezdéseiben foglaltakkal, ugyanis álláspontja szerint a beépíthetetlenség fizikai korlátját nem lehet figyelembe venni a Htv. 52. § 16. pont *d)* alpontja szerinti közút terület fogalmának meghatározásakor. Az álláspontját részletesen indokolta, az alábbiak szerint.

[18] A helyi önkormányzatok a Htv. alapján és keretei között megalkotott helyi rendelet szerint végezhetnek adóztatási tevékenységet. A Htv. két vagyoni típusú adót szabályoz: a telekadót és az építményadót. A törvény a vagyoni típusú helyi adók adótárgyaként az ingatlan-nyilvántartás szerinti önálló ingatlant jelöli ki. A telekadó csak a törvény szerinti adótárgyat terhelheti, az önkormányzat azt nem határozhatja meg a törvényben foglaltaktól eltérő módon, és az adó mértékét is a Htv. szerinti adótárgyak vonatkozásában kell szabályoznia [99/2011. (XI. 17.) AB határozat]. A telekadó a vagyontárgyhoz kapcsolódó közteher, amellyel az állam a vagyoni értéket adóztatja. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint nem befolyásolja a közterhekhez való hozzájárulás kötelezettségének alapját az, hogy az adott terület beépíthető vagy sem, illetve milyen okból beépíthetetlen (439/B/2007. AB határozat).

[19] A Htv. 52. § 16. pontja a 2020–2021. adóévekben az épülettel, épületrésszel be nem épített bel- és külterületi földterületként határozta meg a telek fogalmát. A Htv. 52. § 16. pont *a)–i)* alpontokban felsorolt földterületek nem tárgyai a telekadónak, így a *d)* alpont szerinti „közút terület” sem minősül telekadó fizetési kötelezettség alá eső teleknek. Az Indítványozó szerint megállapítható, hogy a taxatív felsorolás a „közút” és nem az „út” területet határozta meg a telekadó tárgyi hatálya alá nem tartozó kivételként.

[20] A Htv. 52. § 16. pont *d)* alpontja nem határozza meg a közút fogalmát. A Kkt. 32. § (1) bekezdése értelmében az úthálózat a közutakból és a közforgalom elől el nem zárt magánutakból áll. Az országos közúthálózat az állam tulajdonában, a helyi közúthálózat a települési vagy területi önkormányzat tulajdonában van. Közúthálózat az országos közutak és a helyi közutak összefüggő rendszere (Kkt. 47. § 11. pont). A Kkt.-nek az utakra vonatkozó rendelkezéseit – a 11. § (2) bekezdése, a 30. §-a és a 43. §-a kivételével – a közforgalom elől el nem zárt magánutakra is alkalmazni kell [Kkt. 2. § (5) bekezdés].

[21] A Kkt. értelmében különbséget kell tenni a közút és magánút között. Az út közlekedésben betöltött funkciója független a tulajdonosi viszonyoktól. A Kkt. 47. § 7. pontja akként rendelkezik, hogy az út a járművek és a gyalogosok közlekedésére, vagy csak a járművek, illetve csak a gyalogosok közlekedésére szolgáló, e célra létesített vagy kijelölt közterület, vagy magánterület (közút, magánút). Magánútnak minősülnek a természetes személyek és a jogi személyek tulajdonában álló területen lévő utak, továbbá magánútnak kell tekinteni az állam vagy az önkormányzat tulajdonában álló területen lévő, közforgalom elől elzárt utat is. A Kkt. 29. § (9) bekezdése alapján a közforgalom elől elzárt magánutat a közforgalom számára megnyitni, vagy a közforgalom elől el nem zárt magánutat a közforgalom elől elzárni a tulajdonos kérelmére, a közlekedési hatóság engedélyével szabad. A magánút közforgalom számára való megnyitásának, illetve elzárásának tényét az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyezni. A magánút közforgalom előli elzárásának tényére vonatkozó ingatlan-nyilvántartási bejegyzés hiányában a magánút közforgalom elől el nem zárt magánútnak minősül (Köf.5033/2019/4.).

[22] Az Alkotmánybíróság még nem foglalkozott a közút fogalmával. A közterületre vonatkozó határozatából azonban analógia útján megállapítható, hogy a közút olyan „közjószág”, amellyel a tulajdonos nem rendelkezik szabadon, illetve a rendeltetésének megfelelően azt bárki használhatja, az mindenki számára hozzáférhető [19/2010. (II. 18.) AB határozat]. Az Indítványozó szerint a közforgalom elől el nem zárt magánút esetében „kvázi” közjószágról beszélhetünk akkor is, ha az nem áll állami vagy önkormányzati tulajdonban, de a magántulajdonos azt a használók rendelkezésére bocsátja. A Kkt. 32. § (1) bekezdése különbséget tesz a közút és a közforgalom elől el nem zárt magánút között, vagyis a közforgalom számára megnyitott út – e ténynél fogva – nem válik közúttá. Ha a magánút bizonyíthatóan a helyi vagy országos közúthálózat részévé válik vagy egyéb, telekkénti minőségét kizáró tulajdonsággal rendelkezik, akkor alkalmazható rá a Htv. 52. § 16. pontja szerinti

kivétel. Ugyanezen az elméleti alapon nyugszik a Kfv.35.065/2021/8. számú végzés.

[23] A Htv. 52. § 16. pont *d)* alpontjában foglalt kivétel szerinti „közút terület” meghatározásakor a beépíthetetlenség fizikai korlátját nem lehet figyelembe venni.

[24] Magyarország Alaptörvényének (a továbbiakban: Alaptörvény) 28. cikke értelmében a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

[25] Az Indítványozó hivatkozott a Kúriának azokra a döntéseire, amelyek a beépíthetetlenség fizikai korlátja fennállását – és ezáltal a telekadó tárgyi hatálya alóli kivételt – csak olyan ingatlanoknál állapították meg, amelyek esetében a beépítés objektíve lehetetlen, ezért a telekkénti minőség nem értelmezhető (Kfv.35.682/2018/4., Kfv.35.610/2016/9.) Ezeket a jogalkotó átemelte a törvényi kivételek közé, mint például a szükségszerű rekultivációval érintett bánya és a környezetvédelmi kármentesítésre szoruló hulladéktároló. A Kfv.35.349/2021/4. számú döntés nyomán a kivételek közé a Htv. 52. § 16. pont *j)* alpontjába bekerült a folyóval összefüggő vízterületet alkotó, – kizárólag a hajózási hatóság engedélyével megszüntethető – kereskedelmi áruk ki- és berakodásának céljából szabad kikötőként használt, vízzel borított medence.

[26] A Htv. 52. § 16. pont *j)* alpontját beiktató, az egyes törvényeknek a honvédelemmel, a gazdaságfejlesztéssel, valamint a kormányzati igazgatással összefüggő módosításáról szóló 2022. évi VII. törvény 2. §-ához fűzött jogalkotói indokolás úgy fogalmaz: a telekadó-kötelezettség szempontjából közömbös, hogy a telek egy részét műtárgy (pl. aszfaltozott, betonozott terület) takarja, s ily módon beépített. Továbbá nem releváns az sem, hogy a telek egésze vagy egy területrésze adott állapotában (az építésügyi szabályok vagy a telek állapota miatt) beépíthető-e vagy sem. Ezért a hatályos Htv. is számos területrészt emel ki az adóköteles telek fogalmából (pl. külterületi termőföld, erdő, temető, közút).

[27] Az út minőséget a jogalkotó úgy tekinti, hogy egyfajta beépítettségi szintet hordoz magában, amelyet az építmények adóztatására tekintettel kívánt kezelni. Ebből következően a Htv. 52. § 16. pont *d)* alpontja szerinti kivétel megállapítása érdekében a beépíthetőség vizsgálata a „kivett útként” nyilvántartott ingatlan vonatkozásában az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályok figyelmen kívül hagyásával jár. Továbbá sérülhet a helyi önkormányzatoknak az Alaptörvény 32. § (1) bekezdés *h)* pontjában biztosított azon joga, hogy a helyi közügyek intézése körében törvény keretei között döntsenek a helyi adók fajtájáról és mértékéről.

IV.

[28] A legfőbb ügyész a Bszi. 37. § (2) bekezdése alapján tett nyilatkozatában egyetértett az Indítványozó érvelésével, miszerint a közút fogalmát a Htv. nem definiálja, de a fogalom tartalma a hatályos jogszabályi környezet alapján egyértelműen megállapítható. Az álláspontját a következőkkel indokolta. A jogalkotó szándéka kiterjedt az utak adóztatására, amelyek közül kizárólag a normaszövegben ekként kifejezetten megjelenő közút minősül kivételnek. A közút kivételével utat tartalmazó ingatlan helyiadó köteles, amelyet a Htv. későbbi módosításához fűzött jogalkotói indokolás is kifejezetten megerősít (az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CLVI. törvény 172. §-ához fűzött jogalkotói indokolás, az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2013. évi CCXXXVI. törvénynek a Htv.-t módosító 179–180. §-aihoz fűzött jogalkotói indokolás). A Kúria egyéb irányú gyakorlata is ezt támasztja alá. A Kúria a Kfv.35.065/2021/8. számú döntésében kiemelte, hogy a kivett útként nyilvántartott telek adóztatása nem sérti a Htv. rendelkezéseit. A közút nem tárgya a telekadónak, így azt kellett vizsgálni, hogy az adóztatással érintett kivett útként nyilvántartott ingatlanok közútnak minősülnek-e. A Köf.5.023/2022/11. és Köf.5.018/2016/4. számú határozatok szerint a telekadó mértékének megállapítása során az önkormányzatnak kell értékelnie az illetékességi területe alá tartozó telkek rendeltetését. A Kúria a Köf.5.033/2019/4. számú döntésben a magántulajdonban álló közforgalom számára megnyitott magánút tekintetében azt állapította meg, hogy „nem valósított meg diszkriminációt az önkormányzat azzal, hogy a magánutat nem sorolta a mentességet élvező adótárgyak körébe”, hanem a Htv. szerinti telekadó maximumához közelítő adómértéket írt elő egységesen. Az ingatlan-nyilvántartásban „kivett, saját használatú út” megnevezéssel szereplő ingatlan a Htv. szerint adómentesség alá nem esik. A Kkt. és a Htv. rendelkezéseit összevetve megalapozottan mutatott rá az Indítványozó tanács arra, hogy a magánút nem válik közúttá azzal, hogy a közforgalom számára megnyitják. A közúttól tehát meg kell különböztetni a magánút fogalmát. A közforgalom számára nyitott magánút a Htv.-ben nevesített adómentességet eredményező jogi korlátra vonatkozó kritériumnak nem felel meg, vagyis a közút minőségre alapított mentesülési ok sem áll fenn.

[29] A legfőbb ügyész összegzésként kifejtette, hogy a telekadó alóli mentesség megállapításához a magánút mint az ingatlan-nyilvántartásban „kivett út” megjelöléssel nyilvántartott ingatlan esetében kizárólag annak vizsgálata szükséges, hogy az a közút részének tekinthető-e, és nem vizsgálható a beépíthetetlenség mint fizikai korlát fennállása.

V.

[30] A Jogegységi Panasz Tanács az Indítványozó által feltett kérdésben, azaz abban, hogy a „kivett út” megjelöléssel nyilvántartott ingatlan esetében milyen kritériumok vizsgálata szükséges a telekadó alóli mentesség megállapításához, az alábbiak szerint foglalt állást.

[31] A nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (a továbbiakban: Nvtv.) 5. § (2) bekezdés *a)–c)* pontjai értelmében a helyi önkormányzat tulajdonában álló nemzeti vagyon külön része a törzsvagyon, amely közvetlenül a kötelező önkormányzati feladatkör ellátását vagy hatáskör gyakorlását szolgálja, és amelyet e törvény kizárólagos önkormányzati tulajdonban álló vagyonnak minősít, törvény vagy helyi önkormányzat rendelete nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősít, valamint törvény vagy helyi önkormányzat rendelete korlátozottan forgalomképes vagyonelemként állapít meg.

[32] Az Nvtv. 5. § (3) bekezdés *a)* pontja szerint a helyi közutak és műtárgyai a helyi önkormányzat kizárólagos tulajdonát képező nemzeti vagyonba tartoznak. A 6. § (1) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy a helyi önkormányzat kizárólagos tulajdonában álló nemzeti vagyon – a törvényben foglalt kivétellel – nem idegeníthető el. Ha a tulajdon átruházása a közfeladat ellátását nem veszélyezteti, a helyi önkormányzat a helyi közutak és műtárgyai tulajdonjogát az állam, illetve más helyi önkormányzat javára visszterhesen vagy ingyenesen átruházhatja.

[33] A helyi önkormányzat egyik legfontosabb saját bevételi forrásai a helyi adók. Az Alkotmánybíróság a telekadó általános jellemzőivel a 20/2021. (V. 27.) AB határozatában foglalkozott. Ebben három klasszikus adótípus között tett különbséget attól függően, hogy az adóztatás mire irányul. Jövedelemadó esetében az adótárgy az adóalany keletkező jövedelme vagy nyeresége. A forgalmi adó az értékesítéshez és/vagy a szolgáltatásnyújtáshoz kapcsolja az adókötelezettséget. Ha az adóztatás magára a vagyonelemre irányul, akkor vagyonadóról van szó. A vagyonadó statikus: azt a jogi állapotot adóztatja, amelyben az adóalany megfelelő jogcím alapján vagyonelemmel rendelkezik az adóév egyik napján. Ennek megfelelően a Htv. a tulajdonjogot vagy az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett vagyoni értékű jogot tekinti megfelelő jogcímnek január 1-jén.

[34] Annak ellenére, hogy eltérő adótípusokat különböztetünk meg, jellemzően mindegyik adónak ugyanaz a forrása. Ez azt jelenti, hogy az adóalanyok a vagyonadót is általában a jövedelmükből fizetik. Az adó rendeltetésével ellentétes lehet az a helyzet, amelyben a vagyonadó teljesítése érdekében értékesíteni kellene a vagyonadó tárgyát, vagy a hatálya alól való kikerülés érdekében más módon kellene megválni annak tulajdonjogától. A vagyonadó statikus, nem kapcsolódik hozzá pénz- vagy értékmozgás az adóalany javára. Nincs keletkező jövedelem, amelyből a kifizető levonhatná vagy maga az adóalany megfizethetné az adó összegét. Nem áll rendelkezésre az értékesítésért kapott vagy fizetendő ellenérték sem, amelyből vagy amellyel együtt az adó összege teljesíthető lenne (20/2021. (V. 27.) AB határozat, Indokolás [51]).

[35] A helyi adó kivetésére az önkormányzatok törvényi felhatalmazás alapján válnak jogosulttá, azonban ezzel ellentétes önkormányzati rendelkezés hiányában nagyfokú a jogalkotási szabadságuk abban, hogyan szabályozzák a telekadó intézményét (Köf.5057/2014/4., Köf.5.018/2022/3.). A telekadó tárgyi hatálya csak olyan ingatlant érinthet, amelynek vagyoni értéke van, e körülmény a helyi sajátosságok szem előtt tartása mellett esetről esetre vizsgálandó.

[36] A Htv. perbeli időszakban hatályos 17. §-a alapján a telekadó hatálya az önkormányzat illetékességi területén lévő telekre terjed ki, vagyis az épülettel, épületrésszel be nem épített földterületre. A Htv. 17. §-át megállapító törvényhez fűzött jogalkotói indokolás szerint a módosítás célja az volt, hogy a telekadó tárgyi hatálya kiterjedjen az épületnek nem minősülő építménnyel (pl. út, gurulóút, parkoló, egyéb műtárgy) lefedett földrészletre. A törvény korábbi tartalmában azt eredményezné, hogy az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény szerinti műtárgyak adómentessé válnának, amely jelentős bevételkiesést eredményezne az önkormányzatok számára. Márpedig a helyi adó az önkormányzatok legfontosabb saját bevételi forrása, amely nélkülözhetetlen a felelősen tervezhető és felelősen működtetett gazdálkodás szempontjából. A jogalkotó a módosítással szélesebb mozgásteret kívánt adni az önkormányzati adóztatásnak, valamint meg akarta gátolni, hogy a telektulajdonosok csökkentsék a zöldfelületet, betonozzák, aszfaltozzák telküket, mert ebben az esetben – a korábbi szabályozás alapján – nem kellett telekadót fizetniük (az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CLVI. törvény 172. §-ához fűzött jogalkotói indokolás, az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2013. évi CCXXXVI. törvénynek a Htv.-t módosító 179–180. §-aihoz fűzött jogalkotói indokolás).

[37] A fentebb kifejtettek értelmében a jogalkotó célja az volt, hogy a telekadó tárgyi hatálya kiterjedjen az utakra, amely alól a kivételek között kifejezetten megjelenő közút minősül kivételnek. A helyi közút a helyi önkormányzat kizárólagos tulajdonát képezi, amellyel az Nvtv.-ben meghatározottak szerint rendelkezhet. Minthogy a telekadó a helyi önkormányzat egyik bevételi forrása, célszerű és indokolt volt, hogy a saját tulajdonát képező adótárgy után – mint amilyen a közút területe – ne kelljen telekadót fizetnie. Mindez egyúttal azt is jelenti, hogy a közutat a telek fogalom alóli kivételként megjelölő Htv. szerinti szabályt úgy kell értelmezni, hogy abba nem tartoznak bele más természetes vagy jogi személy tulajdonában álló utak. Attól, hogy a magánutat bárki szabadon használhatja, nem válik a helyi önkormányzat tulajdonává, és mint ilyen, a helyi közútrendszer részévé. Másként megfogalmazva, ha az alapügyben szereplő Ingatlan közút lenne, annak a felperes gazdasági társaság nem lehetne kizárólagos tulajdonosa, ilyen bejegyzést az ingatlan-nyilvántartás sem tartalmazhatna.

[38] A Kkt. különbséget tesz a közút és magánút között. A közutakat az ingatlan-nyilvántartásban közútként kell feltüntetni [Kkt. 32. § (2) bekezdés]. Magánútnak minősülnek a természetes személyek és a jogi személyek tulajdonában álló területen lévő utak. Magánútnak minősül továbbá az állam vagy az önkormányzat tulajdonában álló területen lévő, közforgalom elől elzárt út, az ingatlan-nyilvántartásban „kivett, saját használatú út” megnevezéssel nyilvántartott ingatlanon vezető út […]. Az úthálózat közútból és közforgalom elől el nem zárt magánútból áll [Kkt. 32. § (1) bekezdés].

[39] A tulajdonos döntésétől függően a közutak és a magánutak egyaránt lehetnek a közforgalom elől elzárt utak vagy éppen a közforgalom számára nyitottak.

[40] A Kkt. 32. § (3) bekezdése értelmében amennyiben akár a közút, akár a közforgalom elől el nem zárt magánút forgalmi jellege megváltozik, úgy a helyi közút és magánút esetén a tulajdonos kérelmére a hatáskörrel rendelkező közlekedési hatóság dönt a helyi közút országos közúttá vagy magánúttá, az állami vagy önkormányzati tulajdonú magánút helyi közúttá vagy országos közúttá minősítéséről.

[41] A Kkt. 29. § (9) bekezdése előírja, hogy a közforgalom elől elzárt magánutat a közforgalom számára megnyitni, vagy a közforgalom elől el nem zárt magánutat a közforgalom elől elzárni a magánút tulajdonosának (kezelőjének) a kérelmére, a közlekedési hatóság engedélyével szabad. A magánút közforgalom számára való megnyitásának, illetve elzárásának tényét az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyezni. Ingatlan-nyilvántartási bejegyzés hiányában a magánút közforgalom elől el nem zárt magánútnak minősül.

[42] Önmagában attól, hogy a természetes személy vagy gazdasági társaság tulajdonában lévő utat bárki szabadon használhatja, a terület nem válik közúttá. Azzal, hogy a természetes személy vagy gazdasági társaság a tulajdonában lévő utat a köz számára megnyitotta, valójában nem a közút törvényi jellemzőinek való megfelelést igazolta. Ennek indoka, hogy a közforgalom számára nyitott terület nem kizárólag a közút lehet, a tulajdonos rendelkezése alapján ugyanez vonatkozhat a magánútra is. Sőt, külön az elzárás tényére vonatkozó ingatlan-nyilvántartási bejegyzés hiányában a magánút közforgalom elől el nem zárt magánútnak minősül. Az, hogy az alapügyben szereplő Ingatlant bárki használhatja, csupán annyit igazol, hogy a tulajdonos nem kezdeményezte a hatáskörrel rendelkező közlekedési hatóságnál, hogy azt a közforgalom elől elzárják. A közforgalom számára nyitott minőség a közútnak nem az egyetlen és kizárólagos jellemzője. Éppen ellenkezőleg, mind a közút, mind pedig a magánút lehet a közforgalom számára nyitott.

[43] A Kúria a Kfv.35.033/2023/5. számú határozatában a „kivett út” megnevezésű ingatlan vonatkozásában úgy foglalt állást, hogy a telekadó hatálya alá tartozás megítélésekor az ingatlan valóságos és aktuális helyzetét kell vizsgálni és nem kizárólag azt, hogy a Htv. 52. § 16. pontjában meghatározott kivételek között felsorolásra került-e vagy sem.

[44] A fentiek alapján a telekadó hatálya alá tartozás megítélésekor kizárólag annak vizsgálata szükséges, hogy a Htv. 52. § 16. pont *d)* alpontjában foglalt közút terület kivétele alkalmazandó-e az adott ingatlanra. Az, hogy az ingatlan közútnak tekinthető-e nem függ annak valóságos, aktuális helyzetétől, illetve a beépíthetőség vizsgálatától.

[45] A Kúria indítványozó tanácsa a BHGY-ban közzétett Kfv.35.033/2023/5. számú határozattól eltérhet, a Kfv.35.033/2023/5. számú határozat a továbbiakban kötelező erejűként nem hivatkozható.

VI.

[46] Mindezekre tekintettel a Jogegységi Panasz Tanács a Bszi. 24. § (1) bekezdés *c)* pontja, 25. §-a, 32. § (1) bekezdés *b)* pontja, 33. § (1) bekezdés *b)* pontja, valamint 40. § (1) és (2) bekezdései alapján, a bíróságok jogalkalmazása egységének biztosítása érdekében [Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdés] a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

[47] A Jogegységi Panasz Tanács a Bszi. 42. § (1) bekezdése alapján a jogegységi határozatot a Magyar Közlönyben, a BHGY-ban, a bíróságok központi internetes honlapján és a Kúria honlapján közzéteszi. A jogegységi határozat a bíróságokra a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező.

Budapest, 2025. szeptember 22.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Sperka Kálmán s.k. előadó bíró, Dr. Varga Zs. András s.k. bíró, Dr. Balogh Zsolt Péter s.k. bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Cseh Attila s.k. bíró, Dr. Darák Péter s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Kovács András s.k. bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró, Dr. Remes Gábor s.k. bíró, Dr. Tánczos Rita s.k. bíró

A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.II.60.052/2024/8. számú
határozata

Rendelkező rész

A Kúria a felperes jogegységi panaszát elutasítja.

Indokolás

A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes jogelődje, a *hitelező neve* (a továbbiakban: hitelező) és az alperes között 2006. január 30-án CHF alapú kölcsönszerződés jött létre, amelynek alapján a hitelező 2 885 000 forint kölcsönt folyósított az alperes részére.

[2] Az alperes a fizetési kötelezettségének nem tett eleget, ezért a hitelező a kölcsönszerződést 2010. szeptember 28-án azonnali hatállyal felmondta, és tájékoztatta az alperest, hogy a felmondással teljes tartozása esedékessé vált. Az alperes a felmondást 2010. október 5-én vette át.

[3] A hitelező az alperessel szemben fennálló követelését 2012. július 27-én a felperesre engedményezte, erről az alperest a 2012. november 20-án kézbesítettnek tekintett értesítővel tájékoztatta.

[4] A felperes 2016. október 25-én a fenti jogviszonyból eredő követelése egy részének (166 000 forint) megfizetése iránt fizetési meghagyásos eljárást kezdeményezett az alperessel szemben. A 11082/Ü/31334/2016. számon kibocsátott fizetési meghagyás 2016. december 8-án jogerőre emelkedett.

[5] A felperes ezt követően, 2021. november 23-án a kölcsöntartozásból fennmaradó további 2 361 567 forint megfizetése iránt újabb fizetési meghagyásos eljárást kezdeményezett, amely az alperes ellentmondása folytán perré alakult.

[6] Az alperes az ellenkérelmében – egyebek mellett – elévülési kifogást terjesztett elő. Utalt arra, hogy ha a korábbi fizetési meghagyás meg is szakította volna a

teljes követelés vonatkozásában az elévülést, az az újabb (jelen per alapjául szolgáló) fizetési meghagyásos eljárás kezdeményezésének időpontjában már elévült.

[7] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, ítéletének indokolása szerint az elévülés 2021. október 25-én – az első fizetési meghagyás kezdeményezésének a napját követő öt év elteltével – bekövetkezett.

[8] A felperes fellebbezése folytán eljárt másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét eltérő indokolással hagyta helyben. Álláspontja szerint az elévülés 2012 novemberében – az engedményezésről való értesítéssel – megszakadt ugyan, ezt követően azonban a jelen perben érvényesített követelésrész tekintetében 2021-ig nem volt az elévülést megszakító esemény. A jogerős ítélet utalt a Kúria Gfv.30.232/2023/3. számú határozatára, amely szerint a részkövetelés érvényesítése esetén az elévülés megszakadása nem következik be a perindítással a perben nem érvényesített követelésrész tekintetében.

[9] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati és felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet. A felülvizsgálat engedélyezését a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (3) bekezdése alapján kérte. Hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet sérti az általa megjelölt jogszabályhelyeket, továbbá jogkérdésben eltér a Kúria Jpe.II.60.054/2022/14. számú jogegységi hatályú határozatától, valamint a BH 2014.106. számon megjelent határozattól.

A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata

[10] A Kúria a felülvizsgálatot a jogegységi panasszal támadott, Pfv.20.860/2024/3. számú végzésével (a továbbiakban: támadott határozat) megtagadta.

[11] A Jpe.II.60.054/2022/14. számú jogegységi hatályú határozat kapcsán kifejtette, hogy az abban elbírált jogkérdés nem azonos a jelen ügyben felmerült jogkérdéssel: a követelésrész érvényesítése iránt indított fizetési meghagyásos eljárás megszakítja-e az elévülést a fennmaradó és később más eljárásban érvényesített követelésrész vonatkozásában. Álláspontját a következőkkel indokolta. A Kúria a jogegységi hatályú határozatában ettől eltérően azt vizsgálta, hogy a követelés bírósági úton való érvényesítése esetén szükséges-e az elévülés megszakításához az, hogy a megindított eljárásban a bíróság érdemi döntést hozzon. Erre tekintettel a jogerős ítélet jogkérdésben nem tért el a Kúria közzétett határozatától, az nem eltérő jogértelmezésen, hanem más jogkérdésen alapul.

[12] Ezen túlmenően a támadott határozat utalt arra, hogy a felperes a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmében a BH 2014.106. számon megjelent határozattól való eltérést a Kúria ügyszámának megjelölése nélkül állította. Ezen a számon – mutatott rá – a Pfv.20.039/2012/4. számú határozat jelent meg, amelyet a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) nem tettek közzé, ezért az attól való eltérés érdemben nem vizsgálható.

A jogegységi panasz és az ellenérdekű fél nyilatkozata

[13] A felülvizsgálatot megtagadó végzés ellen a felperes (a továbbiakban: panaszos) terjesztett elő jogegységi panaszt a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (1) és (2) bekezdésére hivatkozással, amelyben a Bszi. 41/D. § (2) bekezdésére utalással kérte a támadott határozat hatályon kívül helyezését és a Kúria felülvizsgálati eljárás lefolytatására utasítását.

[14] A panaszos a jogegységi panaszában arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság jogkérdésben eltért a Kúria Jpe.II.60.054/2022/14. számú jogegységi hatályú határozatától és a „BH 2014.106. számú döntésétől”. A Kúria ennek ellenére a Pp. 409. § (3) bekezdése alapján nem engedélyezte a felülvizsgálatot, noha szerinte a Jpe.II.60.054/2022/14. számú jogegységi hatályú határozatban vizsgált jogkérdés teljes mértékben azonos a „jelen perben megjelenő jogkérdéssel”. További érvelése szerint a Kúria eljáró tanácsa jogkérdésben eltért a Pfv.20.423/2024/2., a Pfv.20.348/2024/2. és a Gfv.30.191/2022/2. számú határozatoktól is.

[15] A panaszos a Pfv.20.423/2024/2. számú és a Pfv.20.348/2024/2. számú határozatoktól való eltérést abban jelölte meg, hogy a hasonló tényállású ügyekben a Kúria e végzéseivel a Jpe.II.60.054/2022/14. számú határozattól való eltérésre hivatkozással engedélyezte a felülvizsgálatot.

[16] Végül a panaszos arra hivatkozott, hogy a támadott határozat azért tért el a Gfv.30.191/2022/2. számú döntéstől, mert az utóbbiban a Kúria a Pfv.20.039/2012/4. számú határozatot mint BHGY-ban közzétett határozatot vizsgálta. Álláspontja szerint „amennyiben a Kúria olyan határozatot észlel az ítélkezési gyakorlatában, amelynek a Bszi. 163. § (1a) bekezdése szerinti közzétételére kellett volna sor kerüljön, azonban az bármilyen okból elmaradt, úgy indokolt, hogy annak közzététele iránt a Kúria intézkedjen.”

[17] Az alperes nyilatkozatában kérte a támadott határozatot „hatályában fenntartani”, és a panaszost a jogegységi panasz eljárásban felmerült költsége megfizetésére kötelezni. Utalt a Kúria Gfv.30.232/2023/3. számú határozatára, amely szerint az azonos alapon nyugvó, korábbi perben nem érvényesített további követelés elévülését a korábbi részkövetelésre irányuló igényérvényesítés nem szakítja meg.

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntése és annak jogi indokai

[18] A jogegységi panasz nem alapos.

[19] A panaszos a jogegységi panaszának alapjaként egyaránt hivatkozott a Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdésére. E körben azonban kifejezetten nem jelölte meg, hogy melyik referenciahatározat esetében melyik jogszabályi rendelkezésre alapítja a panaszát.

[20] A Bszi. 41/B. § (1) bekezdése alapján jogegységi panasznak van helye – a pervezetésre vonatkozó végzés kivételével – a Kúriának az eljárási törvény alapján további fellebbezéssel, felülvizsgálati kérelemmel vagy felülvizsgálati indítvánnyal (a

továbbiakban együtt: felülvizsgálati kérelem) nem támadható határozata ellen, ha a felülvizsgálati kérelemben a Kúria 2012. január 1. után hozott és a BHGY-ban közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre már hivatkoztak, és a Kúria az eltéréssel okozott jogsértést határozatában nem orvosolta. A (2) bekezdés alapján jogegységi panasznak van helye akkor is, ha a Kúria ítélkező tanácsa jogkérdésben – jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül – úgy tért el a Kúria közzétett határozatától, hogy az adott eltérésre az alsóbb fokú bíróságok határozatában nem került sor.

[21] A jogegységi panaszban megjelölt referenciahatározatok közül a Jpe.II.60.054/2022/14. számú jogegységi hatályú határozat és a Pfv.20.039/2012/4. számú határozat volt olyan, amelyre a panaszos a felülvizsgálati kérelmében is hivatkozott, így e határozatok képezhették a Bszi. 41/B. § (1) bekezdése szerinti eljárás alapját.

[22] A jogegységi panasz a Jpe.II.60.054/2022/14. számú jogegységi hatályú határozatra vonatkozóan nem tartalmazza azt, hogy a panaszos álláspontja szerint a Kúria a támadott határozatában miért értékelte tévesen az ügyazonosság kérdését. E referenciahatározat kapcsán a Jogegységi Panasz Tanács a Jpe.II.60.042/2024/7. számú határozatában már kifejtette az ügyazonosság hiányára vonatkozó álláspontját, utalva arra, hogy a fizetési meghagyás ugyan alkalmas eszköz az elévülés megszakítására, ez azonban nem jelenti azt, hogy mint ilyen, az abban érvényesített követelésen túlmenően is kifejti e joghatást.

[23] Helytállóan utalt a támadott határozat arra, hogy a Pp. 409. § (3) bekezdése alapján a Kúria akkor engedélyezi a felülvizsgálatot, ha a jogerős ítélet a Kúria BHGY-ban közzétett határozatától jogkérdésben eltér. A Pfv.20.039/2012/4. számú (BH 2014.106. számon megjelent) határozat viszont a BHGY-ban nincs közzétéve.

[24] A Bszi. 41/B. §-ának mindkét bekezdése a jogegységi panasz előterjesztésének feltételeként írja elő – egyebek mellett – a BHGY-ban közzétett határozattól jogkérdésben való eltérésre hivatkozást. E követelménynek a Pfv.20.039/2012/4. számú határozaton túlmenően a Pfv.20.423/2024/2. számú és a Pfv.20.348/2024/2. számú referenciahatározat sem felelt meg, így a Jogegységi Panasz Tanács e határozatok további vizsgálatát mellőzte.

[25] A jogegységi panasz indokolása szerint a támadott határozat azzal az állításával, hogy a Pfv.20.039/2012/4. számú határozat nem BHGY-ban közzétett határozat, eltért a Kúria Gfv.30.191/2022/2. számú határozatában kifejtettektől, amelyben a Kúria ezt a határozatot BHGY-ban közzétettként hivatkozta.

[26] A Kúria Pfv.20.039/2012/4. számú határozata 2013. január 16-án kelt, a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítására vonatkozó döntést tartalmaz. E határozat meghozatalának időpontjában a Bszi. 163. § (1) bekezdése még nem kívánta meg az ilyen tartalmú határozatok BHGY-ban való közzétételét – az csupán 2021. január 1-jétől kötelező –, így az jogszabálysértés nélkül maradt el.

[27] Az a körülmény, hogy a Kúria a Gfv.30.191/2022/2. számú határozatában a hivatkozott döntésre mint BHGY-ban közzétett határozatra utalt, önmagában nem eredményez olyan jogkérdésben történő eltérést, ami eredményes jogegységi panasz alapjául szolgálhatna. Az, hogy egy határozat BHGY-ban közzétett határozat-e nem jogkérdés, hanem ténykérdés. Ezen túlmenően pedig a Kúria sem a Gfv.30.191/2022/2. számú, sem a Pfv.20.039/2012/4. számú határozatában nem foglalt állást abban a jogkérdésben, amely a jelen eljárás tárgya.

[28] Mindemellett utal a Jogegységi Panasz Tanács arra, hogy a jelen ügyben felmerült, az ügy eldöntése szempontjából releváns jogkérdésben a Jpe.II.60.060/2023/7. számú jogegységi hatályú határozatában állást foglalt, és a bíróságokra nézve kötelező jogértelmezésként megállapította, hogy az azonos jogi alapon nyugvó, korábban perben vagy fizetési meghagyásos eljárásban nem érvényesített további követelés elévülését a korábbi részkövetelésre irányuló igényérvényesítés nem szakítja meg. A jogegységi hatályú határozatban foglalt e megállapítástól eltérő tartalmú határozatok kötelező erejűként nem hivatkozhatók.

[29] Ezt figyelembe véve a felperes jogegységi panaszban foglalt hivatkozásai akkor sem lehetnének megalapozottak, ha az általa megjelölt referenciahatározatok a jogegységi hatályú határozattól eltérő tartalmú álláspontot foglalnának el az ügy eldöntése szempontjából releváns fenti jogkérdésben.

[30] Mindezekre tekintettel a Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdésében rögzített feltételek hiányában a Jogegységi Panasz Tanács – a Bszi. 41/D. § (3) bekezdése alapján – a jogegységi panaszt elutasította.

Elvi tartalom

[31] A jogegységi panasszal támadott határozattól eltérő jogkérdésben hozott referenciahatározatra hivatkozás ügyazonosság hiányában, az azonos jogkérdést jogegységi hatályú határozattól eltérő módon elbíráló referenciahatározatra hivatkozás pedig annak alkalmazhatósága hiányában nem eredményezheti a jogegységi panasz megalapozottságát.

[32] A Kúria jogegységi hatályú határozatában eldöntött jogkérdés tárgyában kezdeményezett jogegységi panasz kizárólag akkor lehet eredményes, ha abban referenciahatározatként magára a jogegységi hatályú határozatra vagy a jogkérdést azzal azonos módon elbíráló más közzétett határozatára hivatkoznak, és az azoktól történő eltérést sérelmezik.

Záró rész

[33] A Pp. 81. § (1) bekezdése szerint a fél a perköltsége megtérítését annak felszámításával kérheti; a felszámítás módját a Pp. 81. § (2) bekezdése határozza meg. Tekintettel arra, hogy az alperes részéről a fenti jogszabályi rendelkezésnek megfelelő felszámítás nem történt, a Kúria az eljárási költség megállapítását mellőzte.

[34] A jogegységi panasz nem vezetett eredményre, így a Bszi. 41/D. § (4) bekezdése alapján a jogegységi panasz eljárásban felmerült illetéket a panasszal élő felperes viseli.

[35] A Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (8) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[36] A határozat ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2025. szeptember 29.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Dr. Suba Ildikó s.k. előadó bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Dr. Márton Gizella s.k. bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Vitál-Eigner Beáta s.k. bíró

A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.II.60.054/2024/8. számú
határozata

Rendelkező rész

A Kúria a felperes jogegységi panaszát elutasítja.

Indokolás

A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás

[1] A fogyasztó alperes és a felperes jogelődje között 2007. július 24-én svájci frank alapú, zárt végű pénzügyi lízingszerződés jött létre. A felperes jogelődje a lízingszerződést az alperes súlyos szerződésszegésére tekintettel 2010. június 8-án azonnali hatállyal felmondta. Az alperesnek a felmondás napján összesen 4 378 678 forint tartozása állt fenn. A felperes jogelődje a lízingtárgy gépjárművet birtokba vette, majd 2 100 000 forint vételáron értékesítette. A lízingtárgy értékesítéséből befolyt vételárat a költségekre és a tőke egy részére számolta el, az ezt követően fennmaradt 2 154 376 forint alperessel szembeni követelést a felperes jogelődje 2012. július 27-én a felperesre engedményezte, amelyről az alperest értesítették.

[2] A felperes a lízingtartozásból eredő követelés rendezésére az alperessel 2012. január 18-án átmeneti fizetési megállapodást kötött, amelyet az alperes nem teljesített, így a felperesnek az alperessel szemben 2 054 482 forint tőkekövetelése állt fenn, ebből a felperes a 2016. november 16-án kibocsátott fizetési meghagyással 166 000 forint összegű tőkekövetelést és annak járulékait érvényesített. A fizetési meghagyás jogerőre emelkedett.

[3] A felperes 2021. november 25-én a korábban fizetési meghagyással nem érvényesített 1 888 482 forint tőke és járulékainak megfizetése iránt fizetési meghagyásos eljárást kezdeményezett az alperessel szemben, amely az alperes ellentmondása folytán perré alakult.

[4] Az alperes az érdemi ellenkérelmében – egyebek mellett – elévülési kifogást terjesztett elő a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 324. § (1)–(3) bekezdése és 325. § (1) bekezdése alapján.

[5] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a lízingszerződésből eredő követelés 2010. június 8-án, a felmondás hatályosulásával vált esedékessé. Az elévülést megszakító cselekménynek a fizetési megállapodást, majd az alperes törlesztéseit, részteljesítéseit értékelte, amelyek tartozáselismerésnek minősülnek azzal, hogy az utolsó részteljesítés 2013. július 22-én történt. Kifejtette, hogy a követelés bírósági úton (közjegyző előtt fizetési meghagyással) való érvényesítése csak annak a követelésnek a vonatkozásában érvényesülhet, amelyre a fizetési meghagyás jogereje kiterjed. Rámutatott: a felperes a perben ettől különböző igényt érvényesített, amelynek érvényesítésére csak az elévülési időn belül van lehetőség, mivel a maradék követelés vonatkozásában az első részigényt érvényesítő 2016. évi fizetési meghagyás nem szakította meg az elévülést. Ennélfogva – döntése szerint – a felperes perbeli követelése 2018. július 22-én elévült.

[6] A felperes fellebbezése folytán eljárt másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét annak helyes indokaira tekintettel – a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 383. § (2) bekezdése alapján – helybenhagyta.

[7] Indokolásában a fellebbezésre tekintettel rámutatott, hogy a Kúria Gfv.30.232/2023/3. számú ítélete is kimondja, hogy a részkövetelés érvényesítése esetén az elévülés megszakadása nem következik be a perben nem érvényesített követelésrész tekintetében.

[8] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati és felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet. A felülvizsgálat engedélyezését a Pp. 409. § (3) bekezdése alapján kérte. Hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet a régi Ptk. 327. § (1) bekezdésébe, a Pp. 346. § (5) bekezdésébe és a 360. § (1) bekezdésébe, valamint a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/D. § (1) bekezdésébe ütközik; továbbá jogkérdésben eltér a Kúria Pfv.22.146/2017/8., a Pfv.21.290/2022/3. és a Jpe.II.60.054/2022/14. számú, valamint a BH 2014.106. számon „közzétett”, Pfv.20.039/2012/4. számú döntésétől.

A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata

[9] A Kúria a felülvizsgálatot a Pfv.20.698/2024/2. számú támadott végzésével megtagadta.

[10] A BH 2014.106. számon megjelent Pfv.20.039/2012/4. számú, az adott felülvizsgálattal támadott határozatot hatályon kívül helyező és új eljárás elrendeléséről szóló végzés tartalmával való összevetést indokolása szerint kizárta, hogy azt a Bszi. 163. § (1) bekezdése alapján a meghozatalakor nem kellett közzétenni, annak a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) történő közzététele ténylegesen nem is történt meg, így az nem minősül „precedenserejű” közzétett kúriai határozatnak.

[11] A Pfv.21.290/2022/3. számú referenciahatározat vonatkozásában sem látott lehetőséget az eltérés vizsgálatára, mivel a felperes a Pp. 410. § (2) bekezdés *c)* pont *cd)* alpontjának rendelkezése ellenére nem jelölte meg a határozatnak azt a részét, amelytől a felülvizsgálattal támadott ítéleti rendelkezés jogkérdésben eltér.

[12] A Pfv.22.146/2017/8. számú határozat kapcsán a végzésének indokolásában kifejtette, hogy annak a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.060/2023/7. számú jogegységi hatályú

határozattal ellentétes értelmezése kötelező erejűként nem hivatkozható.

[13] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának a Jpe.II.60.054/2022/14. számú jogegységi hatályú határozata és a jogerős ítélet közötti ügyazonosságot a felvetett jogkérdés tekintetében nem találta megállapíthatónak. Utalt arra, hogy e referenciahatározat meghozatalának alapjául szolgáló ügy tényállása eltérő, figyelemmel arra, hogy annak tényállása szerint, amennyiben a keresetlevél érdemi tárgyalásra alkalmasnak bizonyul, de a perindítást nem követte érdemi határozat meghozatala, valamint a hatálytalan keresetlevél írásbeli felszólításként megszakítja az elévülést. Rámutatott: a konkrét ügyben azonban 166 000 forint és járulékai tekintetében a kibocsátott fizetési meghagyással a felperes követelésének egy részét a bíróságok érdemi határozattal elbírálták.

A jogegységi panasz

[14] A Kúria Pfv.20.698/2024/2. számú, a felülvizsgálatot megtagadó végzése (a továbbiakban: támadott határozat) ellen a felperes (a továbbiakban: panaszos) terjesztett elő jogegységi panaszt a Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdésére hivatkozással, amelyben a Bszi. 41/D. § (2) bekezdésére hivatkozással kérte a támadott határozat hatályon kívül helyezését és a Kúria felülvizsgálati eljárás lefolytatására utasítását.

[15] A panaszos arra hivatkozott, hogy a Kúria eljáró tanácsa jogkérdésben eltért a Pfv.20.423/2024/2., a Pfv.20.348/2024/2., a Gfv.30.191/2022/2., a Pfv.21.294/2022/2., a Gfv.30.561/2022/2. és a Gfv.30.562/2022/2. számú határozatoktól.

[16] Hivatkozása szerint a jelen perben megjelenő jogkérdés – a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben részletesen kifejtettek szerint – teljes mértékben azonos a Jpe.II.60.054/2022/14. számú jogegységi hatályú határozatban vizsgált jogkérdéssel, mivel abban a kérdésben kell a Kúriának állást foglalnia, hogy a „hatálytalan" keresetlevél (a perbeli esetben az azzal azonos hatályú közjegyzői fizetési meghagyás) megfelel-e a fizetési felszólítás követelményének és ekként, a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése alapján mint fizetési felszólítás alkalmas-e az elévülés megszakítására. Álláspontja szerint a felülvizsgálat megtagadásával a Kúria jogegységi panasszal támadott végzése jogkérdésben eltér a Pfv.20.423/2024/2. és a Pfv.20.348/2024/2. számú határozatoktól, mivel e referenciahatározatokban a Kúria hasonló tényállás és egyező jogkérdés mellett engedélyezte a felülvizsgálatot a Pp. 409. § (3) bekezdése alapján.

[17] Kifejezetten utalt arra, hogy a Pfv.20.348/2024. számú ügyben és a jelen ügyben a jogkérdés azonossága a szükségesnél is nagyobb mértékű, hiszen a jogkérdés egyezik, sőt ezen túl az engedélyezés iránti kérelem is szinte szó szerint azonos, a Kúria mégis eltérő tartalmú döntéseket hozott a hivatkozott ügyben és a jelen panasszal támadott eljárásban.

[18] A panaszos nem tartotta megalapozottnak a Kúria ténybeli eltérésre történő hivatkozását sem a jogegységi panasszal támadott végzés [23] bekezdésében, hiszen a Jpe.II.60.054/2022/14. számú döntés ugyancsak az ő ügyében, ugyancsak a követelés két részletben történő érvényesítésének vizsgálata során, ugyancsak arra a kérdésre vonatkozott, hogy az első igényérvényesítés elévülést megszakító joghatása kiterjed-e a másodikként érvényesített követelés elévülésének megszakadására, tehát a tényállás szinte teljes mértékben egyezik, az az engedélyezés körében megkívánt hasonlóság szintjét jóval meghaladja.

[19] Hangsúlyozta: a Kúria azzal a megállapításával, hogy a BH 2014.106. számon „közzétett" döntés nem hivatkozható „precedenserejű" döntésként, mert annak közzétételére nem került sor, eltért a Kúria Gfv.30.191/2022/2. számú döntésében kifejtettektől, amelyben a Kúria figyelembe vette a Pp. 346. § (5) bekezdése szerinti „precedenserejű" referenciahatározatként a BH 2014.106. számon megjelent (Pfv.20.039/2012. számú) határozatot, mert az közzétételre került a BHGY-ban.

[20] Megjegyezte: amennyiben a Kúria olyan határozatot észlel az ítélkezési gyakorlatában, amelyet a Bszi. 163. § (1a) bekezdése szerint közzé kellett volna tenni, azonban az bármilyen okból elmaradt, úgy indokolt, hogy annak közzététele iránt a Kúria intézkedjen a kialakult gyakorlatának megfelelően, és ez a határozat – a közzétételtől vagy annak téves elmaradásától függetlenül – „precedenserejű" határozatként hivatkozható a joggyakorlatban. Értékelése szerint a Bszi. 163. § (1) bekezdésének a Pfv.20.039/2012/4. számú határozat meghozatalakor hatályos szövegezéséből, annak helyes értelmezéséből az következik, hogy az ügy érdemében hozott határozatot kell közzétenni a BHGY-ban. Utalt arra, hogy álláspontja szerint a Kúria ebben az ügyben érdemi döntést hozott, amikor az elévülés tekintetében a hatályon kívül helyező végzéssel állást foglalt. Megítélése szerint a Kúria Gfv.30.191/2022/2. számú döntésében is ez a jogértelmezés jelenik meg azáltal, hogy a Kúria eljáró tanácsa a Pfv.20.039/2012/4. számú döntést precedensként hivatkozható döntésnek minősítette.

[21] Végezetül előadta, hogy a támadott határozat eltért a Pfv.21.294/2022/2., a Gfv.30.561/2022/2. és a Gfv.30.562/2022/2. számú határozatoktól is, „miszerint a felülvizsgálatban hivatkozott jogszabálysértésnek az ügy érdemére kiható, elvi jelentőségű jogkérdésben kell fennállnia." Ezzel összefüggésben rögzítette: az általa hivatkozott jogkérdés olyan elvi jelentőségű jogkérdésnek minősül, amely a jogszabály értelmezésével, azaz a régi Ptk. 327. § (2) bekezdésének alapvető tartalmával függ össze, így a Gfv.30.042/2023/2. számú döntés szerint is helye lett volna a felülvizsgálat engedélyezésének, a Kúria a felülvizsgálat megtagadásával eltért ezen döntésében foglaltaktól. E vonatkozásban kifejtette: a Kúria ezekben a döntésekben meghatározta azt a zsinórmértéket, amelyek mentén az ügyazonosság megállapítható, amely a releváns tények hasonlósága és a jogkérdés egyezősége körében testesül meg. Utalt arra is: a felülvizsgálat engedélyezése során előadta a tényállásbeli szükséges mértékű hasonlóságot, illetve hivatkozott arra, hogy az elbírált jogkérdés azonos a Pfv.21.290/2022/3. számú döntésben foglalt jogkérdéssel (az elévülés megszakadása, amelynek módja egyezik a jelen perben előadott és a referenciahatározatban hivatkozott esetben).

[22] A panaszos érvelését akként összegezte, hogy a Kúria a felülvizsgálat megtagadásával jogkérdésben

eltért a hivatkozott közzétett eseti döntésektől, mert a felülvizsgálat megengedhetősége kérdésében eltérő jogértelmezést folytatott a korábbi „precedenserejű" döntések által felállított elvi mércétől. Álláspontja szerint a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelme kifejezetten megfelelt a közzétett döntések által felállított zsinórmértéknek, abban megjelölte az alkalmazott (vagy éppen az alkalmazni elmulasztott) jogszabályt, annak lényegére, tartalmára irányuló, jogszabálysértést magában foglaló eltérő jogértelmezést, így a kérelme alapján a Kúriának engedélyeznie kellett volna a felülvizsgálatot.

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntése és annak jogi indokai

[23] A jogegységi panasz nem alapos.

[24] A panaszos a jogegységi panaszában megjelölte azokat a határozatokat is, amelyekre a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben olyanként hivatkozott, mint amelyektől a másodfokú bíróság jogkérdésben eltért. E határozatok tekintetében a Bszi. 41/B. § (1) bekezdését érintően érvelést nem adott elő, hanem azt állította a Bszi. 41/B. § (2) bekezdése alapján, hogy a Kúria ítélkező tanácsa a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmének elbírálása során a támadott határozatával jogkérdésben – jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül – úgy tért el a Kúria Pfv.20.423/2024/2., Pfv.20.348/2024/2., Gfv.30.191/2022/2., Pfv.21.294/2022/2., Gfv.30.561/2022/2. és Gfv.30.562/2022/2. számon közzétett határozataitól, hogy az adott eltérésre az alsóbb fokú bíróságok határozatában nem került sor.

[25] A Bszi. 41/B. § (1) bekezdése alapján jogegységi panasznak van helye – a pervezetésre vonatkozó végzés kivételével – a Kúriának az eljárási törvény alapján további fellebbezéssel, felülvizsgálati kérelemmel vagy felülvizsgálati indítvánnyal (a továbbiakban együtt: felülvizsgálati kérelem) nem támadható határozata ellen, ha a felülvizsgálati kérelemben a Kúria 2012. január 1. után hozott és a BHGY-ban közzétett határozatától (a továbbiakban: a Kúria közzétett határozata) jogkérdésben való eltérésre már hivatkoztak és a Kúria az eltéréssel okozott jogsértést határozatában nem orvosolta. A (2) bekezdés alapján jogegységi panasznak van helye akkor is, ha a Kúria ítélkező tanácsa jogkérdésben – jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül – úgy tért el a Kúria közzétett határozatától, hogy az adott eltérésre az alsóbb fokú bíróságok határozatában nem került sor.

[26] A jogegységi panaszban hivatkozott határozatok közül négy teljesíti azt a követelményt, hogy azt a Kúria 2012. január 1. után hozta és a BHGY-ban közzé van téve, a többi megjelölt határozat azonban nem. A panaszos szerint a Kúria a támadott határozatában a Jpe.II.60.054/2022/14. számú jogegységi hatályú határozat vonatkozásában azzal a megállapításával, hogy „az ügyazonosság, azaz legalább a releváns tények lényegi hasonlósága és az alkalmazott anyagi jogi szabály egyezősége nem áll fenn", eltért a Pfv.20.423/2024/2. és a Pfv.20.348/2024/2. számú végzésektől. Ezekben a végzésekben a Kúria a felülvizsgálatot engedélyezte, az ilyen – nem az eljárást befejező – döntéseket a BHGY-ban nem kell közzétenni. A panaszos által megjelölt Jpe.II.60.054/2022/14. számú jogegységi hatályú határozat kapcsán a Jogegységi Panasz Tanács utal arra is: a Jpe.II.60.042/2024/7. számú határozatában már kifejtette az ügyazonosság hiányára vonatkozó álláspontját, utalva arra, hogy a fizetési meghagyás ugyan alkalmas eszköz az elévülés megszakítására, ez azonban nem jelenti azt, hogy mint ilyen, az abban érvényesített követelésen túlmenően is kifejti e joghatást.

[27] A panaszos azt is állította, hogy Kúria a támadott határozatban tett azzal a megállapításával, hogy a Pfv.21.290/2022/3. számú döntéstől való eltérés vizsgálatára nem volt mód, mert a felperes „nem jelölte meg a határozatnak azt a részét, amelytől a felülvizsgálattal támadott ítéleti rendelkezés jogkérdésben eltér", eltért a Pfv.30.042/2023/2. számú végzésétől. Ez a végzés felülvizsgálati kérelmet visszautasító végzés, amit a BHGY-ban szintén nem kell közzétenni.

[28] Mivel a Pfv.20.423/2024/2., Pfv.20.348/2024/2. és Pfv.30.042/2023/2. számú határozatok nem tartoznak a Bszi. 163. § (1) bekezdése szerinti közzétételi körbe, az azoktól való eltérés a Bszi. 41/B. §-a alapján érdemben nem is vizsgálható.

[29] A jogegységi panasz indokolása szerint a támadott határozat azzal az állításával, hogy a Pfv.20.039/2012/4. számú határozat nem BHGY-ban közzétett határozat, eltért a Kúria Gfv.30.191/2022/2. számú döntésében kifejtettektől, amelyben a Kúria ezt a határozatot BHGY-ban közzétettként hivatkozta.

[30] A Kúria Pfv.20.039/2012/4. számú határozata 2013. január 16-án kelt, a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítására vonatkozó döntést tartalmaz. E határozat meghozatalának időpontjában a Bszi. 163. § (1) bekezdése még nem kívánta meg az ilyen tartalmú határozatok BHGY-ban való közzétételét – az csupán 2021. január 1-jétől kötelező –, így az jogszabálysértés nélkül maradt el.

[31] Az a körülmény, hogy a Kúria a Gfv.30.191/2022/2. számú határozatában a hivatkozott döntésre mint BHGY-ban közzétett határozatra utalt, önmagában nem eredményez olyan jogkérdésben való eltérést, ami eredményes jogegységi panasz alapjául szolgálhatna. Az, hogy egy határozat BHGY-ban közzétett határozat-e nem jogkérdés, hanem ténykérdés. Ezen túlmenően pedig a Kúria sem a Gfv.30.191/2022/2. számú, sem a Pfv.20.039/2012/4. számú határozatában nem foglalt állást abban a jogkérdésben, amely a jelen eljárás tárgya.

[32] A Kúria Pfv.21.294/2022/2., Gfv.30.561/2022/2. és Gfv.30.562/2022/2. számú határozataira a panaszos azon az alapon hivatkozott, hogy „a felülvizsgálatban hivatkozott jogszabálysértésnek az ügy érdemére kiható, elvi jelentőségű jogkérdésben kell fennállnia", míg a támadott határozat sérelmezett megállapítása volt, hogy a felperes (panaszos) a Pp. 410. § (2) bekezdés *c)* pont *cd)* alpontjának rendelkezése ellenére nem jelölte meg a Pfv.21.290/2022/3. számú határozatnak azt a részét, amelytől a felülvizsgálattal támadott ítéleti rendelkezés jogkérdésben eltér. Mindezekre figyelemmel téves a panaszos hivatkozása, mert az általa megjelölt referenciahatározatok nem tartalmaznak azzal ellentétes megállapítást, hogy a Pp. 410. § (2) bekezdés *c)* pont *cd)* alpontját nem a

támadott határozat indokolásában kifejtett módon kellene értelmezni és alkalmazni.

[33] A Kúria Pfv.21.294/2022/2., Gfv.30.561/2022/2. és Gfv.30.562/2022/2. számú határozataitól való eltérés körében egyebekben a panaszos azt nem fejtette ki, hogy azoktól az általa hivatkozottakhoz képest a támadott határozat miben tér el. A panaszosnak ezt a hivatkozását alaptalanná teszi továbbá, hogy nem a megfelelő jogkérdés megjelölését hiányolta a Kúria a támadott határozata meghozatalakor, hanem a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben feltüntetett Pfv.21.290/2022/3. számú határozat megfelelő részének megjelölését, amelynek szükségtelensége nem fejeződik ki a panaszos által megjelölt referenciahatározatokban.

[34] A Jogegységi Panasz Tanács hangsúlyozza azt is, hogy a jelen ügyben felmerült, az ügy eldöntése szempontjából releváns jogkérdésben a Jpe.II.60.060/2023/7. számú jogegységi hatályú határozatában állást foglalt és a bíróságokra nézve kötelező jogértelmezésként megállapította, hogy az azonos jogi alapon nyugvó, korábban perben vagy fizetési meghagyásos eljárásban nem érvényesített további követelés elévülését a korábbi részkövetelésre irányuló igényérvényesítés nem szakítja meg. A jogegységi hatályú határozatban foglalt e megállapítástól eltérő tartalmú határozatok kötelező erejűként nem hivatkozhatók.

[35] Ezt figyelembe véve a felperes jogegységi panaszban foglalt hivatkozásai akkor sem lehetnének megalapozottak, ha az általa megjelölt referenciahatározatok ez utóbbi jogegységi hatályú határozattól eltérő tartalmú álláspontot foglalnának el az ügy eldöntése szempontjából releváns fenti jogkérdésben.

[36] A panasz egyéb – jogszabályok alkalmazhatóságával és értelmezésével kapcsolatos – indokai érdemben nem voltak vizsgálhatóak a jogegységi panasz eljárásban, mert az csak a Kúria közzétett határozataitól jogkérdésben való eltérésre szorítkozhat.

[37] Mindezekre tekintettel a Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdésében rögzített feltételek hiányában a Jogegységi Panasz Tanács – a Bszi. 41/D. § (3) bekezdése alapján – a jogegységi panaszt elutasította.

Elvi tartalom

[38] A jogegységi panasszal támadott határozattól eltérő jogkérdésben hozott referenciahatározatra hivatkozás ügyazonosság hiányában, az azonos jogkérdést jogegységi hatályú határozattól eltérő módon elbíráló referenciahatározatra hivatkozás pedig annak alkalmazhatósága hiányában nem eredményezheti a jogegységi panasz megalapozottságát.

[39] A Kúria jogegységi hatályú határozatában eldöntött jogkérdés tárgyában kezdeményezett jogegységi panasz kizárólag akkor lehet eredményes, ha abban referenciahatározatként magára a jogegységi hatályú határozatra vagy a jogkérdést azzal azonos módon elbíráló más közzétett határozatára hivatkoznak, és az azoktól történő eltérést sérelmezik.

Záró rész

[40] A jogegységi panasz nem vezetett eredményre, így a Bszi. 41/D. § (4) bekezdése alapján a jogegységi panasz eljárásban felmerült illetéket a panasszal élő felperes viseli.

[41] A Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (8) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[42] A határozat ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2025. szeptember 29.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Dr. Gyarmathy Judit s.k. előadó bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Dr. Márton Gizella s.k. bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Nyírőné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Vitál-Eigner Beáta s.k. bíró

A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.II.60.004/2025/10. számú
határozata

Rendelkező rész

A Kúria a felperes jogegységi panaszát elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesi érdekeltnek 48 000 (azaz negyvennyolcezer) forint jogegységi panasz eljárási költséget.

Indokolás

A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes és az alperesi érdekelt házasságából egy gyermek született 2011. december 2. napján. A felperes és az alperesi érdekelt között fennálló házasságot a Dunakeszi Járásbíróság a 2018. március 6. napján jogerőre emelkedett 15.P.20.926/2015/82. számú ítéletével felbontotta, és jóváhagyta a felek között a házassági bontóper során kötött egyezséget a közös kiskorú gyermekük szülői felügyeleti jogára és kapcsolattartására vonatkozóan, megállapítva, hogy a szülői felügyeleti jogokat kizárólagosan az alperesi érdekelt gyakorolja. A felek egyezsége értelmében a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben – így nevének meghatározása és megváltoztatása, állampolgárságának megváltoztatása és új állampolgárság szerzése, óvodai intézményének, általános és középiskolájának, életpályájának megválasztása tekintetében – a jogaikat közösen gyakorolják.

[2] Az alperesi érdekelt 2023. március 29. napján kérelmet terjesztett elő az alperesnél gyermeke külföldi tartózkodási helyének kijelölése és a felperessel való kapcsolattartás megváltoztatása ügyében. Kérelmezte, hogy az alperes a gyermeke tartózkodási helyéül jelölje ki a „*cím*” szám alatti ingatlant. Kérelmezte, hogy az alperes a gyermeknek a felperessel történő kapcsolattartását a kérelemben megjelölt javaslat alapján rendezze. Előadta, hogy a gyermek szülői felügyeletével kapcsolatban per nincs folyamatban és csatolta a bírósági határozatokat. Megadta a gyermek iskolájával kapcsolatos adatokat, mellékelte a lakás bérletére

vonatkozó és a munkáltatói szándéknyilatkozatokat is.

[3] A felperes 2023. május 10. napján szülői felügyeleti jog megváltoztatása iránt kérelmet terjesztett elő, amelynek nyomán a Budapest II. és III. Kerületi Bíróság előtt 11.P.21.132/2023. szám alatt eljárás indult.

[4] A felperes 2023. október 30. napján az alperesnél kérelmet terjesztett elő, amelyben gyermeke külföldi tartózkodási helyének kijelölése és a felperessel való kapcsolattartás megváltoztatása ügyében indított eljárásból az alperes kizárását, valamint más hatóság kijelölését kérte. A felperes több kifogást is előterjesztett, sérelmezte, hogy bizonyítási indítványait a hatóság figyelmen kívül hagyta.

[5] A hatóság 2023. november 21. napján kelt BP/0506/1694-3/2023. ügyiratszámú és BP/02/004/814/2023. hivatkozási számú végzésével a kizárása és más eljáró hatóság kijelölése iránti kérelmet elutasította. A 2024. február 14. napján kelt BP-02/004/335-4/2024. iktatószámú határozatával az alperesi érdekelt kérelmére a 2023. március 29. napján indult eljárásban a kiskorú gyermek részére az alperesi érdekelt mindenkori külföldi tartózkodási helyét előre meg nem határozható, huzamos időtartamra kijelölte. Megállapította, hogy a jóváhagyás a kérelemben megjelölt helyre, a határozat véglegessé válásától számított hat hónapig érvényes, amely határidő eredménytelen elteltét követően – ha a szülői felügyeleti jogot gyakorló szülők között továbbra is vita van – ismételten kérelmet kell benyújtania a gyámhivatalhoz a gyermek külföldi tartózkodási helyének kijelölése érdekében. Kötelezte az alperesi érdekeltet mint törvényes képviselőt, hogy a külföldre költözés időpontját igazolható módon közölje a kapcsolattartásra jogosult szülővel és a gyámhivatallal. Az alperesi érdekelt kérelmére a gyermek és a felperes szülői kapcsolattartását megváltoztatta, valamint részletesen szabályozta a kapcsolattartás személyes találkozás nélküli fenntartásának módját.

[6] A felperes keresettel támadta az alperes határozatát, továbbá az alperes végzését is.

[7] Az elsőfokú bíróság (a továbbiakban: Törvényszék) jogerős ítéletével a felperes keresetét elutasította. Ítéletének indokolásában a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 24. § (2b) bekezdésének értelmezése körében megállapította, hogy e jogszabály alapján nem akkor kell a kérelmet elutasítani, amikor a gyermek huzamos időtartamú vagy letelepedés céljából történő külföldi tartózkodási helyének kijelölése tárgyában már megindult a hatósági eljárás, és annak folyamatban léte alatt indul meg a szülői felügyelet megváltoztatására irányuló per. A felperes értelmezését elfogadva minden ilyen hatósági ügy teljes mértékben ellehetetlenülne és a kérelmezők kérelmének érdemi elbírálását minden alkalommal meg lehetne akadályozni azzal, hogy az ellenérdekű fél szülői felügyelettel kapcsolatos pert indít, amint tudomást szerez a külföldi tartózkodási hely kijelölése iránti kérelemről. Ez pedig a jogalkotónak nem lehetett a célja, hiszen az érintett jogintézményt teljesen kiüresítené.

[8] Többek között hangsúlyozta, hogy az alperesi érdekelt kérelme benyújtásakor a Gyer. 24. § (2a) bekezdésére vonatkozóan megtette arra irányuló nyilatkozatát, hogy a gyermek szülői felügyeletével kapcsolatos per nincs folyamatban, valamint a felperes maga sem vitatta, hogy a szülői felügyelet megváltoztatása iránti pert az alperesi érdekelt 2023. március 29-i kérelmének benyújtását követően, 2023. május 10. napján indította, ezért a Gyer. 24. § (2a) és (2b) bekezdése nem volt alkalmazható. Osztotta az alperes álláspontját, miszerint a perbeli ügyben a kérelem elbírálásához kapcsolódó hatáskörét a gyámhatóság gyakorolhatta. Emiatt sem a kérelem elutasításának, sem az eljárás felfüggesztésének (megszüntetésének) nem volt helye.

[9] A Törvényszék megállapította továbbá, hogy az alperes a Gyer. 24. §-ában előírtak alapján a vizsgálandó tényeket feltárta, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 85. §-ának megfelelő széles körű mérlegelési tevékenységet végzett, amely során figyelemmel volt a jogszabályi előírásokra. A felperes keresete pedig nem tartalmazott olyan körülményt, amely az eltérő mérlegelés alapjául szolgálhatott volna, vagy az alperes mérlegelését hiányossá vagy okszerűtlenné tehette volna.

[10] A Törvényszék megvizsgálta az alperes kizárása és más hatóság kijelölése iránti kérelmet elutasító végzés kapcsán előterjesztett kereseti hivatkozásokat is, amelyeket alaptalannak ítélt.

[11] A fentiekre figyelemmel a Törvényszék a keresetet elutasította.

[12] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Elsődlegesen a Törvényszék ítéletének megváltoztatását, az alperes határozatának megsemmisítését és az alperes arra való kötelezését kérte, hogy az eljárást megalapozó kérelmet utasítsa vissza, továbbá forduljon a felügyeleti szervhez új hatóság kijelölése céljából a gyermeket érintő ügyekben. Másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte azzal, hogy a bíróság a keresetének adjon helyt.

[13] A felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának okaként a Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pont *aa), ab)* és *ad)* alpontjait, valamint *b)* pontját jelölte meg. Álláspontját alátámasztandó a következő indokokra hivatkozott.

[14] A felperes a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének szükségessége kapcsán előadta, hogy véleménye szerint a gyámhatóságok és az alsóbb szintű bíróságok a felperes által az alapügyben hivatkozott bírói döntésekből következően a Gyer. 24. § (2b) bekezdését eltérően értelmezték, és a Kúria még e körben nem foglalt állást. A Törvényszék az általa hivatkozott gyakorlattól eltérő következtetéseket vont le a tényállás tisztázása körében, a bizonyítási indítványait nem fogadta el. Külön rámutatott, hogy a hatóság kizárása kérdésében az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 22–23. §-ainak értelmezése kapcsán eltérő értelmezést folytatott a hivatkozott döntések, kommentárok és szakirodalom ellenére.

[15] A felvetett jogkérdés különleges súlya, társadalmi jelentősége kapcsán kiemelte, hogy az ítélet kihirdetésekor a hatályos jogszabályt nem alkalmazták, a jogszabályváltozás kötőerejének és alkalmazhatóságának kérdése különleges súlyú és a jogbiztonság kérdését is felveti. A gyermekek külföldre vitele és a határokon átnyúló kapcsolattartások kérdése az esetek számának növekedése miatt egyre aktuálisabb. Ezzel összefüggésben kérdésként fogalmazta meg, hogy a kapcsolattartás mint a gyermek és a különélő szülő joga milyen mértékben és milyen eljárás keretében, milyen szempontok alapján korlátozható.

[16] A Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pont *ad)* alpontjával kapcsolatban kifejtette a felperes, hogy alapvető ügyféli jogai sérültek, a pártatlan és tisztességes eljárás megvalósulása megkérdőjeleződött, a hatóság hatásköre nem volt tisztázott, ugyanakkor a bíróság az ügy érdemére kiható jogszabálysértés fogalmát a Kúria által kimunkált következetes ítélkezési gyakorlattal ellentétesen értelmezte. A gyermek mindenek felett álló érdekét nem mérlegelték, nem vizsgálták a különböző fórumok, amely a Kúria Kfv.37.881/2020/7. számú határozatával ellentétes. Az alperes és a bíróság sérelmes eljárása eredményeként az anya által jogellenesen külföldre vitt gyermek külföldi tartózkodása kapcsán a szülői döntési jogosultsága teljes mértékben korlátozottá vált, a kapcsolattartását egyoldalúan csökkentették, ami a szerzett jogok védelmébe is ütközik. Amellett érvelt, hogy a bíróság által jóváhagyott egyezséget változtatott meg a gyámhivatal úgy, hogy nem folytatott le vizsgálatot, és a kérelmeit nem vette figyelembe, és az eljárások elhúzódása miatt a további jogérvényesítési lehetőségeitől is elesett.

[17] Végezetül a Kp. 118. § (1) bekezdés *b)* pontja körében előadta, hogy a sérelmezett ítélet jogkérdésben eltér a Kúria Kfv.37.107/2024/2. számú közzétett határozatától a Gyer. 24. § (2b) bekezdésének gyakorlati alkalmazásával összefüggésben, a Kúria Kfv.37.640/2021/10. számú határozatától a normavilágosság követelményével összefüggésben, továbbá az ügy érdemére kiható jogszabálysértés értelmezése, az alapvető ügyféli jogok megsértése és a tisztességes eljárás követelményeinek megtartása körében a Kúria Kfv.37.119/2021/5., Kfv.37.741/2020/10., Pfv.20.923/2019/7., Bfv.300/2019/16., Kfv.37.202/2018/8. és Kf.38.050/2018/8. számú határozatától. A Törvényszék döntése a pártatlan hatósági eljárás kérdésében a Kfv.37.291/2015/12. számú, a gyermek huzamos időtartamú külföldi tartózkodásának engedélyezése, a gyermek jogellenes elvitele értékelése körében a Kfv.37.516/2017/6. számú és a Kfv.37.857/2018/7. számú, a gyermek jogai, érdeke és kapcsolattartás szabályozása körében a Kfv.37.881/2020/7., Kfv.37.139/2022/9. és Kfv.37.255/2021/9. számú határozattal ellentétes.

A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata

[18] A Kúria a Kfv.37.665/2024/2. számú végzésében megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei nem állnak fenn, ezért a befogadást a Kp. 118. § (2) bekezdése alapján indokolt végzéssel megtagadta. Határozatát a következő főbb megállapításokra alapozta.

[19] A Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontja kapcsán a Kúria rámutatott arra, hogy felperes azért kérte a felülvizsgálati kérelem ezen okból történő befogadását, mert – álláspontja szerint – a gyámhatóságok és az alsóbb szintű bíróságok eltérően értelmezték a Gyer. 24. § (2b) bekezdését. Ezen okból azonban nem volt befogadható a felülvizsgálati kérelem, hiszen a közigazgatási bíróság döntése a közigazgatási hatóság számára kötelező erejű, amennyiben tartalma a közigazgatási bíróság adott ügyben hozott határozatával ellentétes, az semmisséget eredményez [Ákr. 123. § (1) bekezdés *f)* pont]. A fentiek szerint tehát a Kúria a joggyakorlat egységének biztosítása érdekében a felülvizsgálati kérelmet kizárólag a bíróságok közötti eltérő jogszabály-értelmezés esetén fogadja be. Miként arra a Kúria rámutatott, az Ákr. 22–23. §-ainak értelmezése körében az az állítás, hogy „eltérő értelmezést folytatott a hivatkozott döntések, kommentárok és szakirodalom ellenére” a Törvényszék, a befogadásra okot nem ad, abból nem állapítható meg elvi jelentőségű jogkérdés, amelyben a Kúria még nem foglalt állást, de az sem állapítható meg, hogy a támadott bírói döntés milyen elvi jelentőségű jogkérdésben és milyen kialakult bírói gyakorlattal ellentétes, ami további jogértelmezést indokol.

[20] A Kúria a Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pont *ab)* alpontja kapcsán rögzítette, hogy a felperes a felülvizsgálati kérelmében e befogadási oknak nem adta érdemi indokát, abból nem derül ki, hogy a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálása az egyedi tényállású ügyön túlmutató, különös súlyú, jelentőségű, a jogalanyok széles körét érintő jogkérdés eldöntése érdekében szükséges lenne. Csupán általánosságban hivatkozott a befogadhatóság körében arra, hogy a gyermek külföldre vitele, a határokon átnyúló kapcsolattartások kérdése egyre aktuálisabb az ilyen esetek száma miatt. Az ilyen általános jellegű hivatkozás azonban nem igazolja, hogy a felülvizsgálattal támadott ítéletben levont jogkövetkeztetések túlmutathatnak a jelen felülvizsgálati kérelemmel érintett ügyön.

[21] A Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pont *ad)* alpontja kapcsán a Kúria emlékeztetett arra, hogy ha a fél ezen okból kéri a felülvizsgálati kérelme befogadását, az ok fennállását bizonyítania kell, és azt meg kell indokolnia. A Kúria rámutatott, a felperes ebben a körben olyan általános jellegű, konkrétumokat nélkülöző előadásokat, hivatkozásokat tett, amelyek nem elégítik ki a felülvizsgálati kérelemre e körben a törvényben előírt indokolási, illetve bizonyítási kötelezettséget. Hangsúlyozta, hogy önmagában az, hogy a felperes nem ért egyet a bizonyítás eredményének jogerős ítélet szerinti mérlegelésével és a bizonyítékok újraértékelésével és lényegében saját álláspontja elfogadását kéri, nem elegendő ok a felülvizsgálati kérelem Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pont *ad)* alpontja szerinti befogadásához. A Kúria továbbá nem tárt fel olyan garanciális jogsérelmet, amely az állásfoglalását szükségessé tenné.

[22] A Kúria a Kp. 118. § (1) bekezdés *b)* pontja kapcsán nyomatékosította, hogy a Kp. 117. § (4) bekezdése szerint e befogadási okra hivatkozás esetén a

kérelmezőt indokolási kötelezettség terheli. A kérelmezőnek egyfelől meg kell jelölnie a hivatkozott kúriai határozat azon részét, amelytől a felülvizsgálni kért határozat jogkérdésben eltér. Másfelől be kell mutatnia a támadott döntés és a közzétett kúriai döntés közötti ügyazonosságot és a jogkérdésben való eltérést is. Ez utóbbi keretén belül be kell mutatnia, hogy a közzétett határozatban milyen elvi megállapítást rögzített a Kúria, ugyanezen jogkérdésben milyen álláspontot fogadott el az ügyben eljárt bíróság, és miben látja a két határozat közötti eltérést (Kfv.37.039/2022/2., Kfv.37.108/2022/2., Kfv.45.072/2023/2.).

[23] A Kúria kiemelte, hogy a felperes felülvizsgálati kérelmében csak „felhívta a megnevezett kúriai határozatokat", a felülvizsgálati kérelem érdemi részében a hivatkozott határozatok indokolásának egyes bekezdéseit idézte, azonban a felülvizsgálni kért és a felülvizsgálati kérelemben megnevezett határozatok közötti ügyazonosságot és a jogkérdésben való eltérés mibenlétét a befogadással összefüggésben semmilyen formában nem mutatta be. Erre figyelemmel a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 118. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján sem lehetett befogadni.

[24] A Kúria végezetül a Kp. 117. § (4) bekezdése alapján hivatalból megvizsgálta a Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pont *ac)* alpontja szerinti befogadási okot is, azonban ezen befogadási ok alapján sem találta a felperes felülvizsgálati kérelmének befogadását szükségesnek.

A jogegységi panasz és az ellenérdekű fél nyilatkozata

[25] A Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó Kfv.37.665/2024/2. számú végzésével (a továbbiakban: a Kúria Végzése vagy Végzés) szemben a felperes (a továbbiakban: panaszos) nyújtott be jogegységi panaszt, amelyben elsődlegesen a panasszal támadott határozat hatályon kívül helyezését, és a Kúria új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Másodlagosan azt, hogy a Kúria állapítsa meg az eltéréssel okozott jogsértést. A panaszos kérte továbbá, hogy a Kúria marasztalja az alperest a felmerült perköltségben, és rendelkezzen a jogegységi panasz elbírálásával kapcsolatban felmerült költségek állam általi megtérítéséről.

[26] A panaszos a jogegységi panasz jogalapjaként a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (1) és (2) bekezdéseit jelölte meg. Ezek alapján panaszában állította, hogy a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott döntésektől való eltérést a Kúria nem orvosolta, valamint – megítélése szerint – a Kúria Végzése jogkérdésben eltért a Kúria közzétett határozataitól.

[27] Véleményének alátámasztása érdekében a jogegységi panaszt megelőző eljárásokban elfoglalt jogi álláspontját is ismertette. Állította, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelmet teljes egészében nem vizsgálta, a kérelem befogadását jogszabályba ütköző módon, okszerűtlenül indokolva tagadta meg. Sérelmezte, hogy a felülvizsgálati kérelemben megjelölt 14 határozat közül a Kúria eljáró tanácsa csak egy döntésre tért ki, a többi döntés esetében érdemi vizsgálatot nem végzett, a megjelölt jogszabálysértésekre, alapjogi és eljárási garanciák sérelmére vonatkozó indokolást a Kúria döntése nem tartalmazott.

[28] Állította, hogy a Bszi. 41/B. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott döntésektől való eltérést a Kúria nem orvosolta. Álláspontjának alátámasztására a Bszi. 41/B. § (1) bekezdésére történő hivatkozás keretében három kúriai határozatot jelölt meg (Kfv.37.107/2024/2., Jpe.IV.60.034/2022/5., Kfv.45.154/2024/2.).

[29] A Kfv.37.107/2024/2. számú határozat alapján állította, hogy a Kúria Végzésében helytelenül jutott arra a következtetésre, hogy a joggyakorlat egységes, mert e referenciahatározat a panaszos álláspontjával egyező alsóbb fokú bírósági jogértelmezés alapján állapította meg a jogegység fennállását, ugyanakkor éppen ezt a jogegységet bontotta meg a felülvizsgálattal támadott ítélet jogértelmezése, amely felvetette a jogegységesítés szükségességét. A Jpe.IV.60.034/2022/5. számú döntésből azt emelte ki, hogy ha az alsóbb fokú bíróságok jogértelmezése között eltérés van, akkor a jogegységesítés eszköze nem a jogegységi panasz eljárás, hanem a felülvizsgálati eljárás, ezért a felülvizsgálati kérelmét be kellett volna fogadni. Az ezzel ellentétes döntés a jogorvoslati joghoz való jogát is sérti. A Kfv.45.154/2024/2. számú végzés kapcsán azzal érvelt, hogy a jogegység azt jelenti, hogy a bíróságok között nincs eltérés a jogszabály értelmezésében, abban, hogy mi a norma alapvető tartalma, azt hogyan kell alkalmazni. Márpedig a Törvényszék eltérően döntött, így jogegységi helyzet állt fenn.

[30] A Bszi. 41/B. § (2) bekezdésére alapítottan a panaszos azzal érvelt, hogy a Kúria Végzése jogkérdésben eltért a Kúria több közzétett határozatától. Ebben a körben hivatkozott a 7/2023. Jogegységi határozat (a továbbiakban: 7/2023. JEH) [23]–[28] bekezdéseire (kiemelten a jogállamiság, jogbiztonság elvét, a jogegység lényegét, a tisztességes eljárás követelményét, a jogegységi eljárás szerepét érintően), rámutatva, hogy a Gyer. 24. § (2b) bekezdésének sérelmes értelmezése, hatálytalan jogszabályi rendelkezés alkalmazása, ezzel összefüggésben a jogbiztonság követelményének sérelme, továbbá az őt ért garanciális elvek sérelme, valamint a Törvényszék döntése folytán az addigi egységes gyakorlat megbomlása megalapozta a felülvizsgálati kérelem befogadását. A Kúria Végzése emiatt eltért a 7/2023. JEH szerinti joggyakorlattól.

[31] A Kfv.37.025/2021/2. számú határozatból kiemelt egy bekezdésre utalva állította, hogy az ügy súlya az őt érintő kérdéseken túlmutat, ügyében a jogegységgel és jogbiztonsággal összefüggésbe hozható fontos ok, társadalmi jelentőség, valamint a gyermekek külföldre vitelével kapcsolatos ügyek nagyobb száma, a kiforratlan bírói gyakorlat ténye miatt is fennállt a befogadás feltétele, ezért e döntéssel is ellentétes a Kúria Végzése.

[32] A Kfv.37.611/2023/3. számú határozatot idézve azzal érvelt, hogy a befogadhatóság vizsgálatakor a Kúria nem foglalhat állást a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabálysértésekről, arra csak a felülvizsgálati kérelmet érdemben elbíráló határozatban van lehetősége, ugyanakkor ezzel ellentétesen a Kúria Végzése érdemi állásfoglást tett érdemi vizsgálat nélkül, mert az azt tartalmazza,

hogy a Törvényszék a panaszos kérelmeit és a tényállást „megfelelően vizsgálta”.

[33] A Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pont *ad)* alpontja kapcsán azzal érvelt, hogy a Kúria a befogadás vizsgálatakor az alapjogi sérelmeket nem azonosította, azokra nem tért ki, holott a hatályos jogszabályok alapján történő eljárás, a jogszabályok helyes értelmezése, a tisztességes és pártatlan eljárás, a gyermek és szülő kapcsolattartási joga alkotmányos alapjogok, amelyeknek érvényesülnie kell az Alaptörvény alapján, amely a jogrendszer alapja. A felülvizsgálati kérelme tartalmazta az Alaptörvény 28. cikkére történő hivatkozást, amelyet a Kúria nem bírált el. Erre figyelemmel hivatkozott a Pfv.21.965/2018/8. számú döntés [20]–[24] bekezdéseire, és azzal érvelt, hogy a Kúria Végzése az Alaptörvénnyel összhangban álló jogorvoslatot nem biztosította és jogszabály-értelmezést nem végezte el.

[34] A Kfv.37.881/2020/7. számú határozat [24] bekezdésére utalva állította, hogy a Kúriának a Végzése meghozatala során értékelnie kellett volna, hogy a Törvényszék a jogszabályok értelmezése során figyelmen kívül hagyta a Magyarország jogrendszerének alapját jelentő Alaptörvény ide vonatkozó rendelkezéseit, és az ilyen ítélkezési gyakorlat nem felel meg a jogbiztonság követelményének.

[35] Több meg nem jelölt kúriai döntésre utalva állította, hogy a tisztességes hatósági és bírósági eljárás alaptörvényi követelményeinek érvényesülnie kell a felülvizsgálati eljárásban, és az Alaptörvény 28. cikkének értelmezését és annak az eljárásban való érvényesülését is vizsgálni kell.

[36] A panaszos összegzett álláspontja szerint a Kúriának szükséges lett volna az Alaptörvénnyel összhangban vizsgálnia a Törvényszék eljárását és ítéletét, illetőleg érdemben állást foglalni a felülvizsgálati kérelemben sérelmezett kérdésekben, hiszen ilyen iránymutatás nélkül fennáll annak lehetősége, hogy a bíróság döntése az Alaptörvénnyel ellentétes, ami jogbizonytalanságot eredményez. Az, hogy a Kúria Végzése mindezek vizsgálatát mellőzte, álláspontja szerint a hivatkozott kúriai döntésekkel és gyakorlattal ellentétes.

[37] Az előbbieken túl kiemelt figyelmet fordított a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény (a továbbiakban: Gyermekjogi Egyezmény) egyes cikkeire való hivatkozásra. Kifogásolta, hogy a megjelölt gyermekvédelmi tárgyú rendelkezések sérelmét és erre alapozva a kérelem befogadhatóságát nem vizsgálta a Kúria, holott a Kfv.37.139/2022/9. számú határozat is a magyar jogrendszer részeként tekint a Gyermekjogi Egyezményre, iránymutatást adva arra, hogy a gyermek legfőbb érdeke a jogalkalmazást át kell, hogy hassa.

[38] Jogegységi panaszának zárásaként felvetette, hogy szükséges-e a felülvizsgálati kérelem befogadása körében történő indokolása a Kp. 117. § (4) bekezdése körén kívüli esetekben, miként ítélendő meg az egységes joggyakorlat kérdése, hatálytalan jogszabály alkalmazása jogbiztonság sérelmeként értelmezhető-e, gyermekek érdekeinek érintettsége mellett mellőzhetik-e a bíróságok a gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálatát, továbbá a felülvizsgálat befogadásának megtagadása megfelel-e a jogorvoslathoz való jog érvényre juttatásának. Állította, hogy a konkrét ügyön túlmutató és az ügy társadalmi jelentőségét igazoló kérdéseket fogalmazott meg, amelyek álláspontja szerint szükségessé teszik a joggyakorlat egységesítését.

[39] Az alperesi érdekelt nyilatkozatában a jogegységi panasz elutasítását és költségei megállapítását kérte. A panaszos beadványában foglaltak kapcsán az ügyazonosság hiányára hivatkozott. Érvelésében kifejtette, hogy a panaszos által részletesen taglalt és állítólagosan őt ért jogsérelmek orvoslására a Jogegységi Panasz Tanácsnak nincs lehetősége. Megítélése szerint a jelen eljárás kizárólag a Kúria Kfv.37.665/2024/2. számú, a panaszos felülvizsgálati kérelmének befogadását megtagadó végzés Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdése szempontjából történő vizsgálatra irányulhat.

[40] Az alperesi érdekelt jogi álláspontja szerint a panaszos Bszi. 41/B. § (1) bekezdésére alapított kérelme megalapozatlan. Ezzel összefüggésben hangsúlyozta, hogy a Végzésben összefoglalt tényállás alapján a panaszos kérelmében a Kúria Jpe.IV.60.034/2022/5. számú és Kfv.45.154/2024/2. számú határozataiban foglaltaktól való eltérésre egyáltalán nem hivatkozott, így azok körében a Bszi. 41/B. § (1) bekezdésére alapított további vizsgálat fogalmilag kizárt. A Bszi. 41/B. § (2) bekezdésére alapított kérelem kapcsán rögzítette, hogy azt is megalapozatlannak tartja, mivel a panaszos meg sem kísérelte bemutatni az ügyazonosságot, a Kúria Kfv.37.611/2023/3., Pfv.21.965/2018/8., Kfv.37.881/2020/7., valamint Kfv.37.139/2022/9. számú határozataival összefüggésben semmiféle érdemi összevetést nem végzett. Miként azt hangsúlyozta, a panaszos tevékenysége lényegében a hivatkozott határozat szövegének bemásolására szorítkozott, így az összevetésre – és a jogkérdésben való eltérés esetleges megítélésére – alkalmatlan.

[41] Érvelésének alátámasztása érdekében az alperesi érdekelt előadta továbbá, hogy véleménye szerint a panaszos semmivel sem igazolta, hogy a gyermek külföldre vitelével kapcsolatos ügyek egyre nagyobb számban fordulnának elő. Abból, hogy a hatósági eljárás ügyfelei között konfliktus merült fel, nem lehet erre nézve következtetést levonni. A panaszos által hangsúlyozott jogszabály-módosítás, amely a Gyer. 24. § (2b) bekezdéséhez fűződik, az alperesi érdekelt álláspontja szerint csak eljárásjogi jellegű pontosítás. A módosítással a jogalkotó immáron egyértelművé teszi, hogy amennyiben a kérelem benyújtásakor már tudomása van arról a gyámhatóságnak, hogy szülői felügyelettel kapcsolatos per van folyamatban, úgy visszautasítja a kérelmet, míg ha erről csak utóbb szerez tudomást, akkor értelemszerűen már csak az eljárás megszüntetésére van lehetősége. Utalt továbbá arra is, hogy megítélése szerint a panaszos által megjelölt jogbiztonsági probléma nem létezik, a kérelem erre figyelemmel is megalapozatlan.

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntése és annak jogi indokai

[42] A jogegységi panasz nem alapos.

[43] A Jogegységi Panasz Tanács már több döntésében utalt arra, hogy a jogegységi panasz jogintézménye nem a panaszosnak a per tárgyává tett jog- és érdeksérelmének kiküszöbölésére szolgál. Erre a

bírósági eljárási törvények által szabályozott rendes és rendkívüli jogorvoslatok többirányú lehetőséget biztosítanak. A jogegységi panasz eljárás, mint ahogy a nevében is tükröződik, a közzétett határozattól eltérés feloldását, a jogegység biztosítását célozza, nem pedig újabb jogorvoslati fórumot nyit a panaszosnak, a megelőző eljárások során szükségszerűen már érvényesített jog- és érdeksérelmének orvoslására (Jpe.I.60.011/2021/3., Indokolás [19]; Jpe.I.60.001/2021/2., Indokolás [12]). A jogegységi panasz eljárásban a Kúria érdemben nem bírálja felül a jogerős határozatot, hanem kizárólag azt vizsgálja, hogy a jogegységi panaszban kifejezetten megjelölt, közzétett kúriai határozatoktól való eltérés bekövetkezett-e, és ha igen, az eltérés indokolt volt-e vagy sem. A Kúria tehát a jogegységi panasz eljárás során a fél által megjelölt keretek között, az általa hivatkozott eltérések tekintetében vizsgálja a panasz megalapozottságát.

[44] Amint arra a Kúria a Jpe.I.60.002/2021/7. és a Jpe.I.60.005/2021/5. számú határozataiban is rámutatott: a jogegység fogalmát az egyes eljárási törvények nem definiálják, a Bszi. jogegységi eljárásra és jogegységi panasz eljárásra vonatkozó rendelkezéseiből, annak egyes eseteire vonható le – negatív oldalról – következtetés, amelynek értelmében a jogegység hiányát egy másik kúriai döntéstől való indokolatlan eltérés okozza. A jogegység követelménye tehát sohasem absztrakt, hanem mindig konkrét ügyekhez, jogértelmezéshez köthető, az csak meghatározott és megjelölt bírói döntések tekintetében merülhet fel. Következésképpen – a jogegységi panasz eljárásokban eddig kialakult gyakorlatot követve – a jogegység követelményén belül az az elvárás, hogy ugyanazon jogkérdést felvető ügyekben (ügyazonosság) a jogértelmezés is azonos legyen. Ha nincs meg az ügyek közötti azonosság, mert eltérő hátterűek a bírói döntések, akkor sem jogilag, sem tágabb értelemben nem értelmezhető a jogegység. A jelen ügyben a panaszos a felülvizsgálati kérelme befogadását megtagadó kúriai végzés ellen nyújtotta be panaszát. Ez annyiban sajátos panasz, hogy valamennyi közigazgatási ügyben – azaz az ügy tárgyától függetlenül – ugyanazon vizsgálati elveket követve kell elbírálni, hogy egy adott közigazgatási ügyben a felülvizsgálati kérelem befogadása nyomán betöltheti-e a Kúria a jogegységesítő szerepét vagy sem, illetve ilyen szerepet be kell-e tölteni, mert jogegységi helyzet alakult ki. A Kúria a jogegységi panasz vizsgálatát annak keretei között végezheti el, az – ahogy a [43] bekezdésben utalt rá a Jogegységi Panasz Tanács – nem eredményezhet törvényességi vizsgálatot. Ezért az a panasz vagy a panasz csak azon része vizsgálható érdemben, amely a jogegység sérelmét felveti, bemutatja.

[45] A panaszos a jogegységi panaszát a Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdésre alapította. A Jogegységi Panasz Tanács a két eltérő jogalapon nyugvó jogegységi panasz megalapozottságát elkülönítetten vizsgálta. A Jogegységi Panasz Tanács ugyanakkor nem foglalkozhatott a panaszosnak azokkal az érveivel, amelyek törvényességi vizsgálatot eredményeznének, továbbá nem válaszolhatta meg a panaszos általános jogértelmezését igénylő kérdéseit sem. A megtagadó végzés hiányosságára, okszerűtlen érvelésére, jogszabálysértő jellegére utaló hivatkozások, továbbá a III. pontban felvetett, iránymutatást váró kérdések megválaszolása meghaladta a jogegységi panasz eljárás kereteit.

[46] A Bszi. 41/B. § (1) bekezdése értelmében jogegységi panasznak van helye – a pervezetésre vonatkozó végzés kivételével – a Kúriának az eljárási törvény alapján további fellebbezéssel, felülvizsgálati kérelemmel vagy felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható határozata ellen, ha a felülvizsgálati kérelemben a Kúria 2012. január 1. után hozott és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre már hivatkoztak, és a Kúria az eltéréssel okozott jogsértést határozatában nem orvosolta.

[47] A panaszos a Bszi. 41/B. § (1) bekezdése alapján előterjesztett panaszában a Kúria Kfv.37.107/2024/2. számú határozatától, a Jpe.IV.60.034/2022/5. számú határozatától és a Kfv.45.154/2024/2. számú határozatától való eltérést állította.

[48] A Bszi. 41/B. § (1) bekezdésére alapított jogegységi panaszban csak olyan határozatok hivatkozhatóak, amelyeket a panaszos a felülvizsgálati kérelmében már megjelölt. Emiatt a Kúria csak a Kfv.37.107/2024/2. számú végzéssel kapcsolatos hivatkozást vizsgálhatta, mert a Jpe.IV.60.034/2022/5. számú határozatra és a Kfv.45.154/2024/2. számú határozatra a jogerős ítélet ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem nem utalt referenciahatározatként.

[49] A Kfv.37.107/2024/2. számú befogadást megtagadó döntésre a felülvizsgálati kérelemben a panaszos nem a Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontja szerinti befogadási oknál, hanem a tényállás-ismertetés körében hivatkozott, továbbá a Kp. 118. § (1) bekezdés *b)* pontja kapcsán (a felülvizsgálati kérelem 2.ad.2. pontja alatt) állította – megfelelő indokolás nélkül – az attól való jogsértő eltérést. A jogegységi panaszában azt sérelmezte, hogy az egységes jogértelmezés megszűnését [azaz a jogegység hiányát – Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpont] a Kúria eljáró tanácsa nem észlelte.

[50] A Kúria a Jpe.II.60.019/2021/18. számú határozatában úgy foglalt állást, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pontja szerinti befogadási okra alapított befogadás megtagadásáról szóló végzés elleni jogegységi panasz nem tud megfelelni a Bszi. 41/B. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek (Indokolás [42]). Ezt az elvet erősítette meg a Jogegységi Panasz Tanács a Jpe.II.60.030/2022/8. számú (Indokolás [47]) és a Jpe.I.60.019/2024/10. számú (Indokolás [33]) döntésében.

[51] A Bszi. 41/B. § (1) bekezdésének értelmezése, alkalmazása körében a fenti határozatban kifejtettek – a következők szerint – a jelen ügyben is irányadók. Megállapítható, hogy a panaszos a felülvizsgálati kérelmében ugyan hivatkozott a Kfv.37.107/2024/2. számú végzésre, de ez a kúriai döntés nem az ügyben felmerült jogkérdés [ez a jelen ügyben a Gyer. 24. § (2b) bekezdés] értelmezése körében tartalmazott érdemi állásfoglalást. A panaszos a felülvizsgálati kérelmében azt is elismerte, hogy ebben a jogkérdésben a Kúria még nem foglalt állást, ezért a jogegységi panasz a Bszi. 41/B. § (1) bekezdésében írt feltételek (a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozás, majd az eltérés orvoslásának elmaradása) hiányában nem volt

érdemben vizsgálható. A panaszosnak mindazon további érvelése, amely a befogadást megtagadó végzés okszerűtlen és hiányos indokolására utal, törvényességi kérdés, amely a *sui generis* jogegységi panasz eljárásban nem vizsgálható, tekintve, hogy ez az eljárás nem törvényességi, hanem jogegységi szempontok érvényesítését szolgálja.

[52] E befogadási ok vizsgálata során utal a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa arra, hogy ha egy felülvizsgálati kérelem befogadását a Kúria eljáró tanácsa nagyobb részben a hiányos indokolás miatt tagadja meg (mint jelen ügyben), akkor ezen hiányosságnak a jogegységi panasz eljárásban való esetleges pótlása nem vezethet a panasz sikeréhez. A felülvizsgálati kérelemnek a hiányos befogadási indokolása megfosztja a Kúria eljáró tanácsát attól, hogy a jogegységi szempontokat maradéktalanul megvizsgálja, ez pedig utóbb nem róható a jogegységre hivatkozással a terhére.

[53] A Jogegységi Panasz Tanács a fentiektől elkülönítve vizsgálta a Bszi. 41/B. § (2) bekezdésére alapított jogegységi panasz megalapozottságát is.

[54] A Bszi. 41/B. § (2) bekezdése szerint jogegységi panasznak van helye akkor is, ha a Kúria ítélkező tanácsa jogkérdésben – jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül – úgy tér el a Kúria közzétett határozatától, hogy az adott eltérésre az alsóbb fokú bíróságok határozatában nem került sor. A Jogegységi Panasz Tanács rámutat arra, hogy a Jpe.II.60.018/2023/13. számú határozatból (Indokolás [50]–[56]) is következően a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzés elleni, a Bszi. 41/B. § (2) bekezdésre alapított jogegységi panasz alapján eljárásban az vizsgálható, hogy a befogadási okkal összefüggő jogkérdés (befogadási ok fennállta) tekintetében követte-e a kialakult és irányadó joggyakorlatot az eljáró tanács vagy sem.

[55] A panaszos a Kp. 117. § (4) bekezdéséhez kapcsolódó bizonyítási kötelezettséggel, a széttartó joggyakorlat jogbiztonságot sértő jellegével, a jogegységesítés és a jogbiztonság összefüggésével, az újszerű, de kúriai iránymutatást igénylő jogkérdéssel kapcsolatosan a 7/2023. JEH határozat [23]–[28] bekezdéseire, a jogkérdés különleges súlya mint befogadási ok kapcsán a Kúria Kfv.37.025/2021/2. számú határozatára, a Kfv.37.611/2023/3. számú határozatnak a befogadási döntés kereteire vonatkozó és idézett megállapításaira, a jogértelmezéshez kapcsolódóan a tényleges és hatékony jogorvoslat, a Pfv.21.965/2018/8. számú határozat [20]–[24] bekezdéseire az alapjogi vizsgálat szükségessége körében, a jogértelmezés során a jogbiztonsági követelmények jelentőségét hangsúlyozó Kfv.37.881/2020/7. számú határozat [24] bekezdésére hivatkozott.

[56] Összességében az volt a panaszos álláspontja, hogy a Kúriának szükséges lett volna az Alaptörvénnyel összhangban vizsgálnia a Törvényszék eljárását és végzését, illetőleg érdemben állást foglalni a felülvizsgálati kérelemben sérelmezett kérdésekben, hiszen ilyen iránymutatás nélkül fennáll annak az eshetősége, hogy a bíróság döntése az Alaptörvénnyel ellentétes, ami jogbizonytalanságot eredményez. Az, hogy a Kúria Végzése mindezek vizsgálatát mellőzte, álláspontja szerint a hivatkozott kúriai döntésekkel és gyakorlattal ellentétes.

[57] A Jpe.II.60.018/2023/13. számú határozat (Indokolás [50]–[56]) idézett elvére figyelemmel a tényleges és hatékony jogorvoslat, az alapjogi vizsgálat szükségessége körében a Pfv.21.965/2018/8. számú határozat [20]–[24] bekezdésére, továbbá a jogértelmezés során a jogbiztonsági követelmények jelentőségét hangsúlyozó Kfv.37.881/2020/7. számú határozat [24] bekezdésére alapított kifogás nem tartozik a Jogegységi Panasz Tanács vizsgálati körébe. Ezek a hivatkozások ugyanis nem köthetők a befogadási okok értelmezéséhez, hanem az ügy érdeméhez kapcsolódó jogértelmezési követelmények, elvek, emellett pedig a befogadás esetében olyan általános érvelések, amelyek általános érvényű elfogadása a felülvizsgálati eljárás szűrőrendszerének a kiüresítését eredményezné, hiszen minden ügyben elvárás az alapjoggal összhangban való jogértelmezés, minden esetben felmerülhet (legalább hivatkozás szintjén) a téves jogértelmezés jogbiztonsági összefüggése.

[58] A panaszos a 7/2023. JEH határozat [23] bekezdésére utalással, és kiemelést alkalmazva, továbbá ehhez társítva, a jogegységi panasz III/1. pontjában azt a kérdést vetette fel, hogy a Kp. 117. § (4) bekezdése alapján azon esetkörökben, amelyeknél nem áll fent a befogadási okokra vonatkozó indokolási kötelezettség, miként kell teljesíteni az összevethetőség érdekében a referenciahatározatok megjelölésére vonatkozó kötelezettséget. Továbbá megtagadható-e arra hivatkozással a felülvizsgálati kérelem befogadása, hogy nem elég részletes a kérelem indokolása, illetve ennek szigorú értelmezése megfelel-e a jogorvoslathoz való jog érvényre juttatásának, különös tekintettel az egyfokú közigazgatási bírósági eljárásokra.

[59] A panaszos által megjelölt, 7/2023. JEH határozat [23] bekezdése a Kp. 117. § (4) bekezdését idézi, mely bekezdés elvi megállapítást nem tartalmaz, így a jogegységi határozatnak erre a részére való hivatkozás lényegében a jogszabály megjelölése, illetve ahhoz kapcsolt jogértelmezési kérdés. A jogegységi panasz III/1. pontjában foglaltak – kérdésbe ágyazva – valójában szintén jogértelmezési, törvényességi kérdéseket vetnek fel. Ezek a kérdések a jogegységi panasz eljárásnak nem lehetnek tárgyai, tekintve, hogy a jogegységi panasz eljárás nem egy újabb jogorvoslati fórum, hanem egy *sui generis*, a jogegység érdekében lefolytatott eljárás (Jpe.I.60.011/2021/3., Indokolás [19]).

[60] A panaszos által a jogegységi határozat további bekezdéseire való utalások – a jogbiztonság, jogegységesítő szerep, jogegységi helyzet – olyan tág körű, elvi hivatkozás, amelyet a panaszos az adott ügyre és a befogadást megtagadó végzésre nézve nem konkretizált a jogegységi panaszának II/B. pontjában. Emiatt a Jogegységi Panasz Tanács azt állapította meg, hogy a jogkérdésben való eltérés bemutatásához szükséges indokolás e körben a panaszban hiányzott.

[61] A jogegységi panasz eljárásban a panaszosnak – a jogintézmény sajátos jellege és a kötelező jogi képviselet okán – a támadott döntés és a közzétett kúriai döntés közötti ügyazonosságot be kell mutatnia, annak fennállását részletesen indokolnia

kell, a jogkérdésben való eltérést pontosan meg kell jelölnie, és panaszában fel kell állítania a párhuzamot a jogkérdés szempontjából releváns tények, alkalmazandó jogszabályok, az eljárás kereteit meghatározó kérelmi elemek hasonlóságára utalva. Továbbá be kell mutatnia, hogy a közzétett döntésekben milyen elvi megállapítás került rögzítésre, ugyanezen jogkérdésben milyen álláspontot fogadott el az ítélkező tanács, és meg kell indokolnia, miben látja a közzétett és támadott kúriai döntés közötti eltérést (Jpe.II.60.019/2021/18., Indokolás [29]; Jpe.II.60.040/2023/8., Indokolás [117]–[118], [121]–[122]; Jpe.II.60.036/2024/23., Indokolás [52]).

[62] A jogkérdés különleges súlya mint befogadási ok kapcsán a panaszos a Kúria Kfv.37.025/2021/2. számú határozatára hivatkozott, állítva, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pont *ab)* alpontja alapján a felülvizsgálati kérelem befogadásához szükséges, hogy valamely fontos ok fennálljon, és ennek folytán a Kúria iránymutatása váljon szükségessé. E körben előadta, hogy egyfelől álláspontja szerint az ügy súlya az őt érintő kérdéseken túlmutat, miután a jogbiztonsághoz fűződő érdeknek kiemelt és általános társadalmi jelentősége van, emellett pedig a hasonló, gyermek külföldre vitelével kapcsolatos ügyek egyre nagyobb számban fordulnak elő és kiforratlan a gyakorlat. Sérelmezte, hogy a Kúria Végzése a jogbiztonság szempontjából nem vizsgálta a kérdést, ugyanakkor előző elvekkel ellentétesen állapította meg, hogy az új típusú ügyek nagy száma ne alapozná meg a befogadást. E fenti eseti döntésre alapozva a panaszos a befogadási vizsgálatban mint eljárásjogi kérdésben kérte az ügyazonosság vizsgálatát, és a jogegységet sértő, eltérő értelmezés megállapítását. Az ilyen jellegű jogegységi vizsgálatnak a Jogegységi Panasz Tanács nem látta akadályát, értékelve, hogy eljárásjogi kérdésekben az ügyazonosság megítélése sajátos szempontokat vet fel, kevésbé kötődik az ügy érdemi egyedi jellegzetességeihez, és önmagában az, hogy mindkét esetben felmerült ugyanazon befogadási ok értelmezése, megtörténhet a két döntés összevethetőségének vizsgálata.

[63] A Kfv.37.025/2021/2. számú döntés [8] bekezdése szerint a Kúria értelmezésében a felvetett jogkérdés különleges súlya kizárólag akkor teszi lehetővé a jogerős ítélet felülvizsgálatát, ha a vizsgált jogkérdés az egyedi ügyön – különleges súlyára tekintettel – túlmutat (alkalmazni kívánt elvi tétel). A befogadáshoz az is szükséges, hogy valamilyen további – általában a jogegységgel, illetve közvetetten a jogbiztonsággal kapcsolatba hozható – fontos ok fennálljon, és ennek folytán a Kúria iránymutatása váljon szükségessé. Ilyen ok lehet például az új típusú ügyek nagy száma (pl. Kfv.35.456/2019/2., Kfv.35.513/2019/2.).

[64] Bár valóban nincs indokolási és igazolási kötelezettsége a panaszosnak a Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pont *ab)* alpontja esetében, de ha nem jelöli meg, hogy e jogi mérlegelést igénylő kérdésben mi az egyedi ügyön túlmutató, különleges súlyú jogkérdés vagy mit ért társadalmi jelentőség alatt, akkor lényegében a Kúria ismereteire bízza az e kérdésben való állásfoglalást.

[65] Az adott esetben a panaszos azt állította, hogy a hatálytalan jogszabály alkalmazása mint jogbiztonsági kérdés és a gyermekek külföldre vitele mint egyre aktuálisabb kérdés indokolja azt, hogy a Kúria a felmerült jogkérdés különleges súlyát, társadalmi jelentőségét megállapítva fogadja be a felülvizsgálati kérelmet, és végezze el a felmerült jogkérdések érdemi vizsgálatát. Ezen szempontokat a Kúria Végzésében a hivatkozott döntés szerinti módon vizsgálta, a panaszos hivatkozásait nem találta kellően alaposnak, azokat túl általánosnak találta, és azt sem tekintette elégséges érvnek, hogy a panaszos nem ért egyet a bírói jogértelmezéssel (Kfv.45.058/2023/2., Kfv.37.643/2023/2., Kfv.37.576/2025/2., Kfv.35.031/2025/2., Kfv.35.083/2025/2.). A Jogegységi Panasz Tanács álláspontja szerint a referenciahatározatban foglalt értékelést az ítélkező tanács elvégezte, döntése megfelel annak a jogegységi követelménynek (Kfv.35.049/2025/2., Kfv.37.960/2020/2., Kfv.35.202/2023/3., Kfv.35.148/2024/2., Kfv.45.011/2024/4., Kfv.35.228/2024/2., Kfv.37.778/2020/2.), hogy csak az ügyön túlmutató társadalmi jelentőség és a jogkérdés különleges súlya miatt lehet a felülvizsgálati kérelmet befogadni. A megjelölt befogadási okok felülértékelése a jogegységi panasz eljárás kereteit meghaladja, mert arra a referenciahatározat általános értelmezési elve nem ad lehetőséget. Olyan ügyet pedig nem tudott megjelölni a panaszos, amelyben ugyanezen jogkérdés tekintetében a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadásáról döntött ugyanezen befogadási érvelésre alapítva. Itt jegyzi meg a Jogegységi Panasz Tanács, hogy a befogadás vizsgálatakor az eljáró tanács érdemi vizsgálatot nem végez, tehát egy jogszabály hatálytalanságáról nem dönt, így azt (főleg tényként) nem is értékelheti. Az eltérő jogértelmezési igényhez társítva a jogbiztonság követelménye olyan befogadási hivatkozás az ügy jelentős súlya körében, amely önmagában a befogadás jogintézményének a kiüresítését jelentené. A felülvizsgálati eljárás ugyanis jogkérdésben való tévedés korrekciójára szolgáló jogintézmény, amely szükségszerűen és minden esetben jogértelmezési vitát, ezáltal az ehhez tartozó jogbiztonság kérdését veti fel. Ha ez önmagában befogadási ok lehetne, akkor minden ügyben érdemi felülvizsgálatra kerülne sor, és nem működne a jogalkotó által bevezetett szűrőrendszer.

[66] Utal a Jogegységi Panasz Tanács arra, hogy a Kúria következetesen érvényesített jogértelmezése szerint a felvetett jogkérdésnek a társadalom szempontjából akkor van különleges súlya, ha annak értelmezéséről a Kúria korábban még nem foglalt állást, és a jogegység iránti igény túlmutat a felülvizsgálati kérelemmel támadott jogerős határozaton. Jellemzően ez az eset áll fenn akkor, ha egy új jogszabály értelmezése, vagy egy joghézag kitöltése elvi iránymutatást igényel, és valamilyen további ok – pl. az esetek nagy száma vagy mintaperben hozott jogerős határozat – miatt szükséges az elvi tartalom kimunkálása. Ha azonban olyan jogkérdés értelmezését kérik a Kúriától, amely bár új, de a jogkérdés megválaszolása annak csekély jelentősége vagy kisszámú előfordulása folytán nem érinti a jogegységet, nem indokolt a felülvizsgálati kérelem befogadása. (Kfv.37.058/2025/6., Kfv.37.871/2024/2.) A felvetett jogkérdés jelentőségét, előfordulásának gyakoriságát az adott

ügy konkrét paraméterei alapján egyedileg kell meghatározni, amelyben a felek által szolgáltatott adatoknak jelentősége lehet. A jogkérdés különleges súlyán, illetve társadalmi jelentőségén alapuló befogadás esetén a Kúria újonnan meghozandó elvi tartalmú döntése jogi hatást gyakorol az adott ügyben nem szereplő jogalanyok helyzetére is, legalább áttételesen a társadalom szélesebb körére. Nem elégséges oka ezért a jogkérdés különleges súlyára, illetve társadalmi jelentőségére alapított befogadás iránti kérelemnek az egyéni jogsérelem megjelölése, mivel annak az individuális tartalmon túl sem társadalmi jelentősége, sem különleges súlya nincs. A befogadáshoz az adott jogkérdésnek a társadalom széles körére közvetlenül vagy közvetett módon gyakorolt hatását is be kell mutatni. A perbeli esetben a Kúriának nem volt, és a panaszos által szolgáltatott adatok hiányában nem is lehetett tudomása arról, hogy van-e a társadalom széles körét érintően jelentősége a felmerült jogkérdések megválaszolásának.

[67] A panaszos a jogegységi panaszában a Kfv.37.611/2023/3. számú határozat [17] bekezdésének általános, a befogadási eljárás kereteire vonatkozó megállapítására utalt, sérelmezve, hogy ezzel ellentétes a Kúria Végzése, mert azt rögzíti, hogy a Törvényszék a panaszos kérelmeit és a tényállást megfelelően vizsgálta. Ugyanakkor erre a megállapításra mint érdemi állásfoglalásra, éppen a referenciahatározat szerint, érdemi vizsgálat nélkül nincs lehetőség. A panaszos bár nem jelölte meg, hogy a Kúria Végzésének mely bekezdésére utal, a Jogegységi Panasz Tanács ezt a hivatkozást a Végzés [51] és [52] bekezdéseiben foglaltakkal azonosította, egyúttal megállapította, hogy a panaszos hivatkozása iratellenes. A Kúria nem minősítette (végzésében nincs „megfelelő" jelző), csak rögzítette a tényállás megállapításának és a bizonyítékok értékelésének tényét, illetve az ítéleti indokolás meglétét. Ennek megfelelően a Kúria eljáró tanácsa a befogadási eljárás keretében érdemi megállapítást nem tett, nem lépte át a befogadási vizsgálat kereteit, és ezzel nem sértette a referenciahatározatban a panaszos által jelölt jogegységi követelményt.

[68] A fentiekben kifejtett okokból a Jogegységi Panasz Tanács a panaszos jogegységi panaszát a Bszi. 41/D. § (3) bekezdése alapján elutasította.

Elvi tartalom

[69] El kell utasítani a jogegységi panaszt, ha a panaszos abban a befogadást megtagadó végzés okszerűtlen és hiányos indokolására utal, mert ez törvényességi kérdés, amely a *sui generis* jogegységi panasz eljárásban nem vizsgálható, tekintve, hogy ez az eljárás nem törvényességi, hanem jogegységi szempontok érvényesítését szolgálja.

[70] Ha egy felülvizsgálati kérelem befogadását a Kúria eljáró tanácsa nagyobb részben a hiányos indokolás miatt tagadja meg, akkor ez a hiányosság jogegységi panasz eljárásban való esetleges pótlása sem vezethet a panasz sikeréhez. A hiányos befogadási indokolás megfosztja a Kúria eljáró tanácsát attól, hogy a jogegységi szempontokat maradéktalanul megvizsgálja, ez pedig utóbb nem róható a jogegységre hivatkozással a terhére.

[71] **Záró rész**

[72] A felperes jogegységi panasza nem vezetett eredményre, ezért a felperes a Bszi. 41/C. § (2) bekezdése szerint megfelelően alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 82. §-a alapján – figyelemmel a Bszi. 41/C. § (4) bekezdésére is – az ebben az eljárásban felmerült költségek megfizetésére és az általa megfizetett eljárási illeték viselésére köteles. Az alperesi érdekelt nyilatkozatot terjesztett elő, amelyben a jogegységi panasz eljárásban felmerült költsége megtérítését a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló, ebben az eljárásban alkalmazandó 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) bekezdése alapján annak figyelembevételével kérte megállapítani, hogy nyilatkozata elkészítésével összefüggésben összesen 8 munkaórája (48 000 forint) merült fel. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa azt tudta megállapítani, hogy az alperesi érdekelt részéről a Pp. 81. § (1) és (5) bekezdési alapján felszámított költség az elvégzett munkával arányban áll, így annak megfizetésére kötelezte a felperest a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján.

[73] A Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (8) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[74] A határozat ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2025. október 13.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Dr. Tóth Kincső s.k. előadó bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Nyírőné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró, Dr. Sugár Tamás s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Vitál-Eigner Beáta s.k. bíró

A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.I.60.019/2025/11. számú
határozata

Rendelkező rész

A Kúria a felperes jogegységi panaszát elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 112 000 (száztizenkétezer) forint jogegységi panasz eljárásban felmerült költséget.

Indokolás

A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes munkavállalója 2021. július 26-án foglalkozási megbetegedése kapcsán tájékoztatást kért az alperestől az ügyében korábban a Fővárosi Törvényszék által 112.K.705.377/2020/35. számon hozott jogerős ítélettel lefolytatni rendelt új eljárásról. Az alperes a beadványt a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) 68. § (2) bekezdésére hivatkozással a 2021. augusztus 3-án kelt átiratával

továbbította a Nemzeti Népegészségügyi Központ Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Főosztálya (a továbbiakban: NNK) felé a beküldött dokumentumok megvizsgálása és szakvélemény adása céljából; erről a munkavállalót tájékoztatta. Az NNK 2023. február 28-án arról értesítette az alperest, hogy a munkavállaló foglalkozási megbetegedését D15 kódszámon fogadták el és vették nyilvántartásba. A csatolt szakvélemény szerint a bejelentést 2022. február 14-én az NNK reumatológus szakorvosa tette.

[2] Az alperes a 2023. március 6-án kelt levelében (a továbbiakban: tájékoztató levél) az NNK átiratában foglaltakról a munkavállalót és a felperest mint munkáltatót is tájékoztatta; leveléhez mellékelte az általa 2022. április 12-én kiállított vizsgálati lapot.

[3] A felperes a tájékoztató levelet keresettel támadta, amelyben elsődlegesen annak megsemmisítését, másodlagosan a megsemmisítés mellett az alperes új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára kötelezését kérte. Az alperes a védiratában a keresetlevél visszautasítására tett indítványt.

[4] Az elsőfokú bíróság a keresetlevelet a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 48. § (1) bekezdés *d)* pontja alapján visszautasította, mely végzést a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság a keresetlevelet a Kp. 48. § (1) bekezdés *d)* pontja alapján ismételten visszautasította. A teljes közigazgatási iratanyag és a peres felek további nyilatkozatainak beszerzését követően megállapította, hogy a tájékoztató levél a felperes jogi helyzetének megváltoztatására nem irányult – és nem is eredményezte azt –, a felperes vonatkozásában joghatást nem váltott ki. Az alperes csak a foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról szóló 27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet (a továbbiakban: NM rendelet) szerinti értesítési kötelezettségének tett eleget, de nem hozott joghatást kiváltó döntést.

[5] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság keresetlevelet visszautasító végzését helybenhagyta. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan indult ki a közigazgatási jogvita fogalmából, és helyesen azonosította a közigazgatási cselekmény három konjunktív fogalmi elemét, amelyek vizsgálatával jog- és okszerűen jutott arra a megállapításra, hogy a tájékoztató levél a felperes jogi helyzetének megváltoztatására nem irányult, és azt nem is eredményezte. A felperes azon hivatkozása, hogy vele szemben a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Ebtv.) 67. §-a alapján megtérítési eljárás indult, amely eljárásban az egészségbiztosítási igazgatási szervet köti az alperes tájékoztató levelének tartalma, nem tekinthető ilyennek. E körben a másodfokú bíróság a Kúria Kfv.45.209/2022/7. számú ítéletére utalt azzal, hogy a foglalkoztató a foglalkozási megbetegedés foglalkozási eredetét az egészségbiztosítási igazgatási szerv által kezdeményezett megtérítési eljárásban vitathatja, vagyis nincs döntő jelentősége annak, hogy az NNK a megbetegedést foglalkozási megbetegedésként elismerte, nyilvántartásba vette, és e tényről a munkavédelmi hatóság a munkáltatót értesítette. Nem értelmezhető joghatásként az sem, hogy az Mvt. 64/E. § (3) bekezdésének, illetve az NM rendelet 5/D. § (1) bekezdésének megfelelően a munkavédelmi hatóság a bejelentett foglalkozási betegségekkel kapcsolatos vizsgálati lapokat, jegyzőkönyveket a munkáltatók szerint nyilvántartja. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság jogkérdésben nem tért el a Kúria Kpkf.40.058/2021/2. és Kpkf.39.090/2022/4. számon közzétett határozataitól.

[6] A másodfokú bíróság kifejtette, hogy a per tárgyává tett tájékoztató levél nem tekinthető a Kp. 4. §-a szerinti közigazgatási cselekménynek, így az azzal szembeni jogorvoslat kizártsága nem sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéséből fakadó jogorvoslathoz való jogot, sem a Kp. 2. §-a által biztosított hatékony bírói jogvédelemhez való jogot. Közigazgatási jogvita tárgyát majd a Budapest Főváros Kormányhivatala megtérítési eljárásban hozott érdemi döntése képezheti. A Kp. 40. § (6) bekezdésének elsőfokú bíróság általi megsértése, a pénzbírság kötelező kiszabásának elmulasztása nem volt megállapítható.

[7] A másodfokú bíróság elutasította a felperesnek az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezésére irányuló kérelmét, tekintettel arra, hogy a perben a Tanács 1989. június 12-i, a munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szóló 89/391/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 11. cikk (6) bekezdését alkalmazni nem kellett, így annak az uniós bíróság általi értelmezése sem vált szükségessé.

[8] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős végzés elsőfokú végzésre kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását kérte. A felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának okaként a Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pont *aa), ab), ac)* és *ad)* alpontjait, valamint a Kp. 118. § (1) bekezdés *b)* pontját jelölte meg. A felperes a felülvizsgálati eljárás felfüggesztése mellett kérte az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését, hivatkozva a C-148/78. számú, a C-106/77. számú, valamint a C-19/12. számú ügyekben hozott ítéletekre az általa pontosan (felülvizsgálati kérelem 9. oldal 8. pontban) meghatározott kérdésekkel összefüggésben. A felperes a Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pont *ad)* alpontja szerinti befogadhatósági ok indokolása körében előadta, hogy a jogerős végzés azon megállapítása, hogy az NM rendelet alapján lefolytatott hatósági eljárással összefüggésben nincs helye közigazgatási pernek, bírói jogorvoslatnak, sérti az Alaptörvény XXIV. cikkében, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében deklarált jogait, a felülvizsgálati eljárás tisztázhatná, hogy a felperes tisztességes hatósági eljáráshoz való jogának, jogorvoslathoz való jogának sérelme a bíróság téves jogi következtetése-e, vagy az esetlegesen az NM rendelet alaptörvény-ellenessége folytán valósulhatott meg. Kérte ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését.

[9] A felperes érvelése szerint sérült az Alaptörvény XXIV. cikke szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való joga azáltal is, hogy nem vonták be az NM

rendelet szerinti „megelőző” eljárásba, és annak megindításáról az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 104. § (3) és (4) bekezdését sértve nem is értesítették.

[10] A felperes hivatkozott a Kúria Kfv.37.023/2023/34. számú határozatában megjelenő jogértelmezésre is, amely visszautalt a 3311/2018. (X. 16.) AB határozatra, amely szerint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog magában foglalja mindenkinek a jogát arra, hogy az őt hátrányosan érintő egyedi intézkedések meghozatala előtt meghallgassák, az iratokat megismerje, és az igazgatási szervek a döntéseiket indokolják. A határozat indokolása utalt a 6/1998. (III. 11.) AB határozatra is, amely úgy foglalta össze a tisztességes eljáráshoz való jog lényegét, hogy az olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért az egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes. Az eljárás megindításáról való értesítés a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog garanciája, az eljárás megindulásáról való értesítés joga, valamint a bizonyítékok megismerésének joga a nyilatkozattételhez és a védekezéshez való jogon keresztül a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog értelmezési tartományához szükségképpen hozzátartozik. A Kúria Kfv.35.015/2021/4. számú határozatának elvi tartalma szerint a tisztességes eljáráshoz való jog alapján egyes eljárási garanciák, így a hivatalból való eljárás megindítása esetén az ügyfél értesítése és a jogszabálynak megfelelő bizonyítás lefolytatása olyan értéket jelentenek, amelyek megszegése, vagy be nem tartása az ügy kimenetelétől függetlenül is mindenképpen kihat az ügy érdemére, tekintve, hogy a sérelem nagysága eléri az alaptörvény-ellenesség szintjét. Hivatkozott továbbá a Kúria Kfv.38.186/2021/10. számú, valamint Kfv.38.192/2021/9. számú határozatában foglaltakra is. Hangsúlyozta, hogy számára a jogsérelmet nemcsak a nyilvántartásban rögzített valótlan adatok jelentik, hanem az is, hogy az NM rendelet szerinti eljárásban nem vehetett részt, arról nem értesítették, abba nem vonták be.

[11] A felperes olyan határozatként, amelytől a jogerős végzés eltér, megjelölte a Kúria 1/2009. számú közigazgatási jogegységi határozatát, a Kpkf.40.058/2021/2. számú döntés [13] bekezdését, valamint a Kpkf.39.090/2022/4. számú döntés [54] bekezdését.

[12] A felperes felülvizsgálati kérelmében azonnali jogvédelem iránti kérelmet is előterjesztett.

[13] A felülvizsgálati kérelem benyújtását követően az Alkotmánybírósághoz címzett alkotmányjogi panaszt nyújtott be.

A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata

[14] A Kúria a jogegységi panasszal támadott Kfv.45.001/2025/2. számú végzésével a felülvizsgálati kérelem befogadását a Kp. 118. § (2) bekezdése alapján megtagadta, mivel úgy ítélte meg, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdésében meghatározott befogadási okok egyike sem áll fenn.

[15] A felperes felülvizsgálati kérelmében a Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pontjának valamennyi alpontját és *b)* pontját is megjelölte, indokolást – a befogadhatóság körében – kizárólag a Kp. 118. § (1) bekezdés *ad)* alpontja és *b)* pontja szerinti befogadási okokhoz fűzött; a Kp. 118. § (1) bekezdés *ac)* alpontjának indokolását a felülvizsgálati kérelem érdemi indokolási része tartalmazta. Amint azt a Kúria a 2/2024. (XII. 3.) KK véleményében kiemelte, a Kp. által biztosított azon lehetőség, amely szerint a befogadhatósági okot indokolni, illetve a fennállását bizonyítékokkal alátámasztani nem kell, nem jelenti azt – összhangban a felek ezirányú kötelezettségét alapelvi szinten tartalmazó Kp. 3. § (3) bekezdésével –, hogy a felülvizsgálatot kérő félnek elegendő lenne mindössze a befogadhatóság törvényi jogcímére utalnia.

[16] A Kúria a Kp. 118. § (1) bekezdés *aa)–ab)* alpontjai körében megállapította, hogy sem a joggyakorlat egységének, illetve továbbfejlesztésének biztosítása, sem a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége nem indokolja a Kúria eljárását. A joggyakorlat egysége biztosításán alapuló befogadásnak a Kúria elvi tartalmú, Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett iránymutatásának hiánya mellett további, konjunktív feltétele, hogy a felvetett jogkérdésben legyenek olyan eltérő bírói döntések, amelyek arra világítanak rá, hogy a bírói gyakorlat széttartó, annak egysége – ellentétes jogértelmezés miatt – a támadott jogerős ítélet folytán sérült vagy ennek veszélye áll fenn (Kfv.37.072/2025/2.), azonban a felperes a felülvizsgálati kérelmében nem jelölt meg olyan eltérő bírói döntéseket, amelyek arra mutatnak, hogy a bírói gyakorlat széttartó lenne és ilyenről a Kúriának sincs tudomása. A joggyakorlat továbbfejlesztése sem indokolt, mivel nincs olyan változás, amely a kialakult joggyakorlat újragondolását kívánná meg. Sem a felülvizsgálati kérelem, sem a jogerős ítélet nem vetett fel olyan elvi jogkérdést, amely a közigazgatási jogvita tárgyát képező közigazgatási cselekmény fogalmának értékelése körében kialakult joggyakorlat továbbfejlesztését indokolná. A felperes a felülvizsgálati kérelmében nem adott elő olyan tényt, körülményt sem, amely valószínűsítené az egyedi tényállású ügy önmagán túlmutató súlyát, jelentőségét, és ilyen típusú ügy sorozatos előfordulásáról a Kúriának sincs hivatalos tudomása. Az adott ügy mikénti eldöntése az abban félként szereplőkön kívül tömegesen más jogalanyok jogi helyzetét sem befolyásolja. Az, hogy a felperes a jogerős végzésben kifejtett jogértelmezéssel nem ért egyet, a felmerülő jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége szempontjából szintén nem értékelhető olyan körülményként, amely a felülvizsgálati kérelem befogadását indokolná (Kfv.45.058/2023/2.; Kfv.37.823/2024/2.). Mindezek miatt arra a következtetésre jutott, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának a Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* és *ab)* alpontja alapján nem volt helye.

[17] A Kp. 118. § (1) bekezdés *ac)* alpontja vonatkozásában a felperes által a felülvizsgálati kérelem érdemi indokai között felhozott kérdések tekintetében a Kúria arra mutatott rá, hogy a felperes az Irányelv 11. cikk (6) bekezdésének – és az NM

rendelet 5. § (2) bekezdésének – sérelmét állítva látta szükségesnek az EUB előzetes döntéshozatali eljárását, amely kérdések az ügy érdemére tartoznak. A felülvizsgálati kérelmet azonban nem az ügy érdemében hozott döntéssel, hanem éppen az érdemben való vizsgálódást kizáró, a munkáltató által előterjesztett keresetlevelet visszautasító jogerős végzéssel szemben nyújtották be, ezért nem az Irányelv 11. cikk (6) bekezdésében megfogalmazott kérdés merül fel, hanem az, hogy a munkavédelmi hatóság által kiadott tájékoztató levél tekinthető-e olyan közigazgatási tevékenységnek, amellyel szemben közigazgatási jogvitának van helye. Ez utóbbi témakört a felperes által az EUB felé feltenni javasolt kérdések még áttételesen sem érintik. Erre figyelemmel úgy döntött, hogy az *ac)* alpont okán sem lehetett a felülvizsgálati kérelmet befogadni.

[18] A Kp. 118. § (1) bekezdés *ad)* alpontját érintően a felperes az Alaptörvény XXIV. cikkének és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének – mint alapvető eljárási jogainak – valószínűsíthető sérelmére hivatkozott. Azonban e hivatkozások közül a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot a bíróság keresetlevelet visszautasító végzése értelemszerűen nem sérthette, míg a bírósághoz fordulás jogának és a jogorvoslathoz való jognak a sérelme vonatkozásában a felperes által a befogadás körében előadottak nem tárták fel kellő alapossággal, hogy miért lenne indokolt a felülvizsgálati kérelem befogadása. A felülvizsgálati kérelem ezzel összefüggésben csupán utalást tartalmazott ezen alapjogi sérelmekre – és kérte azok kapcsán az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését is – , azonban e hivatkozásokhoz konkrét eljárási cselekményeket nem társított, azok pedig önmagukban nem voltak elegendőek a felülvizsgálati kérelem *ad)* alpont szerinti befogadásához. Nem a Kúria feladata annak kiválogatása, hogy az érdemi felülvizsgálati kérelmek indokai közül esetlegesen mely hivatkozások köthetőek a befogadási kérelemhez. A két indokolásnak – a kialakult bírói gyakorlatnak megfelelően – karakteresen el kell különülnie egymástól.

[19] A Kp. 118. § (1) bekezdés *b)* pontja körében a felperes a Kúria 1/2009. számú közigazgatási jogegységi határozatát, a Kfv.37.023/2023/34. számú határozat több bekezdését, valamint a Kpkf.40.058/2021/2. számú és a Kpkf.39.090/2022/4. számú határozatok egy-egy bekezdését jelölte meg olyan határozatként, amelyektől a jogerős végzés jogkérdésben eltért. Az 1/2009. számú közigazgatási jogegységi határozat nem a jelen hatósági és bírósági eljárásban alkalmazott eljárási kódexre (Kp.), hanem a korábban hatályos eljárási szabályokra (régi Pp.) vonatkozott, ezért annak ellenére, hogy az a jelenlegi szabályozás előzményének tekinthető, az annak való megfelelőség nem bír relevanciával. Ezen felül a fenti jogegységi határozatot a meghozatalának időpontját tekintve sem fogadta el „precedenserejű" határozatként. A Kpkf.40.058/2021/2. számú és a Kpkf.39.090/2022/4. számú határozat vonatkozásában a felperes elmulasztotta bemutatni a jogerős ítélet és a közzétett kúriai döntések közötti ügyazonosságot, a jogkérdés szempontjából releváns tényeket, alkalmazandó jogszabályokat. A Kúria Kfv.37.023/2023/34. számú határozata tekintetében a felperes a befogadás körében csak általánosságban jelölte meg azokat a bekezdéseket, amelyektől álláspontja szerint a jogerős végzés eltér, de nem fejtette ki a Kp. 117. § (4) bekezdésében előírt részletességgel, hogy az ügyazonosság a két döntés között miben áll fenn, és miért értelmezhető a jogerős végzés ettől eltérő döntésnek.

[20] A fentiekre tekintettel a felülvizsgálati kérelem befogadását a Kúria a Kp. 118. § (2) bekezdése alapján megtagadta.

A jogegységi panasz és az ellenérdekű fél nyilatkozata

[21] A panaszos a jogegységi panaszban arra kérte a Jogegységi Panasz Tanácsot, hogy a támadott határozatot helyezze hatályon kívül, és a Kúriát utasítsa új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára.

[22] Előadta, hogy a Kúria Kfv.45.001/2025/2. számú végzése jogkérdésben tér el a Kúriának a BHGY-ban közzétett Kfv.37.023/2023/34., Kpkf.40.058/2021/2. és Kpkf.39.090/2022/4. számú határozataitól.

[23] Kifejtette, hogy a Kúria Kfv.37.023/2023/34. számú határozata, valamint az általa hivatkozott alkotmánybírósági, valamint kúriai határozatok jogértelmezésében a tisztességes hatósági ügyintézéshez való alapjog magában foglalja az eljárás megindításáról szóló értesítést, az iratbetekintés, a nyilatkozattétel lehetőségének biztosítását, illetőleg ha az ügy a rendelkezésre álló adatok alapján nem dönthető el, a bizonyítási eljárás lefolytatását is. Az ügyféli jogok hatósági eljárásban történő teljes elvonása a közigazgatási perben nem orvosolható lényeges, az ügy érdemére kiható eljárási jogszabálysértésnek minősül, melyre tekintettel a közigazgatási cselekményt meg kell semmisíteni, és az eljáró közigazgatási szervet új eljárásra kell utasítani.

[24] Állította, hogy az ügyazonosság a jelen üggyel megállapítható, a jogkérdésben való eltérés pedig abban azonosítható, hogy a Kúria a jelen jogegységi panasszal támadott Kfv.45.001/2025/2. számú határozatában nem foglalt állást abban, hogy a jogerős határozat eltér-e jogkérdésben a Kúria Kfv.37.023/2023/34. számú határozatától, ennek következményeként a Kúria nem gyakorolta felülvizsgálati hatáskörét egy olyan jogerős bírósági végzés vonatkozásában, amely a jogegységet megbontva szembe megy a Kúria és az Alkotmánybíróság által kimunkált, egységes és következetes gyakorlattal. A jogegységi panasszal támadott kúriai végzés ugyanis érintetlenül hagyja a jogerős végzést, és annak azt a téves jogértelmezését, amely szerint nem kell az alperesnek az általa indított eljárásról értesítenie a felperest, nem kell a felperest és az NM rendelet 5. § (2) bekezdése szerinti más személyeket az eljárásba bevonnia, nem kell a felperes részére a nyilatkozattétel lehetőségét biztosítania, és nem kell az NM rendelet 5. § (6) bekezdése szerinti jegyzőkönyvet a felperes részére átadnia.

[25] Összességében tehát álláspontja szerint a támadott kúriai végzés nem csupán az ügyféli jogok sérelmét hagyja figyelmen kívül, hanem veszélyezteti a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal kapcsolatos alapvető jogállami

minimumkövetelmények érvényesülését a közigazgatási eljárásokban.

[26] A Kúria Kpkf.40.058/2021/2. és Kpkf.39.090/2022/4. számú határozatával összefüggésben kifejtette, hogy azok a Kp. 4. §-a szerint közigazgatási cselekmény fogalmának tartalmát mint jogkérdést vizsgálják.

[27] Kiemelte, hogy a Kpkf.40.058/2021/2. számú határozat elvi éllel rögzítette, hogy a Kp. 48. § (1) bekezdés b) pontja alapján nincs helye a keresetlevél visszautasításának amennyiben a támadott tevékenység a Kp. 4. § (1) bekezdésében foglalt három együttes feltételnek megfelel, azaz a kereset a közigazgatási szerv közigazgatási jog által szabályozott, az azzal érintett jogalany jogi helyzetének megváltoztatására irányuló, vagy azt eredményező cselekménye, vagy a cselekmény elmulasztása jogszerűségének vizsgálatára irányul.

[28] Hivatkozott arra, hogy a Kúria Kpkf.39.090/2022/4. számú határozata ezt megerősítve rögzítette, hogy a Kp. 4. § (1) bekezdése a közigazgatási jogvita fogalmának három felismerhető elemét szabályozza: egyrészt a tevékenységet kifejtő személynek közigazgatási szervnek kell lennie, másrészt a közigazgatási cselekménynek közigazgatási jog által szabályozottnak kell lennie, harmadrészt a tevékenységnek az érintett jogalany jogi helyzetének megváltoztatására kell irányulnia.

[29] Állította, hogy az ügyazonosság a megjelölt kúriai határozatokkal megállapítható.

[30] Álláspontja szerint, a vitatott közigazgatási cselekmény volt az, amely rendezte a munkavállaló foglalkozási megbetegedés gyanújának kivizsgálásával kapcsolatos NM rendelet szerinti ügyet, ez volt az a döntéstartalmú akaratnyilvánítás is, amelynek következtében a felperest, továbbá az NM rendelet 5. §-a szerinti más ügyfeleket, közreműködőket nem vonták már be az NM rendelet szerinti eljárásba, és amelynek eredményeként az alperes, kizárólag a munkavállaló által előadottakra alapozva valótlan adatot rögzített az NM rendelet 5/D. § (1) bekezdése szerinti nyilvántartásba. A vitatott közigazgatási cselekmény miatt indult – a Kúria Kfv.45.001/2025/2. végzésének [6]–[8] bekezdéseiben ismertetettek szerint – a felperessel szemben megtérítési eljárás is.

[31] A panaszos álláspontja szerint tehát a Kpkf.40.058/2021/2. számú határozatban és a Kpkf.39.090/2022/4. számú határozatban jogértelmezéssel egyezően meg kellett volna állapítani a közigazgatási cselekményi minőséget a vitatott aktussal összefüggésben, és a Kúriának orvosolnia kellett volna azt a jogsértést, hogy az eljárt bíróságok megalapozatlanul utasították vissza a felperes keresetlevelét.

[32] Álláspontja szerint tehát a Kúria Kfv.45.001/2025/2. számú végzése a korábbi, a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Ebtv. vhr.) 43. § (3) bekezdésével egyező gyakorlattól teljes mértékben eltér, amely különösen azért veszélyezteti a jogegységet, mert a Kúriának ez a határozata kiüresíti az NM rendelet 5. § (9a) bekezdése szerinti aktus szerepét, rendeltetését. Amennyiben ugyanis – egyébként az Ebtv. vhr. 43. § (3) bekezdésével ellentétes módon – az alperes értesítését nem lehet bizonyítéknak tekinteni, az az egészségbiztosítási szervet nem köti, akkor tartalmilag az egészségbiztosítási szerv egy felülbírálati hatáskört kap, amellyel felülbírálhatja a munkavédelmi hatóság következtetését és maga dönthet arról mit minősít foglalkozási megbetegedésnek és mit nem. Ez végső soron éppen a munkavállalót hozza hátrányos helyzetbe, hiszen miközben a munkavállaló egy NM rendelet szerint lefolytatott eljárás végén, az NM rendelet 5. § (9a) bekezdése alapján egy munkavédelmi hatósági aktussal fog rendelkezni, hogy foglalkozási megbetegedése alakult ki a munkáltatónál, addig az egészségbiztosítási szerv egy másik eljárásban – a bíróságok szerint – akként is dönthet, hogy nem alakult ki foglalkozási megbetegedése a munkavállalónak a munkáltatónál.

[33] A panaszos a jogegységi panaszban a Bszi. 41/C. § (2) bekezdés *j)* pontja folytán alkalmazandó a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 130. § (1) bekezdése alapján kérte a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsát, hogy a jogegységi panasz eljárást függessze fel és az alábbi kérdések megválaszolása érdekében kezdeményezze az EUB-nak előzetes döntéshozatali eljárását: 1. A munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szóló 89/391/EGK irányelv 11. cikk (6) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az illetékes hatóságok által végzett munkahelyi ellenőrzésnek minősül az olyan hatósági eljárás, amelyben a munkavédelmi hatóság azt vizsgálja ki, hogy a munkavállaló valamely betegsége a munkáltatónál kialakult foglalkozási megbetegedésnek minősül-e? 2. A munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szóló 89/391/EGK irányelv 11. cikk (6) bekezdését az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikke tükrében úgy kell értelmezni, hogy biztosítani kell a bírói jogorvoslat lehetőségét, ha az illetékes hatóságok nem tették lehetővé, hogy a munkavállalók képviselői észrevételeiket közölhessék a munkahelyi ellenőrzés során? 3. A munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szóló 89/391/EGK irányelv 11. cikk (6) bekezdése alapján, ha a tagállami bíróság azt állapítja meg, hogy a munkavállalók képviselőinek nem adtak lehetőséget arra, hogy az illetékes hatóságok által végzett munkahelyi ellenőrzés során közöljék észrevételeiket a tagállami bíróságnak biztosítania kell-e, hogy egy megismételt eljárásban a munkavállalók képviselői közölhessék észrevételeiket?

[34] Az ellenérdekű fél nyilatkozatában a jogegységi panasz elutasítását kérte, hivatkozással arra, hogy a felperes által támadott levél nem tekinthető döntésnek, csupán a felperes tájékoztatását szolgálta. Állította, hogy a Kúria helytállóan döntött, amikor a felperes felülvizsgálati kérelmét nem fogadta be, mert az a befogadhatóság követelményeit nem teljesítette. Ezt a következőkkel indokolta. A jogegységi panasz nem a befogadás megtagadását, hanem az egész peres eljárás során hozott döntéseket támadja. Ugyanakkor egyetlen befogadási ok fennállását sem bizonyította. A panaszos által hivatkozott kúriai határozatok az érdemi döntéshez

kapcsolódnak, a befogadás megtagadásáról hozott végzéssel nem összevethetőek. A panaszosnak az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárása kezdeményezésére irányuló kérelme szintén alaptalan, amelyre a Kúria már befogadást megtagadó végzésében is kitért.

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntése és annak jogi indokai

[35] A jogegységi panasz alaptalan.

[36] A panaszos a jogegységi panaszt a Bszi. 41/B. § (1) bekezdésére alapította. A Bszi. 41/B. § (1) bekezdése alapján jogegységi panasznak van helye – a pervezetésre vonatkozó végzés kivételével – a Kúriának az eljárási törvény alapján további fellebbezéssel, felülvizsgálati kérelemmel, vagy felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható határozata ellen, ha a felülvizsgálati kérelemben a Kúria 2012. január 1. után hozott és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre már hivatkoztak, és a Kúria az eltéréssel okozott jogsértést határozatában nem orvosolta. E rendelkezés és a Bszi. 41/D. § (2) bekezdése értelmezésével a Jogegységi Panasz Tanács által kialakított gyakorlat szerint a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását (engedélyezését) megtagadó végzése jogegységi panasszal támadható (Jpe.I.60.029/2021/9.). Ebben az esetben a jogegységi panasz eljárásban a vizsgálat tárgyát az képezi, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának (engedélyezésének) megtagadása során a bíróság jogkérdésben eltért-e a Kúria panaszban megjelölt közzétett határozataiban foglalt értelmezéstől (Jpe.I.60.019/2024/10., Indokolás [28]).

[37] A panaszos a Bszi. 41/B. § (1) bekezdéséhez kapcsolódóan a jogegységi panaszban a Kúriának a – már felülvizsgálati kérelmében is megjelölt – Kfv.37.023/2023/24., Kpkf.40.058/2021/2. és a Kpkf.39.090/2022/4. számú határozataira hivatkozott.

[38] A panaszos felülvizsgálati kérelmében a befogadhatóság okaként a Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pontjának valamennyi alpontját, valamint *b)* pontját is megjelölte.

[39] A Jogegységi Panasz Tanács következetes gyakorlata szerint azonban a Bszi. 41/B. § (1) bekezdése alapján előterjesztett jogegységi panasz a Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pontjához tartozó befogadási okokhoz kapcsolódóan érdemben nem vizsgálható, mert ezen befogadási okokhoz más, általánosabb értékelési szempontok társulnak, továbbá fogalmilag nem teljesülhet az a jogszabályi követelmény, hogy a jogkérdésben való eltérésre a felülvizsgálati kérelemben már hivatkoznia kell a panaszosnak. (Jpe.II.60.019/2021/18., Jpe.II.60.030/2022/8.) Mindezek alapján a panaszos Kp. 118. § (1) bekezdés a) pontjához tartozó befogadási okokhoz kapcsolódóan előadott indokai érdemben nem voltak vizsgálhatók.

[40] A Jogegységi Panasz Tanács a Jpe.I.60.019/2024/10. számú határozatának [34] bekezdésében kifejti, hogy ha a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadását a Kp. 118. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján tagadja meg, akkor az erről szóló végzés összevethető más, valamely érdemi kérdésben is állást foglaló kúriai határozattal (Jpe.II.60.019/2021/18., Jpe.I.60.019/2022/9., Jpe.II.60.030/2023/11.). Mindebből az következik, hogy a Bszi. 41/B. § (1) bekezdése alapján csak a Kp. 118. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti befogadási okkal kapcsolatos, a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott kúriai döntések vizsgálhatók. A vizsgálat során kizárólag arra kell kitérni, hogy a kúriai döntések és a panasszal támadott végzés alapjául szolgáló ügy közötti ténybeli eltérés jelentőségét jól ítélte-e meg az ítélkező tanács. Amennyiben ugyanis az ügyek az azonos jogi háttér mellett eltérő tényállásúak, azaz a jogkérdés elbírálása szempontjából a releváns tényállási elemek nem összevethetőek, tehát nincs ügyazonosság, akkor az ítélkező tanács a közzétett kúriai döntésektől jogkérdésben való eltérés hiányára tekintettel okszerűen tagadta meg a felülvizsgálati kérelem befogadását.

[41] A Kúria a Jpe.II.60.019/2021/18. számú határozata [30] bekezdésében rögzítette, hogy a befogadást megtagadó végzést illetően azt vizsgálta, hogy a kérelmező által a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott kúriai döntések (Kfv.37.421/2021/7., Kfv.37.276/2020/8., Kf.38.020/2019/9.) és a panasszal támadott végzés alapjául szolgáló ügy közötti ténybeli eltérés jelentőségét jól ítélte-e meg az ítélkező tanács. Amennyiben ugyanis az ügyek az azonos jogi háttér mellett eltérő tényállásúak, azaz a jogkérdés elbírálása szempontjából a releváns tényállási elemek nem összevethetőek, nincs ügyazonosság, és az ítélkező tanács a közzétett kúriai döntésektől jogkérdésben való eltérés hiányára tekintettel okszerűen tagadta meg a felülvizsgálati kérelem befogadását.

[42] A Jpe.I.60.019/2022/9. számú határozat [29] bekezdésében a Kúria megállapította, hogy a Jogegységi Panasz Tanácsának a jogegységi panaszok elbírálása során körvonalazódik az a gyakorlata, amely szerint a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó kúriai döntés adott esetben nemcsak a befogadhatósági okok értelmezése tekintetében lehet vizsgálat tárgya. A Jpe.II.60.019/2021/18. számú határozatban a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa érdemi vizsgálat keretében utasította el a felperes és az alperes külön-külön benyújtott felülvizsgálati kérelmének befogadását megtagadó döntés elleni jogegységi panaszt. A Jpe.I.60.029/2021/9. számú határozat szintén érdemi vizsgálat tárgyává tette a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó döntést. Mindkét jogegységi panasz ügyben hozott határozat közös vonása, hogy a Jogegységi Panasz Tanács a befogadást megtagadó döntést nemcsak a befogadási okok értelmezése körében vetette össze más kúriai határozattal, továbbá közös vonásnak tekinthető – és ez a jogegységi panasz eljárás sajátosságából is ered –, hogy mindkét ügyben a Kp. 118. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti befogadási ok körében történt a vizsgálat. A Kp. e rendelkezése értelmében a Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés miatt indokolt.

[43] A fentiek alapján megállapítható, hogy amennyiben a Kúria a befogadást a Kp. 118. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján meg is tagadta, úgy az erről szóló végzés összevethető más, valamely érdemi (elvi)

kérdésekben is állást foglaló kúriai határozattal (Jpe.I.60.019/2022/9., Indokolás [30]).

[44] A fent ismertetett gyakorlat szerint tehát a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó kúriai döntés elvileg érdemben vizsgálható, az érdemi vizsgálat alapja pedig a panaszos kérelme alapján jelen esetben az lehetne, hogy a jogegységi panaszban megjelölt más kúriai döntés és a jelen ügy közötti ügyazonosság fennáll-e. Megvizsgálva azonban a jelen ügyben hozott befogadást megtagadó határozat indokolását, a felülvizsgálati tanács azt állapította meg, hogy „a Kpkf.40.058/2021/2. és a Kpkf.39.090/2022/4. számú döntés vonatkozásában a felperes elmulasztotta bemutatni a jogerős ítélet és a közzétett kúriai döntések közötti ügyazonosságot, a jogkérdés szempontjából releváns tényeket, alkalmazandó jogszabályokat. A Kúria Kfv.37.023/2023/34. számú határozata tekintetében a felperes a befogadás körében csak általánosságban jelölte meg azokat a bekezdéseket, amelyektől álláspontja szerint a jogerős végzés eltér, de nem fejtette ki a Kp. 117. § (4) bekezdésében előírt részletességgel, hogy az ügyazonosság a két döntés között miben áll fenn, és miért értelmezhető a jogerős végzés ettől eltérő döntésnek."

[45] Mindebből az következik, hogy mivel a felülvizsgálati tanács nem vizsgálhatta, fennáll-e az ügyazonosság a jogerős ítélet és a felülvizsgálati kérelemben eltérőként megjelölt kúriai határozatok között, így az ügyazonosság kérdése a jogegységi panasz eljárásban sem vizsgálható. Ebben az esetben a jogegységi panasz eljárásban legfeljebb csupán azt lehetne a vizsgálat tárgyává tenni, hogy a felülvizsgálati tanács helyesen ítélte-e meg, hogy a felperes felülvizsgálati kérelmében nem mutatta be megfelelően az ügyazonosságot, illetve nem fejtette ki kellő részletességgel, hogy az ügyazonosság a két döntés között miben áll fenn, és miért értelmezhető a jogerős határozat ettől eltérő döntésnek.

[46] A Jogegységi Panasz Tanács viszont már több döntésében elvi éllel kifejtette, hogy a jogegységi panasz jogintézménye nem a panaszosnak a per tárgyává tett jog- és érdeksérelmének kiküszöbölésére szolgál. Erre a bírósági eljárási törvények által szabályozott rendes és rendkívüli jogorvoslatok többirányú lehetőséget biztosítanak. A jogegységi panasz eljárás, mint ahogy a nevéből is tükröződik, a közzétett határozattól eltérés feloldását, a jogegység biztosítását célozza, nem pedig újabb jogorvoslati fórumot nyit a panaszosnak, a megelőző eljárások során szükségszerűen már érvényesített jog- és érdeksérelem orvoslására. (Jpe.I.60.001/2021/2.) Ugyancsak e körben mutatott rá a Jogegységi Panasz Tanács arra is, hogy a jogegységi panasz eljárás egy a Bszi.-n alapuló, rendkívüli, jogerő utáni, jogegységet célzó, sui generis eljárás. Más megfogalmazásban: a jogrendszer belső koherenciájának megteremtését szolgáló önálló eszköz. Jogorvoslati eljárás ugyan, de nem a per folytatása. Nem jelentheti a felülvizsgálati eljárás megismétlését, továbbá az abban szereplő indokolás felülmérlegelését. Nem működhet továbbá kvázi „szuper-felülvizsgálatként" sem. (Jpe.I.60.011/2021/3., Jpe.II.60.030/2023/11.)

[47] A felülvizsgálati tanács a támadott határozat [33] bekezdésében – a [44] bekezdésben idézettek szerint – indokolta meg, hogy a felperes által a Kp. 118. § (1) bekezdés *b)* pontja körében előadott érvek miért nem elégségesek a felülvizsgálati kérelem befogadásához. A Jogegységi Panasz Tanács álláspontja szerint az ítélkező tanács a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságáról a Kp. 118. §-a szerint döntött, a befogadás megtagadását a 118. § (2) bekezdésének megfelelően indokolta. A felülvizsgálati tanács befogadhatóság tárgyában hozott döntésének további vizsgálata, felülértékelése a jogegységi panasz eljárás kereteit meghaladná, ezért a Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panaszt a Bszi. 41/D. § (3) bekezdése alapján elutasította.

[48] A panaszos ügyféli jogainak sérelmét a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog megsértésével hozta összefüggésbe, előadva, hogy a támadott kúriai végzés e sérelmeket figyelmen kívül hagyta. Az önkényes bírói jogértelmezés valóban sértheti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot. Amint az Alkotmánybíróság rámutatott: „Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelvével." (23/2018. (XII. 25.) AB határozat, indokolás 28.) A tisztességes eljárás azonban csak akkor nem valósul meg, ha a bíróság *contra legem* jogértelmezést végez, vagy *contra legem* alkalmazza a jogot. E törvényellenes aktus egyben alkotmányellenes is, ha az Alaptörvény XXVIII. cikkében foglalt szabályokat kifejezetten figyelmen kívül hagyja. Ugyanakkor a tisztességes ügyintézéshez való jog sérelme nem absztrakt módon, automatikusan állapítható meg. Az ügy egyedi körülményei többek között a jogvitának az érdekelt számára fennálló fontossága (a jogvita tétje), az ügy összetettsége, a felperes és a hatóság viselkedése alapján kell értékelni (Kf.38.020/2019/9., Indokolás [33]).

[49] A panaszos érvelése arra épül, hogy a hatóság közigazgatási cselekményt végzett és ezért őt ügyfélként kellett volna kezelni, értesíteni kellett volna az eljárás megindításáról, iratbetekintést biztosítani, nyilatkozattételt lehetővé tenni, bizonyítási eljárást lefolytatni. Csakhogy a panaszos kiindulási pontja téves, mert az első és másodfokú bíróság nem azonosított közigazgatási cselekményt. A Kúria pedig jogegységi panasszal támadott határozatában a közigazgatási cselekmény megtörténtének érdemi vizsgálatáig el sem jutott a [44] bekezdésben kifejtettek okán, ebbéli álláspontját pedig megfelelő részletességgel megindokolta.

[50] Mivel a jogegységi panasz eljárás tárgya a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó határozat jogegységi szempontból történő vizsgálata, így jelen eljárás keretében a panaszos által előadott, az eljárás érdemét érintő, a tisztességes hatósági ügyintézéshez, illetve eljáráshoz való alapjog sérelmére vonatkozó érvelés sem volt vizsgálható, az szükségképpen kívül esik jelen eljárás keretein.

[51] Mindezek alapján a Kúria a jogegységi panaszt a Bszi. 41/D. § (3) bekezdése alapján elutasította.

Elvi tartalom

[52] Ha a felülvizsgálati kérelem befogadásának indokai elégtelenek és a panaszos ennek megítélését nem is

vitatja, akkor az ügy érdemét érintő jogegységi panasz sem lehet eredményes.

Záró rész

[53] A Bszi. 41/C. § (8) bekezdése értelmében, ha a Jogegységi Panasz Tanács indokoltnak tartja tárgyalás tartását, arra a panasz előterjesztőjét és a (7) bekezdésben meghatározott személyeket a polgári perrendtartásról szóló törvény szabályai szerint idézi. Jelen ügyben nem merült fel indok a tárgyalás tartására, ezért a Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panaszt tárgyalás tartása nélkül bírálta el.

[54] A jogegységi panasz eredménytelensége folytán a Bszi. 41/C. § (2) bekezdés *i)* pontja alapján alkalmazandó Pp. 82. §-a értelmében a panaszos viseli az eljárásban felmerült saját költségét, beleértve az általa megfizetett eljárási illetéket is.

[55] A Jogegységi Panasz Tanács a Bszi. 41/C. § (2) bekezdésére figyelemmel az alperes jogegységi panasz eljárásban felmerült költségét a Pp. 81. § (2) bekezdése, 82. § (1) bekezdése, a 83. § (1) bekezdése, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi és kamarai jogtanácsosi költségről szóló 17/2024. (XII. 9.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése és (5) bekezdése alapulvételével állapította meg, és annak megfizetésére kötelezte a panaszost.

[56] A határozat ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2025. szeptember 8.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Darák Péter s.k. előadó bíró, Dr. Varga Zs. András s.k. bíró, Dr. Balogh Zsolt Péter s.k. bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Cseh Attila s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró, Dr. Remes Gábor s.k. bíró, Dr. Tánczos Rita s.k. bíró

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.IV.60.002/2025/12. számú végzése

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Kúria polgári szakági elnökhelyettesének előzetes döntéshozatali indítványa alapján lefolytatott jogegységi eljárásban meghozta a következő

végzést:

a Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi eljárást érdemi elbírálás nélkül megszünteti.

Indokolás

[1] A Kúria polgári szakági elnökhelyettese a Fővárosi Ítélőtábla elnöke által a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 27. § (2) bekezdése, a 32. § (1) bekezdés *a)* pontja és a 37. § (1) bekezdése szerint előterjesztett előzetes döntéshozatalra irányuló kezdeményezés alapján indítványozta, hogy a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Fővárosi Ítélőtábla elnökének kezdeményezését fogadja be, és döntsön abban a jogkérdésben, hogy a jogi szakvizsgával rendelkező magánszemély számára – amennyiben a perben maga kíván eljárni – kötelező-e az elektronikus kapcsolattartás. Kifejtette, hogy a Kúria Kpkf.39.209/2020/3. számú végzése és a Kpkf.39.538/2020/2. számú végzése ellentétesen foglalt állást arról, hogy a jogi képviselő nélkül eljáró, jogi szakvizsgával rendelkező félre az elektronikus kapcsolattartás kötelező-e.

[2] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Fővárosi Ítélőtábla elnökének kezdeményezését a Bszi. 37. §-a szerint – a Kúria polgári szakági elnökhelyettesének indítványa alapján – befogadta.

[3] A Kúria polgári szakági elnökhelyettese az előzetes döntéshozatali indítványt a 2025. július 14-én kelt nyilatkozatában visszavonta, és a Bszi. 39. § (2) bekezdése alapján indítványozta a jogegységi eljárás megszüntetését. Nyilatkozata indokolásában arra hivatkozott, hogy a jogalkotó a széttartó jogalkalmazási gyakorlatra tekintettel szükségesnek tartotta az indítványban megjelölt, egyik értelmezésre szoruló jogszabályhely, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 608. § (2) bekezdésének módosítását. Az igazságügyi törvények módosításáról szóló 2025. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 167. § *f)* pontja egyértelművé teszi, hogyha a jogi szakvizsgával rendelkező személy saját ügyében jogi képviselő nélkül jár el, akkor nem minősül jogi képviselőnek és így elektronikus kapcsolattartásra sem köteles. E rendelkezés a Módtv. 243. § (2) bekezdése értelmében 2025. augusztus 19-én lép hatályba. Mindebből következően az indítványozó álláspontja az, hogy a jelenleg még hatályos normaszöveg tárgyában jogegységi határozat meghozatala szükségtelen.

[4] A Bszi. 38. § (1) bekezdése szerint az indítványozó a jogegységi határozat meghozataláig az indítványt módosíthatja vagy visszavonhatja. A Bszi. 39. § (2) bekezdése szerint a tanács érdemi elbírálás nélkül végzéssel megszünteti a jogegységi eljárást az indítvány visszavonása esetén, ha a 32. § (1) bekezdésében foglalt okok nem állnak fenn.

[5] A fentiekre tekintettel a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Kúria polgári szakági elnökhelyettesének előzetes döntéshozatali indítványa alapján indult jogegységi eljárást a Bszi. 39. § (2) bekezdése alapján érdemi elbírálás nélkül megszüntette.

Budapest, 2025. szeptember 29.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Dr. Márton Gizella s.k. előadó bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Nyírőné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Vitál-Eigner Beáta s.k. bíró

A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.II.60.042/2025/10. számú
végzése

Rendelkező rész

A Kúria az I. rendű alperes költségmentesség engedélyezése iránti kérelmét elutasítja; az I. rendű alperes jogegységi panaszát visszautasítja.

Indokolás

[1] Az I. rendű alperes (a továbbiakban: panaszos) jogi szakvizsgával rendelkező félként személyesen eljárva a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (1) és (2) bekezdését is megjelölve jogegységi panaszt terjesztett elő a Kúria Pfv.20.314/2025/14. számú, a panaszos felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmét visszautasító végzése (a továbbiakban: támadott határozat) ellen. Kérte a támadott határozat hatályon kívül helyezését, a „jogszabálysértő, bírói gyakorlattól indokolatlanul eltérő" jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a felperes keresetének elutasítását, ennek hiánya esetén a Kúriának a felülvizsgálatra, érdemi határozat hozatalára utasítását. Jogegységi panaszában a Kúria számos határozatát megjelölte.

[2] A panaszos kérte továbbá, hogy a Kúria „a Fővárosi Törvényszék 54.Pf.633.796/2024/12. számú jogerős ítélet, a Budai Központi Bíróság 0102-4. Vh-454/2025/4-I. számú végrehajtási lappal 0538.V.0884/2025/14-17. számon elrendelt végrehajtást szíveskedjen, a Vht. 48. § (3) bekezdése alapján felfüggeszteni".

[3] A panaszos az eljárási illetéket nem fizette meg, azonban költségmentesség engedélyezése iránti kérelmet terjesztett elő, amelyben kérte elsődlegesen a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 2017. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Kmtv.) 5. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti teljes személyes költségmentesség engedélyezését. Másodlagosan kérte „az alábbi ügydöntő tények okán, a teljes személyes költségmentesség engedését, a rokkantsági ellátás, -szociális igazgatási törvény szerinti hozzátartozói ápolói kényszerű közös háztartás, -egyéb hátrányok, -méltánylásra szoruló tények okán." Harmadlagosan részleges személyes költségmentesség engedélyezését, vagy „más bírósági jogérvényítést lehetővé tevő engedélyt" kért.

[4] A jogegységi panasz érdemben nem bírálható el.

[5] A jogegységi panasz eljárás az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 50. § (1) bekezdése értelmében illetékköteles. A Bszi. 41/C. § (2) bekezdés *h)* pontja értelmében ugyanakkor a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) költségkedvezményekre vonatkozó szabályai a jogegységi panasz eljárásban is irányadók. A jogegységi panasz előterjesztője csak arra vonatkozó mentesség vagy kedvezmény esetén mentesül az illetékfizetési kötelezettség alól.

[6] A Pp. 100. §-a alapján alkalmazandó Kmtv. 12. § (3)–(5) bekezdései értelmében a fél egymással eshetőleges viszonyban álló, több különböző költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelmet is előterjeszthet. A kérelemben fel kell tüntetni az igényelt költségkedvezményt (költségmentesség, teljes költségfeljegyzési jog, részletes költségfeljegyzési jog), és szükségeshez képest elő kell adni a költségkedvezmény engedélyezése alapjául szolgáló minden körülményt. A fél a jövedelmi és vagyoni viszonyait jogszabályban meghatározott módon köteles igazolni, és az igazolásokat a kérelmével egyidejűleg kell előterjesztenie.

[7] A panaszos elsődlegesen a Kmtv. 5. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti teljes személyes költségmentesség engedélyezését kérte. E szerint a fél részére költségmentességet kell engedélyezni, ha aktív korúak ellátására jogosult, vagy aktív korúak ellátására jogosult – a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló törvény szerinti – közeli hozzátartozójával él közös háztartásban.

[8] A Kmtv. felhatalmazása alapján megalkotott, a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog engedélyezésének alapjául szolgáló körülmények igazolásáról szóló 26/2017. (XII. 27.) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 9. § (1) bekezdése szerint, ha a kérelmező a Kmtv. 5. § (1) bekezdés *b)–f)* pontjaiban foglaltakra tekintettel kéri a költségmentesség engedélyezését, úgy – a (2) bekezdésben foglaltak kivételével – az ennek alapjául szolgáló ellátásról vagy ellátásra jogosultságról kell igazolást mellékelnie, és elegendő csak a nyomtatvány személyi adatokra vonatkozó részét kitöltenie.

[9] A panaszos a költségmentesség engedélyezése iránti kérelméhez nem csatolt olyan dokumentumot, ami azt igazolná, hogy aktív korúak ellátására jogosult, vagy aktív korúak ellátására jogosult közeli hozzátartozójával él közös háztartásban. A panaszos által csatolt, a rokkantsági ellátást megállapító 2016. szeptember 23-i határozat önmagában nem jelenti e jogosultság fennállását. Erre tekintettel a Kmtv. 5. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti teljes személyes költségmentesség engedélyezésének feltételei nem állnak fenn.

[10] A panaszos másodlagosan kérte „az alábbi ügydöntő tények okán, a teljes személyes költségmentesség engedését, a rokkantsági ellátás, -szociális igazgatási törvény szerinti hozzátartozói ápolói kényszerű közös háztartás, -egyéb hátrányok, -méltánylásra szoruló tények okán." Harmadlagosan részleges személyes költségmentesség engedélyezését vagy „más bírósági jogérvényítést lehetővé tevő engedélyt" kért. A panaszos e kérelme tartalma szerint a Kmtv. 5. § (2) bekezdése és 6. § (2) bekezdése szerinti kérelemként értelmezhető.

[11] A Kmtv. 5. § (2) bekezdése szerint a fél részére költségmentességet kell engedélyezni, ha az (1) bekezdésben foglalt feltételek nem állnak fenn, de a bíróság a fél egyéb körülményeinek figyelembevételével megállapítja, hogy a fél létfenntartása veszélyeztetett. A Kmtv. 6. § (2) bekezdés *a)* pontja szerint a fél részére teljes vagy részleges költségfeljegyzési jogot kell engedélyezni, ha az (1) bekezdésben meghatározott feltételek nem állnak fenn, de a bíróság a fél egyéb körülményeinek figyelembevételével megállapítja, hogy az illeték és a per során felmerülő valamennyi költség várható összegének, vagy ezen összeg meghatározott hányadának, vagy az illetéknek, illetve tételesen

meghatározott költségnek az előzetes megfizetése, illetve előlegezése a félnek jövedelmi és vagyoni viszonyaival arányban nem álló megterhelést jelentene.

[12] A Kmr. 10. § (3) bekezdése alapján a kérelmezőnek költségmentesség alapjául szolgáló körülmények igazolására szolgáló nyomtatványhoz mellékelni kell három hónapra visszamenőleg a fizetési számlát vezető pénzforgalmi szolgáltató igazolását a fizetési számlaegyenlegéről, valamint három hónapra visszamenőleg a fizetésiszámla-kivonatot. Ha a kérelmező több fizetési számlával rendelkezik egy pénzforgalmi szolgáltatónál, vagy több pénzforgalmi szolgáltató vezet részére fizetési számlát, mindegyik vonatkozásában köteles az igazolásokat mellékelni.

[13] A panaszos a költségmentesség engedélyezése iránti kérelméhez 2025.01.02.–2025.02.01. és 2025.04.02.–2025.05.01. közötti időszakra vonatkozó számlakivonatokat csatolt. Ezek azonban nem a jogegységi panasz előterjesztését megelőző három hónapra vonatkoznak, figyelemmel arra, hogy a panaszos a jogegységi panaszát 2025. július 29. napján terjesztette elő. Emellett a panaszos a Kmtv. 5. § (2) bekezdése és 6. § (2) bekezdése körében figyelembe vehető, értékelhető releváns körülményeket sem igazolt.

[14] A költségmentesség engedélyezése iránti kérelem – a fent részletezett hiányosságai okán – nem felel meg a Kmtv.-ben és a Kmr.-ben írt követelményeknek. A Kmr. 10. § (3) bekezdése eltérést meg nem engedő, kógens követelményt fogalmaz meg a költségmentesség engedélyezéséhez szükséges nyilatkozatok és igazolások tekintetében, ezért a Kúria figyelemmel arra, hogy a jogegységi panasz eljárásban hiánypótlásnak nincs helye, a panaszos hiányos költségmentesség engedélyezése iránti kérelmét elutasította.

[15] A Bszi. 41/C. § (6) bekezdés *c)* pontja szerint, a Jogegységi Panasz Tanács – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – a jogegységi panaszt visszautasítja, ha az eljárási illetéket nem vagy hiányosan fizették meg.

[16] A panaszos a jogegységi panasz eljárás illetékét nem fizette meg, továbbá a hiányos költségmentesség engedélyezése iránti kérelmét a Kúria elutasította. A kifejtettekre tekintettel a Kúria a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés *c)* pontja alapján a jogegységi panaszt – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – visszautasította.

[17] A Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panasz visszautasítására tekintettel – utalva a Bszi. 41/C. § (5) bekezdésére is – a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelem érdemi elbírálását mellőzte.

[18] A Jogegységi Panasz Tanács rámutat arra, hogy a jogegységi panasz visszautasítását egyetlen, törvényben rögzített visszautasítási ok is indokolttá teszi (Jpe.II.60.014/2024/3., Indokolás [5]), így a jogegységi panasz érdemi elbírálásának akadályát képező további visszautasítási okok vizsgálatát a Kúria mellőzte.

[19] Mindazonáltal a Jogegységi Panasz Tanács felhívja a figyelmet arra, hogy a Bszi. 41/C. § (3) bekezdésében foglalt követelmény (az, hogy a jogegységi panaszban – a beadványra vonatkozó általános szabályokon túl – meg kell jelölni azt a határozatot, amellyel szemben a fél a panaszt előterjeszti, és azt a közzétett kúriai határozatot, amelytől jogkérdésben való eltérést állít a fél) nem pusztán a határozatok és az eltérés puszta megnevezését jelenti. A jogegységi panaszban „nem elég arra hivatkozni, hogy az egyik határozat eltért a másiktól, a panasz befogadásához szükséges, hogy az előterjesztő megjelölje miben látja az eltérést. Az eltérés megjelölésének azonban konkrétnak kell lennie, pontos jogértelmezésre vonatkozó álláspontnak kell ütköznie, pontos jogértelmezésre vonatkozó állásponttal." (Jpe.I.60.011/2021/3.; Jpe.I.60.014/2021/5.) Továbbá a Jogegységi Panasz Tanács gyakorlata következetes abban is, hogy a panaszosnak „ki kell munkálnia, hogy a támadott határozat konkrétan melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó mely jogértelmezést, hol nem tartotta be, hol tért el a támadott határozat jogkérdésben a Kúria közzétett jogértelmezésétől. Fel kell tárni tehát az ügyek összehasonlítható tényállását, az ügyben felmerült jogkérdést, az alkalmazandó jogot; egy konkrét jogszabály konkrét határozatban való értelmezését kell összevetni egy hasonló helyzetben történt más értelmezéssel." (Jpe.II.60.002/2022/3.)

[20] A jelen ügyben a panaszos ezt a részletes kimunkálást elmulasztotta: nem mutatta be, hogy a támadott határozat konkrétan melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó mely jogértelmezést, hol nem tartotta be, hol tért el a támadott határozat jogkérdésben a Kúria közzétett jogértelmezésétől. Emellett nem is tárta fel az általa megjelölt határozatok és a támadott határozat közötti ügyazonosságot sem. Sőt a panaszos maga is hivatkozott arra, hogy „a felülvizsgálat támadott jogerős ítélet, a BHGY közzétett Kúriai határozatok egyes részeivel mutat hasonlóságot, de nincs ügy-, jog-, tényállási-, jogi érvelési azonosság […] A Kúria szerelés nélküli szerelési díjért, ügyvéd írt indokolással megvett ítéletet még nem vizsgált. Nincs a közzétett Kúriai döntések között ilyen precedens döntés." A panaszos beadványa részben a korábbi jogi álláspontjának megismétlésére és az általa összeállított tényállás ismertetésére szorítkozik, részben pedig – amint azt a felülvizsgálati kérelem vonatkozásában a támadott határozatot hozó tanács is megállapította – jelentős részében már nyelvtanilag is nehezen értelmezhető hivatkozásokból áll.

Elvi tartalom

[21] A jogegységi panasz befogadásához követelmény, hogy a panaszos vagy hiánytalanul fizesse meg az illetéket, vagy nyújtson be teljes körű, szabályszerű, érdemben elbírálható költségmentességi kérelmet.

Záró rész

[22] Az eljárás a jogegységi panasz visszautasítására tekintettel az Itv. 57. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján illetékmentes.

[23] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2025. szeptember 15.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró,

Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Dr. Márton Gizella s.k. bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Tóth Kincső s.k. bíró, Dr. Vitál-Eigner Beáta s.k. bíró

A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.I.60.049/2025/5. számú
végzése

Rendelkező rész

A Kúria a II. rendű alperes jogegységi panaszát visszautasítja.

Indokolás

[1] A II. rendű alperes (a továbbiakban: panaszos) jogi képviselő közreműködése nélkül, személyesen eljárva a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (1) és (2) bekezdését is megjelölve jogegységi panaszt terjesztett elő a Kúria Pfv.20.314/2025/14. számú, az I. rendű alperes felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmét visszautasító végzése, illetve tartalmilag a Kúria Pfv.20.314/2025/13. számú, a panaszos hiánypótlási határidő meghosszabbítása iránti kérelmét elutasító, a felülvizsgálati kérelmét visszautasító határozata (a továbbiakban együtt: támadott határozatok) ellen. Kérte a támadott határozat(ok) hatályon kívül helyezését, a „jogszabálysértő, bírói gyakorlattól indokolatlanul eltérő" jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a felperes keresetének elutasítását, ennek hiánya esetén a Kúriának a felülvizsgálatra, érdemi határozat hozatalára utasítását. Jogegységi panaszában számos – egyesesetekben nem beazonosítható – kúriai határozatot megjelölt, amelyektől a támadott határozatok jogkérdésben való eltérését állítja.

[2] A panaszos kérte továbbá, hogy a Kúria „a Fővárosi Törvényszék 54.Pf.633.796/2024/12. számú jogerős ítélet, a Budai Központi Bíróság 0102-4. Vh-454/2025/4-I. számú végrehajtási lappal 0538.V.0884/2025/14-17. számon elrendelt végrehajtást szíveskedjen, a Vht. 48. § (3) bekezdése alapján felfüggeszteni".

[3] A panaszos az eljárási illetéket nem fizette meg, azonban költségmentesség engedélyezése iránti kérelmet terjesztett elő, amelyben kérte elsődlegesen a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 2017. évi CXXVIII. törvény (Kmtv.) 5. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti teljes személyes költségmentesség engedélyezését. Másodlagosan a vagyoni helyzetére tekintettel kérte költségkedvezmény engedélyezését, harmadlagosan pedig „bármely más, a bírósági jogérvényesítést lehetővé tevő engedélyt".

[4] A jogegységi panasz érdemben nem bírálható el.

[5] A panaszos a jogegységi panaszát személyesen, jogi képviselő közreműködése nélkül terjesztette elő. Panaszában kérte a Kúriát, „hogy az ítélkezési szünet meggátolt jogi képviseleti megbízás, jogi segítőszolgálati intézkedéshiány miatt részemre a jogi képviselői jogegységi panasz felterjesztésére 45. napot engedni szíveskedjen."

[6] A jogegységi panasz eljárásban a polgári perrendtartásról szóló törvény szerinti jogi képviselet kötelező [Bszi. 41/C. § (4) bekezdés]. A Kúria a jogegységi panaszt Bszi. 41/C. § (6) bekezdés *b)* pontja alapján – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – visszautasítja, ha azt jogi képviselő közreműködése nélkül nyújtották be.

[7] A jogegységi panasz előterjesztésére nyitva álló határidőt a Bszi. 41/C. § (1) bekezdése a jogegységi panasszal támadott határozat közlésétől számított 30 napban határozza meg. E törvényi határidő meghosszabbítására sem a Bszi., sem a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvénynek (a továbbiakban: Pp.) a jogegységi panasz eljárásban alkalmazandó szabályai nem adnak lehetőséget. Emellett a Bszi. a visszautasítási okok körében (ideértve a jogegységi panasznak a jogi képviselő közreműködésével történő előterjesztését is) rögzíti a hiánypótlási felhívás kiadásának mellőzését is.

[8] A panaszos a támadott határozatot 2025. július 12-én vette át, így a jogegységi panasz előterjesztésére nyitva álló határidő – a Bszi. 41/C. § (2) bekezdés *f)* pontja alapján a Pp.-nek az ítélkezési szünetre vonatkozó szabályait is figyelembe véve – 2025. szeptember 17-én járt le. Ezen határidőn belül a panaszos nem terjesztette elő jogi képviselő közreműködésével a jogegységi panaszát. A határidő meghosszabbítására, illetve hiánypótlási felhívás kiadására pedig a fentiek szerint nincs jogszabályi lehetőség.

[9] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés *b)* pontja alapján a jogegységi panaszt – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – visszautasította.

[10] A Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panasz visszautasítására tekintettel – utalva a Bszi. 41/C. § (5) bekezdésére is – a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelem érdemi elbírálását mellőzte.

[11] A Jogegységi Panasz Tanács rámutat arra, hogy a jogegységi panasz visszautasítását egyetlen, törvényben rögzített visszautasítási ok is indokolttá teszi (Jpe.II.60.014/2024/3., Indokolás [5]), így a jogegységi panasz érdemi elbírálásának akadályát képező további visszautasítási okok vizsgálatát a Kúria mellőzte.

[12] Mindazonáltal a Jogegységi Panasz Tanács felhívja a figyelmet arra, hogy a Bszi. 41/C. § (3) bekezdésében foglalt követelmény (az, hogy a jogegységi panaszban – a beadványra vonatkozó általános szabályokon túl – meg kell jelölni azt a határozatot, amellyel szemben a fél a panaszt előterjeszti, és azt a közzétett kúriai határozatot, amelytől jogkérdésben való eltérést állít a fél) nem csak a határozatok és az eltérés puszta megnevezését jelenti. A jogegységi panaszban „nem elég arra hivatkozni, hogy az egyik határozat eltért a másiktól, a panasz befogadásához szükséges, hogy az előterjesztő megjelölje miben látja az eltérést. Az eltérés megjelölésének azonban konkrétnak kell lennie, pontos jogértelmezésre vonatkozó álláspontnak kell ütköznie, pontos jogértelmezésre vonatkozó állásponttal." (Jpe.I.60.011/2021/3., Jpe.I.60.014/2021/5.) Továbbá a Jogegységi Panasz Tanács gyakorlata következetes abban is, hogy a panaszosnak „ki kell munkálnia, hogy a támadott határozat konkrétan

melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó mely jogértelmezést, hol nem tartotta be, hol tért el a támadott határozat jogkérdésben a Kúria közzétett jogértelmezésétől. Fel kell tárni tehát az ügyek összehasonlítható tényállását, az ügyben felmerült jogkérdést, az alkalmazandó jogot; egy konkrét jogszabály konkrét határozatban való értelmezését kell összevetni egy hasonló helyzetben történt más értelmezéssel." (Jpe.II.60.002/2022/3.)

[13] A jelen ügyben a panaszos ezt a részletes kimunkálást elmulasztotta: nem mutatta be, hogy a támadott határozat konkrétan melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó mely jogértelmezést, hol nem tartotta be, hol tért el a támadott határozat jogkérdésben a Kúria közzétett jogértelmezésétől. Emellett nem is tárta fel az általa megjelölt határozatok és a támadott határozat közötti ügyazonosságot sem. Sőt a panaszos maga is hivatkozott arra, hogy „a felülvizsgálat támadott jogerős ítélet, a BHGY közzétett Kúriai határozatok egyes részeivel mutat hasonlóságot, de nincs ügy-, jog-, tényállási-, jogi érvelési azonosság […] A Kúria szerelés nélküli szerelési díjért, ügyvéd írt indokolással megvett ítéletet még nem vizsgált. Nincs a közzétett Kúriai döntések között ilyen precedens döntés." A panaszos beadványa részben a korábbi jogi álláspontjának megismétlésére és az általa összeállított tényállás ismertetésére szorítkozik, részben pedig jelentős részében már nyelvtanilag is nehezen értelmezhető hivatkozásokból áll.

Elvi tartalom

[14] A jogegységi panasz eljárásban a Pp. szerinti jogi képviselet kötelező. Jogi képviselő közreműködésének hiányában a jogegységi panasz visszautasításának van helye a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés *b)* pontja alapján.

[15] A jogegységi panasz előterjesztésére a Bszi. 41/C. § (1) bekezdésében meghatározott határidő meghosszabbítására sem a Bszi., sem a Pp. nem biztosít lehetőséget.

Záró rész

[16] Az eljárás a jogegységi panasz visszautasítására tekintettel az Itv. 57. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján illetékmentes.

[17] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2025. szeptember 22.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Balogh Zsolt Péter s.k. bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Darák Péter s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Kovács András s.k. bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró, Dr. Remes Gábor s.k. bíró, Dr. Sperka Kálmán s.k. bíró, Dr. Tánczos Rita s.k. bíró

A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.II.60.052/2025/3. számú
végzése

Rendelkező rész

A Kúria az alperes jogegységi panaszát visszautasítja.

Indokolás

[1] Az alperes (a továbbiakban: panaszos) a Kúria Pfv.20.639/2025/2. számú, az alperes felülvizsgálati kérelmét visszautasító végzésével (a továbbiakban: támadott határozat) szemben nyújtott be jogegységi panaszt. A panaszos a jogegységi panasz jogalapjaként a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (1) bekezdését jelölte meg, érvelése azonban tartalmilag részben a Bszi. 41/B. § (2) bekezdésén alapul. A panaszos egyrészről azt kifogásolta, hogy a Kfv.35.011/2024/7. számú határozattól jogkérdésben való eltérésre már a felülvizsgálati kérelmében is hivatkozott, ugyanakkor az eltéréssel okozott jogsértést a Kúria nem orvosolta. Másrészről arra hivatkozott, hogy a támadott határozat eltér a Kúria Gfv.30.328/2021/6. számú határozatától és a 4/2024. Jogegységi határozattól is. A panaszos mindezekre tekintettel a támadott határozat hatályon kívül helyezését, a Kúria új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte.

[2] A jogegységi panasz érdemben nem bírálható el.

[3] A Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panaszt Bszi. 41/C. § (6) bekezdés *h)* pontja alapján – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – visszautasítja, ha az nem tartalmazza a (3) bekezdésben foglaltakat, és a megfelelő kiegészítés az (1) bekezdésben meghatározott határidőn belül nem történt meg. A Bszi. 41/C. § (3) bekezdése értelmében a jogegységi panaszban – a beadványra vonatkozó általános szabályokon túl – meg kell jelölni azt a határozatot, amellyel szemben a fél a panaszt előterjeszti és azt a közzétett kúriai határozatot, amelytől jogkérdésben való eltérést állít a fél.

[4] A Jogegységi Panasz Tanács számos döntésében következetesen kifejtette, hogy ez a követelmény nem a határozatok és az eltérés puszta megnevezését jelenti. A jogegységi panaszban nem elég arra hivatkozni, hogy az egyik határozat eltért a másiktól, a panasz befogadásához szükséges, hogy a panaszos megjelölje miben látja az eltérést. Az eltérés megjelölésének azonban konkrétnak kell lennie, pontos jogértelmezésre vonatkozó álláspontnak kell ütköznie pontos jogértelmezésre vonatkozó állásponttal. Továbbá a Kúria azt is rögzítette, hogy a panaszosnak ki kell munkálnia, hogy a támadott határozat konkrétan melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó mely jogértelmezést, hol nem tartotta be, hol tért el a támadott határozat jogkérdésben a Kúria közzétett jogértelmezésétől. Fel kell tárni tehát az ügyek összehasonlítható tényállását, az ügyben felmerült jogkérdést, az alkalmazandó jogot; egy konkrét jogszabály konkrét határozatban való értelmezését kell összevetni egy hasonló helyzetben történt más értelmezéssel. (Jpe.I.60.059/2024/5., Indokolás [4])

[5] A Jogegységi Panasz Tanács korábban már rámutatott arra is, hogy a Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdése zárt rendszert alkot annak érdekében, hogy a jogegység megbomlása minden eljárást lezáró határozat esetén orvosolható legyen. Az (1) bekezdése a referenciahatározat(ok)tól eltérő jogerős, felülvizsgálattal támadott határozat esetén biztosít jogorvoslatot, feltéve, hogy az eltérést – amelyre a felülvizsgálati kérelemben hivatkoznia kell a félnek – a Kúria a felülvizsgálati eljárás során nem orvosolja. A (2) bekezdés esetén a Kúriának a referenciahatározat(ok)tól eltérő határozata a jogerős határozatra tekintet nélkül támadható, mivel ilyenkor nem a felülvizsgálni kért jogerős határozat okozta az eltérést, hanem éppen a Kúria döntése. Az egyik esetben a panasz oka az, hogy a jogegység megbomlását a Kúria nem orvosolta, a másik esetben a panasz azt állítja, hogy éppen a Kúria határozata okozta a jogegység megbomlását. (Jpe.II.60.040/2024/4., Indokolás [5])

[6] Erre tekintettel az (1) bekezdésre alapított panaszban nem elegendő a felülvizsgálati kérelem érvelésének megismétlése, hanem azt is be kell mutatni, hogy a Kúria határozata – adott esetben a visszautasító végzés – annak ellenére nem orvosolta a sérelmet, hogy erre a kérelem lehetőséget kínált. Ha ugyanis a felülvizsgálati kérelem formai vagy tartalmi okból nem felelt meg a törvényi feltételeknek, akkor a jogegység sérelme valóban orvosolatlan marad, de ez nem róható fel a Kúria eljáró tanácsának, ezért panasz folytán sem orvosolható. Hasonlóképpen a (2) bekezdésre alapított panasz sem merülhet ki a korábbi érvelés megismétlésében, mert ebben az esetben – különösen, ha megtagadó vagy visszautasító végzést támad a panasz – világosan ki kell derülnie, hogy a támadott határozat mely jogértelmezése okozta a jogegység megbomlását. (Jpe.II.60.040/2024/4., Indokolás [6])

[7] A jogegységi panasz részben a Bszi. 41/B. § (1) bekezdésén, részben a (2) bekezdésén alapul. Az (1) bekezdéssel összefüggésben a panaszos azt kifogásolta, hogy a támadott határozatot hozó tanács „egyetértőleg vette tudomásul" az elsőfokú ítéletnek a másodfokú ítélet rendelkező részében megvalósított „pontosítását", és ezt nem tekintette az elsőfokú ítélet megváltoztatásának. A panaszos álláspontja szerint ugyanis a jogerős ítéletet hozó törvényszék a per fő tárgyát (birtokháborítás kérdését) illetően nem hagyta helyben az elsőfokú ítéletet, hanem azt *de facto* megváltoztatta.

[8] A panaszos utalt arra, hogy a másodfokú bíróság a pontosítás során a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 353. §-ára ([Kijavítás a másodfokú bíróság által]) hivatkozott, ugyanakkor a panaszos álláspontja szerint ez a „pontosítás" valójában a Pp. 355. §-a szerinti kiegészítésnek minősült, amely kiegészítéssel a Kúria Kfv.35.011/2024/7. számú ítéletétől is eltért a jogerős ítélet. A panaszos e tekintetben a Kfv.35.011/2024/7. számú határozat [36] bekezdését jelölte meg, amely szerint „A kiegészítés az érdemi döntés hiányainak pótlására szolgáló eszköz, de csak meghatározott követelmények teljesülése esetén kerülhet sor annak alkalmazására. Ha nem állnak fenn a hivatalbóli kiegészítés feltételei, akkor a bíróság csak kérelemre intézkedhet az ítélet kiegészítéséről." Erre az eltérésre a panaszos már a felülvizsgálati kérelmében is hivatkozott.

[9] A panaszos arra is hivatkozott, hogy a birtokháborítás fennállása vagy fenn nem állása nem vagyonjogi kérdés, az e körben előterjesztett felperesi igény ezáltal a Pp. 172. § (3) bekezdése szerinti megállapítási kereset. Ebből következően a visszautasító végzésben említett kártérítési kereset nem önálló igény, így álláspontja szerint nem volt szükség felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem előterjesztésére. A támadott határozatban elfoglalt ezzel ellentétes álláspont a panaszos szerint a Pp. 172. § (3) bekezdésébe ütközik, egyúttal eltér a Kúria Gfv.30.328/2021/6. számú határozatától és a 4/2024. Jogegységi határozatától, amely a megállapítási per megindításának feltételeit értelmezi.

[10] A panaszos a fentiek szerint megkísérelte megjelölni, hogy mely kérdésekben lát eltérést (a másodfokú bíróság általi „pontosítása", illetve a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem szükségessége), azonban a jogegységi panaszban elmaradt a támadott határozat és a referenciahatározatok tényállásának és az ügyekben megjelenő jogkérdések értelmezésének összevetése, azok ütköztetése, valamint az ügyek összehasonlítható tényállásának bemutatása, az ügyazonosság feltárása. A Gfv.30.328/2021/6. számú határozat és a 4/2024. Jogegységi határozat kapcsán pedig a panaszos mindössze az eltérés tényére utalt, egyáltalán nem jelölte meg, hogy a két hivatkozott határozatnak mely jogértelmezésétől tért el a Kúria a támadott határozatában, illetve semmilyen érvelést nem adott elő az ügyazonossággal kapcsolatban sem.

[11] A jelen ügyben tehát a panaszos [4]–[6] bekezdésben rögzített tartalmi követelményeknek nem tett eleget: a jogegységi panasz túlnyomórészt a panaszos által alkalmazni vélt jogszabályok ismertetéséből áll, részben pedig a korábbi jogi álláspontjának megismétlésére szorítkozik. A hivatkozott referenciahatározatokkal összefüggésben tehát a panaszos nem munkálta ki, hogy milyen értelmezésbeli különbségek határozhatók meg a támadott és a hivatkozott határozatok között, nem fejtette ki az ügyazonosság szempontjait. Valójában a támadott határozat által okozott vélt jogsérelmeit, illetve az általa tévesnek ítélt kúriai jogértelmezést kívánta orvosolni, amelyre a jogegységi panasz eljárás nem ad lehetőséget. (Jpe.I.60.001/2024/4., Indokolás [11])

[12] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés *h)* pontja alapján visszautasította.

Elvi tartalom

[13] A jogegységi panaszban nem elég arra hivatkozni, hogy az egyik határozat eltért a másiktól, a panasz befogadásához szükséges, hogy a panaszos megjelölje miben látja az eltérést. Az eltérés megjelölésének azonban konkrétnak kell lennie, pontos jogértelmezésre vonatkozó álláspontnak kell ütköznie pontos jogértelmezésre vonatkozó állásponttal.

[14] A panaszosnak ki kell munkálnia, hogy a támadott határozat konkrétan melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó mely jogértelmezést hol nem tartotta be, hol tért el a támadott határozat jogkérdésben a Kúria közzétett jogértelmezésétől.

Fel kell tárni tehát az ügyek összehasonlítható tényállását, az ügyben felmerült jogkérdést, az alkalmazandó jogot; egy konkrét jogszabály konkrét határozatban való értelmezését kell összevetni egy hasonló helyzetben történt más értelmezéssel.

Záró rész

[15] Az eljárás a jogegységi panasz visszautasítására tekintettel az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 57. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján illetékmentes.

[16] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2025. október 13.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Dr. Márton Gizella s.k. bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Nyírőné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Sugár Tamás s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Tóth Kincső s.k. bíró, Dr. Vitál-Eigner Beáta s.k. bíró

BÜNTETŐ KOLLÉGIUM

263 A KRESZ-szabályok terhelt általi többszörös, durva megszegése nem jelenti egyben azt is, hogy közvetlen veszélyhelyzet teremtésére kiterjedt a legalább eshetőleges szándéka. A terhelt tudattartalmát a körülmények együttes értékelése után lehet meghatározni; nincs alap eshetőleges szándék megállapítására, ha a terhelt a szándékos szabályszegést követően, a közvetlen veszélyhelyzet felismerésekor eredménytelenül, de mindent megtesz a baleset elhárítása érdekében és egyébként sem merül fel semmilyen olyan körülmény, ami a saját és mások életének és testi épségének veszélyeztetésére irányuló szándékát alátámasztaná [Btk. 234. § (1) bek.].

[1] A járásbíróság ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki közúti veszélyeztetés bűntettében [Btk. 234. § (1) bek., (2) bek. *c)* pont], és ezért őt 6 év 8 hónap börtön fokozatú szabadságvesztésre, 7 év közügyektől eltiltásra és 9 év közúti járművezetéstől eltiltásra ítélte azzal, hogy a terhelt a szabadságvesztésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

[2] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyészség a terhelt javára, téves minősítés miatt, az ítélet megváltoztatása érdekében, a terhelt cselekményének halálos közúti baleset okozása vétségének minősítése, ennek megfelelően enyhébb büntetések, rövidebb tartamú szabadságvesztés és közügyektől eltiltás kiszabása érdekében, a terhelt elsődlegesen felmentés és másodlagosan a büntetések enyhítése, míg a védője elsődlegesen a terhelt felmentése, másodlagosan a bűncselekmény téves minősítése miatt és a büntetés enyhítése érdekében jelentett be fellebbezést.

[3] Az ellentétes irányú fellebbezések nyomán eljárt törvényszék mint másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta; a terheltt szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát 4 évre, a közügyektől eltiltás tartamát 5 évre enyhítette, míg egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[4] A jogerős ítéletben megállapított tényállás az alábbi.

[5] A terhelt a vádbeli időben és helyen, nagyváros lakott területén, nappali, jó látási viszonyok között, borult időben, foltokban nedves, aszfalt útfelületen, erős forgalmi áramlatban haladt lakóhelyéről. A baleset helyszíne négyágú kereszteződés, melyhez a terhelt egyenes továbbhaladási szándékkal haladt a közúti forgalomban, a tulajdonát képező személygépkocsit vezetve, utas nélkül. Ezen útkereszteződésnél – a főút lakott területen átvezető szakaszának minősülő – körút úttestébe csatlakozik az az út, amelyen a terhelt haladt, majd annak túloldalán, a belváros felé vezet út. Az útkereszteződés forgalmát fényjelző készülék rendszer irányítja, mely a baleset időpontjában bekapcsolt, működő állapotú volt.

[6] A terhelt által igénybe vett úton az úttest egyenes vonalvezetésű, osztatlan pályás, irányonként 1–1 forgalmi sávos mellékút. A forgalmi sávok az útkereszteződés kiszélesedő torkolatában átlagosan 5,3 méter, azt megelőzően 3,1 méter szélesek. Az útkereszteződés túloldalán, a jobb oldalon 1 forgalmi sáv vezet a belváros irányába, melyből öblös kialakítású autóbusz megállóhely nyílik. Az ellentétes irányban az út két forgalmi sávos, a belső sávból lehet balra a kanyarodni, a külső sáv pedig egyenesen vezet tovább, melyből nyílik a terelőszigettel leválasztott jobbra kanyarodó irány. Ezen utak forgalmát a forgalomirányító fényjelző készülék üzemképtelensége vagy kikapcsolt állapota esetén „elsőbbségadás kötelező” jelzőtábla rendeli alá a körút forgalmának.

[7] A körút jellegét tekintve főútvonal, a kereszteződés előtt a híd irányába haladva 3 forgalmi sávos, melyből a belső balra kanyarodó sáv, a középső egyenesen haladó, a külső egyenesen és jobbra kanyarodó forgalmi sáv. A forgalmi sávok átlagosan 3,9–4,0 méter szélesek. Az ellentétes irányban szintén három forgalmi sáv vezet, melynek felosztása az előbb ismertetett haladási iránysávval azonos. A körút a híd irányába enyhén balra ívelő vonalvezetésű.

[8] Az előbb ismertetett útkereszteződés mind a 4 ágán, valamint a terelőszigettel leválasztott kanyarodó sávon 1–1 gyalogos átkelőhely található, míg a körút egyik oldalán gyalog- és kerékpárút, illetve a terelőszigetes kialakítású kanyarodó sávon az átkelőhely mellett kerékpárút átvezetés (2,7 méter széles) került kialakításra.

[9] A terhelt által igénybe vett úton a kereszteződés felé haladva balról, illetve a körúton a híd felé haladva jobbról, az útkereszteződés beláthatóságát korlátozza a stadion kerítése, melynek aljzat része beton, míg felső része vas. Ezen fentebb leírt útkereszteződésbe vezető utakon személygépkocsival legfeljebb 50 km/h óra sebességgel, kerékpárral a gyalog- és kerékpárúton legfeljebb 20 km/h sebességgel, az utat keresztező kerékpárúton pedig legfeljebb 40 km/h sebességgel szabad közlekedni.

[10] A terhelt haladása során az útkereszteződést – attól kb. 120 méter távolságban – kb. 50–55 km/h sebességgel közelítette meg az általa vezetett személygépkocsival, amikor az útkereszteződést irányító közlekedési jelzőlámpa rá irányadó tilos jelzése megjelent. A terhelt ennek ellenére – látva a tilos jelzést – folyamatos, intenzív gyorsítással haladt a kereszteződés irányába, mely folytatódott azt követően is, hogy a körúton a szabad jelzésre elindult a kereszt irányú forgalom. Ekkor a későbbi ütközési helytől kb. 96 méterre volt a terhelt az általa vezetett személygépkocsival. A terhelt tovább gyorsított, amikor a későbbi ütközési hely előtt 45–50 méter távolságra volt, a forgalomirányú fényjelző készülék szabad jelzésére a külső, egyenesen haladó forgalmi sávból elsőként, álló helyzetből induló, 1. számú sértett által vezetett és jobb oldalt hátul 1 fő utast, 2. számú sértettet szállító személygépkocsi láthatóságának megnyílásakor, az ütközés előtt 2,0–2,2 secundummal.

[11] A terhelt további gyorsítás mellett, a részére kihelyezett fényjelző készülék mellett úgy haladt el, hogy számára a lámpajelzés képe 6–7 secundum óta

tilos jelzést mutatott, majd behaladt az útkereszteződésbe az 1. számú sértett által vezetett Toyota típus személygépkocsi elé, melynek következtében 2. számú sértett az által vezetett Toyota típusú személygépkocsi elülső részével a körút külső forgalmi sávjának és a terhelt haladási útiránya enyhén jobbra elhúzott forgalmi sávjának metszetében – a gépkocsija kb. 25 km/h sebessége mellett – nekiütközött a kb. 85 km/h sebességgel haladó, a terhelét által vezetett személygépkocsi bal oldala hátsó részének, a hátsó kerék környezetében.

[12] Az ütközést követően a sértett által vezetett személygépkocsi rövid fékezés után, kigurulva állt meg a körútnak az útkereszteződést követően kialakított gyalogos átkelőhelye előtt.

[13] A terhelt által vezetett személygépkocsi az ütközés következtében az óramutató járásával ellentétes irányban sodródni kezdett a körúton és 90 fokos balra elfordulás után az úttesten kialakított kerékpárút átvezetésen a gyalogos átkelőhely távolabbi szélétől 0,8 méterre ütközött a gépkocsi korábbi haladása iránya szerint neki jobbról balra, számára szabad jelzésre, a kerékpárút átvezetése előtt álló helyzetből induló és kerékpárján fennülve közlekedő, az úttestre történő lehaladás után kb. 3 méterre lévő 3. számú sértettnek, annak kb. 15 km/h-ás, a gépkocsi kb. 65 km/h-ás sebessége mellett. Az ütközés párhuzamos hossztengely állások mellett következett be, a személygépkocsi jobb oldalának mellső felével ütközött a kerékpáros bal oldalával.

[14] A második ütközést követően a terhelt által vezetett személygépkocsi továbbsodródott és 55 km/h óra körüli sebességgel csapódott a jobb oldali hátsó sárvédő futómű előtti részével az útpadkán az út szélétől jobbra 2,0 méterre álló acél térvilágítási oszlopnak. Ezen harmadik ütközés hatására a személygépkocsi perdülési iránya megváltozott és az oszlopról való lefordulás után az óramutató járásával megegyező irányába perdülve érte el véghelyzetét a híd irányába haladó külső forgalmi sávban, az út vonalvezetésével kb. 75 fokos szöget bezárva úgy, hogy az eleje a keresztirányú út jobb oldali széle felé állt, a jobb hátulja a kerékpárút átvezetést jelző felfestéstől 3,5 méterre helyezkedett el.

[15] 3. számú sértett az ütközés következtében a kerékpárjával egy, az útszéltől jobbra 0,8 méterre lévő faoszlopnak ütközött sodródása során, majd a kerékpárról leesve az út jobb oldalán kialakított autóbusz öböl előtt a jobb oldali forgalmi sáv középső harmadában érte el véghelyzetét alsó végtagjaival az úttest széle felé elhelyezkedve.

[16] A terhelt megállásjelző vonalon történő áthaladásakor az 1. számú sértett által vezetett személygépkocsi sebessége kb. 29 km/h volt, a távolsága az ütközési helytől 5,5–6 méter. Innen vészfékezéssel 15–16 km/h sebességről lehetett volna megállítani a Toyotát az ütközés előtt. 1. számú sértett az ütközést megelőzően kb. 1,2 secundummal korábban észlelte a veszélyhelyzetet, ekkor az ütközési pont előtt kb. 9 méter távolságra haladt, kb. 26 km/h sebességgel, innen pedig 22–23 km/h sebességről lehetett volna vészfékezéssel megállítani a Toyota gépkocsit, azaz 1. számú sértettnek a baleset elhárítására nem volt reális lehetősége. A két személygépkocsi ütközése után a terhelt gépkocsija 3. számú sértett kerékpárjával kb. 1 secundummal később ütközött, így 3. számú sértettnek nem volt érdemi ideje a baleset elhárítására.

[17] A terhelt a város egyik legforgalmasabb, irányonként 3–3 forgalmi sávos, városon átvezető főútvonalat magába foglaló útkereszteződését, a reggeli, közismerten forgalmas időszakban, abszolút sebességtúllépéssel (50–55 km/h sebességről gyorsítva 85 km/h sebességre, mikoris bekövetkezik 1. számú sértett gépkocsijával való ütközés), folyamatos gyorsítással és hosszabb ideje tilos jelzés hatálya (6–7 secundum) alatt közelítette meg, illetve haladt a kereszteződésbe be. A tilos jelzés hatálya alatt közlekedő terhelt számára a láthatóság a keresztező forgalomként megjelenő, 1. számú sértett által vezetett személygépkocsira vonatkozóan az első ütközéstől 2,0–2,2 secundummal, attól 45–50 méter távolságra nyílt meg, azonban a terhelt még ezt követően is gyorsításban volt, ebben a pontban elért tényleges sebességéről (77 km/h) már az ütközés előtt nem tudta volna megállítani az általa vezetett személygépkocsit, figyelemmel arra, hogy annak ezen sebességhez tartozó vészfékezési távolsága 52–58 méter lett volna, azonban erről a helyről a megengedett 50 km/h sebességről lassító fékezéssel, az ütközési pont előtti megállással elkerülhette volna az 1. számú sértett által vezetett személygépkocsival történő ütközést, mivel a terhelt által vezetett személygépkocsi 45–50 méter távolságról 47–53 km/h sebességgel állítható meg az ütközési pont előtt lassító fékezéssel.

[18] A helyismerettel rendelkező terhelt azonban folyamatos, intenzív gyorsítás mellett, abszolút sebességtúllépéssel úgy haladt be az útkereszteződésbe, hogy ekkor már megállásjelző vonalon történő áthaladás és az első ütközés között kevesebb mint 1 secundum telt el. Semmiféle balesetelhárítási tevékenységet nem végzett a terhelt és nem kezdett el ilyet, illetve ekkor már erre lehetősége sem maradt saját szabályszegése következtében.

[19] 3. számú sértett a baleset következtében olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy a helyszínen életét vesztette. 3. számú sértett halálának közvetlen oka politraumatizáció volt, mely mindhárom testüreg (koponya, mellűr, has) sérülésével járt, legsúlyosabb a mellkasi szervek sérülése volt, mely heveny légzési elégtelenséget alakított ki. A sértett halála és a baleset között közvetlen okokozati összefüggés áll fenn.

[20] 2. számú sértett a baleset során 8 napon belül gyógyuló könnyű sérülést – az ágyék és gerinctáj ütődését – szenvedte el, míg 1. számú sértett a baleset során 8 napon belül gyógyuló könnyű sérülést – a fej és a jobb váll ütődését – szenvedte el.

[21] A terhelt a baleset során 8 napon túl gyógyuló súlyos, ténylegesen 6 hét gyógytartamú jobb oldali csuklótörés sérülést szenvedte el. A terhelt gépjárművezetői engedélyét a helyszínen bevonták.

[22] A baleset bekövetkezésében a felelősség a terheltet terheli, mivel fent írt cselekményével megszegte a KRESZ 26. § (1) bekezdés *a)* pont *ad)* alpontjában foglalt közúti közlekedési szabályt, mely szerint személygépkocsival lakott területen legfeljebb 50 km/h sebességgel szabad közlekedni, valamint megszegte a KRESZ 9. § (4) bekezdés *d)* pontjában foglalt közlekedési szabályt, mely szerint a fényjelző készülék kör alakú, folyamatos piros fénye a tovább haladás tilalmát jelzi az útkereszteződésnél – a

megállás helyét jelző útburkolati jel, ezek hiányában a fényjelző készülék előtt – meg kell állni.

[23] A jogerős ügydöntő határozat ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, a felülvizsgálatot megalapozó törvényi okként a Be. 649. § (1) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontját jelölte meg.

[24] A védő indítványa indokolásában kifejtette, hogy a járásbíróságnak a cselekmény minősítését meghatározó jogi álláspontját több okból is kifogásolhatónak tartja. Annak feltevése ugyanis, hogy a terhelt a fényjelző készülék általa észlelt „tilos” jelzése ellenére, a keresztirányú forgalom megindulásának lehetőségével is számolva haladt be nagy sebességgel a forgalmas útkereszteződésbe, olyan „kamikaze” jellegű járművezetői magatartást jelentene, amelynek esetén nem az eshetőleges, hanem az egyenes szándékkal történő elkövetés lenne megállapítható. Ez pedig nyilvánvaló fikció az értelmiségi pályája elején járó, egészséges, kiegyensúlyozott személyiségű, jó egzisztenciális körülmények között élő fiatal nő esetében, hiszen nem csupán mások, hanem a saját testi épségének, illetve életének veszélyeztetésével is számolnia kellett volna.

[25] A megállapított tényekből ezzel ellentétben éppen az a következtetés vonható le, hogy a terhelt bízott az útkereszteződésen történő biztonságos áthaladás lehetőségében, miután nyilván nem az öncélú gyorshajtás, hanem annak lehetővé tétele érdekében növelte viszonylag jelentősen személygépkocsija sebességét olyan mértékben, amellyel kétségtelenül abszolút sebességtúllépést valósított meg. A védő utalt arra is, hogy a biztonságos áthaladás érdekében elhatározott gyorsítás megkezdését megelőzően a terhelt a KRESZ által megengedett sebességgel közlekedett.

[26] A védő a Kúria BH 2024.258. számú eseti döntését (Bfv.II.853/2023/7.) idézve állította, hogy a közúti veszélyeztetést nem alapozza meg önmagában a közlekedési szabály tudatos és durva megsértése; megállapítására csak akkor kerülhet sor, ha egyrészt a terhelt felismeri cselekménye következtében a helyzetre és személyre szabott közvetlen veszélyhelyzet létrejöttét és azt kifejezetten kívánja vagy abba belenyugszik, másrészt olyan meghatározott személyre és helyzetre konkretizált veszély jön létre, amikor az élet és a testi épség vagy egészség sérelmének reális a veszélye.

[27] Vitatta a védő az eljárt bíróságok azon megállapítását, hogy a jelzéskép megváltozását a terhelt ténylegesen észlelte, s ennek azon körülmény mond ellent, hogy helyismerettel rendelkezett, így az útkereszteződés forgalmas voltával is tisztában volt, valamint nem hagyható figyelmen kívül az a körülmény sem, hogy a terhelt maga is a balesettel érintett járműben tartózkodott. A megállapított tényekből a védő megítélése szerint okszerűen csak arra vonható következtetés, hogy a terhelt a biztonságos áthaladás lehetőségében bízó szubjektív meggyőződés mellett kezdte meg az útkereszteződésen történő áthaladást, így a közúti veszélyhelyzet előidézésére vonatkozó szándékossága a magatartásából nem tűnik ki.

[28] Nem közömbös volt a baleset bekövetkezését illetően, illetve nem belenyugodott annak lehetőségébe, hanem elmulasztotta a tőle elvárható figyelem vagy körültekintés tanúsítását, amely mulasztása a Btk. 8. § második fordulata szerinti hanyag gondatlanság megállapítását alapozza meg. Az abszolút sebességtúllépés pedig irreleváns közlekedési szabályszegésnek tekinthető a baleset bekövetkezése szempontjából, hiszen az nyilvánvalóan nem emiatt következett be, hanem az útkereszteződésen való áthaladásnak a „tilos” jelzés mellett történő megkezdése, illetve a keresztirányú forgalom megindulása következtében. A sebességtúllépés, illetve annak mértéke csak a büntetés kiszabásánál értékelhető.

[29] A védő álláspontja szerint téves az az ítélkezési gyakorlat, amely szerint bármely tiltó szabály objektíve felismerhető megszegése esetén a szabályszegés ténye szükségképpen az annak lehetséges következményeibe történő belenyugvásként lenne értékelhető, miközben a közúti közlekedési balesetek bekövetkezésének hátterében túlnyomóan a figyelmetlenség, illetve az inadekvát helyzetfelismerés áll. Ebből következően a terhelt cselekményének helyes minősítése a Btk. 235. § (1) bekezdésében meghatározott, de a (2) bekezdés *b)* pontja szerint minősülő közúti baleset okozásának vétsége.

[30] Mindezek alapján a védő arra tett indítványt, hogy a Kúria a jogerős ítéletet változtassa meg, a terhelt bűnösségét a Btk. 235. § (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés *b)* pontja szerint minősülő közúti baleset okozásának vétségében állapítsa meg, és ezért vele szemben fogház büntetést szabjon ki, melynek végrehajtását próbaidőre függessze fel, mellőzze a közügyektől eltiltást, részesítse a terheltet előzetes mentesítésben, s emellett a járművezetéstől eltiltás tartamát jelentős mértékben enyhítse, annak hatókörét korlátozza „B” kategóriára.

[31] A Legfőbb Ügyészség átiratában a terhelt meghatalmazott védőjének felülvizsgálati indítványát részben törvényben kizártnak, részben eltérő okok miatt alaposnak tartotta.

[32] A védő indítványa abban a vonatkozásban a törvényben kizárt, melyben vitatja azt az ítéleti ténymegállapítást, miszerint a terhelt észlelte a jelzéskép megváltozását, azaz a tilos jelzést.

[33] Az irányadó tényállásból az alapügyben eljárt bíróságok helytállóan vontak arra következtetést, hogy a baleset bekövetkezéséért és annak eredményéért kizárólagosan a terhelt büntetőjogi felelőssége állapítható meg, ugyanakkor valóban tévedtek az eljárt bíróságok a terhelt cselekményének jogi minősítésében.

[34] A terhelt KRESZ-szabályokat sértő magatartása egyértelműen szándékos volt, azonban az, hogy a tényállásban írt módon, tiltó jelzés ellenére tovább haladt, még kizárólag az absztrakt veszélyhelyzet kialakulásának a megállapítására volt alkalmas.

[35] A veszélyhelyzet minőségének megváltozása, illetve a továbbra is tilos jelzés hatálya alatt közlekedő terhelt ezzel kapcsolatos szubjektív állapota az irányadó tényállás alapján akkor változott meg, amikor a láthatóság a keresztező forgalomként megjelenő 1. számú sértett által vezetett személygépkocsira vonatkozóan az első ütközést megelőzően 2,0–2,2 secundummal, attól 45–50 méter távolságra megnyílt. A helyre és helyzetre konkretizált közvetlen veszély ebben a pillanatban alakult ki az érintett járművek és az abban utazó

személyek vonatkozásában. A terhelt tényleges haladási sebességéről ekkor már vészfékezés esetén sem, hanem kizárólag a megengedett legnagyobb sebességgel haladása esetén kerülhette volna el a baleset bekövetkezését.

[36] A forgalmi helyzetet a terhelt tévesen úgy ítélte meg, hogy a tilos jelzés ellenére való behaladása és a már kialakult közvetlen veszély ellenére baleset bekövetkezése nélkül át tud haladni az útkereszteződésen. A 3. számú sértett halálát eredményező második ütközés pedig az első ütközés hatására sodródni kezdő és lényegében irányíthatatlanná váló járműmozgás következménye volt, amelyre a terhelt szándékossága úgyszintén nem terjedt ki.

[37] A terhelt korábbi szabályszegő magatartásaival önmagát hozta abba a helyzetbe, hogy számára az elsődleges ütközés már nem volt elkerülhető, de amely a közvetlen veszélyhelyzetre kiterjedő eshetőleges szándékának megállapítására ugyancsak nem alkalmas. A terhelt tudattartalmát nem a belenyugvás, hanem a könnyelmű bizakodás jellemezte.

[38] Ebből következően a Legfőbb Ügyészség helytállónak tartotta a védő terhelt terhére rótt bűncselekmény törvénysértő minősítését érintően előterjesztett indítványát. Ugyanakkor minden alapot nélkülözőnek tartotta a védő olyan mértékű szabadságvesztés leszállítására irányuló indítványát, amely már lehetővé teszi a végrehajtás próbaidőre történő felfüggesztését. Továbbá alaptalannak tekintette – érdemesség hiányában – a terhelt előzetes mentesítésére, a járművezetéstől eltiltás büntetés tartamának leszállítására és a „B” kategóriára korlátozására történő indítványt. A jogi minősítés megváltoztatásához fűződően az enyhébb végrehajtási fokozat megállapításával, valamint a közügyektől eltiltás mellőzésével összefüggő részében ugyanakkor a védő indítványát szintén alaposnak tartotta.

[39] Mindezekre tekintettel a Legfőbb Ügyészség arra tett indítványt, hogy a Kúria a Be. 662. § (2) bekezdés *b)* pontja alapján a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot változtassa meg és a törvénynek megfelelő határozatot hozzon akként, hogy a terhelt bűnösségét a közúti veszélyeztetés bűntette helyett a Btk. 235. § (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés *b)* pontja szerint minősülő halálos közúti baleset gondatlan okozásának vétségében állapítsa meg, a vele szemben kiszabott szabadságvesztés mértékét enyhítse, a közügyektől eltiltás mellékbüntetés kiszabását mellőzze és a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát fogházra változtassa meg, míg egyebekben a megtámadott határozatokat hatályában tartsa fenn.

[40] A védő a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében az indítványát mindenben fenntartotta, külön kitérve annak a hanyag gondatlanság megállapítására, a büntetéskiszabási körülmények értékelésére, a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésére, a terhelt előzetes mentesítésben részesítésére, valamint a járművezetéstől eltiltás tartamának és hatókörének csökkentésére irányuló részére is.

[41] A terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa – az alábbiak szerint – alapos.

[42] Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt helye van [Be. 648. § *a)* pont]. A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt szabott ki törvénysértő büntetést [Be. 649. § (1) bek. *b)* pont első fordulat *ba)* alpont]. Jelen esetben az indítvány azt kifogásolja, hogy a bíróság jogerős ítéletében tévesen minősítette a terhelt cselekményét közúti baleset okozásának vétsége helyett közúti veszélyeztetés bűntettének és emiatt eltúlzottan súlyos büntetést szabott ki vele szemben. Az indítvány tehát a fent írt felülvizsgálati oknak megfelel, annak alapján a felülvizsgálatnak helye van.

[43] Ugyanakkor a felülvizsgálat során a jogerős határozatban megállapított tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható, az eljárt bíróságok által levont jogi következtetések – így a bűnösség megállapításának, a cselekmény jogi minősítésének – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével ítélhető meg (Bfv.1467/2018/8., korábban: BH 2004.102.). A felülvizsgálati eljárásban a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálandó el abban az esetben is, ha a tényállás hiányos, nem kellően felderített, vagy ellentétes az iratok tartalmával (Bfv.662/2017/6. EBH 2017.B.18.). Másként fogalmazva, a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan; a megalapozatlanság nem felülvizsgálati ok, ezért a felülvizsgálati eljárásban az alapügyben megállapított tényállás attól függetlenül irányadó, hogy az adott tényállás megalapozott-e vagy sem. Ezt a Kúria nem is vizsgálhatja, következésképp abban álláspontot sem foglalhat el. A tényálláshoz kötöttség szigorú szabálya folytán nem lehet hivatkozni a megállapított tényállástól eltérő vagy abban nem szereplő körülményre. Ugyanakkor a jogerős ítéleti tényállás része az is, amivel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság tényállását kiegészítette vagy amiben helyesbítette (Bfv.50/2021/6., korábban: EBH 2011.2385.).

[44] Az ítéleti tényállás személyi és történeti részében rögzített ténymegállapítások nem kizárólag fizikai jellegű külső történések, de ún. belső történések, tudati tények is lehetnek (BH 2005.167.). A tudattartalom ténybeli megállapítása lehet a tényállás része, ezért a tudati tények a felülvizsgálati eljárásban nem vitathatóak (BH 2011.3.II.), másként fogalmazva: a tényállás részét képező tudati tények sérelmezése a tényállás tilalmazott támadása miatt a törvényben kizárt (Bfv.818/2014/6., Bfv.884/2020/9.).

[45] Ezzel szemben a Kúria irányadó gyakorlata értelmében a jogi értékelést magában hordozó közlekedési veszélyhelyzet létrejötte, a terhelt arra vonatkozó szándékának megállapítása nem olyan tudati ténymegállapítás, amire a felülvizsgálati eljárásban a tényállás támadhatatlanságának tilalma kiterjed (Bfv.80/2021/6.).

[46] Az indítványt a fenti elvi alapokon elbírálva, a Kúria osztotta a Legfőbb Ügyészség azon álláspontját,

miszerint a védő felülvizsgálati indítványának azon része, amelyben a terheltre irányadó közlekedési jelzőlámpa tilos jelzésének észlelését negligálja, törvényben kizárt, mert az az irányadó tényállást támadja [Be. 650. § (2) bek., Be. 659. § (1) bek.]. Az irányadó tényállás ennek éppen az ellenkezőjét állapította meg, ami a felülvizsgálatban nem változtatható meg. Szintén a tényállást támadja a védő, amikor a terhelt megengedett sebességgel haladása esetén a baleset elkerülhetőségét vonja kétségbe.

[47] Ellenben a fent kifejtettek értelmében nem a felülvizsgálatban irányadó tényállás része az az elsőfokú bíróság által helyesen a jogi indokolás körében, ítélete [30] bekezdésében rögzített és a másodfokú bíróság által ítélete [37] bekezdésében tévesen a tényállás körébe utalt megállapítás (tartalma szerint azonban valójában jogkövetkeztetés), miszerint a terhelt az ott megjelölt KRESZ szabályok megszegésével okozati összefüggésben szándékosan veszélyeztette 1. számú sértett-3 életét, testi épségét.

[48] A Btk. 234. § (1) bekezdése alapján a közúti veszélyeztetés bűntettét az követi el, aki a közúti közlekedés szabályainak megszegésével közúton vagy közforgalom elől el nem zárt magánúton más vagy mások életét vagy testi épségét közvetlen veszélynek teszi ki. A bűncselekmény eredménye a közvetlen veszélyhelyzet, aminek előidézésére a terhelt (legalább eshetőleges) szándékának ki kell terjednie.

[49] A bűncselekmény elkövetési magatartása a közúti közlekedés szabályainak megszegése, eredménye pedig a közvetlen veszélyhelyzet bekövetkezte, ami a baleset bekövetkeztének és testi sérülés létrejövetelének a reális esélyét jelenti. A Btk. 234. §-a szerinti közúti veszélyeztetés bűntette csak szándékosan – akár egyenes, akár eshetőleges szándékkal – követhető el. Az elkövető szándékának mind a közlekedési szabályszegés, mind a közvetlen veszélyhelyzet tekintetében fenn kell állnia, továbbá a közúti közlekedési szabály megszegése és a közvetlen veszélyt eredményező helyzet között szükséges az okozati összefüggés fennállta is.

[50] A Btk. 234. § (1) bekezdésében írt tényállás más vagy mások életének vagy testi épségének közvetlen veszélynek kitételét írja elő, amely meghatározott személyre és helyzetre konkretizált veszélyt, vagyis olyan helyzetet jelent, amikor az élet és a testi épség vagy egészség sérelmének reális veszélye – a veszély absztrakt jellegéből kilépve – határozott és külsőleg is felismerhető formában, egyes személyekhez vagy meghatározott személyhez kapcsolódva jelentkezik. A távolabbi veszély elméleti lehetősége tehát nem elegendő a Btk. 234. §-a szerinti bűncselekménynek a megállapításához.

[51] Ennek megfelelően törvénysértő ugyanakkor a terhelt bűnösségének megállapítása közúti veszélyeztetés bűntettében, ha a jogerős ítéleti tényállásból a közvetlen veszélyhelyzet létrejötte, illetve a terhelt annak előidézésére vonatkozó szándékossága nem tűnik ki [Bfv.80/2021/6. (BH 2021.325.)].

[52] A jogerős ítélet tényállása a közvetlen veszélyhelyzet vonatkozásában a következő ténymegállapításokat tartalmazza:

– a terhelt az útkereszteződést – attól kb. 120 méter távolságban – kb. 50–55 km/h sebességgel közelítette meg az általa vezetett személygépkocsival, amikor az útkereszteződését irányító közlekedési jelzőlámpa rá irányadó tilos jelzése megjelent,

– a terhelt ennek ellenére – látva a tilos jelzést – folyamatos, intenzív gyorsítással haladt a kereszteződés irányába, mely folytatódott azt követően is, hogy a körúton a szabad jelzésre elindult a kereszt irányú forgalom. Ekkor a későbbi ütközési helytől kb. 96 méterre volt a terhelt az általa vezetett személygépkocsival, amikor

– a terhelt tovább gyorsított és a későbbi ütközési hely előtt 45–50 méter távolságra volt, amikor a forgalomirányú fényjelző készülék szabad jelzésére 1. számú sértett elindult az általa vezetett személygépkocsival,

– ezen gépkocsi láthatósága a terhelt számára az ütközés előtt 2,0–2,2 secundummal megnyílt,

– a terhelt további gyorsítás mellett, a részére kihelyezett fényjelző készülék mellett úgy haladt el, hogy számára a lámpajelzés képe 6–7 secundum óta tilos jelzést mutatott, majd behaladt az útkereszteződésbe az 1. számú sértett által vezetett személygépkocsi elé,

– az 1. számú sértett által vezetett személygépkocsi és a terhelt által vezetett személygépkocsi összeütközött, majd

– a személygépkocsik ütközése után a terhelt által vezetett személygépkocsi sodródni kezdett a körúton és 90 fokos balra elfordulás után 3. számú sértett kerékpárjával kb. 1 secundummal később ütközött.

[53] A megállapított tényállás keretei között találhatók olyan ténymegállapítások, amelyek a terhelt tudattartalmára vonható következtetés alapjai, illetve olyan megállapítások is, amelyek a jogi következtetés körébe tartoznak.

[54] Az elsőfokú bíróság a terhelt tudattartamának megítélését illetően meghatározó jelentőséget tulajdonított annak, hogy a terhelt arra való tekintet nélkül haladt változatlanul az útkereszteződés felé sebességét folyamatosan növelve, hogy útjába bármi kerül-e, és ha igen, az milyen következményekkel jár. A terhelt cselekményének hatókörében más közlekedők is voltak, ezzel a terhelt tisztában volt és ezzel olyan közlekedési helyzetet teremtett, amellyel okozati összefüggésben a baleset bekövetkezésének lehetőségével reálisan számolnia kellet, sőt az be is következett. A véletlenre bízta a következményeket, amikor a hosszabb ideje tilos jelzés ellenére folyamatos sebességnövelés mellett a forgalmas, többsávos útkereszteződésbe behaladt.

[55] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a terheltnek a tényállásban is megjelölt okokra tekintettel (helyismeret, forgalmas útkereszteződés, a vezetett gépjármű sebességének ismerete, a rá vonatkozó jelzőlámpa jelzésének ismerete) számolnia kellett azzal, hogy a keresztirányú forgalom át fog haladni az által igénybe vett útszakaszon, útkereszteződésben és ez ténylegesen meg is történt. A veszély realizálódása pedig akkor következett be, amikor a terhelt elhaladt a részére tilos jelzést adó fényjelző készülék mellett. Az ütközések pedig ebből a veszélyhelyzetből eredtek. A terhelt veszélyeztető magatartása indította el azt az okfolyamatot, melynek

eredményeként bekövetkezett a sértett halálát okozó közúti baleset (elsőfokú ítélet [55]–[57] pont).

[56] Ezzel egyező jogi álláspontot foglalt el a másodfokú bíróság {másodfokú ítélet [42] és [43] pont}, amikor azt rögzítette, hogy a terhelt bár nem kívánta, de belenyugodott a közvetlen veszélybe, alappal ugyanis nem bízhatott abban, hogy a járműve elől a sértettek ki tudnak térni. Annak is érdemi jelentőséget tulajdonított, hogy a szabad jelzést követően a védett úton már nem kell figyelemmel kísérnie a többi közlekedésben részt vevőnek, hogy biztosítják-e számukra az áthaladási elsőbbségi jogukat. Mindezek alapján álláspontja szerint a terhelt nem bizakodhatott a többi közlekedési résztvevő elhárító magatartásában, így a terhelt tudattartalmát nem a könnyelmű bizakodás, hanem a belenyugvás jellemezte.

[57] A Kúria is abból indult ki, hogy a bűncselekmény megítélése szempontjából valóban annak van jelentősége, miszerint a közvetlen veszélyhelyzet létrehozására a terheltnek kiterjedt-e legalább az eshetőleges szándéka, vagy erre vonatkozóan csak a tudatos vagy hanyag gondatlansága állapítható meg. Ennek vizsgálata során azonban az első- és a másodfokú bírósággal ellentétes jogkövetkeztetésre jutott.

[58] Az alapügyben eljárt bíróságok téves jogi álláspontja – egyetértve a Legfőbb Ügyészség álláspontjával – arra vezethető vissza, hogy egyrészről a terhelt által megvalósított, valóban durva KRESZ-szabályszegő magatartásokat, a tilos jelzés ellenére az útkereszteződésbe való behaladást, valamint a megengedett legnagyobb sebesség jelentős mértékű túllépését azonosították a Btk. 234. §-ának törvényi tényállásában meghatározott közvetlen veszély mint objektív tényállási elem megvalósításával. Másrészről a terhelt ezen KRESZ-szabályszegő magatartásai alapján egyúttal arra is következtettek, hogy a közvetlen veszélyre mint eredményre a terhelt szándéka eshetőleges *(dolus eventualis)* formában feltétlenül kiterjedt (Btk. 7. § zárófordulat).

[59] A bíróságok jogkövetkeztetése azonban mind az objektív, mind a szubjektív törvényi tényállási elem megállapítása tekintetében téves és az irányadó tényállással ellentétes. A tényállás alapján ugyanis, amikor a terhelt a reá nézve irányadó forgalmat irányító fényjelző készülék tilos jelzése ellenére továbbhaladt, miközben a járműve sebességét növelni kezdte, a keresztirányú forgalom még a rá nézve irányadó forgalomirányító fényjelző készülék szintén tilos jelzése alapján szabályosan várakozott, álló helyzetben volt, várva a szabad jelzést.

[60] A terhelt a terepakadályok miatt ekkor még nem is láthatta a forgalomban részt vevő többi járművet, az útkereszteződés oldalirányban ekkor még beláthatatlan volt számára. Ekként a terhelt azon magatartása, hogy az említett módon és tiltó jelzés ellenére továbbhaladt, még kizárólag az absztrakt veszélyhelyzet kialakulásának a megállapítására volt alkalmas.

[61] A veszélyhelyzet minőségének megváltozása, illetve a terhelt ezzel kapcsolatos szubjektív állapota az irányadó tényállás alapulvételével akkor változott meg, amikor a keresztirányú forgalomban elinduló, 1. számú sértett által vezetett személygépkocsi a terhelt számára is láthatóan megjelent, az első ütközést megelőzően 2,0–2,2 secundummal, attól 45–50 méter távolságra.

[62] A terhelt ebben a pontban elért tényleges sebességéről (77 km/h) már az ütközés előtt nem tudta volna megállítani az általa vezetett személygépkocsit, figyelemmel arra, hogy az e sebességéhez tartozó vészfékezési távolság 52–58 méter lett volna. A konkrét helyzetre és személy(ek)re konkretizált közvetlen veszély ezen időpillanatban alakult ki az érintett járművek és az abban utazó személyek vonatkozásában.

[63] Szubjektív értelemben pedig a terhelt számára úgyszintén kizárólag ekkor vált észlelhetővé az eléje fokozatosan behaladó, útvonalát keresztezni szándékozó, 1. számú sértett által vezetett személygépkocsi. A terhelt tényleges haladási sebességéről már vészfékezés esetén sem kerülhette volna el a baleset bekövetkezését. A baleset elhárítása érdekében megválasztott azon magatartása, hogy nem fékezett, esetlegesen vészfékezett, hanem tovább gyorsította járművét, épp a tényállás elkerülhetőséggel kapcsolatos megállapításai alapján nem volt a baleset elkerülésének eleve célszerűtlenül választott megoldása, hiszen az irányadó tényállás szerint a balesetet az előbbi módokon bizonyosan nem háríthatta volna el.

[64] Következésképp a korábban még a szabályost alig meghaladó sebességgel haladó jármű sebességének további, gyors növelése a tilos jelzés ellenére való behaladás, majd a keresztirányú forgalom megindulásának észlelése után, bár kétségkívül szándékos KRESZ-szabályszegés, azonban célzata nyilvánvalóan nem a veszélyhelyzet létrehozása vagy fenntartása, hanem éppen ellenkezőleg, annak elhárítása volt.

[65] A forgalmi helyzetet ugyanis tévesen úgy ítélte meg, hogy a tilos jelzés ellenére behaladása és a már kialakult közvetlen veszély ellenére, a sebességét növelve még a keresztirányban elinduló járművek előtt, baleset bekövetkezése nélkül át tud haladni az útkereszteződésen. A sértett halálát eredményező második ütközés pedig az első ütközés hatására sodródni kezdő és lényegében irányíthatatlanná váló járműmozgás következménye volt, amelyre a terhelt szándékossága értelemszerűen nem terjedhetett ki.

[66] A tényállás a kerékpárjával álló helyzetből induló sértett észlelhetőségével összefüggésben semmilyen adatot nem tartalmaz. Ennek hiányában pedig a terheltnek a kerékpáros sértett tekintetében megállapítható közvetlen veszélyeztetési szándékára nyilvánvalóan nem lehet következtetni.

[67] Mindebből az következik, hogy az ügyben eljárt bíróságok azon álláspontjával szemben, amely szerint a terhelt további gyorsítása a közvetlen veszélybe belenyugvásaként volt értékelhető, ez a körülmény nem alkalmas a terhelt közvetlen veszélybe belenyugvó tudattartalmának alátámasztására. Ez pont arra utal, hogy a terhelt tudatában a baleset elhárításának szükségessége jelent meg, az adott helyzetben adekvát módon, de eredménytelenül cselekedett.

[68] Megalapozatlan tehát az a jogkövetkeztetés, miszerint a terhelt a felismert közvetlen veszélyhelyzet iránt közömbös maradt; a kifejtettek szerint a baleset elkerülése érdekében célirányosan cselekedett, a sebességét nem csökkentette, hanem

növelte, azonban már nem tudta oly mértékben növelni a gépkocsi sebességét, hogy a balesetet elháríthatta volna.

[69] Nem hagyható figyelmen kívül az a tény sem, hogy a terhelt önmagát is közvetlen veszélynek tette ki, amely tény ezt erősítő motiváció hiányában szintén az eshetőleges szándék hiányát támasztja alá. Az eljárt bíróságok meg sem próbáltak választ keresni arra a kérdésre, hogy az éppen edzésre induló fiatal értelmiségi, miért akarta volna útközben – elsősorban – a saját, de akár más, számára ismeretlen személyek életét és testi épségét veszélyeztetni. Kétségtelen tény, hogy – miként azt a bíróságok is helyesen megállapították – a terhelt korábbi szabályszegő magatartásaival – miután tévesen ismerte fel a beálló tilos jelzésen való, még lehetséges áthaladás, majd a baleset sebességnöveléssel való elkerülésének lehetőségét – önmagát hozta abba a helyzetbe, hogy számára az elsődleges ütközés már nem volt elkerülhető, de ez a tény a közvetlen veszélyhelyzetre kiterjedő eshetőleges szándékának megállapításra ekként önmagában nem alkalmas.

[70] A védőnek a terhelt hanyag gondatlanságára vonatkozó okfejtése ugyanakkor a jogerős ítélet tényállásával szintén nem összeegyeztethető.

[71] A terhelt ugyanis a már több másodperce tilos jelzést mutató jelzőlámpa jelzését – szemben a védő állításával – észlelte, látta, ennek ellenére a kora reggeli időpontban, a helyszínt is ismerve, járműve sebességét növelve tovább folytatta útját a nagy forgalmú útkereszteződés irányába. A többsávos kereszteződést és a forgalomirányító lámpákat észlelve, pontosan a hely és a reggeli időszak forgalmának ismeretében számítania kellett a keresztirányú forgalom megindulására, következésképp nincs alapja olyan megállapításnak, miszerint a keresztirányú forgalom megindulásának észleléséig arra nem is számíthatott. Ezt egyértelműen cáfolja a tilos jelzésen való áthaladás után sebességének növelése is, ami ekkor már a felismert, még absztrakt veszély csökkentését célozta. Ebből pedig egyenesen következik, hogy tudatában felmerült a baleset bekövetkezésének absztrakt lehetősége és ezért növelte jelentősen tovább, a közvetlen veszélyhelyzet észlelése után is a sebességét, igyekezve mielőbb kikerülni a kereszteződés veszélyes zónájából. Ekként azonban – mivel akkor már ilyen sebesség mellett a balesetet már nem tudta elhárítani – cselekménye következményeinek elmaradásában könnyelműen bizakodott.

[72] Az nem volt vitatott az alapeljárás során sem, hogy a terhelt egyenes szándékkal szegte meg a KRESZ 9. § (4) bekezdés *d)* pontjában és a 26. § (1) bekezdés *a)* pont *ad)* alpontjában írt közlekedési szabályokat.

[73] Önmagában a megengedett sebesség túllépése nem eredményezett helyzetre és személyre konkretizált közvetlen veszélyhelyzetet, azonban – a védői állásponttal ellentétben – a forgalomirányító fényjelző készülék tilos jelzésének figyelmen kívül hagyása a sebességtúllépéssel együtt eredményezte a közvetlen veszélyhelyzet létrejöttét. A fent írtak szerint azonban a terhelt irányadó tényállásban rögzített magatartása nem a közvetlen veszély létrejöttébe, a baleset bekövetkezésének reális esélyébe való belenyugvását, az az iránti közömbösségét mutatta. A terhelt könnyelműen bízott abban, hogy a sebességtúllépésben és forgalomirányító készülék jelzésének figyelmen kívül hagyásában testet öltő magatartásának káros következményei elmaradnak, ennek érdekében – eredménytelenül – cselekedett is. A bizakodása azonban könnyelmű volt, mert a közvetlen veszélyhelyzet észlelésekor megkezdett, egyébként célszerű elhárító magatartása már nem vezetett eredményre. Ily módon a terhelt terhére kizárólag a tudatos gondatlansága, *luxuria* állapítható meg az alapeset, továbbá a minősítő körülményt képező eredmény tekintetében is (Btk. 8. § első fordulat).

[74] A Btk. 235. § (1) bekezdése szerint a közúti baleset okozásának vétségét az követi el, aki a közúti közlekedés szabályainak megszegésével másnak vagy másoknak gondatlanságból súlyos testi sértést okoz. A büntetés a (2) bekezdés *b)* pontja alapján súlyosabban minősül, ha a bűncselekmény halált okoz.

[75] A terhelt cselekménye ezen tényállás keretei közé illeszkedik, ezért a Kúria a terhelt cselekményét közúti baleset okozása vétségének [Btk. 235. § (1) bek., (2) bek. b) pont] minősítette. Ezen cselekmény büntetési tétel egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés.

[76] A felülvizsgálati eljárásban megállapított törvénysértő minősítés esetén a büntetés abban az esetben is lehet törvénysértő, ha a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretei között került kiszabásra, de a helyes minősítés alapulvételével eltúlzottan enyhe vagy súlyos [Bfv.158/2023/9. (BH 2024.29.)].

[77] Következésképp, ha a minősítés valóban törvénysértő, akkor mindig vizsgálni kell, hogy a kiszabott büntetés – a helyes minősítéshez képest – nem eltúlzottan súlyos (a terhelt terhére előterjesztett indítvány esetén: eltúlzottan enyhe), azaz törvényes-e. Ez azt jelenti, hogy a Kúriának az új minősítéshez képest vizsgálnia kell az adott büntetés kiszabásának valamennyi törvényi feltételét; nem elegendő tehát önmagában arra szorítkozni, hogy a téves minősítés alapján kiszabott büntetés a helyes minősítéshez tartozó törvényi kereten belüli-e. A Be. szerinti szabályozás értelme éppen az, hogy a törvénysértő minősítés esetében akkor is szükséges a kiszabott büntetés vizsgálata, ha az a helyes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretén belüli, és a vizsgálat eredményétől függ, hogy a kiszabott büntetés is törvénysértővé vált-e.

[78] Jelen esetben ez a helyzet. A terhelt terhére rótt cselekmény büntetési tétele – szemben a másodfokú bíróság által alapul vett öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel – a helyes minősítés alapján egy évtől öt évig terjed. Ehhez képest a jogerős ítéletben kiszabott 4 évi – azaz a helyes minősítéshez képest a törvényi középmértéket meghaladó, a törvényi felső határhoz közelítő – szabadságvesztés a büntetlen előéletű terhelttel szemben eltúlzottan súlyos.

[79] A Kúria a bíróságok által értékelt büntetéskiszabási körülményekre is figyelemmel, a megváltozott minősítéshez kapcsolódó tételkeret alapján – a Btk. 79. §-ában, valamint a Btk. 80. § (1) és (2) bekezdésében írtakat is szem előtt tartva, a szabadságvesztés tartamát a törvényi középmértéket el nem érő 2 évre enyhítette. Ennek során abból indult ki, hogy a terhelt kedvező személyi körülményei és a bűncselekmény jelentős tárgyi

súlya (amit a tudatos szabályszegés és annak következményei határoznak meg) – egymással ellentétes irányban – érdemben azonos nyomatékkal hatnak.

[80] A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát illetően a Kúria előrebocsátja, hogy a Be. 650. § (1) bekezdés *c)* pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak, ha a törvénysértés egyszerűsített felülvizsgálati eljárás lefolytatása útján orvosolható. Ez azonban csak a felülvizsgálat kezdeményezését zárja ki olyan törvénysértés miatt, ami egyszerűsített felülvizsgálat útján is orvosolható, nem jelenti azonban a Kúria döntési jogkörének korlátozását akkor, ha a rendkívüli jogorvoslattal támadható terheltre hátrányos törvénysértés kiküszöbölése – következményesen – érint az egyébként egyszerűsített felülvizsgálatban orvosolható rendelkezést is. Ezért a Kúria e körben is maga hozott a törvénynek megfelelő határozatot akként, hogy a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát a Btk. 37. § (1) bekezdése alapján fogházban állapította meg.

[81] A közügyektől eltiltás mellékbüntetésre a Btk. 61. § (1) bekezdése alapján azt kell ítélni, akit szándékos bűncselekmény elkövetése miatt ítélnek végrehajtandó szabadságvesztésre és méltatlan arra, hogy azok gyakorlásában részt vegyen. A terhelt terhére megállapított gondatlan bűncselekmény miatt a közügyektől eltiltásra nincs törvényes lehetőség (BH 2021.247.), ezért az arra vonatkozó rendelkezést a Kúria mellőzte.

[82] A Kúria által kiszabott szabadságvesztés tartama a két évet nem haladja meg, ezért a Kúria a Btk. 85. § (1) bekezdésére tekintettel vizsgálta a büntetés végrehajtása felfüggesztésének lehetőségét is, azonban arra nem talált okot. Kétségkívül a terhelt büntetlen előéletű, közlekedési előélete is kedvező és gondatlan bűncselekmény miatt került sor a büntetőjogi felelősségének megállapítására. Cselekményének tárgyi súlya azonban igen nagy; annak következtében egy ember elhalálozott és további két ember megsérült. Mindennek alapja pedig a rendkívül súlyos szabályszegésben megnyilvánuló, tudatos gondatlanság. Így mind az egyéni, mind a generális prevenció igényli – a gondatlan bűncselekmény súlyához és következményeihez igazodó tartamú – büntetés végrehajtását. Ugyanezen okból nem látott okot a Kúria a járművezetéstől eltiltás tartamának mérséklésére, illetve járműkategóriára korlátozására sem.

[83] A Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, aminek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak helyt adott, és a megtámadott határozatokat a fent írtak szerint, a Be. 662. § (2) bekezdés *b)* pontja alapján megváltoztatta, míg egyebekben azokat a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Bfv.II.139/2025/15.)

264 A büntetőjogi felelősség alanyhoz kötött, ennek hiányában nem állapítható meg a terhelt egyéni felelőssége. A vád tárgyává tett cselekmény körülírása akkor pontos, ha a vádiratban ismertetett történeti tényállás hiánytalanul tartalmazza a bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő konkrét tényeket: az elkövetési magatartást, a cselekmény megvalósulásának helyét, idejét és egyéb körülményeit [Be. 6. § (1) és (3) bek.; Btk. 342. § (1) bek. a) pont, 14. § (2) bek.].

[1] A járásbíróság ítéletével a terheltet bűnsegédként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettében [Btk. 342. § (1) bek. *b)* pont] mondta ki bűnösnek. Ezért őt 120 napi tétel, napi tételenként 1500 forint, összesen 180 000 forint pénzbüntetésre ítélte. Rendelkezett a pénzbüntetés meg nem fizetése esetére az átváltoztatásról, a részletfizetés engedélyezéséről és a bűnjelről.

[2] Védelmi fellebbezés alapján eljárva a törvényszék mint másodfokú bíróság a 2024. január 29. napján jogerős ítéletével az elsőfokú ítéletet akként változtatta meg, hogy a bűncselekmény a Btk. 342. § (1) bekezdés *a)* pontja szerint minősül. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[3] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontjára hivatkozással hatályon kívül helyezés, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása érdekében.

[4] A védő indokai szerint a vádirat nem tartalmazza a terhelt terhére rótt cselekmény pontos leírását. Hiányzik az elkövetési idő és hely, valamint annak leírása, hogy hogyan került sor a hamis közokirat beszerzésére, és annak átadására a terhelt részére.

[5] Sérelmezte a bíróság bizonyítékértékelő tevékenységét, szerinte a bíróság kizárólag a terhelő bizonyítékokat vette figyelembe, és az eredménytelen házkutatásról, szembesítésről már nem ejtett szót az ítéletében.

[6] Kifogásolta, hogy a bíróság nem tett eleget az indokolási kötelezettségének, illetve, hogy az ítélet indokolása iratellenes.

[7] A Legfőbb Ügyészség átiratában a terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát törvényben kizártnak tartotta.

[8] Kifejtette, hogy az indokolási kötelezettség megsértése nem felülvizsgálati ok, valamint a vádirat hiányosságaira, és a bizonyíték kirekesztésével, felhasználásával, mikénti értékelésével kapcsolatos hibákra hivatkozás felülvizsgálat alapja nem lehet.

[9] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítványt utasítsa el.

[10] A terhelt védője a felülvizsgálati indítványát azzal egészítette ki, hogy a Be. 649. § (2) bekezdés *c)* és *d)* pontját jelölte meg a felülvizsgálat alapjául.

[11] Ez utóbbi indokai szerint a bíróság a vádban le nem írt cselekmény miatt állapította meg a terhelt bűnösségét, ezért a Be. 607. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján hatályon kívül helyezésnek, és az eljárás megszüntetésének van helye.

[12] A terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa alapos.

[13] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben jogi – nem ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[14] A Be. 650. § (2) bekezdése szerint felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható.

[15] A Be. 659. § (1) bekezdése értelmében a jogkövetkeztetések – így a bűnösség vagy a jogi minősítés megállapításának – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[16] A Be. 649. § (2) bekezdés *d)* pont első fordulata alapján eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a határozatát a 607. § (1) bekezdés *b)* pontjában meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg.

[17] A Be. 607. § (1) bekezdés *b)* pontja szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi és az eljárást nem ügydöntő végzéssel megszünteti, ha az elsőfokú bíróság a vádban le nem írt cselekmény alapján a vádlott bűnösségét állapította meg, felmentette, vagy vele szemben az eljárást megszüntette.

[18] A felülvizsgálati indítványt a benyújtásakor hatályos büntetőeljárási törvényben szabályozott okokra lehet alapítani (BH 2022.121.I.).

[19] A vádon való túlterjeszkedésére hivatkozás [Be. 607. § (1) bek. *b)* pont], miután a Be. 649. § (2) bekezdés taxációjában 2024. március 1. napjától szerepel, ezért ettől a naptól benyújtott indítványok alapján felülvizsgálati okként hivatkozható a jogerősen befejezett ügyekben.

[20] A terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa 2024. szeptember 19. napján érkezett az elsőfokú bírósághoz, ekként a Be. 607. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti eljárási szabálysértésre (védelv sérelme) a felülvizsgálat alapozható.

[21] Jelen ügyben a következők állapíthatók meg.

[22] A járási ügyészség 2022. augusztus 5. napján kelt, és a járásbíróságra 2022. augusztus 5. napján érkezett vádiratában – a vádiratban V. r. terheltként szereplő – terheltet bűnsegédként elkövetett, a Btk. 342. § (1) bekezdés *b)* pontja szerint minősülő közokirat-hamisítás bűntettével vádolta.

[23] A vádirati tényállás a következő:
„A vádlottak közül a IV. r. és az V. r. vádlottak között 2021. év elején egy beszélgetés során felvetődött, hogy az V. r. vádlottnak lehetősége van szakmunkás bizonyítvány beszerzésére.
Ez az információ később eljutott a többi vádlotthoz is, végül az I. r. vádlott jelentkezett, hogy neki szüksége lenne a festő szakmája kiegészítése érdekében az építményszigetelő szakképesítésre.
Az I. r. vádlott a szakképesítés megszerzése érdekében átadott 250 000 forintot, valamint a szükséges személyi adatait a II. r. vádlottnak, aki ezt továbbította a III. r. vádlottnak oly módon, hogy a közvetítésért megtartott 20 000 forintot.
A III. r. vádlott a fenti cél érdekében neki átadott pénzt és az adatokat továbbította a IV. r. vádlottnak oly módon, hogy a közvetítésért megtartott 30 000 forintot.
A IV. r. vádlott a fenti cél érdekében neki átadott pénzt és adatokat továbbította az V. r. vádlottnak oly módon, hogy a közvetésért megtartott 50 000 forintot.
Az I. r. vádlott kezdeményezésére ismeretlen helyen és körülmények között elkészült 1. számú Kft. szervezésére utaló, felnőttképzési központ bélyegzőjével ellátott, építményszigetelő megnevezésű szakképzettséget igazoló bizonyítvány, amelyet a fenti közvetítéssel az I. r. vádlott kézhez kapott, majd elküldte a könyvelőjének, hogy az egyéni vállalkozásához e képzettséget vegye fel.
A könyvelő a megyei kereskedelmi kamarához fordult, hogy tájékoztassák, az elektronikus fotón mellékelt bizonyítvány alapján az ügyfele mely tevékenységi kódokat tudja felvenni az egyéni vállalkozásához.
Ennek során a kamaránál megállapították, hogy az elektronikus fotó formájában mellékelt bizonyítvány hamis, mert az 1. számú Kft. nem rendelkezik építményszigetelő okj-s képzési engedéllyel, így az I. r. vádlott az felnőttoktatási központban vizsgát sem tudott tenni a náluk nem létező képzés alapján.
A könyvelő a bizonyítvány hamis voltát közölte az I. r. vádlottal, aki a bizonyítványt visszajuttatta a közvetítői láncolatba, amely után megkapta a „javított” bizonyítványt, amely mindössze a képzettség azonosító számában tért el az elsőként megvásárolt bizonyítványtól.
Az utóbb kapott bizonyítványt a büntetőeljárás során tőle lefoglalták, azt a nyomozó hatóság bűnjelként kezeli.
Az I. r. vádlott nem a jogszabály által meghatározott szükséges tanfolyam elvégzése és a vizsgakötelezettség teljesítése keretében szerezte meg a szakképzettséget igazoló bizonyítványt, amelyet az egyéni vállalkozása szakmai profiljának bővítése érdekében felhasznált, tudva azt, hogy hamisítvány
Az I. r. vádlott ezzel a magatartásával hamis közokiratot használt fel, amelynek célja az volt, hogy az egyéni vállalkozásában egy további szakképesítés megszerzését igazolja, és a teljes hamisítvány ismeretében ehhez a társai szándékosan, anyagi ellenszolgáltatásért segítséget nyújtottak.”.

[24] A járásbíróság büntetővégzésében a váddal egyező tényállást rögzített, mely alapján a (V. r.) terhelttel szemben bűnsegédként elkövetett közokirat-hamisítás bűntette [Btk. 342. § (1) bek. *b)* pont] miatt 120 napi, napi tételenként 1500 forint, összesen 180 000 forint pénzbüntetést szabott ki.

[25] A büntetővégzéssel szemben kizárólag a (V. r.) terhelt kérte tárgyalás tartását – a többi terhelt tekintetében a büntetővégzés jogerőre emelkedett –, amely alapján a (V. r.) terhelt vonatkozásában a bíróság 2023. március 6. napján tartott tárgyalást az ügyben, ahol a bizonyítási eljárás alapján ítéletet hozott. A tárgyaláson az ügyészség képviselője a vádbeszédében változatlanul fenntartotta a vádirati tényállást és minősítést.

[26] A bíróság az ítéletében a vádirati tényállást változatlanul hagyta, ugyanakkor azt a vádiratban nem szereplő, új történeti tényekkel egészítette ki a következők szerint: „A vádlott annak ellenére, hogy tudta, hogy az I. r. terhelt nem rendelkezik építményszigetelő szakképesítéssel, a hozzá továbbított adatokat, illetve a neki átadott pénz meg nem határozható részét átadta egy ismeretlen személynek abból a célból, hogy valótlan tartalmú bizonyítványt készítsen. Miután az eljárás során ismeretlenül maradt személy elkészítette és átadta a bizonyítványt V. r. vádlottnak, a vádlott a valótlan tartalmú közokiratot a közvetítői láncolaton keresztül visszajuttatta I. r. terheltnek.”

[27] A Be. 6. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a vád alapján ítélkezik.

[28] A vád központi jelentőségét a magyar büntetőeljárás alapvető, garanciális tételei között számontartott vádelv adja, amely szoros összefüggésben áll az Alaptörvény XXVIII. cikkében foglalt eljárási garanciarendszerrel.

[29] A vádelv eljárási garanciája egyidejűleg több részelemből építkezik: (1) a büntetőeljárás bírósági szakaszát kizárólag a vád lendítheti működésbe, vagyis a bíróság előtti büntetőeljárás megindításának nélkülözhetetlen előfeltétele a vád [Be. 2. § (1) és (3) bek., illetve Be. 6. § (1) bek.]; (2) a bíróság eljárása vádhoz kötött, vagyis a vád jelöli ki az eljárás kereteit: a büntetőeljárás során egyfelől a tettazonosság elve, másfelől a bíróság vádkimerítési kötelezettsége érvényesül, vagyis a bíróság köteles a vádat kimeríteni, de azon túl már nem terjeszkedhet. A vádelv ennek megfelelően alapvető feltétele annak, hogy tényleges érvényesülést nyerhessen az Alaptörvény XXVIII. cikkének eljárási garanciarendszere. (33/2013. (XI. 22.) AB határozat [15] bekezdés).

[30] A vádelv szerint a bíróság köteles a vádat kimeríteni, a vádon túl nem terjeszkedhet; csak a megvádolt személy büntetőjogi felelősségéről dönthet és csak olyan tények alapján, amelyet a vád tartalmaz [Be. 6. § (3) bek.]. Mindez azt jelenti, hogy a vád perjogi rendeltetése alapvetően az, hogy a bíróság számára a büntetőjogi felelősség kérdésében való érdemi vizsgálat ténybeli kereteit rögzítse.

[31] A Kúria kiemeli, hogy a Be. 6. § (3) bekezdése a bíróság vádhoz kötöttségét személyi és tárgyi értelemben is meghatározza. A személyi vádhoz kötöttség azt jelenti, hogy a bíróság csak a megvádolt, a vádiratban – egyértelműen és azonosíthatóan – meghatározott azon személy büntetőjogi felelősségéről dönthet, akinek a büntetőjogi felelősségre vonását a vádló indítványozza. A tárgyi vádhoz kötöttség azt jelenti, hogy a bíróság kizárólag olyan cselekményt, olyan tényt bírálhat el, amelyet a vád tartalmaz.

[32] A vád törvényessége a vádirattal szemben támasztott azoknak a tartalmi követelményeknek a minimuma, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a büntetőeljárás bírósági szakasza megindulhon, s a bíróság az eljárást lefolytathassa (EBH 2015.B.10.I., Kúria Bfv.III.942/2014.).

[33] A bírósági eljárás kereteit pontosan meghatározó vádirat áll összhangban a védelemhez fűződő jogosítványok hatékony érvényesítésével is.

[34] Az 1998. évi XIX. törvény (régi Be.) 416. § (1) bekezdés *c)* pontja körébe eső, abszolút hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértések közé tartozott, ha a bíróság törvényes vád hiányában járt el [régi Be. 373. § (1) bek. I/c) pont], ugyanakkor a hatályos Be. alapján a törvényes vád hiánya már nem felülvizsgálati ok.

[35] A hatályos eljárási törvény szerint a felülvizsgálati eljárásban a vád törvényessége alaki szempontból, a vádlói jogosultság hiánya okán kifogásolható – a bíróság nem az arra jogosult által emelt vád alapján járt el – [Be. 649. § (2) bek. *c)* pont], a Be. 608. § (1) bekezdés *e)* pontja pedig a Be. 567. § (1) bekezdés *b)* pontjával összefüggésben e megszüntető ok törvénysértő megállapítása miatt teszi lehetővé a felülvizsgálatot – annak irányából következően értelemszerűen – az ügyész számára, illetve 2024. március 1. napjától hatályosan a Be. 607. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján, ha a bíróság – röviden – a vádon túlterjeszkedett [Be. 649. § (2) bek. *d)* pont].

[36] A Btk. 342. § (1) bekezdés *a)* pontja szerint, aki hamis közokiratot készít, vagy közokirat tartalmát meghamisítja, *b)* pontja szerint, aki hamis, hamisított vagy más nevére szóló valódi közokiratot felhasznál bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

[37] A Btk. 14. § (2) bekezdése alapján bűnsegéd az, aki bűncselekmény elkövetéséhez szándékos segítséget nyújt.

[38] A bűnsegély szándékos segítségnyújtás, azaz olyan cselekmény, amely előmozdítja vagy megkönnyíti a szándékos bűncselekmény elkövetését. A bűnsegéd felelősségének az az alapja, hogy elősegíti a szándékos bűncselekmény törvényi tényállásának a tettes által történő megvalósítását. A segítő magatartás nem csak fizikai, hanem pszichikai jellegű is lehet. A fizikai bűnsegéd a tettesi alapcselekmény külső feltételeinek megteremtésében működik közre.

[39] A felülvizsgálati indítvány a vádon túlterjeszkedést sérelmezte, értelemszerűen a tényállásszerűség és a bűnösség egyaránt a felülvizsgálat tárgya.

[40] A tényállásszerűség az ún. tárgyi okozatosság, a bűnösség pedig az ún. alanyi okozatosság. A kettő együtt adja ki, hogy az elkövető tehet arról, amit a terhére róttak, amivel vádolják, mert van olyan külvilágbeli magatartása (viselkedése), ami valamely büntetőtörvényi tényállás elkövetői magatartása (mint szükséges ismérv a tárgyi oldalon), és mert tehet az ilyen magatartás tanúsításáról. Ez utóbbi az anyagi jogi bűnösség, ami az alany tudati/gondolati világával függ össze (és mint ilyen, szükséges az alanyi oldalon). A bűncselekmény hiánya pedig ezek hiányát jelenti.

[41] Kétségtelen, hogy a bűnösség – azaz ún. alanyi okozatosság – nélkül nincs tényállásszerűség, nincs felróhatóság, s ez megkívánt a részesi elkövetés esetében is.

[42] A részes, így a bűnsegéd a tényállásszerű cselekményt nem megvalósítja, hanem ahhoz járul. A részes tetteshez társulása a tettes szándékához történik. A részesi szándék a tettesi szándékkal mutat egyezőséget, azt kiváltja vagy véghezvitel végett erősíti. Ezért büntetendő a részes.

[43] A részes tudatára, illetve szándékára a jogerősen megállapított, és a felülvizsgálat során is irányadó tényállás alapján vonható következtetés.

[44] Az eldöntendő jogkérdés tehát valójában a részesi magatartás tudattartalma. Kétségtelen, hogy bűnösség nélkül (ún. alanyi okozatosság nélkül) nincs tényállásszerűség, nincs felróhatóság, s ez megkívánt a részesi elkövetés esetében is. Visszautalva, a részesi elkövetés nem tettesi elkövetés, nem a törvényi tényálláson belüli magatartás, hanem az ilyenhez kötődő magatartás kifejtése és annak tudata a kérdés.

[45] A részesi tudat tartalma önálló, önmagában vett bűnösségvizsgálat tárgya, e szempontból a járulékosság közömbös, a részesi tudat tartalma pedig nem a törvényi tényálláson belüli magatartáshoz feltétlen szükségesség, hanem az ilyen magatartás bárminemű előmozdítása, (egyidejű) könnyítése, azaz a segítés.

[46] A szándékegységre vont következtetés alapja, hogy az irányadó tényállás kellő pontossággal rögzítse

mind a tettesi cselekményt, mind a részesi magatartást, illetve megismerhetően tartalmazza a tettesi és részesi magatartás közötti oksági kapcsolatot (EBH 2015.B.14.II.)

[47] Ehhez képest jelen ügyben a felülvizsgálati indítvány által célzottan annak van jelentősége, hogy a járási ügyészség vádirata nem tartalmazza azokat a jogerős ítéletben rögzített ténybeli körülményeket, amelyek a terhelt bűnösségének megállapításához szükségesek a bűnsegédként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettében, azaz nem tartalmazza azt, hogy az ügyészség milyen konkrét bűnsegédi magatartást ró a terhelt terhére.

[48] A Kúria e körben a következőkre mutat rá.

[49] A büntetőjogi felelősség alanyhoz kötött, ennek hiányában nem állapítható meg a terhelt egyéni felelőssége. A vád tárgyává tett cselekmény körülírása akkor pontos, ha a vádiratban ismertetett történeti tényállás hiánytalanul tartalmazza a bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő konkrét tényeket: az elkövetési magatartást, a cselekmény megvalósulásának helyét, idejét és egyéb körülményeit.

[50] A vádirati tényállás a terheltre vonatkozóan a következőket rögzíti:

[51] – A IV. r. és az V. r. terhelt között 2021. év elején egy beszélgetés során felvetődött, hogy az V. r. terheltnek lehetősége van szakmunkás bizonyítvány beszerzésére.
– […]
– A IV. r. terhelt a fenti cél érdekében neki átadott pénzt és adatokat továbbította az V. r. terheltnek.
– Az I. r. terhelt kezdeményezésére ismeretlen helyen és körülmények között elkészült a […] bizonyítvány, amelyet a fenti közvetítéssel az I. r. terhelt kézhez kapott, majd elküldte a könyvelőjének, hogy az egyéni vállalkozásához e képzettséget vegye fel.
– […]
– A könyvelő a bizonyítvány hamis voltát közölte az I. r. terhelttel, aki a bizonyítványt visszajuttatta a közvetítői láncolatba, amely után megkapta a „javított” bizonyítványt, amely mindössze a képzettség azonosító számában tért el az elsőként megvásárolt bizonyítványtól.
– […]
– Az I. r. terhelt ezzel a magatartásával hamis közokiratot használt fel, amelynek célja az volt, hogy az egyéni vállalkozásában egy további szakképesítés megszerzését igazolja, és a teljes hamisítvány ismeretében ehhez a társai szándékosan, anyagi ellenszolgáltatásért segítséget nyújtottak.

[52] A történeti tények leírásának tehát oly mértékben kell konkrétnak lenni, hogy azokból konkrétan meghatározott személy büntetőtörvénybe ütköző cselekményére lehet következtetni (BH 2011.219.). Ez jelen ügyben nem történt meg.

[53] A közokirat-hamisítás bűntette szándékos bűncselekmény, miként az ahhoz kapcsolódó bűnsegély is nyilvánvalóan szándékos segítségnyújtás. A vádirat azonban nem rögzíti a terhelt tudattartalmának megállapításához szükséges tényeket sem, valójában nem rögzít semmilyen részesi magatartást, melynek kapcsán a terhelt közreműködése, tudattartalma egyáltalán vizsgálható lenne.

[54] A büntetőjogi felelősség megállapítása csak és kizárólag a vád tárgyává tett lényeges (releváns) tények alapulvételével történhet.

[55] A büntetőeljárásnak perjogilag nincs hatalmában lemondani a vádról.

[56] Ugyanakkor a bíróság a vádirati tényálláshoz képest további lényeges tudati és történeti tényt állapított meg az ítéleti tényállásban. E szerint a terhelt tudta, hogy az I. r. terhelt nem rendelkezik valódi képesítéssel, valamint az adatokat és a pénzt egy ismeretlen személynek adta át azzal a céllal, hogy az hamis bizonyítványt készítsen.

[57] Ekként a bíróság lényegében észlelve a vád hiányosságát kiegészítette a vádirati tényállást – ügyészi vádmódosítás hiányában – azzal, hogy a terhelt tudatosan és célzatosan vett részt a közokirat-hamisításban, és ő adta át az adatokat és a pénzt egy ismeretlen személynek a hamisítás céljából.

[58] A tényállás ekkénti, bíróság általi kiegészítése ily módon nem pusztán részletező vagy értelmező jellegű volt, hanem új, releváns történeti tény (ő továbbította a hamisítóhoz) és új szubjektív elem (azzal a céllal, hogy hamis bizonyítványt készítsen) megállapítását jelentette.

[59] Ezek a tények azok, amelyek a bűnösség alapjául szolgáló szándékos magatartást konkretizálták, amelyek a bűnsegédként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettének lényegi elemei. Ez az elkövetői, részesi magatartás hiányzott a vádból.

[60] Következésképpen a bíróság általi kiegészítés lényeges eltérés a vádirathoz képest. Valójában ez a terhelt bűnösségének, büntetőjogi felelősségének az alapja, amely azonban a vádban le nem írt cselekmény.

[61] A bíróság a vád ügyészség általi módosítása nélkül azonban nem egészíthette volna ki a tényállást új, lényeges tartalmú tényekkel, ezzel megsértette a védelem joga mellett a vádhoz kötöttség, továbbá az eljárási feladatok megoszlásának alapelvét is.

[62] Minderre tekintettel kétségtelen, hogy a bíróságnak a vádiratban foglaltakon túlmenően tett ténymegállapításai azok, amelyek a terhelt elítélése alapjául szolgáltak, és lehetővé tették a bűnössége megállapítását a bűnsegédként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettében.

[63] Ekként a Kúria a Be. 649. § (2) bekezdés *d)* pont első fordulata szerinti okból – figyelemmel a Be. 607. § (1) bekezdés *b)* pontjára –, a Be. 663. § (2) bekezdése alapján a járásbíróság és a törvényszék ítéletét hatályon kívül helyezte és az eljárást megszüntette, a pénzbüntetés visszatérítéséről a Be. 856. § (1) bekezdés *c)* pontja szerint rendelkezett.

(Kúria Bfv.III.1.334/2024/9.)

265 Ha a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet részbeni megalapozatlanságát anélkül, hogy annak okáról és mibenlétéről számot adna, tévesen állapítja meg, akkor a másodfokú eljárásban az eltérő tényállás megállapításának jogi alapja is hiányzik. Ebben az esetben a harmadfokú bíróság az ítéletnek a másodfokú bíróság eltérő tényállás megállapítását eredményező részét a tényállásból kirekeszti – azzal, hogy lehetősége van a tényállást a bűnösség megítélését nem érintően helyesbíteni –, és a másodfokú bíróság által felmentett vádlott bűnösségét megállapíthatja [Be. 619. § (3a) és (3b) bek.].

[1] A törvényszék ítéletével a II. r. vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás bűntettének kísérletében [Btk. 396. § (1) bek. *a)* pont, (5) bek. *a)* pont] és bűnsegédként elkövetett csalás bűntettében [Btk. 373. § (1) bek., (6) bek. a) pont]. Ezért őt – halmazati büntetésül – 2 év börtön fokozatú szabadságvesztés büntetésre ítélte, amelynek a végrehajtását 4 év próbaidőre felfüggesztette. Megállapította, hogy a II. r. vádlott a szabadságvesztés büntetés végrehajtásának elrendelése esetén a büntetés kétharmad részének kitöltése után bocsátható feltételes szabadságra. Egyetemlegesen kötelezte az I. r. és a II. r. vádlottat arra, hogy az 1. számú Bank Zrt. (mint magánfél) részére az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 napon belül fizessenek meg 171 200 000 forint tőkét és ennek az ítéletben meghatározott naptól a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát, egyebekben a magánfél polgári jogi igényét elutasította. A polgári jogi igénnyel összefügésben kötelezte az I. r. és a II. r. vádlottat, hogy az 1. számú Bank Zrt. magánfél illetékfeljegyzési joga folytán meg nem fizetett 1 500 000 forint eljárási illetéket egyetemlegesen fizessék meg az államnak. Kötelezte továbbá a II. r. vádlottat 181 487 forint bűnügyi költség megfizetésére, míg 226 144 forint bűnügyi költség tekintetében megállapította, hogy az az államot terheli.

[2] A kétirányú fellebbezések folytán eljáró ítélőtábla mint másodfokú bíróság a ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét II. r. vádlott tekintetében megváltoztatta és az ellene bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás bűntettének kísérlete [Btk. 396. § (1) bek. *a)* pont, (5) bek. *a)* pont] és bűnsegédként elkövetett csalás bűntette [Btk. 373. § (1) bek., (6) bek. *a)* pont] miatt emelt vád alól felmentette. Az 1. számú Bank Zrt. polgári jogi igényének érvényesítését egyéb törvényes útra utasította, az illeték megfizetésére kötelező rendelkezést mellőzte. Megállapította, hogy az elsőfokú eljárásban a II. r. vádlott vonatkozásában felmerült bűnügyi költséget az állam viseli.

[3] Az ítélőtábla mint másodfokú bíróság a végzésével az elsőfokú ítéletet I. r. vádlott tekintetében hatályon kívül helyezte és vele szemben az eljárást megszüntette, figyelemmel arra, hogy az I. r. vádlott elhunyt.

[4] A másodfokú bíróság ítéletét a kihirdetéskor jelenlévő II. r. vádlott és védője tudomásul vette, míg a fellebbviteli főügyészség törvényes határidőn belül másodfellebbezést jelentett be II. r. vádlott terhére részbeni megalapozatlanság okán, a II. r. vádlott bűnösségének megállapítása és büntetés kiszabása végett, amelyet átiratában indokolt. Ebben kifejtett álláspontja szerint a másodfokú bíróság – megalapozatlansági okok hiányában – törvénysértő módon állapított meg az elsőfokú bíróságétól eltérő tényállást, ami a Be. 619. § (3a) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet szerinti történeti tényállás visszaállításával orvosolható.

[5] Érvelése szerint az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az 1. számú Kft. és a 2. számú Bank Zrt. közötti jogügylet a bankgaranciaprogram szándékos megkerülésével ment végbe, a hitelcél valójában, a II. r. vádlott által is tudottan a 2. számú Kft. hiteleinek restrukturálása volt.

[6] Ezt támasztja alá, hogy az I. r. vádlott által irányított 2. számú Kft. a gazdasági válság okán 2009. év második félévére fizetésképtelenséggel fenyegető helyzetbe került és ez év utolsó negyedévében az I. r. terhelt egyeztetést folytatott a 2. számú Bank Zrt. referenseként eljáró II. r. vádlottal a 2. számú Kft. 2. számú Bank Zrt. felé fennálló, lejárt hiteleinek rendezése, valamint a hitelek restrukturálása tárgyában. A II. r. vádlott ennek során tájékoztatta az I. r. vádlottat, hogy a kormány által a Gazdaságélénkítési Bankgarancia Programról szóló 1122/2009. (VII. 23.) Kormányhatározattal létrehozott MFB Gazdaságfejlesztési Programjában a 2. számú Kft. a pénzügyi helyzete okán, valamint a program szabályaira tekintettel – miszerint a bankgarancia meglévő hitelek kiváltásához nem hívható le – nem jogosult részvételre, ugyanakkor a döntően a 2. számú Kft. tulajdonában lévő, termelői tevékenységet folytató 1. számú Kft. igen. Így az 1. számú Kft. kötött bankgaranciával biztosított hitelkeret-szerződést a 2. számú Bank Zrt.-vel. Ez alapján az elsőfokú bíróság okszerűen állapította meg, hogy e szerződés valódi célja a 2. számú Kft. hitelének restrukturálása volt, amelyről II. r. vádlott is tudott és amelyet a „pénz útja" kétséget kizáróan igazol, hiszen a 2. számú Bank Zrt. a bankgarancianyilatkozat kibocsátásának napján folyósította a 2 140 000 000 forint összegű hitelt az 1. számú Kft. részére, amely cég az összeget még ugyanaznap tovább utalta a 2. számú Kft.-nek, mely gazdasági társaság ugyanezen a napon 2 252 358 677 forintot utalt át a 2. számú Bank Zrt. részére a fennálló és már lejárt tartozásainak rendezésére.

[7] Rámutatott, hogy a bankgarancia-kérelemhez benyújtott üzleti terv szerint az 1. számú Kft. a hitelből 2. számú Kft.-től alapanyagot (műtrágyát) vásárol, azt feldolgozza, eladja és az így befolyt vételárból törleszti a 2. számú Bank Zrt. felé a – bankgaranciával biztosított – hitelét. Ezzel szemben a NAV 2010. október–decemberi vizsgálata során az 1. számú Kft. ügyvezetője, 1. számú tanú úgy nyilatkozott, hogy a megvásárolt műtrágya egy részét továbbértékesítették (részben a 2. számú Kft.-nek), a tárgyaláson pedig azt is vallotta, hogy „ahhoz, hogy az üzleti tervben foglaltakat meg tudjuk valósítani, tárolókapacitást kellett volna növelni, meg embert felvenni". Ezen túlmenően 2. számú tanú és 1. számú tanú tanúvallomásaikban előadták, hogy a hitelösszeg lehívásához szükséges adásvételi szerződésekhez kapcsolódó átadás-átvételi jegyzőkönyvek valótlanok, hiszen egyetlen nap alatt ekkora mennyiségű műtrágyát különböző helyeken nem lehetett átvenni.

[8] A főügyészség fellebbezésében egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy az 1. számú Kft. részéről értelmetlen volt a hitel folyósításának napján a teljes összeget azonnal árura költeni, hiszen a folyamatos gyártás miatt arra nem egyszerre volt szükség. Mindebből álláspontja szerint kizárólag azt a következtetést lehet levonni, hogy a bankgarancia igénybevételéhez nélkülözhetetlenül szükséges üzleti terv egyértelműen valótlan tartalmú volt, annak elkészítésére csak a hitelkeretszerződés valós céljának leplezése érdekében került sor.

[9] Kifejtette, hogy a II. r. vádlott aktívan részt vett a hitelkeret-szerződés megkötésében, éppen ő volt az, aki felvetette az I. r. terheltnek a bankgarancia-programban való részvételt, továbbá a 2. számú Bank Zrt. limitjóváhagyó döntése is kifejezetten azt tartalmazta, hogy az 1. számú Kft.-nek adott forgóeszközhitel célja a 2. számú Kft. 2. számú Bank Zrt.-vel szemben fennálló hitelállományának átstrukturálása volt. Előadta, hogy a II. r. vádlott a banki ügyintézéssel, az 1. számú Bank Zrt. felé történő kapcsolattartással kifejezett segítséget nyújtott a bűncselekmény elkövetéséhez.

[10] A fellebbviteli főügyészség az 1. számú Bank Zrt. részéről megvalósított hanyag ellenőrzést csak sértetti közrehatásként tartotta értékelhetőnek, amely nem eredményezheti a tévedésbe ejtés meg nem állapíthatóságát; az 1. számú Bank Zrt. előtt a hitelkeret-szerződés megkötésének alapjául szolgáló valós szerződési akarat nem volt ismert.

[11] Mindezek alapján a Be. 619. § (3a) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás visszaállítása indokolt és az ily módon megalapozottá tett tényállásból kizárólag II. r. vádlott bűnösségére lehet okszerű következtetést levonni.

[12] A büntetéskiszabás körében hangsúlyozta, hogy a bűncselekményt megvalósító szerződéses konstrukció ötletét a II. r. vádlott vetette fel, aki annak véghezvitelében is aktív szerepet játszott, vagyis a bűnsegédi magatartás ellenére szerepe nem volt marginális. A büntetéskiszabási körülmények közül kiemelte a kár és a vagyoni hátrány mértékét, a hasonló bűncselekmények elszaporodottságát, és azt, hogy a II. r. vádlott a bűncselekményeket foglalkozása felhasználásával valósította meg.

[13] Mindezek alapján arra tett indítványt, hogy a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét a Be. 624. § (2) bekezdése alapján változtassa meg, a II. r. vádlottat mondja ki bűnösnek a Btk. 396. § (1) bekezdés *a)* pontjába ütköző és az (5) bekezdés *a)* pontja szerint minősülő költségvetési csalás bűntettében mint bűnsegédet, valamint a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző és az (5) bekezdés *a)* pontja szerint minősülő csalás bűntettében, és ezért ítélje őt határozott ideig tartó, börtön fokozatú szabadságvesztés büntetésre, tiltsa el a közügyek gyakorlásától, határozott időre tiltsa el a pénzügyi szolgáltatóknál közgazdász végzettséghez kötött foglalkozások gyakorlásától, állapítsa meg a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi lehetséges időpontját, érdemben bírálja el a polgári jogi igényt és kötelezze a II. r. vádlottat 181 487 forint bűnügyi költség viselésére, egyebekben pedig a másodfokú bíróság ítéletét hagyja helyben.

[14] A Legfőbb Ügyészség átiratában az ügyészi fellebbezést fenntartotta és nyilvános ülés kitűzését tartotta indokoltnak.

[15] Indokai szerint a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás részbeni felderítetlenségével, a tényállás ügy érdemét érintő iratellenességével, valamint a téves ténybeli következtetésekkel és mindezekkel összefüggésben az elsőfokú bíróság ítélete jelentős mértékű részbeni megalapozatlanságával kapcsolatosan tett megállapításai teljes mértékben alaptalanok, és az elsőfokú bíróság döntően megalapozott ítéletet hozott. Kifejtette, hogy az elsőfokú ítélet tekintetében olyan megalapozatlansági ok, amely a másodfokú bíróságnak eltérő ítéleti tényállás megállapításra alapot adott volna, nem állapítható meg, ezzel szemben a másodfokú bíróság egyes esetekben iratellenesen megállapított tényekből logikai szempontból téves következtetések láncolatán keresztül olyan ténymegállapításokat tett, amelyek alapját képezték annak a téves végkövetkeztetésnek, hogy a II. r. vádlott bűnössége a terhére rótt bűncselekményekben nem bizonyítható. Rámutatott arra, hogy a másodfokú bíróság ítéletének indokolásából nem derül ki, hogy a tényállást az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelő tevékenységére figyelemmel mely vonatkozásban tekintette hiányosnak, nem jelölte meg pontosan, hogy mit tekintett megalapozatlanság alapjául szolgáló téves ténybeli következtetésnek, és egy kivételtől eltekintve nem rögzítette azt sem, hogy mely, az ügy megítélése szempontjából lényeges ténymegállapítások mely bizonyítékok tartalmával voltak ellentétesek. A konkrétan megjelölt egyetlen iratellenesség abban állt, hogy az elsőfokú bíróság az 1. számú Kft. által – a bankgarancia nyújtása iránti kérelem elbírálása érdekében – benyújtott termékvételi szándéknyilatkozatok tekintetében azt a ténymegállapítást tette, hogy azok hamisak, valótlan tartalmúak voltak, holott mindössze egy nyilatkozat tartalma volt vélhetőleg valótlan. Ennek kapcsán a Legfőbb Ügyészség rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság kizárólag egy szándéknyilatkozat tekintetében állapította meg, hogy az hamis és valótlan tartalmú, míg a szándéknyilatkozatok összessége tekintetében azt mondta ki, hogy felhasználási céljukat tekintve valótlanok.

[16] Kifejtette, hogy a másodfokú bíróság indokolásával szemben a szerződésből eredő kötelezettségek teljesítésére való képesség, illetve szándék szempontjából nincs semmi jelentősége annak, hogy a 2. számú Bank Zrt. és az 1. számú Kft. közötti hitelszerződést hónapokkal a tervezett idő után kötötték csak meg, továbbá ugyancsak irrelevánsnak tartotta az 1. számú Zrt. műtrágya piacot befolyásoló árpolitikáját, figyelemmel arra, hogy az 1. számú Kft. ezt megelőzően kb. félévvel már egyáltalán nem tett eleget tőketörlesztési kötelezettségének, és lényegében kamatfizetési kötelezettségének sem.

[17] Álláspontja szerint maga a II. r. vádlott javaslatára és közreműködésével megalkotott pénzügyi konstrukció tette eleve lehetetlenné azt, hogy az 1. számú Kft., vagy helyette a készfizető kezes 2. számú Kft. a forgóeszközhitelt visszafizesse, és a hitel megtérülése csak a bankgarancia lehívásával volt lehetséges. Kifejtette, hogy ezzel összefüggésben a II. r. vádlott által is tudottan a hitel visszafizetésére irányuló szándéka az I. r. terheltnek, mint az adós 1. számú Kft.-t ténylegesen irányító személynek, és mint a készfizető kezes 2. számú Kft.-t képviselő, a céget irányító személynek már a szerződés megkötésekor sem volt.

[18] Úgy foglalt állást, hogy megalapozatlansági ok hiányában a Be. 593. § (2) bekezdése alapján a másodfokú bíróságnak nem volt lehetősége az elsőfokú bíróságtól eltérően értékelni a bizonyítékokat, így például a terheltek vallomásait, figyelemmel arra, hogy az elsőfokú bíróság a terheltek tagadó védekezését elvetette, azonban a terheltek vallomásait a ténybeli beismerő, esetleg egymást terhelő, valamint egyéb objektív bizonyítékokkal, így a forgóeszközhitel szerződés és

az azt biztosító bankgarancia megbízási szerződés megkötésével, azok utóéletével, a 2. számú Kft. 2. számú Bank Zrt.-vel korábban megkötött hitelszerződéseinek sorsával kapcsolatos iratokkal összhangban álló állítások tekintetében a tényállás megállapításánál figyelembe vette. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ténymegállapításai, ténybeli következtetései logikusak és megfelelően indokoltak, az elsőfokú bíróság így helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az 1. számú Kft.-nek nem volt oka a forgóeszközhitelt saját célra felvenni, ténylegesen az adott méretben eleve nem is tudott volna élni a forgóeszközhitel adta lehetőséggel, azt ténylegesen abból a célból vette fel, hogy a 2. számú Kft. a már lejárt hitelei jelentős részét ezen összegből ki tudja fizetni. Mindebből pedig okszerűen következik, hogy az 1. számú Kft.-nek eleve nem volt módja a részére folyósított hitel visszafizetésére és erre szándéka sem volt, továbbá ilyen szándék a készfizető kezes részéről sem állapítható meg.

[19] Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy az I. r. és a II. r. vádlottak a forgóeszközhitel keretszerződést az 1. számú Bank Zrt. útmutatásainak megfelelően kötötték meg, azonban nem fejtette ki, hogy az miben felelt meg az 1. számú Bank Zrt. útmutatásának.

[20] Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság a tényállás részévé tette, hogy az 1. számú Bank Zrt. milyen okból kérte a 2. számú Bank Zrt. vele szemben indított polgári perében a felperes keresetének elutasítását, valamint az 1. számú Bank Zrt. részéről 2013. évben milyen tartalmú feljegyzés készült. E tények ugyanis a bizonyítékok értékelése körébe tartoznak. Továbbá az elsőfokú ítélet 14. oldal negyedik és ötödik bekezdésének megváltoztatása tekintetében sérelmezte, hogy a KEHI vizsgálat megállapításait a másodfokú bíróság közvetlenül a tényállás részévé tette, holott erre is csak bizonyítékértékelés eredményeképp kerülhetett volna sor.

[21] Állította, tévedett a másodfokú bíróság, amikor arra a következtetésre jutott, hogy a forgóeszközhitel minden lényeges eleme ismert volt az 1. számú Bank Zrt. számára, a bankgarancia megállapodás megkötése pedig az 1. számú Bank Zrt. súlyos kötelességszegésére vezethető vissza. Meglátása szerint a másodfokú bíróság tévedését részben az okozta, hogy az ítélőtábla indokolatlanul – több erre mutató bizonyíték figyelmen kívül hagyásával – külön kezelte az 1. számú Kft. forgóeszközhitel-felvételét a 2. számú Kft. 2. számú Bank Zrt.-nél lévő hiteleinek törlesztésétől, jóllehet önmagában a hitelfelvétellel, a bankgarancia szerződés megkötésével, a 2. számú Kft. hiteleinek törlesztésével, valamint a forgóeszközhitel utóéletével kapcsolatos bizonyítékok kétséget kizáró módon bizonyítják, hogy a forgóeszközhitel megkötésének egyetlen motívuma a 2. számú Kft. 2. számú Bank Zrt.-nél fennálló tartozásai jelentős része visszafizetésének igénye volt. Rámutatott, a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy az 1. számú Kft. 2. számú Bank Zrt.-vel kötött forgóeszközhitel szerződése abban az esetben is színlelt volt, ha a hitelt ténylegesen nem saját célra, hanem más jogalany érdekében vette fel, illetőleg a hitelfelvétel révén ténylegesen kedvezményezett jogalany a felvett hitelt eleve a Bankgarancia Program keretében nem finanszírozható célra kívánta fordítani.

[22] Előadta, hogy a 2. számú Kft. és az 1. számú Kft. által kötött vagy kötni tervezett szerződések közötti egyértelmű összefüggést igazolja azon tény, mely szerint a 2. számú Kft. tartozásainak átütemezését az I. r. és II. r. vádlottak folyamatosan addig eszközölték, míg a halasztásokat követően az 1. számú Kft. végül hozzájutott a forgóeszközhitelhez. Osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját abban is, hogy az 1. számú Kft. részéről teljes mértékben indokolatlan volt a forgóeszközhitel felvétele, különösen azon összegben, mint ahogyan erre sor került, amelyből az a következtetés vonható le, hogy az 1. számú Kft. által igényelt hitel összege nem a cég valós szükségleteire, hanem a 2. számú Kft. tartozásainak összegére reflektált. Állította, hogy a néhai I. r. vádlott – a II. r. vádlott tudtával – a felvenni tervezett hitel összegéhez igazítva generálta a későbbiekben az 1. számú Kft. részéről papíron forgóeszközhitel összegével lényegében egyező bruttó összértékű forgóeszköz vásárlást a 2. számú Kft.-től, amelyet az is igazol, hogy az adásvételről kiállított számlák teljesítési és kiállítási dátumai a hitel igénybevételének új határnapjához lettek igazítva.

[23] Rámutatott, hogy az 1. számú Bank Zrt. részéről a bankgarancia szerződés megkötésekor és a bankgarancia nyilatkozat kiállításakor nem volt ismert olyan adat, amelynek alapján az 1. számú Kft.-t a bankgarancia programból ki kellett volna zárni. Bár nem vitatta, hogy az 1. számú Bank Zrt.-nek a hitel megtérülésében jelentkező kiemelkedő kockázatra tekintettel a bankgarancia iránti igényt el kellett volna utasítania, azonban hibának tartotta, hogy a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a megtérülés jelentős kockázata nem azonos azzal, hogy az adós és a kezes eleve nem kívánja a hitelt megfizetni, amellyel pedig az 1. számú Bank Zrt. nem lehetett tisztában.

[24] Úgy foglalt állást, hogy a bankgarancia igény benyújtásához csatolt üzleti terv megvalósítása eredendően lehetetlen volt, ennek oka azonban nem a műtrágyapiac dinamikája, valamint valamely piaci szereplő piactorzító magatartása volt, hanem az a körülmény, hogy a már a hitel felvételt megelőzően is likviditási problémákkal küzdő, tartozásait fizetni nem tudó 2. számú Kft. a valós szándéknak megfelelően a kapott vételárat teljes egészében hiteltartozásai részbeni kifizetésre fordította. A csalárd elkövetés alátámasztásaként értékelte, hogy a hitel igénybevételéhez szükséges vásárlásokról kiállított számlák valótlanok voltak, ahogyan azt az elsőfokú bíróság helyesen megállapította. E megállapítást annyiban tartotta pontosítandónak, hogy a számláknak nem csak azon része volt valótlan tartalmú, amelyek szerint a vásárolt áru ténylegesen soha nem került az 1. számú Kft. birtokába (azt a cég feldolgozás nélkül követlenül, vagy közvetve, más cégen keresztül papíron a 2. számú Kft. részére visszaértékesítette, vagy papíron az 1. számú cégcsoport más tagjához került), hanem a többi számla is valótlan tartalmú volt a számlákban írt pénzügyi teljesítések mikéntjét és megtörténtének időpontját illetően. Kifejtette, hogy a számlák adatai szerint az alapanyagok döntő többségének beszerzésére az említett hónapokban elvben

rendszeres jelleggel sor került, ami azt feltételezi, hogy az 1. számú Kft., ha be is szerezte a kérdéses alapanyagokat, azokat bizonyosan feldolgozta, és rövid időn belül értékesítette, a vevőköre változatlan szerkezetére figyelemmel döntően a 2. számú Kft.-nek. Ez pedig azt jelenti, hogy az 1. számú Kft. esetében a ténylegesen beszerzett és feldolgozott alapanyagok beszerzésének finanszírozása bizonyosan nem történhetett a számlákban írt pénzügyi teljesítéssel, hanem csak olyan módon, hogy az 1. számú Kft. és a 2. számú Kft. a korábbi üzleti modell szerint, kompenzációval számolt el egymással. Rámutatott, hogy a már pénzügyileg teljesített beszerzésekre az 1. számú Bank Zrt. bankgaranciájával biztosított forgóeszközhitel értelemszerűen nem volt igénybe vehető, a csak papíron megvásárolt és visszaértékesített áru beszerzésére – mivel nem valós beszerzésről volt szó – az adott forgóhitel ugyancsak nem volt igénybe vehető. Úgy foglalta össze, hogy mindezek alapján a valótlan tartalmú beszerzési számlák a 2. számú Bank 2 Zrt. részére történő benyújtása kizárólag azon látszat keltését szolgálta, hogy az 1. számú Kft. a 2. számú Bank Zrt. által nyújtott forgóeszközhitelt a hitel céljával összhangban használta fel. Részletesen kifejtett álláspontja szerint a számlák valótlan tartalmát igazolja a számlázás módja, a kapcsolódó szerződések dátumaival kapcsolatos anomália és az a körülmény, hogy a számlák kiállítási idejének és sorszámainak sorrendje számos esetben nem felel meg a teljesítési dátumok szerinti sorrendnek.

[25] Érvelése szerint a II. r. vádlott tisztában volt azzal, hogy a számlák valótlan tartalmúak, hiszen még bármely benyújtott beszerzési számla kiállítását, a számlákban írt teljesítések időpontjait megelőzően megállapodott az I. r. vádlottal abban, hogy az 1. számú Kft. által a bankgaranciával biztosított forgóeszközhitel teljes lehívott összegéből a 2. számú Kft. a 2. számú Bank Zrt.-vel szemben fennálló hiteltartozásai egy részének a kifizetésére fordítja.

[26] Állította, hogy a csalárd elkövetést támasztja alá az is, hogy a 2. számú Bank Zrt. a forgóeszközhitel teljes összegét rendelkezésre bocsátotta az 1. számú Kft.-nek a cég által benyújtott 82 db számla alapján, jóllehet a hitelkeretet csak a számlák bruttó összege merítette ki, és ugyancsak a csalárd elkövetést látta igazoltnak abban, hogy a 2. számú Bank Zrt. nem kérte üzleti terv benyújtását, valamint a keretbiztosítéki zálogjogon és a 2. számú Kft. készfizető kezességén kívül nem kért semmilyen biztosítékot, továbbá az inkasszójog gyakorlását úgy határozta meg, hogy az nem terjedt ki az adós és a készfizető kezes cégek valamennyi létező és jövőbeni bankszámlájára, végül a 2. számú Bank Zrt. lehetőséget biztosított az adósnak és készfizető kezesnek arra, hogy a bank inkasszó jogát ne lehessen velük szemben hatékonyan gyakorolni.

[27] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen vont arra következtetést, hogy a 2. számú Bank Zrt. az 1. számú Kft.-nek nyújtott forgóeszközhitel megtérülését a bankgarancia beváltástól várta, valamint a forgóeszközhitel szerződés felmondásával és a szerződésből eredő követelése behajtásával ezért késlekedett, mivel lehetőséget kívánt biztosítani az 1. számú Cégcsoportnak, hogy a hitelszerződésből eredő kötelezettségeik teljesítése hiányában is tovább tudjanak működni.

[28] Kifejtette, a II. r. vádlott cselekvőségének megítélésénél irreleváns, hogy ismerte-e az 1. számú Bank Zrt.-hez benyújtott üzleti tervet és hogy tisztában volt-e a fedezetként felajánlott ingatlanok valós értékével. Annak tulajdonított jelentőséget, hogy a II. r. vádlott mindvégig eljárt a pénzügyi konstrukció kidolgozásában, véghezvitelében, miközben mindvégig rálátása volt a cégek valós helyzetére, ebből következik, hogy tudnia kellett a számlák valótlan tartalmáról is.

[29] Mindezek alapján a Legfőbb Ügyészség arra a következtetésre jutott, hogy az elsőfokú bíróság ítéletét illetően eltérő ítéleti tényállás megállapítását lehetővé tévő megalapozatlansági okok nem álltak fenn, az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállás mindössze a megállapított tényekkel kapcsolatos részletek tekintetében hiányos, és döntően elírások miatt tartalmaz iratellenes ténymegállapításokat, szükséges az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállást visszaállítani, majd az iratok tartalma alapján a visszaállított ítéleti tényállást kiegészíteni, az elírásokat helyesbíteni.

[30] Így álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállás helyesbítése indokolt, azzal, hogy

- a 2. számú Kft. felszámolását mikor rendelték el, továbbá azzal, hogy ezt megelőzően mely időponttól állt végelszámolás alatt, és a végelszámolás időpontjáig a cég ügyvezetője, képviselője az I. r. terhelt volt;
- a 2. számú Kft.-nek 2010. februárban 7,116 milliárd forint összegű különféle pénzintézetek által kihelyezett hitele volt;
- a 2. számú Bank Zrt. mind az eredeti, mind a módosított forgóeszközhitel keretszerződésben az adós 1. számú Kft. és a készfizető kezes 2. számú Kft. csak egyes bankszámláit illetően kötött ki inkasszó jogot, és ezek tekintetében is akként rendelkezett, hogy a bankszámlák megszűnése esetén lemond a vonatkozó inkasszójogról;
- az 1. számú Kft. a forgóeszközhitel igénybevétele érdekében benyújtott, a 2. számú Kft. által részére készletvásárlásról kiállított 82 db számla mindegyike valótlan tartalmú volt. Egy részük azért, mivel a 2. számú Kft. részéről a számlákban írtak szerinti, az 1. számú Kft.-nek történő termékértékesítésekre vagy egyáltalán nem, vagy nem a számlákban feltüntetett mennyiségben került sor, mivel az 1. számú Kft.-nek a termékekre a műtrágya késztermékek előállításához nem volt szüksége, azt birtokba sem vette. Ez volt az a 16 497 tonna papír szerint megvásárolt alapanyag készlet, amelyet az 1. számú Kft. feldolgozás nélkül papíron értékesített. Jelentős részben azt közvetlenül, vagy közvetve, más cégen keresztül, papíron visszaértékesítette a 2. számú Kft.-nek, a fennmaradó részt pedig papíron a Cégcsoporthoz tartozó két másik Kft.-nek értékesítette. Az egyéb számlák pedig a tekintetben voltak valótlanok, hogy a számlák szerint értékesített áruval az 1. számú Kft. a számlák szerinti teljesítési időpontokban már rendelkezett, illetőleg az árubeszerzések bizonyosan nem a számlákban feltüntetett halasztott fizetéssel, a teljes beszerzési áron történtek, hanem ezen áruk tekintetében az 1. számú Kft. és a 2. számú Kft. változatlanul az

alapanyag 1. számú Kft. által történő beszerzése során alkalmazott vételár és a feldolgozás utáni késztermék 2. számú Kft. részére történő értékesítése során alkalmazott értékesítési ár közötti árréssel, kompenzációs módszerrel számolt el; továbbá
- hogy az I. r. terhelt cselekménye következtében, amelynek elkövetésében a II. r. vádlott közreműködött, az 1. számú Bank Zrt.-t 1 686 769 230 forint büntetőjogilag értékelhető kár érte. Egyben mellőzni indítványozta a magyar költségvetést ért vagyoni hátránnyal kapcsolatos ténymegállapításokat.

[31] Ugyanakkor a tényállás kiegészítését indítványozta azzal, hogy
- a 2. számú Kft. 2009. évi -1,8 milliárd forint körüli adózás előtti eredménye, az elsőfokú bíróság által írtak mellett, részben a pénzügyi műveletek eredményének vesztesége miatt keletkezett;
- az 1. számú Bank Zrt. és a 2. számú Bank Zrt. között mely időpontban kötött Gazdaságélénkítési Bankgarancia Program keretmegállapodás 2.1., 2.2. pontjaiban, valamint a 2.3. pontjának (2) és (3) bekezdésében írtakkal. A 2.1. pont szerint a „Hitelintézetként" megnevezett 2. számú Bank Zrt. hitelben részesülő, „Vállalkozásként" megnevezett ügyfele a Bankgarancia Program keretében a terméktájékoztatóban írt feltételeknek megfelelő hitelhez igényelhet bankgaranciát. A 2.2. pont szerint a Hitelintézet felelős azért, hogy a hitel nyújtása során, valamint a bankgaranciával biztosított hitel szerződés fennállása alatt érvényre juttassa a „Szerződésként" megnevezett keretmegállapodásban és a terméktájékoztatóban meghatározott feltételeket. A 2.3. pont (2) és (3) alpontjaiban írtak szerint a Hitelintézet a Bankgarancia Programmal kapcsolatosan vállalja, hogy ellenőrzi, hogy a hitelkérelmet benyújtó Vállalkozás, a megvalósítani kívánt hitelcél és a hitel megfelel-e a Bankgarancia Programban való részvétel feltételeinek, valamint vállalja, hogy a Programban az 1. számú Bank Zrt. által nyújtott bankgaranciával biztosított hitelt csak a terméktájékoztatóban részletezett feltételekkel nyújt;
- a 2. számú Bank Zrt. részéről a II. r. vádlott által 2010. február 17. napján készített két előterjesztés, így az 1. számú Kft. részére nyújtandó forgóeszközhitelt és a 2. számú Kft. hiteleinek átstrukturálását illetően a II. r. vádlott és 3. számú tanú által készített előterjesztések lényeges tartalmával;
- az 1. számú Kft.-nek a 2. számú Bank Zrt.-vel kötött forgóeszközhitel szerződés szerint a tőketartozást havonta, minden hónap utolsó napjáig, míg a két utolsó részletet a szerződésben meghatározott napig 31 538 461 forint törlesztő részletben kellett megfizetnie. Emellett kamatot és a hitelfelvétellel kapcsolatos egyéb díjakat is kellett fizetnie. A havonta ilyen módon fizetendő hiteltartozás összege kb. 50 millió forint volt. Az első törlesztő részlet 2010. október 29. napján vált esedékessé; és
- a 2. számú Bank Zrt. 2011. év elején két alkalommal írásban felszólította az 1. számú Kft.-t elmaradt hiteltartozásainak, az első esetben összesen 97 989 590 forint, míg a második esetben összesen 279 712 879 forint kifizetésére, egyidejűleg tájékoztatva a készfizető kezes 2. számú Kft.-t is a fizetési felszólításokról, megküldve azokat neki. Továbbá a 2. számú Bank Zrt. 2011. nyár elején az 1. számú Kft. 3. számú Bank Zrt.-nél vezetett egyik bankszámláját illetően inkasszóval élt. Ez alapján 179 579 forintot, majd 453 177 forintot az ekkor 281 026 800 forint összegű tartozásból sikerült beszednie, ezt követően azonban már semmit sem sikerült beszedni, majd a 2. számú Bank Zrt. 2011. június 28. napján inkasszó jogának a gyakorlásától elállt. A 2. számú Bank Zrt. részéről az előző intézkedések formálisak voltak, azoktól önmagukban a lejárt tartozások megtérülése nem volt várható. A 2. számú Bank Zrt. az 1. számú Kft. tartozásának akár az adóstól, akár a készfizető kezestől történő behajtása végett tényleges érdemi intézkedést nem tett.

[32] Az elsőfokú bíróság így helyesbített tényállása alapján – álláspontja szerint – kizárólag a II. r. vádlott bűnösségére vonható le következtetés, ugyanakkor tévesnek tartotta a terhére rótt bűncselekmény minősítését. Kifejtette, hogy az I. r. vádlott a II. r. vádlott által javasolt pénzügyi konstrukció révén az ügylet csalárd voltáról nem tudó 1. számú tanú ügyvezetőn keresztül az 1. számú Bank Zrt.-t ejtette tévedésbe, amely révén az 1. számú Bank Zrt.-t érte kár, annak pedig egyetlen tulajdonosa a magyar állam. Rámutatott, hogy a kár akkor következett be, amikor a bankgarancia összegét az 1. számú Bank Zrt. a 2. számú Bank Zrt. részére kifizette. Az állam az I. r. vádlott által kifejtett elkövetési magatartás következtében csak abban az esetben károsodott volna közvetlenül, ha a bankgarancia összegét, annak a kezeségvállalás szerinti 90%-át a 2. számú Bank Zrt. az államtól, mint kezestől hajtotta volna be közvetlenül, és csak a bankgaranciával biztosított összegből fennmaradó részt hajtotta volna be az 1. számú Bank Zrt.-től. Ez azonban nem így történt, az 1. számú Bank Zrt.-nek okozott kár összege a bankgarancia alapján a 2. számú Bank Zrt. irányában teljesítendő összeg, az 1. számú Bank Zrt. vagyonában bekövetkezett egyéb csökkenés a bankgarancia kifizetésének megtagadásával, az emiatt indult polgári perrel és a bankgarancia polgári per miatti kifizetésének elhúzódásával áll összefüggésben, amely ugyan oksági kapcsolatban van az elkövetéssel, de annak nem közvetlen következménye, ezért büntető anyagi jogi szempontból nem kár.

[33] Álláspontja szerint tévesen állapította meg az elsőfokú bíróság az elkövetői alakzatot is, hiszen a tényállás szerint a II. r. vádlott volt az, aki a pénzügyi konstrukciót javasolta, ez a magatartás pedig nem bűnsegédi, hanem felbujtói magatartás megállapítását alapozza meg. Mindezek alapján a II. r. vádlott terhére rótt cselekmény minősítése helyesen a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző és a (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő különösen jelentős kárt okozó csalás bűntettének minősül, amelyet felbujtóként követett el.

[34] A büntetéskiszabás körében előadta, hogy nyomatékos súlyosító körülményként tekinti, hogy a II. r. vádlott terhére rótt bűncselekménnyel okozott kár az adott minősítésre irányadó alsó értékhatár többszöröse, ugyanakkor enyhítő körülményként jelölte meg a rendkívül jelentős időmúlást, az 1. számú Bank Zrt. részéről elkövetett súlyos kötelességszegéseket, és a II. r. vádlott büntetlen előéletét.

[35] Mindezekre tekintettel indítványozta, hogy a Kúria az elsőfokú bíróság ítéleti tényállását állítsa vissza, azt a fentiek szerint egészítse ki, a másodfokú bíróság ítéletét változtassa meg, a II. r. vádlott bűnösségét felbujtóként elkövetett a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző és a (6) bekezdés *a)* pontja szerint minősülő különösen jelentős kárt okozó csalás bűntettében állapítsa meg, vele szemben szabjon ki végrehajtandó szabadságvesztés büntetést és közügyektől eltiltás mellékbüntetést, határozott időre tiltsa el pénzügyi szolgáltatóknál közgazdász végzettséghez kötött foglalkozás gyakorlásától, állapítsa meg, hogy a II. r. terhelt legkorábban a szabadságvesztés büntetése kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra, utasítsa egyéb törvényes útra a magánfél polgári jogi igényét és kötelezze a II. r. vádlottat a bűnügyi költség viselésére.

[36] A II. r. vádlott védője a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében azt fejtette ki, hogy az ügyészség tudatosan nem veszi figyelembe azon bizonyítékokat, amelyek alapján megállapítható, hogy az 1. számú Bank Zrt. tudott a hitel felhasználásának módjáról, vagyis arról, hogy a cél a 2. számú Kft. hitelkiváltása. Erre tekintettel pedig sem a csalás, sem a költségvetési csalás bűntette nem állapítható meg védence terhére.

[37] A Legfőbb Ügyészséggel szemben úgy ítélte meg, hogy a másodfokú bíróság ítéletében egyértelműen nyomon követhető, hogy milyen megalapozottsági okokat látott az elsőfokú ítélettel szemben, és mindezeket miként küszöbölte ki. Utalt egyben arra, hogy a megalapozatlansági okok továbbá jellemzően egymásból következnek, így éles elkülönítésük sokszor nem is lehetséges. A tudattartalomra vont következtetés, mint közvetett megismerési folyamat mindig ténykövetkeztetés, ennélfogva az 1. számú Bank Zrt. – illetve az 1. számú Bank Zrt. döntéshozóinak tudattartalmára – vont következtés is kizárólag ténykövetkeztetés lehet, amelyből következik, hogy amennyiben a tudattartalomra vont következtésben tévedett az elsőfokú bíróság, tényből tényre következtetett helytelenül, így megalapozatlansági ok áll fenn. A helytelen ténybeli következtetés alapját pedig az képezte, hogy a tárgyalás anyagává tett okirati bizonyítékokat nem tartalomhűen – azaz iratellenesen értékelte a törvényszék.

[38] Kifejtette, hogy az 1. számú Bank Zrt. képviselőinek a 2. számú Kft. hitelkiváltásával tisztában lévő tudattartamát bizonyítja a 2. számú Kft., az 1. számú Kft., az 1. számú Bank Zrt., a 2. számú Bank Zrt. és az 1. számú Rt. által kötött megállapodás, a hitelkeret-szerződés preambuluma, az 1. számú Bank Zrt. Kockázatkezelési Igazgatóság mindkét bankgarancia esetében adott állásfoglalása, az 1. számú Bank Zrt.-től származó belső iratok, a tárgyalás anyagává tett, a nyomozati iratok 12. sz. mellékletének könyvtárában lévő feljegyzés 1. oldalának 4. kérdésére adott válasza, valamint 4. számú tanú 2010. február 22-i feljegyzése, amelyből kiderül, hogy 4. számú tanú a hitelcél indokoltsága szempontjából állásfoglalást kért a hitelcél megfelelőségéről a Termékfejlesztési és Kormányzati Koordinációs Divíziótól, amely nem emelt kifogást.

[39] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság ezen bizonyítékokból nem vonta le a helyes következtetéseket, a Legfőbb Ügyészség átirata kapcsán pedig azt kifogásolta, hogy egyáltalán nem tér ki arra, hogy milyen bizonyítékokból lehet arra következtetni, hogy az 1. számú Bank Zrt. nem volt tisztában a hitel felhasználásának céljával, az általa megemlített egyetlen bizonyíték, 5. számú tanú vallomása pedig az összes felsorolt okirati bizonyítékkal ellentétes. Az okirati bizonyítékok álláspontja szerint azt támasztják alá, hogy az 1. számú Bank Zrt. foglalkozott a Cégcsoporton belüli pénzmozgás finanszírozhatóságával, majd az aggályos volta ellenére a Jogi Igazgatóság támogatta a hitelszerződés megkötését. Így álláspontja szerint a másodfokú bíróság megfelelően küszöbölte ki a releváns bizonyítékok értékelésének teljes mellőzéséből fakadt megalapozatlanságot. Állította továbbá, hogy a másodfokú bíróság ezen túlmenően is egyértelműen azonosította az elsőfokú bíróság ítéletének megalapozatlansági okait.

[40] A hitel visszafizetésének szándéka kapcsán rámutatott, hogy a teljesítőképesség és a teljesítési készség nem ugyanaz, a bűnösség kérdését pedig az utóbbi dönti el, jóllehet kétségtelen, hogy a teljesítőképesség hiánya olyan objektív tény, amely következtetési alapként szolgálhat a teljesítési készség hiányára. Álláspontja szerint csak szakértői bizonyítás útján lehetett volna megállapítani, hogy az 1. számú Kft. üzleti terve megvalósítható lett volna-e, így az 1. számú Kft.-nek volt-e reális lehetősége a hitel visszafizetésére. Ugyanakkor valójában kizárja a szakértői bizonyítás szükségességét, hogy mind az 1. számú Kft. mint szerződő fél, mind a 2. számú Kft. mint kezes vagyoni helyzete teljeskörűen átlátható volt, ennélfogva az 1. számú Bank Zrt. megtévesztése e körben is eleve kizárható, vagyis helytelen a Legfőbb Ügyészség azon állítása, amely szerint az 1. számú Bank Zrt.-t a teljesítőképesség tekintetében megtévesztették. Rámutatott, hogy abból a tényből, hogy az 1. számú Kft. nem tett eleget a fizetési kötelezettségének, nem következik az, hogy az üzleti terve is megvalósíthatatlan volt. A védő egyetértett a másodfokú bíróság ítéletével abban is, hogy az üzleti terv a szokásos üzleti kockázaton túlmutatott, azonban ezt a bankgaranciát vállaló 1. számú Bank Zrt. is felismerte, vizsgálta és értékelte, és ennek eredményeként foglalt állást az ügylet támogathatóságáról.

[41] Utalt arra is, hogy amennyiben az I. r. vádlottnak mégsem állt volna szándékában a hitel visszafizetése, úgy nincs objektív tényalapja annak, hogy erről a II. r. vádlott tudott volna, ilyen tényt sem az elsőfokú bíróság, sem a másodfokú bíróság ítélete elleni fellebbezés, sem a Legfőbb Ügyészség átirata nem állít.

[42] Előadta, hogy védence büntetőjogi felelőssége szempontjából a szándéknyilatkozatok valóságtartalma teljes mértékben irreleváns, maga az elsőfokú bíróság sem tett olyan tényállítást, miszerint a II. r. vádlott tudata átfogta volna a szándéknyilatkozatok hamisságát.

[43] Kifejtette, hogy a másodfokú bíróság törvényesen küszöbölte ki az elsőfokú bíróság ítéletében megállapított tényállás hiányosságait és tévedéseit abban a körben is, hogy a II. r. vádlott célja az ügyleti konstrukcióval az lett volna, hogy a 2. számú Kft.

annak ellenére jusson hitelhez, hogy a hitelnyújtási feltételeknek nem felel meg. Ezzel szemben úgy foglalt állást, hogy a visszafizetési képesség tekintetében nyilvánvalóan nem védencének kellett döntenie, az ügylet minden adata és az 1. számú Cégcsoport vagyoni helyzete is transzparens volt az 1. számú Bank Zrt. előtt, így valójában annyi történt, hogy a II. r. vádlott munkakörében eljárva közvetítette az ügyféli igényt, az 1. számú Bank Zrt. pedig az adatokat mérlegelve – az aggályokat számba véve – az ügylet támogatását jóváhagyta.

[44] Rögzítette, hogy a bankgarancia-program feltételei ugyan valóban kifejezetten tiltották, hogy az adós a bankgaranciával biztosított hitelt egyéb hiteleinek kiegyenlítésére fordítsa, ugyanakkor a szerződő fél az 1. számú Kft. volt, e társaság pedig nem hitelkiegyenlítésre fordította a hitelösszeget, hanem forgóeszközt vásárolt a 2. számú Kft.-től, a tartozásait pedig a 2. számú Kft. rendezte a kapott vételárból, azaz a jogügylet a bankgarancia-program feltételeinek formálisan megfelelt, jogellenesség ezért nem állhat fenn. Hangsúlyozta, hogy a költségvetési csalás tényállása kerettényállás, jelen esetben az elsődleges keretjogszabály az 1122/2009. (VII. 23.) Kormányhatározat. Ezen jogszabály ugyanakkor nem tiltotta, hogy a forgóeszközök kapcsolt vállalkozástól kerüljenek beszerzésre, ahogy arról sem rendelkezett, hogy a jogszabályban rögzített tilalmak a forgóeszközök eladójával szemben is fennállnak, azaz a hitelből finanszírozott vételár felhasználásával kapcsolatban nem tartalmazott megkötést a kormányhatározat.

[45] Megjegyezte, hogy a pénzösszeg puszta megszerzésének céljára redukálódó ügyészi végkövetkeztetés figyelmen kívül hagyja azt – a másodfokú bíróság által az értékelésbe bevont – álláspontot, hogy a bankgarancia nem „ingyen pénz" volt, annak lehívása tartozást keletkeztetett az 1. számú Kft.-nél az 1. számú Bank Zrt. felé.

[46] A védő a másodfellebbezésre reagálva kifejtette, hogy az figyelmen kívül hagyja, hogy a másodfokú bíróság részletesen értékelte azokat a bizonyítékokat, amelyek alapján egyértelműen kitűnik, hogy az 1. számú Bank Zrt. is tisztában volt a „pénz útjával", és az aggályok azonosítása után döntött az ügylet támogatásáról. Sérelmezte, hogy a főügyészség figyelmen kívül hagyta, hogy az üzleti terv konkrét megvalósítása tekintetében a 2. számú Bank Zrt.-nek nem volt ellenőrzési kötelezettsége, az elsőfokú ítélet sem rögzített tényállítást arra vonatkozóan, hogy a II. r. vádlott a műtrágya-adásvétel konkrét módjáról tudott volna.

[47] A másodfellebbezés kapcsán is megfogalmazta, hogy a lefolytatott bizonyítási eljárással ellentétes az a megállapítás, amely szerint a 2. számú Kft. hitele restrukturálásának célja ismertelen volt az 1. számú Bank Zrt. előtt és megjegyezte, hogy a hitelátstrukturálásból nem is következik okszerűen, hogy a hitel megszerzésének kizárólag ez volt a szándéka, főként visszafizetési szándék nélkül.

[48] Összességében rögzítette, hogy a lefolytatott bizonyítás eredményeképp nem került feltárásra olyan tény, amelyről védence bizonyítottan tudott volna, de az 1. számú Bank Zrt. döntéshozói nem, a megtévesztés ezért szóba sem jöhet.

[49] Felvetette, hogy az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségét is jelentős mértékben megszegte azzal, hogy azon túlmenően, hogy a tényállásban az 1. számú Bank Zrt.-nek a bankgarancia nyilatkozat alapján fennálló fizetési kötelezettségét megállapító ítéleteket feltüntette, nem indokolta meg, hogy miért jutott teljesen eltérő álláspontra a polgári bíróságokkal, amelyek megállapították, hogy a 2. számú Bank Zrt. nem tévesztette meg az 1. számú Bank Zrt.-t.

[50] Mindezek alapján arra tett indítványt, hogy a Kúria az ítélőtábla ítéletét hagyja helyben.

[51] A Kúria az ügyet a Be. 621. § (1) bekezdése szerint nyilvános ülésen bírálta el, melyen a Legfőbb Ügyészség képviselője az átiratában foglaltakat változtatás nélkül fenntartotta. A védő írásbeli észrevételére kifejtette, hogy abból iratellenes az a megállapítás, hogy az 1. számú Bank Zrt. tudta volna, mi a hitel igazi célja, ilyen információt a szerződés preambuluma sem tartalmazott. Az 1. számú Bank Zrt. nem tudott arról sem, hogy az 1. számú Kft. a felvett hitelből megvásárolt alapanyagokat visszaértékesíti a 2. számú Kft. részére, a bank csupán sejthette, hogy mögöttes ügylet történik, és a sejtés a tévedésbe ejtéssel be is igazolódott. Mivel nem volt előre látható a teljesítőképesség hiánya, azt az 1. számú Bank Zrt. sem láthatta, e körben a másodfokú bíróság a bizonyítékok értékelése során a logika szabályainak meg nem felelő ténybeli következtetést tett. Amennyiben az 1. számú Bank Zrt. tudott volna arról, hogy a hitel visszafizetésére előre láthatóan nem fog sor kerülni, hűtlen kezelés valósult volna meg, a II. r. terhelt ez esetben sem mentesülne a büntetőjogi felelősség alól.

[52] Az 1. számú Bank Zrt. jogi képviselője felszólalásában csatlakozott a Legfőbb Ügyészség indítványához, álláspontja szerint a másodfokú bíróság megalapozatlansági ok hiányában tért el az elsőfokú bíróság által megállapított tényállástól. Vitatta az elsőfokú bíróság jogi minősítését és kérte, hogy a Kúria 2,121 milliárd forint kártérítésre kötelezze a II. r. terheltet. Az elsőfokú bíróság a kár összegét a bankgarancia összegével egyezően állapította meg, másodlagosan ebben az összegben indítványozta a polgári jogi igény elbírálását. Rámutatott, hogy az állami költségvetést kár nem érte, az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a terheltek szándéka az állami költségvetés megkárosítására irányult, az 1,712 milliárd forintból 1,54 milliárd forint kár érte volna az állami költségvetést. Az elsőfokú bíróság az 1. számú Bank Zrt.-t sértettnek tekintette, a kárértéket azonban az 1,712 milliárd forint egytized részében állapította meg. A csalás befejezettségére tekintettel a tényleges kár összege határozza meg a helyes minősítést és a két bűncselekmény között az alaki halmazat csupán látszólagos. Költségvetési csalás akkor valósult volna meg, ha az állami kezességvállalás eredményeképpen teljesítésre került volna sor, jelen esetben azonban a kár az 1. számú Bank Zrt.-nél következett be, így a bűncselekmény sértettje is ez a bank. Rámutatott, hogy a 2010 októberében történt és az azt követő tranzakciók összegszerűsége és iránya bizonyítja a hitelrestrukturálás tényét. A 2. számú Kft. 2009-ben már fizetésképtelenséggel fenyegető helyzetben volt, több milliárd forintos tartozása állt fenn a 2. számú Bank Zrt. felé, ún. *intensive care* eljárás alatt állt, ekként a bankgarancia programból ki volt zárva, mégis hozzá jutott a hitel,

melyből saját hitelének összegét csökkentette. Kiemelte, hogy a II. r. terhelt büntetőjogi felelőssége tekintetében az is jelentőséggel bír, hogy ő kérte a 2. számú Kft. tartozásainak a törlését a KHR-ből, mivel tudta, hogy a cégcsoportot át fogják vizsgálni. II. r. terhelt a saját munkáltatóját is meg akarta téveszteni, illetve az 1. számú Bank Zrt. részéről megállapítható a hanyag ellenőrzés ténye is, ami azonban legfeljebb sértetti közrehatásként értékelhető. Utalt a lefolytatott két polgári perre és kiemelte, hogy bár a bíróság az 1. számú Bank Zrt. keresetét elutasította, de ez nem eredményezhet *res iudicatát*, mivel az csak akkor merülhetne fel, ha 1. számú Bank Zrt. ugyanazon tényállás, ugyanazon jogcím alapján a II. r. vádlottat perelte volna, de ilyen nem történt.

[53] A II. r. terhelt védője a nyilvános ülésen az általa korábban előadottakat fenntartva hangsúlyozta, az I. r. terhelt át akarta strukturálni a cégét, az 1. számú Kft. lépett volna a 2. számú Kft. helyébe, ezt támasztja alá a telephelyen végzett 120 millió forint értékű beruházás is. Álláspontja szerint a hitelkérelem benyújtójának a felelősége csak akkor jöhet szóba, ha a kérelem és mellékletei nem transzparensek. A KEHI jelentése nem a 2. számú Bank Zrt., hanem az 1. számú Bank Zrt. kötelezettségszegését állapította meg. Kiemelte, hogy II. r. terhelt semmit sem titkolt el munkája során, az általa megkapott iratokat ismertette csupán, az 1. számú Bank Zrt. tehát nem volt megtévesztve, minden lényeges tény ismert volt a számára. Utalt arra, hogy az ügyészségnek az 1. számú Bank Zrt. döntéshozói felelősségét kellett volna vizsgálnia. Kérte, hogy a Kúria a II. r. terheltet bűncselekmény hiányában mentse fel az ellene emelt vád alól.

[54] A Legfőbb Ügyészség képviselője a viszonválaszában rámutatott, hűtlen kezelés megvalósulására semmilyen adat nincs, a kockázatos hitel kapcsán tévedésbe ejtés történt. Álláspontja szerint tévesen hivatkozik a védelem arra, hogy az 1. számú Bank Zrt.-nek tudomása volt arról, hogy a 2. számú Kft. adósságának törlesztésére lesz fordítva a hitel, hiszen ez esetben a bankgarancia programból kizárt lett volna ez a hitelfelvétel. Fenntartotta, hogy a pénzügyi konstrukcióból egyenesen következett, hogy a hitel nem kerülhet visszafizetésre. Álláspontja szerint II. r. terhelt részéről a fő motívum az volt, hogy a 2. számú Kft.-nek nyújtott korábbi hitel vonatkozásában nagyobb megtérülést érjen el.

[55] A II. r. terhelt védője a viszonválaszában rámutatott, noha a polgári bíróságok ítéletei nem kötik a büntetőügyben eljáró bíróságot, a polgári perekben ugyanazon tények kerültek megvizsgálásra és megállapításra, melyek a büntetőügyben relevánsak.

[56] A II. r. terhelt az utolsó szó jogán hangsúlyozta, az 1. számú Bank Zrt. teljes mértékben tisztában volt a konstrukció minden elemével, és ez alapján bűncselekmény hiányában történő felmentését kérte.

[57] A fellebbviteli főügyészség fellebbezése alapos.

[58] A Be. 615. § (1) bekezdése értelmében a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróságéval ellentétes döntése esetén. A Be. 615. § (2) bekezdés *b)* pontja szerint ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság az első fokon elítélt vádlottat felmentette.

[59] Az elsőfokú bíróság a II. r. vádlott bűnösségét megállapította bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás bűntettének kísérletében [Btk. 396. § (1) bek. *a)* pont, (5) bek. *a)* pont] és bűnsegédként elkövetett csalás bűntettében [Btk. 373. § (1) bek., (6) bek. *a)* pont], míg a másodfokú bíróság az e bűncselekmények miatt emelt vád alól II. r. vádlottat felmentette, erre figyelemmel a másodfellebbezés joga megnyílt.

[60] A Be. 615. § (3) bekezdése szerint a másodfellebbezés sérelmezheti *a)* az ellentétes döntést, illetve *b)* kizárólag az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatból eredő, az 583. § (3) bekezdésében meghatározott rendelkezést vagy indokolást.

[61] A Be. 583. § (3) bekezdése alapján fellebbezésnek van helye kizárólag *a)* az előzetes mentesítésre vonatkozó rendelkezést is ideértve a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezés, *b)* az ítéletnek az egyszerűsített felülvizsgálati eljárás tárgyát képező rendelkezése, a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránti indítványt, illetve a polgári jogi igényt érdemben elbíráló rendelkezése, vagy *c)* a felmentő ítélet indokolásának 566. § (4) bekezdése, valamint a megszüntető határozat indokolásának 567. § (5) bekezdése szerinti tartalma ellen is.

[62] A Be. 615. § (5) bekezdése értelmében a másodfokú bíróság ítéletének a (3) bekezdésben meghatározottakon kívüli rendelkezése, illetve része ellen nincs helye fellebbezésnek.

[63] A Be. 616. § *b)* pontja kimondja, a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésre jogosult az ügyészség is.

[64] A másodfokú bíróság II. r. vádlottat felmentő rendelkezése ellen kizárólag az ügyészség jelentett be másodfellebbezést a Be. 615. § (3) bekezdés *a)* pontja alapján, amely joghatályos.

[65] A Kúria ezt követően vizsgálta a harmadfokú felülbírálat terjedelmét.

[66] A Be. 618. § (1) bekezdése szerint a harmadfokú bíróság
a) a másodfokú bíróság ítéletének
aa) a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését,
ab) azon rendelkezését, illetve részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett, és
b) az elsőfokú és másodfokú bírósági eljárást arra tekintet nélkül bírálja felül, hogy ki, milyen okból fellebbezett.

[67] A Be. 618. § (2) bekezdésére figyelemmel a harmadfokú bíróság hivatalból dönt az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező kérdésekben, valamint a szülői felügyeleti jogra és a polgári jogi igényre vonatkozó rendelkezésekről is.

[68] Az ügyészség fellebbezése a Be. 615. § (3) bekezdés *a)* pontjában írt irányú volt, arra tekintettel, hogy a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróságéval ellentétes döntését támadta.

[69] Ezért a sérelmezett ellentétes döntés alapjául szolgáló tényállás megalapozottságára is kiterjedő, azaz teljes körű a felülbírálat a harmadfokú eljárásban.

[70] A Kúria a harmadfokú eljárásban a Be. 618. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján hivatalból elvégzett vizsgálata során nem észlelt a Be. 607. § (1) bekezdésében, illetve a Be. 608. § (1) bekezdésében írt feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést, továbbá olyan, a Be. 608. § (1)

bekezdésében fel nem sorolt eljárási szabálysértést sem, mely lényeges hatással volt az eljárás lefolytatására, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására, illetve az intézkedés alkalmazására [Be. 609. § (1) bek.].

[71] A sérelmezett ellentétes döntés tekintetében a felülbírálat arra terjedt ki, hogy az ítéleti tényállás megalapozott-e, és ez alapján a vádlott büntetőjogi felelősségének eldöntése helytálló- e, továbbá a cselekmény minősítése törvényes-e.

[72] A harmadfokú bíróság a tényállását arra a tényállásra alapítja, amely alapján a másodfokú bíróság az ítéletét meghozta, kivéve, ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan [Be. 619. § (1) bek.].

[73] A harmadfokú eljárásban speciális szabály, hogy a fellebbezésben tilalmazott bizonyítást indítványozni, új tényt állítani vagy új bizonyítékra hivatkozni nem lehet [Be. 615. § (6) bek.], és bizonyításnak nincs helye [Be. 619. § (2) bek.].

[74] A harmadfokú bíróság tehát azt vizsgálja, hogy a másodfokú bíróság által esetleg kiegészített, helyesbített és ezek eredményeképpen irányadó tényállás megalapozott-e. Mivel az elsőfokú és a másodfokú ítélet egységes egésznek tekintendő, a vizsgálat kiterjed arra is, hogy a tényállás másodfokon történő esetleges módosítása, kiegészítése, helyesbítése helytállóan történt-e.

[75] A harmadfokú bíróság ugyanis az ellentétes döntés tekintetében köteles vizsgálni a tényállás megalapozottságát és az esetleges megalapozatlanságot kiküszöbölni. Ez utóbbi esetben azonban kizárólag a bizonyítást érintő ügyiratok és ténybeli következtetés alapján van törvényes lehetőség a tényállás kiegészítésére, illetve kiegészítésére.

[76] Ezen túlmenően vizsgálnia kell, hogy a másodfokú bíróság az 593. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel törvényes módon állapított-e meg az elsőfokú bíróságtól eltérő tényállást. Ha ez alapján e tekintetben arra a következtetésre jut, hogy nem törvényesen járt el a másodfokú bíróság, akkor a harmadfokú bíróság az ítéletnek a másodfokú bíróság eltérő tényállás megállapítását eredményező részét kirekesztheti és a másodfokú bíróság által felmentett vagy megszüntetéssel érintett vádlott bűnösségét megállapíthatja.

[77] A Be. 592. § (2) bekezdése értelmében az elsőfokú ítélet részben megalapozatlan, ha *a)* az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan állapította meg, *b)* a tényállás részben felderítetlen, *c)* a megállapított tényállás ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával, *d)* az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett.

[78] Jelen ügyben a másodfokon eljáró ítélőtábla az elsőfokú ítélet megalapozottságának a vizsgálata során a tényállást részben megalapozatlannak tartotta, mind a négy fenti ok alapján, azaz azt hiányosnak és részben felderítetlennek ítélte meg azzal, hogy részben ellentétes az bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával is és az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtetett.

[79] A másodfokon eljáró ítélőtábla ugyanakkor elmulasztotta részletesen és alapos indokolással kifejteni, hogy miben áll az elsőfokú ítélet részleges iratellenessége, milyen helytelen következtetéseket tett az elsőfokú bíróság, miben jelent meg a tényállás hiányossága és a felderítetlensége.

[80] Amennyiben az elsőfokú bíróság ítélete részben megalapozatlan, a másodfokú bíróság kötelessége azt kiküszöbölni.

[81] A másodfokú eljárásban a részbeni megalapozatlanság az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás alapján küszöbölhető ki, ennek eredményeként az elsőfokú bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállást állapíthat meg a másodfokú bíróság, ha a vádlott felmentésének vagy részbeni felmentésének, vagy az eljárás megszüntetésének vagy részbeni megszüntetésének van helye [Be. 593. § (1) bek. *b)* pont]. Ha azonban nincs részbeni megalapozatlanság, akkor az eltérő tényállás megállapításának jogi alapja is hiányzik.

[82] A másodfokú bíróságnak tehát az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyítékokat kell alapul vennie, attól – megalapozott tényállás esetén – akkor sem térhet el, ha saját meggyőződése esetlegesen eltérő. A tényállás módosítása (ideértve az eltérő tényállás megállapítását is) csak az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyítékok alapján történhet. Az elsőfokú bíróság által megállapított bizonyítást érintő ügyiratok alapján a tényállás módosítása valójában nem más, mint ugyanazon bizonyítékok alapján olyan további, az elsőfokú bíróság által nem megállapított ténynek a megállapítása, amit az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyott, azonban a vádlott büntetőjogi felelőssége szempontjából releváns (Bhar.614/2023/26.).

[83] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, ténybeli következtetés vagy az ügyészség által indítványozott bizonyítás alapján az elsőfokú bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállás megállapításával az elsőfokú bíróság által felmentett vádlott bűnösségét megállapíthatja (avagy ellenkezőleg, az elsőfokú bíróság által bűnösnek kimondott vádlottat felmentheti), de a tényállás megváltoztatását nem alapíthatja olyan bizonyítékokra, amelyeket az elsőfokú bíróság nem tett a tárgyalás anyagává és a másodfokú bíróság sem vett fel rájuk nézve részbizonyítást (BH 2022.94.).

[84] A Kúria osztotta a Legfőbb Ügyészség álláspontját abban, hogy az elsőfokú bíróság ítéletét illetően eltérő tényállás megállapítását lehetővé tevő megalapozatlansági okok nem álltak fenn, az elsőfokú bíróság ítéletének tényállása csupán részletekben hiányos, illetve elírásban szenved.

[85] A Kúria megállapítása szerint ugyanis az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás a bizonyítási eszközökből származó bizonyítékokkal nem ellentétes, az elsőfokú bíróság ítélete nem tartalmaz iratellenes megállapítást, az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat értékelő tevékenységéről számot adott, és a bizonyítékokat a logika szabályainak megfelelően értékelte.

[86] A következetes bírói gyakorlat szerint, ha a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által elfogadott tények közül nem jelölt meg egyetlen olyat sem, amelyet iratellenesnek talált, továbbá nem határozta meg azt sem, hogy a törvényszék mely

tényekből vont le helytelen logikai következtetést, valójában nem nyílt törvényes lehetősége arra, hogy az általa vélt részbeni megalapozatlanságot kiküszöbölje (Bhar.589/2022/6.). A vélt megalapozatlanság törvénysértő módon, a bizonyítékok eljárási törvényben tilalmazott felülmérlegelésével történő orvoslása éppen a másodfokú bíróság ítéletében rögzített tényállás megalapozatlanságát eredményezi (Bhar.718/2022/8.).

[87] A felülmérlegelés tilalmát csupán az nem sérti, ha az elsőfokú bíróság által a külső történésekre, illetve a vádlott tudattartalmára vonatkozóan megállapított ellentétes, egymást kizáró tények közötti ellentétet a másodfokú bíróság ténybeli következtetés útján oldja fel. Ilyen esetben a másodfokú bíróság eljárásjogilag helyesen orvosolja a tényállás megalapozatlanságát, ezért a harmadfokú bíróság a határozatát az általa elfogadott tényállásra alapítja (Bhar.394/2020/8.).

[88] Jelen ügyben nem ez történt. Az elsőfokú bíróság teljeskörűen rögzítette a 2. számú Kft. és az 1. számú Kft., valamint ezen gazdasági társaságok működése kapcsán releváns adatokat. Így a társaságok tulajdonosi viszonyait, adósságállományát, a pénzintézetekkel kötött megállapodásokat és a hitelezési folyamatot.

[89] Helytállóan mutatott rá a Legfőbb Ügyészség, nem foghat helyt a másodfokú bíróságnak a tényállás részbeni felderítetlenségére, iratellenességére, valamint az elsőfokú bíróság megállapított tényekből további tényekre tévesen vont következtetésre hivatkozására.

[90] Az elsőfokú bíróság az ítélete 15. oldalán azt rögzítette, hogy a „vádlotti védekezéseket elvetette", ugyanakkor a bizonyítékok értékelésének további részéből kitűnően (elsőfokú ítélet 16-169. oldal) ténylegesen csak a büntetőjogi felelősség érdemi vonatkozásait érintően és a más bizonyítékokkal (tanúvallomások, okirati bizonyítékok) alá nem támasztott részében nem fogadta el a vádlottak vallomását. Ezen túlmenően a megállapított tényállásból is ellenőrizhető módon elfogadta az okirati bizonyítékokkal egyező terhelti vallomásokat.

[91] Az ítélőtábla határozatában nem jelölte meg, hogy az elsőfokú ítélet tényállása milyen okból és milyen tényre nézve hiányos. Így ezt – bár az erre vonatkozó jogszabályi rendelkezés szerepel az ítélete indokolásában – ténylegesen nem rótta az elsőfokú bíróság terhére.

[92] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet részben felderítetlennek tartotta, ugyanakkor azt is rögzítette a határozatának az indokolásában, hogy a „törvényszék a tényállás-felderítési kötelezettségének alapvetően eleget tett, amikor a tárgyaláson kihallgatta az I. és a II. r. vádlottat, 6. számú tanú, 7. számú tanú, 4. számú tanú , 8. számú tanú, 1. számú tanú, 2. számú tanú, 9. számú tanú, 10. számú tanú, 11. számú tanú, 12. számú tanú , 13. számú tanú, 1. és 2. számú tanúkat, felolvasással a tárgyalás anyagává tette további hét tanú vallomását, és öt tanú vallomását ismertetéssel, valamint az ügy elbírálása szempontjából releváns egyéb okirati bizonyítékokat" (másodfokú ítélet [80] bekezdés). Ezt követően pedig a felderítetlenség mibenlétét abban határozta meg, hogy „indokolt lett volna bizonyítás felvétele annak körében is, hogy a szerződéskötést követően megváltozott körülmények mennyiben érintették az egyébként is kockázatos üzleti terv megvalósíthatóságát, és az 1. számú Cégcsoport fizetésképtelensége milyen tényezőktől függött. […] Az üzleti terv realitása, megvalósíthatósága, ill. az üzleti kockázat értékelése kapcsán indokolt lett volna további bizonyítást lefolytatni (szakvéleményt beszerezni), hogy a valótlanság tekintetében megalapozott állításokat lehessen tenni. Az ítélőtábla megítélése szerint ugyanis még normál gazdasági körülmények között sem feltétlenül prognosztizálhatóak az egyes gazdasági folyamatok, egy pénzügyi, gazdasági válság esetén pedig még kiszámíthatatlanabb a helyzet." (másodfokú ítélet [122] bekezdés). E megállapítás helytállósága tekintetében pedig az vizsgálandó, hogy az elsőfokú bíróságnak rendelkezésre állt-e elegendő bizonyíték e kérdés eldöntésére, vagy indokolt lett volna igazságügyi szakértő kirendelése. A 2. számú Kft. és az 1. számú Kft. cégadatait és a gazdasági tevékenységükre, gazdálkodásukra vonatkozó adatokat az elsőfokú bíróság az okirati és személyi bizonyítékokból ismerte, mérlegelési körébe vonta, ezen túlmenően az üzleti terv és a hitelezési folyamatra vonatkozó okiratok tartalma is bizonyítás anyagát képezte, a hitelezési folyamatban résztvevő személyek tanúvallomásával együtt. Az elsőfokú bíróság okszerű indokát adta, hogy e bizonyítékok közül melyeket és miért fogadott el. A Kúria ennek során nem észlelt iratellenes megállapítást a törvényszék részéről. Mindezek tükrében arra a kérdésre kell választ adni, hogy reálisan számolhatott-e a hitelfelvevő kft. tényleges vezetője – az I. r. vádlott – azzal, hogy a hitelt a bankgarancia lehívása nélkül vissza tudják fizetni. Az 1. számú Kft. korábban nem végzett jelentős gazdasági tevékenységet, és e hitelezési folyamatot megelőzően nem sokkal – 2010 februárjában – 61 millió forint összegű tőkeemelést hajtott végre, ezáltal 93,12%-os többségi tulajdonos lett a 2. számú Kft. Az elsőfokú bíróság ítélete rögzítette a 2. számú Kft. adóságállományát, a 2. számú Bank Zrt.-vel történt adósság átütemezéseket és a hitelezési folyamatra vonatkozó okiratok tényleges tartalmát. Az elsőfokú bíróság nem a tényállásában rögzítette – de bizonyítékként értékelte és az indokolása részét képezi –, hogy a 2. számú Kft. szándéka szerint átadta vevőállományát, a vevők pedig szándéknyilatkozatokat adtak az 1. számú Kft. felé. Ugyanakkor a „vevők" közül a 4. számú Kft. már két éve nem létezett, a többi vevő működő gazdasági társaság volt, azonban vagy nem az 1. számú Kft.-től vásároltak, vagy az adott időszakban egyáltalán nem volt műtrágya beszerzésük. Az üzleti terv szerint az 1. számú Kft. a hitelösszegéből alapanyagot vásárolt, a kormányhatározatban a bankgarancianyújtás céljaként előírt gazdaságélénkítés érdekében. Ezzel szemben azonban a 2. számú Kft.-nél „beragadt" műtrágya alapanyagot vásárolta meg 82 – részben fiktív – számlával a 2. számú Bank Zrt. által nyújtott hitelből, amelyre az 1. számú Bank Zrt. bankgaranciát nyújtott. Ez alapján a megvett 26800,79 tonna műtrágyából legalább 16 497 tonna műtrágya egyáltalán nem került az 1. számú Kft. birtokába, csak papíron mozgott.

[93] Ha a szerződések időpontját összevetjük ez utóbbi beszerzéssel, akkor az alábbiak rögzíthetőek: az 1.

számú Kft. 2010. március 1. napján kötött a 2. számú Bank Zrt.-vel hitelszerződést, melyben a bank 2,14 milliárd forint hitelkeret rendelkezésre tartására vállalt kötelezettséget. Ezt a szerződést 2010. július 15. napján módosították az igénybevételi határidő tekintetében. Az 1. számú Bank Zrt. 2010. október 25. napján bocsátotta ki a bankgarancia nyilatkozatot. A 2. számú Bank Zrt. 2010. október 25. napján 2 140 000 000 forintot folyósított az 1. számú Kft.-nek, amely még ugyanezen a napon belső átvezetéssel a fenti 82 darab számla alapján, összesen 26800,79 tonna műtrágya ellenértékeként 2 155 508 206 forintot fizetett meg a 2. számú Kft.-nek, majd ugyanezen a napon ez a gazdasági társaság 2 252 385 677 forintot utalt a 2. számú Bank Zrt.-nek a fennálló, ekkor már 3 milliárd forintot is meghaladó tartozása törlesztésére.

[94] Az 1. számú Kft. tárgyi feltételeit vizsgálva rögzíteni kell, hogy megfelelő tárolókapacitása nem volt a műtrágya betárolására. A közraktárba beraktározott anyag kiváltásához pedig szabad pénzforrással nem rendelkezett. A beszerzések ugyanazon a napon történtek, „ugyanakkor a tetemes készlet egy napon, egymástól több száz kilométeres távolságban való telephelyeken átadása-átvétele életszerűtlen. Amit alátámaszt az is, hogy e tény ismeretében 15. számú tanú módosította a vallomását, továbbá az erre vonatkozó okirat tekintetében 16. számú tanú azt a tájékoztatást adta a KEHI vizsgálat során, hogy azok egy csőtörés miatt eláztak, míg 1. számú tanú úgy nyilatkozott, hogy soha nem látta, hogy ezek a tételek teljes egészében cégéhez kerültek volna (elsőfokú ítélet 22. oldal). Továbbá a kft.-nek nem állt rendelkezésre elegendő munkaerő sem.

[95] Ilyen tények alapján egyértelműen megállapítható, hogy az üzleti terv megvalósíthatóságának kérdése fel sem merülhet, hiszen egyértelmű következtetés vonható arra, hogy az az 1. számú Kft.-t ténylegesen irányító I. r. vádlottnak nem is állt a szándékában. Mindezek tükrében szükségtelen lett volna igazságügyi szakértő kirendelése, ami csak az eljárás szükségtelen elhúzódását eredményezte volna.

[96] A teljesség érdekében a Kúria utal arra, hogy ezen a védelem azon hivatkozása sem változtat, hogy az 1. számú Zrt. döntötte be a piacot. Ugyanis az 1. számú Kft. üzletrészei 93,17%-os tulajdonosának 2009. év második felében már a 2. számú Bank Zrt. felé 3 milliárd forint, és a 4. számú Bank Zrt. felé 316 144 074 forint tőketartozása, az 5. számú Bank Zrt. felé 985 340 640 forint lejárt tartozása, míg a 6. számú Bank Zrt. felé kb. 1,5 milliárd forint tartozása állt fenn. Ezen túlmenően a hitelezési konstrukció előtt sem tudta a 2. számú Kft. a meglévő alapanyagot eladni, továbbá a megvásárolt alapanyag nem teljes egészében került az 1. számú Kft. birtokába és a vevő állomány a jelentős részt a 2. számú Kft. volt.

[97] Végül, ha a másodfokú bíróság ennek a bizonyításnak az elrendelését indokoltnak tartotta és egyben annak elmaradását részbeni felderítetlenséget eredményező megalapozatlanságnak értékelte, akkor ennek kiküszöbölése érdekében – az elsőfokú bíróság által értékelt bizonyítékok átértékelése helyett – az igazságügyi szakértő kirendelésére törvényes lehetősége lett volna. Ezzel szemben a harmadfokú bíróság megállapítja, a büntetőügy bírósági szakaszában az eljárásban részt vevő, bizonyítási indítvány tételére jogosult személyek közül senki sem indítványozta a könyvszakértői bizonyítás elrendelését, az elsőfokú bíróság pedig azt hivatalból nem tartotta szükségesnek.

[98] A Be. jogalkotói indokolásának általános részében kifejtésre került, hogy „a törvény szerint a büntetőeljárásnak több eljárási szereplő tevékenységén keresztül biztosított az igazság kiderítése, a döntéseket valósághű tényállásra kell alapozni. A törvény strukturális jelentőségű újítása a bíróság tényállás-tisztázási kötelezettségének újragondolása. A bíróság a tényállás tisztázása során bizonyítási eszközt indítvány alapján szerezhet be, ennek hiányában nem köteles bizonyítási eszközök beszerzésére és vizsgálatára.” A Be. 163–164. §-aihoz írt jogalkotói indokolás szerint „a bíróságnak tehát lehetősége van arra, hogy hivatalból, teljes körben tisztázza a tényállást, azonban a vád bizonyítására nem kötelezhető, és ezért a vád bizonyítási kötelezettségének elmulasztása a bíróságra nem telepíthető az ítélkező funkciótól idegen következményeket.”

[99] Az Alkotmánybíróság a 20/2020. (VIII. 4.) AB határozatában rögzítette, a bíróságnak a valósághű tényállás megállapítására kell törekednie. A valósághű tényállás felderítése legitim indokot ad ahhoz, hogy a bíróságnak – a vádlói, a védői inaktivitást korrigálva – indítvány nélkül be kell szereznie és vizsgálnia kell a bizonyítási eszközöket, amelyek a tényállás megállapításához szükségesek. A bíróság hivatalbóli bizonyítási tevékenységének legfőbb korlátja annak célhoz kötöttsége azáltal, hogy kizárólag a valósághű tényállás megállapítására irányul.

[100] A Be. Alapvető Rendelkezések részében tárgyalt alapelvek természetszerűleg áthatják az egész büntetőeljárást és az egyes büntetőeljárási rendelkezések alkalmazását. Ezért az alapelvek tiszteletben tartásáról a bíróságoknak a bizonyítás, így a hivatalból történő bizonyítás során is gondoskodniuk kell.

[101] A bíróságok hivatalbóli bizonyítási tevékenysége célhoz kötött: kizárólag a valósághű tényállás megállapítására irányul. Főszabály, hogy a büntetőeljárásban a vádló bizonyítási kötelezettsége az elsődleges, és a bíróság a tényállás tisztázása során bizonyítékot indítvány alapján szerez be. Kivételesen, méghozzá a valósághű tényállás megállapítása érdekében, és az eljárási alapelvek érvényesítése mellett, a bíróság indítvány hiányában is intézkedhet a bizonyítékok beszerzése iránt. A bíróság indítvány hiányában is határozhat bizonyíték beszerzéséről, a hivatalbóli bizonyítás lehetősége csak a valósághű tényállás megállapítása érdekében és az Alaptörvény rendelkezéseiből fakadó követelmények szerint történhet, különösen az eljárási feladatok megoszlásának tiszteletben tartása és a pártatlanság fenntartása mellett.

[102] A harmadfokú bíróság megállapította, hogy könyvszakértői vélemény beszerzése – a már kifejtettek szerint – szükségtelen volt, mivel az elsőfokú bíróság a valósághű tényállást ennek hiányában is meg tudta állapítani. Az üzleti terv megvalósíthatóságának kérdése azért lényegtelen, és szükségtelen ennek könyvszakértői véleménnyel történő tisztázása, mert a feltárt, beszerzett és megvizsgált bizonyítékok okszerű értékelése alapján

megállapított tényállás szerint erre szándék sem volt, a hitelfelvételt megelőző és azt követő tények ezt megnyugtatóan igazolják.

Arra figyelemmel, hogy az 1. számú Kft. nem volt képes a forgóeszközhitelszerződésben írt kötelezettségeinek teljesítésére, és a hitel igénybevételét követő működése sem az egyébként megvalósíthatatlan üzleti tervnek megfelelő volt, egyértelműen következtetést lehet vonni arra, hogy néhai I. r. vádlottnak a teljesítésre nem csupán reális lehetősége nem volt, hanem erre irányuló szándéka sem volt. A néhai I. r. vádlott tényleges irányítása alatt álló 1. számú Kft. a hitel felvételét követően csupán egy havi részletet fizetett meg és a kamatok fizetésével is rövidesen felhagyott.

[103]A másodfokú bíróság megalapozatlansági oknak jelölte meg az elsőfokú ítélet iratellenességét, azonban – egy kivétellel – elmulasztotta megjelölni, hogy az elsőfokú bíróságnak az ügy megítélése szempontjából lényeges ténymegállapítása(i) mely bizonyíték(ok) tartalmával áll(nak) ellentétben. Nem értékelhető iratellenességnek, ha az elsőfokú bíróság az általa el nem fogadott bizonyítékot a tényállás megállapítása során nem vett figyelembe, vagy ha az adott bizonyítékot annak tényleges tartalma szerint értékelt és ennek ítéletében nem kifogásolható módon az indokát adta. A Kúria osztotta a Legfőbb Ügyészség álláspontját abban, hogy az egyes bizonyítékok tartalmának hiányos és nem a valóságnak megfelelően ismertetése nem e megalapozatlansági ok megállapítását, hanem eljárási szabálysértésként az indokolási kötelezettség teljesítésének helytelenségét eredményezheti, ami relatív eljárási szabálysértésként értékelendő.

[104] Az ítélőtábla által nevesített egy iratellenesség arra vonatkozott, hogy az 1. számú Kft. a bankgarancia nyújtása iránti kérelemhez hamis vételi szándéknyilatkozatokat nyújtott be, amelyek valótlan tartalmúak voltak, ezzel szemben ez csak egy szándéknyilatkozat esetében állapítható meg. Az elsőfokú bíróság e ténymegállapítása (elsőfokú ítélet 14. oldal 4. bekezdés) a szándéknyilatkozatok szerinti gazdasági társaságok részéről meghallgatott tanúk vallomásán alapult. Ezek közül a 4. számú Kft. részéről meghallgatott 14. számú tanú a vallomásában állította, hogy folyékony műtrágyát nem használtak, ezen túlmenően a megjelölt mennyiséget 3–4 év alatt tudták volna felhasználni, továbbá a nyilatkozaton szereplő pecsétet 2010-ben már nem használták. két tanú elismerte, hogy a szándéknyilatkozaton az ő aláírásuk szerepel, azonban azt nyilatkozták, hogy a „kézzel írt adatok" nem tőlük származnak, illetve a mennyiséget nem ők töltötték ki. Továbbá e tanúk, valamint további három tanú vallomásának tartalma alapján irathűen tette az elsőfokú bíróság azt a megállapítást, hogy „Ezen tanúk vallomása alapján igy egyértelmű, hogy az üzleti terv alapjául csatolt felmérések semmire nem kötelezték a későbbi vevőket" (elsőfokú ítélet 162. oldal 9. bekezdés). Így a bizonyítékok alapján egy gazdasági társaság esetében lehet következtetést levonni a szándéknyilatkozat hamis voltára, azonban további három esetben a szándéknyilatkozaton feltüntetetett mennyiség tartalmi hitelessége tekintetében merülhet fel kétség. Ezen túlmenően az 1. számú Bank Zrt.-hez benyújtott bankgarancia biztosítása iránti kérelemhez csatolt szándéknyilatkozatok annak igazolására szolgáltak, hogy az üzleti terv szerinti első évben megtermelt áru teljes mennyiségére van vevő kereslet. Ezzel szemben a szándéknyilatkozatok a tényleges vételi szándékot nem igazolták. Továbbá a vevői körbe – ténylegesen – a 2. számú Kft. tartozott, a folyékony műtrágya jelentős részét részére értékesítették volna. Így a szándéknyilatkozatok a tényleges vételi szándék igazolása tekintetében is megtévesztésre alkalmasak voltak.

[105]A másodfokú bíróság ugyancsak megalapozatlansági okként jelölte meg, hogy az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett, azonban e tekintetben is elmulasztotta megjelölni, hogy mely tényekre vonatkozott ez a megállapítás. Ugyanakkor a másodfokú bíróság – az ezt megalapozó helytelen ténykövetkeztetések bemutatása helyett – ő maga végezte el a ténykövetkeztetések levonását, melynek során – mint ahogy erre a Legfőbb Ügyészség is hivatkozott – a bizonyítékok okszerű mérlegelésén alapuló tényleges hitelkonstrukciótól eltérően az 1. számú Kft. bankgaranciával biztosított forgóeszközhitel felvételét a 2. számú Kft. 2. számú Bank Zrt.-nél lévő hiteleinek törlesztésétől elkülönítetten vizsgálta. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság által részben ténykövetkeztetések, részben – az indokolási kötelezettség körébe tartozó – logikai következtetések alapján levont ítéleti ténymegállapításai helytállóak.

[106]Mindezek alapján a másodfokú bíróság az általa megjelölt megalapozatlansági okok hiányában egészítette ki a tényállást az elsőfokú bíróság által a terhelti vallomások el nem fogadott részeivel, amire a Be. 593. § (2) bekezdése alapján nem volt törvényes lehetősége.

[107]A másodfokú bíróság által az ítéleti tényállás alapjául szolgáló bizonyítékok alapján tett – elsősorban logikai következtetésen alapuló – megállapításaira tekintettel a Kúria az alábbiakat rögzíti:

[108]A 2010 júliusában kelt hitelkeretszerződés módosításának preambuluma a bankgarancia program céljával összhangban tartalmazza, hogy az 1. számú Kft. részlegesen átveszi a 2. számú Kft. tevékenységét és ügyfélkörét és ehhez nyújt a 2. számú Bank Zrt. forgóeszköz finanszírozásra hitelt. Olyan később bekövetkezett tény nem merült fel, amely megakadályozta volna azt, hogy az 1. számú Kft. e konstrukciónak megfelelően a 2. számú Kft. helyébe lépjen.

[109]Téves a másodfokú bíróság azon következtetése, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékból származó tényekből az I. r. vádlott hitel visszafizetési szándékára vonható következtetés, a tényekből ennek ellenkezője állapítható meg.

[110]A lehallgatási anyag tartalma és a termelőtevékenység terén – az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyítékokból – megállapítható tények alapján a hitel visszafizetéséhez szükséges nyereség kitermelésére minimálisan 5, de akár 10 év időtartam szükséges, melynek kezdő időpontja értelemszerűen az érdemi termelés megkezdése. Ezzel szemben áll a forgóeszközhitelszerződés futamideje. Az elsőfokú bíróság e tekintetben helyesen mutatott rá, hogy a hitel visszafizetésére csak akkor mutatkozott volna esély, ha a 2. számú Kft. gazdaságilag talpra áll, amire azonban a hitelszerződésben írtakat

maradéktalanul (futamidő, visszafizetendő összeg mértéke stb.) betartva nem volt reális esély.

[111]Helytállóan állapította meg a törvényszék, hogy a hitelkonstrukció célja az állami bankgarancia összegének megszerzése volt, ennek érdekében került átütemezésre a 2. számú Kft. hiteleinek visszafizetési időpontja, ugyanis a lejárt fizetési határidejű hitel automatikusan vonta volna maga után a bankgaranciaprogramból való kimaradást (tekintettel a 2. számú Kft. készfizető kezességére). Önmagában a hitelek fizetési ütemezésének átalakítása még nem tette volna kétséget kizáróan megállapíthatóvá, hogy a cél a bankgarancia összegének megszerzése volt, csupán azon tények mutattak rá erre, hogy a 2010. szeptemberben kelt megállapodás módosítás szerint a 925 523 400 forint tartozás 2010. októberben vált esedékessé. Ezen időpontig a 2. számú Kft.-nek a hitelen kívül semmilyen jelentős bevétel nem volt várható, azaz a bankgaranciával biztosított hitelre várt a pénzintézet.

[112]Az ítélőtábla helyesen fejtette ki, hogy egy piaci alapon működő bank csak akkor nyújt hitelt, illetve engedélyezi fizetési határidő módosítást, ha annak gazdasági realitása van és a bírálat során ez a gazdaságilag értelmezhető cél igazolódni látszik. Ebből következően a 2. számú Bank Zrt. részéről eljáró II. r. vádlottnak tudnia kellett, hogy a 2. számú Kft. (aki készfizető kezes volt a forgóeszköz hitelszerződés esetében) pénzügyi-gazdasági helyzetére tekintettel a felvázolt üzleti tervből tényleges bevétele nincs és ettől a hiteltől, illetve az azt biztosító bankgaranciától csakis az várható, hogy a 2. számú Kft. a korábbi hiteleiből eredő fizetési kötelezettségének részben eleget tud tenni.

[113]A 2. számú Bank Zrt. 2009. novemberétől *intensive care* kezelése alatt állt a 2. számú Kft., amiből (és abból a tényből, hogy e kft. számlavezető bankja volt) következően ismeretes volt előtte a társaság gazdasági tevékenységének folyamata, mikor termel sok késztermeket és jellemzően milyen időszakokban történik késztermék értékesítés, azaz mikortól várható nagyobb összegű árbevétel (így a műtrágya gyártása januártól május végéig, kivételes esetben júniusban is tart). 2010. IV. negyedévében, azaz a hitelnyújtás után a cég nagyobb összegű árbevételben ez alapján nem is reménykedhetett.

[114]Ezekkel összefüggésben értékelendő a hitelnyújtás során megszerzett pénz útja. A 2 140 000 000 forint a hitelnyújtás napján átvezetéssel került a 2. számú Kft. számlájára, és ezt az összeget a rendkívül elnehezült helyzetben lévő 2. számú Kft. 132 385 677 forinttal megnövelten a 2. számú Bank Zrt.-vel szembeni tartozásának csökkentésére fordította.

[115]A tartozás jelentős mértékű csökkentésével mind a 2. számú Kft., mind az 1. számú Kft. olyan pénzügyi helyzetbe került, amely kizárta, hogy érdemi termelőtevékenységet folytasson.

[116]Az 1. számú Kft.-nek a korábban a 3. számú Bank Zrt.-től felvett 40 000 000 forint összegű hitel is működési nehézséget okozott, a 2. számú Kft.-től történt alapanyag vásárlás eredményeképpen pedig a forgóeszköz hitelből nem maradt pénze a termelés beindítására és a 2. számú Kft. pedig a korábbi hitelének a törlesztése után szintén nem rendelkezett megfelelő anyagi erőforrással.

[117]Mindebből következően nem valósulhatott meg (és nem is valósult meg) az a preambulumban megjelölt cél, mely szerint az 1. számú Kft. átveszi a 2. számú Kft. tevékenységi körét és ügyfeleit.

[118]Az 1. számú Kft. hitelfelvételt követő működése gazdaságilag célszerűtlen volt. A hitel felvételét megelőzően 120 000 000 forintos beruházás valósult meg, ami okszerű gazdálkodás esetén feltételezi a termelés nagyobb volumenű beindítását, a preambulumban megjelöltek megvalósítását. Ezzel ellentétesen a rendkívül nagy összegű hitelből megvásárolt alapanyagok feldolgozás helyett részben visszakerültek a 2. számú Kft.-hez, következésképpen nem volt miből késztermeket gyártani.

[119]Az üzleti tervben jelzett évi százezer tonnás termelés csupán akkor valósulhatott volna meg, ha legalább 5 dolgozót felvesz az 1. számú Kft. és beindítanak még egy műszakot, továbbá, ha megoldják a tárolóhely kapacitás növelését. Ilyen volumenű termeléshez a rendelkezésre álló tárolókapacitás ugyanis elégtelen volt, amit bérléssel jelentős mértékben bővíteni kellett volna, azonban sem erre, sem további dolgozók felvételére nem került sor (nyomozati iratok 1418. oldal).

[120]Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg (elsőfokú ítélet 24. oldal 3. bekezdés), hogy az 1. számú Kft. részéről gazdaságilag értelmezhetetlen volt a hitel teljes összegét alapanyag beszerzésre költeni, mert a folyamatos gyártás nem egyszeri, hanem folyamatos alapanyag beszerzést igényelt volna. Emellett az 1. számú Kft.-nek az alapanyag beszerzése és annak átvezetéssel történő kifizetését követően szabad pénzügyi forrása sem maradt a termeléshez szükséges harmadik műszak beindításához, illetve a tárolókapacitás bővítéséhez.

[121]A megvásárolt alapanyag jelentős része vámraktáron volt elhelyezve, amelynek a kiváltása további jelentős pénzösszeget igényelt volna, ami azonban nem állt az 1. számú Kft. rendelkezésére. E kft. további hitelhez sem juthatott, következésképpen a hitelfelvételt követő tevékenységéből így aggálytalanul ugyancsak az a következtetés vonható le, hogy az üzleti terv megvalósításának nem volt realitása.

[122]Az elsőfokú bíróság 2. számú tanú és 1. számú tanú vallomására alapította azon ténymegállapítását, hogy az 1. számú Kft. a számlák és átadás-átvételi jegyzőkönyvek szerinti alapanyag mennyiséget nem vehette át, mivel ezt az okiratokon szereplő mennyiség és időpont (egyetlen nap) egyértelműen kizárja. Így az átvételét igazoló okiratokat csupán aláírták, de árumozgás nem volt. A megvásárolt alapanyagok egy saját és három bérelt raktárban voltak elhelyezve, melyek feletti rendelkezési jog került át az 1. számú Kft.-hez, mely cég rövidesen visszaértékesített 1,5 milliárd forint értékű készletet a 2. számú Kft.- nek.

[123]Azon 82 számla, melyekkel az 1. számú Kft. az alapanyagokat megvásárolta a 2. számú Kft.-től, szintén valótlan tartalmúak voltak, ugyanis mindegyiken egy tétel alapanyag szerepelt, valamennyi számla ugyanazzal a dátummal keltezett. A számlákhoz csatolt szerződések dátum nélküliek, azokon szállítási határidő van csak feltüntetve. A számlák kiállításának időpontja és a számlák sorszáma ütköznek egymással, ami a számlák

feltüntetett kiállítási időpontjának lehetetlen voltát igazolja.

[124]Tévesen – és tényleges megalapozatlansági ok hiányában törvénysértően – értékelte az elsőfokú bírósághoz képest a másodfokú bíróság az üzleti tervhez csatolt igényfelmérő lapok, mint okirati bizonyítékok jellegét és az elsőfokú bíróságtól eltérően értékelte a tanúvallomásokat ezek okirati bizonyítékok tekintetében.

[125]Az ítélőtábla (a törvényszékkel egyezően) az igénylőlapokról azt fejtette ki, hogy azok jogi értelemben vett kötőerővel nem rendelkeznek, az igényfelmérő lapok alapján a nyilatkozatot tevők nem kötelesek az 1. számú Kft.-től a megjelölt termék mennyiséget megvásárolni, mivel az igényfelmérő lapok kitöltését követően, a naptári év elején konkrét ajánlatok alapján történik a beszerzés, illetve vásárlás. Ugyanakkor az ítélőtábla tévesen – az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelő tevékenységét felülmérlegelve – tette azt a megállapítást (indokolás [120] bekezdés), hogy az igényfelmérő lapok egy kivételével valódiak és valós tartalmúak voltak.

[126]Az ítélőtábla (az elsőfokú bírósággal egyezően) megállapította (másodfokú ítélet [121] bekezdés), hogy a 4. számú Kft. kivételével az igényfelmérőlapokon nem a megkeresett cég töltötte ki a mennyiséget, az e körben kihallgatott tanúk szerint azonban a feltüntetett adat a valós mennyiséget tükrözte. Ez ellentétben áll az elsőfokú bíróság által értékelt tanúvallomásokkal.

[127]A rendelkezésre álló tények alapján helyesen arra vonható következtetés – ahogy azt a Kúria már kifejtette –, hogy ezek az igényfelmérő lapok valótlan tartalmúak. Ha a mennyiséget nem a nyilatkozók töltötték ki, az egyrészt formai hiba, másrészt tartalmi valótlanság, mivel a nyilatkozók arról nem nyilatkoztak, hogy mekkora mennyiséget kívánnak a későbbiekben beszerezni. Így az ismeretlenül maradt személy az igényfelmérő lapok egyik leglényegesebb elemét hamisította meg olyanként, mintha az ismeretlen által beírt mennyiséget potenciális vevő nyilatkozta volna.

[128]Helytálló azon ítélőtáblai megállapítás, hogy az igényfelmérő lapok vásárlási kötelezettséget nem jelentettek, ebből azonban – az elsőfokú bíróságtól eltérően – azon téves következtetést vonta le, hogy annak emiatt nincs jelentősége. Az elsőfokú bíróság helyesen ismerte fel, a hitelkérelemhez mellékelendő üzleti tervnek azért voltak mellékletei az igényfelmérő lapok, mert azok bizonyították a bank felé, hogy a hitelkérelemmel célzott gyártás eredményére szükség van, a piac az iránt érdeklődik, várhatóan értékesítésre kerül az üzleti terv szerinti mennyiségben gyártandó késztermék, amiből következően igen nagy valószínűséggel a hitelfelvevőnek lesz olyan mértékű bevétele, illetve nyeresége, melyből a hitel visszafizetése biztosított.

[129]Az igényfelmérő lapok közül a 4. számú Kft. nevében kitöltött mennyiség rendkívül eltúlzott mértékű, a többi gazdálkodó nevében megjelölt mennyiség szokásosan felhasznált mennyiség, de az 1. számú Kft. irányában valós érdeklődés nélküli, következésképpen alkalmas a pénzintézet megtévesztésére.

[130]Az elsőfokú bíróság arra a megállapításra jutott, hogy a hitel fedezetéül ajánlott ingatlanok értékbecslése tartalmilag hamis (elsőfokú ítélet 52. oldal). Ezt arra tekintettel állapította meg, hogy a fedezetül ajánlott 4 ingatlan forgalmi értéke 2010. január 20. napján a szakvélemény szerint összesen 182 100 000 forint volt. A 2. számú Kft. által megbízott cég végezte el a fedezetül ajánlott négy ingatlan értékbecslését, az első becslés szerint az ingatlanok értéke 2009. tavaszán 1 189 900 000 forint volt, 2010. januárjában 1 224 900 000 forint, mely becslés a hitelkérelemhez lett mellékelve. Mivel a fedezeti érték megállapításakor 0,7-es szorzót kell alkalmazni, a fedezeti érték kevéssel a szükséges alatt volt. Ezt követően 2010. március hónapban újabb értékbecslés került elkészíttetésre, melynek szöveges része szó szerint megegyezett a korábbival, csupán az ingatlanok értéke változott a szükséges fedezeti értéket meghaladó, 74,5%-os mértékűre. Ezzel szemben rendelkezésre állt e négy ingatlanra egy 91 000 000 forint, illetve egy 126 000 000 forint összegű értékmeghatározás. Mindezek alapján arra vonható okszerű következtetés, hogy csakis a tartalmi valótlanság eredményezhette az új értékbecslést, figyelemmel arra is, hogy a becslések, illetve szakvélemény készítése közötti időszakban az ingatlanok forgalmi értékét növelő, vagy csökkentő tény nem következett be.

[131]A másodfokú bíróság e szakvélemény, illetve értékbecslések hitelességéről, elfogadhatóságáról eltérően foglalt állást arra hivatkozással, hogy az első alkalommal benyújtott értékbecslés kisebb mértékben korrigálásra került, illetve korábban más banki hitelek nyújtásához más bankok elfogadták. Álláspontja szerint önmagában az ingatlanok értékének eltérő, jóval alacsonyabb összegben történő megállapítása még nem teszi kétséget kizáróan megállapíthatóvá a hitelkérelemhez mellékelt értékbecslés valótlanságát. Ez a logikai következtetés azonban a rendelkezésre álló valamennyi bizonyíték tükrében nem tekinthető a logika szabályának megfelelőnek.

[132]Ezen túlmenően a nyomozás során a Be. 188. § (1) bekezdésének megfelelően szakértőt vettek igénybe, mivel a fedezetül szolgáló négy ingatlan hitelkérelemkori értékének megállapítása különleges szakértelmet igényelt. A szakvéleményt az elsőfokú bíróság nem találta hiányosnak, homályosnak, egyéb fogyatékosságban szenvedőnek, ilyen aggályt az eljárásban részt vevő személyek közül senki sem fogalmazott meg.

[133]A másodfokú bíróság tehát az elsőfokú bíróság által bizonyítékként elfogadott és valós tartalmúnak értékelt szakértői véleményből – megalapozatlansági ok hiányában – vonta le azon, az elsőfokú bíróságétól eltérő tartalmú következtetést, hogy az 1. számú Bt. értékbecslésének valótlan tartalma kétséget kizáróan nem bizonyítható. A másodfokú bíróság ezzel a bizonyíték hitelessége törvényben tilalmazott felülmérlegelésének talajára tévedt.

[134]A másodfokú bíróság hiányosnak minősítette az elsőfokú bíróság ítéletének indokolását (másodfokú ítélet [99] és [108] bekezdései), megállapítása szerint a törvényszék indokolásában rögzítette, hogy a tényállást részben a gazdasági bíróságok ítéleteire alapította, de nem tért ki arra, hogy a polgári bíróság ítéletének melyik megállapításait fogadta el. Kifejtette, hogy a gazdasági ügyben eljárt bíróságok ítéletei okirati bizonyítéknak tekintendők, ezért az

elsőfokú bíróságnak indokolt lett volna állást foglalnia a gazdasági ügyben eljárt bíróságok egyéb, az ügy szempontjából releváns megállapításait érintően is. Ezen túlmenően a bűncselekmények megvalósulása körében a polgári bíróságtól eltérő jogkövetkeztetésre jutott, de ennek ellenére nem indokolta meg, hogy a polgári bíróság ítélete (mint okirati bizonyíték), illetve az annak alapjául szolgáló 1. számú Bank Zrt. által készített iratok miért nem fogadhatóak el.

[135]A Be. 7. § (5) bekezdése kimondja, abban a kérdésben, hogy a terhelt követett-e el bűncselekményt, a bíróságot, az ügyészséget és a nyomozó hatóságot nem köti a polgári, a közigazgatási, a szabálysértési, a fegyelmi vagy más eljárásban hozott határozat, illetve az abban megállapított tényállás. A büntetőjogi felelősség önálló elbírálásának elve nem csupán a kötőerő hiányát jelenti, a különböző eljárások jogi szabályozásából következően egy-egy releváns tény különböző eljárásjogi szabályok alkalmazásával eltérő értékelésére is sor kerülhet (EBH 2005.1343., BH 2023.2., Bfv.III.1068/2021/12.).

[136]Így jelen esetben a polgári eljárások büntető eljárásjogitól eltérő bizonyítási szabályai vezethetnek eltérő tényállás és eltérő jogkövetkeztetés levonására.

[137]A gazdasági peres ügyben hozott ítélet okirati bizonyíték ugyan, azonban csakis azt bizonyítja, hogy a gazdasági ügyben eljáró bíróság milyen döntést hozott, az ítéletében megállapított tényállás a Be. 7. § (5) bekezdésére figyelemmel a büntetőügyben eljáró bíróságot nem köti abban a kérdésben, hogy a vádlott elkövette-e a bűncselekményt. Így a más eljárásban hozott határozat a büntetőügyben eljáró bíróság számára a bizonyítási kötelezettséget nem váltja ki, a büntetőbíróság számára a polgári perben felhasznált okiratok, szakvélemények és egyéb bizonyítási eszközök bírnak csupán jelentőséggel, ezeket használhatja fel a büntetőbíróság a tényállás megállapításánál.

[138]Ebből következően a törvényszéknek nem volt kötelessége arra nézve, hogy indokolja, a polgári bíróság ítéletének mely megállapítását fogadta el, mert a büntetőbíróságnak a tényállást a bizonyítékok egyenként és összességében történő, a logika szabályai szerinti értékelésével kell megállapítania, a más bíróság, hatóság ténymegállapítási tevékenysége és jogi álláspontja számára szükségtelen, azzal foglalkoznia nem is perrendszerű.

[139]Az elsőfokú bíróság helyesen foglalt állást II. r. vádlott tudattartalmát illetően, amikor a megállapított tényekből arra a következtetésre jutott, hogy II. r. vádlott tudomással bírt néhai I. r. terhelt szándékáról, annak megvalósításában segítette. A II. r. vádlott 2009. IV. negyedévétől volt a 2. számú Kft. és az 1. számú Kft. ügyfélreferense és kapcsolattartója. A hitelkeretszerződés alapján a hitel lehívására 2010. október 25. napján került sor, napján került sor, de még ezt megelőzően, 2009. IV. negyedévében egyeztetést folytatott I. r. és II. r. vádlott a 2. számú Kft. lejárt hiteleinek rendezése tárgyában. A hitel folyósítását követően az 1. számú Kft. csupán az első részletet fizette meg, a kamatokat is csak több részletben fizette, ennek ellenére II. r. vádlott csupán látszólagos intézkedéseket tett, az első érdemi intézkedés 2013. január 30-án történt, több mint 2 év késedelemmel került sor a szerződés felmondására. A 2. számú Bank Zrt. teljeskörűen nem inkasszált a fizetési késedelem ellenére, mivel az inkasszálás lehetősége nem terjedt ki az 1. számú Kft. és a készfizető kezes társaságok valamennyi és esetleg később nyitandó bankszámláira.

[140]Az ilyen mértékű késlekedés a banki gyakorlatban nem csupán szokatlan, hanem kivételesnek is tekinthető.

[141]Amikor a 2. számú Kft.-nek lejárt tartozása volt, II. r. vádlott személyesen kérte munkatársát, hogy az ő felelősségére töröljék a KHR-ből a lejárt tartozás tényét, ami a bankgarancia nyújtásának akadálya lett volna.

[142]A 2. számú Bank Zrt. részéről a forgóeszközhitel nyújtására annak ellenére került sor, hogy a hitelkeretet a 82 darab számla nettó összegének kellett volna elérnie, ugyanakkor ezt csupán a számlák áfával növelt összege érte el.

[143]A Be. 619. § (3a) bekezdése szerint, ha a másodfokú bíróság az 593. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel törvénysértő módon állapított meg az elsőfokú bíróságtól eltérő tényállást, a harmadfokú bíróság az ítéletnek a másodfokú bíróság eltérő tényállás megállapítását eredményező részét kirekeszti és a másodfokú bíróság által felmentett vagy megszüntetéssel érintett vádlott bűnösségét állapíthatja meg.

[144]A jogszabályi rendelkezés helyes értelmezése szerint, ha a másodfokú bíróság e szakasz alapján az eltérő tényállás megállapítást tartalmazó tényállásrészt kirekeszti, egyben az elsőfokú bíróság ítélete megalapozott részének törvénysértő kirekesztését mellőzi, vagyis a másodfokú ítéletben mellőzött elsőfokú tényállásrészt visszaállítja. Az elsőfokú bíróság megalapozott tényállásának visszaállításával megalapozottá tett tényállás alapján sor kerülhet a másodfokú bíróság által felmentett vagy megszüntetéssel érintett vádlott bűnösségének megállapítására. A harmadfokú bíróság emellett a Be. 619. § (3b) bekezdése értelmében a (3a) alkalmazásával megalapozottá tett – lényegében visszaállított elsőfokú – tényállást az elsőfokú, illetve másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján, ténybeli következtetéssel kiegészítheti és helyesbítheti (Kúria Bhar.I.1375/2022/5.).

[145]A Kúria ugyanakkor megállapította, hogy a fentiek szerint visszaállított elsőfokú tényállás az ügyiratok tartalma alapján helyesbítésre, illetve kiegészítésre szorult, ezért a Be. 619. § (3b) bekezdése alapján azt az alábbiakban helyesbítette, illetve egészítette ki:

- a 2. számú Kft. végelszámolásának kezdőidőpontjával, és a felszámolása elrendelésének dátumával;
- 2. számú Kft.-nek a 2. számú Bank Zrt., a 4. számú Bank Zrt., az 5. számú Bank Zrt. és a 6. számú Bank Zrt. felé fennálló hitelállománya összesen 7 116 milliárd forint volt 2010. februárjában;
- a 2. számú Kft. 2. számú Bank Zrt.-vel korábban megkötött hitelszerződéseit a szerződő felek több alkalommal módosították 2010. év elején annak érdekében, hogy az 1. számú Kft. nagyösszegű hitel felvétele előtt – az e szerződésben készfizető kezességet vállaló – 2. számú Kft.-nek a forgóeszközhitel nyújtásának akadályát képező lejárt

tartozása ne legyen. A módosítások alapján a 2. számú Kft. már fennálló tartozásának esedékességét későbbi időpontokban állapították meg és a hitelszerződések módosítását a megjelölt napokon foglalták közjegyzői okiratokba. A fizetési határidő egy szerződés kivételével 2010. októberi volt;

- az 1. számú Kft. a 2. számú Bank Zrt.-vel kötött forgóeszközhitel szerződése alapján a havi 31 538 461 forint törlesztőrészletet, továbbá a kismértékben változó összegű kamatot és a hitelfelvétellel kapcsolatos egyéb díjakat 2014. december 31. napjáig minden hónapban, legkésőbb a hónap utolsó napjáig, továbbá 2015. januárban és februárban a szerződésben megjelölt napig volt köteles megfizetni. Összességében a havonta fizetendő teljes összeg kb. 50 000 000 forint volt. Az 1. számú Kft. csak az első havi részletet, valamint több részletben 20 661 300 forint kamatot fizetett meg;

- A vállalkozások tartós forgóeszköz hiteleinek biztosítandó MFB Gazdaságélénkítő Bankgarancia Programról szóló 1122/2009. (VII. 23.) Kormányhatározat a közzétételt követő napon lépett hatályba, melynek 1.a) pontja szerint a Kormány a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságról szóló 2001. évi XX. törvény 2. § *k)* pontja alapján úgy határoz, hogy elsődlegesen a termelő tevékenységet végző vállalkozások részére MFB Gazdaságélénkítési Bankgarancia Program kerüljön meghirdetésre, 8 milliárd forintos bankgarancia keretösszeggel, a tőkeösszeg 80%-ának megfelelő mértékű, pici alapú bankgarancia biztosításával vállalkozások éven túli lejáratú forgóeszközhiteleihez. Az 1.b) pont szerint a Kormány úgy dönt, hogy az MFB Gazdaságélénkítési Bankgarancia Program keretében az 1. számú Bank Zrt. által biztosított bankgarancia 90%-a erejéig a Magyar Köztársaság 2009. évi költségvetéséről szóló 2008. évi CII. törvény 35. § (2) bekezdésében meghatározott keretet terheli. Az MFBtv. 5. § (1) bekezdés b) pontja alapján vállalt jogszabályi alapú költségvetési készfizető kezességvállalásért az 1. számú Bank Zrt.-nek a program keretében nyújtott bankgarancia összegének 90%-ára kezességvállalási díjat kell fizetnie a Magyar Állam javára. Az 1. számú Bank Zrt. által fizetendő egyszeri, a vállalt bankgarancia futamidejéhez igazodó kezességvállalási díj mértéke egyéves bankgarancia esetén az állami kezességvállalással érintett összeg 0,3 %-a kétéves bankgarancia esetén 0,58%-a, hároméves bankgarancia esetén 0,75%-a, négyéves bankgarancia esetén 1,05%-a, ötéves bankgarancia esetén 2%-a.

- A MFB Gazdaságélénkítési Bankgarancia Program szabályait a 18/2009. számú Vezérigazgatói Utasítás, a Termékleírás, a Terméktájékoztató és az Útmutató alkották. A Termékleírás és az Útmutató 4.5. pontja szerint a bankgarancia nem vehető igénybe folyószámlahitelhez, rulírozó forgóeszközhitelhez, már meglévő forgóeszközhitelhez, így nem vehető igénybe olyan hitelhez/kölcsönhöz sem, amely egy meglévő hitel/kölcsön kiváltására irányul. Az MFB Bankgarancia csak új forgóeszközhitelhez/kölcsönhöz vehető igénybe. Az Útmutató 9. pontja szerint az 1. számú Bank Zrt.-nek benyújtott forgóeszköz hitelszerződés nem módosítható a bankgarancia nyilatkozat kiadásáig. Ellenkező esetben az 1. számú Bank Zrt. a bankgarancia nyilatkozat kibocsátását megtagadja.

- Az 1. számú Kft. és a 2. számú Kft. között alapanyag vásárlásról kiállított 82 darab számla sorszámai nem egyeznek a kiállításuk idejének sorrendjével az ítéletben meghatározott sorszámú számlák viszonyában.

- A törvényszék ítéletével kötelezte az 1. számú Bank Zrt.-t, hogy a 2. számú Bank Zrt. részére fizessen meg 1 686 769 230 forint főkövetelést és járulékait, az ítélőtábla ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A jogerős ítélet alapján az 1. számú Bank Zrt. 2 121 561 397 forintot fizetett meg a 2. számú Bank Zrt.-nek tőke, kamat, perköltség jogcímén.

[146]A Kúria a fentiek szerint megállapított és a harmadfokú eljárásban irányadó tényállás alapján vizsgálta a sérelmezett ellentétes döntés vonatkozásában a II. r. vádlott bűnössége megállapításának és a cselekmények jogi minősítésének kérdését.

[147]A Kúria megállapította, hogy törvényesen állapította meg az elsőfokú bíróság a másodfellebbezéssel érintett II. r. vádlott tekintetében a bűnösségét és a jogi minősítés is törvényes.

[148]A Btk. 396. § (1) bekezdés *a)* pontja szerint költségvetési csalást követ el, aki költségvetésbe történő befizetési kötelezettség, vagy költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában mást tévedésbe ejt, tévedésben tart, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy a valós tényt elhallgatja, és ezzel egy vagy több költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz. E jogszabályhely (5) bekezdése *a)* pontja alapján a büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a költségvetési csalás különösen jelentős vagyoni hátrányt okoz. A Btk. 459. § (6) bekezdés *e)* pontja értelmében a vagyoni hátrány ötszázmillió forint felett különösen jelentős.

[149]A Btk. 396. § (9) bekezdés *b)* pontja szerint vagyoni hátrány alatt érteni kell a költségvetésbe történő befizetési kötelezettség nem teljesítése miatt bekövetkezett bevételkiesést, valamint a költségvetésből jogosulatlanul igénybe vett vagy céltól eltérően felhasznált pénzeszközt is.

[150]A Btk. 373. § (1) bekezdése alapján csalást követ el az, aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart, és ezzel kárt okoz. A Btk. 373. § (5) bekezdés *a)* pontja szerint a büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a csalás különösen nagy kárt okoz. A Btk. 459. § (6) bekezdés *d)* pontja értelmében a kár ötvenmillió-egy és ötszázmillió forint között különösen nagy.

[151]A vállalkozások tartós forgóeszköz hiteléhez folyósítandó MFB Gazdaságélénkítési Bankgarancia Programról szóló 1122/2009. (VII. 23.) Kormány határozat 1. pontja szerint a Kormány a) a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságról szóló 2001. évi XX. törvény 2. § *k)* pontja alapján úgy határoz, hogy elsődlegesen a termelő tevékenységet végző vállalkozások részére MFB Gazdaságélénkítési Bankgarancia Program kerüljön meghirdetésre 50 milliárd forintos bankgarancia keretösszeggel, a tőkeösszeg 80%-ának megfelelő mértékű, piaci alapú bankgarancia biztosításával vállalkozások éven túli lejáratú forgóeszközhiteleihez; b) úgy dönt, hogy az MFB Gazdaságélénkítési Bankgarancia Program

keretében az MFB Magyar Fejlesztési Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság által biztosított bankgarancia 90%-a a Magyar Köztársaság 2009. évi költségvetéséről szóló 2008. évi CII. törvény 35. § (2) bekezdésében meghatározott keretet terheli. Az MFBtv. 5. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján vállalt jogszabályi alapú költségvetési készfizető kezességvállalásért az 1. számú Bank Zrt.-nek a program keretében nyújtott bankgarancia összegének 90%-ára kezességvállalási díjat kell fizetnie a Magyar Állam javára.

[152]A Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságról szóló 2001. évi XX. törvény elkövetéskor hatályos 5. § (1) bekezdés *b)* pontja értelmében az állam a központi költségvetés terhére készfizető kezesként felel az 1. számú Bank Zrt. által a Kormány határozata alapján nyújtott hitelfinanszírozásból, valamint harmadik fél javára vállalt készfizető kezességből és bankgaranciából származó kötelezettségek teljesítéséért.

[153]Az ítéleti tényállásban írt cselekmény minősítése tekintetében elsődlegesen abban a kérdésben kell dönteni, hogy ki a cselekmény sértettje. A tényállásból kitűnően néhai I. r. terhelt szándéka a 1122/20009. (VII. 23.) Kormányhatározat alapján az MFB Gazdaságélénkítő Bankgarancia Programban szabályozott bankgarancia megszerzésére irányult, melynek 90%-ára az állam készfizető kezességet vállalt.

[154]A cselekmény időszakában hatályos 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről (továbbiakban: korábbi Ptk.) 249. §-a határozta meg a bankgarancia fogalmát: A bank kötelezettséget vállalhat arra, hogy meghatározott feltételek – így különösen bizonyos esemény beállta vagy elmaradása, illetőleg okmányok benyújtása – esetében és határidőn belül a kedvezményezettnek a megállapított összeghatárig fizetést fog teljesíteni. A 1122/2009. (VII. 23.) Kormányhatározatban a Kormány az MFB által biztosított bankgarancia 90%-ára készfizető kezességet vállalt. A Programhoz kiadott terméktájékoztató szerint a bankgarancia vállalására vonatkozó kérelem elbírálásánál, a döntés előkészítés és döntéshozatal során a Terméktájékoztatóban foglalt eltérésekkel, az 1. számú Bank Zrt. belső szabályzatainak a hitelnyújtásra és kockázatvállalásra vonatkozó előírásai alapján kell eljárnia. Döntését megküldi a Gazdasági Minisztérium részére, amely írásban utasítja az 1. számú Bank Zrt.-t a végleges döntésről. Így az állami készfizető kezesség beváltására a 110/2006. (V. 5.) Korm. rendelet szabályozása az irányadó.

[155]A korábbi Ptk. szabályozása alapján készfizetőkezesség kötelezettje sortartási kifogással – a törvényben meghatározott, de jelen ügyre nem irányadó esetek kivételével – nem élhet.

[156]Az irányadó tényállás szerint néhai I. r. vádlott szándéka – melyhez a II. r. vádlott segítséget nyújtott – a 2. számú Bank Zrt. forgóeszköz hiteléhez a bankgarancia érvényesítése és az abból eredő pénzösszeg megszerzése volt, mert ebből kívánta a 2. számú Kft. a 2. számú Bank Zrt. felé fennálló korábbi hitelét törleszteni. Ebből pedig okszerűen következik, hogy a szándéka a kormányhatározat ismeretében a bankgarancia 90%-os mértékéig – az állami készfizetőkezesség alapján – az állam, míg a fennmaradó 10% tekintetében az 1. számú Bank Zrt. megkárosítása volt.

[157]A sértett személyének a meghatározása tekintetében annak nincs jelentősége, hogy a NAV megtagadta az 1. számú Bank Zrt. által érvényesített készfizetőkezesség alapján a bankgarancia 90%-ának a megfizetését, mert ennek alapja nem a jogi struktúra, hanem az 1. számú Bank Zrt.-nek a Program Terméktájékoztatójában írt előírásoktól való eltérése volt.

[158]A tényállás szerint néhai I. r. terhelt felvette a kapcsolatot a 2. számú Bank Zrt.-vel, mely pénzintézet részéről II. r. vádlottal egyeztetett folyamatosan. Ennek során mindkettőjük számára egyértelmű volt, hogy a 2. számú Kft. mennyire elnehezült anyagi helyzetben van, a több pénzintézet, különösen a 2. számú Bank Zrt. felé fennálló összesen több mint 7 milliárd forint hiteltartozása van. A 2. számú Kft. a 2. számú Bank Zrt. felé fennálló hiteleit fizetni nem tudta, ezért II. r. vádlott a hitel restrukturálásában állapodott meg akként, hogy – mivel a 2. számú Kft.-nek további hitelfelvételre nem volt lehetősége – az 1. számú Kft. veszi fel a forgóeszköz hitelt, melynek a Kormány által létrehozott Gazdaságélénkítő Bankgarancia Program keretében biztosított bankgarancia lesz a legerősebb biztosítéka és a felvett forgóeszközhitelt ténylegesen az I. r. vádlott a 2. számú Kft. 2. számú Bank Zrt. felé fennálló tartozásának csökkentésére fordítja.

[159]Mindebből következően a vádlottak szándéka az állam sérelmére elkövetett cselekmény tekintetében a forgóeszközhitel 80%-ára biztosított bankgarancia 90%-ának a megszerzése volt és ennek érdekében az 1. számú Bank Zrt.-t a 2. számú Bank Zrt. és az 1. számú Kft. között létrejött forgóeszközhitel tényleges felhasználási céljában, valamint az üzleti terv megvalósíthatóságában, valamint az 1. számú Kft. hitelvisszafizetési szándékában és a visszafizetés reális lehetőségében az I. r. vádlott tévedésbe ejtette. A NAV megtagadta a készfizetőkezesség érvényesítését, így az eredeti szándéktól eltérően azt nem sikerült beváltani, emiatt vagyoni hátrány nem érte az államot, és ennek hiányában a költségvetési csalás bűntette kísérleti szakban maradt.

[160]A költségvetési csalás kísérletének megvalósulását nem zárja ki, hogy ezen bűncselekmény eredményeképpen más jogalany is károsodott, mivel a szándékolt vagyoni hátrány, illetve jogtalan haszon az alanyi oldalon jelenik meg, a vagyoni hátrány, illetve jogtalan haszon a bűncselekménynek a célja és nem az eredménye (BH 2020.231.).

[161]Az 1. számú Bank Zrt. sérelmére elkövetett cselekmény tekintetében az I. r. vádlott tévedésbe ejtő magatartása alapján az 1. számú Bank Zrt.-t a bankgarancia 10%-ának megfelelő 172 000 000 forint kár érte. Az I. r. vádlott e magatartását jogtalan haszonszerzési célzattal követte el, mivel a szándéka arra irányult, hogy az 1. számú Kft. forgóeszközhiteléből a 2. számú Kft. 2. számú Bank Zrt. felé fennálló – korábbi – hitelét visszafizesse és ezáltal a 2. számú Kft. felszámolását elkerülje. Ez alapján egyértelmű, hogy az 1. számú Kft.-nek a forgóeszközhitel visszafizetése nem állt szándékában és arra reális esélye sem volt. Az I. r. vádlott szándéka, melyhez a II. r. vádlott segítséget nyújtott kizárólag arra irányult, hogy a bankgarancia

érvényesítésével a 2. számú Kft. korábbi banki hitelét átstrukturálja.

[162]A Kúria nem osztotta a védelemnek az 1. számú Bank Zrt. tudattartalma vonatkozásában kialakított álláspontját, ugyanis azon tények, hogy az 1. számú Bank Zrt. ismerte az 1. számú Kft., valamint a forgóeszközhitel esetében kezesi pozícióban lévő 2. számú Kft. vagyoni helyzetét, továbbá számolt annak a lehetőségével, hogy az 1. számú Kft. esetlegesen a forgóeszközhitelt a 2. számú Kft.-től vásárolt alapanyag kifizetésére fordítja, majd az ebből származó bevételt a 2. számú Kft. a 2. számú Bank Zrt. felé fennálló hitelének a törlesztésére fogja felhasználni, ami kizárólag a bankgaranciaprogram feltételrendszerének megkerüléseként értelmezhető, még nem jelenti azt, hogy az 1. számú Bank Zrt. egyértelműen tudta (tudattartalma kiterjedt) a bankgarancia alapját képező forgóeszközhitel tényleges célját. Ezen ismeretei ugyanis kizárólag abból eredtek, hogy az 1. számú Bank Zrt. elemezte a kockázati tényezőket, melynek során a fentiek lehetőségként, és nem az 1. számú Bank Zrt. által ismert tényként merültek fel és kerültek értékelésre, azaz a tévedésbe ejtést a kockázatot jelentő tények mérlegelése nem zárja ki. Azt pedig, hogy néhai I. r. terheltnek szándékában sem állt az 1. számú Kft. hitelét visszafizetni, az 1. számú Bank Zrt. nyilvánvalóan nem tudta, amennyiben ugyanis ezen ismeret birtokában lett volna, akkor nem kötött volna olyan ügyletet, amelyből legalább a 10%-ot kitevő 171 200 000 forint kára keletkezik.

[163]Az 1. számú Bank Zrt.-t a 10%-kal azonos összegű kár érte, az 1. számú Bank Zrt. azonban a 2001. évi XX. törvény 1. § (1) bekezdése értelmében egyszemélyes, zártkörű részvénytársaság formájában működő szakosított hitelintézet, azaz önálló jogi személy, és a részvényeinek a 100%-a az állam tulajdonában van [2001. évi XX. törvény 1. § (2) bek.].

[164]Az ítéleti tényállásban rögzített bűncselekményeket az követi el, aki a tévedésbe ejtést, megvalósítja, illetve a költségvetési csalás tekintetében valótlan nyilatkozatot is teszi. Aki pedig konkrét törvényi tényállási elemet nem valósít meg ezen bűncselekmények elkövetésekor, csupán részes lehet, a részes ugyanis cselekvőségével a bűncselekmény egyetlen tényállási elemét sem meríti ki, ellenkező esetben tettessé válik (BH 2018.102.II.).

[165]A részes felelősségének a megállapítására akkor kerülhet sor, ha a tényállás tartalmazza az alapbűncselekmény(ek) törvényi tényállási elemeit és a részes ahhoz nyújtott szándékos rábíró, vagy segítő magatartásának leírását (BH 2022.67.I.).

[166]A bűnsegéd tudata átfogja, hogy a tettes szándéka milyen bűncselekmény elkövetésére irányul, és ehhez a tényállásszerű cselekményhez nyújt segítséget.

[167]Az I. r. vádlott bűnösségét az elsőfokú bíróság az általa megállapított tényállás alapján a költségvetési csalás és a csalás bűntettében közvetett tettesi alakzatban mondta ki, mivel az 1. számú Kft. képviseletére jogosult 1. számú tanú a hitel tényleges célját tekintve tévedésben volt és ténylegesen I. r. vádlott utasításai alapján járt el.

[168]A II. r. vádlott munkája során került kapcsolatba néhai I. r. vádlottal, a munkakör ellátásához szükséges szabályokat kifogástalanul ismeri, a 2. számú Bank Zrt.-nél a minősített követelések specialistája volt. A 2. számú Bank Zrt. részéről ő kezelte a 2. számú Kft. hiteleit, tudomással bírt arról, hogy a 2. számú Kft. működése tovább nem hitelezhető, tudomással bírt arról, hogy a társaságnak mely bank felé milyen összegű hitelállománya van. A tényállásban rögzített forgóeszközhitel kapcsán kötelessége volt megismerni az 1. számú Kft. gazdálkodását, anyagi helyzetét. Tény, hogy közreműködésével a 2. számú Kft. öt hitelszerződését átütemezték annak érdekében, hogy ne legyen lejárt tartozása. II. r. vádlott saját maga kérte a 2. számú Kft. KHR rendszerből való törlését, továbbá a forgóeszközhitel szerződés felmondásáig érdemi intézkedést nem foganatosított a társasággal szemben. Mindezen tényekből aggálytalanul lehetett következtetni arra, hogy II. r. vádlott ismerte néhai I. r. terhelt szándékát és ahhoz szándékosan segítséget nyújtott.

[169]A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint II. r. vádlott felbujtóként követte el a terhére rótt bűncselekményeket, mivel a tényállás szerint II. r. vádlott volt az, aki javasolta néhai I. r. terheltnek azt a pénzügyi konstrukciót, amely szerint az 1. számú Kft.-vel a 2. számú Bank Zrt. színlelt forgóeszközhitel szerződést köt, az az alapján felveendő összeget a 2. számú Kft. 2. számú Bank Zrt.-vel szemben fennálló tartozásának mérséklésére fordítják, és a forgóeszközhitelt az 1. számú Bank Zrt.-vel „fizettetik meg” a bankgarancia lehívásával, ezen magatartás pedig túlmutat a bűnsegédi tevékenységen, felbujtói magatartásnak felel meg.

[170]Az elsőfokú bíróság e tekintetben a vádlottak egymással részben ellentétes vallomásait értékelve állapította meg a tényállást, melyet a harmadfokú bíróság a fenti – iratok alapján eszközölt – kiegészítésekkel visszaállított.

[171]A tényállás (elsőfokú ítélet 7. oldal vége, 8. oldal első három bekezdés) szerint néhai I. r. terhelt az egyeztetések során tájékoztatást kért II. r. vádlottól arról, hogy a cégcsoport jogosult-e a Gazdaságélénkítési Bankgarancia Programban való részvételre, majd megállapodtak a konstrukcióban. A tényállás tehát nem azt tartalmazza, hogy néhai I. r. terheltnek eleinte nem állt szándékában bűncselekmények elkövetésével csökkenteni a 2. számú Bank Zrt. felé fennálló tartozását és erre II. r. vádlott bírta őt rá, hanem azt tartalmazza, hogy néhai I. r. terhelt részt kívánt venni a Gazdaságélénkítési Bankgarancia Programban, annak lehetőségeiről, módjáról, feltételeiről érdeklődött II. r. vádlottól, aki szakismeretei birtokában nem rávette a bűncselekmények elkövetésére néhai I. r. terheltet, hanem ahhoz szándékosan segítséget nyújtott, magatartása tehát a Btk. 14. § (2) bekezdésében meghatározott bűnsegédi.

[172]Mindezek alapján a Kúria II. r. vádlott bűnösségét költségvetési csalás bűntettének kísérletében [Btk. 396. § (1) bek. *a)* pont és (5) bek. *a)* pont], valamint csalás bűntettében [Btk. 373. § (1) bek. és (6) bek. *a)* pont] állapította meg, melyeket bűnsegédként [Btk. 14. § (2) bek.] követett el.

[173]Az ügyészi fellebbezés büntetéskiszabás körében is súlyosításra irányult.

[174]A harmadfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a büntetéskiszabási körülményeket

feltárta, azokat számba vette és súlyukra tekintettel értékelte. Enyhítő körülményként értékelte II. r. vádlott büntetlen előéletét, azt, hogy 4 gyermeke eltartásáról gondoskodik, a költségvetési csalás kísérleti szakban maradt, a bűncselekményeket bűnsegédként követte el, valamint az időmúlást. Súlyosító körülményként vette figyelembe a költségvetési csalás elszaporodottságát, valamint azt, hogy a vagyoni hátrány és a csalási kár mértéke is a minősítést megalapozó értékhatár háromszorosa. A Kúria ezt azzal egészíti ki, hogy a másodfokú bíróság ítéletének kihirdetése óta eltelt időmúlás további enyhítő körülmény.

[175] A Kúria a II. r. vádlottal szemben – a Btk. 81. § (1) és (2) bekezdésére tekintettel – halmazati büntetést szabott ki. Az irányadó halmazati büntetési tételkeret 5 évtől 15 évig terjedő szabadságvesztés. A nagyszámú enyhítő körülményre tekintettel, különösen a II. r. vádlott bűnsegédi elkövetői alakzatára és a költségvetési csalás bűntettének kísérleti szakban maradására – a Btk. 82. § (1) bekezdés és (2) bekezdés *b)* pontjának alkalmazásával – a szabadságvesztés tartamát a Kúria 2 évben állapította meg, melynek során kiemelt jelentőséget tulajdonított II. r. vádlott rendezett személyi (családi) körülményeinek is. A szabadságvesztés végrehajtási fokozata a Btk. 37. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján börtön. A II. r. vádlottnak fel nem róható jelentős időmúlásra (az elkövetési idő óta közel 15 év telt el) tekintettel a szabadságvesztés büntetés végrehajtását a Kúria a Be. 85. § (1) bekezdése szerint próbaidőre felfüggesztette, mivel II. r. vádlott személyi körülményei és a büntetőeljárás időtartama alatt tanúsított magatartása alapján alaposan feltehető, hogy a büntetés célja annak végrehajtása nélkül is elérhető. A próbaidő tartamát a Btk. 85. § (2) bekezdésében meghatározott keretek között a törvényi maximumhoz közelálló 4 évben határozta meg, figyelemmel a bűncselekmények tárgyi súlyára.

[176] A Be. 38. § (2) bekezdése értelmében megállapította, hogy a szabadságvesztés esetleges végrehajtása esetén a II. r. terhelt legkorábban a szabadságvesztés büntetése kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

[177] A II. r. vádlott a bűncselekményeket foglalkozási szabályainak megszegésével követte el, így a Btk. 52. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján foglalkozástól eltiltás büntetés kiszabására is lehetőség van, melyre az ügyészség a fellebbezésében indítványt tett. A Kúria a II. r. vádlott büntetlen előéletére és a családi körülményeire – 4 gyermek eltartásáról gondoskodik –, valamint a közel 15 éves időmúlásra is tekintettel e büntetési nem alkalmazását nem tartotta indokoltnak, az a Btk. 80. § (1) bekezdésében meghatározott büntetési célok érvényre juttatásán túlmenő hátrányt jelentene.

[178] A másodfokú bíróság a magánfél polgári jogi igényét a II. r. vádlott felmentésére tekintettel a Be. 560. § (1) bekezdés *a)* és *b)* pontja, valamint a (4) bekezdés alapján a törvény egyéb útjára utasította. Ezen rendelkezés érdemben helyes, azonban annak jogszabályi alapja a másodfokú ítélet megváltoztatása okából eltérő. A harmadfokú bíróság a Be. 560. § (1) bekezdés *m)* pontjában írt okból a törvény egyéb útjára utasította a magánfél polgári jogi igényének érvényesítését, mivel annak a büntetőeljárásban való érdemi elbírálását más körülmény –, a polgári anyagi szabályoknak az érvényre juttatása – kizárja. A Ptk. 6:519. § első mondata értelmében, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Ugyanakkor a tényállásból kitűnően a kárt és a vagyoni hátrányt néhai I. r. terhelt tettesként, II. r. vádlott bűnsegédként okozta. Erre tekintettel a Ptk. 6:524. § (2) bekezdésében írt felróhatóság arányának és a sértetti közrehatás kártérítésnél értékelendő mértékének meghatározása a büntetőeljárás harmadfokú szakaszában nem lehetséges.

[179] A harmadfokú bíróság megállapította II. r. vádlott bűnösségét, az elsőfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség megfizetésére kötelezte a Be. 574. § (1) és (4) bekezdése alkalmazásával.

(Kúria Bhar.I.90/2025/6.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM
POLGÁRI SZAKÁG

266 I. Vadászterület tulajdonosi közösségének gyűlésén valamely földtulajdonos képviseletében részt vett személy érvénytelen meghatalmazása akkor eredményezi a gyűlésen hozott határozatok érvénytelenségét, ha az érvénytelen meghatalmazással leadott szavazatszám figyelmen kívül hagyásával nem teljesül a vizsgált határozatok meghozatalához szükséges szótöbbség.
II. A tulajdonosi közösség gyűlésén hozott határozat megtámadásának két alternatív oka az okszerű gazdálkodás sérelme, illetve a kisebbségben maradt földtulajdonos jogos érdekeinek lényeges sérelme. Kisebbségi érdeksérelem miatt akkor támadható megalapozottan a tulajdonosi közösség gyűlésének határozata, ha a sérelem lényeges, a megsértett érdek jogos, és azt a sérelmet szenvedett kisebbség közvetlenül a többséggel szemben szenvedi el a határozat eredményeként [1996. évi LV. törvény (Vtv.) 12. § (1) bek., 14. § (3) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A Kormányhivatal a 2016. augusztus 5. napján jogerőre emelkedett határozatában megállapította egy vadászterület határát, és nyilvántartásba vette a vadászterület földtulajdonosi közösségét, a per alperesét, azzal, hogy a vadászterület becsült kiterjedése 4.960 ha.

[2] A másodfokú hatóság a határozatot a határleírás tekintetében megváltoztatta, és a vadászterület becsült kiterjedését 5.442 ha-ban állapította meg.

[3] A Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság egy 2019-ben meghozott végzésével elrendelte egy kijavító határozat teljes halasztó hatályát.

[4] Egy személy a fenti vadászterület több mint egyötödének képviseletében kezdeményezte az alperes tulajdonosi közössége gyűlésének hirdetményi összehívását 2020. október 22. napjának 9 órájára.

[5] Az így összehívott tulajdonosi gyűlésről felvett jegyzőkönyv szerint a regisztráció 9 óra 17 perckor megkezdődött, eredményének megállapítása 16 óra 7 perckor történt.

[6] A földtulajdonosi gyűlés a következő határozatokat hozta: megállapította a megjelentek képviseleti jogát összesen 4.555,4440 ha területtel; levezető elnököt választott; a földtulajdonosi közösség közös képviselőjét megválasztotta; rögzítette a közös képviselő adatait, és kiegészítette a Működési Szabályzat 1. pontját a földtulajdonosi közösség gyűlésének összehívására vonatkozó rendelkezésekkel, a 2. pontot a közös képviselő tiszteletdíjával.

A kereset és az ellenkérelmem

[8] A felperesek mint ingatlan-tulajdonosok keresetükben az alperes 2020. október 22. napján megtartott tulajdonosi gyűlésén meghozott 1-4/2020. (X. 22.) számú határozatok érvénytelenségének megállapítását kérték.

[9] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

[10] A bíróság a pert az I. rendű felperes vonatkozásában jogerősen megszüntette.

Az első- és a másodfokú határozat

[11] Az elsőfokú bíróság megismételt eljárásban hozott ítéletével a felperesek keresetét elutasította.

[12] A II. rendű, III. rendű és IV. rendű felperesek fellebbezése alapján eljárt másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – eltérő indokolással – helybenhagyta.

Felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem

[18] A jogerős ítélet ellen a II. rendű, III. rendű és IV. rendű felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, egyben a felülvizsgálat engedélyezésére irányuló kérelmet.

[19] Felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen a keresetüknek helyt adó döntéssel az alperes 2020. október 22-én tartott tulajdonosi közösségi gyűlésén hozott 1-4/2020. (X. 22.) számú határozatok érvénytelenségének megállapítását, másodlagosan a másodfokon eljárt bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérték.

[31] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

[33] A Kúria a jogerős ítéletet a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálat kérelem korlátain belül így vizsgálta felül, és azt az ott megjelölt okból nem találta jogszabálysértőnek.

[35] Leszögezi a Kúria, hogy a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 14. § (3) bekezdésében intézményesített pertípus sajátosságait korábban több – jelen ügyben változatlanul irányadónak tekintett – határozatában értelmezte már.

[36] Kimondta, hogy a Vtv. 14. § (3) bekezdése sui generis igényérvényesítési lehetőség a társult vadászati jog esetén a tulajdonosi közösség gyűlésének a törvény 12. § (1) bekezdésében megnevezett tárgykörökben hozott határozatai bíróság előtti megtámadására. Az adott pertípus a többségi akarattal meghozott döntésekkel szemben – a többségi határozattal okozott sérelem orvoslására – garanciális jelentőséggel, de kivételes jelleggel biztosítja a kisebbségben maradt földtulajdonosok polgári jogi jogvédelmét. A tulajdonosi közösség gyűlésén a képviselet formájáról és a képviselő személyéről, valamint a vadászterület határának megváltoztatására irányuló kérelem

előterjesztéséről, illetve a vadászati jog gyakorlásának, hasznosításának módjáról és feltételeiről szavazattöbbséggel hozott határozatokat [Vtv. 12. § (1) bekezdés] a gyűlésről önhibáján kívül távol maradt földtulajdonos és a gyűlésen megjelent, de a meghozott határozatokkal egyet nem értő kisebbségben maradt földtulajdonos annak állításával és bizonyításával támadhatja a bíróság előtt, hogy a támadott határozat az okszerű gazdálkodást sérti, avagy a kisebbségben maradt perindító földtulajdonos jogos érdekeinek lényeges sérelmével jár. A felperesnek a Vtv. 14. § (3) bekezdésére alapított keresete ténybeli alapját, az egyes határozatok tartalmára vetítetten a konkrét jogsérelmet a törvény 14. § (3) bekezdésében megnevezett indokok szerint, a perindítási határidőn belül kell előadnia: vagyis azt, hogy a többségi döntés milyen okból és mennyiben sérti az okszerű gazdálkodást, illetve hogy miként befolyásolja a saját földtulajdonából eredő jogosultságait olyan mértékben, hogy az a jogos érdekeinek lényeges sérelméhez vezet (Pfv.20.729/2021/6., Pfv.20.604/2019/6., Pfv.21.368/2017/4.).

[37] A Vtv. 14. § (3) bekezdésében intézményesített jogvédelmi lehetőség lényege az, hogy a tulajdoni hányad szerinti kisebbség nem köteles alávetni magát a többségi döntésnek, ha az az okszerű gazdálkodás követelményét sérti, vagy lényegesen csorbítja a kisebbség jogos érdekeit. Míg az okszerű gazdálkodás követelménye a tulajdonosi közösség egészét – és csak ezen belül a kisebbséget is – érintő érdek, a kisebbség jogos érdekét védő alanyi jogosultság egyéb, a kisebbséget érintően kimutatható érdek, amelynek érvényesítésétől a többség a szavazati ereje útján zárja el a kisebbséget. A kisebbségi érdeksérelem jogos és lényeges kell legyen, melyet a kisebbségnek a határozat eredményeként a többséggel szemben kell elszenvednie (Pfv.20.468/2022/8.).

[38] Mivel a Vtv. 14. § (3) bekezdése az ott meghatározott tartalmi okokból teszi lehetővé a többségi határozat megtámadását, a tulajdonosi közösség gyűlésének összehívását és az ezzel kapcsolatos hirdetményt érintő alaki kifogások nem feleltethetők meg sem az okszerű gazdálkodás sérelmének, sem a kisebbségben maradt földtulajdonos jogos érdekei lényeges sérelmének (Pfv.20.910/2023/4.).

[39] Polgári és közigazgatási perben egyaránt felmerült kérdés irányadó szempontrendszerével azonos következtetéssel mondta ki a Kúria a fentieken túl, hogy a tulajdonosi közösség gyűlésének összehívásával kapcsolatos szabályok betartásának ellenőrzése nem tartozik a polgári bíróság hatáskörébe: erre alapítottan a Vtv. 14. § (3) bekezdése szerint nem illeti meg a kisebbségben maradt földtulajdonost a többségi határozat megtámadásának joga. A vadászterület földtulajdonosi közössége gyűlésének összehívására irányuló hirdetmény közzététele iránti kérelem hatósági bejelentés. A tulajdonosi gyűlés összehívására irányuló hirdetmény közzétételére a vadászati hatóság előtt indult eljárás az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) hatálya alá tartozó hatósági eljárás (Pfv.20.604/2019/6., Kfv.37.896/2022/5.).

[40] Abból következően ugyanakkor, hogy a tulajdonosi közösség gyűlésén a földtulajdonos képviseletében részt vett személy a képviseleti jogát igazolni köteles, illetve, hogy a Vtv. 14. § (3) bekezdésének keretei között a törvény 12. § (1) bekezdése alapján, azaz az ott írt tárgykörökben szavazattöbbséggel meghozott határozatok felülvizsgálata kérhető a bíróságtól, a nem igazolt képviselet megalapozhatja a polgári perben a tulajdonosi közösség gyűlésén hozott határozatok érvénytelenségét, de csak akkor, ha az érvénytelen meghatalmazásra (meghatalmazásokra) tekintettel hiányzik a megjelent földtulajdonosoknak a tulajdonukban álló földterület aránya szerint számított szavazattöbbsége [Vtv. 12. § (1) bekezdés, Pfv.20.729/2021/6.]. Az érvénytelen meghatalmazások tehát akkor eredményezik a bíróság előtt támadott határozatok érvénytelenségét, ha az érvénytelen meghatalmazásokkal leadott szavazatszám figyelmen kívül hagyásával nem teljesül a vizsgált határozatok meghozatalához a Vtv. 12. § (1) bekezdése szerint szükséges szótöbbség.

[41] Az előzőeket jelen ügyre konkretizáltan rögzíti a Kúria, hogy tévesen hivatkozott a felülvizsgálati kérelem a Vtv. 14. § (3) bekezdésében szabályozott perre tartozó körülményként a tulajdonosi közösség 2020. október 22-i gyűlése összehívásának szabálytalanságára, a hirdetmény közzétételét kezdeményező személy legitimációjának hiányára, és a kisebbségi jogsérelem általános, a perbeli jogintézménytől elszakított megközelítésével arra is, hogy önmagában a gyűlés összehívásának nem szabályszerű jellege megalapozza a kisebbségben maradt, illetve a határozathozatalban részt nem vett földtulajdonos felperesek jogos érdekeinek lényeges sérelmét.

[42] Az előzőekben már ismertetett közzétett kúriai döntések elvi megállapításain túl kiemeli a Kúria, hogy a jogalkotó a Vtv. 2019. január 11-től hatályos többelemű módosításával – idetartozóan a vadászati hatóság hatáskörének kiegészült szabályával és az ellene közigazgatási úton igénybevehető jogorvoslattal, valamint a polgári peres eljárás lehetséges tárgyának szűkítésével – világosan elhatárolta a vadászterület földtulajdonosi közösségének összehívásával és a gyűlésen meghozott határozatokkal szembeni jogorvoslati lehetőségeket, a közigazgatási és a polgári peres utat, és azok kereteit.

[43] Egyértelművé teszi egyfelől a Vtv. 14. § (1)–(2a) bekezdései szerint módosult szabályozás, hogy az (1) bekezdésben nevesített személyi kör (a vadászterület összes tulajdonosának a tulajdoni hányada arányában számított egyötöde) a tulajdonosi gyűlés összehívásának csupán kezdeményezője; a gyűlés hirdetmény közzétételével való összehívása a kérelemről döntő vadászati hatóság aktusa. Ezzel összhangban kikerült egyben a Vtv.-ből az a korábbi rendelkezés, amely a törvény 2019. január 10-ig hatályos 14. § (2) bekezdésében lényegében változatlan tartalommal azt mondta ki, hogy érvényes határozat csak a tulajdonosi közösség szabályszerűen összehívott gyűlésén hozható. A földtulajdonosi közösség gyűlése összehívásának szabálytanságára alapítottan nem támadhatók megalapozottan a gyűlésen hozott határozatok a Vtv. 14. § (3) bekezdése szerint indított polgári perben.

[44] A meghatalmazások érvénytelenségére alapított kereseti tényállítás a Vtv. 12. § (1) bekezdésével összefüggésben, de csak abban az esetben lett volna

érdemben vizsgálható a perben, ha a felperesek egyben azt is állítják és le is vezetik, hogy a kieső meghatalmazások miatt hiányzó szavazatokra figyelemmel nem teljesült a határozatok meghozatalához a gyűlésen megjelent földtulajdonosok számához viszonyított szótöbbség a Vtv. 12. § (1) bekezdése szerint.

[45] A felülvizsgálatot kérő felperesek azonban korábban a perben és a felülvizsgálati eljárásban is csak a kifogásolt meghatalmazások érvénytelenségével érveltek, ezen túlmenő hivatkozásuk nem volt. Kereseti állításuk sem volt arra, hogy az érvénytelen meghatalmazások figyelmen kívül hagyásával ne lett volna meg a tulajdonosi közösség keresettel támadott döntéseinek meghozatalához a szükséges szavazattöbbség. Nem állították – és nem is mutatták ki – a II. rendű, III. rendű és IV. rendű felperesek, hogy az egyes határozatok meghozatalára kihatott-e, ha igen, miként az általuk érvénytelennek tartott meghatalmazások ténye. A hiányos kereseti állítások miatt nem kellett érdemben állást foglalni az ügyben a kifogásolt meghatalmazások szabályosságáról, a jogerős ítélet ezért nem volt jogszabálysértő.

[46] Egyetértett a Kúria az ügyben másodfokon eljárt bírósággal abban, hogy a II. rendű, III. rendű és IV. rendű felpereseknek nem volt a Vtv. 14. § (3) bekezdésében nevesített megtámadási oknak megfeleltethető állítása a szavazattöbbséggel hozott határozatok eredményeként őket ért, valamely jogos érdekükben jelentkező lényeges sérelemre sem.

[47] A tulajdonosi közösség gyűlésén hozott határozat kisebbségi érdeksérelem miatt akkor támadható megalapozottan, ha a sérelem lényeges, a megsértett érdek jogos, és azt a sérelmet szenvedett kisebbség közvetlenül a többséggel szemben a határozat eredményeként szenvedi el.

[48] A tulajdonosi gyűlés összehívásának ide nem tartozó kérdéskörén túl nem volt az előzőek szerint értékelhető a felülvizsgálati kérelemnek az a hivatkozása sem, amelyet a II. rendű, a III. rendű és a IV. rendű felperes a korábban előadottaktól új ténybeli alapon a gyűlésen megválasztott képviselő személyével szemben fogalmaztak meg. Az új tények megjelölésével, új aspektusból felhozott érveik figyelembevételét a Vtv. 14. § (3) bekezdésében írt perindítási határidő szabálya és a felülvizsgálati eljárás ismertetett korlátai egyformán kizárták, és hivatkozásuk érdemben sem volt alaposnak tekinthető. A közösség képviseletéről hozott döntés – ahogy a képviselő személyével szemben megfogalmazott, a tevékenysége helyes ellátását megkérdőjelező aggályok is – a tulajdonosi közösség egészét érinti: a jelzett határozattal a kisebbség sérelme csak a közösség részeként, a közösség egészének sérelmén keresztül fogható fel, nem értelmezhető a kisebbség jogos érdekei lényeges sérelmét előidézőként.

[52] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

(Kúria Pfv.III.20.632/2025/4.)

267 I. A használat szolgalomszerűségének megítélése nem bizonyítékértékelésen alapuló ténykérdés, hanem a megállapított tényekből levont anyagi jogi következtetés (anyagi jogkérdés), ami az anyagi jog megsértése körében vizsgálható.

II. A telki szolgalmi jog nem jelentheti a tulajdonjog részjogosítványainak szinte teljes körű átengedését. A telki szolgalom célja nem lehet olyan kizárólagos és általános jellegű területhasználat, amely alapján az uralkodó telek mindenkori birtokosa a szolgáló teleknek az uralkodó telekkel szomszédos részét általános jelleggel és kizárólagosan birtokolhatja, használhatja, hasznosíthatja, valamint mindezek jogát másnak átengedheti.

III. Ha az ingatlan egy részére irányuló tulajdonjog elbirtoklási igény érvényesítése – az ingatlan megoszthatóságának hiánya miatt – akadályba ütközik, úgy a felperes alappal nem érvényesíthet olyan telki szolgalom elbirtoklása iránti igényt, amelyben a telki szolgalom tartalma az el nem birtokolható tulajdonjog részjogosítványaival szinte teljesen megegyezik [1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 98. §, 99. §, 112. §, 121. § (4) bek., 166. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperesek tulajdonában álló lakóház, udvar, gazdasági épület megnevezésű belterületi ingatlannal (a továbbiakban: felperesi ingatlan) szomszédos az I–II. rendű alperesek tulajdonában álló lakóház, udvar megnevezésű ingatlan (a továbbiakban: alperesi ingatlan). Az alperesi ingatlanra bejegyzett terhek jogosultjai a III–VI. és IX. rendű alperesek.

[2] A felperesi ingatlan 3/12–3/12 tulajdoni hányadát a II–III. rendű felperesek 2006-ban, 6/12 tulajdoni hányadát az I. rendű felperes 2014-ben vásárolta meg. Az I–II. rendű alperesek 1989 óta tulajdonosai az alperesi ingatlannak 1/2–1/2 arányban. Az ingatlanokat elválasztó kerítés nem az ingatlan-nyilvántartási telekhatáron létesült, annak nyomvonala részben az alperesi ingatlanon húzódik. Ennek következtében az alperesi ingatlanból a kerítés által leválasztott 27 m² nagyságú területet (a továbbiakban: perrel érintett terület) a felperesek használnak. Az ingatlanok jelenlegi leválasztása már 1991-ben megvalósult akként, hogy a felperesi ingatlanon a hátsó kertbe vezető lépcsőt kiépítették, valamint a garázsig gépkocsibeállót készítettek, továbbá kukatárolót helyeztek el a gépkocsibeálló jobb oldalán. A felperesi ingatlan akkori tulajdonosai még nem létesítettek virágágyást, hanem a hátsó kertbe vezető lépcsőig terjedő teljes területet gépkocsival való bejárásra használták.

[3] Az I. rendű alperes 2016-ban megkereste az I. rendű felperest azzal, hogy az alperesi ingatlant kimérette, mert építkezni szeretne, és a kerítés nem az ingatlan-nyilvántartás szerinti nyomvonalon húzódik, hanem az alperesi ingatlanból a perrel érintett területet kihasítva a határon túlterjeszkedik. Az I. rendű alperes felajánlotta, hogy a perrel érintett területet kész a felperesek részére bérbe adni, valamint kilátásba helyezte, hogy a perrel érintett terület birtokbavétele iránt pert fog indítani. Az I. rendű alperes ajánlatát a felperesek nem fogadták el.

A kereset és az alperesek védekezése

[4] A felperesek megváltoztatott keresetükben elsődlegesen a perrel érintett területre a változási vázrajz szerint a felperesi ingatlant illető és az alperesi ingatlant terhelő, a garázs és a hátsó kert megközelítésére, átjárásra vonatkozó, valamint használati célú és támfalcélú telki szolgalmi jog bejegyzésének tűrésére kérték kötelezni az alpereseket. Másodlagosan annak megállapítását

kérték, hogy a perrel érintett területre területhasználati jog illeti meg őket, valamint ennek tűrésére kérték kötelezni az alpereseket.

[5] Elsődleges keresetüket elbirtoklásra hivatkozva arra alapították, hogy a telki szolgalmi jogot már jogelődeik megszerezték 2002. augusztus 31-én, de ha ez nem nyerne bizonyítást, akkor az elbirtoklás 2008. október 21-én mindenképpen bekövetkezett. A felperesi ingatlan rendeltetésszerű használatához szükséges a perrel érintett terület, miután azt a garázs és a hátsó kert megközelítésére használják, a területen növénykultúra is van, valamint kukatárolásra kialakítottak egy zárt, fedett részt is. A perrel érintett terület egésze egy egységet alkot, mert azt a garázsba történő behajtáshoz mindenképpen szükséges igénybe venniük. Korábban a telkeket a kerületi tanács mérte ki, amely utóbb pontatlannak bizonyult, ugyanakkor a kerítéseket ennek megfelelően alakították ki. Szolgalom hiányában a kapubejárót át kellene alakítani, amely a helyi építési rendelet miatt a két ikerházrész garázsaiba való bejárást mindegyikük számára ellehetetlenítené. A perrel érintett területen lévő virágágyás szerves részét képezi az oldalkertnek, az a közlekedési folyosó része. A kukatároló vonatkozásában arra hivatkoztak, hogy a felperesi ingatlanon nincs másik olyan terület, ahol az elhelyezhető lenne, valamint hivatkoztak az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 2. § 10. pontjára is. Az épület mellett található hátsó lépcső a felperesi ingatlan hátsó részének a megközelítéséhez szükséges. Az ingatlanok közötti kerítés támfalként szolgál, ez tartja az alperesi ingatlanon lévő földtömeget, mert a felperesi ingatlan lejjebb található. Az ingatlanok használata már több évtizede kialakult, amely ellen az I–II. rendű alperesek soha nem tiltakoztak, így az elbirtoklás megtörtént. Az ingatlanuk rendeltetésszerű használatában az elmúlt évtizedek alatt nem történt lényeges változás. Az I–II. rendű alpereseket semmi nem akadályozta abban, hogy amikor az ingatlanukat megvásárolták, azt földmérővel felméressék.

[6] Másodlagos keresetükkel kapcsolatban előadták, a kért megállapítás az I–II. rendű alperesekkel szembeni azon joguk megóvásához szükséges, hogy a felperesi ingatlant háborítatlanul, zavartalanul használhassák, birtokolhassák anélkül, hogy a több mint két évtizede fennálló birtok- és használati viszonyokat meg kelljen változtatni, azon az egész ingatlanra kiterjedő aránytalan, az ingatlan használhatóságát jelentősen csökkentő átalakításokat kelljen elvégezni.

[7] Az I–II. rendű alperesek kérték a kereset elutasítását.

[8] Indokolásuk szerint elbirtoklás nem következett be, mert az ahhoz szükséges tíz év nem telt el. Maguk a felperesek állítják, hogy a telekhatár-anomália 2016-ban derült ki, mindkét fél ekkor szerzett tudomást erről, így korábban nem voltak abban a helyzetben, hogy ezt az állapotot kifogásolják. Amikor a helyzet a tudomásukra jutott, az I. rendű alperes azonnal tiltakozott az I. rendű felperes használata ellen és birtokvédelmi pert indított. Vitatták, hogy a szolgalmi jog elbirtoklásának feltételei bekövetkeztek. A szolgalmi jog megszerzése körében nem lehet kényelmi vonatkozású kérdéseket vizsgálni. Vitatták, hogy szolgalmi jog nélkül ellehetetlenülne a felperesi ingatlan rendeltetésszerű használata. Egy földmérési hibáról van szó, ami azonban nem alkalmas szolgalom alapítására, annak elbirtoklására. A felperesi épület a terveknek megfelelően az ingatlan-nyilvántartás szerinti telekhatártól három méterre épült. Ha a felperesek nem tudják a hátsó kertrészt megközelíteni, az az ingatlanukon létesített terasz miatt van, amely nem szerepel az eredeti tervekben. A felperesi házon van egy hátsó kijárat, amin keresztül a kertrész megközelíthető. Túlépítésre hivatkozva nem lehet indokolni a szolgalmi jog szükségességét sem a garázs használata, sem a hátsó lépcső vonatkozásában. A virágágyás vagy a parkolást megnehezítő egyéb kertelem nem szükséges a biztonságos gépjárműforgalomhoz, valamint a felperesi ingatlan rendeltetésszerű használatához, az csak akadályozza a ki- és beállást. A felperesi garázskapu bármikor átalakítható, a kukatároló pedig nem minősül épületnek, az bárhol létesíthető. Vitatták, hogy a kerítés támfalként szolgálna. Ha pedig így lenne, akkor fordított helyzet állna fenn, és a felperesi ingatlan lenne a szolgáló telek.

[9] A másodlagos kereset alaposságát is vitatták, mert azzal kapcsolatban a felperesek nem jelöltek meg anyagi jogszabályi rendelkezést. A megállapítási kereset feltételei nem állnak fenn, egyebekben a felperesek részére a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) egyetlen rendelkezése sem keletkeztet jogcímet az ingatlan használatára.

[10] A III–VI. rendű alperesek nem ellenezték a kereset teljesítését. A IX. rendű alperes ellenkérelme szerint vele szemben nem indokolt a kereset fenntartása.

Az első- és a másodfokú ítélet

[11] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.

[12] Indokolása szerint az I–II. rendű alperesek hivatkozhatnak az elbirtoklási idő nyugvására, ugyanakkor nem adtak elő olyan okot, amely menthető oknak minősülne. Nem tekinthető ilyennek az, hogy az I–II. rendű alpereseknek nem volt tudomásuk arról, a kerítés nem az ingatlan-nyilvántartási telekhatáron húzódik. Semmi sem akadályozta őket abban, hogy annak helyéről meggyőződjenek.

[13] A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 164. § (1) bekezdése alapján a felpereseknek kellett bizonyítaniuk, hogy jogelődeik a perrel érintett területet a garázs és a hátsó kert megközelítésére, valamint támfalként és virágágyás gondozására, továbbá kukatárolásra tíz éven át használták, amely használat ellen a birtokos tíz éven át nem tiltakozott. A felperesek a perrel érintett teljes területre állították a telki szolgalom elbirtoklását, az egyes célok vonatkozásában nem volt külön keresetük, azzal kapcsolatban konkrét külön területek nagyságát nem is jelölték meg. Ebből következően, ha a teljes területre vonatkozó szolgalom elbirtoklását az általuk hivatkozott célok közül csupán egy esetben nem tudják bizonyítani, úgy a teljes területre alaptalan a szolgalmi jog elbirtoklására vonatkozó kereset.

[14] Értékelése szerint a felperesek bizonyítási kötelezettségüknek nem tudtak eleget tenni, így nem bizonyították, hogy a telki szolgalmi jogot

elbirtoklással megszerezték 2002. augusztus 31-én. E körben ismertette a kihallgatott tanúk vallomásait. Ezek értékelése alapján arra a következtetésre jutott, a felperesek nem tudták igazolni a 2002. augusztus 31-én bekövetkezett elbirtokláshoz szükséges tíz év szakadatlan használatot: a tanúk 1992 és 1994 között a perrel érintett terület használatáról nem tudtak nyilatkozni, 1994 és 1998 között nem nyert bizonyítást, hogy a perrel érintett területet a hátsó kert megközelítésére használták, valamint az sem, hogy ott volt a felperesek kukatárolója, továbbá 1994 után azt sem, hogy folyamatosan virágágyások gondozására használták a területet. A tanúk azt sem bizonyították, hogy a perrel érintett területen lévő kerítést a felperesi jogelődök támfalként használták. Azt bizonyítottnak találta, hogy a felperesi jogelőd a perrel érintett területet 1998. október 21-től 2008. október 21-ig használta a hátsó kert megközelítése, gépkocsibeálló megközelítése és kukatárolás céljára, azonban az nem bizonyított, hogy ezt a területet virágágyás gondozása és támfal céljára használták.

[15] Ha a felperesek valamennyi általuk megjelölt célra bizonyítani tudták volna a szolgalmi jog elbirtoklását, akkor sem bizonyították azt, hogy a perrel érintett terület szükséges a felperesi ingatlan rendeltetésszerű használatához. Ehhez nem szükséges, hogy a szeméttároló edényeket a felperesek ezen a területen tárolják. A felperesek által hivatkozott jogszabályi rendelkezés a garázskapu létesítésére és nem átalakítására vonatkozik, így az bármikor átalakítható. A kukatároló nem minősül épületnek, az bárhol létesíthető, esztétikai szempontok sem zárják ki annak áthelyezését. A virágágyás gondozása sem szükséges a felperesi ingatlan rendeltetésszerű használatához. A gépkocsival való bejáráshoz nem szükséges a virágágyások által elfoglalt terület, hiszen az éppen akadályozza a ki- és beállást. A rendeltetésszerű használathoz való szükségességet nem támasztja alá a felpereseknek az utcafronti szimmetriával kapcsolatos hivatkozása sem. Nem jár a felperesi ingatlanhasználathoz kapcsolódó jogok sérelmével, ha a felperesek nem jogosultak az alperesi ingatlan egy részének a használatára. Nem volt külön kereset arra, hogy a többi cél vonatkozásában mekkora nagyságú területre kérik a telki szolgalom bejegyzését, ezért a többi cél esetében az elbirtoklási feltételek fennállását már nem vizsgálta, és a teljes keresetet alaptalannak ítélte. Erre figyelemmel mellőzte a felperesek szakértő kirendelésére, valamint helyszíni szemle tartására vonatkozó indítványai teljesítését, mert azok szükségtelenek.

[16] A másodlagos keresettel kapcsolatban arra hivatkozott, hogy a felperesek által megjelölt legfelsőbb bírósági határozat a perben nem alkalmazható: a felperesek a túlépítés rendelkezései alapján marasztalást valóban nem kérhetnek, azonban mivel a felek korábban nem állapodtak meg a perrel érintett terület használatában, az I–II. rendű alperesek pert indítottak a jelen per felperesei ellen birtokba adás iránt, amely per tárgyalását a bíróság a jelen per jogerős befejezéséig felfüggesztette. A perrel érintett területen a felpereseknek sem a szeméttároló használata, sem a virágágyás gondozása nem szükséges a rendeltetésszerű használathoz, ezért a teljes területre a felpereseket nem illeti meg használati jog. Mivel ezek nem épületek, az okszerű gazdálkodás követelményével nem ellenkezik a szeméttároló és a kerítés, valamint a virágágyások áthelyezése. Erre figyelemmel a másodlagos keresetet is alaptalannak ítélte.

[17] A felperesek fellebbezése folytán eljárt másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[18] Indokolásában a tényállást kiegészítette az ingatlanok tulajdonjogának változásával, valamint a perrel érintett területen végzett munkákkal és annak használatával kapcsolatban. Értékelése szerint az elsőfokú bíróság a felek kérelmeit megfelelően rögzítette, azonban a kereset elutasításának indokai kiegészítésre szorulnak.

[19] A másodfokú bíróság nem vizsgálta a telki szolgalom elbirtoklásához szükséges tíz év bizonyítottságát, mert ezt akkor kellene megtenni, ha a felperesek igazolták volna a perrel érintett területre a szolgalomszerű használatot. Értékelése szerint ezért nem volt jelentősége annak, hogy a szolgalom elbirtoklása 2002. augusztus 21-én vagy 2008. október 21-én következett-e be.

[20] Az elsőfokú bíróság helytállóan vizsgálta azt, hogy a felperesek által állított célok szolgalomszerű használatot jelentenek-e, ugyanis a régi Ptk. 164. § (2) bekezdése alapján a telki szolgalmat átjárás, vízellátás és vízelvezetés, pince létesítése, vezetékoszlop elhelyezése, épület megtámasztása céljára vagy a jogosult számára előnyös más hasonló célra lehet alapítani. Ezt a régi Ptk. 165. § (2) bekezdése szerinti elbirtoklással megszerezhető telki szolgalom esetén is vizsgálni kell, azaz azt, hogy a felperesek által állított célok szolgalomszerű használatot, vagyis az ingatlanuk rendeltetésszerű használatához szükséges használatot valósítanak-e meg.

[21] A felperesek elsődleges keresetükben a célok vonatkozásában az ingatlanuk megközelítését biztosító átjárást, területhasználat és támfalcélú telki szolgalmat jelöltek meg, ez szerepel az újra záradékolt vázrajzon is. Ennek megfelelően az elsőfokú bíróságnak sem a kukatárolóval, sem a virágágyással kapcsolatban nem volt lényeges vizsgálódási kötelezettsége. Az a megállapítása azonban helytálló volt, hogy ezek az ingatlan rendeltetésszerű használatához nem szükségesek, amellyel önmagában a másodfokú bíróság is egyetértett.

[22] A felperesek által megjelölt célok tekintetében rámutatott arra, hogy az ingatlan megközelítését szolgáló átjárás – amely a garázs és a hátsó kert megközelítésére szolgált az elsődleges kereset szerint – azt jelenti, hogy a megközelítés kizárólag az alperesi ingatlanon keresztül lenne csak lehetséges. A perbeli esetben azonban a felperesek erre nagyrészt a saját ingatlanukat veszik igénybe. A gépkocsival – saját maguk állítása szerint is – a saját területükön kezdik meg a behajtást, és csupán a garázshoz való ráforduláskor veszik igénybe a perrel érintett területnek a felperesek által pontosan meg nem jelölt részét. A területhasználati cél, amennyiben a felperesek ezen a kukatárolót és a virágágyást értették, szintén nem alapoz meg szolgalomszerű használatot: az ingatlan rendeltetésszerű használatához nem szükséges, hogy azok ott legyenek elhelyezve. A lépcső tekintetében ugyanezt állapította meg, mert a felperesek az átjáráshoz szintén a saját területükön kezdik meg a használatot,

ezért a szolgalomszerű használat itt sem állapítható meg. A támfal tekintetében rámutatott arra, hogy az az épület megtámasztására szolgálhat, amennyiben a telekhatáron áll az épület, és az ehhez szükséges támfal az idegen telken áll. A jelen esetben azonban a támfal, illetőleg a kerítés is az alperesi ingatlanon áll, ennek megfelelően nincs támfal funkciója, ezért szintén nem lehet szolgalomszerű használatról beszélni. A kerítés esetleges megtámasztásánál pedig a kerítésnek a felperesi ingatlanon, míg a támfalnak az alperesi ingatlanon kellene elhelyezkednie, azonban mindkettő az alperesi ingatlanon van, így szintén nem lehet szolgalomszerű használatról beszélni. Mindezek alapján a felpereseknek nem sikerült igazolniuk, bizonyítaniuk a szolgalomszerű használatot, ezért érdemben helytálló volt az elsőfokú bíróság döntése.

[23] Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság nem tudta az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét megváltoztatni. Az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére sem talált indokot.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[24] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben kérték a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen új határozat hozatalával az elsődleges, másodlagosan a másodlagos kereset teljesítését, harmadlagosan az első- vagy a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. A felülvizsgálati kérelem tartalma szerint a jogerős ítélet sérti egyebek mellett a régi Ptk. 166. § (1)–(2) bekezdését, az Étv. 2. § 10. pontját, a településkép védelméről szóló 45/2017. (XII. 20.) önkormányzati rendelet (a továbbiakban: önkormányzati rendelet) 14. § *c)* pontját.

[32] Az I–II. rendű alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben kérték a jogerős ítélet hatályában fenntartását.

A Kúria döntése és jogi indokai

[43] A Kúriának az elsődleges keresettel összefüggésben azt kellett vizsgálnia, hogy a másodfokú bíróságnak a szolgalomszerű használat hiányára vonatkozó következtetése sérti-e a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályi rendelkezéseket.

[44] A felülvizsgálati kérelem indokolása értelmében a BH 2023.241. számon közzétett határozatban összegzett joggyakorlat szerint a szolgalmak lehetséges körét a Ptk. nem határozza meg teljeskörűen, a használat mértékét és módját mindig az ingatlan adottságai, az azon végzett tevékenység módja és körülményei határozzák meg, valamint a különböző szolgalmak együttes gyakorlása nem zárja ki egymást. E mellett a felperesek arra hivatkoztak, hogy a felperesi ingatlannak az alperesi ingatlan felé eső részét kizárólagosan az I. rendű felperes használja, a perrel érintett terület pedig a felperesi ingatlan szervesült része, azzal funkcionális egységet alkot: a perrel érintett terület egységes területként kezelendő, és már önmagában a területhasználat olyan jogszerű, hasznos cél, amely megfelel a Ptk. követelményeinek, ezt csak kiegészítik azok a további célok, amelyek az átjáráshoz, a támfalhoz és a kukatároló használatához kapcsolódnak.

[45] A tulajdonjog az annak tárgyán fennálló – főszabályként – teljes és kizárólagos jogi hatalom. A tulajdonost ezért illeti meg a birtoklás (régi Ptk. 98. §), a használat és a hasznok szedésének joga (régi Ptk. 99. §), valamint a rendelkezési jog (régi Ptk. 112. §). Ezzel szemben a telki szolgalom korlátolt dologi jog: bizonyos jogosítványok kiválnak a tulajdonjogból, és egy másik ingatlanon fennálló tulajdonjog jogosítványaihoz kapcsolódnak. A telki szolgalom jogosultja ezért meghatározott terjedelemben használhatja a szolgáló telket, vagy követelheti, hogy a telki szolgalom kötelezettje tartózkodjon egy olyan magatartástól, amelyre egyébként joga lenne a tulajdonjogából eredő vagy származtatott birtokjoga alapján [régi Ptk. 166. § (1) bekezdés]. A telki szolgalom tehát korlátozza a tulajdonjogból eredő használat jogát. Helyesen hivatkoztak a felperesek felülvizsgálati kérelmükben arra, hogy a telki szolgalom lehetséges eseteire a törvény csak példálózó felsorolást tartalmaz [régi Ptk. 166. § (2) bekezdés]. Ez a szabályozás támpontot ad a szolgalom lehetséges céljait illetően: a használat mértékét és módját azonban mindig az egyedi körülmények, az ingatlan adottságai, az ingatlanon való gazdálkodás vagy egyéb tevékenység módja és körülményei határozzák meg, így több szolgalom együttes gyakorlása sem zárja ki egymást (Kúria Pfv.I.20.761/2022/5. [22]–[23], megjelent: BH 2023.241.). A telki szolgalom ugyanakkor időben korlátlan jog. Nem jelentheti ezért a használati jog teljes átengedését általános jelleggel és kizárólagosan, mert ezzel kiüresítené a tulajdonjogból eredő használati jogot. Magyarország Alaptörvénye 28. cikke alapján a régi Ptk. 166. §-ának értelmezése során is figyelemmel kell lenni a szabályozás céljára, ennek körében a jogszabály megalkotására irányuló javaslat indokolására. Az 1959. évi IV. törvény és a törvény javaslatának miniszteri indokolása (Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1963, 180. oldal) is hangsúlyozza, hogy „[s]emmi esetre sem jelentheti azonban a szolgalom az egész használat átengedését, hiszen ez – tekintettel arra, hogy a szolgalom korlátlan időre szól – a tulajdonjogot megfosztaná tartalmától". Kivételes esetben – egyetlen konkrét speciális célra – akkor lehetséges az uralkodó telek birtokosa általi kizárólagos használat, ha az a szolgáló telek elenyésző részére vonatkozik úgy, hogy az egyáltalán nem érinti a szolgáló telek használhatóságát; az ilyen speciális használat – a tulajdonjogból fakadó használat korlátozásának mértékére tekintettel – nem összeegyeztethetetlen a telki szolgalom céljával, jellemzőjével (Kúria Pfv.I.20.583/2020/9. [39]).

[46] A jelen ügyben a felperesek felülvizsgálati kérelmükben a használat szolgalomszerűségével összefüggésben az ingatlanok egyedi sajátosságainak figyelembevétele körében arra hivatkoztak, hogy a perrel érintett terület a felperesi ingatlan szervesült része, azt az I. rendű felperes egységes területként kizárólagosan használja, így önmagában a területhasználat olyan jogszerű és hasznos cél, amelyre lehetséges a telki szolgalom, ezt csak kiegészítik a használatot még inkább szükségszerűvé tevő további célok. A felperesek tehát a szolgalomszerű használatot a felperesi ingatlannal funkcionális egységet képező perrel érintett terület kizárólagos és általános jellegű területhasználatában jelölték meg. A felperesi érvelés alapossága így a

perrel érintett terület egésze általános jellegű használatának a teljes átengedését jelentené, amely kifejezetten ellentétes a jogszabály fentiek szerinti céljával. A felperesek felülvizsgálati kérelmükben maguk adták elő, hogy eredetileg a perrel érintett terület tulajdonjogának elbirtoklással való megszerzését állították, de ennek közigazgatási akadálya miatt hivatkoznak a telki szolgalmi jog elbirtoklására. A telki szolgalom tartalmát azonban olyan kizárólagos és általános jellegű területhasználatban jelölték meg, amely a perrel érintett területre teljes mértékben kiüresítené az alperesi ingatlanon fennálló tulajdonjogot. A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott kizárólagos és általános jellegű területhasználat esetén az alperesi ingatlan tulajdonosa a perrel érintett területet ténylegesen nem birtokolhatná (régi Ptk. 98. §), azt nem is használhatná, az abból folyó esetleges hasznokat nem szedhetné (régi Ptk. 99. §), annak birtokát, használatát vagy hasznai szedésének jogát másnak nem engedhetné át [régi Ptk. 112. § (1) bekezdés]. A telki szolgalmi jog mint korlátolt dologi jog azonban a fentiek szerint nem jelentheti a tulajdonjog részjogosítványainak szinte teljes körű átengedését. A telki szolgalom célja nem lehet olyan kizárólagos és általános jellegű területhasználat, amely alapján az uralkodó telek mindenkori birtokosa a szolgáló teleknek az uralkodó telekkel szomszédos részét általános jelleggel és kizárólagosan birtokolhatja, használhatja, hasznosíthatja, valamint mindezek jogát másnak átengedheti. Ha az ingatlan egy részére irányuló tulajdonjog elbirtoklási igény érvényesítése – az ingatlan megoszthatóságának hiánya miatt [régi Ptk. 121. § (4) bekezdés] – akadályba ütközik, úgy a felperes alappal nem érvényesíthet olyan telki szolgalom elbirtoklása iránti igényt, amelyben a telki szolgalom tartalma az el nem birtokolható tulajdonjog részjogosítványaival szinte teljesen megegyezik.

[47] Mindezek alapján a jogerős ítélet nem sérti a régi Ptk. 166. § (1)–(2) bekezdését. A szolgalomszerű használattal kapcsolatban megsértettként megjelölt további jogszabályi rendelkezéseknek [Étv. 2. § 10. pont, önkormányzati rendelet 14. § *c)* pont] pedig e jogkérdés elbírálásánál nem volt jelentőségük, mert a fentiek szerint nem lehetséges a felperesek által megjelölt tartalmú telki szolgalom.

[51] Mindezekre figyelemmel a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, ezért azt a Kúria hatályában fenntartotta.

(Kúria Pfv.I.20.140/2025/13.)

268 A közérdekű adatigénylés tárgyában a valódi tárgyi keresethalmazat rendelkezésének érvényesülése speciális. Bár a pert megelőző kötelező előzetes adatigénylés tárgyát önmagában az Infotv. nem korlátozza, azonban az ehhez kapcsolódóan indított peres eljárásban előterjesztett keresettel szemben már irányadó az a feltétel, hogy a keresetek ugyanabból vagy ténybeli és jogi alapon (ez alatt nem az előzetes adatigénylés értendő) összefüggő jogviszonyból erednek a kereset tárgyát képező igények [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 173. § (1) bek.; 2011. évi CXII. törvény (Infotv.) 1. §, 3. § 5. pont, 31. § (1) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2023. december 19-én az alperesnek megküldött adatigénylésében kérte a 2010. május 29-ét követően meghozott valamennyi 2000-es és 4000-es Korm. határozat, továbbá az említett Korm. határozatok részét képező, vagy azokhoz kapcsolódó mellékletek, függelékek, valamint az elnevezéstől függetlenül a Korm. határozatokhoz tartozó valamennyi egyéb irat elektronikus, kereshető formában történő kiadását.

[2] Az alperes – a határidő meghosszabbítását követően – 2024. január 24-i válaszában közölte, hogy a Kormány 2010. május 29-ét követően 14, 2011-ben 19, 2012-ben 10, 2013-ban 21, 2014-ben 33, 2015-ben 43, 2016-ban 74, 2017-ben 117, 2018-ban 142, 2019-ben 187, 2020-ban 385, 2021-ben 679, 2022-ben 470, 2023-ban az adatigénylés időpontjáig 561 darab 2000-es Korm. határozatot hozott. A Kormány az adatigényléssel érintett időszakban 2019-ben 140, 2020-ban 165, 2021-ben 162, 2022-ben 111, 2023-ban az adatigénylés időpontjáig 100 darab 4000-es Korm. határozatot hozott. Felajánlotta az iratokba történő betekintést a 2010. május 29. és 2013. december 31. között meghozott valamennyi, továbbá a korábban már nyilvánosságra hozott 2000-es Korm. határozatok esetében, ezt meghaladóan a 2019-től 2021-ig meghozott 134, 2022-ben meghozott 109 és a 2023-ban meghozott 65 darab 4000-es Korm. határozatba. A felperes további adatigénylésének teljesítését megtagadta.

[3] A felperes az iratokba történő betekintés útján az alperes adatszolgáltatását nem fogadta el.

A kereset és az ellenkérelem

[4] A felperes keresetében az adatigénylésben megjelölt Korm. határozatok és mellékletei, függelékei kiadására kérte az alperes kötelezését. A keresete jogalapjaként az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdését, valamint az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 3. § 5. pontját, 26. § (1) bekezdését jelölte meg.

[5] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Védekezése szerint a felperes adatigénylése eredetileg 3433 darab, terjedelmében több ezer oldalnyi terjedelmű Korm. határozatban foglalt adatok kiadására irányult. A kért adatok terjedelmére tekintettel az alperestől nem várható el az Infotv. 29. §-a által meghatározott szoros határidőn belül a megtagadás okainak az adatelvnek megfelelő, részletes kimunkálása és a szükséges érdekmérlegelés elvégezése. Ezért a felperes több mint 6000 oldal terjedelmű adat kiadására irányuló igényének egy perben történő érvényesítése a jogszabály céljával ellentétes, nem felel meg a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő alanyi jog társadalmi rendeltetésének, ekként a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 1:5. § (1) bekezdése szerint joggal való visszaélésként minősíthető.

[6] Az alperes megtagadási okként eltérő jogszabályi hivatkozást jelölt meg az egyes Korm. határozatok tárgyában. Egyrészt hivatkozott arra, hogy az Infotv. 27. § (5) bekezdése alapján a felperes által kért egyes adatok döntés megalapozását szolgáló adatok, amelyek a keletkezésüktől számított tíz évig nem nyilvánosak. Ezen adatok megismerését – az adat megismeréséhez és a megismerhetőség kizárásához

fűződő közérdek súlyának mérlegelésével – az azt kezelő szerv vezetője engedélyezheti. Csatolta a Belügyminisztérium, a Külgazdasági és Külügyminisztérium és a Honvédelmi Minisztérium állásfoglalását, amely tartalmazza az érintett szerv nyilatkozatát.

[7] Az alperes érvelése szerint a további adatok az Infotv. 27. § (6) bekezdésében foglaltak alapján nem ismerhetők meg, mert az adat további jövőbeli döntés megalapozását is szolgálják, továbbá megismerésük a közfeladatot ellátó szerv törvényes működési rendjét vagy feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását veszélyeztetné.

[8] Az alperes az Infotv. 27. § (2) bekezdése egyes pontjai alapján megtagadási okként azt is megjelölte, hogy egyes Korm. határozatok megismerését kizárja a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2021. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Hvt.) 15. § (3) bekezdése, a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 80/A. § (1) bekezdése, a Magyar Export-Import Bank Részvénytársaságról és a Magyar Exporthitel Biztosító Részvénytársaságról szóló 1994. évi XLII. törvény 24. § (1) bekezdése, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 165. § (1) és (2) bekezdése, a külképviseletekről és a tartós külszolgálatról szóló 2016. évi LXXIII. törvény (a továbbiakban: Külképv. tv.) 57/A. § (1) bekezdés *b)* pontja; a Budapest-Belgrád vasútvonal újjáépítési beruházás magyarországi szakaszának fejlesztéséről, kivitelezéséről és finanszírozásáról szóló 2020. évi XXIX. törvény 2. § (2) és (3) bekezdése; a Paksi Atomerőmű kapacitásának fenntartásával kapcsolatos beruházásról, valamint az ezzel kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló 2015. évi VII. törvény 5. §-a.

[9] Az alperes érdekében beavatkozó ellenkérelmében a 2062/2016., a 2038/2018., a 2206/2019., a 2159/2022., és a 2469/2022. számú Korm. határozatok kiadása iránti kereset elutasítását kérte. Védekezése szerint a Hvt. 15. § (3) és (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a honvédelmi miniszter nyilatkozatot tett, amelyben az adatok megismerését nem engedélyezte, mert az Magyarország biztonságát veszélyeztetné. A honvédelmi miniszter mérlegelési jogkörben meghozott döntését a perben felülvizsgálni nem lehet.

[10] Az elsőfokú bíróság a P.18-I. és a P.23-I. sorszámú, első fokon jogerőre emelkedett végzéseivel az eljárást – a felperes elállására tekintettel – részben megszüntette.

Az első- és a másodfokú bíróság ítélete

[11] Az elsőfokú bíróság kijavított ítéletével az alperest kötelezte a 2010. május 29-étől 2023. december 19-ig meghozott valamennyi 4000-es Korm. határozat és valamennyi melléklete kiadására. Kötelezte az alperest a 2267/2022, és a az 14/F/12. számú mellékletben a 2001/2014. számtól kezdődően a 2661/2023. számú Korm. határozatig felsorolt – a 23-I. sorszámú végzéssel és az elutasító rendelkezéssel nem érintett – 2000-es Korm. határozatok és mellékletei kiadására azzal, hogy feljogosította az alperest a 2674/2021. Korm. határozat 2. d) pontja; a 2036/2022. Korm. határozat 1–4. pontja; a 2181/2022. Korm. határozat 5. pontja; a 2231/2022. Korm. határozat 2. pontja; a 2465/2022. Korm. határozat 1. c) pontja, és az 1. számú melléklete; a 2084/2023. határozat 10. pontja; a 2587/2023. Korm. határozat 2. pontja; a 2159/2023. határozat 1. b) és c) pontja és az 1. számú melléklete; a 2224/2023. Korm. határozat 4. és 5. pontjában foglalt adatok felismerhetetlenné tételére. Kötelezte az alperest a 14/F/12. számú mellékletben a 2029/2014. Korm. határozattól a 2629/2023. számig terjedő Korm. határozatok kiadására azzal, hogy az alperest feljogosította a 2155/2022., 2384/2022., 2406/2022., 2030/2023., 2278/2023., 2399/2023., 2577/2023. és a 2584/2023. Korm. határozatokban megjelölt valamennyi ügyfél neve és az ügylet összegét tartalmazó adatok felismerhetetlenné tételére. Kötelezte az alperest a 2038/2018. és a 2159/2022. Korm. határozat kiadására azzal, hogy annak 2., 3. pontja és a 2. számú mellékletet az alperes jogosult felismerhetetlenné tenni. Kötelezte az alperest a 2469/2022. Korm.határozat kiadására azzal, hogy annak 2. 3., és 4. pontját jogosult az alperes felismerhetetlenné tenni. Kötelezte az alperest a 2241/2022. Korm. határozat, a 2007/2013., a 2066/2019., a 2272/2020., és a 2010/2022. Korm. határozatok, a 2225/2021. és 2215/2022. Korm. határozatok, valamint a 14/F/12. számú mellékletben 2001/2013. számtól a 2559/2023. számig terjedő Korm. határozatok kiadására. A 2475/2022., 2216/2023., 2369/2023., 2422/2023., 2447/2023., 2062/2016., 2206/2019., 2072/2020., 2110/2021., 2180/2021., 2367/2021., 2094/2022., 2158/2023., 2145/2023. Korm. határozatok kiadása iránti keresetet elutasította.

[12] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokai szerint a több ezres nagyságrendű Korm. határozat kiadása iránti igény nem minősíthető rendeltetésellenes joggyakorlásként, nem minősül a Ptk. 1:5. §-ában meghatározott joggal való visszaélésnek, mivel az alperes az érdekmérlegelést az adatok nagy száma ellenére elvégezte, a közfeladat ellátásának veszélyeztetésére maga sem hivatkozott.

[13] A 4000-es Korm. határozatok kiadására az alperest azért kötelezte, mert az alperes a perben e Korm. határozatokkal összefüggésben nem adott elő megtagadási okot.

[14] Az elsőfokú bíróság az alperes által zárt iratként csatolt 2000-es Korm. határozatokat – elsősorban a tartalmuk és a Kormány feladatköréhez kapcsolódóan – csoportosította és az alperes által megjelölt különböző megtagadási okokat ennek figyelembevételével vizsgálta és ítélte meg.

[15] Az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy az Infotv. 27. § (5) bekezdésében foglalt megtagadási okra az alperes alaptalanul hivatkozott azon Korm. határozatok esetén, amelyek időpontjától az ítélet meghozataláig a 10 éves határidő lejárt. Az alperes a 14/F/12. számú beadványban felsorolt, 2024/2014-től 2661/2023-ig terjedően felsorolt Korm. határozatok kiadására azért köteles, mert a védekezésében figyelmen kívül hagyta az adatelvet, az ellenkérelmében csupán az általánosság szintjén hivatkozott arra, hogy az adatok a további döntések megalapozását szolgálják. A további Korm. határozatokat tartalmi szempontból csoportosítva az említett megtagadási ok felülvizsgálatára pedig azért nem volt érdemben lehetőség, mert az alperes nem jelölte meg: az adott

Korm. határozat mely pontjában foglalt mely adat, mely későbbi döntéseket készíti elő, azt az adat nyilvánosságra kerülése miként és mi okból veszélyeztetné.

[16] Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint abból a tényből, hogy egy Korm. határozatban megjelölt program még folyamatban van, nem következik, hogy az abban foglalt valamennyi adat további döntést készítene elő. Nem minősül minden további indok nélkül döntést előkészítő adatnak az egyes Korm. határozatok általános felhatalmazó, feljogosító rendelkezése sem.

[17] Az elsőfokú bíróság jogértelmezése szerint a tárgyuknál fogva összefüggő Korm. határozatok vizsgálata alapján az a következtetés vonható le, hogy a források, beruházások összegének nyilvánosságra kerülése a fejlesztések megvalósulását nem veszélyeztetné, ha a program megvalósítási időszaka már eltelt. A közpénz felhasználásával megvalósuló beruházások átláthatóságára tekintettel azon Korm. határozatok nyilvánosságra hozatala sem tagadható meg, amely kizárólag támogatási célokat és ahhoz rendelt pénzösszegeket tartalmaznak. Más Korm. határozatok tárgyát képező események pedig már megvalósultak és a meghozott döntések köztudomásúak, ezért a határozatoknak nincs olyan adattartalma, amely további döntések előkészítését szolgálná. Nem szolgálhatnak további döntés megalapozásául azon Korm. határozatok sem, amelyeket a Kormány utóbb más Korm. határozattal visszavont.

[18] Az elsőfokú bíróság érvelése szerint nem alapos az alperes védekezése azon Korm. határozatok esetén sem, amelyeknél nem jelölt meg olyan adatot, ami az egyenként is terjedelmes Korm. határozatban a mérlegelés érdemi szempontjait vizsgálhatóvá tette volna. Az alperes kizárólag azoknak az adatoknak a felismerhetetlenné tételére jogosult, amelyek esetén kétséget kizáróan megállapítható, hogy további döntések megalapozását szolgálják, ezáltal az alperes alappal hivatkozott az Infotv. 27. § (6) bekezdésében meghatározott okra.

[19] Az elsőfokú bíróság ítéletének további indokai szerint az alperes nem jelölte meg, hogy mely adat tartalmából mely minősített adatra lehetne következtetni, ezért alaptalan az Infotv. 27. § (1) bekezdésére alapított védekezése.

[20] Az alperes több Korm. határozat esetében hivatkozott az Infotv. 27. § (2) bekezdésére is, ez a megtagadási ok azonban nem volt vizsgálható azon Korm. határozatok esetében, amelyeknél az alperes nem jelölte meg azt a konkrét törvényt, amelynek rendelkezései az adat nyilvánosságát kizárja.

[21] Az elsőfokú bíróság megítélése szerint alaptalanul hivatkozott az alperes arra is, hogy egyes adatok banktitoknak minősülnek, mert az ügyfél neve és az ügylet összege esetén ezen megtagadási ok fennállását kifejezetten kizárja a Magyar Export-Import Bank Részvénytársaságról és a Magyar Exporthitel Biztosító Részvénytársaságról szóló 1994. évi XLII. törvény 24. § (2) bekezdése, és a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságról szóló 2001. évi XX. törvény 10/A. § (1) bekezdése.

[22] Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy az Infotv. 27. § (2) bekezdés *g)* pontjából és a Hvt. 15. § (3) és (4) bekezdéséből következően a honvédelmi minisztérium mérlegelési jogkörben meghozott nyilatkozata a bíróság által a közérdekű adat kiadása iránti perben vizsgálható, az nem eredményezheti automatikusan az adatok bírói kontroll nélküli nyilvánosság előli elzárását. A beavatkozó 376-81/2024. számú nyilatkozata alapján egyes adatokkal összefüggésben valóban megállapítható, hogy a hazai védelmi, ipari kapacitásokkal függenek össze és érintik a honvédelem szervezetét, ezért az alperes alappal tagadta meg ezeknek az adatoknak a kiadását. Az utóbb visszavont Korm. határozatban foglalt adatok nyilvánossága azonban erre a megtagadási okra hivatkozással nem korlátozható.

[23] Az elsőfokú bíróság vizsgálta a Külgazdasági és Külügyminisztérium KKM/17707/2024/Adm. számú tájékoztatójában foglaltakat abból a szempontból, hogy az Infotv. 27. § (2) bekezdés *f)* pontjában meghatározott megtagadási ok fennállását az egyes adatok tekintetében megalapozza-e: az adatok megismerése Magyarország külpolitikai, külgazdasági érdekét veszélyeztetné-e, illetve a Külképv. tv. 57/A. § (1) bekezdés *b)* pontjában foglalt adatként minősíthető-e. Amely adatok esetében az alperes nem igazolta, hogy diplomáciai kapcsoltok jövőbeli kialakítását, módosítását, megszüntetését befolyásolná, az adatok nyilvánossága nem korlátozható.

[24] Az elsőfokú bíróság egyenként vizsgálta Rtv. 80/A. § (1) és (2) bekezdésében foglalt megtagadási ok fennállását. Mivel az alperes az egyes Korm. határozatok esetén nem tett tényállítást arra vonatkozóan, hogy mely adattal összefüggésben állítja a megtagadási ok fennállását, ezért a 2225/2021. és a 2215/2022. számú Korm. határozatoknál az érdemi vizsgálat nem végezhető el.

[25] Alaptalan az alperesnek az a hivatkozása is, hogy a Korm. határozatban foglalt üzleti titok indokolja a közérdekű adat kiadása iránti kereset elutasítását.

[26] Az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy mivel a betekintés felajánlása nem minősíthető a felperes által kért teljesítési módnak, ezért az alperes a betekintés felajánlásával nem tett eleget a közérdekű adatigénylésnek.

[27] A felperes és az alperes fellebbezése alapján eljárt másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta, és az elsőfokú bíróság által meghatározott teljesítési időben és módon a döntésében pontosan megjelölt Korm. határozatok kiadására kötelezte.

[28] Kötelezte az alperest 2010. május 29-től 2023. december 19-ig meghozott valamennyi 4000-es Korm. határozat és mellékletei kiadására.

[29] Feljogosította az alperest a 2354/2020 Korm. határozat 1. pontjában a gazdasági társaságok neve és azonosító adatai, továbbá a 7. pont; a 2396/2020 Korm. határozat 1. és 2. melléklete, a 2035/2021 Korm. határozat 7. pontjában megjelölt gazdasági társaság neve és azonosító adatai; a 2674/2021. Korm. határozat 2.d) pont; a 2036/2022 Korm. határozat 1–4. pontjai, a 2155/2022 Korm. határozatban megjelölt valamennyi ügyfél neve és az ügylet összege; a 2159/2022 Korm. határozat 2., 3. pontja és 2. számú melléklete; 2181/2022 Korm. határozat 5. pontja; a 2231/2022 Korm. határozat 2. pontja; a 2384/2022 Korm. határozatban megjelölt valamennyi ügyfél neve és az ügylet összege; a

2388/2022 Korm. határozat 1. pontjában a gazdasági társaság neve és azonosító adatai; a 2406/2022 Korm. határozatban megjelölt valamennyi ügyfél neve és az ügylet összege; a 2465/2022 Korm. határozat 1.c) pontja és az 1. melléklete; a 2084/2023 Korm. határozat 10. pontja; a 2030/2023 Korm. határozatban megjelölt valamennyi ügyfél neve és az ügylet összege; a 2159/2023 Korm. határozat 1.b) és c) pontja, továbbá 1. melléklete; a 2224/2023. Korm. határozat 4. és 5. pontja; a 2278/2023 és a 2399/2023 Korm. határozatban megjelölt valamennyi ügyfél neve és az ügylet összege; a 2446/2023. számú Korm. határozat 1. melléklet; a 2450/2023. számú Korm. határozat 1. melléklet; a 2516/2023 Korm. határozatban a gazdasági társaságok neve és azonosító adatai; a 2577/2023 és a 2584/2023 Korm. határozatokban megjelölt valamennyi ügyfél neve és az ügylet összege; a 2587/2023 Korm. határozat 2. pont; a 2661/2023 Korm. határozatban a gazdasági társaságok neve és azonosító adatai felismerhetetlenné tételére. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[30] A másodfokú bíróság indokolása szerint – a fellebbezés korlátaira tekintettel – nem érintette a 2469/2022. Korm. határozat közlésére kötelező, valamint a 2475/2022., 2216/2023., 2369/2023., 2422/2023., 2447/2023., 2062/2016., 2206/2019., 2180/2021., 2367/2021., 2145/2023. számú Korm. határozatok kiadására irányuló kereset elutasító rendelkezést.

[31] A másodfokú bíróság megállapítása szerint az elsőfokú bíróság ítélete nem felelt meg teljes egészében a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (3) bekezdésnek, mert az ítélet rendelkező része nem tartalmazza egyértelműen azokat a határozatokat, amelyek kiadására kötelezte az elsőfokú bíróság az alperest. Önmagában azonban ez az eljárási szabálysértés az elsőfokú eljárás megismétlését azért nem indokolta, mert a jogerős ítélet rendelkező részében a Korm. határozatok felsorolásával orvosolható volt. Mivel az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének eleget tett és a Pp. 381. §-ában foglalt egyéb mérlegelhető hatályon kívül helyezési ok sem állt fenn, ezért az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálatának nem volt akadálya.

[32] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban a kérdésben, hogy a nagy mennyiségű adat kiadása iránti kereset előterjesztése nem minősíthető joggal való visszaélésként, mivel a felperes az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében biztosított alapjogát érvényesítette, ami a Ptk. 1:5. §-ában foglalt magánjogi rendelkezésekkel nem korlátozható. A nagy terjedelmű adatmennyiség léte önmagában nem minősíthető megtagadási okként, az nem befolyásolhatja az információszabadság érvényesülését. Az alperes alaptalanul hivatkozott a peres eljárásra irányadó, az Infotv. 31/A. § (3) bekezdésében meghatározott szoros határidőkre is; egyfelől ugyanis az alperes először nem a perben, hanem a pert megelőző eljárásban döntött az adatigénylés teljesítéséről, illetve annak megtagadásáról és ez utóbbi indokairól; másfelől az alperesnek az ellenkérelme előterjesztésére nem az Infotv. 31/A. § (3) bekezdésében meghatározott, hanem lényegesen hosszabb, közel öt hónap állt rendelkezésére. Az alperes által elvégzendő munka mennyiségét sem befolyásolná a nagy számú adatot tartalmazó Korm. határozat kiadása iránti adatigény párhuzamosan külön-külön perben történő érvényesítése, a felperes időben szakaszolt igényérvényesítésre szorítása pedig az információszabadság aránytalan korlátozásával járna.

[33] Alaptalan az alperes 4000-es Korm. határozatokat érintő fellebbezése is, mert az alperes e Korm. határozatokkal összefüggésben olyan okot nem adott elő, ami az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását indokolná. Megítélése szerint érdemben nem vizsgálhatók azok a 2000-es Korm. határozatok sem, amelyekkel összefüggésben az alperes a fellebbezésben részletes indokokat nem adott elő. Az elsőfokú bíróság ítélete csak azon 2000-es Korm. határozatokkal összefüggésben volt felülbírálható, amelyekkel összefüggésben az alperes a fellebbezés 3.4. pontjában az indokait részletesen kifejtette.

[34] A másodfokú bíróság jogértelmezése szerint az Infotv. 27. § (5) bekezdésében foglalt megtagadási ok azért nem állt fenn, mert e jogszabály alapján az adat nyilvánossága kizárólag a döntés meghozataláig, az erre irányuló eljárás során készített vagy rögzített, a döntés megalapozását szolgáló adat esetében korlátozható. Ezzel szemben jelen ügyben a felperes adatigénylése Korm. határozatok megismerésére irányult, amelyek önmagukban egy-egy döntést tartalmaznak. Ebből következően a döntést a Kormány már meghozta, az információszabadság Infotv. 27. § (5) bekezdésében foglalt korlátja ezért nem áll fenn.

[35] A másodfokú bíróság – elsőfokú bíróságtól eltérően – kifejtette, hogy az Infotv. 27. § (6) bekezdés második fordulatában foglalt jogszabályi feltételek fennállásáról általánosságban, „az általános élettapasztalat alapján” is állást foglalhat. Ezért a megtagadási ok fennállásának bírói felülvizsgálatát nem akadályozta az alperes adatelvnek megfelelő védekezésének hiánya. A mérlegelés során egyrészt abból kell kiindulni, hogy az Infotv. 30. § (5) bekezdése alapján a megtagadás alapját szűken kell értelmezni, másrészt – az adatelvre figyelemmel – a megtagadási ok fennállása esetén általában kizárólag az adat és nem a teljes irat felismerhetetlenné tétele indokolt. Az említett elvek szem előtt tartásával az egyes Korm. határozatokban foglalt adatok számbavételével a közérdekű adat kiadása tárgyában az elsőfokú bíróság ítélete érdemben felülbírálható volt: az információszabadság korlátozása azon Korm. határozatokban foglalt adatok esetén nem volt indokolt, amelyeknél az alperes nem jelölte meg, hogy mely adatok, mely további döntések megalapozását szolgálnák és a titokban tartásukhoz fűződő előny miért szükséges a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő joggal szemben. Mivel a Külgazdasági és Külügyminisztérium mérlegelési tevékenysége során meghozott döntésének felülmérlegelésére a bíróság nem jogosult, ezért a nyilvánosság korlátozásának Infotv. 27. § (2) bekezdés *f)* pontja és a Külképv. tv. 57/A. § (1) bekezdés *b)* pontja és (2) bekezdésében foglalt feltételei, az alperes által hivatkozott korlátozás ezen Korm. határozatok esetén megvalósult. E megtagadási ok fennállása tárgyában a bíróság mérlegelésének nincs helye, ezért az elsőfokú

bíróság által lefolytatott mérlegelésre nem volt lehetőség, ezen Korm. határozatok vonatkozásában a keresetet el kell utasítani. Ezt meghaladóan az alperes nem kötelezhető azoknak a Korm. határozatoknak a kiadására sem, amelyre a kereset – a P.23-I. számú eljárást megszüntető végzésre tekintettel – nem terjedt ki.

A felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelem

[36] A jogerős ítélettel szemben az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen azt kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet – az elsőfokú bíróság ítéletére kiterjedően – helyezze hatályon kívül, és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra és új határozat hozatalára. Másodlagosan kérte a jogerős ítélet – a 2155/22., 2384/22., 2406/2022., 2030/2023., 2278/2023., 2399/2023., 2577/2023., 2584/2023. Korm. határozatokat nem érintően – hatályon kívül helyezését, e körben az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását és a kereset elutasítását. Megsértett jogszabályként a Pp. 170. § (2) bekezdés *a)* pontját, és a 380. § *c)* pontját, a Ptk. 1:3. §-át, az 1:4. §-át, az 1:5. § (1) bekezdését, az Infotv. 26. § (1) bekezdését és a 27. § (5) és (6) bekezdését jelölte meg.

[37] Az elsődleges felülvizsgálati kérelem indokai szerint a jogerős ítélet azért sérti a Pp. 380. § *c)* pontját és a Pp. 170. § (2) bekezdés *a)* pontját, mert a felperes által előterjesztett kereseti kérelem nem volt határozott, ekként a keresetlevél nem felelt meg a Pp. 170. § (2) bekezdés *a)* pontjában foglalt követelménynek. A felperes a keresetben nem jelölte meg a kiadni kért Korm. határozatokat, a beadvány mellékletére utalással a kereseti kérelem hiányossága nem pótolható. Az elsőfokú bíróság nem észlelte a kereseti kérelem e hiányosságát, ebből következően az elsőfokú ítélet rendelkező részének perbeli beadványra utaló rendelkezése sem felelt meg az ítélettel szemben támasztott követelményeknek. Érvelése szerint az elsőfokú bíróság ítélete ekként olyan orvosolhatatlan hiányosságban szenved, amely miatt érdemi felülbírálatra alkalmatlan volt, ezért a másodfokú bíróság a Pp. 380. § *c)* pontját megsértésével mellőzte a kötelező hatályon kívül helyezési ok alkalmazását.

[38] Állította, hogy a másodfokú eljárás további szabálytalansága, hogy a másodfokú bíróság a felperest az alkalmazott jogszabály megjelölése nélkül hívta fel a határozott kereset előterjesztésére, holott az eljárási jogszabályok nem teszik lehetővé a másodfokú eljárás során a kereseti kérelem úgynevezett „pontosítását”, a másodfokú eljárás során nem orvosolható az elsőfokú bíróság ítéletének az a hiányossága, hogy a bíróság érdemi elbírálásra alkalmatlan keresetről határozott. Az eljárási szabálysértés miatt meg kell ismételni az eljárást a perfelvételi szaktól és a felperest fel kell hívni a határozott kereseti kérelem előterjesztésére. A másodfokú eljárás során a felperes a bíróság felhívásának sem tett eleget, mert nem előkészítő iratban, hanem egy mellékletre utalással adta elő a kereseti kérelmet, amely a fentiek alapján még mindig nem felel meg a Pp. 170. § (2) bekezdés *a)* pontjának

[39] A másodlagos felülvizsgálati kérelem indokai szerint a jogerős ítélet azért sérti a Ptk. 1:3. §-át, az 1:4. §-át és a 1:5. § (1) bekezdését, mert a felperes 3433 darab Korm. határozat kiadására irányuló igényérvényesítése a joggal való visszaélés tilalmába ütközik. Az eljárt bíróságok kötelezték a megtagadási okok részletes indokolására, ebből következően a kötelessége volt az adatok tételes, adatfajták szerint csoportosítása, feldolgozása, a védekezés irányainak meghatározása, a tények alapján a jogi érvelés kimunkálása, ami jóhiszemű pervitel mellett nem lehetséges. Ennek ellenére az eljárt bíróságok az alperes terhére értékelték a nem kellően részletezettnek minősített védekezése előterjesztését. A közérdekű adatigény teljesítése iránti per speciális eljárási szabályait betartva, ekkora adatmennyiséget érintően nem lehetséges a kormányzati döntési mechanizmus összefüggéseit, a Korm. határozatok egymással való logikai kapcsolatát feltárni és bemutatni, ezért a felperes perindítása joggal visszaélésnek minősül.

[40] Hangsúlyozta, hogy a felperes indok nélkül, kirívóan nagy mennyiségű adat kiadása érdekében kényszerítette egyetlen perbe, annak érdekékben, hogy észszerű és elvárt módon ne legyen képes a perjogi korlatok között védekezni. A felperes dömpingszerű, több ezer adatot érintő egyetlen adatigénylése az eljárási alapelveket sértette, a felek jóhiszeműségére épülő egyensúlyt felborította, az eljárási jogai gyakorlásának ellehetetlenítésével érvényesített alanyi jog pedig a felperes joggyakorlását jogellenessé teszi, amely joggyakorlatra az Alkotmánybíróság által kimunkált jóhiszemű joggyakorlást feltételező joggyakorlat sem alkalmazható.

[41] A másodlagos felülvizsgálati álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti az Infotv. 26. § (1) bekezdését és a 27. § (5) és (6) bekezdését, amelynek részletes, az 1434 Korm. határozatra vonatkozó egyedi indokait táblázat tartalmazza. Az eljárt bíróságok az Alkotmánybíróság 3070/2019. (IV. 10.) AB határozatban kimunkált úgynevezett „négylépcsős tesztet” tévesen, a megjelölt jogszabályokat megsértve alkalmazta. A zártan csatolt iratok alapján ugyanis megállapítható, hogy a négylépcsős teszt elemei megvalósultak: a Kormány valamennyi Korm.határozatot konkrét döntés megalapozása érdekében fogadta el, konkrét döntéshozatali eljárás során keletkeztek és ahhoz közvetlenül kapcsolódtak, a Korm. határozatok tartalmi egységei egymástól nem különíthetők el, kényelmi szempontokra pedig e megtagadási oknál nem hivatkozott. A teszt negyedik elemével összefüggésben – az Alkotmánybíróág gyakorlatát figyelembe véve – egyes Korm. határozatokra vonatkozó önálló érvelését táblázatban fejtette ki, amelyek alapján megállapítható, hogy az egyes Korm. határozatok kiadása alkalmas lehet a Kormány törvényes működési rendje megzavarására, illetve még folyamatban lévő döntéshozatali eljárások illetéktelen befolyásolására.

[42] A felperes a felülvizsgálati ellenkérelemben kérte a jogerős ítéletet hatályában fenntartását.

A Kúria döntése és jogi indokai

[44] A Kúria a Pp. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelem keretei között eljárva, a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezése – eljárási jogszabálysértés miatt – az

ügy érdemére kiható módon jogszabálysértő, nem alkalmas érdemi felülbírálatra a következők miatt.

[45] Az elsőfokú bíróság helytállóan indult ki abból, hogy az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése értelmében mindenkinek joga van a közérdekű adatok megismeréséhez és hívta fel az Alkotmánybíróságnak ehhez kapcsolódó iránymutatását. A döntés megalapozását szolgáló adatok megismerése körében utalt az Alkotmánybíróság által kialakított ún. négylépcsős teszt alkalmazására (3070/2019. (IV. 10.) AB határozat [37]–[45]). A megtagadási okok körében helytállóan emelte ki, hogy jelentősége van annak is, hogy az információszabadság korlátozása nem lehetséges formai alapokon, vagyis bizonyítani kell, hogy a kért adat nyilvánossága – ténylegesen – sértené az alkotmányosan elismerhető korlátozási kategóriákat {4/2021. (I. 22.) határozat, Indokolás [46]–[48], megerősítve: 3/2023. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [57]}. Ennek ellenére a szükséges érdekmérlegelést – az alperes ellenkérelmének hiányos indokolására hivatkozással – nem minden határozatnál végezte el (elsőfokú ítélet [43]–[44])

[46] A másodfokú bíróság – bár az alperes már a fellebbezésében is állította a felperes keresetének hiányosságát – kifejtette az ítélete indokolásában, hogy az Alkotmánybíróság által meghatározott szempontrendszert és az ún. négylépcsős tesztet azért nem alkalmazta, mert hiányos volt az alperes érdemi védekezése. Egyrészt az Infotv. 27. § (5) bekezdése szerinti korlátozás már nem áll fenn, ha a döntés megszületett, illetve a visszavont döntéseknél is hiányos az alperes védekezése, másrészt „egyediesített indokát kell adni annak, hogy miért erősebb a titokban maradáshoz való érdek a nyilvánosság megismeréshez való jogánál, milyen további, jövőbeli döntés megalapozását is szolgálják a megismerni kívánt adatok. Amennyiben az alperes ennek megfelelő tartalommal előadását nem teszi meg, a bíróság bár áttanulmányozza az akár több ezer oldalnyi zárt iratot, de a releváns és vizsgálandó információ hiányában nincs abban a helyzetben, hogy felismerhesse azt, hogy a megismerni kívánt adatok ténylegesen milyen további döntések megalapozását szolgálják, szolgálhatják” (jogerős ítélet [25], [28]–[29]).

[47] Ennek azért van jelentősége, mert az alperes felülvizsgálati kérelmében eljárási jogszabálysértésként hivatkozott a kereset(ek) hiányosságára, ennek következményeként a védekezéshez való joga ellehetetlenülésére, emiatt a kereset(ek) érdemi elbírálásra alkalmatlanságára. Állította, hogy a felperes egy perben nem érvényesítheti ezt az igényét, emiatt (is) kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. Felülvizsgálati álláspontja szerint a jóhiszemű joggyakorlás elvének megsértése miatt nem tudta a perjogi szabályok mellett az Infotv.-ben biztosított határidőn belül a védekezéshez fűződő jogait megfelelően gyakorolni a többezer Korm. határozat egy perben való megismerése iránti igény tárgyában.

[48] A Kúria megállapítása szerint az alperes helytállóan hivatkozott arra, hogy a felülvizsgálati eljárás tárgyát képező Korm. határozatok tekintetében a felperes keresete nem felel meg teljeskörűen a Pp. 170. § (2) bekezdésében foglalt feltételeknek, ami akadályozza a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálását, az anyagi jogi jogszabálysértés megítélését. A felperes a másodfokú bíróság által elrendelt hiánypótlásra a keresettel érintett határozatok tárgyában az alperes által készített táblázatot csatolta, ugyanakkor az abban feltüntetett határozatokhoz kapcsolódóan a Pp. 170. § (2) bekezdésében meghatározott tartalmat nem tüntette fel.

[49] Ennek azért van jelentősége, mert az Alkotmánybíróság által az alapjogok érvényesítése körében meghatározott értelmezési tartomány alkotmányos keretei a hiányos kereset miatt nem vizsgálhatók. A felperes másodfokú bíróság felhívására pontosított keresete – amely több ezer adatot érintett, a Kormány több mint 13 éves működésének teljeskörűen csupán egy szempont (2000-es vagy 4000-es számú Korm. határozat) megismerésre vonatkozó adatigénylése – nem tartalmazta az érvényesíteni kívánt joghoz kapcsolódó tényállításokat, ezért teljeskörűen nem felel meg a Pp. 170. § (2) bekezdésében és a Pp. 173. § (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek, holott az alperes érdemi védekezésének és az azt vitató és cáfoló nyilatkozatának a megfelelő tartalmú keresetre kell kiterjednie.

[50] Az Alaptörvény 28. cikke alapján a bíróságoknak a jogszabály alkalmazása során az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre kell juttatniuk. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül jár el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.

[51] Az Alkotmánybíróság a bírói döntések jogi megalapozásával kapcsolatosan az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében szabályozott tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványaként határozta meg az indokolt bírói döntéshez való jogot. Ennek tartalmát az elvi jelentőségű 7/2013. (III. 1.) AB határozatban úgy foglalta össze, hogy a belőle fakadó, a bíróságot terhelő indokolási kötelezettség a bírói döntés „abszolút korlátját jelenti”, melynek értelmében a bíróság döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően köteles számot adni. E számadási kötelezettség magában foglalja azt a „minimális elvárást”, hogy „a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” (7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34], megerősítve: 3417/2024. (XI. 28.) AB határozat, Indokolás [39]). Az Alkotmánybíróság emellett figyelemmel van az irányadó eljárásjogi keretekre. Ezek körén belül azonban a tisztességes eljárásból fakadó elvárás a jogalkalmazó felé – „a jogállami keretek között működő bíróságok feladata” – az, hogy az eljárási szabályokat az Alaptörvénynek megfelelően alkalmazza (7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34], 3417/2024. (XI. 28.) AB határozat, Indokolás [48]). Ezért a Kúria az eljárt bíróságok által alkalmazott eljárási szabályokat az Alkotmánybíróság által meghatározott keretek között vizsgálta.

[52] Az Infotv. 31. § (1) bekezdése értelmében a közérdekű adat megismerésére irányuló igénnyel összefüggésben indított perben a Pp. rendelkezéseit a 21/A. alcímben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni. Az Európai Bizottsággal való megegyezés érdekében az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény módosításáról szóló 2022. évi XL. törvény (a továbbiakban: Módtv.) meghatározta azon *lex specialis* jelleggel alkalmazandó eljárásjogi szabályokat, amelyek kifejezetten az Infotv. 31. § (1) bekezdése szerint indítható perek tekintetében alkalmazandóak. A Módtv. 2. §-ával kiegészített Infotv. 31/A–31/C. §-a e perek gyorsításának, hatékonyságának növelése érdekében 3 napos tárgyalási időközt, az alperes érdemi védekezésére 8 napos határidőt határoz meg a perfelvételi szakban. Ha pedig a perfelvételi tárgyalást az alperes elmulasztotta és írásbeli védekezést sem terjesztett elő, azt is kimondja, hogy a keresetet nem vitatottnak kell tekinteni és a bíróság a perfelvétel lezárását követően ítéletével marasztalja az alperest, kivéve, ha az eljárás megszüntetésének van helye.

[53] A Pp. preambuluma szerint a bíróságok a perrendtartás szabályait a magánjogi jogviták tisztességes eljárás elvén nyugvó rendezése és az anyagi jogok hatékony érvényre juttatása érdekében alkalmazzák. A Pp. rendelkezéseit az Infotv.-be beiktatott rendelkezések mellett kell alkalmazni.

[54] A Kúria megállapítása szerint az alperesnek a jóhiszemű joggyakorlás körében előadott védekezését – tekintettel arra, hogy abban tartalma szerint a tisztességes eljáráshoz való joga megsértését állította – nem a Ptk.1:5. §-a alapján kell vizsgálni; helyette azt kell megítélni, hogy a felperes joggyakorlása biztosítja-e az alperes számára az Alaptörvény XXVIII. cikkében írt tisztességes eljáráshoz való jogot. Ennek vizsgálatához az eljárási jogszabályokból és az Infotv. rendelkezéseiből kell kiindulni. Az alperes védekezésében a kereset(ek) hiányosságát állította és a felperes adatigénylésének egy perben való érvényesítését sérelmezte.

[55] Az elsőfokú bíróság – ugyan észlelte a kereset(ek) tartalmi hiányosságát – azonban a felperes helyett, részben „csoportosította" a 2000-s Korm. határozatokat elsősorban a tartalmuk alapján és az összefüggő jogviszonyokra ehhez kapcsolódó indokok alapján bírálta el a kereseteket, az alperes ellenkérelmében megjelölt megtagadási okokra is tekintettel. Ennek körében azonban nem észlelte, hogy a felperes keresete nem felel meg a Pp. 170. § (2) bekezdésében írt rendelkezéseknek, az tartalma szerint nem egy keresetet tartalmaz és nem vizsgálta, hogy a fenntartott kereset nem ütközik-e a Pp. 173. § (1) bekezdésének a valódi tárgyi keresethalmazat előterjesztéséről szóló rendelkezésébe. Az Infotv. ugyanis nem zárja ki ennek a perrendi szabálynak az alkalmazhatóságát, ezért a közérdekű adatigénylés iránti perekben is jelentősége van annak, hogy a kereset tárgyát képező igények egy perben érvényesíthetők-e, figyelemmel az Infotv.-nek a szigorú eljárási rendet és az alperes mulasztása esetén alkalmazandó vélelmet előíró rendelkezésére is. A másodfokú bíróság ugyan elrendelte a keresetek tárgyában a hiánypótlást, de az a meg nem engedett keresethalmazat megszüntetésére nem terjedt ki.

[56] A Pp. 173. § (1) bekezdése a valódi tárgyi keresethalmazat előterjesztését ahhoz a feltételhez köti, hogy a keresetek ugyanabból, vagy – ténybeli és jogi alapon – összefüggő jogviszonyból eredjenek. A kereset ugyanis egy anyagi jogi jogszabály által biztosított valamely alanyi jog érvényesítését jelenti. A valódi tárgyi keresethalmazat jellemzője, hogy a halmazatban álló egyes keresetek önállóan is elbírálhatóak, létezesük és eldöntésük nem függ egymástól. A másik feltételnek, az eljáró bíróság szempontjából való korlátozásnak a vizsgált jogkérdésnél nincs jelentősége. A kereset – a Pp. által szabályozott háromtagú pertárgyfogalomnak megfelelően – tartalmazza az érvényesített alanyi jogot (az azt létrehozó jogi norma megjelölésével), az ebből eredő követelésre vonatkozó kereseti kérelmet, valamint a jogot és a kereseti kérelmet megalapozó konkrét (történeti) tényeket [Pp. 170. § (2) bekezdés *a), b), c)* pont, T-11900. számú törvényjavaslat 325.].

[57] A közérdekű adatigénylés tárgyában ennek a feltételnek az érvényesülése annyiban speciális, hogy a pert megelőző kötelező előzetes adatigénylés tárgyát önmagában az Infotv. nem korlátozza. Az ehhez kapcsolódóan indított peres eljárásban előterjesztett keresettel szemben azonban már irányadó az a feltétel, hogy ténybeli és jogi alapon (ez alatt nem az előzetes adatigénylés értendő) is összefüggjenek a kereset tárgyát képező igények, az ezzel ellentétes jogértelmezés ellentétes az Alaptörvény 28. cikkében meghatározott józan ész követelményével, a hatályos eljárási szabályok mellett nem biztosított a magánjogi jogvita tisztességes eljárásban való elbírálása.

[58] A Kúria kiemeli, hogy a hatályos perrendtartást megelőzően a polgári perrendtartásról rendelkező 1952. évi III. törvény nem tartalmazott a tárgyi keresethalmazatra vonatkozó rendelkezéseket. A Pp. 173. § (1) bekezdésében szabályozott rendelkezések célja a T-11900. számú törvényjavaslat indokolása szerint az, hogy a bár a keresethalmazatok létezését perökonómiai szempontok indokolják, a jogvita általában egy összességében gyorsabban, kevesebb költség mellett dönthető el egy perben, azok egyre szélesebb körben való elterjedése és ezekkel összefüggésben felmerült jogalkalmazási problémák azonban azt mutatják, hogy a keresethalmazat korlátlansága az egyes perek hatékonyságát jelentősen rontja, ezért észszerű korlátok felállítására volt szükség.

[59] A Kúriának ebben a jogkérdésben korábban még nem kellett állást foglalnia, ugyanis azokban az ügyekben, amelyeket nagy mennyiségű adat megismerése iránt indítottak, a Pp. alkalmazása körében elbírált keresetek önmagukban emiatt nem ütköztek a meg nem engedett keresethalmazat tilalmába [pl. az adatigénylés egy vállalkozási keretszerződésekhez kapcsolódó, de jelentős mennyiségű adatot érintett (Kúria Pfv.IV.20.302/2025/7.), a 2021., 2022. és 2023. években ténylegesen végzett kormányzati ellenőrzésekhez (Kúria Pfv.IV.20.254/2025/6.) kapcsolódott]. A másodfokú bíróság által felhívott, az Alkotmánybíróság által vizsgált ügyek tárgya sem ilyen tartalmú volt, ezért ezekben a keresethalmazat megengedhetőségének vizsgálata nem merült fel.

[60] A Kúria jogértelmezése szerint a Pp. 173. § (1) bekezdésének a keresethalmazatra vonatkozó

rendelkezéseit – az Infotv. 31. § (1) bekezdésének utaló szabálya miatt – a közérdekű adat megismerése iránti perekben is alkalmazni kell. Ennek hiányában ugyanis azok az eljárási határidők és törvényi garanciák, amelyek az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében szabályozott információszabadság biztosításához tartoznak, illetve az Alaptörvény XXVIII. cikkében meghatározott tisztességes eljáráshoz fűződő jog érvényesülését szolgálják, a peres felek számára más módon nem biztosíthatóak. A bíróságoknak mindig egyedileg kell azt megvizsgálniuk és megítélniük, hogy a felperes közérdekű adatigénylése tárgyában a Pp. 173. § (1) bekezdésében meghatározott feltétel fennáll-e.

[61] Ennek során arra is figyelemmel kell lenni, hogy a Pp. 173. § (1) bekezdésében meghatározott valódi tárgyi keresethalmazat fogalom azon elemének, amely az „ugyanabból vagy – ténybeli és jogi alapon – összefüggő jogviszonyból eredő több igény érvényesítését kívánja meg”, nem feleltethető meg az az eset, ha a felperes keresetében több ezer, eltérő tartalmú, egymással nem összefüggő, más szervek(érintettek) részére más-más feladatot kijelölő határozat kiadásának a teljesítését kéri. A felperes által megjelölt 2000-s Korm. határozatok több önálló, eltérő megítélés alá eső, egymástól független jogviszonyt keletkeztettek, a tartalmuk (ténybeli alapjuk), a meghozataluk időpontja eltérő, önmagában a jogalapok hasonlósága a valódi tárgyi keresethalmazat megengedhetőségét nem indokolja (Kúria Pfv.II.20.089/2024/5., Pfv.V.21.081/2024/4.)

[62] A felperes által egységesen, kizárólag az előzetes adatigénylésre alapított közérdekű adat megismerése iránti keresetek mögött különböző érintettnek közvetlenül megküldött, eltérő feladatot kijelölő, elvileg pénzügyi kötelezettségvállalással nem járó egyedi, eltérő szabályok szerint minősülő, ennek megfelelően eltérő bizonyítást és jogi megítélést (megtagadási ok/okok vizsgálatát) igénylő adat megismerése iránti igény áll, ezért az egy perben való érvényesítésük nem felel meg a Pp. 173. §-a alapján a valódi tárgyi keresethalmazattal szemben támasztott követelményeknek.

[63] A meg nem engedett keresethalmazatot a bíróság hivatalból veszi figyelembe, a Pp. 240. § (1) bekezdés *a)* pontja szerint a bíróság az eljárást – a *g)* pont szerinti kivétellel annak bármely szakaszában – hivatalból megszünteti, ha a keresetlevelet, többek között a 176. § (2) bekezdés *a)–c)* pontja alapján vissza kellett volna utasítani. A Pp. 176. § (2) bekezdés *c*) pontja értelmében a bíróság visszautasítja a keresetlevelet, ha hiánypótlási felhívás ellenére a felperes nem nyújtott be – törvény által meg nem engedett keresethalmazatot vagy pertársaságot tartalmazó keresetlevél esetén – e törvény rendelkezéseinek megfelelő keresetlevelet.

[64] A keresethalmazat megengedhetőségének megítélése, így a halmazati szabályok betartásának a biztosítása hivatalból is a bíróság feladata, így a meg nem engedett keresethalmazat észlelése és ennek esetén az ezzel kapcsolatos bírói felhívás kiadása a Pp. 176. § (2) bekezdés *c)* pontja értelmében nem mellőzhető (Kúria Pfv.V.20.539/2023/7.). A Pp. 176. § (2) bekezdés *c)* pontja a keresetlevél visszautasításának okaként a hiánypótlás ellenére a törvény által meg nem engedett keresethalmazatot tartalmazó keresetlevél benyújtását jelöli meg, míg a Pp. 240. § (1) bekezdés *a)* pontja szerint e perakadály fennállása esetén a bíróságnak az eljárást – annak bármely szakaszában – hivatalból meg kell szüntetnie.

[65] A kötelező hiánypótlás elmulasztása azonban nem járhat azzal a következménnyel, hogy a bíróság hiánypótlási felhívás nélkül, hivatalból megszüntetheti az eljárást, erre a felülvizsgálati eljárásban sincs lehetőség.

[66] A kifejtettek miatt a jogerős ítélet az eljárási szabályok megsértése miatt az ügy érdemére kiható módon jogszabálysértő, ezért a Kúria a jogerős ítéletet – az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően – hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

(Kúria Pfv.IV.20.614/2025/8.)

269 I. A valódi tárgyi keresethalmazat lehetősége szempontjából nem az érvényesített jog és nem a jogalap azonossága, hanem annak a jogviszonynak az azonossága – vagy ténybeli és jogi alapon való összefüggése – a meghatározó, amelyből az érvényesített jog ered.

II. A valódi tárgyi keresethalmazat eljárásjogi korlátait a perhatékonyság kettős szempontrendszerére – a konkrét per gyors befejezésére és az anyagi jogok hatékony érvényre juttatására – figyelemmel kell értékelni, szem előtt tartva az észszerűség és a közjó követelményét is.

III. Az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés törlése iránt indított közérdekű keresetek ténybeli alapon is összefüggő jogviszonyokból erednek, ha az e jogviszonyok alapjául szolgáló szerződéseket részben azonos szerződő felek, azonos időszakban, azonos település közigazgatási területén fekvő földekre, azonos módszerrel kötötték [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 173. § (1) bek.; 1997. évi CXLI. törvény (régi Inytv.) 62. § (1) bek., a) pont aa) alpont; 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:88. § (4) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperesek 2020–2021-ben egy település közigazgatási területén fekvő földjeikre úgy kötöttek szerződéseket, hogy először birtokösszevonási célú csereszerződéssel résztulajdont szereztek egymás földjein, majd az így létrejött közös tulajdont adásvételi szerződéssel megszüntették (a továbbiakban együtt: szerződések). Ennek eredményeként az I–II–III. rendű alperesek által megkötött szerződések (a továbbiakban: a/1-3. szerződések) alapján az I. rendű alperes kizárólagos tulajdonosa lett a korábban a II–III. rendű alperesek tulajdonában álló földeknek; a II–III–IV–V. rendű alperesek által megkötött szerződések (a továbbiakban: b/1-2. szerződések) alapján a IV. rendű alperes kizárólagos tulajdonosa lett a korábban a II–III. és az V. rendű alperesek tulajdonában álló földnek; az I. és a VI. rendű alperesek által megkötött szerződések (a továbbiakban: c/1-2. szerződések) alapján az I. rendű alperes kizárólagos tulajdonosa lett a korábban a VI. rendű alperes tulajdonában álló földnek. A szerződések alapján a szerző felek tulajdonjogát az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték.

A kereset és az alperesek védekezése

[2] A felperes ügyész az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 62. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja, a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi tv.) 60. § (2) bekezdése és a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:88. § (4) bekezdése alapján közérdekű keresetben kérte a bejegyzések érvénytelensége miatt a bejegyzések törlését és az eredeti ingatlan-nyilvántartási állapot helyreállítását.

[3] Indokolása szerint a szerződések semmisek, mert céljuk a jogszabály megkerülése volt, továbbá a Földforgalmi tv. 60. § (1) bekezdése szerinti szerzési korlátozásba és a jóerkölcsbe is ütköznek. A csereszerződések megkötésénél a felek tényleges szándéka nem a tulajdoni hányadok kölcsönös megszerzésére irányult. A csereszerződések célja az volt, hogy az I. és a IV. rendű alperesek tulajdonostársként később hatósági jóváhagyás nélkül biztosan megszerezhessék az adásvételi szerződések tárgyát képező földek fennmaradó tulajdoni illetőségét. Az alperesek az adásvételi szerződésekkel a cserét követő rövid idő alatt biztosították az I. és a IV. rendű alperes tulajdonszerzését. A szerződéses rendszert kizárólag azért alkalmazták, hogy megteremtsék a kivételes termőföldszerzési szabályok alkalmazhatóságának jogi feltételeit, valamint ezzel megkerüljék az adásvételnél fennálló jogi korlátokat és a hatósági engedélyezési eljárást. Az I. és a IV. rendű alperes ügyleti célja – a feltétlen és biztos tulajdonszerzésre törekvés –, valamint a szerződések realizálása azzal járt együtt, hogy a többi elővásárlásra jogosult, ezen keresztül pedig a gazdálkodók érdeke és a tisztességes feltételekkel történő termőföldszerzés lehetősége jelentősen csorbult. A jogszabályi rendelkezések kijátszása, valamint a szerződések fenti célja maga után vonja a társadalom rosszallását, így sérti a jóerkölcsöt is.

[4] Az alperesek kérték a kereset elutasítását.

[5] Indokolásuk szerint a kereset több jogügyletre vonatkozik, amelyek azonban nem egységesen érintik őket, így nem állnak fenn a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 173. § (2) bekezdésének a feltételei. A felperes a Pp. 173. § (3) bekezdését megsértve terjesztett elő több szerződést és különböző alpereseket érintő, látszólagosan egységes keresetet.

Az elsőfokú ítélet és a másodfokú végzés

[6] Az elsőfokú bíróság a keresetet alaposnak ítélte.

[7] Az alperesek fellebbezése folytán eljárt másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az eljárást megszüntette.

[8] Indokolása szerint hivatalból vizsgálta a keresethalmazat megengedhetőségét. Arra a következtetésre jutott, hogy a felperes által előterjesztett valódi tárgyi keresethalmazat nem felel meg a Pp. 173. § (1) bekezdésének, az a/1-3., a b/1-2. és a c/1-2. szerződések alapjául előadott tényekre alapított keresetek három külön perben érvényesíthetők valódi tárgyi keresethalmazatban. Erre figyelemmel – az eljárás megszüntetésének terhével – felhívta a felperest, hogy a meg nem engedett keresethalmazatot szüntesse meg. A felhívásnak a felperes nem tett eleget, mert álláspontja szerint nem áll fenn a keresetek összekapcsolásának eljárásjogi tilalma, az általa indított közérdekű perben nemcsak a szerződésláncolatokon belül, hanem azok között is fennáll a tárgyi és jogi összefüggés.

[9] A másodfokú bíróság nem osztotta a felperes álláspontját. Indokolása szerint a Pp. 173. § (1) bekezdésének szabályozására figyelemmel a kereset tárgyává tett a/1-3., b/1-2., és c/1-2. szerződések nem ugyanabból a jogviszonyból erednek, azok eltérő szerződő felek, eltérő földekre vonatkozó adásvételi és csereszerződései. Az egyes szerződési láncolatok szerződései ténybeli és jogi alapon összefüggő jogviszonyokból erednek, egy szerződéslánccot alkotnak, céljuk az I. rendű (a/1-3., c/1-2.) és a IV. rendű (b/1-2.) alperes tulajdonszerzése volt. A megengedett tárgyi keresethalmazat egyik konjunktív feltétele – a ténybeli összefüggés – a fenti szerződéscsoportokon belül a szerződő felek személye és a szerződések tárgyát képező földek tekintetében is megállapítható. Nem áll fenn ugyanakkor ténybeli összefüggés a fenti szerződéscsoportokon kívül, az egyes szerződéscsoportok között. A ténybeli összefüggéshez nem elegendő a földek azonos közigazgatási területen fekvése, a kereset tárgyává tett jogviszonyok ugyanis nem a földek fekvése szerint meghatározott területre, hanem konkrét helyrajzi számú ingatlanokra vonatkoznak. Van ugyan személyi átfedés az egyes szerződések személyi összetételében – az I. rendű alperes az a/ és c/ szerződéscsoportban is vevőként, a II. rendű alperes az a/ és b/ szerződéscsoportban is eladóként szerepel –, amely azonban nem elégséges a ténybeli összefüggéshez, mert a szerződések tárgya és az ügyletekben részt vevő további felek személye eltérő, valamint az egyes szerződéscsoportok által megcélzott I. és IV. rendű alperesi tulajdonszerzés a másik két szerződéscsoport tekintetében irreleváns. Ténybeli összefüggés hiányában a valódi tárgyi keresethalmazat megengedhetőségének egyik konjunktív feltétele hiányzik. A pusztán hasonló jogviszonyokat érintő valódi tárgyi keresethalmazat előterjesztését pedig a törvény nem engedi meg, ezért a keresetlevelet a Pp. 176. § (2) bekezdés *c)* pontja alapján vissza kellett volna utasítani. A hiánypótlási felhívás eredménytelenségére tekintettel a másodfokú bíróság a Pp. 240. § (1) bekezdésére és 176. § (2) bekezdés *c)* pontjára figyelemmel a Pp. 379. §-a alapján az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az eljárást megszüntette.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[10] A felperes felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős végzés hatályon kívül helyezését, valamint a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős végzés sérti a Pp. 173. § (1) bekezdését, valamint – a Pp. 176. § (2) bekezdés *c)* pontjára és a 240. § (1) bekezdés *a)* pontjára figyelemmel – a Pp. 379. §-át.

[11] Indokolása szerint a másodfokú bíróság a valódi tárgyi keresethalmazat Pp. 173. § (1) bekezdésében írt törvényi feltételeit vizsgálva törvénysértően jutott arra a következtetésre, hogy nem áll fenn a jogviszonyok közötti ténybeli összefüggés, és így

jogszabálysértően rendelkezett az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezéséről, valamint az eljárás megszüntetéséről. A keresethalmazat perjogi funkciója, hogy – a megfelelő keretek között – elősegítse a per gyors és hatékony befejezését. A felperesi igények nem külön-külön számos perben, hanem egyetlen peres eljárásban történő érvényesítése alkalmas lehet a jogvita eredményesebb eldöntésére, mert a felek előadásait, a részben átfedő bizonyítást nem kell feltétlenül megismételni, valamint általában koncentráltabban lehet lefolytatni a bizonyítást.

[12] A másodfokú bíróság döntését arra alapozta, hogy a tárgyi keresethalmazat törvényi feltételei nem állnak fenn, ezzel összefüggésben mégis indokoltnak tartotta kitérni a személyi keresethalmazatra is. Valódi személyi keresethalmazat esetén az alanytöbbségnek meg kell felelnie valamely pertársasági formának is. A célszerűségi pertársaság egyik típusa, a Pp. 37. § *c)* pontja szerinti pertársaság esetén – amely szükségképpen tárgyi keresethalmazatot is magába foglaló vegyes keresethalmazatot feltételez –, több alperes akkor perelhető együtt, ha a perbeli követelések hasonló ténybeli és jogi alapból erednek, és ugyanannak a bíróságnak az illetékessége a Pp. 29. §-a rendelkezéseinek alkalmazása nélkül is valamennyi alperessel szemben megállapítható. A kommentárirodalom szerint a hasonló ténybeli alapot esetenként kell megvizsgálni, alapvetően a bizonyításban felmerülő szinergiát kell keresni. A célszerűségi pertársaságnak a Pp. 37. § *c)* pontja szerinti, valamint a keresethalmazatnak a Pp. 173. § (1) bekezdése szerinti megengedhetőségét a fórumazonosság mellett a konnexitás alapozza meg. A konnexitás azt jelenti, hogy a halmazatban álló keresetekkel érvényesített igények azonos vagy összefüggő jogviszonyból erednek. A szorosabb kapcsolatot jelentő azonos jogviszony hiányában szükséges, hogy a keresetek ténybeli és jogi alapon összefüggésben álljanak. A jelen ügyben nem volt vitatott, hogy – a keresetek tárgyává tett tényállás azonos jogi megítélésére tekintettel – a keresetek között a jogi összefüggés fennáll. A másodfokú bíróságnak ugyanakkor a ténybeli jogi összefüggés hiányára hivatkozó álláspontja jogszabálysértő.

[13] A másodfokú bíróság nem teljeskörűen végezte el a ténybeli összefüggés vizsgálatát, mivel nem értékelte megfelelően a jogviszonyok meghatározó elemeinek szoros kapcsolatát, az ügyletekben érintett személyek részbeni azonosságát és a jogügyletek célját. Az értékelés során figyelmen kívül hagyta, hogy a jogszerű földforgalmat deformáló, akadályozó jogügyletek ugyanazon tulajdonosi közösség érdekeit sértették. Az azonos településen lévő földekre megkötött szerződéses láncolatokban részben ugyanazon személyek vettek részt. Az a/1-3. és a b/1-2. szerződéseket a megszerzendő ingatlan tulajdonosának személye – a II. rendű alperes –, az a/1-3. és a c/1-2. szerződéseket pedig a biztos tulajdont szerző személye – az I. rendű alperes – is összekapcsolja. Az a/1-3., b/1-2. és c/1-2. szerződések közötti ténybeli és jogi összefüggést megteremti az alkalmazott szerződéses konstrukció lényegi elemeinek, és a szerződésrendszer jogi megítélésének azonossága is.

[14] A perindításra közérdekből került sor. A ténybeli és jogi alapon való összefüggés vizsgálatát ezért – szemben az individuális igényérvényesítést célzó perekkel – a közérdek védelmében és képviseletében fellépő absztrakt jogalany által érvényesített törlési igény szempontjából is el kell végezni. A közérdek nem csupán az ingatlan-nyilvántartás adatainak helyességéhez fűződik, hanem az ingatlanforgalom jogszerűségéhez is. A tárgyi és jogi összefüggés vizsgálatánál kiemelt figyelmet kell fordítani a per közérdeksérelem kiküszöbölését célzó azon jellegére is, amely a helyi földtulajdonosi közösség érdekeinek érvényre juttatásában megvalósuló közérdek védelmét célozza. A szerződéskötési láncok együttes értékelésének követelménye következik a termőföldtulajdon sajátos természeti és vagyoni sajátosságaiból is. A települési önkormányzat közigazgatási területén földet használó földművesek gazdálkodói közösséget alkotnak, így a perbeli ügyletek kapcsán nem elegendő önmagában és kizárólag a szerződő felek érdekét vizsgálni, hanem – a közérdekű igényérvényesítés legitimációjában tükröződő jogalkotói akarat szerint is – ugyanilyen hangsúlyt kap a gazdálkodó közösség érdeke. A perindítás célja éppen – az individuális perekben értékelés körébe nem vonható – az egyedi érdekeken túlmutató közösségi érdekek védelme.

[15] A szerződő felek személyére figyelemmel is kapcsolatban álló szerződéses láncolatok között a szükséges tárgyi és jogi összefüggést tehát az alapozza meg, hogy a közérdek védelmében történő perindítás ugyanazon helyi gazdálkodói közösség érdekeit sértő, azonos jogi módszert alkalmazó csalárd jogügyleteket tett a per tárgyává, amelyek együttes értékelése a szerződő felek ügyleti szándékának feltárása miatt is indokolt és szükséges. Az ismétlődő láncolatos szerződések együttes jogi megítélése azért is szükségszerű és elkerülhetetlen, mert a szerződő felek csalárd jogügyleteiket a termőföldért folytatott versenyben ugyanazon „versenytéren” kötötték meg, így a közérdekű perindítás is ugyanazon a „versenytéren” kívánja az eredeti állapot helyreállításával a jogszerű és egyenlő esélyeket biztosító versenyfeltételeket megteremteni. A közérdekű perben tehát nemcsak a szerződésláncolaton belül, hanem a szerződésláncolatok között is fennáll a keresethalmazathoz szükséges a tárgyi és jogi összefüggés.

[16] Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben kérték a jogerős végzés hatályában fenntartását.

[17] Indokolásuk szerint a felülvizsgálati kérelem hiányos, illetve a Pp. szabályaiba ütköző, mert nem tartalmazza minden megsértettként megjelölt jogszabályi rendelkezésnél az állított jogszabálysértés indokát. A felperes által megjelölt Pp. 37. § *c)* pont szerinti pertársaság az ő vonatkozásukban nem áll fenn, továbbá ez az új jogi indok sérti a Pp. 413. § (2) bekezdését, mert ezeket az indokokat a Pp. 170. § (2) bekezdés *d)* pontja alapján már a keresetlevélben meg kellett volna jelölni. A pertárgy értéke alapján nem minden esetben a törvényszék lett volna illetékes, hanem a járásbíróságnak kellett volna eljárnia. Ebből következően, ha fenn is állna a célszerűségi pertársaságra vonatkozó kritériumok szabályozási elemeiből a hasonló ténybeli és jogi alap, akkor sem

ugyanannak a bíróságnak az illetékességébe tartoztak volna a külön eljárások az egyes alperesek esetében.

A Kúria döntése és jogi indokai

[18] A felülvizsgálati ellenkérelemben írtakkal szemben a felülvizsgálati kérelem megfelel a Pp. 413. § (1) bekezdés *b)* pontjában írt követelménynek, valamint abban nem történt keresetváltoztatás.

[19] A másodfokú bíróság jogerős végzésében a Pp. 176. § (2) bekezdés *c)* pontja, a 240. § (1) bekezdés *a)* pontja és a 379. §-a alapján rendelkezett az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezéséről és az eljárás megszüntetéséről a Pp. 173. § (1) bekezdés egyik feltételének – a jogviszonyok ténybeli összefüggésének – a hiányából eredő meg nem engedett keresethalmazat fennállására hivatkozva. A felperes felülvizsgálati kérelmében a Pp. 173. § (1) bekezdésének és a 379. §-ának a megsértését állította arra hivatkozva, hogy a Pp. 173. § (1) bekezdése szerinti feltételek fennállnak, a másodfokú bíróság ezért jogszabálysértően rendelkezett az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezéséről, és az eljárás megszüntetéséről (Pp. 379. §). A felperes felülvizsgálati kérelmében a másodfokú bíróság által alkalmazott eljárási jogszabályi rendelkezések megsértését állította, jogi érveit a jogerős végzés indokolásával ütköztette, így a felülvizsgálati kérelem alkalmas az érdemi elbírálásra.

[20] A felülvizsgálati ellenkérelemben hivatkozott jogi érvelés a keresetlevél érdemi része (a kereset) tartalmi elemeként az érvényesíteni kívánt jog, a tényállítás és a kereseti kérelem közötti összefüggés levezetése [Pp. 170. § (2) bekezdés *d)* pont], amely szabályozás a Pp. által alkalmazott háromtagú pertárgyfogalomból ered. A jogi érvelés arra vonatkozik, hogy a keresetben állított konkrét történeti tények hogyan feleltethetők meg az érvényesíteni kívánt jog törvényi tényállási elemeinek, a kereseti kérelem hogyan következik a megnyíltnak állított alanyi jogból, valamint az állított konkrét történeti tények miként alapozzák meg a kereseti kérelmet. A felülvizsgálati ellenkérelemben hivatkozott – a felülvizsgálati kérelem indokolásában megjelenő, de megsértettként meg nem jelölt – Pp. 37. § *c)* pontja nem a keresetlevél érdemi részére (a keresetre), annak egyik tartalmi elemére (a jogi érvelésre) vonatkozik, hanem a valódi személyi keresethalmazat (a pertársaság) egyik lehetséges fajtáját szabályozza. Egyebekben a jogi érvelés megváltoztatása nem is minősül keresetváltoztatásnak [Pp. 7. § (1) bekezdés 12. pont].

[21] A Pp. 413. § (1) bekezdése és a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelemben megjelölt megsértett jogszabályhely, az ott előadott jogszabálysértés, valamint a kérelem jogi indokai által meghatározott keretek között vizsgálhatja felül.

[22] A másodfokú bíróság jogerős végzésében nem alkalmazta a Pp. 37. § *c)* pontját, annak megsértését a felperes sem állította, így a Pp. 37. § *c)* pontjának megsértését a Kúria sem vizsgálhatta a Pp. 423. § (1) bekezdés első fordulata alapján. A Kúria hivatalból sem vizsgálhatta a Pp. 37. § *c)* pontjának a megsértését a Pp. 423. § (1) bekezdés második fordulata alapján, mert a másodfokú bíróság jogerős végzésével az eljárást már hivatalból megszüntette. A Kúriának ezért azt kellett elbírálnia, hogy a jogerős végzés sérti-e a felülvizsgálati kérelemben megsértettként megjelölt Pp. 173. § (1) bekezdését és a 379. §-át. A felülvizsgálati ellenkérelemben írtakra figyelemmel kiemelendő, hogy a Kúria Pfv.V.20.465/2022/8. számú határozatában már részletesen kifejtettek szerint a jelen perben érvényesített igények a pertárgy értékétől függetlenül törvényszéki hatáskörbe tartoznak a Pp. 20. § (1) bekezdése és a (3) bekezdés *a)* pont *ac)* alpontja alapján.

[23] A Kúria Gfv.I.30.270/2022/10. számú határozata [27] bekezdésében már kifejtette, hogy a kereset egy anyagi jogszabály (tárgyi jog) által biztosított valamely jog (alanyi jog) érvényesítését jelenti: a felperes állítja, hogy a valóságban megtörtént konkrét történeti tények megvalósítják az anyagi jogszabályban meghatározott törvényi tényállási elemeket, így az alanyi jog megnyílt, amely feljogosítja őt az anyagi jogszabályban meghatározott igény támasztására. A keresetlevélben előterjesztett kereset tartalmazza az érvényesíteni kívánt (később: érvényesített) alanyi jogot [Pp. 7. § (1) bekezdés 11. pont] az azt létrehozó anyagi jogi norma (jogalap) megjelölésével [Pp. 7. § (1) bekezdés 8. pont], az ez alapján előterjeszthető kereseti kérelmet, valamint a jogot és a kereseti kérelmet megalapozó konkrét (történeti) tényeket [Pp. 170. § (2) bekezdés *a), b), c)* pont]. Az érvényesített jog valamilyen jogviszonyból, a felek között fennálló jogilag szabályozott kapcsolatból ered; egy jogviszonyból azonban több alanyi jog is érvényesíthető. A valódi tárgyi keresethalmazat lehetősége szempontjából tehát nem az érvényesített jog és nem a jogalap azonossága, hanem annak a jogviszonynak az azonossága – vagy ténybeli és jogi alapon való összefüggése – a meghatározó, amelyből az érvényesített jog ered.

[24] A Pp. 173. § (1) bekezdése a valódi tárgyi keresethalmazatban előterjeszthető kereseteket egyrészt a jogviszony, másrészt az eljáró bíróság alapján korlátozza. A másodfokú bíróság által vizsgált – jogviszonyon alapuló – korlátozás a Pp. által meghatározott eljárásjogi feltétel, amelynek tényleges megvalósulása azonban az anyagi jog figyelembevétele mellett bírálható el. Ennek eredményeként dönthető el, hogy az egyes keresetekkel érvényesített alanyi jogok ténybeli és jogi alapon is összefüggő jogviszonyokból erednek-e. A másodfokú bíróság jogerős végzésében a jogviszonyok ténybeli összefüggésének hiányára következtetett, ezért a Kúriának e következtetés helyességét kellett vizsgálnia.

[25] Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) 28. cikke alapján a jogviszonyok ténybeli összefüggésére vonatkozó jogszabályi rendelkezést is annak céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezni. Ennek során figyelembe kell venni a jogszabály preambulumában és javaslatának indokolásában írtakat, továbbá azt kell feltételezni, hogy a jogszabályi rendelkezés a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgál.

[26] A Pp. preambulumában és a polgári perrendtartásról szóló T/11900. számú törvényjavaslatban (a továbbiakban: Pp. javaslat) megfogalmazottak szerint a Pp. egyik legfontosabb szabályozási célja a

perhatékonyság rendszerszintű biztosítása, az anyagi jogok hatékony érvényre juttatása. A perhatékonyság megvalósulása két – egymással részben ellentétes – szempont együttes értékelését jelenti: egyrészt a konkrét per gyors befejezését célozza, másrészt azonban ez nem sértheti az anyagi jogok hatékony érvényre juttatását. A perhatékonyságnak ez a kettőssége, valamint a második szempont figyelembevétele jelenik meg például az egyszerű pertársaság szabályozásában – ahol nem perjogi szükségszerűség, hanem a felperesi magánérdek és perhatékonysági megfontolások alapján megengedett a különböző ügyek együttes tárgyalása – (Pp. javaslat 263. oldal); az önálló beavatkozónak a perfelvétel lezárását követő beavatkozásának a megengedésében (Pp. javaslat 267. oldal); a pertárgy értékétől függő hatáskör megszűnésének figyelmen kívül hagyásában az érdemi tárgyalási szakban történő keresetfelemelés esetén (Pp. javaslat 349. oldal). A perhatékonyságnak ugyanez a kettős szempontrendszere jelenik meg a keresethalmazatok szabályozásában is: a keresethalmazatok létezését perökonómiai szempontok indokolják, mivel a jogvita általában és összességében gyorsabban, kevesebb költség mellett dönthető el egy perben, mint több perben, ugyanakkor a keresethalmozás korlátlansága jelentősen rontja az egyes per perhatékonyságát, ezért szükséges észszerű korlátok felállítása (Pp. javaslat 327. oldal). A valódi tárgyi keresethalmazat eljárásjogi korlátait tehát a perhatékonyság kettős szempontrendszerére – a konkrét per gyors befejezésére és az anyagi jogok hatékony érvényre juttatására – figyelemmel kell értékelni, szem előtt tartva az észszerűség és a közjó követelményét is.

[27] A Kúria Pfv.V.20.465/2022/8. számú határozatában már részletesen kifejtettek értelmében a jelen per közérdek védelmében indított, közérdekű pernek minősül, amelyben a felperes a közérdek védelmezőjeként gyakorolja keresetindítási jogát [Alaptörvény 29. cikk (2) bekezdés *d)* pont]. A Polgári Törvénykönyvről szóló T/7971. számú törvényjavaslat 572. oldalán írtak is azt hangsúlyozzák, hogy az ügyészi keresetindítás a közérdek védelmét szolgálja – nem a szerződő felek helyett és érdekében való eljárásnak minősül –, amelyre olyan esetben kerülhet sor, amikor a semmisségi ok természete folytán a szerződő felek egyikének sem érdeke az érvénytelenség kimondása.

[28] A jelen ügyben a közérdekű kereset az a/1-3. szerződések esetén az I–II–III. rendű alperesek, a b/1-2. szerződések vonatkozásában a II–III–IV–V. rendű alperesek, a c/1-2. szerződések esetében az I. és a VI. rendű alperesek közötti jogviszonyokból ered. Az e jogviszonyok alapjául szolgáló szerződéseket részben azonos szerződő felek, azonos időszakban (2020–2021), azonos település közigazgatási területén fekvő földekre, azonos módszerrel (csekély tulajdoni hányadra vonatkozó birtokösszevonási célú cserét követően adásvételi szerződéssel a közös tulajdon megszüntetése) kötötték. A felperesi keresetindítás célja nem az egyes szerződő felek helyett és érdekében való jogérvényesítés, hanem a közérdek védelme, mert az egymással szerződött alpereseknek nem áll érdekében a szerződések érvénytelenségének kimondása és az ebből eredő jogkövetkezmények alkalmazása. A keresettel érvényesített alanyi jogokat, a keresethalmazatok perökonómiai szempontjait, a perhatékonyság kettős szempontrendszerét, az eljárásjogi korlátok észszerűségének követelményét és a jogérvényesítés közérdekűségét is figyelembe véve a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy a jelen ügyben indított közérdekű keresetek ténybeli alapon is összefüggő jogviszonyokból erednek, mert az e jogviszonyok alapjául szolgáló szerződéseket részben azonos szerződő felek, azonos időszakban, azonos település közigazgatási területén fekvő földekre, azonos módszerrel kötötték. A jogerős végzés ezért sérti a Pp. 173. § (1) bekezdését és a Pp. 379. §-át.

[29] Az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre figyelemmel a Kúria a jogerős végzést hatályon kívül helyezte, valamint a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Az új eljárásban a másodfokú bíróságnak az alperesek fellebbezését kell elbírálnia.

(Kúria Pfv.I.20.002/2025/6.)

270

I. A Pp. 279. § (1) bekezdésének a megsértése körében nem vizsgálható, hogy a bíróság érdemi (anyagi jogi) döntése során figyelemmel volt-e a fél által jogi érvelése alátámasztásaként csatolt bírósági határozatokban foglaltakra.

II. A perben releváns magatartás megtörténtének tényként való megállapítása, valamint e magatartás anyagi jogon alapuló értékelése a jogvita elbírálásának egymástól elkülönülő lépései: a bíróság a bizonyítékok értékelése alapján először megállapítja a per eldöntéséhez szükséges, a perben jelentős tényeket, majd az így megállapított tényekre az anyagi jogot alkalmazva dönt a per érdemében. A magatartás értékelése, minősítése nem bizonyítékértékelésen alapuló ténykérdés, hanem a megállapított tényekből levont anyagi jogi következtetés, anyagi jogkérdés.

III. A kívülálló harmadik személy felperesek teljes kártérítési igényüket érvényesíthetik azzal az üzembentartóval szemben, aki saját előadása szerint közös károkozónak minősül a több veszélyes üzem által közösen okozott kár vonatkozásában [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 279. § (1) bek.; 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:29. § (1)–(2) bek., 6:524. § (1) bek., 6:535. § (1) bek., 6:536. § (1) bek., 6:539. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] 2020. július 2-án a II. rendű alperesnél kötelező gépjármű-felelősségbiztosítással rendelkező kistehergépkocsi vezetője egy autóbuszöbölbe lehúzódott. Ezt követően a vezetőoldali visszapillantó tükörben meggyőződött az út forgalmáról, egy ott haladó személygépjármű részére elsőbbséget biztosított, majd észlelte, hogy vele azonos irányban még két jármű közlekedik, egy személygépkocsi, valamint egy – az I. rendű alperesnél kötelező gépjármű-felelősségbiztosítással rendelkező – motorkerékpár. A motorkerékpár a személygépkocsit előzte, azonban olyan távolságra volt, hogy a kistehergépkocsi vezetőjének megítélése szerint egyik gépjármű részére sem kellett elsőbbséget biztosítania, ezért az útra felhajtott abból a célból, hogy az úton nagy ívben megforduljon. A manővert nem sikerült végrehajtania, a 125–130 km/óra sebességgel érkező motorkerékpárral a

menetirány szerinti bal oldali sávban összeütközött. Ezt megelőzően a motorkerékpár vezetője vészfékezett, ennek ellenére 83–87 km/óra sebességgel az 5–6 km/óra sebességgel elé kanyarodó kistehergépkocsi bal oldalának ütközött és annak alváza alá szorult. A baleset következtében a motorkerékpár vezetője és utasa – akik élettársak voltak – meghaltak.

[2] A baleset miatt a kistehergépkocsi vezetőjével szemben halálos közúti baleset gondatlan okozásának vétsége miatt indult büntetőeljárást megszüntették. Az ezzel szemben előterjesztett panaszt elutasították, megállapítva, hogy a cselekmény nem bűncselekmény.

[3] Az I. és a III. rendű felperesek a motorkerékpár utasának testvérei, a II. rendű felperes az édesanyja. Az I. rendű alperes a felperesi igények 50%-át teljesítette. A kistehergépkocsi üzembentartója mint felperes és az I. rendű alperes mint alperes között kártérítés megfizetése iránti per volt folyamatban, amelybe a II. rendű alperes beavatkozott (a továbbiakban: előzményi per). A bíróság az előzményi perben kötelezte a jelen per I. rendű alperesét a kistehergépkocsiban a baleset miatt keletkezett kár megtérítésére.

A kereset és az alperesek védekezése

[4] A felperesek egyetemlegesen kérték kötelezni az alpereseket sérelemdíj és kártérítés megfizetésére.

[5] Indokolásuk szerint hozzátartozójuk a motorkerékpár utasaként halálos közlekedési balesetet szenvedett el az alperesek biztosítottjai által folytatott fokozott veszéllyel járó tevékenység miatt, amely nekik személyiségi jogsértést és kárt okozott.

[6] Az I. rendű alperes a felperesek igényét 50%-os mértékben elismerte és teljesítette, ezért kérte a kereset elutasítását. Indokolása szerint a motorkerékpár utasának halálát okozó balesetért a kistehergépkocsi és a motorkerékpár vezetője egyenlő mértékben felelős, mert a kistehergépkocsi vezetője megszegte elsőbbségadási kötelezettségét. Helytállási kötelezettsége kizárólag a biztosítottja magatartásával okozati összefüggésben bekövetkezett károkért áll fenn, ezt meghaladóan nem terheli helytállási kötelezettség.

[7] A II. rendű alperes kérte a kereset elutasítását. Indokolása szerint a balesetért kizárólag a motorkerékpár vezetője felelős.

Az első- és a másodfokú ítélet

[8] Az elsőfokú bíróság az I. rendű alperest a kereset szerint marasztalta, a II. rendű alperes vonatkozásában a keresetet elutasította.

[9] Indokolása szerint az előzményi per jogerős ítélete kizárta a kistehergépkocsi vezetőjének felelősségét és ezzel a II. rendű alperes felelősségét is, amely ítélt dolognak minősül. Nem helyezkedhet ezért attól eltérő álláspontra, így csak az I. rendű alperes kártérítési felelőssége áll fenn.

[10] Az I. rendű alperes fellebbezése folytán eljárt másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében helybenhagyta.

[11] Indokolása szerint az I. rendű alperes fellebbezésében a terhére meghatározott fizetési kötelezettséget támadta, így a felülbírálat csak erre terjedt ki. Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, valamint helyes érdemi döntést hozott.

[12] Az I. rendű alperes arra alapítva kérte az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, hogy az elsőfokú bíróság – ítélt dologra hivatkozással – nem értékelt peradatokat, így nem vizsgálta az általa előadottakat. A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak azzal a jogi álláspontjával, hogy az előzményi per jogerős ítélete ítélt dolgot eredményez a jelen perben érvényesített igényekért fennálló polgári jogi felelősség kérdésében figyelemmel a félazonosság hiányára. Ez azonban nem vezetett az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, mert a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján el tudta végezni az érdemi felülbírálatot, az I. rendű alperesnek pedig nem volt további bizonyítási indítványa.

[13] A másodfokú bíróság a peradatokból kiemelte a büntetőeljárás során készült szakvéleményt, amit a szakértő a perbeli balesetben érintett járművek és a baleset bekövetkezési körülményei műszaki szakértői vizsgálatáról készített. Ehhez a szakértő felhasználta a rendőrhatóság eljárásában addig keletkezett iratokat, elvégezte a baleset elemzését, részletesen leírta a baleseti mechanizmust, valamint a baleset elkerülhetőségéről tett megállapításokat. A szakvéleményben írtak szerint a motorkerékpár az előtte haladó két személygépkocsi előzésébe kezdett. A kistehergépkocsi az autóbuszöbölben állt, ahonnan egy ívben kívánt visszakanyarodni. A kanyarodás megkezdését megelőzően elsőbbséget adott egy másik jármű részére, majd észlelte a távolról érkező két személygépkocsit, valamint az őket előző motorkerékpárt, de a rendelkezésre álló távolságot biztonságosnak ítélve megkezdte a kanyarodást. A motorkerékpár ütközés előtti haladási sebessége 125–130 km/óra volt. A motorkerékpár vezetője – észlelve a kistehergépkocsi elindulását – vészfékezett, ennek során a motorkerékpár instabil állapotba került, átsodródott a menetirány szerinti bal oldali forgalmi sávba, ahol összeütközött a kistehergépkocsival. A balesetben részes járművezetők észlelési, cselekvési késedelme nem volt megállapítható. A kistehergépkocsi vezetője az elindulást megelőzően egy másodperccel a bal oldali visszapillantó tükörben észlelte a motorkerékpárost, de a rendelkezésre álló távolságot biztonságosnak ítélte a kanyarodás végrehajtásához. A motorkerékpár vezetője szintén észlelhette az autóbuszöbölből elinduló kistehergépkocsit és a vészfékezés mellett döntött. Ha a kistehergépkocsi biztonságos távolságra kihalad a motorkerékpár forgalmi sávjából, ebben az esetben nem szükséges sem a motorkerékpár, sem a kistehergépkocsi vezetőjének fékeznie, állandó sebességgel haladhatnak, a motorkerékpár nem kerül instabil állapotba. A szakértő úgy nyilatkozott, a baleset akkor lett volna elkerülhető, ha a kistehergépkocsi vezetője a megfordulás megkezdését megelőzően észleli az érkező motorkerékpárt és annak elhaladásáig nem kezdi meg a megfordulást; a motorkerékpár vezetője esetében a veszélyhelyzet észlelésének pillanatában a motorkerékpár vészfékezéssel akkor lett volna megállítható az ütközési hely előtt, ha haladási sebessége 94–101 km/óra vagy attól kisebb. Ha a haladási sebessége nem haladta volna meg a 100 km/óra sebességet (az

útvonalra engedélyezett sebesség 50 km/óra kétszeresét), úgy a kistehergépkocsi biztonságos távolságra kihaladt volna a motorkerékpár forgalmi sávjából, ebben az esetben nem kellett volna sem a motorkerékpár, sem a kistehergépkocsi vezetőjének fékeznie, állandó sebességgel haladhattak volna, a motorkerékpár nem került volna instabil állapotba.

[14] A baleseti mechanizmusról a szakvéleményben leírtakat használták fel a büntetőeljárásban, valamint – egyéb peradatok mellett – e tényadatokra alapította a bíróság az előzményi per jogerős ítéletét. Ebben – a balesetben részes járművek vezetőinek felelősségét részletesen vizsgálva – a bíróság rámutatott arra, hogy a kistehergépkocsi vezetőjére az elsőbbségadásra vonatkozó szabályok vonatkoztak, míg a motorkerékpár vezetője lényeges sebességtúllépést valósított meg. A kistehergépkocsi vezetőjével szemben az elsőbbségadás szabályainak megsértése azért nem volt megállapítható, mert a motorkerékpár vezetőjének közlekedési szabályokat sértő magatartása – lényeges sebességtúllépése – miatt a kistehergépkocsi vezetője az elsőbbségi szituációt nem ismerhette fel. Elsőbbségadási kötelezettségét tehát azért nem sértette meg, mert e körben őt a motorkerékpár vezetője magatartásával megtévesztette. A motorkerékpár sebességtúllépése olyan mértékű volt, ami miatt a kistehergépkocsi vezetője – amellett, hogy látta a motorkerékpárt – észszerűen nem számíthatott arra, hogy a megfordulási manővert nem tudja végrehajtani; a motorkerékpár sebessége miatt nem mérhette fel a közlekedési szituációt.

[15] A másodfokú bíróság indokolása szerint a jelen perben a felek nem vitatták a peranyag részévé tett műszaki szakvéleménynek a baleset bekövetkezéséről tett megállapításait és az abban leírt baleseti mechanizmust. Az elsőfokú bíróság a tényállást ennek felhasználásával állapította meg, és jutott arra a téves jogi álláspontra, amely szerint az előzményi per jogerős ítélete alapján ítélt dolognak minősül az, hogy kizárólag a motorkerékpár vezetője felelős a balesetért. A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját a polgári jogi felelősség kérdésében, így kizárólag az I. rendű alperest terheli helytállási kötelezettség, de az elsőfokú bíróság tévesen indokolta döntését ítélt dologra hivatkozva. A másodfokú bíróság ezért a polgári jogi felelősség kérdésében a műszaki szakvélemény felhasználásával megállapított – nem vitatott – tényállásra figyelemmel hozta meg döntését. Az így pontosított indokolás mellett értett egyet azzal, hogy a baleset miatt a felperesek igényéért kizárólag az I. rendű alperes felelős.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[16] Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében – tartalma szerint – kérte a jogszabálysértő jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen a kereset elutasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, valamint az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős ítélet sérti a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 279. § (1) bekezdését, 383. § (2) bekezdését és 346. § (5) bekezdését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:535. § (1) bekezdését és 6:539. § (1) bekezdését, valamint a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM–BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) 24. § (1) bekezdését, 29. § (1)–(3) bekezdését és 33. § (1)–(3) bekezdését.

[17] A felülvizsgálatot a Pp. 406. § (1) bekezdésére, az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre hivatkozással kérte. Indokolása szerint mindkét bíróság teljeskörűen figyelmen kívül hagyta az általa becsatolt bírósági határozatokat, amelyek hasonló szituációjú közlekedési balesetek esetén minden esetben kármegosztást alkalmaztak. Mivel a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat – bírósági döntéseket – nem értékelte, indokolásában nem tért ki arra, miért nem alkalmazta azokat, ezért a jogerős ítélet okszerűtlen mérlegelést tartalmaz, ellentétes a peres eljárás iratanyagával, valamint a büntetőeljárás során készült szakvéleménnyel. A másodfokú bíróságnak elegendő lett volna összevetnie a kistehergépkocsi vezetőjének gyanúsítotti vallomását a szakvéleménnyel, és így megállapíthatta volna, hogy a kistehergépkocsi vezetője észlelte a motoros előzését, közlekedését, így vele kapcsolatban nem lehetett szó megtévesztésről.

[18] A másodfokú bíróság a Pp. 279. § (1) bekezdését és 383. § (2) bekezdését sértve hozta meg jogerős ítéletét, figyelmen kívül hagyva az általa becsatolt bírósági határozatokban leírtakat, valamint a büntetőeljárás során beszerzett szakvélemény azon megállapítását, amely szerint a baleset elkerülhető lett volna, ha a kistehergépkocsi vezetője a megfordulás megkezdését megelőzően észleli az érkező motorkerékpárt, és nem kezdi meg a megfordulást. A szakvéleménynek ezt a megállapítását elfogadta és elfogadja, mert a büntetőeljárás során a kistehergépkocsi vezetője határozottan úgy nyilatkozott, hogy észlelte a motorkerékpárt, látta annak előzését, de biztonságosnak ítélte saját manőverét. A másodfokú bíróság nem értékelte együttesen a szakvéleményben írtakat és a kistehergépkocsi vezetőjének nyilatkozatát, valamint a hasonló baleseti szituációkat tartalmazó kúriai döntéseket, ebből eredően a mérlegelési jogkörben meghozott döntése téves és okszerűtlen. A bizonyítékok helyes értékelése alapján és az anyagi jogszabályok helyes alkalmazása esetén a másodfokú bíróság nem helyezkedhetett volna a jogerős ítéletben írt álláspontra.

[19] A másodfokú bíróság megsértette a Pp. 346. § (5) bekezdésének második mondatát, amely szerint a jogi indokolás tartalmazza azokat az okokat, amelyek miatt a bíróság jogkérdésben eltért a Kúria közzétett határozatától. A másodfokú bíróság az általa becsatolt kúriai döntésekkel kapcsolatban semmilyen ítéleti megállapítást nem tett. A bíróságoknak lehetőségük van arra, hogy a Kúria határozatától ellentétes végkövetkeztetésre jussanak, azonban ezt a döntésüket részletesen meg kell indokolniuk, kitérve arra, hogy milyen okok vezettek a kúriai gyakorlattól eltérő ítélet meghozatalához. Ez az eljárási jogszabálysértés önmagában alapossá teszi a felülvizsgálati kérelmet.

[20] A másodfokú bíróság megsértette a Ptk. 6:539. § (1) bekezdését, 6:535. § (1) bekezdését és a KRESZ megjelölt rendelkezéseit, amelyek normaszövegét is

idézte. A Ptk. 6:535. § (1) bekezdése és 6:539. § (1) bekezdése alapján a felpereseket ért kár vonatkozásában a kistehergépkocsi vezetője terhére 50%-os közrehatás megállapítása indokolt, így a II. rendű alperesnek kell megtérítenie a felmerült kár 50%-át, mert ő a felperesi igények 50%-át peren kívül megtérítette.

[21] A másodfokú bíróság tévesen értelmezte a Ptk. 6:535. § (1) bekezdését, mert a szakvélemény és a kistehergépkocsi vezetőjének nyilatkozata alapján – különös figyelemmel az általa becsatolt bírósági döntésekre – az lett volna a helyes megállapítás, hogy a kistehergépkocsi vezetője tévesen mérte fel a közlekedési helyzetet, azaz a baleset bekövetkezése nem elháríthatatlan ok miatt következett be. A Ptk. 6:535. § (1) bekezdése szerint ugyanis mentesülésre csak abban az esetben van lehetőség, ha a veszélyes üzem üzembentartója bizonyítja, hogy a kárt elháríthatatlan külső ok idézte elő, amely kívül esik a fokozott veszéllyel járó tevékenységen. A kistehergépkocsi forgalomban való közlekedése és a végrehajtott manőver következtében a baleset semmiképpen nem fokozott veszéllyel járó tevékenység körén kívüli történés. A másodfokú bíróság okszerűtlenül értékelte a bizonyítékokat, és így jogszabálysértő ítéletet hozott. A jogerős ítélet ellentétes a Kúria közzétett határozataival, amelyek mindegyike megállapította, hogy az adott baleset okozója minden esetben az elsőbbségadási kötelezettséget megszegő vezető.

[22] A Ptk. 6:539. §-a a veszélyes üzemek egymásnak történő károkozásának esetét szabályozza, amely szerint a felróhatóság arányában kell helytállni. Mivel nem állt fenn elháríthatatlan ok és a kistehergépkocsi fokozott veszéllyel járó tevékenységet folytatott, a Ptk. 6:539. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróságnak kármegosztást kellett volna alkalmaznia és a II. rendű alperest kellett volna kötelezni a biztosítottja által okozott kár megtérítésére, amit 50%-ban kértek és kérnek megállapítani.

[23] A másodfokú bíróság jogszabálysértő módon értelmezte a KRESZ általa megjelölt szabályait, amelyek normaszövegét idézte. Egyértelműen állítható, hogy a kistehergépkocsi vezetője kellő körültekintés nélkül, álló helyből indult el, és ezzel megszegte az elsőbbségi szabályt. A másodfokú bíróság jogerős ítéletében nem utalt a KRESZ szabályokra, így nincs indokolás arra vonatkozóan, miért nem látta megalapozottnak a KRESZ szabályaira történő hivatkozást. Az általa hivatkozott kúrai döntések mindegyike abba az irányba mutat, hogy egy baleset okozója minden esetben az elsőbbségi szabály megszegője. A másodfokú bíróság jogerős ítélete ezzel a kúriai gyakorlattal szemben kizárólag az I. rendű alperes biztosítottjának felelősségét állapította meg, amit a gyorshajtásban vélt felfedezni. Az általa csatolt kúriai döntések közül két jogeset is hasonló tényállást tartalmaz, ahol a gyorshajtó motoros jóval túllépte a megengedett sebességet, és az elsőbbségadási kötelezettséget megszegő vezető a motoros elé kanyarodott. A másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a kúriai döntésekben írtakat, azokkal szembe menve nem értékelte az elsőbbségadási kötelezettség megszegését. A másodfokú bíróság nem indokolta, hogy a kistehergépkocsi vezetője – nyilvánvaló közlekedési szabálysértése ellenére – miért nem volt okozója a balesetnek. A kúriai határozatok szerint az adott közlekedési baleset okozója az elsőbbségadási kötelezettséget megszegő, sávot váltó vezető, mert neki minden esetben elsőbbséget kell adnia. A másodfokú bíróság azt sem értékelte, hogy a kistehergépkocsi átlépte a felezővonalat és 180 fokos fordulatot tett, továbbá semmilyen formában nem értékelte a kistehergépkocsi vezetőjének szabálysértésére vonatkozó fellebbezési előadását.

[24] Az általa megjelölt jogszabálysértéseken túlmenően a jogerős ítélet szembe megy az állandónak mondható kúriai gyakorlattal, amely egyértelműsíti, hogy a perbeli esethez hasonló ügyekben a baleseti helyzet kialakulásáért minden esetben az elsőbbségadási kötelezettséget megszegő vezető a felelős. Az általa csatolt kúriai határozatok tartalmára figyelemmel a jogerős ítélet jogszabálysértő, az okszerű mérlegelés követelményébe ütközik, valamint eltér a Kúria közzétett ítélkezési gyakorlatától. Ez a követelmény a felülvizsgálati kérelem engedélyezési eljárására vonatkozik, de véleménye szerint jogi analógia alapján az a jelen eljárásban is alkalmazandó.

[25] A 6/1998. BJE jogegységi határozat egyértelműen rögzíti, hogy az elsőbbségadásra kötelezett általában akkor is felelősséggel tartozik az elsőbbségadási szabályok megszegéséért, ha az elsőbbségre jogosult a megengedett sebességet túllépte; csak akkor zárhatja ki felelősségét, ha az elsőbbségadási kötelezettsége szempontjából jelentős körülményeket az elsőbbségre jogosult szabályszegése következtében nem észlelhette, vagy ha e körülményekre nézve az elsőbbségre jogosult megtévesztette. A „nem észlelhette” kitétel teljesen kizárható, mert a kistehergépkocsi vezetője észlelte a motorkerékpárt. A megtévesztés pedig azért nem foghat helyt, mert a kistehergépkocsi vezetője látta a visszapillantó tükörből, hogy a motorkerékpáros éppen egy személygépkocsit előz, amiből egyértelműen következtetnie kellett volna arra, hogy a motorkerékpáros sebessége nagyobb a megengedettnél. A másodfokú bíróság semmilyen formában nem értékelte az elsőbbségadási kötelezettség megszegését, amely ellentétes a 6/1998. BJE jogegységi határozattal, ha pedig eltérő döntést hozott volna, azt részletesen indokolnia kellett volna, amely nem történt meg. A szakvélemény és a kistehergépkocsi vezetőjének nyilatkozata alapján csak abban az esetben mentesülhet a kistehergépkocsi vezetője a felelősség alól, ha nem észlelte a motoros közeledését, de a jelen ügyben egyértelmű, hogy látta közeledni a motorost előzés közben. A másodfokú bíróság nem vette figyelembe a kistehergépkocsi vezetőjének nyilatkozatát arról, hogy észlelte a motorkerékpárt, ebből eredően döntése ellentétes a 6/1998. BJE jogegységi határozattal.

[26] A BH 2017.53. számú határozat a 6/1998. BJE jogegységi határozatra figyelemmel leszögezte, hogy az előzési helyzetben lévő gépjármű sebességétől függetlenül terheli az elsőbbségadási kötelezettség az erre kötelezett jármű vezetőjét, mégpedig abban az esetben is, amikor az irányadó tényállás szerint a motoros 103–111 km/óra sebességgel közlekedett. A határozat szerint töretlen a bírói gyakorlat azzal

kapcsolatban, hogy a baleset bekövetkezése az elsőbbségadási kötelezettség elmulasztása miatti helyzetből állt elő. A másodfokú bíróság azonban ezt a határozatot sem vizsgálta, jogerős ítéletében nem tért ki arra, hogy azt miért nem vette figyelembe. A BH 2017.53. számú határozatban a motorkerékpáros szinte ugyanolyan sebességgel közlekedett, mint a jelen ügyben.

[27] A Kúria Pfv.III.21.434/2014/5. számú határozatában gyakorlatilag teljesen hasonló tényállás mellett 50%-os közrehatást állapított meg olyan esetben, amikor a motoros 50 km/óra sebesség helyett 111–117 km/óra sebességgel közlekedett, míg a gépkocsi nagy ívben balra kívánt kanyarodni. A másodfokú bíróság a Kúriának ezt a határozatát sem vizsgálta, és ezt nem is indokolta. Az általa csatolt három kúriai határozatot a másodfokú bíróság nem vizsgálta, annak ellenére, hogy két konkrét eseti döntés tényállása majdnem teljes azonosságot mutat a perbeli tényállással, valamint az eseti döntések mindegyike a 6/1998. BJE jogegységi határozatot követően született. A másodfokú bíróságnak vizsgálnia kellett volna ezeket a határozatokat, összevetni a perbeli baleseti szituációval, és a bizonyítékok mérlegelésénél döntő szerepet kellett volna ezen döntéseknek játszaniuk. A másodfokú bíróság azonban egyáltalán nem tért ki a kúriai határozatok tartalmára, nem indokolta, hogy miért tért el azoktól, ezért az ítélet jogszabálysértő.

[28] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben kérték a jogerős ítélet hatályában fenntartását.

A Kúria döntése és jogi indokai

[37] Az I. rendű alperes eljárási jogszabálysértésként egyrészt a Pp. 279. § (1) bekezdésének és 383. § (2) bekezdésének a megsértését állította. Indokolása szerint a másodfokú bíróság nem értékelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat, így az általa csatolt bírósági határozatokban írtakat. Figyelmen kívül hagyta továbbá a szakértő azon megállapítását, hogy a baleset elkerülhető lett volna, ha a kistehergépkocsi vezetője a megfordulás megkezdését megelőzően észleli a motorkerékpárt, és nem kezdi meg a megfordulást, valamint figyelmen kívül hagyta a kistehergépkocsi vezetőjének nyilatkozatát, amely szerint észlelte a motorkerékpárt.

[38] A Pp. 383. § (2) bekezdése a másodfokú bíróságnak az ügy érdemében meghozott döntését szabályozza. A Pp. 383. § (1)–(2) bekezdése alapján, ha nincs szükség az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, akkor a másodfokú bíróság az ügy érdemében dönt [Pp. 383. § (1) bekezdés]; ennek keretében, ha értékelése szerint az elsőfokú bíróság ítélete érdemben helyes, akkor azt helybenhagyja, ellenkező esetben azt megváltoztatja [Pp. 383. § (2) bekezdés]. Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében azzal kapcsolatban nem állított jogszabálysértést, hogy a másodfokú bíróságnak hatályon kívül kellett volna helyeznie az elsőfokú bíróság ítéletét, ezért a másodfokú bíróságnak az ügy érdemében kellett döntenie. E döntés helyessége ugyanakkor a Pp. 383. § (2) bekezdésének a megsértése körében nem vizsgálható, azt csak az anyagi jog megsértésével összefüggésben lehet értékelni.

[39] A Pp. 279. § (1) bekezdése a bizonyítás eredményének mérlegeléséről és a tényállás megállapításáról rendelkezik. A szabályozás azon alapul (Kúria Pfv.I.21.249/2022/13. [19]–[20], Gfv.I.30.120/2023/8. [53]), hogy a felperesnek a keresetlevélben [Pp. 170. § (2) bekezdés *c)* és *e)* pont], az alperesnek az ellenkérelemben [Pp. 199. § (2) bekezdés *b)* pont *bc)* alpont] kell előadnia az érvényesíteni kívánt jogot és a kereseti kérelmet, valamint az érdemi védekezést megalapozó (konkrét történeti) tényeket és azok bizonyítékait. A bíróság a felek által állított, bizonyítás nélkül nem megállapítható (Pp. 266. §), a per eldöntéséhez szükséges (releváns) tények megállapítása végett rendel el bizonyítást [Pp. 276. § (1) bekezdés], majd annak eredményének mérlegelése alapján állapítja meg az ítélet alapjául szolgáló tényállást [Pp. 279. § (1) bekezdés]. A bizonyítás tárgya ezért a fél által állított és az ellenfél által tagadott [Pp. 183. § (1) bekezdés] olyan konkrét történeti tény, amelynek valósága esetén a kereset vagy a védekezés alapos (Kúria Pfv.I.21.222/2020/9. [34], Pfv.I.20.281/2021/6. [38], Pfv.I.20.442/2021/7. [35], Pfv.I.20.656/2021/4. [35], Pfv.I.20.418/2022/9. [32]). A perben releváns magatartás megtörténtének tényként való megállapítása, valamint e magatartás anyagi jogon alapuló értékelése a jogvita elbírálásának egymástól elkülönülő lépései: a bíróság a bizonyítékok értékelése alapján először megállapítja a per eldöntéséhez szükséges, a perben jelentős tényeket [Pp. 276. § (1) bekezdés, 279. § (1) bekezdés], majd az így megállapított tényekre az anyagi jogot alkalmazva dönt a per érdemében [Pp. 340. § *b)* pont]. A magatartás értékelése, minősítése (Kúria Pfv.III.21.702/2019/8., Pfv.III.21.213/2019/6.) nem bizonyítékértékelésen alapuló ténykérdés, hanem a megállapított tényekből levont anyagi jogi következtetés, anyagi jogkérdés (Kúria Pfv.I.20.685/2024/5. [29]).

[40] Az I. rendű alperes által csatolt és a felülvizsgálati kérelemben is hivatkozott határozatok nem a perben állított és az ellenfél által tagadott konkrét történeti tény bizonyítására szolgáltak. Az I. rendű alperes azokat ténylegesen nem okirati bizonyítás keretében (Pp. 267. §) bizonyítási eszközként (okiratként) – tényállítása bizonyítása érdekében – csatolta [Pp. 268. § (2) bekezdés, 320. § (1) bekezdés], hanem a kármegosztással kapcsolatos anyagi jogi álláspontjának (jogi érvelésének) alátámasztásaként [Pp. 199. § (2) bekezdés *b)* pont *bb)* pont]. A Pp. 279. § (1) bekezdésének a megsértése körében nem vizsgálható, hogy a bíróság érdemi (anyagi jogi) döntése során figyelemmel volt-e a fél által jogi érvelése alátámasztásaként csatolt bírósági határozatokban foglaltakra. A felülvizsgálati kérelemben írtakkal szemben a másodfokú bíróság figyelembe vette a kistehergépkocsi vezetőjének nyilatkozatát a motorkerékpár általa történt észleléséről, valamint a szakértő véleményét a baleset elkerülhetőségéről. Jogerős ítéletében tényként állapította meg, hogy a kistehergépkocsi vezetője észlelte az előzésben lévő motorkerékpárt ([1], [34]), valamint értékelte a szakértő nyilatkozatát a baleset elkerülhetőségéről ([34]). A jogerős ítélet ezért nem sérti a Pp. 279. § (1) bekezdését. Az e tényekből levont érdemi döntés ([35]–[37]) helyessége csak az anyagi jog megsértése körében vizsgálható.

[41] Az I. rendű alperes eljárási jogszabálysértésként másrészt a Pp. 346. § (5) bekezdés második mondatának a megsértését állította. Indokolása szerint a másodfokú bíróság jogerős ítéletében nem tett semmilyen megállapítást az általa csatolt kúriai határozatokkal kapcsolatban.

[42] A Pp. 386. § (1) bekezdése értelmében alkalmazandó Pp. 346. § (5) bekezdése szerint az ítélet jogi indokolásának azokat az okokat kell tartalmaznia, amelyek miatt a másodfokú bíróság jogkérdésben eltért a Kúria közzétett határozatától. Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmét két állításra alapította: a másodfokú bíróság egyrészt jogkérdésben eltért az általa hivatkozott határozatoktól, másrészt az eltérést nem indokolta. Érdemi vizsgálatra alkalmas módon azonban nem jelölt meg olyan jogkérdést, amellyel kapcsolatban állítja az eltérést, márpedig az általa hivatkozott indokolási kötelezettség csak jogkérdésben való eltérés esetén áll fenn. A Kúria nem tud érdemben állást foglalni a jogkérdésben való eltéréssel összefüggő indokolási kötelezettség megsértéséről, ha a fél felülvizsgálati kérelmében nem jelöli meg azt a jogkérdést, amellyel kapcsolatban állítja az indokolás nélküli eltérést. Ahogy a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa már több határozatában rámutatott, a jogkérdésben eltérésnek konkrétnak kell lennie: ki kell munkálni, hogy a támadott határozat konkrétan melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó mely jogértelmezést, hol nem tartotta be, hol tért el a támadott ítélet jogkérdésben a Kúria közzétett jogértelmezésétől, vagyis pontos jogértelmezésre vonatkozó álláspontnak kell pontos jogértelmezésre vonatkozó állásponttal ütköznie (Kúria Jpe.I.60.011/2021/3. [22], Jpe.II.60.002/2022/3. [11]). Jogkérdésben való eltérésre hivatkozás esetén meg kell jelölni egyrészt a Kúria közzétett határozatát és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgálattal támadott ítéleti rendelkezés jogkérdésben eltér, másrészt azt a jogszabályi rendelkezést, amit a másodfokú bíróság a Kúria hivatkozott határozatától eltérően értelmezett és alkalmazott, harmadrészt a jogkérdés megjelölését, vagyis a megsértettként megjelölt jogszabályi rendelkezés eltérő értelmezéseinek levezetését és azok eredményét (Kúria Pfv.I.20.522/2024/7. [24]). Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében a Pp. 346. § (5) bekezdésének a megsértése körében általánosságban hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróság jogkérdésben eltért a Kúria közzétett határozatától úgy, hogy az eltérést nem indokolta, ugyanakkor érdemi vizsgálatra alkalmas – a fenti követelményeknek megfelelő – módon nem jelölt meg olyan jogkérdést, amellyel kapcsolatban állítja az eltérést. E tartalmi hiányosság miatt a Kúria érdemben nem vizsgálhatta, hogy a másodfokú bíróság valóban eltért-e jogkérdésben a Kúria közzétett határozatától, és ebből eredően megsértette-e indokolási kötelezettségét.

[43] Anyagi jogszabálysértésként az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében a Ptk. 6:539. § (1) bekezdésének és 6:535. § (1) bekezdésének, valamint a KRESZ elsőbbségadási kötelezettséget szabályozó rendelkezéseinek a megsértésére hivatkozott. Indokolása szerint a másodfokú bíróságnak a kistehergépkocsi vezetője terhére 50%-os közrehatást kellett volna megállapítania, így kármegosztást alkalmazva a II. rendű alperest kellett volna kötelezni a biztosítottja által okozott kár megtérítésére, amely 50%-os mértékű. A KRESZ idézett rendelkezései értelmében a kistehergépkocsi vezetője megszegte elsőbbségadási kötelezettségét, de a másodfokú bíróság ezt nem értékelte. A Kúria hivatkozott határozatai értelmében a gépkocsi vezetője a baleset okozója, ha elsőbbségadási kötelezettségét megszegve a gyorshajtó motoros elé kanyarodik.

[44] A Ptk. 6:535. § (1) bekezdése az üzembentartó [Ptk. 6:536. § (1) bekezdés] objektív – vétkességtől vagy felróhatóságtól független – felelősségét szabályozza abban az esetben, ha a fokozott veszéllyel járó tevékenység (veszélyes üzem) kívülálló harmadik személynek – tehát nem egy másik veszélyes üzem üzembentartójának – okoz kárt. A veszélyes üzemek találkozását, egymásnak történő károkozását a Ptk. 6:539. § (1)–(3) bekezdései szabályozzák, meghatározva, hogy az egymásnak kárt okozó üzembentartók milyen mértékben kötelesek a másiknak okozott kárt megtéríteni. Ettől eltérően a Ptk. 6:539. § (4) bekezdése az üzembentartók egymás közötti (belső) elszámolási jogviszonyát szabályozza abban az esetben, ha több veszélyes üzem közösen okoz kárt egy kívülálló harmadik személynek, aki nem folytatott fokozott veszéllyel járó tevékenységet. Ha több veszélyes üzem közösen okoz kárt egy kívülálló harmadik személynek, akkor felelősségük a károsulttal szemben – vagyis a külső jogviszonyban – egyetemleges a Ptk. 6:524. § (1) bekezdése és 6:535. § (1) bekezdése alapján, vagyis a károsult bármelyiküktől követelheti a teljes kára megtérítését [Ptk. 6:29. § (1)–(2) bekezdés]. Az üzembentartók egymás közötti jogviszonyára pedig a Ptk. 6:539. §-a vonatkozik, úgy az egymásnak a veszélyes üzemi tevékenységükkel okozott károkért való felelősség tekintetében [Ptk. 6:539. § (1)–(3) bekezdés], mint a károsultnak megfizetett kártérítés erejéig a közöttük való elszámolás vonatkozásában [Ptk. 6:539. § (4) bekezdés].

[45] A jelen ügyben a felperesek a motorkerékpár utasának hozzátartozóiként érvényesítettek igényt, kérve az alperesek egyetemleges kötelezését arra hivatkozva, hogy biztosítottjaik fokozott veszéllyel járó tevékenység folytatójaként okoztak kárt, mert hozzátartozójuk a balesetben utasként meghalt (4.P.20.222/2022/1.). Az alperesek védekezésükben nem vitatták, hogy a felperesek hozzátartozója utasként halt meg a baleset következtében: az I. rendű alperes a követelés 50%-át elismerte és teljesítette, ezt meghaladóan azonban arra hivatkozott, hogy a két üzembentartó közösen okozott kárt (4.P.20.222/2022/19.), míg a II. rendű alperes védekezése szerint a balesetet kizárólag a motorkerékpár vezetője okozta (4.P.20.222/2022/20.).

[46] Az elsőfokú bíróság a keresetet az I. rendű alperes vonatkozásában alaposnak, a II. rendű alperes vonatkozásában alaptalannak ítélte. A másodfokú bíróság felülvizsgálattal nem támadott következtetése szerint a felülbírálatnak nem volt tárgya a kereset elutasítása a II. rendű alperes vonatkozásában ([29]). A felülvizsgálati kérelemben írtakkal szemben ezért a másodfokú bíróság nem kötelezhette a II. rendű alperest a kár fele részének megtérítésére, mert felülbírálati jogköre [Pp. 370. §

(1) bekezdés] erre nem terjedt ki. A másodfokú bíróságnak így arról kellett határoznia, hogy a felperesek alappal érvényesíthetik-e teljes kártérítési követelésüket az I. rendű alperessel szemben. Márpedig az I. rendű alperes fellebbezésében (4.P.20.070/2024/9.) – és felülvizsgálati kérelmében is – arra hivatkozott, hogy a két veszélyes üzem közösen okozta a balesetet, vagyis közösen okoztak kárt a nem vitásan kívülálló harmadik személynek. Ebben az esetben viszont – a fent írtak szerint – a közös károkozók bármelyikével szemben érvényesíthető a kívülálló harmadik személy teljes kártérítési igénye. A jelen perben érvényesített jog nem a károkozók egymás közötti belső jogviszonyából, hanem a károkozók és a kívülálló harmadik személy közötti külső jogviszonyból ered. Ebben a külső jogviszonyban pedig a közös károkozók a károsulttal szemben egyetemlegesen felelősek, így bármelyikükkel szemben érvényesíthető a teljes követelés, az I. rendű alperes pedig maga állította a közös károkozást. A fentiekre tekintettel az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelme mindenképpen alaptalan, saját előadásából következően köteles a teljes kár megtérítésére a károsultak felé a Ptk. 6:524. § (1) bekezdése és 6:535. § (1) bekezdése alapján. Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében hivatkozott mindkét kúriai határozat a károkozók egymás közötti belső jogviszonyában vizsgálta az elsőbbségadási kötelezettség megszegését, a jelen perben érvényesített jog azonban a károkozók és a kívülálló harmadik személy közötti külső jogviszonyból ered.

[47] Mindezekre figyelemmel a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, ezért azt a Kúria hatályában fenntartotta.

(Kúria Pfv.I.20.006/2025/10.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM
GAZDASÁGI SZAKÁG

271 I. A Cstv. 57. § (1) bekezdés h) pontjának a 2006. július 1-jei bevezetésétől érvényesülő szabályozási elve, hogy a kielégítési sorrend utolsó helyére tartozzanak azok a követelések, amelyek jogosultja a gazdálkodó szervezet tagja, vezető tisztségviselője vagy annak hozzátartozója, illetve az adós többségi befolyása alatt álló gazdálkodó szervezet, vagy amelyek az adós ingyenes szerződései alapján állnak fenn. A jogalkotót a kielégítési sorrendnek ezzel a kiegészítésével az a megfontolás vezette, hogy a nevesített esetekben az adós és a követelés jogosultja között olyan szoros kapcsolat van, amely miatt a követelés nem oszthatja a többi hitelező azonos típusú követelésének sorsát.
II. Nem esik a Cstv. általános kielégítési szabályait kizáró fenti rendelkezés hatálya alá az adós felszámolást megelőző vezető tisztségviselője javára, az ellene a felszámolási eljárás alatt megalapozatlanul kezdeményezett peres eljárásban megítélt perköltség-követelés [1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 57. § (1) bek. h) pont hb) alpont].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az adós 2015. március 5-i kezdő időponttal felszámolás hatálya alatt áll.

[2] A kifogást tevő az adós igazgatóságának tagja volt a felszámolás elrendelését megelőzően.

[3] A felszámoló az adós nevében peres eljárást kezdeményezett a kifogást tevővel szemben vezető tisztségviselői kárfelelősségére alapítottan. Keresetét a Törvényszék a 2022. szeptember 1-jén hozott 21. számú ítéletével elutasította, és kötelezte az adóst, hogy fizessen meg a kifogást tevőnek 1 905 000 forint elsőfokú perköltséget. Az elsőfokú ítéletet a Fővárosi Ítélőtábla a 9.Pf.20.711/2022/7/II. számon 2023. január 17-én hozott ítéletével helybenhagyta, egyben további, 500 000 forint + áfa másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte az adóst a kifogást tevő részére.

[4] A kifogást tevő 2023. október 11. napján felhívta a felszámolót, hogy a részére jogerősen megítélt 2 540 000 forint perköltség-követelést vegye nyilvántartásba felszámolási költségként a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 57. § (2) bekezdés *e)* pontja szerint.

[5] A felszámoló a 2023. december 11. napi válaszlevelében a kérést megtagadta, mivel álláspontja szerint a követelés a Cstv. 57. § (1) bekezdés *h)* pont hb) alpontja szerint minősül.

A kifogás és a felszámoló védekezése

[6] A kifogást tevő kérte a felszámoló kötelezését 2 540 000 forint perköltségnek a Cstv. 57. § (2) bekezdés *e)* pontja szerinti nyilvántartásba vételére és a felszámolási vagyonból történő soron kívüli kiegyenlítésére.

[7] A felszámoló ellenkérelme a kifogás elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú határozat

[8] Az elsőfokú bíróság a kifogást elutasította.

[9] A kifogást tevő fellebbezése alapján eljárt másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta, és kötelezte a felszámolót, hogy a kifogást előterjesztő javára haladéktalanul vegyen nyilvántartásba felszámolási költség címén 2 540 000 forintot, és ezt az összeget az adós vagyonából, fedezet esetén egyenlítse ki.

[10] A másodfokú bíróság a tényállást azzal egészítette ki, hogy a kifogást tevőnek az adósnál betöltött vezető tisztségviselői jogviszonya 2015. február 23-i hatállyal törlésre került a cégnyilvántartásból. A Fővárosi Ítélőtábla 9.Pf.20.711/2022/11. számú ítéletében megállapítottak szerint is a kifogást tevő 2015. február 23. napjáig volt az adós vezető tisztségviselője.

[11] A Cstv. 57. § (1) bekezdés *h)* pont *hb)* alpontjának értelmezésével rögzítette, ide azok a követelések tartoznak (az eljárásbelitől eltérő jogcímű követelések kivételével), amelyek jogosultja az adós gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője. E törvényi tényállás tehát – tartalmi és nyelvtani értelmezéssel – azt az esetet szabályozza, amikor az adós vezető tisztségviselője az adóssal szembeni követelés jogosultja, azaz a vezető tisztségviselői és a követelés jogosulti minősége egyidejűleg összekapcsolódik. Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a Cstv. 57. § (1) bekezdés *h)* pont *hb)* alpontját nem lehet kiterjesztően úgy értelmezni, hogy azt alkalmazni kell a vezető tisztségviselő tisztségének megszűnése után keletkezett követelésekre is.

[12] Jelen ügyben a kifogást előterjesztő az adós tisztségviselőjeként nem volt – és a másodfokú döntés meghozatalakor sem volt – jogosultja az eljárásbeli követelésnek: vezető tisztségviselői jogviszonya alatt a követelés nem létezett, a keletkezésekor (esedékessé válásakor) pedig már nem volt az adós vezető tisztségviselője. A vizsgált követelés ezért nem tartozhat a Cstv. 57. § (1) bekezdés *h)* pont *hb)* alpontja által szabályozott esetkörbe. Ennek hiányában a Cstv. 57. § (2) bekezdés *e)* pontja, 57. § (1) bekezdés *a)* pontja, a Cstv. 58. § (1) bekezdése vonatkozott a vizsgált követelésre, ami egyúttal azt is jelentette, hogy nem irányadó a követelésre a Cstv. 37. § (2) bekezdése szerinti bejelentési kötelezettség sem.

[13] A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy annak ellenére, hogy a kifogást előterjesztő már az ellene kezdeményezett per megindításakor sem volt vezető tisztségviselője az adósnak, abból következően, hogy a perköltség-követelés a bíróság marasztaló döntésének jogerőre emelkedésével keletkezik, és megfizetése akkor válik esedékessé, amikor a bíróság

jogerős határozatában megállapított teljesítési idő eltelt, az ügyben nincs jelentősége a kifogást előterjesztő elleni per megindítása idejének.

Felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem

[14] A felszámoló felülvizsgálati kérelmében a jogerős végzés hatályon kívül helyezését és tartalma szerint az elsőfokú bíróság végzésének a helybenhagyását kérte.

[15] Arra hivatkozott, hogy a jogerős végzés a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 163. § (2) bekezdésébe, egyben a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bszt.) 169. § (4) és (6) bekezdésébe, a Cstv. 57. § (1) bekezdés *a)* pontjába, 57. § (1) bekezdés *h)* pont *hb)* alpontjába ütközően jogszabálysértő, valamint ellentétes az Alaptörvény 28. cikkével.

[16] Előadta, hogy sem a felügyeleti biztos kirendelésével, sem a felszámolás elrendelésével nem szűnt meg a kifogást tevő vezető tisztségviselői jogviszonya. A másodfokú bíróság ezzel ellentétes álláspontja és a tényállás kiegészítése a kifogást tevő vezető tisztségviselői megbízatásának 2015. február 23-i megszűnésével téves, sérti a régi Pp. 163. § (2) bekezdését, egyben a Bszt. 169. § (4) és (6) bekezdéseit. A felügyeleti biztos kirendelésével – aminek megítélésében a felek között nem is volt vita – és a felszámolás elrendelésével is megmaradtak a kifogást tevő egyes részjogosítványai az igazgatósági tagságából fakadóan, a felszámolás alatt a társaság belső jogviszonyaiban. A felügyeleti biztos bejegyzésével egyidejűleg ugyan törlésre került a megszűnt cégjegyzési joga a kifogást tevőnek, de e jog törlése sem szüntette meg az igazgatósági tagságot.

[17] Állította, hogy a kifogást tevő igazgatósági tagsága egészen 2019. április 24-ig fennállt.

[18] Hangsúlyozta, hogy a perköltség-követelés a vezető tisztségviselői jogviszony fennállása alatt, a 2017. december 29-én benyújtott kereset alapján indult perben keletkezett, illetve, hogy a per tárgya is a kifogást tevő vezető tisztségviselői jogállásából eredő kártérítési kötelezettség érvényesítése volt.

[19] Álláspontja szerint a jogerős végzés tévesen, a normaszövegen túlterjeszkedve értelmezte a Cstv. 57. § (1) bekezdés *h)* pont *hb)* alpontját. A törvényhelyből nem következik a jogerős végzésben értékelt elhatároló körülmény: annak a személynek a nevesítése, aki a felszámolás elrendelésekor, illetve a követelés esedékességekor még a gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője volt. A jogalkotó célja ezzel szemben a Cstv. vizsgált szabályával azt volt, hogy a felszámolás alá került adós volt vezető tisztségviselői hátrányosabb hitelezői besorolást kell kapjanak, ha az általuk vezetett társaság fizetésképtelenné válik, és ne fordulhasson elő az, hogy a felszámolás alá került adós irányításában részt vállalt vezető tisztségviselői – mint ugyanezen társaság hitelezői – előnyösebb kielégítést kapjanak a többi olyan hitelezőhöz képest, akik az adós vezetésében nem vettek részt, és akiket a fizetésképtelenség miatt semmilyen felelősség nem terhelhet. Utalt ezzel kapcsolatban az Alaptörvény 28. cikkére, a Cstv. 33/A. §-ára, 36. § (1) bekezdésére és a 49/D. § (1)–(2) bekezdésére. E szabályok közös célja szerint kizárólag az a jelentősége, hogy a hitelező az adós vezetésében részt vett-e vagy sem. Nincs jelentősége viszont annak, hogy maga a hitelezői igény mikor vált esedékessé, így annak a bizonytalan körülménynek sem, hogy egy peres eljárás mikor fejeződik be.

[20] A Cstv. 57. § (1) bekezdés *h)* pont *hb)* alpontjának – csakúgy, mint a Cstv. 36. § (1) bekezdésnek és Cstv. 49/D. § (4) bekezdésének – az Alaptörvény 28. cikkével összhangban álló helyes értelmezése az, hogy rendelkezései nem csupán a vezető tisztségviselőknek a vezető tisztségviselői jogviszonyuk alatt esedékessé vált követeléseire vonatkoznak, hanem azokra a követelésekre is, amelyek már ezt követően lettek esedékesek.

[21] A kifogást tevő felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős végzés hatályban fenntartására irányult.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

[22] A Kúria a jogerős végzést a Cstv. 6. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az ott megjelölt okból nem találta jogszabálysértőnek.

[23] Előrebocsátja a felülvizsgálati eljárás lényegével és korlátaival kapcsolatban – egyben a felülvizsgálati eljárás kereteinek tisztázásához –, hogy a felülvizsgálati eljárás nem folytatása az ügy érdemében hozott jogerős határozattal befejezett eljárásnak. A felülvizsgálat – a törvényben tételesen megnevezett egyéb végzéseken felül – a jogerős ítélet, illetve az ügy érdemében hozott jogerős végzés ellen igénybevehető rendkívüli perorvoslat, amiből nemcsak az következik, hogy a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, és nem lehet tárgya sem olyan tény-, sem pedig jogkérdés, amely a megelőző eljárásban nem merült fel, de következik az is, hogy felülbírálati jogkörét a Kúria az adott ügyben nem irányadó, három kivételtől eltekintve, a felülvizsgálati kérelem korlátján belül, a törvényes határidőben érkezett perorvoslati kérelemben előadott jogszabálysértések vizsgálatával gyakorolhatja, amennyiben a felülvizsgálati kérelem hivatkozásai megfelelnek a régi Pp.-ben meghatározott tartalmi követelményeknek [régi Pp. 272. § (1) és (2) bekezdés, 275. § (1) bekezdés].

[24] A fentiekből következő alapvető elvárás egyben a felülvizsgálati kérelemmel szemben – érdemi elbírálásához és eredményességéhez –, hogy hivatkozásai az elvárt tartalommal megfeleltethetők legyenek a jogerős határozatnak: a felülvizsgálatot kérő félnek a felülvizsgálni kért határozat indokaival, érveivel szemben, azok cáfolatára kell az ellenérveit megfogalmaznia. A jogerős határozat abban a részében, amelyet a felülvizsgálati kérelem nem vagy úgy támad, hogy kérelme az adott körben nem rendelkezik maradéktalanul a régi Pp.-ben előírt tartalmi elemekkel, nem bírálható felül a felülvizsgálati eljárásban.

[25] Jelen ügyben a felülvizsgálatot kérő felszámoló több körülhatárolható okból támadta a jogerős határozatot: állította egyfelől a kifogást tevő vezető tisztségviselői jogviszonyának megszűnése időpontjához kapcsolódóan a régi Pp. 163. § (2) bekezdésének és a Bszt. 169. § (4) és (6)

bekezdésének megsértését, és támadta a Cstv. 57. § (1) bekezdés *h)* pont *hb)* alpontjának álláspontja szerint jogszabálysértő értelmezése miatt is.

[26] A Kúria leszögezi, hogy a másodfokú bíróság a végzéséből kitűnően – a Cstv. 57. § (1) bekezdés *h)* pont *hb)* alpontjának értelmezése mellett – arra alapítottan tekintette megalapozottnak a kifogást, hogy az adósnak a felszámolás alatt keletkezett, a Fővárosi Ítélőtábla 2023. január 17-én jogerős 9.Pf.20.711/2022/7/II. számú ítéletével létrejött perköltségfizetési kötelezettségét megelőzte a kifogást tevő vezető tisztségviselői jogviszonyának megszűnése.

[27] A felülvizsgálati kérelem a jogerős végzés előzőek szerint összefüggő, komplex jogi indokaival szemben egyedül a vezető tisztségviselői jogviszonynak a jogerős végzésben írttól eltérő, 2019. április 24-i megszűnését állította. A felszámoló sem arra nem hivatkozott a jogszabálysértés régi Pp.-nek megfelelő, kellő tartalmú kifejtésével, hogy a vizsgált perköltségfizetési kötelezettség korábban jött létre, mint azt a másodfokú bíróság értékelte, sem pedig arra, hogy a kifogást tevő igazgatósági tagsága később szűnt volna meg, mint a perköltségfizetési kötelezettség létrejötte.

[28] Nem érintette a felülvizsgálati kérelem, ezért nem vizsgálhatta felül a Kúria a jogerős végzés – egyébként helyes [régi Pp. 77. §, 217. § (1) bekezdés, 228. § (1) bekezdés] – jogi indokait abban a körben, hogy a bíróság jogerős határozatából következő perköltségfizetési kötelezettség a jogerős marasztaló döntés eredményeként a határozat jogerőre emelkedésével jön létre, esedékessé pedig a határozatban írt teljesítési határidő leteltével válik. A felülvizsgálati eljárás már ismertetett szabályai szerint irányadónak kellett tekinteni a felülvizsgálati eljárásban a másodfokú bíróság jogi álláspontját a nem támadott részében.

[29] A Kúria hangsúlyozza, hogy a másodfokú bíróság nem csupán a kifogást tevő vezető tisztségviselői jogviszonya 2015. február 23-i törlésének és megszűnésének tulajdonított jelentőséget (bár ezeket az adatokat a végzésében valóban rögzítette), hanem az általa jelentősnek ítélt két körülmény – a vezető tisztségviselői jogállás megszűnése és a vizsgált követelés keletkezése – egymáshoz való viszonyát tekintette ügydöntő jelentőségűnek.

[30] A másodfokú bíróság a vezető tisztségviselői jogviszony megszűnését csupán a vizsgált perköltségfizetési kötelezettség keletkezésének idejéhez mérten vette figyelembe, vagyis annyiban, hogy a vezető tisztségviselői jogviszony megszűnése megállapíthatóan megelőzte az adós perköltségfizetési kötelezettségének a létrejöttét.

[31] Mindebből következően a felülvizsgálati kérelem tartalmi hiányossága ([27]–[28] bekezdés) szükségtelenné tette a felülvizsgálati eljárásban annak további vizsgálatát, hogy a kifogást tevő igazgatósági tagsága a jogerős végzésben írt 2015. február 23-i időpontban szűnt-e meg vagy a felülvizsgálati kérelemben állítottak szerint 2019. év folyamán; illetve, hogy ide tartozó megállapítását a másodfokú bíróság a régi Pp. 163. § (2) bekezdését, esetleg a Bszt. 169. § (4) és (6) bekezdését sértve tette-e meg.

[32] A jogerős végzés lényegi jogi indokát, miszerint a kifogást tevő vezető tisztségviselői jogviszonyának megszűnését követően jött létre az adós perköltségfizetési kötelezettsége a jogerős ítélet eredményeként, a felszámoló nem támadta és nem is cáfolta a felülvizsgálati kérelemmel.

[33] Nem megalapozott a felülvizsgálati kérelemnek a Cstv. 57. § (1) bekezdés *h)* pont *hb)* alpontját érintő hivatkozása sem.

[34] A Cstv. 57. § (1) bekezdés *h)* pontjának jelen ügyben is irányadó lényegi tartalma szerint a 2006. évi VI. törvény módosította a Cstv.-t. A Cstv. e rendelkezése ugyan több ízben módosításra került, melynek eredményeként differenciáltabb tartalommal bír az eredeti normaszöveghez képest, a bevezetésétől érvényesülő szabályozási elve azonban alapvetően változatlan: a kielégítési sorrend utolsó helyére tartoznak azok a követelések, amelyek jogosultja a gazdálkodó szervezet tagja (a hatályos szabályozás szerint többségi befolyással bíró tagja), vezető tisztségviselője vagy annak hozzátartozója, illetve az adós többségi befolyása alatt álló gazdálkodó szervezet, vagy amelyek az adós ingyenes szerződései alapján állnak fenn. A jogalkotót a kielégítési sorrendnek ezzel a kiegészítésével az a megfontolás vezette, hogy ezekben az esetekben az adós és a követelés jogosultja között olyan szoros kapcsolat van, amely miatt a követelés nem oszthatja a többi hitelező azonos típusú követelésének sorsát.

[35] A felszámolás alá került adós és a követelés jogosultja között fennálló szoros szervezeti viszony, illetve az említett személyek hozzátartozóinak e minősége vagy az ügylet ingyenessége miatt azonos megítélés alá vont kapcsolat tehát az, amely meghatározza az adott követelés jogi sorsát – a kielégítési sorrendben elfoglalt, hátrasorolt helyét – a felszámolási eljárásban.

[36] Nem azonosítható a jogalkotó által szankcionálni kívánt és az előzőekben részletezett szoros kapcsolat az ügybeli esetben, amikor a felszámolás alá került adósnak a felszámolás alatt kezdeményezett, de megalapozatlan perlése vezetett a Cstv. 57. § (1) bekezdés *h)* pont *hb)* alpontjában egyébként megnevezett személy (az adós vezető tisztségviselője) perköltség-követeléséhez és ezen a jogcímen az adós fizetési kötelezettségéhez.

[37] A felszámoló álláspontjától eltérően nem következik más a Cstv. felülvizsgálati kérelemben megjelölt 36. § (1) bekezdéséből sem, amellyel a jogalkotó a Cstv. 57. § § (1) bekezdés *h)* pontjában foglalt rendelkezés beszámításnak megfeleltetett szabályát kívánta megteremteni (2009. évi LI. törvény).

[38] A Kúria már értelmezte a Cstv. 49/D. § (5) bekezdését (Gfv.III.30.335/2022/5.), és a felszámoló álláspontjától eltérően kimondta, a Cstv. 49/D. § (5) bekezdésével elérni kívánt jogalkotói célnak megfelelően az adós tagja által történt közvetlen finanszírozás (tagi kölcsön) szankcionálása nem általános jelleggel és nem feltétel nélkül érvényesül. A törvény az adós tagjai által nyújtott, zálogjoggal biztosított kölcsönt egyedül abban az esetben emeli ki a Cstv. külön kielégítési szabálya alól, ha abban az időben finanszírozzák a tagok a társaság továbbműködését, amikor már a felszámolás lenne indokolt és a társaság működőképessége nem is áll helyre.

[39] A Kúria rámutat, hogy a Cstv. jelen ügyben releváns 57. § (1) bekezdés *h)* pontjában foglalt rendelkezés értelmezéséhez a nyelvtani és rendszertani

módszeren túl az Alaptörvény 28. cikke lehetővé tette számára a teleologikus értelmezés alkalmazását is. A Cstv. vizsgált rendelkezésének tartalma csak a jogszabály céljának megfelelő, vagyis a teleologikus jogértelmezésre kiterjedő vizsgálattal volt feltárható.

[40] Mindebből következően a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabálysértés nélkül, a jogalkotó céljával összhangban következtetett a másodfokú bíróság a Cstv. 57. § (1) bekezdés *h)* pont *hb)* alpontjának alkalmazásával a kifogás megalapozottságára.

[41] Az adós felszámolást megelőző vezető tisztségviselője javára, az ellene a felszámolási eljárás alatt megalapozatlanul kezdeményezett peres eljárásban megítélt perköltség-követelés nem esik a Cstv. általános kielégítési szabályait kizáró rendelkezés hatálya alá.

[42] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős végzést a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[43] A Kúria az ügy felülvizsgálati szakaszában, a felmerült jogértelmezési kérdésben helyesen állást foglaló jogerős végzés ellen benyújtott felülvizsgálati kérelemmel kapcsolatban nem találta indokoltnak, ezért mellőzte a Cstv. 51. § (3a) bekezdésének alkalmazását és a felszámoló számára annak engedélyezését, hogy a kifogást tevő javára megítélt felülvizsgálati eljárási költséget az adós vagyonával szemben felszámolási költségként számolja el.

(Kúria Gfv.III.30.318/2024/5.)

272 A Cstv. és a Ptk. alapján érvényesített igények egymáshoz való viszonyát az jellemzi, hogy a szerződés jóerkölcsbe ütközése mint érvénytelenségi ok, nem szolgálhatja a szerződés más jogalapon elmulasztott megtámadásának a pótlását. Ezért amennyiben a felperes tényállítása a lényeget illetően megegyezik a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontja szerinti jogvesztő határidőn belül érvényesíthető önálló megtámadási kereset alapjául szolgáló okokkal, azok alapján az engedményezési szerződésnek a Ptk. 6:96. §-ára hivatkozással a nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköző érvénytelensége nem állapítható meg [2013. évi V. törvény 6:63. § (1)–(2) bek.; Ptk. 6:96. §; 1991. évi XLIX. törvény 40. § (1) bek. a) pont, (3) bek.; 2016. évi CXXX. törvény 279. § (1) bek., 346. § (5) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperes és a felperes kapcsolt vállalkozásként működött. Tag1 volt a felperes alapítója és ügyvezetője 2011. május 2-tól, és ő volt az alperes egyedüli tagja és ügyvezetője is 2013. december 12-től 2022. december 28-ig.

[2] A felperes és a felperesi beavatkozó 2013-ban vállalkozási, karbantartási és szállítási szerződéseket kötöttek egymással, amelyek alapján a feleknek egymással szemben kölcsönösen követeléseik merültek fel.

[3] A felperes és az alperes egy 2014. június 13-i keltezésű okiratba foglalták, hogy az alperes a felperesnek 117 000 000 forint kölcsönt nyújt a mindenkori jegybanki alapkamat + 5% mértékű ügyleti kamat kikötésével, 2015. május 15. napi visszafizetési határidővel.

[4] A felperes és az alperes 2014. október 9-i keltezéssel ellátott okiratban (a továbbiakban: engedményezési szerződés) úgy állapodtak meg, hogy az alperes érvényesíthet 136 206 973 forint, a felperest a beavatkozóval szemben megillető követelést. Az engedményezés ellenértéke az okirat szerint a felperesnek az alperessel szemben fennálló 117 227 382 forint kölcsöntartozása volt, amelyről úgy rendelkeztek, hogy azt az alperes beszámítással fizeti meg. A követelés az okirat keltével száll át az alperesre, azonban a felperes az engedményezési értesítő megküldéséig a követelés saját számlájára való beszedése érdekében eljárhat. Megállapodtak abban is, ha a követelt összeg az engedményezési értesítő megküldése előtt a felperes részére érkezik be, a felek – rögzített határidőben – elszámolnak egymással.

[5] A megállapodás a beavatkozóval szemben a 2557460, 25577574, 25577575, XX2SA2557566, 2557576, 2557578, 2557580, 2557584, 2557586, 2557589, 2557590, 2557593, 2557599, 2557600 számú számlákra vonatkozott.

[6] A felperes és az alperes ugyanaz napi keltezéssel teljesítési utasítást írtak alá.

[7] Az engedményezési szerződés keltének napján a felperes ellen két végrehajtási eljárás volt folyamatban.

[8] A felperes 2015. május 29. napi dátummal, ügyvéd által készített felszólítást küldött a beavatkozónak 938 780 905 forint megfizetése iránt, amely összegben az engedményezési szerződésben írt két számla (2557460 és 2557462) összege is szerepelt.

[9] A felperes és az alperes 2015. október 16. napjára keltezve, 279 180 339 forint engedményezéséről adott ki értesítést (engedményezési nyilatkozat címmel). Ebben az engedményezési szerződésben nem szereplő számlák mellett, három számla kivételével az engedményezési szerződésben is szereplő számlák szerepeltek. Ezt az iratot, az engedményezési szerződést és a teljesítési utasítást mindkét társaság részéről Tag1 jegyezte.

[10] A Törvényszék a 2015. november 20-án közzétett, 20. számú végzésével, 2015. november 20-i kezdőnappal elrendelte a felperes felszámolását. A felperes elleni felszámolási eljárás megindítására irányuló kérelem benyújtásának időpontja 2015. január 14. napja volt.

[11] A felszámolási eljárásban a beavatkozó hitelezői igénybejelentését a felszámoló visszaigazolta, és 2016. március 16-án, 891 123 158 forint erejéig helyt adott a beavatkozó beszámítási nyilatkozatának. A beszámítás két kivétellel (2557460, 2557566) az engedményezési szerződésben szereplő számlákra vonatkozott. A beszámítást követően a beavatkozó követelését a felszámoló 42 927 710 forint összegben vette nyilvántartásba.

[12] A nyomozóhatóság 2016 szeptemberében és novemberében Tag1 ingatlanában iratokat foglalt le. Az iratok között megtalálható volt a 2014. október 9-i keltezéssel ellátott engedményezési szerződés másolata is, amelynek hátoldalán a társasági adóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény 4. §-a olvasható.

[13] Az alperes engedményesként a beavatkozót, az utóbbi által a 2017. január 2-án kelt és január 5-én átvett levélben – mellékelve a 2014. október 9. napjára keltezett engedményezési szerződést és az aznap kelt engedményezési értesítést – 168 001 107

forint és 33 215 euró megfizetésére szólította fel. Az értesítés az engedményezési szerződésben feltüntetett számlákra vonatkozott.

[14] A felperes nevében a felszámoló a 2018. július 26-án kelt levelében tájékoztatta az alperest, hogy a 2014. október 9-re keltezett engedményezési szerződést semmisnek tekinti, és 2018. július 26-án – hivatkozva a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:140. § (1) bekezdésére és 6:154. §-ára – a vételár megfizetésének elmaradása miatt elállt a szerződéstől, állítva, hogy az engedményezési szerződés alapján a kölcsön visszafizetésére vonatkozó kötelezettség nem állapítható meg, a kölcsönszerződések – visszadatált iratként – az ügylet megkötését nem igazolják. Érdekmúlása okát az ellenszolgáltatás teljesítésének elmaradásában és a felszámolási vagyon elvonásában jelölte meg.

[15] A Törvényszék a 33. számú végzésével a felszámolónak a beavatkozó hitelezői igénye nyilvántartásba vételére és a beszámításra vonatkozó nyilatkozatát megsemmisítette, azonban a Fővárosi Ítélőtábla a 11.Fpkhf.43.202/2019/9. számú végzésével az elsőfokú határozatot megváltoztatta és a kifogást elutasította.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[16] A felperes keresetében elsődlegesen az engedményezési szerződés létre nem jöttének megállapítását és jogkövetkezményeként az alperest annak tűrésére kérte kötelezni, hogy ő az engedményezési szerződésben megjelölt követelések jogosultja. A másodlagos és harmadlagos kereseti kérelme az engedményezési szerződés érvénytelenségének megállapítására, és jogkövetkezményeként az eredeti állapot helyreállítására irányult akként, hogy az engedményezési szerződésben megjelölt követelések vonatkozásában ő minősül a követelések jogosultjának. A másodlagos keresetének jogcímeként a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 3. §-ába ütközést, illetve a Ptk. 6:95. §-a alapján a szerződés színleltségét jelölte meg. A harmadlagos kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy az engedményezési szerződés nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik (Ptk. 6:96. §). Negyedlegesen annak megállapítását kérte, hogy az elállására tekintettel az engedményezési szerződés a megkötésére visszamenőleges hatállyal megszűnt, és ennek tűrésére kérte az alperest kötelezni.

[17] A felperesi beavatkozó a keresetnek helyt adó határozat hozatalát kérte.

[18] Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 40. §-ában előírt határidő elmulasztása miatt az eljárás megszüntetését, ennek hiányában a kereset elutasítását kérte.

Az első- és a másodfokú ítélet

[19] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

[20] Határozata indokolásában hangsúlyozta, hogy a felperes nem a Cstv. 40. §-a szerinti keresetet indított, így az erre vonatkozó rendelkezéseket a perben nem lehetett alkalmazni.

[21] Az elsődleges kereseti kérelem tekintetében az elsőfokú bíróság elsőként a felperes és a felperesi beavatkozó által indítványozott szakértői vizsgálat eredményét értékelte. Rögzítette, hogy a szakvélemény kiegészítése és a szakértő ismételt meghallgatása alapján nem volt megállapítható, hogy az engedményezési szerződés nem 2014. október 9-én, hanem 2015. november 20. napját követően kelt, ezért a felperes és a beavatkozó bizonyítása eredménytelen.

[22] Az elsőfokú bíróság emellett vizsgálta a felperes által előadott további hivatkozásokat is, miszerint az ügylet mögött nem álltak gazdasági események, az ügyletnek nem volt valós gazdasági oka; további engedményezési szerződés is készült; nem jött létre a kölcsönszerződés sem, a kölcsön folyósítása elmaradt, a beszámításkor nem volt esedékes a kölcsön visszafizetése; mindkét oldalon azonos személy járt el az ügyletben; az engedményezésről szóló okiratot a törvényes képviselő nem adta át a felszámolónak, az ügyletet előle elhallgatta; az engedményezési szerződés kelte és az értesítés között jelentős idő telt el; a felperes az alperes által hivatkozott értesítést követően, 2015-ben is küldött felszólítást a beavatkozónak; a könyvelés ellentmondásos volt, az engedményezés a beszámolóban csak utólag és indokolás nélkül szerepelt. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az eredeti engedményezési irat a lefoglaláskor már létezett, a lefoglalt másolat hátlapjának tartalma nem zárta ki annak korábbi keltét. A rendelkezésre álló bizonyítékok, köztük a tanúk vallomása és utóbbi bíróságnak küldött levele, valamint a táblázat tartalma, de a Tag1 személyes meghallgatása sem volt alkalmas annak bizonyítására, hogy az alperes a beavatkozót az általa előadott időpontban értesítette volna, így az alperes nem bizonyította a beavatkozó általa állított időpontban történt értesítését. Az elsőfokú bíróság kifejtette, az értesítés elmaradása azonban nem érinti a szerződés létrejöttét, és annak hiányából nem lehet a megállapodás elmaradására, illetve arra következtetni, hogy az iratot 2015. november 20-át követően írta alá a felperes és az alperes azonos törvényes képviselője. Nem cáfolja a szerződés létrejöttét az sem, hogy nem álltak a számlák mögött gazdasági események, hiszen még a hitelezők kijátszására irányuló szerződés is létrejön. A 2015-ben kelt engedményezési nyilatkozat alapján sem lehetett egyértelműen a perbeli engedményezési szerződés létre nem jöttére következtetni, mivel a két engedményezés nem volt összevethető, az utóbbi tartalma nem volt ismert.

[23] Az elsőfokú bíróság megítélése szerint a kölcsönszerződés létre nem jötte, a kölcsön folyósításának elmaradása, a beszámítás hibája legfeljebb csak az ellenérték megfizetését érinti, azonban magát az engedményezési szerződést nem zárja ki, hiszen ez esetben annak ingyenessége áll fenn.

[24] Bár tény, hogy a felperes törvényes képviselője nem tett eleget az irat átadási kötelezettségének a felszámoló irányában, és ennek nem lehetett akadálya az iratok lefoglalása, azonban e körülményből nem lehet levonni azt a következtetést, hogy a mulasztás oka az volt, hogy az irat nem létezett, vagy azt csak a felszámolás közzétételét követően készítették el. A könyvelés esetleges

hiányos tartalma szintén nem igazolja kétségmentesen a szerződés nem létezését.

[25] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az értékelt körülményekből még együttesen sem lehetett arra jutni, hogy az irat keltekor a megállapodás ne jött volna létre, az pedig semmilyen bizonyítási eszköz alapján nem volt megállapítható, hogy az iratot a törvényes képviselő a felek nevében a felszámolás kezdő napja után írta volna alá.

[26] Az elsőfokú bíróság a szerződés színleltségének kérdésében megállapította, hogy a felperes és a beavatkozó leplezett ügyletre nem hivatkoztak ugyan, de állították, hogy a cél a felszámolási vagyonból a követelés kiemelése, gyakorlatilag a hitelezők kijátszása volt. A hitelezők kijátszása azonban a Cstv. 40. § (1) bekezdés *a)* pontja szerint megtámadási ok, aminek határideje már eltelt. A kölcsön folyósításának hiánya, a beszámítás hibája csak az ellentételezés elmaradását jelentené, ez azonban ingyenes elidegenítést leplezne, ami ugyancsak nem érvénytelen, és szintén a Cstv. 40. § (1) bekezdése szerinti perre tartozhatott volna.

[27] Az elsőfokú bíróság a Hpt. 3. §-ára való hivatkozás kapcsán kiemelte, hogy a felügyeleti engedély az adott tevékenység folytatásához és nem az egyes ügyletek megkötéséhez kell. A szerződés létrejöttéhez jelen esetben nem volt szükség hatósági engedélyre, megjegyezte ugyanakkor, hogy a jogszabály nem is fűzi az érvénytelenség jogkövetkezményét az engedély hiányához.

[28] Az elsőfokú bíróság a szerződés nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköző volta tekintetében rámutatott, a felperes e körben kifejtett érvelésére is vonatkozik, hogy a hitelezők kijátszása a Cstv. 40. § (1) bekezdés *a)* pontjában leírtak szerinti megtámadási ok, amelyhez képest további tényállási elemek megjelölése lett volna szükséges, hiszen a speciális jogszabály tartalma nem hagyható figyelmen kívül. A felperes az érvénytelenség okaként értékelhető többletként jelölte meg az összefonódást és a rosszhiszeműség vélelmét, a kölcsön nyújtásának hiányát, a láncügyleteket, a gazdasági események hiányát, az alperes és a felperes formális jogalanyiságát, a fizetésképtelenséggel fenyegető helyzetet, az irat eltitkolását. A felperes által többlettényállási elemként megjelölt rosszhiszeműség vélelmének alkalmazását a Ptk. 6:96. §-a azonban nem teszi lehetővé. A felperes által megjelölt körülmények nem mutatnak túl a hitelező kijátszásának tényállási elemein, így a jóerkölcsbe ütközés alapján ezen körülmények miatt nem lehet a szerződés érvénytelen.

[29] A felszámoló elállásának kérdésében az elsőfokú bíróság leszögezte, hogy nem a Cstv. 47. § (1) bekezdése szerinti felmondási jog gyakorlásáról volt szó, ezért a felperes elállási jogának megnyílása az elállási nyilatkozatban foglaltak alapján volt vizsgálandó. E körben megállapította, hogy a felperes póthatáridő tűzésére nem hivatkozott, érdekmúlást pedig a felszámolás elrendelése nem keletkeztet. Ha a beszámításnak nem volt alapja, úgy az ügylet színlelt, azaz ténylegesen ingyenes. Ez esetben késedelemre nem lehet hivatkozni, a szerződés a Cstv. 40. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján lett volna megtámadható.

[30] Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes és a beavatkozó terjesztett elő fellebbezést.

[31] A másodfokú bíróság a felperes fellebbezése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és megállapította, hogy az engedményezési szerződés (a harmadlagos kereseti kérelemben megjelölt, a Ptk. 6:96. §-ában nevesített semmisségi okból) érvénytelen, egyebekben a kereset elutasítását helybenhagyta.

[32] A másodfokú bíróság a tényállást a perben csatolt okirati bizonyítékok alapján a következőkkel egészítette ki, illetve helyesbítette: Tag1 a felperesnek 2011. május 2-től hatályosan a vezető tisztségviselője és egyben egyetlen tagja; az alperesnek 2013. december 12-től 2022. december 28-ig hatályosan a vezető tisztségviselője és egyben egyedüli tagja volt. A felperes társaság ellen, a cégmásolata 33/5. és 33/6. sorszám alatt bejegyzett adatai szerint, 2014. október 9-én két végrehajtási eljárás volt folyamatban. A felek által 2015. október 16. napi keltezéssel aláírt, „Engedményezési nyilatkozat" címmel ellátott, a beavatkozóhoz intézett okiratban – az engedményezési szerződésben nem szereplő, egyes számlák mellett – három számla kivételével az engedményezési szerződésben felsorolt számlák is szerepeltek. A felperes elleni felszámolási eljárás megindítására irányuló kérelem benyújtásának időpontja 2015. január 14. napja volt.

[33] A másodfokú bíróság ítélete indokolásában megállította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást – a másodfokú bíróság részbeni helyesbítését és kiegészítését követően – kellően feltárta, azonban abból a harmadlagos kereseti kérelem tekintetében a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságétól eltérő jogi következtetésre jutott az alábbiak szerint.

[34] Egyetértett az elsőfokú ítéletben írtakkal annyiban, hogy a felszámolónak az ügyletről való tájékoztatásának hiánya mint érvénytelenségi ok közvetlenül nem vehető figyelembe, mert az érvénytelenség okának a szerződéskötéskor kell fennállnia. Kifejtette ugyanakkor, hogy az ügylet elhallgatásából – mint az eset összes körülményeinek egyikéből – következtetni lehet arra, hogy a támadott ügylet megkötése mögött olyan szándék húzódott, amelyet a felperes felszámolója, illetve a felperes hitelezői előtt palástolni kívántak. Az ügylet felszámoló előtti elhallgatásának megítélésén az engedményezési szerződés lefoglalása azért sem változtat, mert a gazdálkodó szervezet vezetője a Cstv. 31. § (1) bekezdés *d)* pontja alapján, ettől függetlenül köteles tájékoztatást nyújtani a felszámolónak minden, a Cstv. 40. § (1) bekezdésének tárgyát képező jogügyletről, illetve kötelezettségvállalásról. A felperes és az alperes által 2015. október 16-i keltezéssel kiadott, az engedményezési szerződésnél egy évvel később íródott „Engedményezési nyilatkozat" is a perben támadott ügylet elfedésének szándékára utal.

[35] A másodfokú bíróság kiemelte, a Cstv. adós felszámolásának kezdeményezésekor hatályos 40. § (1) bekezdés *a)* és *b)* pontjában, illetve (3) bekezdésében szabályozott tényállások – a jelen esetben lényeges mozzanatokat tekintve – már abban az esetben megvalósulnak, ha az adós a vagyonának csökkentését eredményező (vagy ingyenes), vele azonos személy befolyása alatt álló gazdálkodó szervezettel kötött jogügylete időpontjában még nem

volt fizetésképtelenséggel fenyegető vagy fizetésképtelen helyzetben, nem folyt ellene végrehajtás, a szerződő feleknek nem ugyanaz a személy volt a vezető tisztségviselője és a szerződéskötéskor a képviseletükben nem ő járt el.

[36] Mindezekhez viszonyítva, a jelen esetben számos lényeges, többletnyállást megvalósító körülmény mutatkozik, nevezetesen: a szerződéskötéskor az adós és a vele szerződő alperes egyazon természetes személy mint vezető tisztségviselő irányítása alatt állt; e személy egyben mindkét társaság egyedüli tulajdonosa volt; az ügyletkötésnél nevezett képviselte mindkét felet; az adós a szerződést két, ellene folyt végrehajtási eljárás hatálya alatt, egyúttal minden bizonnyal – legalábbis – fizetésképtelenséggel fenyegető helyzetben kötötte meg; röviddel – negyedéven belül – a vele szemben 2015. január 14-én eredményesen kezdeményezett felszámolási eljárás megindítása előtt. A felperes helytállóan utalt tehát analóg esetként a Kúriának a BH 2015.127. és BH 2019.75. számon közzétett határozataiban megjelenő álláspontjára, amely szerint nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik, és a Cstv. 40. § (1) bekezdésében foglaltakhoz képest többletnyállási elem, ha egy szerződés célja az, hogy a gazdasági társaság vagyonát a tagok egyike megszerezze, illetőleg az ügyvezető körébe tartozó céghez kimentse.

[37] A másodfokú bíróság rámutatott, tekintettel arra, hogy a szükséges többletnyállás a perbeli engedményezési szerződés visszterhessége esetén is megvalósult, nincs érdemi relevanciája annak, hogy az engedményezési szerződésben a felperes által elismert kölcsön nyújtása ténylegesen megtörtént-e. Jelentőséget tulajdonított viszont annak, hogy az engedményezéskor a kölcsön visszafizetési határideje még nem járt le, ami megkérdőjelezi az engedményezés – amelynek ellenértéke rendezésére a felek a kölcsön beszámítását kötötték ki – gazdasági racionalitását. Kiemelte, az alperes 26. sorszámon benyújtott előkészítő irata 2.3. pontjában kifejtettek szerint a 2014. június 13-án kelt kölcsönszerződés „a felek szóbeli megállapodásának írásos manifesztációja, illetve a 2014. június 13. napjáig teljesített kölcsönök összefoglalása”, azaz az alperes saját perbeli nyilatkozatából egyértelműen magállapítható, hogy a kérdéses kölcsön nyújtása a valóságban nem az adott okiratban rögzített tartalomnak megfelelően történt, hanem utólagos írásba foglalásról volt szó, amelynek keltezése – az engedményezési szerződés keltezésével egybevetve – az írásbeli rögzítés tudatos időzítését veti fel az engedményezni kívánt követelések vételárával szembeni beszámítás érdekében. A kölcsön összegének átadásáról továbbá az alperes az elsőfokú bíróság felhívására csupán saját főkönyvi kartonjait csatolta, alapbizonylatok nélkül. Azokból az engedményezési szerződés keltezésére vetítve a felperes tartozásainak 2014. október 9. napján aktuális egyenlege nem állapítható meg.

[38] A másodfokú bíróság az adott ügyben megállapítható többletnyállási elemek fennállásra tekintettel a Ptk. 6:96. §-ában nevesített semmisségi okból megállapította a perben támadott engedményezési szerződés érvénytelenségét, mert azokat összeségében értékelve úgy ítélte meg, hogy a perben támadott engedményezési szerződés nyilvánvalóan sérti a társadalomban a gazdasági élet során tisztességesnek tekinthető magatartással szemben kialakult erkölcsi elvárásokat, az arról általánosan elfogadott értékítéletet.

A másodfokú bíróság az elsődleges, a másodlagos és a negyedleges kereset tekintetében teljes egészében egyetértett a kereset elutasításával és annak az elsőfokú bíróság által kifejtett lényeges indokaival, azokra ítéletében visszautalt.

A felülvizsgálati kérelmek és ellenkérelmek

[39] A jogerős ítélet ellen az alperes és a felperesi beavatkozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet.

[40] Az alperes felülvizsgálati kérelmében – tartalma szerint – a jogerős ítélet keresetnek helyt adó rendelkezésének hatályon kívül helyezését és e tekinteteben is az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte elsősorban az elsőfokú ítélet helytálló indokai alapján, másodsorban módosított indokolással, amely szerint a felperes által megjelölt többletnyállási körülmények bizonyítatlanok maradtak. Másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Állította, hogy a jogerős ítélet ellentétes a Ptk. 6:96. §-ával, a Cstv. 40. § (1)–(3) bekezdésével; a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 364. §-a alapján alkalmazandó 279. § (1) bekezdésével, 300. § (1) bekezdésével, a 386. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó 346. § (4) bekezdésével, valamint jogkérdésben eltér Kúria Pfv.20.188/2018/14., Pfv.VI.21.263/2016/5., Pfv.20.835/2018/15., Gfv.VII.30.666/2016./1., Pfv.VII.20.695/2017., Gfv.30.053/2024/10. és Pfv.21.182/2020/4. számú közzétett határozataitól.

[41] Az alperes előadta, a felszámoló 2016. november 20-ig jogosult lett volna a Cstv. 40. §-a alapján az általa vagyonkimentőnek ítélt szerződések megtámadásának megkísérlésére, amelyet viszont majdnem 2 évvel később kezdeményezett. Az engedményezés időpontjában, 2014. október 9-én a beavatkozó több százmillió forinttal tartozott a felperesnek, ezért fel sem merülhet a fedezetelvonás kérdése.

[42] Az alperes álláspontja szerint a jogerős ítélet [157] bekezdése önellentmondó, mivel egyrészt a másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, hogy az esetleges érvénytelenségi okoknak (többletnyállási elemeknek) a szerződéskötéskor kell fennállniuk, a következő mondatában azonban mégis az iratok felszámoló részére történő átadásának hiányát a perbeli ügylet megkötését követő elfedő szándék fennállásaként értékelte. Kiemelte, a másodfokú bíróság nem az elfedés tényét, csak annak szándéka fennállását rögzítette, azt is csak utalás jelleggel.

[43] A másodfokú bíróság tényszerűen szintén nem tudta megállapítani az ügylet gazdasági irracionalitását, annak csupán a megkérdőjelezhető mivoltára tett megállapítást, azon az alapon, hogy a szerződés megkötésekor az azzal beszámított kölcsönből eredő igény visszafizetési határideje még nem járt le, továbbá, hogy lehetséges volt „az írásbeli rögzítést tudatos időzítése”, illetve, hogy a főkönyvi kartonokból nem mutatható ki a kölcsönösszeg átadása, amely megállapítást a másodfokú bíróság a főkönyvi kartonok elemzése nélkül tette meg.

[44] Az alperes a Kúria közzétett határozatától történő eltérésre hivatkozással előadta, a Kúria következetes gyakorlata szerint, amennyiben jogszabályban külön nevesített érvénytelenségi ok áll fenn, akkor az eljárás során annak keretei között kell a tényállást megállapítani és a kereset megalapozottságát vizsgálni. Nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközés alapján csak akkor támadható egy szerződés, ha más, az adott esetre irányadó jogszabály megsértésének körébe annak körülményei nem sorolhatók. Jelen ügyben a Cstv. 40. §-a szerinti speciális megtámadási esetek azok, amelyek elsődlegesen irányadóak az engedményezési szerződésre. A másodfokú bíróság a Cstv. körébe tartozó tényállási elemeket a Ptk. szabályai szerint bírált el, és nem vette figyelembe a felperes felszámolás alatt állását mint speciális szabályozást kiváltó tényállási körülményt, valamint jelen ügynek a BH 2015.127. és BH 2019.75. számú határozatoktól való lényegi eltérését. E döntvényekben ugyanis a perbeli felek egyike sem állt felszámolás alatt.

[45] Az alperes hangsúlyozta, a másodfokú ítéletben megjelölt többletténállási elemek nem minősülnek a Cstv. 40. §-ában meghatározottakhoz képest többletnek, vagy önmagukban nem alapozzák meg a jóerkölcsbe ütközést.

[46] A fentieknek megfelelően a szerződő feleket befolyásoló személy azonosságát a Ctv. 40. § (3) bekezdése a speciális megtámadási körben értékelendő összefonódásnak minősíti. Ezt támasztja alá a jelen másodfokú ítélet meghozatalát követően a Kúria által hozott Gfv.I.30.053/2024/10. sz. ítélet (a továbbiakban: A. ítélet) [124]–[125] pontja és a Gfv.30.666/2016/1. számú (BH 2017.233) ítélet [16] pontja is.

[47] A fizetésképtelenséggel fenyegető fejezet értékelése kapcsán az alperes utalt a Cstv. 40. § (1) bekezdés *a)–c)* pontjaira és (2) bekezdésére azzal, hogy az ott írt határidők próbálják a speciális megtámadási lehetőségeket azokra a szerződési esetkörökre szabni, amelyek megkötésénél már a fizetésképtelenség a látóhatáron belül van. Ez tehát szintén nem lett volna többletténállási elemként értékelhető (Kúria Pfv.VII.20.695/2017. [18], [29] pont). Hasonlóképpen, a vagyonkimentési, hitelezőkárosítási szándék a Cstv. 40. § (1) bekezdés *a)* pontjában értékelt körülmény, tehát nem többletténállási elem a Cstv. szabályaihoz képest (Kúria Pfv.VII.20.695/2017. [18], [29] pont, A. ítélet [121] bekezdés, Pfv.20835/2018/15. [12] pont). A Kúria gyakorlata értelmében az ügylet elfedési cselekmények bizonyítottsága sem alapoz meg érvénytelenségi okot.

[48] A gazdasági racionalitás hiánya (annak megkérdőjelezhető mivolta) körében az alperes azt hangsúlyozta, a Kúria Pfv.VII.20.695/2017. számú határozata (megjelent: BH 2018.122) a racionalitás megkérdőjelezését, avagy hiányát szintén a Cstv. körébe tartozó elemként értékelte. Hasonlóképpen ítélte meg ugyanezt a Kúria az A. ítélet [121] pontjában.

[49] A másodfokú bíróságnak ezért a perbeli tényállás alapján azt kellett volna kimondani, hogy a felperes nem jelölt meg a Cstv. 40. §-ához képest semmilyen többletténállási elemet.

[50] Az alperes eljárási szabálysértésként arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság nem alapíthatta volna az ítéletét feltevésekre, hanem csak kétséget kizáróan megállapított tényekre. Az alperes rámutatott arra is, hogy bár szakértő e körben nem került kirendelésre, a másodfokú bíróság a könyvelést maga értelmezte, és perdöntő bizonyítékként vette figyelembe.

[51] A felperesi beavatkozó felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és – tartalma szerint – az elsőfokú ítélet megváltoztatásával elsődlegesen a felperes elsődleges, másodlagosan a felperes másodlagos, míg harmadlagosan a felperes negyedleges kereseti kérelmének helyt adó határozat hozatalát kérte. Negyedleges felülvizsgálati kérelme a jogerős ítélet keresetet elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést helybenhagyó rendelkezésének az elsőfokú ítéletre is kiterjedően hatályon kívül helyezésére, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítására irányult. Állította, hogy a jogerős ítélet sérti a Ptk. 6:63. § (1) és (2) bekezdését, 6:69. § (1) bekezdését, 6:95. §-át, a Hpt. 3. § (1) bekezdését, a Cstv. 47. § (1) bekezdését, a Pp. 2. § (2) bekezdését, 44. § (5) bekezdését, 279. § (1) bekezdését, 325. § (3) bekezdését és 346. § (4) és (5) bekezdését.

[52] Álláspontja szerint az elsőfokú eljárásban igazolást nyert, hogy nem álltak fenn a szerződés létrejötte megállapításának jogszabályi feltételei, figyelemmel arra, hogy az engedményezési szerződés visszadátumozásra került, így annak tényleges aláírásakor az azt aláíró Tag1 már nem volt jogosult a felperes képviseletében vagyonjogi ügyekben eljárni. A szerződés aláírására ugyanis a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján minden valószínűség szerint csak 2015. november 20-át, azaz a felperes elleni felszámolási eljárás megindulását követően kerülhetett sor. A másodfokú bíróság az ítéletét lényegében egyetlen bizonyítékra, a beszerzett írás- és okmányszakértői szakvéleményre alapította, figyelmen kívül hagyva a rendelkezésre álló további egyértelmű bizonyítékokat. Mindezekből következik, hogy az engedményezési szerződés aláírására a keltezés szerinti időpontban nem kerülhetett sor, illetve az annak alátámasztásaként hivatkozott okiratok utólag készültek a felperes vagyonának jogellenes átmentése érdekében. A felperesi beavatkozó hangsúlyosan hivatkozott arra, hogy sem a felperes, sem az alperes 2014. évi üzleti évre vonatkozó beszámolóiban nem szerepelt az állítólagos engedményezés ténye. A keletkezését követő négy évvel később, 2018 márciusában került sor olyan beszámoló közzétételére, amely már tartalmazta a jelen per tárgyát képező igényt. A bizonyítékok helytálló értékelésének eredményeként a másodfokú bíróságnak azt kellett volna megállapítania, hogy az engedményezési szerződés nem jött létre.

[53] A jogerős ítélet a másodlagos és negyedleges kereseti kérelemmel összefüggésben csupán az elsőfokú ítélet helytálló indokaira utalt vissza. Az elsőfokú ítélet azonban a szerződés színleltségével összefüggésben önellentmondó. Az elsőfokú bíróság ugyanis semmivel nem indokolta, hogy miért tartja a Cstv. 40. § (1) bekezdését alkalmazhatónak a Ptk. 6:92. § (2) bekezdésével szemben, ugyanakkor ennek ellenére a másodlagos kereseti kérelemre vonatkozó indokolása végén úgy tűnik, hogy mégis a Ptk.

alapján is vizsgálta a színleltséget. E körben azonban nem tett eleget az indokolási kötelezettségének.

[54] A felperesi beavatkozó előadta, az eljárás során számos bizonyítékot felajánlott annak igazolására, hogy a szerződés két vonatkozásban is színlelt volt: egyrészt a gazdaságilag irracionális, fiktív szerződésrendszer létrehozása azt mutatja, hogy a feleknek nem a szerződésben megjelölt, ellenérték fejében történő átruházás volt a valós szándéka, hanem minden bizonnyal a követeléseknek a fizetésképtelenné vált felperestől a baráti cégcsoportba történő átmentése; másrészt az engedményezési szerződés visszadatálásával és a kapcsolódó fiktív ügyletek és teljesítések összevezetésével vált csak lehetségessé az, hogy a követeléseket az alperes szerezhesse meg.

[55] Az elsőfokú bíróság a Hpt. 3. § (1) bekezdésének jogszabálysértő alkalmazásával állapította meg, hogy az engedményezési szerződés nem jogszabálysértő, amit a másodfokú ítélet nem korrigált. Jogszabálysértően nem vizsgálta továbbá az elsőfokú bíróság az üzletszerűséget.

[56] Szintén jogszabálysértő módon nem vizsgálta sem az első-, sem a másodfokú bíróság azt a felperesi hivatkozást, hogy az engedményezési szerződés a jogszabály megkerülésére irányult. Jelen esetben az elleplezni kívánt cél az volt, hogy a felperes a Cstv.-ben foglalt szabályok, különösen annak 34. § (2) bekezdése és 36. § (1) bekezdése megkerülésével a hitelezői érdekek védelmének alapelvével ellentétes módon juttassa az alperes vagyonába a követeléseket, és ezáltal az alperessel azonos érdekeltségi körbe tartozó kör a fizetőképes beavatkozó vagyonelemeit megszerezhesse. E cél elérésének megvalósítási módja volt az engedményezési szerződés.

[57] Jogszabálysértő a negyedleges kereseti kérelem elutasítása is. A jogerős ítélet az elsőfokú ítélet Cstv. 47. §-ába ütköző értelmezését nem orvosolta. A felperesi beavatkozó kifejtette, az elállást gyakorolni kívánó szerződő félnek nem kell megjelölnie, hogy mely jogszabályi rendelkezésen alapul az elállása. Az eljárt bíróságoknak ezért vizsgálniuk kellett, hogy a felperes elállása megfelelt-e a Cstv. 47. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek, amelynek az elállás álláspontja szerint megfelelt.

[58] A felperesi beavatkozó felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet alperes által támadott rendelkezésének hatályában fenntartását kérte.

[59] Kiemelte, hogy a BH 2017.233 számon közzétett döntés nem minősül precedens határozatnak, mert azt a BHGY-ban nem tették közzé. Egyebekben annak tényállása is eltér a perbelitől. Álláspontja szerint helyesen állapította meg a másodfokú bíróság BH2015. 127. számú döntés alkalmazhatóságát a jelen ügyre.

[60] Hasonlóképpen csalárd szándékra utal az engedményezési szerződés több éven keresztül történő elrejtése is. Ez szintén megalapozza a jóerkölcsbe ütközést és a Cstv. 40. §-a szerinti megtámadáshoz képest többletténylállási elemként is értékelendő.

[61] A felperesi beavatkozó kiemelte, a Cstv. 40. §-ának nem tényállási eleme a fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet fennállása, így az szükségképpen többletténylállási elem.

[62] A másodfokú bíróság helytállóan értékelte többletténylállási elemként azt, hogy a szerződés célja vagyonkimentés, a hitelezők károsításának a szándéka volt, mert a Kúria is megállapította például Gfv.30.329/2014/13. számú határozatában, hogy a kifejezetten vagyonkimentésre irányuló szerződéskötés minősülhet olyan többletténylállási elemnek, amelyek megalapozzák a szerződés szerinti jóerkölcsbe ütközésének a megállapítását. A gazdasági racionalitás hiánya sem szerepel a Cstv.-ben megtámadási okként.

[63] Az alperes eljárási hivatkozásai továbbá nem vezethetnek a Kúria gyakorlata értelmében a bizonyítékok felülmérlegelésére.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet felperesi beavatkozó által támadott rendelkezésének hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

[64] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelmek korlátai között vizsgálta, és azt az alperes felülvizsgálati kérelmében megjelölt okból az alábbiak szerint jogszabálysértőnek találta.

[65] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében az anyagi jogszabálysértés mellett eljárási szabálysértésekre is hivatkozott (csak feltételezett tényállás alapján tett ténymegállapítások, főkönyvi kivonatok szakértő kirendelése nélküli értékelése). Tekintettel azonban arra, hogy az állított eljárási szabálysértéseknek csak akkor lehetne az érdemi döntésre kiható relevanciája, ha az alperes anyagi jogszabálysértésre hivatkozása megalapozatlan, a Kúria először abban a kérdésben foglalt állást, hogy a felperes felszámolója által a Cstv. 40. §-ában megállapított jogvesztő határidőn túl előterjesztett keresetében megjelölt okok alapot adtak-e az engedményezési szerződés nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközésének a megállapítására. Ehhez annak vizsgálata szükséges, hogy a kereseti kérelemben megjelölt és a másodfokú bíróság által értékelt körülmények a Cstv. 40. §-ában foglaltakhoz képest az engedményezési szerződés nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközését megalapozó többlet tényállási elemeknek minősülnek-e.

[66] A másodfokú bíróság e körben az alábbiaknak tulajdonított jelentőséget: a szerződéskötéskor az adós és a vele szerződő alperes egyazon természetes személy mint vezető tisztségviselő irányítása alatt állt; e személy egyben mindkét társaság egyedüli tulajdonosa volt; az ügyletkötésnél nevezett képviselte mindkét felet; az adós a szerződést két, ellene folyt végrehajtási eljárás hatálya alatt; egyúttal minden bizonnyal – legalábbis – fizetésképtelenséggel fenyegető helyzetben kötötte meg röviddel a vele szemben eredményesen kezdeményezett felszámolási eljárás megindítása előtt. Analóg esetként utalt a BH 2015.127. és BH 2019.75. számon megjelent határozatokban kifejtett álláspontra, amely szerint nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik, így a Cstv. 40. § (1) bekezdésében foglaltakhoz képest többletténylállási elem, ha egy szerződés célja, hogy a gazdasági társaság vagyonát a tagok egyike megszerezze, illetőleg az ügyvezető körébe tartozó céghez kimentse (jogerős ítélet [160] bekezdés). Továbbá annak előrebocsátása mellett, hogy az engedményezés visszterhességének, azaz annak,

hogy a felperes által elismert kölcsön nyújtása ténylegesen megtörtént-e, nincs érdemi relevanciája, a másodfokú bíróság értékelendőnek tekintette a gazdasági racionalitás hiányát, illetve azokat a körülményeket, amelyek arra utalnak, hogy a kölcsön adott dátummal történő írásbeli rögzítésére az engedményezni kívánt követelések vételárával szembeni beszámítás érdekében került sor (jogerős ítélet [161] bekezdés). A másodfokú bíróság rámutatott még a felperes ügyvezetőjének a perben támadott ügylet elfedésének szándékára utaló körülményekre is (jogerős ítélet [157] bekezdés). Mindezeket összeségében értékelve jutott arra a következtetésre, hogy a perbeli engedményezési szerződés nyilvánvalóan sérti a társadalomban a gazdasági élet során tisztességesnek tekinthető magatartással szemben kialakult erkölcsi elvárásokat, arról általánosan elfogadott értékítéletet.

[67] A Kúria annyiban egyetért a másodfokú bíróság álláspontjával, hogy olyan körülmények, amelyek önmagukban nem adnak alapot egy szerződés nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközésének megállapítására [például a kapcsolt vállalkozások közötti szerződéskötés (Kúria Gfv.VII.30.666/2016/5. – BH 2017.233)], más releváns körülményekkel együttesen értékelve vezethetnek olyan következtetés levonására, hogy az események láncolatára is tekintettel egy adott szerződés a tartalmánál, joghatásainál fogva, illetve a felek által elérni kívánt közös cél miatt nyilvánvalóan sértik az általánosan kialakult erkölcsi normákat. Ahogyan azonban arra a Kúria a Cstv. és a Ptk. alapján érvényesített igények egymáshoz való viszonyát illetően már rámutatott, a szerződés jóerkölcsbe ütközése mint érvénytelenségi ok, nem szolgálhatja a szerződés más címen elmulasztott megtámadásának pótlását (Gfv.VII.30.014/2016/6. I.). Amennyiben a Cstv. 40. §-ában előírt keresetindítási határidőt a jogosult lekéste, nem használhatja a Ptk. szabályait arra, hogy a mulasztása jogkövetkezményeit elhárítsa. Ebből következően, ha a Cstv. 40. §-a szerinti keresetet elő lehetett volna terjeszteni az alapul szolgáló tényállás alapján, de az arra jogosult azt elmulasztotta, a Ptk.-ra történő hivatkozással előterjesztett keresete csak akkor alapos, ha a Cstv. 40. § (1) bekezdésében megfogalmazott törvényi tényállástól eltérő, más releváns tényeken alapuló többlettényállás áll fenn, és azt bizonyítja. A Kúria azonban – szemben a másodfokú bíróság álláspontjával – jelen ügyben ennek megállapítására nem látott alapot az alábbiak szerint.

[68] A másodfokú bíróság az e körben irányadó egységes bírói gyakorlatnak megfelelően (Kúria Pfv.VII.20.162/2019/5.; EBH 2012.P.17.) abból indult ki, hogy a hitelezők kijátszása a Cstv. 40. § (1) bekezdés *a)* pontjában szabályozott megtámadási ok, így a jelen – nem a Cstv. 40. §-a alapján indult – perben az érvénytelenség megállapításához további tényállási elemek szükségesek. A jogerős ítéletében kifejtettek szerint továbbá a Cstv. felperes felszámolásának kezdeményezésekor hatályos 40. § (1) bekezdés *a)* pontja a szerződés felszámoló általi megtámadásának alapjaként kifejezetten nem kívánta meg a fizetésképtelen, vagy fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet fennállását, és a perbeli tényállás, miszerint mind a felperes, mind az alperes egyszemélyi tulajdonosa, egyben az ügyletben eljáró ügyvezetője is ugyanaz a személy volt, nem feletethető meg teljes egészében a Cstv. 40. § (3) bekezdésében a rosszhiszeműség és az ingyenesség vélelmét megalapozó esetköröknek. A szó szoros értelmében ezért ezek a körülmények többlet tényállási elemnek is tekinthetők.

[69] Nem lehet azonban figyelmen kívül hagyni a Cstv. 40. § (1) bekezdés *a)* pontjának célját és rendeltetését, a hitelezővédelmet, a vagyonból a felszámolási eljárás megindítása előtt kikerült vagyonrészek felszámolási vagyonba visszajuttatását, amelynek érdekében e rendelkezés lehetővé teszi meghatározott időintervallumon belül a hitelezők kijátszását célzó, csalárd szerződések megtámadását, ha bizonyítást nyer (illetve vélelmezendő) a felek polgári jogi rosszhiszeműsége, az adós egyenes szándéka és a vele szerződő fél ezekről való tudomása. Ezért a Kúria megítélése szerint mindazon körülmények, tényállási elemek, amelyek ebbe a körbe esnek, még ha szó szerint nem is feleltethetők meg a Cstv. rendelkezésének, nem minősülhetnek a Cstv. 40. §-án túlmutató többlet tényállásnak, amely alapot adhat arra, hogy ha a jogvesztő határidőt bármely okból elmulasztotta a felszámoló, a Ptk.-n alapuló keresete alapján a szerződés nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközésének megállapítására sor kerülhessen.

[70] A Kúria megítélése szerint a másodfokú bíróság által értékelt körülmények nem minősülnek a Cstv. 40. §-án túlmutató többlet tényállási elemeknek. A jogerős ítéletben felhívott, a Kúria Pfv.20.118/2014/9. (BH 2015.127.) és Pfv.22.215/2017/10. (BH 2019.75.) számú közzétett (precedens) határozataival összefüggésben a Kúria a szintén precedens A. ítéletében már rámutatott, hogy azokban a döntés alapjául szolgáló tényállás szerint a szerződést kötő cégek nem kerültek felszámolás alá, ezért nem kellett figyelemmel lenni az ügyletek megtámadására, a Cstv. 40. § (1) bekezdésében biztosított jogosultságra és jogvesztő határidőkre (A. ítélet [119] bekezdés).

[71] Figyelemmel továbbá a Cstv. 40. § (1) bekezdés *a)* pontjában meghatározott határidőre (a felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelem bíróságra történő beérkezése napját megelőző öt éven belül és azt követően megkötött szerződések), még ha a jogszabály tág időkeretet is biztosít, az azon belüli, a kérelem benyújtását röviddel megelőző szerződéskötés a jóerkölcsbe ütközést megalapozó többletként nem értékelhető. És bár a Cstv. e rendelkezése valóban kifejezetten nem nevesíti a fizetésképtelenséggel fenyegető állapotot törvényi tényállási elemként, azonban a megtámadás törvényi feltételeként azt előírja, hogy a szerződéskötés után egy adott időn belül a felszámolási eljárásnak meg kell indulnia, vélelmezve ezáltal a szerződéskötés és a fizetésképtelenné válás közötti oksági kapcsolatot. Ezért az engedményezési szerződés keltének időpontjában folyamatban volt végrehajtási eljárásoknak, és az abból következő fizetésképtelenséggel fenyegető helyzetnek sincs a speciális perindításra vonatkozó törvényi tényálláshoz képest olyan többlet tartalma, amely azon ténylegesen túlmutatna.

[72] A felszámoló részére történő iratátadás elmulasztásának tényét a másodfokú bíróság is úgy tekintette, hogy érvénytelenségi okként közvetlenül

nem vehető figyelembe, mert az érvénytelenség okának a szerződéskötéskor kell fennállnia. A másodfokú bíróság által ezzel összefüggésben értékelt elfedési szándék azonban szintén nem a speciális megtámadási okon túlmutató körülmény, hanem a csalárd magatartás részeként értékelendő. A csalárd ügyletek – valós többlet-tényállási elemek hiányában – ezen az alapon a jogvesztő határidőn túl nem támadhatók (Kúria Pfv.VII.20.695/2017. – BH 2018.122. [12], [18], [29] bekezdés, A. ítélet [121] bekezdés).

[73] Összességében megállapítható, hogy a felperesnek a másodfokú bíróság által értékelt ténybeli előadása a lényeget illetően megegyezett a Cstv. 40. § (1) bekezdés *a)* pontja szerinti jogvesztő határidőben érvényesíthető önálló megtámadási kereset alapjául szolgáló okokkal, így azok alapján az engedményezési szerződés Ptk. 6:96. §-a alapján történő érvénytelensége alappal nem állapítható meg.

[74] A Kúria a korábban kifejtettekre utalva az alperes felülvizsgálati kérelmében megjelölt eljárási szabálysértéseket a továbbiakban nem vizsgálta.

[75] A felperesi beavatkozó felülvizsgálati kérelme alapján a Kúria elsődlegesen azt vizsgálta, hogy szükséges-e a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett az eljárás megismétlése az abban állított eljárási szabálysértések miatt.

[76] A felperesi beavatkozó e körben több eljárási szabálysértést is megjelölt, köztük a Pp. 44. § (5) bekezdését, arra hivatkozással, hogy a másodfokú bíróság a jogszabály téves értelmezésével nem bírálta el a fellebbezését. Azonban azt a beavatkozó is előadta, a másodfokú bíróságnak ez az eljárási szabálysértése nem hatott ki az ügy érdemére, mivel a felperes lényegében azonos tartalmú fellebbezését a másodfokú bíróság elbírálta. Tekintettel arra, hogy a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére csak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással bíró eljárási szabálysértés ad alapot, a Kúria mellőzte a Pp. 44. § (5) bekezdése sérelmének érdemi vizsgálatát.

[77] A felperesi beavatkozó alaptalanul hivatkozott a Pp. 2. § (2) bekezdésének megsértésére, arra, hogy az elsőfokú bíróság túlterjeszkedett a kereseti kérelmen, mert a beszámítás jogszerűségéről is döntött. A Kúria rögzíti, a felperesi beavatkozó iratellenesen állította, hogy a felperes keresete kizárólag az engedményezési szerződés érvénytelenségének (illetve létre nem jöttének) megállapítására vonatkozott. Ezzel szemben – ahogyan a felülvizsgálti kérelem petituma is – mindegyik vagylagos kereseti kérelem tartalmazta, hogy a bíróság kötelezze az alperest az engedményezési szerződésben megjelölt követelések vonatkozásában a felperes jogosulti (tulajdonosi) minősége megállapításának tűrésére, amely kérelmet mind a felperes, mind a felperesi beavatkozó marasztalásra irányuló kérelemnek tekintett. Ezzel összefüggésben fejtette ki az elsőfokú bíróság, hogy a kereset valójában megállapítási keresetnek minősül, mert a felperes teljesítést nem követelhetett. Csakis ennek indokaként utalt a kifogással alaptalanul támadott felszámolói intézkedésre, valamint idézte a beszámítás jogszabályban rögzített joghatását. A másodfokú bíróság a felperes jogosulti minősége megállapítására és az alperes ennek tűrésre kötelezésére irányuló kereseti kérelmek elutasítását eltérő indokok alapján találta érdemben megalapozottnak (jogerős ítélet [146]–[154] bekezdés). Mivel a felülvizsgálati eljárás tárgya a jogerős ítélet, a felülvizsgálati kérelem elsőfokú ítélet tartalmát illető kifogásai nem vezethetnek a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére.

[78] A felperesi beavatkozó az ügy érdemére kiható, és a jogerős ítéletben nem orvosolt eljárási szabálysértésként hivatkozott továbbá arra is, hogy az elsőfokú bíróság részletes indokolás nélkül mellőzte a felperes és a beavatkozó igazságügyi könyvszakértő kirendelésére irányuló kérelmét. Ezzel szemben rögzíthető, hogy az elsőfokú bíróság azért nem tartotta szükségesnek e körben a szakértői bizonyítást, mert álláspontja szerint a könyvelés hiányossága, szabálytalansága valósága esetén sem lenne alkalmas annak bizonyítására, hogy a szerződés nem jött létre, azaz nem lenne alkalmas annak alátámasztására, hogy az engedményezési szerződés a felszámolás elrendelése után, olyan időpontban készült, amikor a vagyonnal már csak a felszámoló rendelkezhetett. A másodfokú bíróság osztotta ebben a kérdésben az elsőfokú bíróság jogi álláspontját, és a jogerős ítéletben rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság a releváns tényállást (e körben is) kellően feltárva és indokolási kötelezettségének megfelelően eleget téve helyesen állapította meg, további bizonyítást tehát a másodfokú bíróság sem tartott szükségesnek. A felperesi beavatkozó a fentieken túlmenően a felülvizsgálati kérelmében nem fejtette ki, hogy a másodfokú bíróság mennyiben nem merítette ki a fellebbezést. Miután a jogerős ítélet ekként tartalmazza a bizonyítás mellőzésének lényegi indokát, a hivatkozott eljárási szabálysértés szintén nem ad alapot a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére.

[79] A felperesi beavatkozó a felülvizsgálati kérelmében állította a Pp. 325. § (3) bekezdésének a megsértését is, kifejtve, hogy az eljárt bíróságok túlzott jelentőséget tulajdonítottak az engedményezési szerződésen szereplő dátumozásnak, azzal szemben „gyakorlatilag ellenbizonyítást vártak el”. A felperesi beavatkozó álláspontjával szemben sem az első-, sem a másodfokú bíróság nem hivatkozott a Pp. 325. § (3) bekezdésére, a teljes bizonyító erejű magánokirat bizonyító erejére, az azzal szembeni ellenbizonyításra. A jogerős ítélet a bizonyítás általános szabálya alapján állapította meg, miszerint annak bizonyítása, hogy az engedményezési szerződést ténylegesen a felperes felszámolásának kezdő időpontját követően írták alá, a Pp. 265. § (1) bekezdése értelmében a felperes bizonyítási érdekkörébe tartozott, és e bizonyítás elmaradásának, illetve sikertelenségének következményeit is a felperesnek kell viselnie. Ennélfogva a jogerős ítélet nem sérti a hivatkozott eljárási szabályt és értelemszerűen nem tér el jogkérdésben a magánokirathoz fűződő törvényi vélelem körében a hivatkozott precedens határozatokban kifejtettektől.

[80] A felperesi beavatkozó a felülvizsgálati kérelmében a felperes eshetőlegesen előterjesztett elsődleges, másodlagos, illetve negyedleges kereseti kérelmeinek helytadó határozat hozatalát kérte. A másodlagos kereset két részből állt, abban a felperes az engedményezési szerződés érvénytelenségének megállapítását egyrészt jogszabályba [Hpt. 3. §] ütközésre, másrészt színleltségre [Ptk. 6:92. § (2)

bekezdés] alapítva kérte megállapítani. A felperes a negyedleges kereseti kérelmét a jogerős ítéletben helytállóan rögzítettek szerint a Ptk. 6:137. §-ára, 6:140. § (1) bekezdésére, valamint a Ptk. 6:153. §-ára és a 6:154. § (1) bekezdésére alapította azzal, hogy az elállása nem a Cstv. 47. §-án alapult.

[81] A Kúria kiemeli, a Pp. 413. § (1) bekezdés *b)* pontja alkalmazása körében kialakult következetes gyakorlata szerint a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja (Kúria Pfv.I.22.488/2016. – BH 2018. 53.). Ezen együttes feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha felülvizsgálati kérelmében egyrészt konkrétan megjelöli a megsértett jogszabályhelyet, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokát ismerteti. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell a fenti tartalmi követelményekkel (Kúria Gfv.VII.30.577/2016/6. – BH 2017.196.). Érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében a Pp.-ben meghatározott tartalmi követelmények maradéktalanul teljesülnek (Kúria Pfv.V.20.301/2015. – BH 2015.307.)

[82] A felperesi beavatkozó a felülvizsgálati kérelmében az első- és a másodfokú ítéletben foglalt jogszabálysértéseket táblázatban foglalta össze, amelyben utalt arra is, hogy az egyes jogszabálysértéseket a kérelme mely fejezetében fejti ki részletesen. A másodlagos kereseti kérelem vonatkozásában sem a táblázatban, sem a kérelem III.2.5.(a) pontjában nem hivatkozott megsértett jogszabályként a Ptk. 6:92. § (2) bekezdésére, ami a színleltségre vonatkozó érveinek érdemi vizsgálatát kizárta. Bár e jogszabályhely megjelölés megjelenik a felülvizsgálati kérelme másodlagos kereseti kérelmet tárgyaló 94–98. pontjaiban, de e kereseti kérelemmel összefüggésben csak eljárási szabálysértéseket állított [Pp. 346. § (5) bekezdés, 279. § (1) bekezdés]. A Ptk. 6:92. §-a csak az indokolási kötelezettség megsértését alátámasztó jogi érvelésben szerepel akként, hogy az elsőfokú ítélet ellentmondásos, mert abból nem tűnik ki, hogy végül érdemben vizsgálhatónak tartotta-e az erre alapított kérelmet, ha pedig vizsgálta, úgy a döntését nem indokolta meg megfelelően, míg a másodfokú bíróság azt egyáltalán nem vizsgálta. Ezért még ha az eljárási hivatkozások alaposnak is bizonyulnának, a hiányos felülvizsgálati kérelem alapján a Kúria nem állapíthatná meg a perbeli szerződés színleltségét.

[83] A Kúria ugyanakkor utal az A. ítélet [115] és [116] pontjában kifejtett álláspontjára, amelyet a perbelivel lényegét tekintve megegyező körülmények között megkötött, érdemben azonos tartalmú engedményezési szerződés, és a perbelivel azonos felperesi érvelés, valamint a Ptk. 6:92. § (2) bekezdését, a Cstv. 40. § (1) bekezdés *a), b)* pontját és (3) bekezdését megsértett jogszabályként megjelölő felülvizsgálati kérelem mellett fejtett ki, és amely alapján rögzíthető, hogy a másodfokú bíróság által e körben helytálló indokaira utalással helybenhagyott elsőfokú ítélet megfelel a Kúria gyakorlatának: Nem a szerződés akarati hibáját jelenti, ha a felek valós szándéka a követeléseknek a fizetésképtelenné vált felperesből a baráti cégcsoporthoz történő átmentése volt.

[84] A felperesi beavatkozó a másodlagos kereset körében a Hpt. 3. § (1) bekezdésének megsértésére is hivatkozott. Azt sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság – és az elsőfokú ítéletet e körben is indokai alapján helybenhagyó jogerős ítélet – nem vizsgálta az üzletszerűség fennállását, és az üzletszerűség hiánya kapcsán elfoglalt hibás jogi álláspontja folytán elmulasztotta vizsgálni azt a felperesi hivatkozást, miszerint a Hpt. 3. § (1) bekezdésébe ütköző engedményezési szerződés a Ptk. 6:95. §-a alapján semmis, mivel ahhoz jogszabály más következményt nem fűz.

[85] A Hpt. 3. § (3) bekezdése a 3. § (1) bekezdésében felsorolt pénzügyi szolgáltatási tevékenységeknek kizárólag az üzletszerű folytatását köti a felügyelet engedélyéhez. Az eljárt bíróságok valóban nem vizsgálták az üzletszerűség kérdését (így annak hiánya kapcsán sem foglaltak állást), de az elsőfokú ítéletben kifejtett jogi álláspont alapján az nem is szükséges. Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletben is elfogadott álláspontja szerint ugyanis, még ha a perbeli engedményezés üzletszerű pénzügyi szolgáltatási tevékenység keretében valósult is meg, a tevékenység folytatásához szükséges engedély hiánya nem eredményezi a konkrét ügylet polgári jogi semmisségét. Ezen jogi álláspont érdemi felülvizsgálatához azonban a felperesi beavatkozó nem jelölte meg teljeskörűen az adekvát jogszabályi rendelkezéseket, nem hivatkozott a Hpt. 3. § (3) bekezdésének a megsértésére, ami alapján alkalmazhatóvá válhatna a Ptk. 6:95. §-a. Minderre tekintettel a jogerős ítélet jogszabálysértő volta a felperesi beavatkozó felülvizsgálati kérelmében előadott ezen okból sem volt megállapítható.

[86] A felperesi beavatkozó a Ptk. 6:95. §-ának és a Pp. 346. § (5) bekezdésének a megsértésére továbbá annak kapcsán is hivatkozott, az eljárt bíróságok nem vizsgálták, hogy az engedményezési szerződést a felek a jogszabály megkerülésével kötöttek-e, és ennek mellőzéséről az ítéletükben nem adtak számot. A Kúria a felterjesztett iratok, különösen a keresetlevél alapján megállapította, hogy a felperesnek ilyen tartalmú kereseti kérelme nem volt, a Ptk. 6:95. §-ára csak a szerződés Hpt. szabályaiba ütközése kapcsán hivatkozott, ezért a felülvizsgálati kérelem e tekintetben iratellenes és megalapozatlan.

[87] A Kúria rögzíti a negyedleges kereseti kérelem vonatkozásában, hogy az eshetőleges kereseti kérelmekre, valamint arra figyelemmel, hogy a másodfokú bíróság a harmadlagos keresetnek helyt adott, a másodfokú bíróság eljárási szabálysértést követett el azáltal, hogy a negyedleges kereseti kérelem tekintetében is állást foglalt akként, hogy visszautalt az elsőfokú bíróság helytálló döntésére és annak indokaira. Ennek az eljárási szabálysértésnek azonban nincs az érdemi döntésre kiható jelentősége, mert a felperesi beavatkozó a negyedleges kereseti kérelem tekintetében nem terjesztett elő érdemben elbírálható felülvizsgálati kérelmet. Abban ugyanis kizárólag a Cstv. 47. §-ának megsértésére hivatkozott, utalva arra, hogy az elsőfokú bíróság helyesen vizsgálta e jogszabályhely szerint is az

elállás jogszerűségét, mert az elállást gyakorolni kívánó szerződő félnek nem kell meg jelölnie, hogy mely jogszabályi rendelkezésen alapul az elállása, azt a bíróságnak a tartalma alapján kell elbírálnia.

[88] A Kúria megállapította, hogy az eljárt bíróságok a felperes keresetében megjelölt Ptk.-ban szabályozott jogcímeken bírálta el a negyedleges keresetet, figyelemmel a jogcímhez kötöttség perjogi szabályára [Pp. 2. § (2) bekezdés, 170. § (2) bekezdés *b)* pont], ezért a jogerős ítélet nem sérti, nem sértheti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt Cstv. 47. §-át, mivel a bíróságok azt nem alkalmazták, és nem is kellett alkalmazniuk.

[89] Az elsődleges kereseti kérelem vonatkozásában a felperesi beavatkozó az adekvát anyagi jogszabályok megjelölése mellett eljárási szabálysértésként a Pp. 279. § (1) bekezdésére, a bizonyítékok okszerűtlen értékelésére, és a Pp. 346. § (5) bekezdésére, az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozott. Összességében az volt az álláspontja, hogy az elsőfokú bíróság túlzott jelentőséget tulajdonított az írás- és okmányszakértői véleménynek, és annak megállapításait nem is megfelelően vette figyelembe, nem kellő súllyal és nem együttesen értékelte a közvetett bizonyítékokat, így az utólag nem manipulálható, nyilvánosság számára elérhető könyvelési adatokat, a beavatkozó időben történt értesítésének az elmaradását, a felperes által a beavatkozónak 2015. február 19-én megküldött fizetési felszólítást, a 2015. október 16-i engedményezési nyilatkozatot.

[90] A Kúria előrebocsátja, következetes gyakorlata értelmében a felülvizsgálati eljárásban – annak rendkívüli jogorvoslati jellege miatt – általában nincs helye a bizonyítékok ismételt egybevetésének, felülmérlegelésének (Gfv.VII.30.094/2020/8.; Pfv.III.20.804/2020/10.) A tényállás tisztázása, a bizonyítékok mérlegelése és értékelése a jogerős ítéletet hozó bíróság feladatkörébe tartozik. A Kúria a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékokat csak akkor mérlegelheti felül, ha a jogerős ítélet a bizonyítékok mérlegelése tekintetben iratellenes megállapításokat tartalmaz, vagy önmagával logikai ellentmondásban áll, illetve a bizonyítékokat kirívóan okszerűtlenül mérlegelte (Pfv.VI.20.563/2020/4., Gfv.VI.30.029/2021/6., Gfv.VI.30.342/2021/4., Gfv.VII.30.551/2018/3). Nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek csak az minősíthető, amikor a bizonyítékokból kizárólag egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni (Kúria Gfv.VI.30.545/2021/4, Gfv.VII.30.323/2013/5.).

[91] A Kúria rámutat, hogy bár az elsőfokú bíróság a felperes és a beavatkozó indítványa alapján kirendelt írás- és okmányszakértői véleményt vizsgálta elsőként, tekintettel azonban arra, hogy e bizonyítási eszközzel a felperes és a beavatkozó bizonyítása nem volt eredményes, megvizsgálta a felperes által hivatkozott további előadásokat is. A jelen határozat [22]–[25] pontjaiban ismertettek szerint megfelelően számot adott arról, hogy felperes által hivatkozott (és a beavatkozó által a felülvizsgálati kérelemben is előadott) közvetett bizonyítékokat összességükben miért nem tartotta alkalmasnak annak ítéleti bizonyossággal való megállapítására, hogy az engedményezési szerződést Tag1 2015. november 20. után írta alá a felek képviseletében. Nem jelenti a bíróság indokolási kötelezettségének a megsértését az, ha a felek által felhozott minden észrevétellel kapcsolatban nem fejti ki részletesen az álláspontját, feltéve, hogy a feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja és ennek értékeléséről határozatában számot ad. Amennyiben a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helyes indokai alapján hagyja helyben, elegendő csupán e körülményre utalni. Ebben az esetben az indokolási kötelezettség elmulasztása a másodfokú bíróság terhére nem állapítható meg (Kúria Gfv.III.30.235/2024/7).

[92] A Kúria az elsőfokú bíróság által elvégzett, önellentmondásoktól, iratellenes megállapításoktól és nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésektől mentes bizonyíték értékelésre tekintettel a bizonyítás eredményének felülmérlegelésére nem látott okot az eljárás során azonos tartalommal előadott és a felülvizsgálati kérelemben változatlanul fenntartott indokok alapján, mert a rendelkezésre álló bizonyítékokból nem lehetett kizárólag a jogerős ítélettel ellentétes következtetésre jutni a szerződés létre nem jötte körében.

[93] A Kúria a kifejtettekre tekintettel a jogerős ítéletet az alperes felülvizsgálati kérelmével támadott részében a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú ítéletet e tekintetben is helybenhagyta, míg a felperesi beavatkozó által támadott – a keresetet elutasító elsőfokú ítéletet helybenhagyó – rendelkezését a Pp. 424. § (1) hatályában fenntartotta.

(Kúria Gfv.VI.30.045/2025/12.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM
MUNKAÜGYI SZAKÁG

273 I. A Sztrájktv. rendelkezéseit figyelmen kívül hagyó munkabeszüntetés a foglalkoztatási jogviszonyokban nem minősülhet a véleménynyilvánítás jogszerű formájának, ezért annak munkáltatói figyelmeztetést követő alkalmazása megalapozhatja a jogviszony azonnali hatályú megszüntetését [a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (Kjt.) 33/A. § (1) bek. a) pont].
II. Nem állapítható meg diszkrimináció, ha a politikai vélemény kifejtése és a jogviszony azonnali hatályú megszüntetése közötti okozati összefüggés hiányát a munkáltató a foglalkoztatási jogviszonyból eredő lényeges kötelezettség jelentős mértékű, vétkes megszegésével bizonyítja [az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi XXV. törvény (Ebktv.) 19. § (2) bek. b) pont].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperesek egy gimnázium tanáraiként álltak közalkalmazotti jogviszonyban, ahol az I. rendű felperes 2009 óta teljes munkaidőben tanárként, a III. rendű felperes 1993 augusztusa óta teljes munkaidőben tanárként, a IV. rendű felperes teljes munkaidőben 1988 óta tanárként, az V. rendű felperes pedig 1999 óta részmunkaidőben tanárként végzett munkát. A felperesekkel szemben a gimnáziumban töltött évek alatt fegyelmi eljárás, illetve ehhez kapcsolódó munkáltatói intézkedés nem volt.

[2] A köznevelési intézményeket érintő egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 36/2022. (II. 11.) Kormányrendeletben 2022. február 11-től meghatározták a sztrájk esetén irányadó még elégséges szolgáltatás mértékét és feltételeit a köznevelési intézményekre vonatkozóan 2022. június 1-jével a Kormányrendelet hatályát vesztette, azonban a még elégséges szolgáltatásra vonatkozó szabályok változatlan tartalommal törvényi szintre emelkedtek. A pedagógusok egy része, továbbá az őket képviselő szakszervezetek és egy mozgalom úgy értelmezte, hogy a Kormány a pedagógusok sztrájkjogát kiüresítette és törvényi szintre emelte a jogfosztásukat. Ezért többen arra az álláspontra jutottak, nem maradt más eszköz arra, hogy a pedagógusok kifejezzék az ezzel kapcsolatos véleményüket, mint a polgári engedetlenség. Ennek érdekében az V. rendű felperes 2022 februárjában részt vett polgári engedetlenségi akciókban. A mozgalom aktivistájaként igyekezett információkkal ellátni a munkatársakat, koordinálni a tiltakozás hasonló formáját választó iskolai közösségeket. 2022 tavaszán, majd őszén a mozgalom egyértelművé tette, hogy polgári engedetlenség keretében elsődleges céljuk a pedagógusok sztrájkjogának a helyreállítása, továbbá az oktatásban dolgozók bérének felemelése a diplomás átlag szintjére. A polgári engedetlenségi megmozdulások során az abban résztvevő pedagógusok legkésőbb a megmozdulás napján reggel 8:00 óráig írásban nyilatkoztak arról, hogy az adott napon polgári engedetlenség miatt nem veszik fel a munkát.

[3] 2022. szeptember 5-én a felperesek – a II. rendű felperes kivételével – az aznapra meghirdetett polgári engedetlenségben vettek részt. Ezen a napon egy nyilatkozatot tettek közzé a mozgalom Facebook oldalán. A nyilatkozat egyebek között tartalmazta, hogy a polgári engedetlenséggel érintett napokon nem veszik fel a munkát, nem folytatnak oktatási, nevelési tevékenységet. A nyilatkozat arra is kitért, hogy a nyilatkozattevők tudatában vannak a szabályszegésüknek és vállalják ennek a következményeit. A nyilatkozat szerint a polgári engedetlenségi akcióban részvevők célja a pedagógusok sztrájkjogának helyreállítása, a méltatlan bérezés enyhítése és a gyermekek jövőjét érintő oktatási kérdések megoldása volt.

[4] 2022. szeptember 9-én a tankerületi igazgatóhelyettes az I., a III., a IV. és az V. rendű felperesekkel írásban közölte, hogy a 2022. szeptember 5-i eseményt a munkától történt jogosulatlan távolmaradásnak tekinti. Felhívta a figyelmet arra, hogy a munkafelvétel ismételt megtagadását a közalkalmazotti jogviszonyból eredő lényeges kötelezettség szándékos és jelentős mértékű megszegésének fogja tekinteni, ami alapot adhat rendkívüli felmentésre. Ezért a hasonló magatartástól való tartózkodásra szólított fel.

[5] 2022. szeptember 13-án az I., a II. és a III. rendű felperesek ismét polgári engedetlenségben vettek részt. Ezen a napon nem került fel közlemény a mozgalom közösségi oldalára.

[6] 2022. szeptember 21-én és 29-én a gimnáziumban polgári engedetlenség és sztrájk is zajlott, az érintett pedagógusok saját döntése volt, hogy melyik listára iratkoznak fel. A 2022. szeptember 21-i polgári engedetlenségben a II. rendű felperes kivételével valamennyi felperes részt vett. mozgalom Facebook oldalán kitett közlemény pedig alapvetően megegyezett a szeptember 5-i közleménnyel. 2022. szeptember 29-én a II. rendű felperes kivételével a többi felperes részt vett az aznapi polgári engedetlenségben és a korábbival azonos közleményt tettek közzé a mozgalom Facebook oldalán.

[7] Az alperes 2022. szeptember 30-án rendkívüli felmentéssel szüntette meg a felperesek közalkalmazotti jogviszonyát. Az I. és III. rendű felperesre vonatkozó munkáltatói intézkedés indokolása arra vonatkozott, hogy a munkavégzési kötelezettségüknek 2022. szeptember 5-én, 13-án, 21-én és 29-én nem tettek eleget, amikor jogellenes munkabeszüntetésben vettek részt. Ezt az alperes a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 52. § (1) bekezdés *b)* és *c)* pontja szerinti magatartásnak tekintette, mivel

többszöri, szándékos, jogellenes munkabeszüntetés valósult meg, ami jelentős mértékű kötelezettségszegést eredményezett. Az alperes a rendkívüli felmentésben a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 45. §-ára hivatkozva a tanulók érdekei, jogai veszélyeztetését is állította, továbbá a tankötelezettség teljesítésének a korlátozását. A felperesek magatartását a 2022. szeptember 9-én közölt figyelmeztetés szerint értékelte, amelyben felszólították őket, hogy tartózkodjanak a hasonló magatartástól, ennek ellenére további három alkalommal ismételten megszegték a rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettségüket.

A IV. és az V. rendű felperesek rendkívüli felmentésének indokolása a jogellenes munkabeszüntetés indokaként 2022. szeptember 5., szeptember 21. és szeptember 29. napját jelölte meg, továbbá a 2022. szeptember 21. és szeptember 29. napját mint a rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettség ismételt megszegésének időpontját tüntette fel.

A felperesek keresete és az alperes ellenkérelme

[8] A felperesek a keresetükben a rendkívüli felmentések jogellenességének jogkövetkezményeként felmentési időre járó távolléti díj és végkielégítés jogcímén kérték az alperes marasztalását. A marasztalási összegen túl az egyenlő bánásmód megsértése miatt sérelemdíj címén személyenként további 1 000 000 forint megfizetésére is kérték kötelezni az alperest. A felperesek a munkáltatói intézkedés jogellenességének megállapítására irányuló kereseti kérelmüket elsődlegesen az egyenlő bánásmód követelményének megsértésére, másodlagosan a rendkívüli felmentés törvényi feltételeinek hiányára, harmadlagosan pedig joggal való visszaélésre alapították.

[9] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a felperesek több alkalommal szándékosan megszegték a közalkalmazotti jogviszonyukból eredő alapvető kötelezettségeiket. Vitatta az egyenlő bánásmód követelményének megsértését, továbbá a joggal való visszaélést is, mivel álláspontja szerint a felperesek jogviszonyának megszüntetésére nem a véleményük kinyilvánítása vagy ahhoz kapcsolódó megtorlás, hanem a munkavégzéssel összefüggő kötelezettségeik megszegése miatt került sor.

Az első- és a másodfokú bíróság ítélete

[10] A törvényszék ítéletével kötelezte az alperest felmentési időre járó távolléti díj címén az I. rendű felperes részére 1 364 160 forint, a II. rendű felperes részére 1 461 600 Ft, a III. rendű felperes részére 4 227 475 forint, a IV. rendű felperes részére 3 666 184 forint, az V. rendű felperes részére 1 403 136 forint és ezen összegek után 2022. október 14-től a kifizetéstől számított késedelmi kamat megfizetésére. Kötelezte az alperest végkielégítés jogcímén az I. rendű felperes részére 1 705 200 forint, a II. rendű felperes részére 1 948 800 forint, a III. rendű felperes részére 4 831 400 forint, a IV. rendű felperes részére 5 499 276 forint, az V. rendű felperes részére 1 870 848 forint és ezen összegek után 2022. október 14-től a kifizetésig számított késedelmi kamata megfizetésére. Ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította.

[11] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában a felperesek keresetét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 342. § (4) bekezdése szerint a keresetben meghatározott sorrendben vizsgálta. Ennek során elsődlegesen az egyenlő bánásmód megsértését értékelte.

[12] Rámutatott arra, hogy a felperesek az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 8. § és 7. § (2) bekezdésére hivatkozva megjelölték védett tulajdonságukat – politikai vagy más véleményüket – és azt állították, hogy e véleményük miatt részesültek kedvezőtlenebb bánásmódban a velük összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest.

[13] Nem fogadta el az alperes azon védekezését, hogy a munkáltatói jogkört gyakorló a felperesek véleményét az egyének szintjén nem ismerte, mert az iskolák folyamatos tájékoztatásából és a média információiból nyilvánvalóan tudott a 2022 tavaszán megindult polgári engedetlenségi mozgalom konkrét céljairól, az a perbeli időszakban az egyik legjelentősebb közéleti események közé tartozott. Az alperes vezetőjeként a rendszeres adatszolgáltatásokból is tudnia kellett arról, hogy mely személyek vettek részt a polgári engedetlenségben.

[14] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperesek megjelölt tulajdonsága megfelelt az Ebktv. 8. § (1) bekezdés *j)* pontjában meghatározott politikai vagy más véleménynek, a polgári engedetlenségi nyilatkozatok kitöltése pedig politikai véleménynyilvánításnak, illetve a tiltakozás kifejezése módjának minősült.

[15] A felperesek nyilatkozata szerint a velük összehasonlítható helyzetben lévő személyektől – azoktól a pedagógusoktól, akik az oktatási kormányzattal egyetértettek, nem osztották a felperesek véleményét vagy egyetértettek velük, de nem tartották alkalmazhatónak a polgári engedetlenséget – az alperes a felpereseket valóban megkülönböztette, ugyanakkor az elsőfokú bíróság álláspontja szerint ennek észszerű indoka az volt, hogy ők nem vettek részt a polgári engedetlenségben, tehát nem tanúsítottak jogsértő magatartást. Mindezek alapján az Ebktv. 7. § (2) bekezdés *b)* pontja alkalmazásával eredményesen kimentettnek tekintette az alperes eljárását és megállapította, hogy az alkalmazott jogkövetkezmény nem sértette az egyenlő bánásmód követelményét, mert annak tárgyilagos mérlegelés szerint az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő észszerű indoka volt. Rámutatott arra is, hogy az alperes nem szüntette meg valamennyi polgári engedetlenségben résztvevő pedagógus jogviszonyát, vagyis a felperesek jogviszonya megszüntetésére nem politikai véleményük miatt került sor. Így arra következtetett, hogy az alkalmazott jogkövetkezmény, vagyis a rendkívüli felmentések és a felperesek politikai véleménynyilvánítása között nem volt okozati összefüggés.

[16] Az elsőfokú bíróság ezt követően a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 33/A. § (1) bekezdés *a)* pontjában foglalt rendkívüli felmentés törvényi

követelmények megvalósulását vizsgálta. Megállapította, hogy az I., a III., a IV. és az V. rendű felperesek a munkáltatói jognyilatkozatban foglalt időpontokban tudatosan, a következményeket felvállalva nem tartották meg a tanóráikat, amely a munkavállaló (közalkalmazott) legalapvetőbb, vagyis lényeges kötelezettsége szándékos megszegésének minősült.

[17] A felperesek nyilatkozata, valamint az intézmény igazgatójának tanúvallomása alapján – amely szerint a perbeli időszakban az alperesi oktatási intézményben a pedagógusok számára nem volt elvárás, hogy tanórákon kívül is az iskolában tartózkodjanak – arra a következtetésre jutott, hogy a rendelkezésre állási kötelezettség megszegését az alperes nem bizonyította.

[18] A kötelezettségszegés jelentős mértéke körében az elsőfokú bíróság csak azon eseteket vizsgálta, amikor az alperes a felmentési jogának gyakorlására a törvényben meghatározott szubjektív határidőn belül került sor. E körben rámutatott arra, hogy a jogellenes munkabeszüntetések időpontjai egymástól jól elhatárolhatóak voltak, ezért azok nem minősültek folyamatos kötelezettségszegésnek, így csak a közlést megelőző 15 napon belül történt munkamegtagadások képezhették jogszerű indokát a felmentésnek. Mindezek alapján a felmentés közlésének időpontját figyelembe véve kizárólag a 2022. szeptember 21-i és 29-i polgári engedetlenség kapcsán találta indokoltnak az elmaradt tanórák számának meghatározását, amely a KRÉTA rendszer adatai alapján az I. rendű felperes esetében 5, a III. és IV. rendű felperesnél 9, az V. rendű felperesnél pedig 6 óra volt.

[19] Nem találta ugyanakkor bizonyítottnak az az I. rendű felperes esetében, hogy 2022. szeptember 21-én az iskolai atlétikai csapatot kísérte versenyre, mert az igazgató tanú vallomása szerint erre a feladatra nem az I. rendű felperes volt kijelölve. Ebből következően az I. rendű felperesnek azon a napon 3 tanórát kellett volna megtartania, amit elmulasztott. A IV. rendű felperes esetében a KRÉTA rendszer adatait figyelembe véve arra az álláspontra helyezkedett, hogy az érintett csupán állította, ugyanakkor nem bizonyította, hogy a végzősök tanóráit a polgári engedetlenség idején megtartotta. 2022. szeptember 21-én a IV. rendű felperes 6. óráját a hozzá beosztott kistanár tartotta meg, ugyanakkor az nem volt igazolt, hogy ez a polgári engedetlenség hiányában is nélküle megtartott tanóra lett volna.

[20] Az elsőfokú bíróság az Mt. 56. § (4) bekezdésének megsértését állító felperesei álláspontjával szemben rámutatott arra, hogy a munkáltatói jogkör gyakorló levele nem tartalmazott hátrányos jogkövetkezményt, azt csupán figyelemfelhívásnak tekintette. Annak sem tulajdonított jelentőséget, hogy a mulasztott napokra az alperes nem számfejtett illetményt a felpereseknek. Álláspontja szerint ezért a kétszeres értékelés tilalmát az alperes nem sértette meg, a figyelmeztetésben megjelölt napokat figyelembe kellett venni a rendkívüli felmentés értékelése során.

[21] Az elsőfokú bíróság következtetése szerint azonban az elmulasztott tanórák száma nem volt olyan mértékű, amely a hosszú évek óta pedagógusként munkát végző felperesek esetében megalapozhatta a kötelezettségszegés jelentős mértékét. E körben figyelemmel volt arra, hogy az alperes irányítása alá tartozó más középiskoláknál 2022. szeptembert követően nagyobb mértékű munkabeszüntetések is történtek a polgári engedetlenség keretében, ugyanakkor az érintettek közalkalmazotti jogviszonyát mégsem szüntette meg a munkáltató.

[22] A kötelezettségszegés jelentős mértékének megítélése során a felperesek szándékát is értékelte. Megállapította, hogy kötelezettségszegésük nem hanyagságnak tudható be, hanem az Alaptörvényben biztosított véleménynyilvánítási joguk gyakorlásának, amelynek során a közoktatással kapcsolatos álláspontjukat kívánták kifejezni. Céljuk a pedagógusok és a diákok helyzetének javítása és a közoktatási rendszer megreformálása volt. A munkavégzés megtagadását minden esetben előzetesen bejelentették, ezzel elősegítették a helyettesítésük megoldását. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperesek olyan súlyú és mértékű problémákra reagáltak, amelyre tekintettel az alperes által alkalmazott jogkövetkezmény nem állt arányban a jogsértő magatartással.

[23] A kötelezettségszegés mértéke kapcsán értékelési körébe vonta azt is, hogy a jogszerűen folytatott sztrájk milyen mértékű óraszámot érintett volna 2022. szeptember 21-én és szeptember 29-én és megállapította, hogy az I. rendű felperesnek e két napon összesen 4 órát, a III. rendű felperesnek 8 órát, a IV. rendű felperesnek 7 órát, az V. rendű felperesnek pedig 4 órát kellett volna megtartania. Érvelése szerint ezen óraszámok alapján nem igazolt, hogy a felperesek mulasztása a tanulók érdekeinek olyan fokú veszélyeztetésével járt, amely jogszerűen megalapozta a rendkívüli felmentést, ezért a kötelezettségszegés jelentős mértéke hiányában az intézkedés jogellenességét állapította meg és az alperest a kereset szerint a felmentési időre járó távolléti díj és végkielégítés megfizetésére kötelezte.

[24] Az elsőfokú bíróság az Mt. 7. § (1) bekezdése alapján nem találta bizonyítottnak az alperes joggal való visszaélését. Álláspontja szerint bizonyítékok hiányában, a pusztán felperesi feltételezésekre alapítva a joggal való visszaélés megállapítására nem volt lehetőség.

[25] A peres felek fellebbezése, valamint az alperes fellebbezési eljárásban előterjesztett csatlakozó fellebbezése alapján eljárt ítélőtábla ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét a II. rendű felperes tekintetében helybenhagyta, egyebekben megváltoztatta és az I., a III., a IV. és az V. rendű felperesek keresetét elutasította.

[27] Ítéletének indokolásában rögzítette, hogy az elsőfokú ítéletet a Pp. 373. § (1) bekezdése alapján a fellebbezések, a csatlakozó fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelmek korlátai között bírálta felül, ezért nem érintette a sérelemdíjat elutasító ítéleti rendelkezést. Álláspontja szerint a felülbírálattal érintett körben az elsőfokú bíróság a jogvita eldöntéséhez szükséges bizonyítást lefolytatta, azonban az alkalmazandó anyagi jogszabályok és a bizonyítékok részben téves értékelésével döntése nem volt teljeskörűen megalapozott, ezért az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatása volt indokolt.

[28] A másodfokú bíróság alaposnak találta az alperes fellebbezését a rendkívüli felmentés jogának

határidejét érintő törvényi szabályozással és a folyamatos kötelezettségszegésre vonatkozó hosszú ideje egységes bírói jogértelmezéssel összefüggésben. Rögzítette, hogy a rendkívüli felmentés esetében a határidő számítása szempontjából nem a közlésnek, hanem a jognyilatkozat megtétele időpontjának volt jelentősége. Mivel az alperes 2022. szeptember 30-án valamennyi felperesre vonatkozóan kibocsátotta a rendkívüli felmentéseket és haladéktalanul intézkedett azok közlése iránt, ezért ehhez az időponthoz képest kellett vizsgálni határidő megtartottságát. Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben a helyes jogértelmezés szerint az azonos vagy hasonló jellegű kötelezettségszegések esetén a joggyakorlásra előírt határidő akkor kezdődik, amikor az utolsó kötelezettségszegés a munkáltatói jogkör gyakorló tudomására jut (BH 2000.32.). Mivel a felperesek egyes munkanapokra vonatkozó polgári engedetlenségei ugyanazon törekvésekhez, szempontokhoz igazodtak, ezért jellegükre, vagyis az érintett magatartásra tekintettel is azonosnak minősültek függetlenül attól, hogy a felperesek minden egyes napra külön nyilatkoztak a részvételi szándékukról. A rendkívüli felmentések közlését megelőzően a felperesek 2022. szeptember 29-én vettek részt utoljára polgári engedetlenségben, ezért az alperes a Kjt. 33/A. § (3) bekezdése szerint meghatározott tizenöt napon belül bocsátotta ki a rendkívüli felmentéseket, vagyis a 2022. szeptemberi folyamatosnak minősülő kötelezettségszegések tekintetében a jogát határidőben gyakorolta.

[29] A másodfokú bíróság álláspontja szerint az ügy megítélését érdemben az is befolyásolta, hogy a kétszeres értékelés tilalmára tekintettel, mely magatartások képezhették a rendkívüli felmentések indokát. Ebben a kérdésben a másodfokú bíróság a felperesek fellebbezését megalapozottnak találta. Utalt arra, hogy a bírói gyakorlat szerint azok a magatartások, események önállóan nem képezhetik a jogviszony megszüntetésére vonatkozó intézkedés indokát, amit a munkáltató korábban írásbeli figyelmeztetéssel szankcionált (EBH 2016.M.27., Kúria Mfv.10.073/2021/4.). A jogszabályi rendelkezések és a bírói gyakorlat egyértelműen elkülöníti egymástól az írásbeli figyelmeztetést és az Mt. 56. § (1) bekezdése szerinti hátrányos jogkövetkezményt. A kollektív szerződésben, illetve a munkaszerződésben szabályozott hátrányos jogkövetkezménytől eltérően, a figyelmeztetés lehetősége a munkáltató ellenőrzési és utasítási jogából fakad. A perbeli írásbeli intézkedés megfelel a bírói gyakorlat szerinti, a munkafegyelmet biztosító olyan eszköznek, amellyel a munkáltató diszkrecionális jogkörében eljárva felhívja a munkavállaló figyelmét az általa helytelenített magatartástól való tartózkodásra, adott esetben szankció kilátásba helyezésével. Az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben ezért úgy értékelte, hogy az írásbeli figyelmeztetésben szereplő mulasztás a rendkívüli felmentések indokaként nem, kizárólag az abban megjelölt magatartás súlyának értékelése körében volt figyelembe vehető.

[30] Annak a ténynek, hogy az alperes a polgári engedetlenséggel érintett munkanapokra nem számfejtett illetményt a felperesek számára nem tulajdonított jelentőséget, mert a munkáltató nyilatkozata ettől függetlenül is írásbeli figyelmeztetésnek minősült. Ennek eredményeképpen az I., a III., a IV. és az V. rendű felperesek esetében a 2022. szeptember 5-i, a II. rendű felperes esetében pedig a 2022. szeptember 13-i események nem képezhették a közalkalmazotti jogviszony megszüntetésének indokát.

[31] Az ítélőtábla a II. rendű felperest illetően alaptalannak találta az alperes fellebbezését és e körben a keresetnek helyt adó elsőfokú ítéleti rendelkezést helybenhagyta.

[32] Az alperes által becsatolt KRÉTA rendszer nem vitatott adatai alapján az I. rendű felperes esetén ugyanakkor nem találta bizonyítottnak azt az állítást, hogy 2022. szeptember 21-én munkaköri feladatként versenyre kísérte a diákokat, mert az intézményvezető tanúvallomása szerint erre a feladatra nem ő lett kijelölve.

[33] A IV. rendű felperes esetében azért találta alaptalannak a fellebbezést, mert a per során nem került igazolásra, hogy a mentorált tanár óratartása a mentorálás rendje szerint zajlott és az órán polgári engedetlenség hiányában sem kellett volna jelen lenni. A két felperes esetében rögzítette, hogy a munkaköri feladatok elmulasztásával indokolt rendkívüli felmentés esetén a bizonyított indokkal szemben a munkavállót terheli a kötelezettség teljesítésének bizonyítása (BH 2004.2008.). Mindezek alapján egyetértett az elsőfokú bíróság I. és a IV. rendű felperes mulasztásaira levont következtetésével.

[34] A jogerős ítélet indokolása szerint az elsőfokú bíróság a folyamatos kötelezettségszegéssel és a szubjektív határidővel kapcsolatos eltérő jogi álláspontja miatt tévesen határozta meg az elmulasztott tanórák számát. Az írásbeli figyelmeztetéssel érintett nap kivételével ezért megállapította, hogy az I. rendű felperesnek 3 napon 12 órája. a III. rendű felperesnek 3 napon 14 órája, a IV. rendű felperesnek 2 napon 9 órája, az V. rendű felperesnek pedig 2 napon 6 órája maradt el.

[35] A másodfokú bíróság a felperesek kötelezettségszegéseit jelentősnek is ítélte, mert álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem vett figyelembe valamennyi releváns körülményt.

[36] Kifejtette, hogy a rendkívüli felmentések indokolásából következően az intézkedés alapját nem csupán a tanórák, hanem az egyéb munkaköri feladatok és a rendelkezésre állási kötelezettség elmulasztása is képezte. A felperesek polgári engedetlenséget megelőző írásbeli nyilatkozataiból, továbbá a perbeli nyilatkozataikból is az következett, hogy a munkavégzést teljeskörűen megtagadták ezeken a napokon, amelyet az elsőfokú bíróság egyáltalán nem értékelt. Jelentőséget tulajdonított az igazgató tanú azon állításának is, hogy a polgári engedetlenségben résztvevő pedagógusokkal nem tudott számolni az esetleges helyettesítések kapcsán, vagyis nem tudott rendelkezni a munkaerejükkel. Emiatt nem volt jelentősége annak, hogy a felperesek bent tartózkodtak-e az iskolában és téves volt a munkáltató eltűrt gyakorlatával kapcsolatos érvelés is.

[37] Az alperes írásbeli figyelmeztetését követően a felpereseknek számolni kellett a konkrét, súlyos jogkövetkezményekkel. Az elsőfokú bíróság tévesen

vonta értékelése körébe a sztrájkban résztvevő kollégák mulasztásait is, mivel a felperesek tudatosan elhatárolódtak a sztrájkjog gyakorlásától, továbbá a tiltakozás általuk választott módja a törvényi garanciális elemek tekintetében eltért a sztrájktól, így az a jogszabályi kereteken kívüli eljárásnak minősült, amivel a felperesek elestek a sztrájkhoz kapcsolódó munkajogi védelemtől is.

[38] A másodfokú bíróság érvelése szerint az elsőfokú bíróság tévesen vizsgálta az alperesi tankerülethez tartozó, a 2022/2023. tanévben megvalósult mulasztásokat is, mert a jogviszonyt megszüntető jognyilatkozat jogszerűségét az annak kibocsátásakor fennállt tények alapján kellett elbírálni. E körben rögzítette, hogy a tankerület pedagógusai közül 2022. szeptember 30-ig a felperesek mulasztották a legtöbb napot.

[39] A felperesek a munkaköri kötelezettségüket szándékosan szegték meg, tudatosan vállalva a polgári engedetlenséghez kapcsolódó jogkövetkezményeket. A bírói gyakorlat alapján rámutatott arra, hogy a jogosulatlan mulasztás csekély mértékben is elégséges indoka lehet a jogviszony azonnali hatályú megszüntetésének. Mindezek alapján a rendkívüli felmentéseket az I., a III., a IV. és az V. rendű felperesek esetében jogszerűnek ítélte.

[40] A másodfokú bíróság az egyenlő bánásmód megsértése körében a felperesek fellebbezését alaptalannak, az alperes fellebbezését és csatlakozó fellebbezését azonban részben alaposnak találta. A védett tulajdonság körében rögzítette, hogy a felperesek perben tett következetes állítása szerint polgári engedetlenségi mozgalomban történő részvételük a pedagógusok illetményével, a sztrájkjog jelentős korlátozásával és a közoktatás helyzetével kapcsolatos álláspontjuk következetes és rendszerszintű kinyilvánítása volt, amely megfelelt az Ebktv. 8. § j) pontja alapján a politikai vélemény fogalmának, mivel nemcsak a saját jogviszonyukat illetően, hanem társadalmi szinten releváns kérdésekben is megnyilvánultak. Az elsőfokú bíróság ezért helyesen tekintette politikai véleménynek a felperesek véleményét és e körben helytállóan vizsgálta az egyenlő bánásmód megsértését is. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok Pp. 279. § (1) bekezdése szerinti értékelésével helytállóan vonta le azt a következtetést is, hogy munkáltatói jogkör gyakorlójának nem volt szüksége a felperesek egyéni céljainak ismeretére, hiszen a polgári engedetlenségi mozgalom nem egyéni ügyben, hanem a pedagógus hivatásrendet, továbbá a közoktatásban tanuló gyermekeket érintő kérdésekben alkotott vélemény volt. A rendkívüli felmentés mint hátrány megjelölése mellett ezért a felperesek eleget tettek a tényállítási és valószínűsítési kötelezettségüknek, ezért az alperesnek kellett a kimentéses bizonyítás szabályai alapján igazolni, hogy hiányzott az okozati összefüggés a védett tulajdonság és a bekövetkezett hátrány között. Ennek részeként igazolhatták más szempontokat is, tehát azt, hogy nem a védett tulajdonságot értékelték (EBH 2019.M.26.).

[41] A jogerős ítélet szerint a minősített kötelezettségszegés a II. rendű felperes kivételével megállapítható volt. Ennek azért tulajdonított jelentőséget, mert a következetes bírói gyakorlat szerint a kötelezettségszegés esetén a joggal való visszaélés és az egyenlő bánásmód megsértése csak szűk körben valósulhat meg (EBH 2014.M.25.).

[42] A másodfokú bíróság azért találta alaposnak a csatlakozó fellebbezést, mert önmagában a védett tulajdonság fennállásából nem következett, hogy az alperes a véleményük, annak kinyilvánítása miatt bocsátotta el a felpereseket. A felperesek magatartása ugyanis nem csupán a vélemény kinyilvánításában realizálódott, hanem a munkavégzés megtagadásában is. A rendelkezésre álló iratokból megállapítható volt, hogy az alperes döntésének, vagyis a felperesek kiválasztásának az alapja a kötelezettségszegés súlyosságán, vagyis az elmulasztott napok, tanórák, illetve a rendelkezésre állási kötelezettség megsértése mértékén alapult. Mivel a munkavégzés megtagadása jogellenes volt, ezért amiatt, hogy ez egyben a véleményük kinyilvánításához kapcsolódott, nem lehetett a véleménynyilvánítás miatti hátrányos megkülönböztetést megállapítani.

[43] Az ítélőtábla végül megállapította, hogy a keresetlevél beadásának időpontjára figyelemmel a joggal való visszaélést a felperesek érdekében állt bizonyítani. E körben rögzítette, hogy az igazgató véleményének elfojtása, mint jogsértő cél vagy eredmény nem volt értékelhető, mivel ilyen következmény az intézkedéssel közvetlenül érintett munkavállaló esetében eredményezhet jogellenességet, a törvényi szabályozás alapján pedig az alperes nem volt köteles az intézményigazgató véleményének beszerzésére. A másodfokú bíróság érvelése szerint a rendkívüli felmentések jogszerűségét nem érintette az sem, hogy az igazgató bizonyítottan nem értett egyet a perbeli intézkedésekkel.

[44] Mindezek alapján az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján a II. rendű felperes tekintetében helybenhagyta, az I., a III., a IV. és az V. rendű felperesek tekintetében megváltoztatta és a keresetet elutasította.

A felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem

[45] Az I., a III., a IV. és az V. rendű felperesek a felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az elsőfokú ítélet helybenhagyását, másodlagosan a jogszabályoknak megfelelő új határozat meghozatalát, harmadlagosan pedig a másodfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára történő utasítását, továbbá az alperes perköltségben történő marasztalását kérték.

[46] A felperesek álláspontja szerint a rendkívüli felmentések jogszerűsége körében a jogerős ítélet a Kjt. 33/A. §-ába ütközően jogszabálysértő.

[47] Elsődlegesen kitértek arra, hogy a jogerős ítélet ugyan helyesen tekintette a 2022. szeptember 9-én kelt munkáltatói intézkedéseket munkáltatói figyelmeztetésnek, azonban az Mt. 56. § (2) bekezdése és a Pp. 279. §-a megsértésével jutott arra az álláspontra, hogy a figyelmeztetés nem járt a fegyelmezési jogkör gyakorlásán túlmenően a felperesek számára hátrányos jogkövetkezménnyel. A figyelmeztetéshez ugyanis bérlevonás is kapcsolódott, az eszközölt illetményelvonás hátrányos jogkövetkezmény volt, így további szankciót a megjelölt napokra vonatkozóan az

alperes nem alkalmazhatott volna. Mindezek alapján a rendkívüli felmentések a kétszeres értékelés tilalmába is ütköznek. Vitatták továbbá a bérlevonás alkalmazását is, figyelemmel arra, hogy azt az Mt. 146. §-a kizárólag akkor tette volna lehetővé, ha a felperesek megszegték volna a rendelkezésre állási kötelezettségüket, azonban – az elsőfokú bíróság helytálló megállapítása szerint – ilyen nem történt. A polgári engedetlenség időtartama alatt az iskolában tartózkodtak és tanórán kívüli feladataikat látták el, vagyis rendelkezésre állási kötelezettségüknek eleget tettek, ezért okszerűtlen az az ítéleti következtetés, amely szerint e kötelezettségüket megszegték.

[48] A másodfokú bíróság a jogerős ítéletében ugyan megállapította, hogy a szeptember 5-i mulasztás következményeként szeptember 9-én írásbeli figyelmeztetésben részesültek, így a kétszeres értékelés tilalma miatt ez a nap nem lehet a jogviszony megszüntető nyilatkozat indoka, de nem adta magyarázatát annak, hogy ez az általa önálló kötelezettségszegésként értékelt engedetlenségi akció hogyan viszonyul annak megállapításához, hogy valamennyi munkamegtagadást folyamatos kötelezettségszegésként kell értékelni. Ha pedig a szeptember 5-i munkamegtagadás önálló kötelezettségszegés, akkor nem állítható, hogy a szeptember 13-ai, 21-i és 29-i részvétel folyamatos. Álláspontjuk szerint a munkamegtagadások azonos célja nem jelenti, hogy a kötelezettségszegések folyamatosnak minősülnek.

[49] Az alperes a felmentésben négy napon folytatott munkamegtagadást rótt a felperesek terhére, amelyek azonban egy-egy napig tartottak és nyolc naponta ismétlődtek. A pedagógusok a részvételüket minden alkalommal önállóan, külön nyilatkozatban, az adott napra jelentették be, vagyis időben és tartalmukban is elkülönültek egymástól, ezért megszakításmentes, egynemű magatartássorozatnak nem tekinthetők. A másodfokú bíróság a Pp. 279. §-ba és a 346. § (5) bekezdésébe ütközően okszerűtlenül, iratellenesen jutott arra a következtetésre, hogy a magatartások folyamatos kötelezettségszegést valósítottak meg. Álláspontjukat nemcsak az időbeli és tartalmában elkülönülő események, hanem az is alátámasztja, hogy részvételük minden esetben egyéni és független döntés volt, minden egyes polgári engedetlenség előtt külön közleményt jelentettek meg, a szeptember 21-i és 29-i események jogi minősítése is eltérő volt. Ennek megfelelően a szubjektív határidő minden egyes esemény tekintetében önállóan, az adott esemény munkáltató általi tudomásra jutásától kezdődik. Ezért téves és a Kjt. 33/A. § (3) bekezdésébe, valamint a Pp. 279. §-ába ütközik az az ítéleti álláspont, amely a munkamegtagadásokat folyamatos kötelezettségszegésként kezeli.

[50] Mivel az alperesnek a 2022. szeptember 5-i és a 2022. szeptember 13-i munkamegtagadásról aznap reggel tudomása volt, ezért azzal kapcsolatosan a 2020. szeptember 30-án közölt felmentések elkéstek.

[51] A felperesek vitatták a másodfokú bíróság azon megállapítását is, amely szerint megszegték volna a rendelkezésre állási kötelezettségüket. Álláspontjuk szerint ilyen tartalmú érvelést a rendkívüli felmentés nem tartalmazott, a felmentési okok köre pedig az MK 95. számú állásfoglalás alapján nem bővíthetőek. A rendelkezésre állási kötelezettségük megszegését rögzítő jogerős ítéleti megállapítás téves, ezért sérti a Pp. 263. § és 279. §-át, illetve az Mt. 52. § (1) bekezdés *b)* pontját, valamint a Kjt. 33/A. § (2) bekezdését is. Az intézményvezető tanúvallomása szerint az előírt tanórákon kívül nem kellett bent tartózkodni az iskolában és csak a megtartott kötelező órákat kellett a KRÉTA rendszerbe regisztrálni.

[52] Hivatkoztak arra is, hogy több polgári engedetlenségben résztvevő pedagógushoz képest kisebb mértékben mulasztottak tanórákat.

[53] Az I. rendű felperes a terhére rótt 2022. szeptember 21-én elmulasztott három tanóra elmulasztásával összefüggésben hangsúlyozta, hogy annak ellenére nem vett részt polgári engedetlenségben, hogy az ezzel kapcsolatos jelenléti ívet aláírta, mert ezen a napon versenyre kísérte a diákokat. Órái tehát a diákok versenyre kísérése miatt, nem pedig a polgári engedetlenség miatt maradtak el. Ennek az intézményvezető vallomása sem mondott ellent, aki csupán azt állította, hogy erre a feladatra nem az I. r. felperes volt kijelölve, azt azonban nem cáfolta, hogy az általa állított tevékenységet végezte. Esetében tehát nem az volt a kérdés, hogy 2022.szeptember 21-én elkísérte a gyerekeket, hanem az, hogy ezzel megszegte-e a rendelkezésre állási kötelezettségét, amely következtetést a peradatok nem támasztották alá.

[54] A IV. rendű felperes a 2022. szeptember 21-én a felügyelete nélkül, „kistanár" által megtartott tanórával kapcsolatban a bizonyítás adataira – az igazgató, valamint az igazgatóhelyettes tanúvallomására –, valamint a 8/2013. (I. 30.) EMMI rendeletre hivatkozott. Álláspontja szerint az óra megtartását nem a polgári engedetlenség miatt ruházta át, azon ennek hiányában sem vett volna részt, ugyanis ez a mentortanári működés szakmailag indokolt és jogszerű rendje. Állításával szemben az alperesnek azt kellett volna a perben bizonyítania, hogy az ismertetett bizonyítékok és jogi érvek ellenére szándékosan nem tartotta meg azokat az óráit, amelyen neki részt vennie nem kellett és amelyet a mentoráltja ténylegesen megtartott.

[55] A felperesek álláspontja szerint téves, iratellenes, ezért a Pp. 263. §-ába, 279. §-ába ütközik az a jogerős ítéleti megállapítás is, hogy nem álltak rendelkezésre a tanórán kívüli tevékenységre. Az intézményvezető ugyanis vallomásában nem ezt állította, csupán azt, hogy őket úgy kezelte, mintha nem lennének ott, nyilván a helyettesítés szempontjából sem vette figyelembe.

[56] A felperesek sérelmezték, hogy az eljárt bíróságok figyelmen kívül hagyták annak tényét is, hogy a polgári engedetlenségi mozgalom már 2022. február hónapban elkezdődött, amelyet az alperes huzamos ideig eltűrt, ezért alappal a közalkalmazotti jogviszony megszüntetésének indokaként nem vehető figyelembe. Az eltűrt gyakorlat ugyanis kizárja a megszüntető jognyilatkozat okszerűségét és jogszerűségét, ezáltal a Kjt. 33/A. § (1) bekezdése alapján gyakorolt azonnali hatályú felmentés megalapozottságát is. E tekintetben a jogerős ítélet nem tartalmaz indoklást, így azt sem, hogy a Pp. 346. § (5) bekezdése által előírtak ellenére a felperesek által hivatkozott kötelezően alkalmazandó precedensek figyelembe vételét a bíróság miért mellőzte. E körben a Kúria Mfv.VIII.10.150/2022/5. számú ítéletére hivatkoztak.

[57] A rendkívüli felmentést szabályozó Kjt. 33/A. § (1) bekezdés *a)* pontjának törvényi tényállását elemezve a felperesek álláspontja szerint a bíróságoknak abban kellett állást foglalni, hogy a felperesek magatartása kötelezettségszegést valósított-e meg, az lényeges volt-e, mindezt a felperesek szándékosan vagy súlyos gondatlansággal tanúsították, illetve, hogy kötelezettségszegésük jelentős is volt. Valamennyi feltétel együttes fennállása esetén a kötelezettségszegés súlyát kell összemérni az arányosság követelményének szem előtt tartásával, a munkavállaló közalkalmazott előéletével, munkaviszonyának hosszával, a munkáltató hierarchiájában betöltött szerepével, valamint a speciális esetben a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 63. § (1) bekezdés *a)* és *d)* pontjaival is. A munkáltatónak a szükségesség–arányosság tesztjét kellett elvégezni, amelyet azonban a jogerős ítélet mellőzött, ezért az a Kjt. 33/A. § (1) bekezdésébe, illetve a Pp. 279. §-ába ütközött.

[58] Kifejtették, hogy a Kjt. 2. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó Mt. 51. § (1) bekezdése, valamint 52. § (1) bekezdése a munkáltató és a munkavállaló alapvető kötelezettségeként a munkavégzési és rendelkezésre állási, illetve a bérfizetési kötelezettséget rögzíti. A munkavállaló illetményének, ezen keresztül a társadalmi megbecsültségének azonban a jogszabállyal meghatározott és előírt teljesítményével összhangban, egyensúlyban kell állnia, mert ha ez az egyensúly felbomlik, akkor felbomlik a felek egymással szembeni jogainak és kötelezettségeinek rendje is. Az érdekmérlegelés vizsgálata során az Mt. 6. §-ának rendelkezéseit nem lehetett mellőzni, továbbá figyelemmel kellett lenni arra is, hogy a köznevelési törvény 63. § (1) bekezdés *a)* pontjával való összevetés során az egyes magatartások milyen súlyúak. E mérlegelésnek a felperesek álláspontja szerint nem lehet az az eredménye, hogy az adott helyzetben a tanárok anyagi megbecsültségének teljes hiánya és sztrájkjoguk jelentős korlátozása mellett okszerű az a válasz, amelyet a munkáltató a teljesített kötelezettségekhez képest elenyésző számú és erkölcsileg méltányolható indokból bekövetkező munkabeszüntetésre adott. A normaszegés súlyának mérlegelésekor figyelemmel kellett lenni a méltányolható okokra, a mögöttes szándékokra, amely alapján kijelenthető, hogy a keresetben tárgyalt kötelezettségszegés annak sajátosságai és körülményei miatt nem volt jelentős mértékű, így az arra adott reakció is aránytalan.

[59] A felperesek álláspontja szerint normasértésük véleménynyilvánítás volt, egy nyilvánosan kommunikált akciósorozat része és elengedhetetlen eszköze. E körben utaltak az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) a gyülekezési joggal mint a véleménynyilvánítási szabadság egyik sajátos formájával kapcsolatos állandó gyakorlatra (Oya Ataman kontra Törökország 74552/01. számú ítélet), amely szerint a nem jogszerű, azonban békés keretek között maradó demonstrációkkal kapcsolatban az állami szerveknek van egyfajta tűrési/türelmi kötelezettsége.

[60] Érvelésük szerint magatartásuk az Alaptörvény IX. cikke által védett magatartás volt, amelyet csak az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített szükségesség–arányosság teszt alapján lehet korlátozni. A tényállásban foglalt előzményeket figyelembe véve azonban a nyilvános, erőszakmentes, alkalmi és eseti jellegű munkabeszüntetésük, amelynek során a diákok jogai nem sérültek, az mindössze az érettségiig tartandó több száz óra 1%-át sem érintette és amit maguk a diákok is támogattak, nem jelentett lényeges kötelezettségszegést. Álláspontjuk szerint alaptalan a rendkívüli felmentésben szereplő azon indokolás is, amely szerint veszélyeztették a tanulók tanuláshoz való jogát, mert annak alapja az Nkt. 26. § (1) bekezdése alapján a pedagógiai program, amely egy tanév időtartam alatt valósult meg. A töretlen munkajogi bírósági gyakorlat szerint a felmondás okának a felmondás közlésekor kell fennállnia, amely nyilvánvalóan szeptember végén még nem állt fenn, mert a pedagógiai program még nem valósult meg.

[61] A felperesek hivatkoztak arra is, hogy a Kjt. 33/A. § (2) bekezdése értelmében a munkáltatói felmondásuk indokolásának nem csupán valósnak, hanem okszerűnek is kell lennie. Az okszerűség követelménye azt jelenti, hogy jogszerű felmondási indokként csak olyan tény, körülmény hozható fel, amelyből következik a munkaviszony megszüntetése. Az okszerűség alatt azt kell érteni, hogy a munkaviszony megszüntetését megalapozó indoknak olyan súlyúnak vagy jellegűnek kell lennie, amelyből az általános felfogás szerint is következik a jogviszony felszámolása. A felperesek álláspontja szerint azonban a munkaköri feladatok elmulasztását a felmondások nem tartalmazzák, csupán többszörös szándékos, jogellenes munkabeszüntetésre hivatkoznak. Önmagában pedig az Mt. 52. § szövegszerű hivatkozása nem teremt arra alapot, hogy a nem nevesített, de az Mt. 52. § (1) bekezdés *b)–c)* pontjaihoz fűzött bírói gyakorlatból az eljáró bíróság mintegy „csemegézzen”, mert a felmentésben foglaltakon nem terjeszkedhet túl.

[62] A felperesek az egyenlő bánásmód követelményének megsértése körében kifejtett álláspontja szerint a munkáltató kimentése körében a *lex specialis derogat legi generali* elvének figyelembevételével nem az Ebktv. 7. §-át, hanem 22. §-át kellett alkalmazni. Az eljáró bíróságok tévedtek abban, hogy az ügyben alkalmazható lenne az alperes által hivatkozott Ebktv. 7. § (2) bekezdés *b)* pontja, mivel az ügy a 7. § (2) bekezdés *a)* pontja alá esett. A 7. § (2) bekezdése két esetkört különböztet meg: amikor a hátrány okozása a hátrányt szenvedő fél alapvető jogát korlátozza és amikor a hátrány nem alapvető jog korlátozásában manifesztálódik. A két esetkörre eltérő teszt alkalmazását írja elő a jogalkotó. Az első esetben a legitim cél csak valamely más alapvető jog érvényesülésének biztosítása lehet továbbá az is követelmény, hogy a védett tulajdonságon alapuló hátrány okozása elkerülhetetlen legyen a másik alapvető jog érvényesítéséhez. A második esetben elegendő, ha a védett tulajdonságon alapuló hátrány okozásának a tárgyilagos mérlegelés szerint az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő, ésszerű indoka van. Mindez az Alkotmánybíróság gyakorlatából is megállapítható.

[63] A felperesek hivatkoztak az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésére, amely a véleménynyilvánítás szabadságát, valamint a XV. cikk (2) bekezdésére,

amely a politikai véleményen alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmát rögzíti. Álláspontjuk szerint egyértelmű, hogy amennyiben a felpereseket politikai véleményük alapján érte a hátrány, úgy nem hivatkozható az Ebktv. 7. § (2) bekezdés *b)* pontja a diszkrimináció kimentésére, hiszen az alapjogokat korlátozó hátrány esetében a teszt szigorúbb. Ugyanakkor sem alperes, sem bíróságok nem azonosítottak olyan másik alapjogot, amelynek összemérése szóba kerülhet. A gyermekek oktatáshoz való joga pedig – az intézményvezető vallomása szerint – éppen a felperesek elbocsátása miatt sérült. A gyermekek oktatáshoz való jogának sérelme esetén az alperesnek azt kellett volna igazolnia, hogy az alkalmazott intézkedés „elkerülhetetlen" volt, amit azonban cáfol annak ténye, hogy a felpereseken kívül más, a polgári engedetlenségben résztvevő pedagógust nem érte ilyen mértékű hátrány.

[64] A felperesek vitatták azt a jogerős ítéleti megállapítást, hogy a mulasztásuk ténye különböztette meg az összehasonlítható csoporthoz tartozó más pedagógusoktól, azoktól, akik velük azonos véleményen voltak, de nem tanúsítottak jogsértő magatartást. Álláspontjuk szerint a jogerős ítélet mesterségesen és indokolatlanul választja le a politikai vélemény kérdését a vélemény kifejezésének módjáról, nem véve tudomást arról, hogy a felperesek azért folyamodtak a polgári engedetlenség eszközéhez, mert a sztrájkjogukat az arra vonatkozó szabályozás önkényes módon kiüresítette. Álláspontjuk szerint azonban nem szakítható el ilyen módon a vélemény a véleménynyilvánítás formájától, nem állítható, hogy a felpereseknek egyfelől volt politikai véleménye, másfelől pedig mulasztásokat követtek el, hiszen a formális normaszegés éppen azon vélemény megjelenítésére irányult, amely a felperesek álláspontja szerint a jogszabályi változások miatt annak egyedül hatékony módját jelentette. A polgári engedetlenség gyakorlására a mozgalom keretein belül került sor és azonos célok húzódtak meg az egyes munkabeszüntetések, munkamegtagadások mögött, tehát a mulasztások véleménynyilvánítási céljával az alperes tisztában volt.

[65] Azt, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága nemcsak a vélemény tartalmát, hanem a formáját is védi, az Emberi Jogok Európai Bírósága számtalan döntésében kimondta (pl. Nikula kontra Finnország, 31611/96. sz. ítélet, 46. §; Dichand és Mások kontra Ausztria, 29271/95. sz. ítélet, 37. §). Mindezekre tekintettel irányadó az elsőfokú bíróság azon mérlegelése, hogy a felpereseket védett tulajdonságuk miatt érte hátrány az alperes részéről.

[66] Utaltak arra is, hogy a polgári engedetlenség fogalmát a magyar jogrendszer nem ismeri, de erre vonatkozóan az Alkotmánybíróság gyakorlata iránymutatásul szolgálhat. E körben utaltak az 1/2019. (II. 13.) AB határozatra – a szovjet emlékmű festékes lufival való megdobálásának esetre –, a 3086/2018. (III. 14.) AB határozatra, továbbá a 14/2019. (IV. 17.) AB határozatra, amely egy párt járdafestése és büntethetőségének alkotmányos kizártsága tárgyában született. Álláspontjuk szerint az Alkotmánybíróság határozataiban foglaltak igazolják, hogy egy közéleti véleménynyilvánítási céllal tanúsított magatartás esetében a szólásszabadság joga nem hagyható figyelmen kívül és ilyen esetben a szükségesség–arányossági teszt lefolytatása során az eset minden körülményét mérlegelni kell, amely azonban a jogerős ítéletből elmaradt, ezért sérti a Pp. 346. § (5) bekezdését és ennek hiányában érdemben ütközik a Kjt. 33/A. § (1) bekezdésébe.

[67] A felperesek végül sérelmezték azt is, hogy a jogerős ítélet a joggal való visszaélés körében nem értékelte a valós tényállást, hanem okszerűtlen és iratellenes mérlegeléssel nem tartotta megállapíthatónak az Mt. 7. §-ának sérelmét, amely ekként a Pp. 263. §-át és 279. §-át is sértette. A jogerős ítélet indokolásában foglaltakkal szemben a felperesek nem állították, hogy a joggal való visszaélés az igazgató véleményének elfojtásában merült ki, hanem azt, hogy az alperes egy tudatos folyamat egyik állomásaként – az intézményvezető álláspontjának ismeretében – úgy alkalmazott megtorlást a felperesekkel szemben a politikai véleményük miatt, hogy ehhez ne kelljen az intézményvezető véleményét, egyetértését beszerezni.

[68] Az eljáró bíróságok egyezően rögzítették, hogy a felperesek politikai véleményüket nyilvánították ki, az alperes pedig többször nyilatkozott arról, hogy az engedetlenkedőket listázták.

[69] Tényszerű és a logikai láncolatba illeszkedik az is, hogy az iskola igazgatójának a munkaköri leírás szerint a jogviszony megszüntetések esetén véleményezési joga volt, amit az alperes szándékosan negligált, pont azért, mert már a jogviszonyt megszüntető jognyilatkozatok közlését megelőzően ismerte az igazgató elutasító álláspontját. Az intézményvezető megkerülése a joggal való visszaélés folyamatában és nem pedig önmagában a joggal való visszaélésként értelmezhető.

[70] A törvényes képviselő meghallgatása alátámasztotta, hogy az alperesi szándék azon munkavállalók elbocsátására irányult, akik a polgári engedetlenségben részt vettek. A tényleges oknak a mulasztott óraszámok mögé bújtatása nyilvánvaló, hiszen azt maga az alperesi képviselő ismerte el. Ezért nem lehetett megalapozott az olyan ítéleti következtetés, mely szerint az elmulasztott órák és a munkaköri feladatok el nem végzése volt az a kötelezettségszegés, amit az alperes értékelt. Az alperes a polgári engedetlenségben való részvételt torolta meg azzal, hogy az engedetlenségi listára feliratkozókat, illetve egy részüket elbocsátotta.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását és az I., a III., a IV. és az V. rendű felperesek felülvizsgálati eljárási költségben történő marasztalását kérték.

Elsődleges álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelem nem felel meg Pp. 413. § (1) bekezdés *d)* pontjában foglalt követelményeknek, ezért kérték annak visszautasítását.

Az ügy érdemében a megelőző eljárásban kifejtett érvelésükkel egyezően megismételték, hogy az illetményelvonásra nem az Mt. 56. § (1) bekezdésében foglalt hátrányos jogkövetkezményként, hanem azért került sor, mert az igazolatlan távollétre tekintettel bérfizetési kötelezettség a munkáltatót nem terhelte.

Az alperes szerint a folyamatos kötelezettségszegést a rendelkezésre álló okirati és egyéb bizonyítékok

kellően alátámasztották, a rendkívüli felmentést ugyanakkor a két utolsó magatartás is megalapozta. Azt az állítást, hogy a munkamegtagadás csak a tanórákra vonatkozott és a rendelkezésre állási kötelezettségüket nem érintette cáfolja annak ténye, hogy a polgári engedetlenséget teljes munkanapokra vonatkozóan hirdették meg. Az eljáró bíróságok ítéleteikben a felülvizsgálati kérelemben foglalt állítással szemben a szükségességi-arányossági tesztet elvégezték. Hangsúlyozta azt is, hogy a felperesek követelései túlmutattak az alperes döntési kompetenciáján, azok jogalkotási kérdések voltak. Kifejtette, miszerint a felperesek nem politikai véleményük, hanem a munkavégzés jogosulatlan megtagadása miatt lettek elbocsátva.

A Kúria döntése és jogi indokai

[71] Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében megalapozatlanul kérte a felülvizsgálati kérelem visszautasítását, az tartalmilag eleget tesz a Pp. 423. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek.

[72] A Pp. 423. § (1) bekezdése szerint a Kúria a felülvizsgálat során a felülvizsgálati és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem korlátai között, az ott megjelölt jogszabályok, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés tekintetében vizsgálja a jogerős ítélet jogszabálysértő, illetve a kúriai határozattól jogkérdésben való eltérő voltát. A (2) bekezdés szerint a felülvizsgálat a jogerős ítélet meghozataláig bekövetkezett és a jogerős ítélettel elbírált tényekre terjedhet ki.

[73] A felülvizsgálati kérelem központi eleme a megsértett jogszabályhely megjelölése és a jogszabálysértés körülírása, mert ezek határozzák meg a Kúria felülbírálati lehetőségének tartalmi és perjogi kereteit. Érdemben ugyanis csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében a törvény által előírt tartalmi követelmények maradéktalanul teljesültek, az egyéb hivatkozásokat a Kúria figyelmen kívül hagyja. Mivel a felülvizsgálat tárgya a jogerős ítélet és nem az elsőfokú bíróság ítélete (Kúria Pfv.III.21.631/2019/5., Pfv.III.20.088/2020/3.), ezért a felülvizsgálati kérelemben az azt előterjesztő félnek az álláspontja szerint a másodfokú bíróság által a jogerős ítélet meghozatalakor elkövetett jogszabálysértéseket kell megjelölnie (Kúria Pfv.V.20.797/2016/11., BH 2017.232.). Mindezek alapján a Kúria érdemben csak azokat a hivatkozásokat vizsgálta és értékelte, amelyek tartalmazzák a megsértett jogszabályhely pontos megjelölését a jogszabálysértés megfelelő körülírását is.

[74] A felülvizsgálati kérelem a következők szerint megalapozatlan.

[75] Az irányadó tényállás szerint az alperes a felperesek közalkalmazotti jogviszonyát a Kjt. 33/A. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján, minősített kötelezettségszegésre hivatkozással szüntette meg. A felperesek a keresetükben a felmentés indokolásának jogszerűségét, az egyenlő bánásmód követelményének megsértését, valamint az alperes rendeltetésellenes joggyakorlását is kifogásolta, amely hivatkozásokat az egyenlő bánásmód követelményének megsértésével kapcsolatos munkaügyi perek egyes kérdéseiről szóló 4/2017. (XI. 28.) KMK vélemény 5. pontja és a joggal való visszaélés tilalmának megsértésével kapcsolatos munkaügyi perekben felmerült egyes kérdésekről szóló 5/2017. (XI. 28.) KMK vélemény 3. pontja alapján e sorrendben kellett vizsgálni.

[76] A rendkívüli felmentés törvényi feltételeinek vizsgálatát megelőzően azonban az elmulasztott óraszámok megállapítása érdekében – előkérdésként – nem volt mellőzhető az alperes írásbeli figyelmeztetésének jogi értékelése.

[77] A másodfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a következetes ítélkezési gyakorlat szerint az írásbeli figyelmeztetés a munkáltató ellenőrzési és utasítási jogából eredő olyan munkafegyelmet biztosító eszköz, amellyel felhívja a munkavállalója figyelmét az általa helytelenített magatartástól való tartózkodásra, illetve a szabályszegést a rosszallása kifejezésével szankcionálja (Kúria Mfv.10.443/2017/5.). A munkáltatót az írásbeli figyelmeztetés joga kollektív szerződés, illetve munkaszerződés felhatalmazásának hiányában is megilleti (Kúria Mfv.10.354/2017/5.).

[78] A rosszallásban jelentkező hátrány nem azonos az Mt. 56. § (1) bekezdésében foglalt hátrányos jogkövetkezménnyel, mely a munkaviszonyból (közalkalmazotti jogviszonyból) származó kötelezettség vétkes megszegése esetére kollektív szerződés, ennek hiányában munkaszerződés alapján a kötelezettségszegés súlyával arányos, annak következményeként alkalmazott hátrányt magában hordozó munkáltatói intézkedés. Az intézkedés maga egy szankció, amely lehet erkölcsi és anyagi. Megkülönböztetendő tehát a munkáltató ellenőrzési jogából és a felek együttműködési kötelezettségéből fakadó munkavállalói hiányosság, kötelezettségszegés esetén alkalmazható figyelemfelfelhívástól, amelynek célja, hogy rávezesse a munkavállalót a helyes eljárásra. Mivel ez a munkafegyelem biztosításának egyik eszköze, így nem jogellenes, ha a munkáltató a munkafegyelmet sértő, így már figyelmeztetett munkavállaló esetében a további jogsértő magatartás során erre figyelemmel van (Kúria Mfv.10.351/2017/4.). Mindez nem jelent kétszeres értékelést, az írásbeli figyelmeztetésben már értékelt magatartás nem képezheti a rendkívüli felmentés önálló indokát, ugyanakkor a munkáltatói döntés meghozatalát befolyásolhatja.

[79] A felperesek a felülvizsgálati kérelmükben egyetértettek a másodfokú bírósággal abban, hogy a munkáltató 2022. szeptember 9. napján közölt jognyilatkozata írásbeli figyelmeztetésnek minősült, ugyanakkor vitatták, hogy ez a figyelmeztetés nem járt volna a fegyelmezési jogkör gyakorlásán túl hátrányos jogkövetkezménnyel. E körben arra hivatkoztak, hogy további hátrányos jogkövetkezményt jelentett az is, hogy a szeptember 5-i munkamegtagadás miatt bérlevonással élt az alperes.

[80] A rendelkezésre álló peradatok alapján a felperesek érvelése megalapozatlan.

[81] Az alperes az írásbeli figyelmeztetésben a felperesekkel azt közölte, hogy a 2022. szeptember 5-i eseményt a munkáltatótól történt jogosulatlan távolmaradásnak tekinti. Felhívta a felperesek figyelmét arra, hogy munkafelvétel ismételt megtagadása alapot adhat a rendkívüli felmentésre és felszólította őket a hasonló magatartástól való

tartózkodásra. Az írásbeli figyelmeztetés ugyanakkor nem tartalmazta, hogy az elmulasztott munkanapra vonatkozóan a felperesek illetménye megvonásra kerül, vagyis hátrányos jogkövetkezmény kiszabására nem került sor (Kúria Mfv.10.073/2024/4., közzétéve BH 2024.299.). A bérlevonás megtörténtéről a felperesek csak a rendkívüli felmentést követő elszámolásból értesültek.

[82] Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében helytállóan utalt arra, hogy a munkamegtagadással érintett napokra járó illetmény levonására a munkavégzési kötelezettség megszegésének következményeként került sor, amelyet ugyanakkor a felperesek a keresetükben nem támadtak, e körben igényt nem érvényesítettek, ezért minden alapot nélkülöz az a felülvizsgálati érvelés, amely szerint a másodfokú bíróság e körben megsértette a Mt. 146. §, 161. § és 163. §-ait.

[83] A Kjt. 33/A. § (3) bekezdése kimondja, hogy a rendkívüli felmentés jogát az annak alapjául szolgáló okról való tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül, legfeljebb azonban az ok bekövetkeztétől számított egy éven belül, bűncselekmény elkövetése esetén a büntethetőség elévüléséig lehet gyakorolni. A tudomásszerzés időpontjának – ha a rendkívüli felmentés jogát testület jogosult gyakorolni – azt kell tekinteni, amikor a rendkívüli felmentés okáról a testületet – mint a munkáltatói jogkört gyakorló szervet – tájékoztatják.

[84] A felperesek felülvizsgálati érvelésével szemben a Kúria egyetértett a másodfokú bíróság azon megállapításával is, hogy a szeptember 5-ét követő nem egybefüggő, de nyolcnaponta ismétlődő munkamegtagadások folyamatos kötelezettségszegésként értékelhetők. E körben a jogerős ítélet a rendelkezésre álló adatok okszerű értékelésével állapította meg, hogy a következetes bírói gyakorlat szerint (BH 2000.32., BH 2004.256) az azonos vagy hasonló jellegű kötelezettségszegések, mulasztások esetén a joggyakorlásra előírt határidő akkor kezdődik, amikor az utolsó kötelezettségszegés a munkáltatói jogkör gyakorlója tudomására jut.

[85] A felperesek tévesen hivatkoztak arra, hogy a másodfokú bíróság a 2022. szeptember 5-i magatartás elkülönítésével kizárta annak lehetőségét, hogy a további engedetlenségi akciók folyamatos kötelezettségszegésnek minősüljenek. Álláspontjukkal szemben azonban egyértelműen megállapítható, hogy a szeptember 5-i eseményt követő írásbeli figyelmeztetés és – különösen – az abban foglalt további jogsértésektől történő tartózkodásra felhívó, annak várható jogkövetkezményeit előrevetítő munkáltatói döntés miatt, a további munkamegtagadások élesen elkülöníthetőek a figyelmeztetést megelőző magatartástól.

[86] A jogerős ítélet helytállóan állapította meg, hogy a felperesek a polgári engedetlenség keretében deklarált céljaikat megfogalmazták, azok jellegüket tekintve lényegi különbséget nem mutattak. Ezért a jogszabály által szabályozott sztrájktól eltérő tudatos, lényegét tekintve azonos követelést megfogalmazó és nyolcnaponta ismétlődő munkabeszüntetés olyan folyamatos, a munkavállaló (közalkalmazott) alapvető kötelezettségét megszegő magatartássorozat, amely esetében a Kjt. 33/A. § (3) bekezdésében foglalt 15 napos szubjektív határidő az utolsó munkabeszüntetést követően kezdődött. Mindezek alapján az alperes a rendkívüli felmentés jogát a törvényi határidőn belül gyakorolta.

[87] Az I. és IV. rendű felperesek mulasztott óráinak számát az eljáró bíróságok szintén helytállóan értékelték. A rendelkezésre álló peradatokból helytállóan következtettek arra, hogy a 2022. szeptember 21-i mulasztások esetén az érintett felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy a munkavégzéstől történő távolmaradásuk a nyilatkozatuk ellenére nem a polgári engedetlenség gyakorlásával függött össze. Az I. rendű felperes, jóllehet ezen a napon diákokat kísért versenyre, azonban az igazgató nem cáfolt tanúvallomása szerint erre a feladatra nem ő volt kijelölve. A munkafeladat meghatározása nem a munkavállaló (közalkalmazott) egyéni döntésén, hanem a munkáltató utasításán alapul, amely adott esetben a tanórák megtartását jelentette. Ezt a kötelezettséget az I. rendű felperes elismerten megszegte, az órarendben közölt óráinak megtartását elmulasztotta. A IV. rendű felperes esetében pedig saját nyilatkozatán kívül egyéb bizonyíték nem támasztotta alá, hogy a tanórától való távolmaradása tervezett, a 8/2013. (I. 30.) EMMI rendeletnek megfelelő volt, amelyre a polgári engedetlenség hiányában is ebben az időpontban került volna sor.

[88] A jogerős ítélet ezért nem sértette meg a Pp. 279. § (1) bekezdését sem. A Kúria nem kíván eltérni a töretlen és egységes ítélkezési gyakorlattól abban, hogy a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének és mérlegelésének nincs helye, ezért önmagában nem állapítható meg a jogszabálysértés, ha a kérelem a bizonyítékok okszerű mérlegelését támadja. A jogszabálysértést a mérlegelési hiba akkor valósítja meg, felülmérlegelésre csak akkor van lehetőség, ha a korábbi mérlegelés kirívóan okszerűtlen, nyilvánvalóan iratellenes vagy ellentétes a logika alapvető szabályaival (Pfv.V.20.430/2022/6., Pfv.IV.21.281/2022/5., Pfv.V.20.810/2022/5.). Lényeges, hogy a felülvizsgálati eljárás nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére, ha az egyes bizonyítékból eltérő következtetés is levonható lett volna (Kúria Pfv.I.21.474/2011/10., megjelent BH 2013.119.). Az minősíthető okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálati kérelemmel támadott ítélettől eltérő következtetésre lehetne jutni (Kúria Pfv.V.20.796/2021/6., Pfv.I.20.507/2022/5., Pfv.IV.20.848/2022/5., Pfv.I.21.474/2011/10., megjelent BH 2013.119.).

[89] A perbeli esetben az I. és IV. rendű felperesek által előadott indokok nem eredményezhették a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, mert a rendelkezésre álló iratok alapján kizárólag egyfajta, a jogerős ítélettől eltérő, az általuk előadott következtetés levonására nem volt lehetőség. A megállapított tényállás nem volt iratellenes, a rendelkezésre álló iratokkal összhangban állt. Annak eldöntése pedig, hogy a megállapított tények megsértették-e az Mt. 52. § (1) bekezdés *b)* pontját, valamint a Kjt. 33/A. § (1) bekezdését, nem a bizonyítékok mérlegelésével, hitelt érdemlőségével, jelentőségével összefüggő, hanem a kereset jogalapját érintő anyagi-jogi kérdés.

[90] Mindezekből következően az írásbeli figyelmeztetéssel szankcionált 2022. szeptember 5-i mulasztásokat követő valamennyi mulasztás mint folyamatos kötelezettségszegés az érintett felperesek esetén a rendkívüli felmentés szempontjából értékelhető magatartás volt.

[91] Az alperes a rendkívüli felmentések indokolásában az Mt. 52. § (1) bekezdés *b)* és *c)* pontjába, az Nkt. 45. §-ába ütköző kötelezettségszegésre hivatkozott, ezért a rendkívüli felmentések jogszerűségét az eljáró bíróságok helyesen a Kjt. 33/A. § (1) bekezdés *a)* pontjában foglaltak alapján vizsgálták. E törvényi együttes feltételek fennállásának bizonyítása: így a közalkalmazotti jogviszonyból eredő lényeges kötelezettség, szándékos vagy súlyos gondatlansággal, jelentős mértékben megszegése alátámasztja a Kjt. 33/A. § (2) bekezdése szerint a rendkívüli felmentés indokolásának valóságát és okszerűségét (Kúria Mfv.10.042/2020/7.).

[92] Az irányadó tényállás szerint: a 2022. szeptember 9-én közölt írásbeli munkáltatói figyelmeztetést követően 2022 szeptemberében az I. rendű felperesnek 3 napon 12, a III. felperesnek 3 napon 14, az V. rendű felperesnek 2 napon 6 órája azért maradt el, mert polgári engedetlenségre hivatkozva, tehát tudatos jogellenes normaszegéssel azt nem tartották meg.

[93] Az eljáró bíróságok ítéleteik indokolásában egyezően állapították meg, hogy a pedagógus felperesek egyik legalapvetőbb feladata a tanórák megtartása, amelynek elmulasztása lényeges kötelezettség szándékos megszegésének minősül.

[94] Az eljáró bíróságok eltérően ítélték meg azonban a kötelezettségszegés súlyát, annak mértékét és a rendkívüli felmentések jogszerűsége tekintetében eltérő jogkövetkeztetésre jutottak. Az elsőfokú bíróság azért nem találta jelentősnek a felperesek szándékos kötelezettségszegését, mert értékelte a felperesek polgári engedetlenséghez vezető méltányolható motivációit és céljait, a mulasztott órák számát. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által figyelembe nem vett további körülményeket értékelt: a felperesek az érintett napokon a munkavégzést teljeskörűen megtagadták, a felperesek el kívántak különülni a sztrájkban való részvételtől azon véleményük kinyilvánítása érdekében, miszerint a pedagógusok sztrájkhoz való joga jelentős mértékben korlátozva lett, így tudatosan és deklaráltan elhatárolódtak a sztrájkjog gyakorlásától.

[95] A másodfokú bíróság az ítéletét jogszabálysértés nélkül, a Pp. 346. § (4) és (5) bekezdéseinek megfelelően részletesen és meggyőzően indokolta, annak pontosítását, kiegészítését a Kúria a felülvizsgálati kérelemben foglaltakra tekintettel tartja szükségesnek.

[96] A felperesek azon felülvizsgálati érvelésére tekintettel, miszerint a mérlegelésnek az adott helyzetben: így az anyagi megbecsülés teljes hiánya és a sztrájkjoguk jelentős, a hasonló hivatások között egyedülálló korlátozása mellett nem lehet az az eredménye, amit a munkáltató a teljesített kötelezettségekhez képest elenyésző számú és erkölcsileg méltányolható indokból bekövetkezett munkabeszüntetésre adott, a jogerős ítélet indokolását kiegészíti, a felperesek által hivatkozott véleménynyilvánítás, mint az Alaptörvény IX. cikke által védett magatartás gyakorlása, „véleménynyilvánítási célú” engedetlenség, valamint a hivatkozott szükségesség, arányosság körében.

[97] A 2021/2022. tanév második felében a pedagógus szakszervezetek sztrájkot hirdettek, sztrájkköveteléseket fogalmaztak meg a kormánnyal szemben, írásbeli és szóbeli nyilatkozattal, demonstrációk tartásával, a pedagógusoknak lehetőségük volt a véleményük kinyilvánítására, az a társadalom széles köre előtt ismertté vált. Ezeket a körülményeket értékelte az elsőfokú bíróság köztudomású tényeknek. A pedagógusok a követeléseiket a kormánnyal szemben fogalmazták meg, az jogszabályalkotást igényelt, annak teljesítésére a tankerület munkáltatók nem voltak képesek.

[98] Tiltakozást indított el a köznevelési intézményeket érintő egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 36/2022. (II. 11.) Kormányrendelet megalkotása, ami elsőként szabályozta a köznevelési intézményekben a még elégséges szolgáltatás mértékét. Ezt az Országgyűlés a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő szabályozási kérdésekről szóló 2022. évi V. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 14. és 15. §-ával foglalta a törvénybe, mint a nemzeti köznevelléssel összefüggő kiegészítő szabályokat. Ezt követően a még elégséges szolgáltatás mértéke már nem a felek megállapodásától függött vagy a bíróság megállapításától, hanem a nemzeti köznevelésről szóló törvény hatálya alá tartozó köznevelési intézmények tekintetében meghatározta sztrájk esetére a még elégséges szolgáltatás körét és mértékét. A törvény 2022. június 1-jén lépett hatályba, a tanév végéhez közeli időpontban.

[99] A 2022/2023. tanév kezdetén a felperesek polgári engedetlenségben vettek részt és – többek között – kinyilvánították, hogy a gimnázium tanárai 2022. szeptember 5-től „gördülő polgári engedetlenségi akcióban” vesznek részt, „az elkövetkező hetek egy-egy meghatározott napján nem veszik fel a munkát, nem folytatnak oktatási, nevelési tevékenységet”. Kinyilvánították, hogy nem tudják elfogadni a köznevelési törvény 2022. májusi módosítását, amely „a sztrájkot a tényleges érdekérvényesítésre alaptalanná teszik – most már törvényi szinten – megfosztva … a pedagógus társadalmat alapvető munkavállalói joguktól”.

[100] A nyilatkozat megtételével a felperesek politikai véleményt nyilvánítottak. A nyilatkozatot a felpereseken kívül további 32 fő pedagógus írta alá, akikkel szemben az alperes a jogviszonyukat érintő intézkedést nem tett.

[101] A felperesek 2022. szeptember 5-ét követően is kettő-három nap polgári engedetlenségben vettek részt. Ennek fogalmát a Vtv. 15. §-ához fűzött javaslat indokolása a következőképpen fogalmazta meg: „a munkabeszüntetéssel összefüggésben felmerülő kérdés, hogy az sztrájknak vagy polgári engedetlenségnek tekinthető. A polgári engedetlenség nem jogi kategória, azt a magyar jogrendszer nem szabályozza, jellegéből adódóan nem is a munka világához kapcsolódó jogintézmény, hanem a politikai megnyilvánulás egyik eszköze. A munkavállalók munkavégzéssel, munkafeltételekkel, bérezéssel kapcsolatos követelései nyomatékosítására szolgáló eszköz a törvényben

szabályozott sztrájkjog gyakorlása. A munka felvételének más okból történő megtagadása munkajogi következményekkel jár. A törvény ezért a munkavégzési kötelezettségének eleget nem tevő, a köznevelési intézményben foglalkoztatott közalkalmazottal, munkavállalóval szemben alkalmazható jogkövetkezményeket is szabályozza".

[102]A köznevelési intézményben foglalkoztatottak foglalkoztatási jogviszonyára a perbeli időben a Kjt. és az Mt. vonatkozott. Valamennyi jogállási törvény rendelkezik a munkavégzési kötelezettségről, annak elmulasztásának következményeiről. A Kjt. és az Mt. is lehetővé teszi a munkáltatók számára, hogy a jogviszonyból származó lényeges kötelezettségek megszegése esetén – egyéb törvényi feltételeket betartva – a munkáltató rendkívüli felmentéssel, vagy azonnali hatályú felmondással megszüntesse a jogviszonyt.

[103]A felperesek közalkalmazotti jogviszonyának megszüntetését (2022. szeptember 30.) követően hozta meg az Alkotmánybíróság az 1/2023. (I. 4.) AB határozatot, amely szerint az Alkotmánybíróság a Vtv. 14. §-a és 15. §-a Alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt, valamint a Vtv. 14. §-a és 15. §-a nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasította.

[104]Az Alkotmánybíróság kimondta: a „Vtv. szabályai a minimális szolgáltatások elemeinek és kereteinek meghatározásával egy-egy intézményen belül korlátozhatják a sztrájkban résztvevő munka beszüntetésének tartamát és tartalmát". Kiemelte azonban az Alkotmánybíróság, hogy „ezek a korlátozások nem lehetetlenítik el a sztrájkjog gyakorlását. Nincs arról szó, hogy a tanárokat megfosztották volna a támadott rendelkezések a sztrájkjogtól" (AB határozat Indokolás [44]).

[105]Az Alkotmánybíróság megállapította: „a köznevelési intézményekben a sztrájkjog korlátozása legitim célból, a szükséges mértékben és a vele szemben védelemre szoruló alapvető jogok, alkotmányos érték kiegyensúlyozott figyelembevételével, azaz arányosan történt. A Vtv.-nek a még elégséges szolgáltatást szabályozó rendelkezései összhangban állnak az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésével" (AB határozat Indokolás [46]).

[106]A polgári engedetlenségben való részvétel a felperesek szerint a véleményük kinyilvánításának egyik formája volt.

[107]A perbeli jogvita alapjogi érintettsége ezért az Alaptörvény IX. cikkében garantált véleménynyilvánítás szabadságához fűződik. Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. A következetes alkotmánybírósági gyakorlat értelmében azonban a szabad véleménynyilvánításhoz való jog csak felelősséggel gyakorolható, korlátját jelenti a valótlan tényállítás, külső korlátja pedig az emberi méltóság, a becsület és a jóhírnév védelme (36/1994. (VI. 24.) AB határozat; 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [29] és [31]).

[108]Az Alkotmánybíróság a 14/2017. (VI. 30.) AB számú érdemi elutasító határozatában fejtette ki, hogy a munkajog általános magatartási zsinórmércéjének mely értelmezése állhat összhangban a véleménynyilvánítási szabadság alkotmányos tartalmával. Kimondta: „A véleménynyilvánítás szabadsága a munka világában erősebb korlátok között érvényesülhet, és nem nyújt védelmet olyan munkavállalói nyilvános közlésnek, amelyek célja pusztán a munkáltató jó hírnevét, üzleti reputációját, kedvező piaci és kereskedelmi megítélését sértő, romboló kifejezések". „Ezen kívül a munkavállaló véleménye akkor sem élvezi a véleménynyilvánítás szabadságának oltalmát, ha célja a munkáltatója által képviselt értékrend, vagy értékalapú meggyőződést megtestesítő politika nyílt bírálata, megkérdőjelezése vagy aláásása" (ABh. Indokolás [33]). A Kúria szerint a felperesek a munkabeszüntetés jogszerű formája, a sztrájk gyakorlásának lehetősége helyett tudatosan azért választották a jogellenes munkabeszüntetést, mert a törvény szerinti még elégséges szolgáltatás biztosításával elégtelennek találták a céljaik eléréséhez szükséges nyomásgyakorlást.

[109]A sztrájk a munkabeszüntetés törvényben megengedett és szabályozott jogszerű formája, a felperesek azonban tudatosan tagadták meg a törvénynek történő engedelmességet, azaz az önkéntes jogkövetést tudatosan, a közalkalmazotti jogviszonyukból eredő alapvető kötelezettségüket szegték meg. Ennek jelentősége mérlegelésekor nem hagyható figyelmen kívül, hogy a munkaviszony (közalkalmazotti jogviszony) nem jogilag mellérendeltségi helyzetben lévő, egyenjogú személyek között jön létre.

[110]A foglalkoztatási jogviszonyokat alapvetően a felek egyenlőtlensége, az alá-fölérendeltségi viszony jellemzi, a közalkalmazotti jogviszonyból fakadó szabályok a közalkalmazott cselekvési autonómiáját, így magatartását és véleményét szükségszerűen korlátozzák (Kúria Mfv.10.014/2024/5.).

[111]Mindezek alapján a Kúria a másodfokú bíróság jogkövetkeztetésével értett egyet.

[112]A rendkívüli felmentésekben felhívott Mt. 52. §-a a közalkalmazotti jogviszonyokban a Kjt. 2. § (3) bekezdése értelmében alkalmazandó. Az Mt. 52. §-át az Mt. VIII. fejezete, az „Alapvető kötelezettségek" körében szabályozza. Ezért a *b)* pont szerinti munkavégzés céljából, munkára képes állapotban a munkáltató rendelkezésére állás és a *c)* pont szerinti személyes munkavégzés a munkavállalók legalapvetőbb kötelezettsége közé tartozik.

[113]A felperesek ugyan vitatták, hogy a polgári engedetlenséggel érintett napokon a rendelkezésre állási kötelezettségüknek nem tettek eleget, azonban ennek a kérdésnek az érdemi döntésre kiható jelentősége azért nincs, mert a 2025. szeptember 5-i közleményük tartalma és az irányadó tényállás szerint az Mt. 52. § (1) bekezdés *c)* pontját azzal, hogy nem vették fel a munkát, nem folytattak oktatási, nevelési tevékenységet, mindenképpen megszegték. Ezzel szemben nem minősül kimentési oknak az általuk felhívott Nkt. 63. § (1) bekezdés *a)* és *d)* pontjában foglaltak.

[114]A felperesek által hivatkozott „eltűrt gyakorlat" minden alapot nélkülöz, azt követően, hogy az alperes 2022. szeptember 9-én írásban figyelmeztette őket: amennyiben a munkafelvételt ismételten megtagadják, az alapot ad a munkáltatói rendkívüli felmentésre. Ezért a felperesek nem állíthatják

megalapozottan, hogy az alperes nem kifogásolta a magatartásukat.

[115]A Kúria nem vonja kétségbe az elsőfokú bíróság által az elsőfokú ítélet [239] bekezdésében értékelteket, a felperesek közösség érdekében tett jószándékú fellépését, a munkaügyi pernek azonban nem lehet tárgya a közösség érdekében tett erőfeszítések minősítése, annak helyessége tekintetében való állásfoglalás. Az alperes ugyan dönthetett volna úgy, hogy a továbbiakban is tolerálja a felperesek mulasztását, de ez az adott helyzetben – a közlemény tartalmára is figyelemmel, amely határozatlan időre előrevetítette a munkabeszüntetés alkalmazását – nem volt elvárható. A felperesekkel szembeni intézkedések jogszerűségét a munkajog irányadó szabályai szerint kellett elbírálni. Annak a körülménynek, hogy a gimnázium igazgatója, mint magasabb vezető megbízással rendelkező közalkalmazott támogatta a felpereseket a céljaik elérésében és e körben a polgári engedetlenségüket is elnézte, azt jelenti, hogy velük együtt lépett fel, de ugyanakkor tény, hogy az igazgató nem minősült a támadott munkáltatói intézkedések tekintetében munkáltatói jogkörgyakorlónak, amelyről a felpereseknek az írásbeli figyelmeztetések közlését követően kétséget kizáróan tudnia kellett.

[116]Az EJEB – a felperesek felülvizsgálati kérelmében megjelölt – határozatai az adott ügy eldöntésekor nem lehetnek irányadóak, mert nem alá-fölérendeltségben lévők jogviszonyát érintette. A gyülekezési joggal, demonstrációkkal kapcsolatos határozatok az adott esettől jelentősen eltérő tényállás mellett születtek. Ugyanez igaz a polgári engedetlenség körében felhívott AB határozatok (szovjet emlékmű festékes lufival megdobálása, egy párt járdafestése, parlament védelmére szolgáló kordonok csoportos elbontása) tekintetében is.

[117]Az adott ügyben a felperesek fennálló foglalkoztatási jogviszonyban, tehát egy függő helyzetben, a törvény által kógensen előírt alapvető kötelezettségüket szegték meg, a munkáltató konkrét figyelmeztetését követően. Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint is (elsőfokú ítélet [224]) 2022. szeptember hónapban a dokumentumok alapján valóban a felpereseknek volt a legmagasabb a munkabeszüntetéssel érintett óraszáma.

[118]Az alperes által a törvénynek megfelelő jogkövetkezmény alkalmazása a jogkövetkezmény kilátásba helyezését követő ismételt, többszöri, tudatos kötelezettségszegés esetén nem minősülhet jogellenesnek. Az alkalmazott jogkövetkezmény arányos arra is figyelemmel, hogy a Kjt. 30. § (1) bekezdés *c)* pontja szerinti felmentési ok (nem megfelelő munkavégzés), vétkesség és konkrét kötelezettségszegés hiányában is alkalmazható. Egyébként ezen felmentési ok esetében sem illette volna meg a közalkalmazott felpereseket végkielégítés.

[119]Az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése – a sztrájkról szóló 1989. évi VII. törvény (Sztrájktv.) keretei között – garantálja a munkavállalók munkabeszüntetéshez való jogát. A Sztrájktv. 1. § (1) bekezdése szerint a dolgozókat a gazdasági és szociális érdekeik biztosítására – az e törvényben meghatározott feltételek szerint – megilleti a sztrájk joga. A munkajog a sztrájkot tekinti a munkáltatóval szembeni nyomásgyakorlás, érdekérvényesítés végső formájának. A foglalkoztatási jogviszonyokban ezért a munkabeszüntetés, mint a véleménynyilvánítás egyik formája, a Sztrájktv. rendelkezéseinek betartásával alkalmazható jogszerűen. A sztrájkban való részvétel miatt a munkavállalót hátrány nem érheti. A sztrájkon kívüli munkabeszüntetésre a jogállási törvények általános szabályai az irányadók. Minthogy a felperesek nem sztrájkban, hanem polgári engedetlenségi akcióban vettek részt, a Kúria Mfv.10.120/2022/4. számú határozatára történő hivatkozásuk – eltérő tényállás miatt – téves.

[120]A munkavégzési kötelezettség többszöri szándékos megszegése a Kúria irányadó határozatai szerint lényeges kötelezettség jelentős mértékű megszegését jelenti, amely megalapozza a jogviszony azonnali hatályú megszüntetését.

[121]Nem megalapozott a felülvizsgálati kérelem egyenlő bánásmód megsértésére alapított érvelése sem.

[122]Azt az eljáró bíróságok helytállóan állapították meg, hogy az Ebktv. rendelkezése szerint az egyenlő bánásmód megtartásának vizsgálata során speciális bizonyítási szabályok érvényesülnek. Az egyenlő bánásmód követelményének megsértésével kapcsolatos munkaügyi perek egyes kérdéseiről szóló – a Kúria több precedens határozatával megerősített – 4/2017. (XI. 28.) KMK vélemény 1. pontja szerint az egyenlő bánásmód megsértése esetén érvényesülő kimentéses bizonyítás alapján a munkáltató kötelezettsége bizonyítani, hogy megtartotta az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény és a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény vonatkozó előírásait, vagyis hiányzik az okozati összefüggés a hátrány és a védett tulajdonság között, vagy nem kellett megtartani azt (Kúria Mfv.10.498/2018., Mfv.10.371/2017., Mfv.10.533/2017.).

[123]Az e ponthoz fűzött indokolás szerint az Ebktv. 19. §-ának (1) bekezdése értelmében az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított eljárásokban a jogsérelmet szenvedett félnek kell valószínűsítenie, hogy a jogsérelmet szenvedő személyt vagy csoportot hátrány érte vagy – közérdekű igényérvényesítés esetén – ennek közvetlen veszélye fenyeget és a jogsértéskor rendelkezett a 8. §-ban meghatározott valamely tulajdonsággal. Emellett legalább állítania kell, hogy összefüggés van a hivatkozott hátrány és a 8. §-ban meghatározott valamely tulajdonság között. Ugyanezen § (2) bekezdése szerint pedig az (1) bekezdésben foglaltak valószínűsítése esetén a másik felet terheli annak bizonyítása, hogy a jogsérelmet szenvedett fél vagy a közérdekű igényérvényesítésre jogosult által valószínűsített körülmények nem álltak fenn, vagy az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta, illetve az adott jogviszony tekintetében nem volt köteles megtartani. A fenti szabályozásból következően a felpereseknek csak azt kell valószínűsíteniük, hogy hátrány érte őket és az Ebktv. 8. §-a szerinti valamely védett tulajdonsággal rendelkeztek. A törvény nem írja elő az igényérvényesítő (munkavállaló) számára a hátrány és a védett tulajdonság közötti okozati összefüggés bizonyítását, illetve valószínűsítését. Az egyenlő bánásmód megsértése esetén érvényesülő kimentéses bizonyítás alapján a munkáltató kötelezettsége

bizonyítani, hogy hiányzik az okozati összefüggés a hátrány és a védett tulajdonság között, azaz megtartotta az Ebktv. és a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény vonatkozó előírásait vagy azt nem volt köteles megtartani.

[124]Az eljáró bíróságok egybehangzóan és helytállóan állapították meg, hogy a felperesek a valószínűsítési kötelezettségüknek eleget tettek, amikor állították, hogy védett tulajdonságuk – politikai véleményük – és az őket ért hátrány – közalkalmazotti jogviszonyuk rendkívüli felmentéssel történő megszüntetése – tényét bizonyították és állították a perben a kettő közötti ok-okozati összefüggés fennállását. A KMK véleményből következően ezért a perben az alperes bizonyíthatta, hogy az okozati összefüggés a védett tulajdonság és a hátrány között nem állt fenn, vagy megtartotta az Ebktv. és az Mt. vonatkozó előírásait, avagy azt nem volt köteles megtartani.

[125]A kimentéses bizonyítással összefüggésben a felperesek felülvizsgálati kérelmükben arra helytállóan hivatkoztak, hogy az adott esetben a bíróságok megalapozatlanul érveltek az Ebktv. 7. § (2) bekezdés *a)* pontjának fennállásáról, mert az adott esetben a jogviszony specialitására figyelemmel a kimentés tekintetében az Ebktv. 22. §-át kellett alkalmazni. Az Ebktv. III. fejezete rendelkezik ugyanis az egyenlő bánásmód követelményének egyes területeken történő érvényesítéséről, amely fejezet első címe tartalmazza a foglalkoztatással összefüggő szabályokat (Ebktv. 21–23. §).

[126]Az Ebktv. 7. §-a és 22. §-ai egymáshoz viszonyulása vizsgálata során a *lex specialis derogat legi generali* elvének figyelembevételével – a 7. § (2) bekezdésének első mondatában foglalt eltérés lehetőségével összhangban – megállapítható, hogy a foglalkoztatási diszkriminációval kapcsolatos ügyekben – a felperesek által valószínűsített védendő tulajdonságra figyelemmel – a kimentés tekintetében az Ebktv. 22. §-át kell alkalmazni.

[127]A foglalkoztatást érintő jogviszonyokban a diszkrimináció esetköreiben az Ebktv. 7. § (2) bekezdésében foglaltak félretétele és az Ebktv. 22. §-ában foglaltak alkalmazása egyeztethető össze az uniós joggal. Az irányelv 14. cikk (2) bekezdésében foglalt mindhárom feltétel (munka természetéből adódó követelmény, jogszerűség, arányosság) megjelenik az Ebktv. 22. § (1) bekezdés *a)* pontjában foglalt kimentési okban, így az uniós jog követelményének megfelel (Kúria Mfv.10.525/2018/5., közzétéve BH 2019.M.14.)

[128]Az ügy alapjogi érintettsége okán nem volt mellőzhető az Alkotmánybíróság e körben adott értelmezése, amelyet a 22/2023. (X. 4.) AB határozatban fejtett ki.

[129]A határozat indokolása szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdés első mondatában megfogalmazott törvény előtti egyenlőség (pozitív irányú megközelítés) és a (2) bekezdés szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalma (negatív irányú megközelítés, amely az alapjogok tekintetében és egyúttal védett tulajdonság alapján tett különbségtételt tiltja) az egyenlőséghez, az egyenlő bánásmódhoz való jog két, szorosan összetartozó aspektusát jelenti. Az egyenlőség nem jelenti a megszerezhető jogok, avagy kötelezettségek terjedelmének teljes azonosságát. Az alkotmányosan védett igény az, hogy a releváns szempontból hasonló eseteket hasonlóan kezeljék, illetve, ha valamely, az Alaptörvényből levezethető többletelem miatt szükséges a különbségtétel, akkor a szabályozás reflektáljon a lényeges és releváns szempontból különböző helyzetben lévő megkülönböztető jegyeire is (22/2023. (X. 4.) AB határozat [21] bekezdés).

[130]Az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdése kapcsán három kérdést kell vizsgálni. Először azt kell megállapítani, hogy fennáll-e az érintett hátrányára eltérő bánásmód. Mivel a diszkrimináció szükségképpen valamilyen viszonyrendszerben érvényesül, vizsgálandó az is, hogy az érintett összehasonlítható helyzetben (homogén csoportban) van-e azokkal, akikhez képest a hátrányát az indítványban állítják. Másodsorban azt kell megvizsgálni, hogy az indítványozó a XV. cikk alapján milyen tartalmú sérelmet állít: a törvény előtti egyenlőség megsértésére hivatkozik (Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdés), vagy arra, hogy egy védett tulajdonságra tekintettel tett alapjogi különbségtételről van szó (Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdés). Végezetül a megkülönböztetés típusához igazodóan az észszerűségi, illetve a szükségességi arányossági teszt alkalmazásával mérlegelni kell, hogy az azonosított hátrányos megkülönböztetés igazolható-e, összeegyeztethető-e az Alaptörvénnyel (22/2023. (X. 4.) AB határozat (22) bekezdés).

[131]Mivel az adott esetben a hátrány igazolt és nem vitatottan a felperesek védett tulajdonságukkal összefüggő alapjogi különbségtételt állítanak, nem volt mellőzhető az összehasonlítható helyzetben lévő homogén csoport meghatározása. Homogén csoportnak azonban az adott esetben azok a pedagógusok tekinthetőek, akik azonos súlyú kötelezettségszegés elkövetése mellett nem szenvedték el azt a hátrányt, amelyet a felperesek megjelöltek. Ilyen csoportot azonban a felperesek nem jelöltek meg.

[132]A perbeli esetben ugyanis az volt megállapítható, hogy a petícióban megfogalmazott véleménnyel a felpereseken kívül más személyek is nagy számban egyetértettek, ugyanakkor e személyek politikai véleménynyilvánítása e kiáltvány aláírásában, avagy csak a felpereseknél kisebb mértékű munkamegtagadásban nyilvánult meg. A megjelölt csoport tagjai tehát vagy nem éltek a polgári engedetlenség eszközével, avagy elmulasztott óraszámuk kisebb mértékű volt, így a kötelezettségszegésük sem volt azonos.

[133]Az adott esetben a felperesek állítása az volt, hogy politikai véleményük nem kizárólag a polgári engedetlenségben nyilvánult meg, hanem az azt megelőzően aláírt felhívásokban, petícióban, vagyis a felpereseken kívül más pedagógus által is kinyilvánított véleményben. A felperesek azzal, hogy a munkabeszüntetést politikai véleménynyilvánítás kifejezése módjaként állították – jóllehet kifejezetten vállalták annak hátrányos következményeit – mentesíteni akarták önmagukat a mulasztásban megnyilvánuló jogsértés legsúlyosabb jogkövetkezménye alól. A peradatok alátámasztották, hogy a felperesek mellett többen éltek a politikai véleménynyilvánítás eszközével, ugyanakkor ezzel összefüggésben –

munkabeszüntetés hiányában – őket hátrány nem érte.

[134]Az a körülmény, hogy politikai álláspontjuk egyező volt, ugyanakkor a jogsértést nem követték el, így hátrányt sem szenvedtek, nem teszi lehetővé, hogy a diszkriminációs tényállás fennállása során összehasonlítható helyzetet állapítson meg a bíróság. Ez adott esetben akkor állt volna fenn, ha a felperesekkel egyezően mások is megtagadják a munkavégzést és a rendelkezésre állási kötelezettségüket, ugyanakkor nem rendelkeznek a felperesekkel azonos védendő tulajdonsággal, politikai véleménnyel és ennek következtében az ő jogviszonyuk megszüntetésére nem került volna sor. Ilyen azonban az adott esetben nem állt fenn.

[135]Ez utóbbi érvelést a következetes bírósági gyakorlat is alátámasztja, amely szerint a munkáltató az összehasonlítható helyzet hiányának bizonyításával mentheti ki magát sikerrel (BH 2016.M.16.III.). Nem minősülnek a diszkriminációra hivatkozó munkavállalóval összehasonlítható helyzetben lévő csoportnak azon személyek, akik a munkavállaló által valószínűsített védett tulajdonsággal maguk is rendelkeznek (Kúria Mfv.10.450/2018/7., közzétéve BH 2019.M.14.III.). A fentiekből következően megállapítható, hogy a perben irányadó és releváns tényállás alapján a felperesek ugyan rendelkeztek védett tulajdonsággal és őket hátrány is érte, ugyanakkor a két tény közötti okozati összefüggés fennállásának hiányát az alperes a felperesek által sem vitatott jogsértések számának megjelölésével és bizonyításával a perben sikerrel bizonyította.

[136]A felperesek megalapozatlanul hivatkoztak továbbá az egyébként ekként jogszerű rendkívüli felmentés esetén a munkáltató joggal való visszaélésére is.

[137]A KMK vélemény 4. pontja szerint az egyenlő bánásmód követelményének megsértésére és a joggal való visszaélésre való egyidejű hivatkozás estén elsődlegesen azt lehet vizsgálni, hogy a hátrányokozás összefüggésben áll-e valamely, az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben felsorolt védett tulajdonsággal. A joggal való visszaélés akkor vizsgálandó, amennyiben ilyen védett tulajdonság nem állapítható meg.

[138]A felperesek a politikai véleménynyilvánításukat egyrészt védett tulajdonságként határozták meg, harmadlagosan pedig arra hivatkoztak, hogy e véleménynyilvánításukkal függött össze a velük szemben alkalmazott jogkövetkezmény, vagyis az alperes a felmentés jogát rendeltetésellenesen gyakorolta.

[139]Nem jogszabálysértő az eljárt bíróságok által a joggal való visszaélésre alapított kereseti kérelmek elutasítása sem. E körben a bizonyítás az irányadó jogszabályi előírásra figyelemmel a felpereseket terhelte.

[140]A felperesek felülvizsgálati kérelmükben megalapozatlanul érveltek azzal, hogy a bíróságok a valós tényállás figyelmen kívül hagyása mellett a Pp. 279. §-ának megsértésével okszerűtlenül és iratellenes mérlegeléssel nem állapították meg az Mt. 7. §-ának sérelmét. A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában megalapozottan állapította meg, hogy az igazgató véleményének elfojtása sem mint cél, sem mint eredmény nem volt értékelhető és a felmentés jogellenességét nem eredményezhette. A joggal való visszaélés megállapítására akkor kerülhet sor, ha annak célja az érintettek, vagyis a perbeli esetben a felperesek véleményének elfojtására irányult volna, ugyanakkor ilyet a felperesek a keresetlevelükben és az eljárás folyamán sem állítottak. Az a körülmény, hogy az intézmény igazgatója nem értett egyet a felperesek közalkalmazotti jogviszonyának megszüntetésével, a joggal való visszaélést nem teszi megállapíthatóvá.

[141]A fentiekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet – az indokolás kiegészítésével – a Pp. 424. § (1) bekezdésének alkalmazásával hatályában fenntartotta.

(Kúria Mfv.IV.10.059/2025/4.)

KÖZIGAZGATÁSI KOLLÉGIUM

274 Az EUB az előzetes döntéshozatali eljárásban vizsgált uniós jogi norma értelmét a megkereső bíróság által elé tárt tényállásra vonatkoztatva adja meg, így az ott szereplő értelmezést nem lehet minden vizsgálat és összehasonlítás nélkül a perbeli tényállásra alkalmazni [2017. évi CL. törvény (Art.) 196.§ (1) bek.; 2007. évi CXXVII. törvény (Áfa.tv.) 11. § (1) bek.; 2017. évi CLI. törvény (Air.) 58. §, 73. § (1) bek. c) pont; 2017. évi I. törvény (Kp.) 2. § (4) bek., 85. § (1) bek., 89. § (1) bek. a) pont].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2019. és 2020. év folyamán gazdasági tevékenysége keretében több közcélú, infrastrukturális beruházást valósított meg. A beruházásokkal létrejött vagyonelemeket a felperes a korábban létrejött megállapodások alapján az Önkormányzatra, valamint az Önkormányzat 2-re ellenérték nélkül átruházta. A felperes ezen ügyletek kapcsán áfafizetési kötelezettséget teljesített. Ezek között szerepelt játszótér és óvoda kialakítására szolgáló építési telek Önkormányzat részére történő térítés nélküli átadása.

[3] Az adóvizsgálatot megelőzően a felperes 2021. április 13-án az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.) 196. § (1) bekezdése alapján a C-528/19. EUB ítéletben foglalt jogértelmezésre hivatkozással adóvisszatérítési kérelmet nyújtott be az adóhatósághoz. Kérelmében előadta, hogy kizárólagos tulajdonosa volt több olyan ingatlannak az Önkormányzat területén, ahol azok telekalakítási eljárással újra elosztásra kerülhetnek, s amelyeken lakóépületek kivitelezése válik lehetővé. A tervezett gazdasági cél megvalósítása érdekében felperes megállapodást írt alá az Önkormányzattal, ezt módosították, melynek értelmében a felperes egy további 2696 m^2 alapterületű ingatlant ad át térítésmentesen az Önkormányzat tulajdonába azzal a kötelezettséggel, hogy azon az átadást megelőzően saját költségén maximum 20 000 000 Ft összeghatárig játszóteret épít ki. Az adóhatóság a felperes adóvisszatérítési kérelmét elutasította. A felperes keresettel élt a határozat ellen, melyet a Törvényszék 107.K.705.607/2021/12. számú ítéletével elutasított, felülvizsgálati kérelme folytán a Kúria Kfv.I.35.130/2023/8. számú ítéletével hatályában fenntartotta. A perbeli adóellenőrzés során a vizsgálat tárgyát képezte a játszótér és óvoda kialakítására szolgáló építési telek Önkormányzat részére történő térítés nélküli átadásának adóztatása, az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.) 11. § (1) bekezdése keretében. Az adóhatóság megállapította, hogy a játszótér és az óvoda kialakítására szolgáló építési telkek térítésmentes átadására az Önkormányzattal kötött megállapodás alapján a felperes köteles volt, ugyanakkor ezek nem szükségszerűek az adóalany gazdasági tevékenységének folytatásához. A létesítésüket és átadásukat követően azokat alapvetően, elsődlegesen a nyilvánosság használja. Az ingatlanok kivonásra kerültek a felperes vállalkozási köréből, nem csak jogilag, de gyakorlatban sem maradtak a felperesnél, erre tekintettel az áfa fel nem számítása adózatlan végső felhasználáshoz vezetne. A felperes arra hivatkozott, hogy a felperes gazdasági célja az építési telek kialakítása nem valósulhatott volna meg az átadás nélkül, az Önkormányzat képviselőtestülete ugyanis a helyi építési szabályzat módosítását nem támogatta volna a felperes által a szerződésben vállalt kötelezettségek teljesítése nélkül. Hivatkozott az Európai Unió Bíróságának C-528/19. számú ítéletében foglalt jogértelmezésre. Szerinte az EUB ítélet alapján esetében az átadás nem von maga után áfafizetési kötelezettséget, mert valójában a beruházás végső felhasználója az építtető adóalany, vagyis nem került sor a vállalkozási tevékenységi körből történő kivonásra. Az alperes határozatával az elsőfokú határozatot helyben hagyta. Rögzítette, hogy a játszótér és az óvoda kialakítására szolgáló építési telek térítésmentes átadására az Önkormányzattal kötött megállapodás alapján szükség volt, ugyanakkor azok nem szükségszerűek a felperes gazdasági tevékenységének folytatásához, tényleges végső felhasználója nem a felperes, mivel létesítésüket és átadásukat követően azokat alapvetően és elsődlegesen a nyilvánosság használja. Utalt az EUB C-48/97. számú ítéletére (továbbiakban EUB ítélet), amelyből szintén az következik, hogy az adólevonási jog olyan beszerzés esetében áll fenn, amely az adóalany adóköteles tevékenységével összefüggésbe hozható. Nem tartotta alkalmazhatónak a felperes által hivatkozott döntést, mivel álláspontja szerint a két ügy tényállási elemeiben lényeges különbség áll fenn. Ez a lényeges különbség pedig abban mutatható ki, hogy az ingyenes átadást követően a terméket továbbra is az átadó használta, tehát nem történt meg a végleges kivonás a gazdasági tevékenységi körből. Gazdasági tevékenységi körből való kivonásként értékelendő ugyanis a felperes által megépített játszótér és építési telek Önkormányzat részére történő átadása, tekintve, hogy az építési telek és a játszótér célja elsődlegesen nem az adóalany gazdasági tevékenységének szolgálata, hanem alapvetően és elsődlegesen azt a nyilvánosság, vagy más személy használja.

A kereset és a védirat

[9] A felperes keresetében az alperesi határozat megváltoztatását kérte akként, hogy a bíróság állapítsa meg a felperes javára adókülönbözetként 22 275 000 Ft áfatartalmat, míg másodlagosan az alperesi határozatnak az elsőfokú határozatra is kiterjedő megsemmisítését és az elsőfokú adóhatóság új eljárásra történő kötelezését kérte.

[10] Változatlanul állította, hogy az EUB ítélet 66–67. pontjában foglaltak alapján a felperes számára hasznosak a perbeli ügylettel érintett munkák, valamint közvetlen és azonnali kapcsolatot hoztak létre a gazdasági tevékenységének összességével, továbbá a beruházáshoz igénybe vett szolgáltatások költsége az általa utólag teljesített ügyletek

költségelemének a részét alkotta. Az ingyenes átadásra azért került sor, mert ezek nélkül a gazdasági célját nem tudta volna elérni, ahhoz azok feltétlenül és közvetlenül szükségesek voltak. Közvetett módon is hasznosultak gazdasági tevékenysége körében, figyelemmel arra, hogy mind a játszótér, mind az óvoda céljára átadott telek jelentősen növelte a beruházási területen elérhető közszolgáltatások színvonalát, és javította az infrastrukturális ellátottságát.

[11] Azt nem vitatta, hogy gazdasági tevékenységének köréből kikerültek a perbeli telkek, de vizsgálni kellett volna, hogy hasznos volt-e a felperesi tevékenység szempontjából az átadás, gazdasági érdek tetten érhető-e.

[12] Az alperes védiratában kérte a felperes keresetének elutasítását, teljeskörűen fenntartva a határozatában foglaltakat.

Az elsőfokú ítélet

[13] Az elsőfokú bíróság az óvoda és játszótér számlájával kapcsolatos megállapítást érintő részében az alperesi határozatot felülbírálatra alkalmatlannak találta.

[15] A felperes egyrészről a határozat indokolási hiányosságaira utalt, másrészt érdemben is vitatta a határozati megállapításokat. Ezért elsőként azt vizsgálta a bíróság, hogy az adóhatóság eleget tett-e tényállástisztázási, indokolási kötelezettségének. Rögzítette, hogy az Áfa tv. 11. § (1) bekezdésében írt együttes feltételek és a Héa irányelv 16. cikkében, illetőleg az azzal egyező szövegezésű Hatodik irányelv 5. cikk (6) bekezdésében írtak nem ellentétesek egymással, ezért az adóhatóság helytállóan vette figyelembe és elemezte azokat. A felek abban is egyetértettek, hogy az EUB ítélet változtatott az addigi joggyakorlaton, az alperes tehát helytállóan döntött, amikor az Áfa tv. 11. § (1) bekezdésében a Héa irányelv 16. cikkében írt feltételek vizsgálatánál figyelembe vette az EUB ítéletben foglaltakat. Ugyanakkor álláspontja az volt, hogy az alperes nem teljeskörűen elemezte az EUB ítéletben írt értelmezést. Az alperes azokat nem az EUB ítélet 66–67. pontjának megfelelően vizsgálta, mert annak értelmében szükséges lett volna feltárni, hogy a felperes számára a munkák hasznosak voltak-e, valamint közvetlen és azonnali kapcsolatot hoztak-e létre a gazdasági tevékenységének összességével, továbbá a kapcsolódó költségek a felperes által utólag teljesített ügyletek költségelemének részét alkották-e.

[17] Az adóhatóság e hiányosságokat a perben kívánta valamelyest orvosolni, azonban azokat jogszerűen nem tehette meg, hiszen a bírói gyakorlat egyértelmű a tekintetben, hogy az alperes sem védiratával, sem további írásbeli nyilatkozatával nem pótolhatja határozata hiányosságait, azt nem egészítheti ki, a perben erre már nincs jogi lehetősége.

[18] Az új eljárásra előírta, hogy az elsőfokú adóhatóság tényállás tisztázási, indokolási kötelezettsége keretében, az EUB ítélet 67. pontja alapján vizsgálja, hogy a felperes számára az elvégezett munkák hasznosak voltak-e, gazdasági tevékenységének az összességével közvetlen és azonnali kapcsolatban álltak, továbbá a beruházáshoz igénybe vett szolgáltatások költsége a felperes által utólag teljesített ügyletek költségelemeinek részét alkotta-e. Döntésére figyelemmel elutasította a felperes előzetes döntéshozatali indítványát és nem vizsgálta a felperes anyagi jogi jogszabálysértésre történő hivatkozásait.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[19] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat meghozatalára történő utasítását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítélete nem felel meg a Kp. 78. § (2) bekezdésében és a Pp. 346. § (4)–(5) bekezdéseiben foglalt rendelkezéseknek, ezért a döntés jogszabálysértő. Előadta, hogy az alperesi határozat az elsőfokú határozatra kiterjedően megalapozatlanul és a Kp. 2. § (4) bekezdésébe, 85. § (1) bekezdésébe, 89. § (1) bekezdés *a)* pontjába, valamint a 92. § (1) bekezdés *b)* pontjába és az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Air.) 58. §-ába és a 73. § (1) bekezdés *c)* pontjába ütközően került megsemmisítésre.

[20] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság túlterjeszkedett a kereseti kérelmen és az ítéletében valótlanul, iratellenesen állítja, hogy a felperes a keresetében a tényállás tisztázatlanságára és az indokolási kötelezettség elmulasztására, illetve eljárási jogszabálysértésre hivatkozott volna. Az sem felel meg a valóságnak, hogy a felperes kereseti érvelése kétirányú lett volna, mint ahogy arra az ítélet [22] pontjának első mondata utal. A felperes keresetében végig az ingyenes átadás adómentessége körében fejtette ki érveit, és kifogásolta, hogy azt az adóhatóság nem fogadta el. Iratellenes az ítélet [22] pontjának második mondata is, hiszen a felperes keresetében nem állította, hogy az EUB ítélet három vizsgálandó körülményt határozott volna meg a jogkérdés megítélése kapcsán. Olyan állítás sem található a keresetben, hogy az elsőfokú adóhatóság és az alperes ezeket a körülményeket nem vizsgálta. Mindezek okán az ítélet sérti a Pp. 346. § (4) bekezdésében foglalt rendelkezést is.

[23] Az elsőfokú bíróság tévesen értékelte a tényállást alátámasztó és a rendelkezésre álló bizonyítékokat is. Figyelmen kívül hagyta, hogy az alperesi határozat részletesen kifejtette, hogy az EUB ítélet 67–68. pontjai csak az EUB ítéletnek a korábbi 64–65. pontjaiban rögzített tényállási elemek figyelembevételével alkalmazhatók. Ezekre pedig az alperes határozatának 16. oldalának első bekezdésében egyértelműen kitért.

[24] Az EUB ítélet 65. pont utolsó mondatából egyértelműen megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság által párhuzamba állított EUB ítéletben foglalt esetben az átadást követően az önkormányzati utat elsősorban az ügy felperese használja. Jelen felülvizsgálattal érintett ügyben azonban az átadást követően az építési telket és a játszóteret elsősorban a nyilvánosság használja, és nem a felperes.

[25] A leírtakból az is következik, hogy a 6. irányelv 5. cikk (6) bekezdését, illetve az Áfa tv. 11. § (1) bekezdését alkalmazni szükséges olyan ingyenes termékátadás vonatkozásában is, amikor az ingyenes termékátadásra nem vállalkozás idegen célból kerül sor, feltéve, hogy a levonási jogra és a végleges jellegű kivonásra vonatkozó törvényi előírás teljesül.

Másként megfogalmazva nem döntő jelentőségű önmagában, hogy az ingyenes átadás vállalkozás idegen céllal történt-e vagy sem. A gazdasági érdek ugyanis fennáll, hiszen enélkül nem lenne levonható az általános forgalmi adó, a levonhatóság pedig az Áfa tv. 11. § (1) bekezdésének a feltétele. Az EUB ítélet szerinti alapvető elhatárolási szempont ugyanis az, hogy az átadásra kerülő terméket, az átadás tárgyát az átadást követően ki használja elsősorban.

[27] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

[28] Az alperes felülvizsgálati kérelme alapos.

[31] A felek rendelkezési joga érvényesül a közigazgatási perben is. A Kp. 2. § (4) bekezdésében foglalt alapvető rendelkezés értelmében – főszabály szerint – a bíróság a közigazgatási jogvitát a kereseti kérelem, a felek által előterjesztett kérelmek és jognyilatkozatok keretei között bírálja el. Ez azért is lényeges előírás, mert a közigazgatási perben a közigazgatási tevékenység jogszerűsége az eljárás tárgya, amelynek vizsgálatát a kereseti kérelem határolja be.

[32] Ugyanezt fogalmazta meg a Kúria a 2/2011. (V. 9.) KK véleményében is, mely bár a közigazgatási perrendtartás hatálybalépését megelőzően hatályos jogszabályi környezet szerint értelmezte a kereseti kérelemhez kötöttség kérdését a közigazgatási perben, de változatlanul hivatkozható többek között az a megállapítása, hogy a közigazgatási perben a kereseti kérelem nem általában vonatkozik a közigazgatási határozat felülvizsgálatára, hanem a felperes egy meghatározott irányú felülvizsgálatot kér.

[33] Helytállóan hivatkozott az alperes felülvizsgálati kérelmében arra, hogy a felperes keresetében nem hivatkozott a tényállás tisztázatlanságára, az indokolási kötelezettség elmulasztására, illetve eljárási jogszabálysértésre. Keresete (3.pont) kizárólag az Áfa tv. 11. § (1) bekezdése téves alperesi értelmezésének megállapítására irányult és ezzel összefüggésben állította az EUB ítélet 66–67. pontjának alkalmazhatóságát, a vállalkozásidegen cél megvalósulásának hiányát. Azzal érvelt, hogy bár az Önkormányzat már 2004-ben módosította a helyi építési szabályzatot, de ez nem jelentette azt, hogy a képviselőtestül ahhoz kötve volt, és a projektet támogatta volna, az eredeti megállapodás helyébe lépő óvoda céljára szolgáló építési telek és játszótér ingyenes átadása nélkül. Mindebből az következik, hogy a felperes gazdasági tevékenységének folytatásához az érintett átadások feltétlenük és közvetlenül szükségesek voltak, gazdasági tevékenységének egészével közvetlen és azonnali kapcsolatban álltak, a terület elérhető infrastrukturális ellátottságát növelte és ezek értéke megjelent a felperes által értékesített telkek értékében.

[34] A felperes keresete az előzetesen megfizetett adólevonási jog gyakorlása kapcsán indokolást nem tartalmazott, hiszen annak fennállását az alperes maga sem vitatta. Rámutat a Kúria arra, hogy az Áfa tv. 11. § (1) bekezdésének alkalmazási feltétele az, hogy a termék vagy annak alkotórészeinek szerzéséhez kapcsolódóan az adóalanyt egészben, vagy részben adólevonási jog illeti meg. Márpedig mindaz az elemzés, amit az elsőfokú bíróság elvégez ítéletének [27–28] pontjában az az adólevonási jog gyakorlásához szükséges elemekhez kapcsolódik, nem az Áfa tv. 11. § (1) bekezdése alkalmazásának megítéléséhez.

[35] Az EUB ítélet első kérdésre adott válaszában fejti ki az adólevonási jog gyakorlásához szükséges feltételeket, itt tér ki a közvetlen és azonnali kapcsolat és költségek beépülésének jelentőségére. Az EUB már több döntésében foglalkozott ezzel a kérdéssel és megerősítette: ahhoz, hogy az adóalany jogosult legyen a héa levonására, főszabály szerint a konkrét beszerzési ügyletnek közvetlen és azonnali kapcsolatban kell állnia a héa levonására jogosító értékesítési ügylettel vagy ügyletekkel. A beszerzett termékeket és az igénybe vett szolgáltatásokat terhelő héa levonásának joga azzal a feltétellel gyakorolható, hogy a beszerzés vagy az igénybevétel érdekében felmerült költségek az adólevonásra jogosító, más részére végzett adóköteles tevékenységek árának alkotóelmét képezik (pl. C-696/22, 86. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat, C-527/23.,). Valamint az adóalany akkor is jogosult az adólevonásra, ha nem áll fenn közvetlen és azonnali kapcsolat az előzetes konkrét beszerzési ügylet és a levonásra jogosító utólagos értékesítési ügylet vagy ügyletek között, amennyiben a szóban forgó termékek és szolgáltatások költségei ez utóbbi általános költségeinek részét képezik, és mint ilyenek, az adóalany termékei vagy szolgáltatásai árának alkotóelemei. Az ilyen költségek ugyanis közvetlen és azonnali kapcsolatban állnak az adóalany gazdasági tevékenységének egészével (C-475/23, 21. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[36] Tévesen és feleslegesen, továbbá a kereseten túlterjeszkedve vizsgálta a fenti elemeket és hiányolta azok vizsgálatának elmaradását az alperes határozatából az elsőfokú bíróság. Téves kiindulási pontja miatt helytelen következtetésre jutott és éppen az az elemzés hiányzik ítéletéből, amely alapján megítélhető lenne az Áfa tv. 11. § (1) bekezdésének alperesi alkalmazása, vagyis, hogy az építési telek és játszótér ingyenes átengedésének célja a felperes gazdasági tevékenységét szolgálta-e.

[37] Egyetért a Kúria azzal az alperesi érveléssel is, hogy az elsőfokú bíróság teljesen figyelmen kívül hagyta, hogy az EUB ítélet 66–68. pontjában rögzített következtetéseket az ítélet 64–65. pontjában kifejtett tényállási elemekre alapozva tette meg. Az elsőfokú bíróság nem vizsgálta kellő körültekintéssel, hogy fennáll-e az EUB ítéletben vizsgált tényállás azonossága a perbelivel, ebből következően az EUB ítélet 3. pontjában írt végkövetkeztetés a perbeli ügyletre helytálló és alkalmazható-e. Nem lehet eltekinteni attól, hogy az EUB az előzetes döntéshozatali eljárásban vizsgált uniós jogi norma értelmét a megkereső bíróság által elé tárt tényállásra vonatkoztatva adja meg, így az ott szereplő értelmezést nem lehet minden vizsgálat és összehasonlítás nélkül a perbeli tényállásra felhasználni.

[38] Az elsőfokú bíróság ítélete jogszabálysértő, egyrészről túlterjeszkedett a felperesi kereseten, ezzel megsértette a Kp. 2. § (4) bekezdését, Kp. 85. § (1) bekezdését, valamint a fentebb kifejtettek

alapján nem az ügy érdemét elemezve foglalt állást a jogvitában, ítélete a Kp. 78. § (2) bekezdésébe ütközik. A Kúria a Kp. 121. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.

[39] A megismételt eljárásban a felperes keresete alapján, az EUB hivatkozott döntésére, az abban foglalt tényállásra figyelemmel, az arra tekintettel kifejtett elvek mentén, a perbeli tényállásra vetítve kell az Áfa tv. 11. § (1) bekezdésének alperesi alkalmazásáról állást foglalni.

(Kúria Kfv.I.35.030/2025/6.)

275 A Kp. 110. § (3) bekezdésének rendelkezése értelmében a hatályon kívül helyezést megalapozó súlyos, az ügy érdemére is kiható jogszabálysértés, ha a megismételt eljárás során az elsőfokú bíróság nem követi a másodfokú bíróság iránymutatását, attól eltér vagy annak nem tesz eleget [A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (Kp.) 78. § (2) bek., 84. § (2) bek., 85. § (2) bek., 110. § (3) bek., 121. § (1) bek. a) pont; a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXX. törvény (Pp.) 346. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló a Kúria által kiegészített tényállás

[1] A felperes a civil szervezetek névjegyzékében nyilvántartásba vett, adószámmal rendelkező közhasznú alapítvány.

[2] A felperes által alapított és fenntartott Intézmény 2000. július 17. napján készült, legutóbb 2021. március 10. napján módosított alapító okirata szerint 3. pont: feladatait székhelyén kívül 17 telephelyen látja el; 4. pont: típusa alapfokú művészeti iskola; 7. pont: alapfeladata alapfokú művészetoktatás; 9. pont: az iskola, magán köznevelési intézmény szakmai jogállása önálló, vállalkozási tevékenységet nem folytathat, az Intézményvezetőt a fenntartó bízza meg és gyakorolja felette a munkáltatói jogokat; a 10. pont tartalmazza az Intézmény adószámát.

[3] Az Intézmény az Oktatási Hivatal által vezetett köznevelési intézmények nyilvántartásába történő bejegyzéssel hivatalosan létrejött.

[4] A Kormányhivatal az Intézmény módosításokkal, kiegészítésekkel egységes szerkezetbe foglalt, működési engedélyét 14/2021. számon adta ki, mely értelmében az Intézmény típusa: alapfokú művészeti iskola, gazdálkodásának módja: részben önállóan gazdálkodó. A működési engedély tartalmazza továbbá az Intézmény OM azonosítóját, adószámát, pénzforgalmi számlaszámát, a telephelyekre vonatkozó adatokat, a maximálisan engedélyezett tanulólétszámot.

[5] Az elsőfokú hatóság 2023. február 23-án hivatalból eljárást indított a felperessel, mint az Intézmény és telephelyei fenntartójával szemben 2021. január 1. és december 31. közötti időszakra, a nem állami szerv által fenntartott intézmény köznevelési feladatainak ellátásához igénybe vett állami támogatás elszámolásának és felhasználásának szabályszerűsége iránt.

[6] Az ellenőrzés érintette Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről szóló 2020. évi XC. törvény (a továbbiakban: 2021. évi Kvtv.) 8. melléklet alábbi pontjait:

[7] 1.1.6.,1.4.2.,1.2.2.,1.2.3.,1.4.b.

[8] A vizsgálat eredményeként az elsőfokú hatóság a kifizetett támogatás egészére jogosulatlan igénybevételt állapított meg, határozatával a felperest 90 322 001 Ft finanszírozási különbözet, a határozat kibocsátásának napjáig felszámított 42 661 941 Ft igénybevételi kamat és a határozat meghozatalát követő naptól a visszafizetés napjáig a jegybanki alapkamat kétszerese 365-öd részével megegyező mértékű kamat megfizetésére kötelezte.

[9] A felperes fellebbezése folytán eljárt alperes határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.

[10] Indokolásában megállapította, a Kvtv. 8. melléklet II.2.13.2. pontjára, a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nktv.) 21. § (1) bekezdésére, 22. § (1) bekezdésére, 23. § (1) bekezdésére hivatkozással, hogy a visszafizetési kötelezettség alapja:
– a felperes az állami támogatások összegét – a folyósítást követő 15 napon belül – nem adta át az általa fenntartott nevelési és oktatási Intézménynek,
– a munkaügyi dokumentumok alapján az Intézmény nem rendelkezett önálló alkalmazotti létszámmal,
– az Intézmény gazdasági tevékenységekben nem jelent meg önálló jogalanyként, nem rendelkezett önálló költségvetéssel, a feladatellátáshoz szükséges pénzeszközökkel, a munkáltatói, a gazdálkodási feladatokat teljes egészében a felperes látta el.

[11] Ismertette az elsőfokú hatóság szerint jogosulatlan igénybevételt eredményező, de nem szankcionált problémákat is.

[12] Rögzítette, a köznevelési Intézmény olyan jogi személy, amelynek a fenntartójától elkülönült, önálló költségvetéssel kell rendelkeznie, ez azonban a felperes által folytatott gyakorlat miatt nem érvényesült, sérült az Intézmény gazdálkodásának önállósága. A felperes olyan bevételt vont el és tartott vissza, amelyekkel jogszabály szerint az Intézménynek saját hatáskörben kellett volna rendelkeznie. A fenntartó feladata legfeljebb a köznevelési intézmény gazdálkodásának ellenőrzése lehet (Nktv. 83–85. §), ez azonban nem értelmezhető úgy, hogy helyette végez gazdálkodási feladatokat. Sérültek az Nktv. 21. § (1) bekezdésében, 22. § (1) bekezdésében, 88. § (1) bekezdésében, a Kvtv. 8. melléklet II.1.2. pontjában foglaltak. A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról rendelkező 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Nktv. Vhr.) 37/M. § (2) bekezdés *d)* pontjára hivatkozással megállapította, hogy az elsőfokú hatóság jogszerűen kötelezte a felperest a központi költségvetésből jogtalanul igénybe vett támogatás visszafizetésére és igénybevételi kamat megfizetésére.

A felperes keresetlevele, az alperes védirata

[13] A felperes keresetében az alperes határozatának elsődlegesen a megváltoztatását, a fizetési kötelezettsége törlését, másodlagosan – az elsőfokú határozatra is kiterjedő – megsemmisítését, az elsőfokú hatóság új eljárásra kötelezését kérte.

[14] Keresetlevele 1. pontjában az Nktv. Vhr. 37/M. § (2) bekezdésében, 37/O. § (1)–(2) bekezdéseiben foglaltak alapján hatáskör túllépésre hivatkozott, a Kúria hasonló ügyben hozott Kfv.35.365/2022/7.

számú döntésére ([42]–[46] bekezdések), az Nktv. 21. § (1), (5) és (5/A) bekezdéseire. Az Nktv. Vhr. 37/O. § (2) bekezdésének megsértése okán kitért az elsőfokú határozat III/A., III/B., III/C., III/D., III/E. pontjaira.

Hangsúlyozta, az általa fenntartott iskola köznevelési intézmény, amely a nyilvántartásba vétellel létrejött, a létesítés jogszabályi feltételeinek (adószám, önálló költségvetés) megfelelt. Az oktatási hatóság által megállapított és a közhiteles nyilvántartásban szereplő adatokat az elsőfokú hatóságnak az Nktv. Vhr. 37/O. § (1) bekezdése szerinti ellenőrzés során tényként kell kezelnie.

[15] A 2. pontban a támogatásra vonatkozó jogszabályokkal kapcsolatosan fejtette ki álláspontját.

[16] A 3. pontban a munkaügyi dokumentumokkal, a munkaszerződésekkel összefüggésben [Nktv. 22. § (1) bekezdés] előadta, hogy azok vizsgálata az Nktv. Vhr. 37/O. §-a alapján nem lehetséges, az alperes jogsértő módon, hatáskörét túllépve járt el, amikor azt az ellenőrzés tárgyává tette és erre alapította határozatát. Utalt a Kúria Kfv.35.565/2022/7. számú döntésére ([53] bekezdés).

[17] A 4. pontban a jogkövetkezmények jogszabálysértő alkalmazására hivatkozott, mivel csak kormányhivatali vagy törvényességi eljárás kezdeményezésére lett volna lehetőség. Vitatta az igénybevételi kamatfizetési kötelezettséget is.

[18] Az 5. pontban rögzítette, hogy az elsőfokú határozat III/A–III/E. pontjaiban foglalt megállapítások nem képezik alapját sem az első- és másodfokú döntésnek, sem a szankció alapjának.

[19] A 6. pontban kifejtette, hogy a támogatás egészét a megkívánt állami célra fordította.

[20] Alperes védiratában a határozatában foglalt indokok fenntartása mellett a kereset elutasítását kérte.

A megelőző bírósági eljárásban meghozott elsőfokú bírósági döntés

[25] Az elsőfokú bíróság 9.K.701.072/2023/13. számú ítéletével a keresetet elutasította.

[26] Indokolása szerint a költségvetési támogatás igénybevétele kizárólag abban az esetben jogszerű, amennyiben a mindenkori költségvetési törvényen kívül valamennyi ágazati jogszabály előírása teljesül. A finanszírozáshoz önmagában a feladat ellátása nem teremt jogosultságot. A hatóság ellenőrzési hatáskörét kiterjesztően kell értelmezni, mivel lehetősége van vizsgálni minden olyan dokumentumot, amely a támogatás szabályszerű felhasználásának alátámasztását szolgálja, ez kiterjed a szakmai, pénzügyi vagy munkaügyi dokumentációra is. Az Intézmény működése ellentétes az Nktv. 21. § (1) bekezdésében, 22. § (1) bekezdésében, 69. §-ában, 83. § (2) bekezdésében foglaltakkal. A felperes az Intézmény elkülönítettségére vonatkozó előírásokat megszegte.

A megelőző eljárásban meghozott kúriai döntés

[27] A felperes felülvizsgálati kérelme folytán eljárt Kúria Kfv.35.026/2024/8. számú végzésével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította. Megállapította, hogy az elsőfokú döntés a kereset tisztázása, a tényállás megállapítása, a bizonyítási eljárás és a bizonyítékok értékelésének, az irányadó jogszabályok mikénti alkalmazásának ismertetése hiányában érdemi felülbírálatra nem alkalmas.

[28] A megismételt eljárásra előírta a kereset tisztázását és rögzítését, minden egyes támadott határozatrészhez a reá vonatkozó keresetrész hozzá kapcsolását, a keresettel nem támadott határozatrészek megállapítását, a vitatott tényekre indokolt esetben bizonyítási eljárás lefolytatását, a tényállás megállapítását, a döntés minden egyes keresetrészre kiterjedő indokolását a reá irányadó jogszabályhely hozzáillesztésével, értelmezésével, alkalmazásával. Figyelemmel kell lenni a peres felek által hivatkozott, a BHGY-ben megjelent eseti döntésekre, azok alkalmazhatóságára, a Kúria joggyakorlatára.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[29] A megismételt eljárásban meghozott jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.

[30] Indokolása részéről megállapított tényállást nem tartalmaz, a hatóság első- és másodfokú döntéseit keltezés, ügyszám és alkalmazott jogszabályok nélkül ismertette – csak az Ákr. jogszerűség elvéről rendelkező 2. §-át, és az Igazgatóság felülvizsgálati eljárását szabályozó az Nktv. Vhr. 37/O. §-át jelölte meg. A kereset I.-6. pontjaival kapcsolatos álláspontját külön-külön bekezdésbe foglalta.

[38] Az elsőfokú bíróság ítélete IV. pontjában utalt a Kúria Kfv.35.365/2022/7., Kfv.35.331/2019/8., Kfv.35.413/2021/6., Kfv.35.792/2015/4., Kfv.37.546/2014/5. számú eseti döntéseire. Álláspontja szerint az Nktv. Vhr. 37/M. § (2) bekezdés *d)* pontjában meghatározott jogosulatlan támogatás fogalmát kiterjesztően kell értelmezni, a költségvetési támogatás felhasználása csak akkor tekinthető jogszerűnek, ha az a támogatás célja szerinti ágazati jogszabályban meghatározott előírás szerint történik.

[39] A V. pontban kifejtett összegző álláspontja szerint az alperes hatáskörében eljárva, más szerv hatáskörét el nem vonva, jogszerű döntést hozott, a határozat nem sérti az Nktv. 21. § (1) bekezdésében, 22. § (1) bekezdésében, 23. § (1) bekezdésében, 68. §-ában, 69. §-ában, 83. § (2) bekezdésében, 88. § (1) bekezdésében, az Nktv. Vhr. 37/M. § (2) bekezdés *b)* pontjában, a Kvtv. 8. mellékletében foglaltakat.

Felülvizsgálati kérelem, ellenérelem

[40] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletnek elsődlegesen a megváltoztatását, az alperes határozatának - az elsőfokú határozatra is kiterjedő - megsemmisítését, az elsőfokú hatóság új eljárásra kötelezését; másodlagosan a hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására, új határozat hozatalára utasítását kérte.

[41] Jogszabálysértésként hivatkozott az Alaptörvény N. cikk (3) bekezdésére, XI. cikk (1) bekezdésére, XXIV. cikk (1) bekezdésére, a 2021. évi Kvtv. 8. melléklet keresetlevele 2. pontjában is támadott pontjaira, az Áht. 53/A. § (1) bekezdésére, az Nktv. 21. § (1) bekezdésére, a 22. § (1) bekezdésére, a 23. § (1) bekezdésére, a 68. §-ra, a 69. §-ra, a 83. § (2) bekezdésére, a 88. §-ra, az Nktv. Vhr. 37/B. § (2) bekezdésére, a 37/G. §-ra, a 37/M. § (1)–(2) bekezdéseire, a 37/O. § (1)–(2) bekezdéseire, az Ákr. 2. § (1)–(2) bekezdéseire, a 6. § (1) bekezdésére, a

62. § (1) bekezdésére, a 63. §-ra, a 81. § (1) bekezdésére, a 123. § (1) bekezdés *a)* pontjára, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (4)–(5) bekezdéseire, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 2. § (1) bekezdésére, a 85. § (3) bekezdésére, a 92. § (1) bekezdés *a)* pontjára, a 110. § (3) bekezdésére.

[42] A felperes szerint az elsőfokú bíróság a keresetlevelének pontjait követve szerkesztette meg ítéletét, azonban a Kúria által a megismételt eljárásra vonatkozóan előírt további feltételt nem teljesítette. A felülvizsgálati kérelemmel támadott bírósági ítéletnek – az elsőfokú bíróság részéről - tényállásnak nevesített része ugyanis teljes egészében, szó szerint megegyezik a hatályon kívül helyezett korábbi ítélet tényállásával. Az elsőfokú bíróság azzal, hogy nem tett eleget a Kúria végzésében a tényállásra vonatkozóan előírtaknak, megsértette a Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó 110. § (3) bekezdését.

[47] Az alperes hatáskör túllépésével összefüggésben utalt az Nktv. Vhr. 37/M. § (2) bekezdés *d)* pontjára, 37/O. § (2) bekezdésére, mely jogszabályi rendelkezések egyértelműen fogalmazzák meg, hogy mely jogszabályhelyek vizsgálata után állapítható meg a támogatás jogosulatlan igénybevétele. Téves az elsőfokú bíróságnak az az értelmezése, mely szerint minden olyan jogszabály és annak egésze alkalmazandó és vizsgálandó, amely támogatási feltételt tartalmaz. Utalt a Kúria Kfv.35.365/2022/7., Kfv.35.464/2020/9., Kfv.35.659/2021/9. számú eseti döntéseire.

[48] Kifejtette továbbá, hogy az Nktv. 21. § (1) és (5) bekezdéseiből, a 21. § (5a) bekezdéséből, a 22. § (1) bekezdéséből az következik, hogy az elkülönült, önálló költségvetéssel rendelkezés és működés a nyilvántartásba vétellel létrejött és fennálló adottság. A nyilvántartásba vétel feltételei teljesítésének vizsgálata kormányhivatali (oktatási hatósági) hatáskör. Így amennyiben ezzel kapcsolatos sérelem állna fenn, annak vizsgálata a kormányhivatal feladata. Utalt a Kúria Kfv.35.365/2022/7. számú határozat [53] bekezdésére.

[49] Az Nktv. Vhr. 37/O. § (2) bekezdése meghatározza, hogy a felülvizsgálat mire terjed ki: a nyilvántartásokra, tanügyi igazgatási dokumentumokra és ezek alapján a megalapozottságra. Ezzel szemben az eljáró hatóságok nagyrészt munkajogi iratokra, munkaszerződésekre alapozták eljárásukat, hatáskörükben eljárva túllépték a vizsgálódások jogszabály által kijelölt kereteit. Az elsőfokú bíróság által hivatkozott Kúria Kfv.35.413/2021/6. számú határozata az elsőfokú bírósági megállapítással szemben nem tartalmazza a munkaügyi dokumentáció kitételt, kizárólag pénzügyi dokumentációra utal. Az elsőfokú bíróság által hivatkozott valamennyi kúriai határozat alkalmatlan az alperes és az elsőfokú bíróság álláspontjának alátámasztására.

[50] Az elsőfokú bíróság megállapításával szemben a pedagógusok szerepeltek a KIR személyi nyilvántartásban, az Intézmény alkalmazottaiként. A pedagógusok csak és kizárólag az Intézmény részére végeztek munkát a kapott támogatásokból. A támogatási cél, az eredmény, a gyermekek oktatása, nevelése megvalósult.

[51] Sérelmezte, az alperes határozata nem tartalmazza, hogy a visszafizetésre vonatkozó kötelezés mely jogszabályhelyen alapul. Utalt az Ákr. 81. § (1) bekezdésére, továbbá arra, hogy az alperes már csak a bírósági eljárásban, a védiratában hivatkozott az Áht. 53/A. § (1) bekezdésére, mely azonban a határozattal szemben előírt feltételeket nem pótolja. Változatlanul fenntartotta a keresetlevelében kifejtett álláspontját az Nktv. Vhr. 37/A. § (2) bekezdésében, 37/O. § (2) bekezdés utolsó mondatában, 37/L. § (2) bekezdésében, 37/C. § (7) bekezdés *c)* pont *ca)* alpontjában foglaltakkal összefüggésben.

[52] Hangsúlyozta, hogy az igénybevételi kamat egy önálló szankció, az elsőfokú ítélet jogi indokolásában a keresetlevélben is írt hivatkozásra ismételten nem tér ki, megszegve a Pp. 346. § (4)–(5) bekezdéseiben foglaltakat.

[55] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását, a felülvizsgálati kérelem elutasítását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

[56] A felülvizsgálati kérelem alapos.

[58] Az elsőfokú bíróság megismételt eljárásban hozta meg a felülvizsgálati kérelemmel támadott jogerős ítéletét, ezért a Kúria vizsgálta, hogy az a Kfv.35.026/2024/8. számú végzése iránymutatásának megfelel-e.

[59] Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdés értelmében az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek. A Kp. 110. § (3) bekezdése alapján, ha a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja, a hatályon kívül helyező végzésében az új eljárás lefolytatására vonatkozó iránymutatást ad, amely az elsőfokú bíróságot köti, ezért az új eljárásban hozott ítélet felülvizsgálata során elsődlegesen azt kell megvizsgálni, hogy az elsőfokú bíróság eleget tett-e a Kúria iránymutatásának (Kfv.38.343/2019/11., Kfv.35.057/2022/5.). A Kp. 110. § (3) bekezdésének rendelkezése értelmében a hatályon kívül helyezést megalapozó súlyos, az ügy érdemére is kiható szabályszegés az, ha a megismételt eljárás során az elsőfokú bíróság nem követi a másodfokú bíróság iránymutatását, attól elér vagy annak nem tesz eleget.

[60] A bíróságok szervezéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 6. §-a szerint a bíróság határozata mindenkire kötelező, a 13. § (1) bekezdése rögzíti a bíróság indokolási kötelezettségét, melynek lényege, hogy a felek és harmadik személyek számára megismerhetővé váljék mi a határozat rendelkező részében foglalt döntés indoka. A rendelkező rész és az indokolás ismeretében gyakorolhatja a fél az Alaptörvényben biztosított jogorvoslati jogát, rendes és rendkívüli perorvoslattal élhet, fellebbezést, felülvizsgálati kérelmet terjeszthet elő.

[61] A megelőző eljárásban a Kúria Kfv.35.026/2024/8. számú végzése [44]–[53] bekezdéseiben rögzítette az ítélet hiányosságait, az [51] bekezdésben megállapítva, hogy az elsőfokú ítélet tényállást nem tartalmaz, ezért az [55] bekezdésben az új eljárásra előírta a meghozandó ítéletben tényállás megállapítását.

[62] Helytállóan hivatkozott a felperes arra, hogy a jogerős ítéletnek – az elsőfokú bíróság részéről - tényállásnak nevesített része ([1]–[8] bekezdések) szó szerint megegyezik a megelőző eljárásban meghozott, majd hatályon kívül helyezett ítélet – szintén csak az elsőfokú bíróság által megnevezett - tényállási részével, amelyre vonatkozóan elsőfokú bírósági mulasztást állapított meg a Kúria a Kfv.35.026/2024/8. számú végzése [51] bekezdésében. A jogerős ítéletből változatlanul hiányzik - a perben lefolytatott bizonyítási eljárás és a rendelkezésre álló összes irat, bizonyíték alapján - az elsőfokú bíróság részéről megállapított, a valósággal egyező tényeknek, körülményeknek az együttese.

[63] Közigazgatási perben a bíróság a hatóság határozatának jogszerűségéről dönt. Az ítélet tényállása nem kezdődhet a közigazgatási eljárás, az ellenőrzés elrendelésének ismertetésével, mert többnyire a hatóság eljárását megelőzően történtek, végzett magatartások alkotják azoknak a tényeknek az összességét, amelyre vonatkozó jogalkalmazás jogkövetkezményt eredményez, azok értékelése képezi a döntés alapját. A tényállás megállapítása során a bíróságnak azokat a bizonyított, vagy a felek által nem vitatott tényeket kell rögzíteni, amelyekre ítélete jogi indokolása vonatkozik.

[64] Az elsőfokú bíróság a peres eljárást megelőző közigazgatási eljárásban meghozott, keresettel támadott első- és másodfokú határozatok adatait (keltezés, ügyszám) nem ismertette, így a határozatok nem beazonosíthatóak.

[65] A jogerős ítéletből nem állapítható meg, hogy az alperes döntését milyen tényállásra alapítva hozta meg, és külön-külön a hatósági megállapításoknak van-e és konkrétan mi a jogkövetkezménye.

[66] Mindezek hiányában az ítélet tényállása nem vethető össze a hatóság tényállásával, nem ismert, hogy van-e olyan tényállási elem, amit az elsőfokú bíróság a hatósági megállapítással szemben nem fogadott el, ha igen, ennek mi a jogkövetkezménye. Az elsőfokú bíróság nem vizsgálta az Intézmény gazdálkodására vonatkozó körülményeket, az alapító okiratot, működési engedélyt. A Kúria ezen okiratok adatait az ítélet tényállási részében, azt kiegészítve rögzítette.

[67] Az elsőfokú ítélet nem tartalmazza továbbá a hatóság részéről a határozatokban alkalmazott jogszabályokat, így nem ismert a keresettel támadott döntések jogszabályi alapja sem.

[68] A tényállás megállapításának és a közigazgatási eljárás, határozatok ismertetésének minősítése mellett a Kúria bizonyítékok feltüntetését, azok ütköztetését is vizsgálta.

[69] A jogerős ítélet [4] bekezdése szerint a költségvetési támogatás szabálytalan felhasználása abból adódott, hogy az állami támogatást a felperes nem adta át az Intézménynek (elsőfokú határozat 10. oldal első bekezdés). Ezzel ellentétben alperes a 9.K.700.824/2024/5. sorszámú jegyzőkönyv 1. oldal utolsó bekezdése szerint tárgyaláson elismerte, hogy felperes az Intézménynek a költségvetési támogatást átadta, amit az elsőfokú bíróság a jogi indokolás [51] bekezdésében rögzített.

[71] A jogerős ítélet [64] bekezdésben az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Nktv. 21. § (1) bekezdésében, 22. § (1) bekezdés *b)* és *c)* pontjaiban foglalt elkülönült működés, és számviteli szempontból elkülönült gazdálkodás hiányában a felperes megszegte az Nktv és Nktv. Vhr előírásait, az igénybe vett támogatás jogosulatlan igénybevételnek minősül. Hangsúlyozza a Kúria, hogy sem az elsőfokú hatóság, sem az alperes határozata indokolást a számvitelről szóló 2000. évi C. törvényre (a továbbiakban: Sztv.) alapítottan nem tartalmaz. Az alperes a megismételt eljárásban 2024. október 17-én tartott 4. számú tárgyalási jegyzőkönyvben hivatkozott először az Sztv. 161/A. § (2) bekezdésére.

[72] A bíróság a Kp. 85. § (2) bekezdése alapján a közigazgatási tevékenység jogszerűségét a megvalósításának időpontjában fennálló tények alapján vizsgálja. Az elsőfokú bíróság feladata annak megítélése, hogy az alperes határozatának jogi indokolása jogszerű-e. Döntését csak a per során hivatkozott jogszabályi rendelkezésre, a közigazgatási határozatokban nem szereplő indokolásra, így például a számviteli szabályoknak való megfelelés hiányára nem alapíthatja, ahogy erre a felperes szintén helytállóan hivatkozott.

[74] A jogerős ítélet a IV. pontban hivatkozott több kúriai döntésre (Kfv.35.365/2022/7., KFV.35.331/2019/8., Kfv.35.413/2021/6., Kfv.35.792/2015/4., Kfv.37.546/2014.), melyekkel összefüggésben azt emelte ki, hogy a támogatásra vonatkozó jogszabályban foglalt feltételek teljesítését kiterjesztően kell értelmezni, a költségvetési támogatás igénybevétele kizárólag abban az estben jogszerű, amennyiben a mindenkori költségvetési törvényen kívül valamennyi jogszabály előírásai teljesülnek, a feladat ellátása nem teremt jogosultságot a finanszírozáshoz.

[75] Nem vizsgálta azonban a Kúria Kfv.35.365/2022/7. számú ítélete [38]–[39] bekezdéseiben hivatkozott (Kfv.35.659/2021/9., Kfv.35.057/2021/5., Kfv.35.820/2012/4., Kfv.35.253/2015/5., Kfv.35.466/2018/4., Kfv.35.209/2017/4., Kfv.35.528/2018/5., Kfv.35.158/2017/3.) eseti döntéseket. A Kfv.35.365/2022/7. számú kúriai ítélet [42]–[46] bekezdéseit a felperes is megjelölte keresetlevelében, amelyekben foglaltak szerint az Nktv. Vhr. 37/A–37/S. §-ai tartalmazzák a nem állami köznevelési tevékenységhez kapcsolódó támogatás igénybevételének és ellenőrzésének szabályait, az Nktv. Vhr. 37/O. § határozza meg az alperes ellenőrzési jogosultságának a határait. Az első- és másodfokú hatóságnak az oktatási hatóság által megállapított és közhiteles nyilvántartásban szereplő adatokat tényként kell kezelnie, a nyilvántartásba vétel, a közoktatási intézmény létrejöttéhez szükséges feltételek vizsgálata nem az alperes hatásköre. A jogerős ítélet indokolásában nem adott magyarázatot arra, hogy a Kúria hasonló tényállású ügyeiben hozott döntéseit miért nem minősítette a perre irányadónak.

[76] A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság nem teljeskörűen tett eleget a megismételt eljárásra vonatkozó iránymutatásnak, a bíróság által megállapított tényállás hiánya, a közigazgatási eljárás és határozatok hiányos ismertetése a Kp. 85. § (2) bekezdésének megsértése, a hiányos jogi indokolás a Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 346. §-ának sérelme, a hivatkozott kúriai joggyakorlat áttekintésének és alkalmazásának

hiánya lényeges eljárási jogszabálysértések, amely a felülvizsgálati eljárásban nem orvosolhatóak, és miattuk az ítélet érdemben nem felülvizsgálható.

[77] Mindezek folytán a Kúria az elsőfokú bíróság ítéletét a Kp. 121. § (1) bekezdés *a)* pontjának megfelelően hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

[78] Az elsőfokú bíróságnak – a Kúria által rögzített, illetve a megismételt eljárásban a bizonyítási eljárása alapján részéről megállapított, valósággal egyező tényekkel együttesen – az ítéletében tényállást kell megállapítania, beazonosíthatóan fel kell tüntetni az első- és másodfokú közigazgatási határozatot, abban az ügy megítélése szempontjából releváns tényállást, jogszabályi hivatkozással, az alkalmazott jogkövetkezmények ismertetésével.

A jogi indokolásban megismerhetőnek kell lennie, hogy a megállapított tényeket az elsőfokú bíróság milyen bizonyítékok alapján, milyen bizonyítékértékelés eredményeként állapította meg, rögzíteni szükséges, hogy a határozati tényállás megfelel-e a perben feltárt tényállásnak. Amennyiben a tényállások között eltérést értékel, tisztázni kell, hogy azok befolyásolják-e a határozat jogszerűségét, és miként. A tényállásra az irányadó jogszabályokat értelmezve és részletes jogi indokolással alkalmazva kell az elsőfokú bíróságnak rendelkezését megindokolnia.

(Kúria Kfv.VI.35.055/2025/8.)

276 Eljárást megszüntető végzés, mint közigazgatási cselekmény jogszerűségének vizsgálata iránti közigazgatási perben a kereseti kérelem keretei között az eljárás megszüntetésének jogszerűsége vizsgálandó, azonban az alperes által meg nem hozott, a közigazgatási eljárás ügyfelének kérelmét érdemben elbíráló közigazgatási döntés a bíróság reformatórius jogkörében eljárva nem pótolható [2017. évi I. törvény (Kp.) 121. § (1) bek. a) pont, 120. § (5) bek., 90. § (1) bek.; 2016. évi CL. törvény (Ákr.) 47. § (1) bek. b) pont].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes a 2021. november 12. napján benyújtott kérelmében az alperesi önkormányzat Tulajdonosi Bizottságától, mint elsőfokú hatóságtól (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) kérte, hogy a közterületi rendeltetésű földrészleten, 9 m² tervezett igénybevételű területen járuljon hozzá – információs célú berendezés (a továbbiakban: berendezés, illetve reklámcélú berendezés) elhelyezése céljából – közterület rendeltetéstől eltérő használatához, igénybevételéhez a 2022. március 1. – 2031. szeptember 1. napja közötti időtartamra.

[2] Az elsőfokú hatóság határozatában a közterület tervezett használatához nem járult hozzá. Határozatát a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló közterületek használatáról szóló 3/2013. (III. 8.) Főv. Kgy. rendelet (a továbbiakban: Fkr.) 1. § (2) bekezdés *a)* pontjában, 5. § (2) bekezdés 2. pontjában, 9. §-ában – kiemelten a 9. § (1) bekezdésében –, Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 23. § (4) bekezdés 15. és 19. pontjában, (5) bekezdés 2. pontjában, továbbá Budapest Főváros Önkormányzata Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2020. (II. 5.) Főv. Kgy. rendelet (a továbbiakban: SZMSZ) 2. §-ának 10. és 14. pontjában foglalt rendelkezésekre alapította.

[3] A felperes fellebbezésére eljárt alperes az elsőfokú hatóság határozatát az egyes rendelkezések törlése mellett a másodfokú határozatban foglalt, pontosított és kiegészített indokolással hagyta helyben. Az alperes a másodfokú határozat meghozatala során a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvényben (a továbbiakban: Kkt.), az Fkr. 9. §-ának (1) bekezdésében, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) – tartalmánál fogva – 81. §-ában, valamint 2. §-ában, a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény (a továbbiakban: Tvt.) 4. §-ában, a 1319/2017. (IX. 29.) Főv. Kgy. határozattal elfogadott Budapest település arculati kézikönyvében (a továbbiakban: TAK), valamint a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 314/2012. Korm. rendelet) 21/A. §-ában foglaltakra alapította.

[4] A felperes keresete alapján eljárva az elsőfokú bíróság a 2023. május 12. napján meghozott ítéletében (a továbbiakban: előzményi ítélet) az alperes határozatát – az elsőfokú határozatra is kiterjedően – megsemmisítette, és az elsőfokú közigazgatási szervet új eljárás lefolytatására kötelezte. Iránymutatásként – egyebek mellett – előírta, hogy az elsőfokú közigazgatási szerv köteles a felperes kérelméről – az alkalmazandó jog vizsgálata körében, az Fkr. alkalmazását érintően a kérelem előterjesztése időpontjában, azaz 2021. november 12. napján hatályos Fkr. rendelkezéseit alapul véve – ismételten hatósági döntést hozni; a mérlegelést kizárólag az alperes határozatában is nevesített városképi, városarculati és városrendezési szempontok alapulvételével végezheti el, további mérlegelési szempontra nem terjesztheti ki, és azt semmilyen formában nem bővítheti; ezen mérlegelési szempontrendszeren belül az elsőfokú közigazgatási szerv valamely mérlegelési szempont(ok) további vizsgálatától – kiemelten a Kúria Kfv.VI.37.286/2022/7. számú ítéletében kifejtettekre tekintettel – a felperesi kérelemnek helyt adó hatósági döntés meghozatala esetén eltekinthet, annak értékelését a megismételt eljárás lefolytatása részeként hozandó, a kérelemnek helyt adó határozatában mellőzheti. Rögzítette, hogy a felperes kérelmével összefüggésben a tárgyi ügyben a közútkezelő hozzájárulását megadottnak kell tekinteni.

[5] Előírta továbbá, hogy az elsőfokú közigazgatási szerv egyrészről köteles a bíróság ítéletében kifejtettek szerint eljárni, mind a tételesen és zártkörűen megjelölt mérlegelési szempontok, mind a hozzájuk tartozó mérlegelési feltételek vizsgálata során. Az elsőfokú közigazgatási szerv köteles az eddig feltárt mérlegelési szempontokat okszerűen mérlegelni, a tényállás és az egyes mérlegelési szemponthoz tartozó mérlegelési feltétel pontosítása érdekében a felperes részére a nyilatkozattétel lehetőségét (Ákr. 63. §), egyúttal a bizonyítási

indítvány(ok) és bizonyíték(ok) előterjesztésének jogát biztosítani, és a hatósági döntés tervezett meghozatala előtt a felperessel a bizonyítékokat ismertetni, ennek megismerése lehetőségére felhívni (Ákr. 76. §). Az iránymutatás kiterjedt arra is, hogy a mérlegelést és annak szempontrendszerét a határozat részévé kell tenni, a kérelem tárgyában a mérlegelési szempontokkal és mérlegelési feltételekkel összefüggésben normatív határozatban és normatív határozattal elfogadott közjogi szervezetszabályozó eszközökben foglaltak (TAK) nem vehetőek figyelembe, az SZMSZ-re alapítottan anyagi jogi hatósági megállapítás nem tehető, jogi, illetve logikai következtetés nem hozható, a mérlegelési jogkör tartalma a jogszabályok által meghatározott közigazgatási jogi viszonyokon nem terjedhet túl, az Fkr. 9. § (1) bekezdése szerinti mérlegelési szempont kizárólag közjogi megközelítésben értékelhető. Előírta, hogy amennyiben a megismételt eljárásban az elsőfokú közigazgatási szerv nem tár fel olyan - a mérlegelési szemponthoz tartozó - új, eddig nem értékelt mérlegelési feltételt, ami akadályozhatná a kérelem teljesítését, a felperes részére a közterület-használathoz hozzá kell járulni.

Az új eljárásban hozott első- és másodfokú közigazgatási határozat

[6] Az elsőfokú hatóság – az előzményi ítélet alapján – a 2023. június 27. napján meghozott végzésében rendelkezett az eljárás megindításáról, továbbá a 2023. szeptember 18. napján kelt végzésével felszólította a felperest a végzésben felsorolt iratoknak – a végzés közlésétől számított 20 napon belüli – bemutatására, az Ákr. 65. §-ában foglaltakra figyelemmel a tényállás tisztázása céljából. A felperes a hiánypótlási felhívást 2023. szeptember 19. napján átvette, nyilatkozatát 2023. október 7. napján nyújtotta be, amelyhez bizonyítékot csatolt.

[7] Az elsőfokú hatóság az elsőfokú végzésével a felperes közterület használata tárgyában folytatott önkormányzati hatósági eljárást megszüntette az Ákr. 47. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján, mivel a felperes érdekkörébe eső hiányosságok miatt a tényállás teljeskörűen nem tisztázható, a teljes körű tisztázáshoz más eljárásjogi eszköz nem áll a hatóság rendelkezésére, ezért a döntéshozatalhoz nem elegendőek a rendelkezésre álló adatok. A végzés indokolásában rögzítette, hogy a felperes a felhívásban megadott határidőn belül válaszolt, a hiányzó dokumentumokat részben pótolta, azonban a berendezések áramellátásának kiépítéséhez szükséges megállapodások vagy előzetes hozzájárulások, illetve egyeztetések eredménye csatolására vonatkozó felhívásnak nem tett eleget, mivel az e körben csatolt dokumentum érvényességi ideje (2022. január 10. napjától számított 3 hónap) lejárt. Rámutatott, hogy a felperes a berendezések áramellátásának kiépítéséhez szükséges terveket nem csatolta, az elsőfokú hatóság erre irányuló kérését kifejezetten megtagadta, és ennek hiányában az elsőfokú hatóság az Fkr. 9. § (1) bekezdése szerinti szempontokat, így különösen a városképi, közlekedési, vagyongazdálkodási szempontokat nem tudta megvizsgálni.

[8] A felperes fellebbezésére eljárt alperes a másodfokú végzésével az elsőfokú hatóság átruházott hatáskörben hozott elsőfokú végzését annak indokolási részére kiterjedően - egyrészt az elsőfokú végzés 3. oldalán a tulajdonosi hozzájárulás és a közterület-használat engedélyezés kapcsolatára vonatkozó indokolásra kiterjedően, másrészt a szükséges tervek csatolásának hiánya miatt nem vizsgálható szempontok körében - módosította, egyebekben az elsőfokú végzést helybenhagyta. Megállapította, hogy a fellebbezésben előadottakat az elsőfokú végzés figyelembe vette, az elsőfokú végzés helytálló, ezért azt az Ákr. 119. § (4) bekezdése és (5) bekezdésének első fordulata alapján – a másodfokú végzésben kifejtett indokolás mentén részben megváltoztatva – helybenhagyta. Rögzítette, hogy az elsőfokú hatóság az előzményi ítélet alapján indította el az új eljárást és kívánta a tényállást részletesebben feltárni, mivel maga a bíróság mondta ki, hogy a korábbi hatósági döntés indokolása, mérlegelési okfejtése nem volt kellőképpen részletes és alapos. Megállapította, hogy a felperes a kért dokumentumokat részben pótolta, de az elsőfokú hatóság az előzményi ítélet szerint kiemelten megjelölt városképi, városarculati és városrendezési szempontok vizsgálatát nem tudta érdemben elvégezni, amelynek körülményeiről az elsőfokú végzés indokolásában számot is adott.

[9] Az alperes megállapította, hogy a fellebbezésben hivatkozott jogi képviselői meghatalmazás nem terjedt ki az új eljárásban való képviseletre, azonban a jogok gyakorlását akadályozó vagy hátrányt okozó eljárási hiba nem valósult meg. Az új eljárásban a felperes meghatalmazással igazolt jogi képviselő útján tett nyilatkozatot az iratbemutatási felhívásra, így az elsőfokú végzést már a jogi képviselőn keresztül kellett volna közölni, de a téves kézbesítés az ügy érdemére, a fellebbezés határidőben történő benyújtására nem hatott ki.

[10] Az alperes úgy értékelte, hogy az elsőfokú hatóság az Ákr. szabályai szerint járt el, az elsőfokú végzés a közigazgatási jogviszonyon nem terjeszkedik túl, közjogi alapokon nyugszik. Ugyanakkor az indokolás pontosítását szükségesnek tartotta, hogy egyértelműen kiderüljön, hogy nem maga a tulajdonosi hozzájárulás, hanem az áramellátás körülményeinek teljes körű tisztázása elengedhetetlen a közterület-használati hozzájáruláshoz. Az elsőfokú hatóság által lefolytatott új bizonyítási eljárást jogszerűnek értékelte. Rögzítette, hogy az elsőfokú hatóság a megszüntető végzés meghozatalakor jogosan állapította meg, hogy a rendelkezésére bocsátott dokumentumok nem voltak elegendőek az érdemi döntés meghozatalához.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[11] A felperes – pontosított keresetében – kérte elsődlegesen a másodfokú végzés megváltoztatását, másodlagosan a másodfokú végzésnek az elsőfokú végzésre kiterjedő megsemmisítését egyúttal az elsőfokú közigazgatási szerv új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára kötelezését. Előadta, hogy az elsőfokú hatóság jogszabályi alap nélkül kért be további dokumentumokat, továbbá közvetlenül a részére kiadott végzések közlése nem joghatályos. Álláspontja szerint az alperes az eljárás során mindent megtett az ügyféli jogok csorbítására és azok gyakorlása adminisztratív akadályozására, megsértve az Ákr. 6. § (1) bekezdésének

rendelkezését. Az előzményi ítéletben foglaltak ellenére szélesebb területen folyt vizsgálódással sérült a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 86. § (4) bekezdésének és 97. § (4) bekezdésének rendelkezése. A megismételt eljárással, annak garanciális elemeivel összefüggésben hivatkozott kúriai határozatokra. Előadta, hogy nem felel meg a valóságnak az alperes azon hatósági megállapítása és következtetése, miszerint megalapozatlan lenne az a felperesi álláspont, hogy az áramellátáshoz szükséges engedély előfeltétele a közterület-használati engedély. Vitatta a hatósági döntés jogalapjaként megjelölt Ákr. 47. §-ában foglalt rendelkezés tárgyi ügyben való jogszerű alkalmazhatóságát. Fenntartotta, hogy az elsőfokú hatóság és az alperes a berendezések áramellátásának kiépítéséhez szükséges tervek jogszabálysértő bekérésével túlterjeszkedik az előzményi ítélet iránymutatásán. A kereseti érvek körében kitért a településképi eljárás lefolytatásához kapcsolódóan beadott, ismételten becsatolt dokumentumokra, a berendezések fényerejével és zajkibocsátásával kapcsolatos kérdésekre, valamint a közcélú tartalom megjelenítésére. Következtetése szerint a rendelkezésre álló tények alapján a kérelemnek helyt kellett volna adni. Jogszabálysértésként hivatkozott az Ákr. 47. § (1) bekezdés *b)* pontjára, valamint 119. § (4) és (5) bekezdésére. Kiemelte, hogy a bíróság reformatórius jogköre, a Kp. 90. § (1) és (2) bekezdése alkalmazásának mindkét esete fennáll.

[12] Rámutatott, hogy a felek között folyt másik ügyben az elsőfokú bíróság részletes iránymutatást adott a megismételt eljárás lefolytatására, s abban az alperes jogellenesen egy időközben hatályba lépett jogszabály alkalmazásával utasította el a kérelmet. Jelen perbeli esetben az alperes – a felperes kifejezett kérésére – már kitért az alkalmazandó jogra, majd egy újabb nem érdemi lehetőséget keresett, az eljárást megszüntette, holott korábban már az érdemi döntésre megérettnek látta a tényállást. Az előzményi ítéletben a bíróság nem a tényállás tisztázatlanságát, hanem az alperes érvelésének okszerűtlen, iratellenes, helyenként valósággal ellentétes voltát minősítette jogszerűtlennek. Álláspontja szerint az alperes a megismételt eljárásban az eljárás megszüntetésével kívánta a jogai gyakorlását ellehetetleníteni, s teljesen kiüresítette az előzményi ítélet iránymutatását. A Kúria Kfv.VI.37.286/2022/7. számú határozatára hivatkozva hangsúlyozta, hogy a közigazgatási jogon alapuló döntés meghozatalára a bíróság maga is jogosult, s jelen ügyben a közterület-használati hozzájárulás megadása közigazgatási mérlegelésen alapuló döntés. Előadta, hogy a bíróságnak minden szükséges bizonyíték a rendelkezésére áll, s nem merült fel a közterület-használati kérelem elutasítását megalapozó körülmény. Jogszabálysértésként nevesítette az Ákr. 5. § (1) és (2) bekezdését, a 6. § (1) és (3) bekezdését, a 47. § (1) bekezdés *b)* pontját, a 61–63. §-át, a 64. § (1) bekezdését, a 81. § (1) bekezdését, a 119. § (4) és (5) bekezdését, az Fkr. 4. § (1) bekezdését, 9. §-át, továbbá a Kp. 86. § (4) bekezdését és a 97. § (4) bekezdését.

[13] Az alperes védiratában kérte a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását. A másodfokú végzésben foglaltakat fenntartotta. Álláspontja szerint okkal kérte a hiánypótlási felhívásban megjelölt okiratok benyújtását, azonban a felperes a berendezések áramellátásának kiépítéséhez szükséges terveket nem csatolta, az erre irányuló kérést kifejezetten megtagadta, így az eljáró hatóság az Fkr. 9. § (1) bekezdése szerinti szempontokat nem tudta megvizsgálni, ezért az eljárást megszüntette. Rámutatott, hogy a felperes általánosságban hivatkozik az előzményi ítélet iránymutatásán való túlterjeszkedésre, konkrét példát azonban nem nevesít. Előadta, hogy nem felel meg a valóságnak a felperes azon állítása, hogy a hiánypótlást rajta kívül álló objektív okból nem tudta teljeskörűen teljesíteni. A felperes csupán állította, hogy a közműszolgáltató az iratok kiadását a közterület-használati engedély hiányára tekintettel megtagadta, azonban ezt semmilyen okirattal nem igazolta. Hangsúlyozta, hogy az Fkr. 5. §-a szerinti eljárás kérelemre induló eljárás, ahol a kérelem érdemét érintő hatósági döntés ténybeli alapját az ügyfél által tett nyilatkozatok és azok alátámasztására szolgáló bizonyítékok képezik. Az Ákr. 47. § (1) bekezdés *b)* pontjának alkalmazhatósága körében kiemelte, hogy a kérelem érdemi elbírálását akadályozó nyilatkozat hiányában helye van az eljárás megszüntetésének.

[14] A jogi képviselet kapcsán rámutatott, hogy a 2023. május 12-i meghatalmazás peres eljárásban való képviseletre vonatkozott. Amennyiben mégis kiterjedt az előzményi ítélet folytán megismételt eljárásra, hátrányt nem okozott a hatósági döntés téves kézbesítése.

[15] Hangsúlyozta, hogy a tárgyi ügyben a közigazgatási cselekmény megváltoztatásának nincs helye, mivel a döntés az Fkr. 9. §-ában biztosított mérlegelési jogkör gyakorlásán alapul.

A jogerős ítélet

[16] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével az alperes végzését megváltoztatta akként, hogy a felperes által 2021. november 12. napján előterjesztett kérelme alapján a közterület-használatot a jogerős ítéletben meghatározottak szerint engedélyezte. A jogerős ítélet a Kp. 90. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésen alapul, a kereset alapos voltára tekintettel az elsőfokú bíróság a közterület-használatot jövőbeli hatállyal engedélyezte a kérelemben megjelölt közterületi helyen és célra. Az indokolás szerint az elsőfokú hatóság a bíróság által engedélyezett közterület-használattal, a megjelölt közterület meghatározott célú igénybevételével összefüggésben a közterület-használati díjat külön hatósági határozattal állapítja meg és a felperes részére szabályszerűen és igazolható módon közli.

[17] A jogerős ítélet indokolása rögzíti, hogy az előzményi ítélet megsemmisítő rendelkezése folytán a felperes jogi képviselő részére adott meghatalmazása értelemszerűen kiterjed a megismételt eljárásra is, így a megismételt eljárásban a felperes irányában kiadott végzések nem minősülnek joghatályosan közöltnek. Az elsőfokú bíróság az elsőfokú hatóság felperes által hivatkozott három közigazgatási cselekményének nem a jogi képviselő, hanem a felperesi gazdasági társaság részére (elektronikus úton) történt kézbesítést nem minősítette az ügy érdemére kiható, lényeges eljárási jogszabálysértésnek, figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság Kúria által hatályában fenntartott 1/2011. (V.

9.) KK véleményében foglaltakra, valamint a Kúria által az 1/2019. KMJE határozat részeként kifejtettekre, ugyanis a feltárt eljárási jogszabálysértés a felperes, mint az eljárás ügyfele számára hátrányt nem okozott, jogainak gyakorlásában nem korlátozta.

[18] Az elsőfokú bíróság nem osztotta az alperesnek - a másodfokú végzésben és a perbeli védekezés során állított - a tárgyi megelőző (hatósági) eljárás jellegével, „új" eljárással kapcsolatos okfejtését. Az Ákr. 123. (1) bekezdés *f)* pontjára, a Kp. 86. § (4) bekezdésére és 97. § (4) bekezdésére hivatkozva rámutatott, hogy az előzményi ítéletben elrendelt új eljárást kell lefolytatni, amely során a bíróság határozatának rendelkező része és indokolása is köti az eljáró közigazgatási szerveket. Következtetése szerint mind az elsőfokú hatóság, mind az alperes téves jogalkalmazásban volt abban, hogy az általuk megjelölt hiány megfeleltethető-e a tárgyi eljárásra tartozó vizsgálati szempontnak, az előzményi ítéletben meghatározott mérlegelési szempontokhoz tartozó mérlegelési feltételnek és közigazgatási jogi irányultságú-e. Kúriai határozatokra hivatkozva rámutatott, hogy a közigazgatási szerv közhatalmi jogosítványa nem lehet csereszabatos tulajdonosi jogai gyakorlásával. Kiemelte, hogy az előzményi ítélet szerint az elsőfokú közigazgatási szerv az egyes mérlegelési szemponthoz tartozó mérlegelési feltételekkel összefüggésben jogosult a tényállást pontosítani és e körben a felperes részére a megismételt eljárás lefolytatása során a nyilatkozattételi lehetőséget (Ákr. 63. §) biztosítani. Rögzítette, hogy a reklámcélú berendezés áramellátása kiépítéséhez szükséges tervek becsatolásának hiányát az Fkr. 9. § (1) bekezdésében foglalt hatósági jogalkalmazáshoz kapcsolódóan az elsőfokú hatóság városképi, közlekedési és vagyongazdálkodási, míg az alperes városképi, városarculati és városrendezési szemponthoz tartozó mérlegelési feltételként minősítette. Megállapította, hogy az alperes a végzés indokolásában nem adott számot a vizsgálati szempont minősítésének indokáról, továbbá a kérelem folytán indult első eljárásban nem merült fel a hatóság részéről, hogy a hiánypótlási felhívásban megjelölt vizsgálandó szempontokat ne tudná megvizsgálni, és a műszaki követelmények teljesülésének vizsgálata nem minősül városképi, városarculati és városrendezési szempontnak, a jelen ügyben felmerült és alkalmazandó mérlegelési szempontokkal összefüggő közigazgatási jogi tárgyú rendelkezéseket maga az Fkr. állapítja meg.

[19] Az elsőfokú bíróság visszautalt a Kúria Kfv.VI.37.286/2022/7. számú határozatára, amelynek [28] bekezdése szerint az Fkr. 9. § (1) bekezdése értelmében a közterület-használati hozzájárulás megadására irányuló kérelem elbírálásának értelmezési tartománya csakis a közigazgatási jog lehet, míg a [37] bekezdés rögzíti, hogy a közterületi hozzájárulás megadása vonatkozásában az önkormányzati hatósági jogalkalmazó szerv mérlegelési jogkörének tartalma a közigazgatási jogviszonyon nem terjedhet túl. Helytállónak értékelte azt a kereseti érvet, hogy az áramellátás kiépítéséhez megkövetelt tulajdonosi hozzájárulás magánjogi funkció. Rögzítette, hogy mind az elsőfokú hatóság, mind az alperes téves jogalkalmazásban volt a tekintetben, hogy az általuk megjelölt hiány mely mérlegelési szemponthoz tartozó mérlegelési feltételnek feleltethető meg, továbbá tévedésben volt abban is, hogy e vizsgálati szempont közigazgatási jogi irányultságú-e, ugyanis a mérlegelési jogkör tartalma a közigazgatási jogviszonyon nem terjeszkedhet túl. Ennélfogva a műszaki követelmények teljesülésének vizsgálata körében az alperes végzésének részeként megtett további hatósági részmegállapítások és következtetések vizsgálatától eltekintett, mivel a műszaki követelményeket a polgári jog körébe tartozó részkérdésnek minősítette.

[20] Az eljárás megszüntetése körében helyesnek értékelte a Kúria Kf.IV.37.444/2019/7. számú határozatára történő felperesi hivatkozást, amely határozat szerint az eljárás megszüntetésére csak akkor kerülhet sor, ha a kérelmező felhívásra nem nyilatkozik és a kérelem emiatt nem bírálható el, s e feltételek együttes fennállását a hatóság köteles bizonyítani és indokolni. Az elsőfokú bíróság utalt a Kúria Kfv.V.37.725/2023/8. számú határozatában foglaltakra is, amely az Ákr. 47. § (1) bekezdés *b)* pontja alkalmazása szempontjából rögzítette, hogy hiánypótlás nem teljesítésének minősül, ha az ügyfél a hatóság által megjelölt, a jogszabály által kötelezően előírt tartalmú dokumentumokat nem, vagy nem teljeskörűen nyújtja be és emiatt kérelme nem bírálható el. Rögzítette, hogy a tárgyi ügyben kiadott hiánypótlás nem jogszabály által kötelezően előírt tartalmú dokumentumok benyújtását célozta, illetve erre az elsőfokú és a másodfokú hatósági végzés részeként sincs utalás, így az Ákr. 47. § (1) bekezdés *b)* pontján alapuló végzés jogszabálysértő.

[21] Az elsőfokú bíróság úgy értékelte, hogy a vizsgálandó mérlegelési szempontokhoz kapcsolódó valamennyi tény, adat megállapítása alapjául szolgáló bizonyíték az ügyben rendelkezésre áll, további értékelendő mérlegelési feltétel és a vizsgálathoz kapcsolódó új tény, adat nem merült fel, így az elsődleges kereseti petitum érdemi vizsgálata lehetővé vált. Az Ákr. 62. §-ára alapított kereseti kérelmet alaptalannak minősítette. Az elsődleges kereseti kérelem érdemi vizsgálata során rögzítette, hogy a Kp. 90. § (3) bekezdésében foglalt tiltó törvényi rendelkezése nem áll fenn. Úgy értékelte, hogy a közigazgatási végzés megváltoztatását az ügy természete megengedi, a tényállás megfelelően tisztázott és a sérelmezett közigazgatási cselekmény kétfokú közigazgatási eljárásban valósult meg, így a Kp. 90. § (1) bekezdése alapján az alperes végzését megváltoztatta és a közterület-használatot – jövőbeni hatállyal – engedélyezte.

Az alperes felülvizsgálati kérelme és a felperes felülvizsgálati ellenkérelme

[22] Az alperes felülvizsgálati kérelmében kérte a Kp. 121. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását, mivel álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a Kp. 85. § (5) bekezdésének a mérlegelési jogkör jogszerűségének vizsgálatára vonatkozó rendelkezését, valamint a Kp. 90. § (1) bekezdés *b)* pontját, mivel a határozat (helyesen: végzés) megváltoztatásának jogszabályi feltételei nem álltak fenn, továbbá ellentétes a Kúria Kfv.37.731/2016/4.

számon közzétett határozatában jogkérdésben elfoglalt álláspontjával, miszerint az ügy érdemére kiható eljárási jogszabálysértés esetén a keresettel támadott határozat hatályon kívül helyezésének és a hatóság új eljárásra kötelezésének van helye.

[23] Hivatkozott az Fkr. 33/N. §-ának, 33/P. §-ának és 36/L. §-ának a megsértésére is, mivel a jogerős ítélet olyan eszközre és területre vonatkozóan ad közterület-használati engedélyt, amely területen ezen típusú reklámberendezés elhelyezése jogszabály alapján nem lehetséges. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság tiltott felülmérlegelést valósított meg, továbbá indokolásából nem állapítható meg, hogy mely tények és bizonyítékok alapján állapította meg a tényállás tisztázottságát és a kérelem érdemi elbírálhatóságát. Rámutatott, hogy az Fkr. 2024. május 3. napján hatályba lépett 33/P. §-a értelmében 2025. szeptember 30. napjáig digitális reklámberendezés létesítéséhez, fennmaradásához hozzájárulás nem adható, és az ezen időpontot megelőzően benyújtott, digitális reklámberendezés létesítéséhez vagy fennmaradásához való hozzájárulás iránti kérelmet el kell utasítani. Az Fkr. 36/L. §-a szerint a 33/P. §-ának rendelkezését a hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell. A jogerős ítélet jogszabállyal ellentétes, mert olyan eszközre és területre vonatkozóan adott közterülethasználati engedélyt, amely területen ezen típusú reklámberendezés elhelyezése jogszabály alapján nem lehetséges, így az alperes a jogerős ítéletet nem tudja végrehajtani.

[24] Tévesnek tartotta az elsőfokú bíróság azon megállapítását, miszerint a műszaki követelmények teljesülésének vizsgálata a polgári jog körébe tartozik. Rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság előzményi ítélete rögzítette, hogy a rendelkezésre álló és a mellőzött bizonyítási indítványok és bizonyítékok egyenkénti és összességében történő vizsgálatát és értékelését el kell végezni, továbbá a hatóság új bizonyítékokat szerezhet be, azokat köteles megvizsgálni. Álláspontja szerint az elsőfokú végzés részletesen indokolta, hogy az áramellátás műszaki ismerete az engedélyezés szempontjából miért kardinális kérdés; nem hagyható figyelmen kívül, hogy az áramellátás kiépítése érinti-e az adott közterületet, károsítja-e azt és milyen mértékben, helyreállítható-e az esetlegesen okozott kár, a közterület közérdekű céloknak megfelelő használatát hosszabb távon nehezíti-e, így a műszaki kérdéseket jogszerűen vonta a mérlegelés körébe és a felperes felhívása e körben indokolt és jogszerű volt.

[25] Kiemelte, hogy a mérlegeléshez szükséges feltételek vizsgálatának hiánya esetén a határozat érdemi vizsgálata a közigazgatási hatáskör bíróság általi átvételét jelentené, a bíróság anélkül döntene érdemben, hogy annak törvényi feltétele, a felülvizsgálható közigazgatási határozat rendelkezésre állna. Az előzményi ítélet [131] bekezdése szerint a rendelkezésre álló bizonyítékok részben nem, részben okszerűtlenül kerültek mérlegelésre, ezzel összefüggésben a hatósági döntés indokolása részben hiányos, így a bíróság nem volt abban a helyzetben, hogy a felülmérlegelést elvégezhesse. Az előzményi ítélet alapján megismételt hatósági eljárásban az ügy érdemében döntés nem született, így álláspontja szerint nem áll rendelkezésre olyan felülbírálható hatósági döntés, amely teljeskörűen rögzítené a mérlegelés szempontjait, az azokat megalapozó tényeket és körülményeket, amelyből a tényállás teljeskörűen megállapítható lenne. Az eljárás megszüntetése folytán a mérlegelési szempontok további vizsgálatára nem került sor. E körben utalt a Kp. 85. § (5) bekezdésében foglalt rendelkezés sérelmére, valamint hivatkozott a Kúria Kf.37.918/2019/8. számú határozatában rögzítettekre. Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság tiltott felülmérlegelést végzett. A jogerős ítélet indoklásából nem állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróság mely tények és bizonyítékok alapján állapította meg, hogy a tényállás tisztázott és a kérelem érdemben elbírálható, a jogerős ítélet nem felel meg a 2/2015. (XI. 23.) KMK véleményben foglaltaknak, továbbá ellentétes az előzményi ítéletben foglaltakkal is, amely korábban a tényállás feltáratlan voltát állapította meg. Az eljárás megszüntetése folytán a tényállás további megfelelő tisztázását a hatóság nem végezte el, így a megváltoztatás Kp. 90. § (1) bekezdésében rögzített feltételei hiányoznak.

[26] Az alperes hivatkozása szerint a megváltoztatásról rendelkező jogerős ítélet a Kúria Kfv.37.731/2016/4. számú precedensképes határozatától is eltér, mivel abban a Kúria már megállapította, hogy az ügy érdemére kiható eljárási jogszabálysértés esetén a keresettel támadott határozat hatályon kívül helyezésének és a hatóság új eljárásra kötelezésének van helye. A jogerős ítélet indokolása szerint az Ákr. 47. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján hozott eljárást megszüntető végzés jogszabálysértő, ez pedig az alperes álláspontja szerint olyan súlyos eljárásjogi jogszabálysértés, amely szükségessé teszi a hatósági eljárás megismétlését, mivel érdemben csak olyan közigazgatási eljárás eredményeként hozott határozat vizsgálható felül közigazgatási perben, amelynek során a lényeges eljárási szabályokat betartották. Az alperes megjegyezte, hogy amennyiben eljárási szabályszegésen alapul a keresetnek helyt adó döntés, akkor nincs mód a határozat megváltoztatására, hanem a Kp. 92. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti kötelező megsemmisítésnek (és új eljárásnak) van helye. Álláspontja szerint az ügy mérlegelési természete nem engedi meg a megváltoztatást, mivel az eljárási természetű jogsérelem – természeténél fogva – érdemi hatósági döntés pótlásával nem orvosolható. Rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság nem folytatott le felülmérlegelést alátámasztó bizonyítást és nem vázolt a közterület-használati engedély megadását megalapozó tényállást.

[27] Az Fkr. egyes rendelkezéseinek megsértése kapcsán kiemelte, hogy az Fkr. 11. § (1) bekezdése taxatíve felsorolja a közterület-használati hozzájárulás tartalmi elemeit, amelynek a jogerős ítélet nem felel meg, továbbá az elsőfokú bíróság nem volt azon adatok birtokában, amelyek alapján a jogvitát véglegesen eldönthette volna, így a jogerős ítélet rendelkező része hiányos, ezáltal az Fkr. 11. § (1) bekezdésébe és a Kp. 90. § (1) bekezdésébe ütközik.

[28] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában fenntartását és az alperes kötelezését a felülvizsgálati eljárásban felmerült perköltség megfizetésére, amelynek összegét 666 750 forintban számította fel.

[29] Előadta, hogy az alperes által megjelölt jogszabálysértések a Kp. 85. § (5) bekezdése, 90. § (1) bekezdés *b)* pontja, valamint az Fkr. 33/N. §-a, 33/P. §-a és 36/L. §-a. Az Fkr. alperes által megjelölt szakaszait jelen ügyben azok időbeli hatálya miatt nem tartja alkalmazhatónak, visszaható hatályú jogalkotás miatt. A Kp. hivatkozott rendelkezései kapcsán álláspontja szerint az ügy érdemére kiható eljárási szabályszegés nem állapítható meg, az elsőfokú bíróság alaki és anyagi jogi szempontból a jogszabályoknak megfelelő döntést hozott, különös figyelemmel arra is, hogy az alperes nem az előzményi ítéletben foglaltak szerint döntött.

[30] A felperes álláspontja szerint az Fkr. 33/N. §-a, 33/P. §-a és 36/L. §-a megsértésére alapított alperesi hivatkozás nem képezheti a jelen perben vizsgálandó és alkalmazandó jogszabályok körét, mivel azok a kérelem benyújtásakor és az eljárás megindulásakor nem voltak hatályosak.

[31] A 2/2015. (XI. 23.) KMK véleményre alapított alperesi érvelést hiányosnak tartotta, mivel nem emelte ki, hogy mely pontja sérült. Önmagában a mérlegelési jogkörben eljárás nem zárja ki a megváltoztatást. Álláspontja szerint az alperesnek az eljárás megindulásakor, valamint a megismételt eljárásban is volt lehetősége mérlegelési jogkörét gyakorolni, amelyet kiüresített, a kötelező iránymutatás ellenére, új vizsgálati elemeket beemelve megtagadta a hozzájárulást, sértve a jóhiszeműség követelményét is.

[32] Hivatkozása szerint az alperes a megismételt eljárásban és a perben sem nevezte meg annak jogszabályi alapját, hogy a műszaki követelményeket közigazgatási hatósági jogkörben kívánja vizsgálni, az első eljárása során ilyen vizsgálati szempontot fel se hívott. Az alperes saját maga adta elő, hogy a megismételt eljárásban hozott határozata hiányos, a közigazgatási hatósági eljárás minimális követelményeit sem teljesíti. A közigazgatási eljárás minimális követelményeit az alperes szándékosan obstruálta, most pedig a közigazgatási tevékenység hiányosságaira hivatkozva támadja a jogszerű ítéletet. A felperes a Kp. 85. § (5) bekezdésére alapított hivatkozást önmagában nem tartja elégségesnek. Rámutatott, hogy itt nem általánosságban történő felülvizsgálatra kerül sor hanem az alperes az előzményi ítéletet negligáló megismételt eljárásban hozott döntésének bírói hatáskörben történő megváltoztatásáról. Sérelmezte, hogy a KMK vélemény kapcsán az alperes hallgatott azon megállapításról, hogy téves vagy az ügy érdemével össze nem függő mérlegelési szempont alkalmazása esetén a mérlegelés jogsértőnek minősülhet. Az áramellátás olyan új elem, ami először az alperesben fel sem merült. Az előzményi ítélettel szembe helyezkedve téves, de leginkább az érdemmel nem összefüggő szempont alkalmazására került sor, amely jogsértő.

[33] A felperes álláspontja szerint a tényállás tisztázatlansága körében az alperes összemosta az előzményi ítéletet és a jogerős ítéletet megalapozó jogi érveket és hivatkozásokat. Az alapeljárásban hozott közigazgatási döntés megváltoztatására irányuló kereset a Kp. 90. § (1) bekezdésén, míg a megismételt eljárásban hozott másodfokú végzés ellen benyújtott kereset a Kp. 90. § (2) bekezdésén alapult. Ez utóbbi vonatkozásában már nem követelmény a tényállás tisztázottsága, a bíróság saját belátásán alapul, hogy meg tudja-e változtatni a hatósági döntést.

[34] A felperes értékelése szerint az alperes érvelése – miszerint az eljárás megszüntetése olyan súlyos eljárási jogsértés, amely a hatósági szakasz megismétlését teszi szükségessé – kiüresíti a közigazgatási jog alapelveit, a jóhiszeműség, az ügyféli jogok biztosítása, a jogorvoslat, a szakszerű és jogszerű eljárás elvét, valamint utat nyit annak, hogy akárhányszor megszünteti jogellenesen az eljárást, az újra és újra megismétlésre kerülhetne a közigazgatási hatósági szakaszban. A Kp. 90. § (2) bekezdése éppen a hatóság általi kiüresítés lehetőségét kívánja elzárni. A Kp. 90. § (2) bekezdése alapján helye volt a megváltoztatásnak, amelynek az elsőfokú bíróság jogszerűen eleget tett.

[35] A felperes nem tartotta alaposnak az Fkr. 11. § (1) bekezdésére vonatkozó alperesi hivatkozást, a jogerős ítélet rendelkező része alapján a helyszín egyértelműen beazonosítható, a díj megállapítására nézve pedig a hatóság meg is indította az eljárását, illetve annak külön hatósági határozatban való rögzítése kapcsán az alperes nem jelöl meg az ügy érdemére kiható jogszabálysértést, s olyan kúriai döntésre hivatkozik, amely a Kp. 90. § (1) bekezdésére vonatkozik, holott a megváltoztatás jogalapja a Kp. 90. § (2) bekezdése.

[36] Az Fkr. ügyben nem irányadó módosítása kapcsán a felperes a jogállamiság követelményének kiüresítésére hivatkozott, kifejezetten rosszhiszeműnek tartja, hogy az alperes felrója, hogy az elsőfokú bíróság az időközben beállt jogszabályváltozásokat nem vette figyelembe. Hangsúlyozta, hogy az ügyre irányadó anyagi jogi szabályokat az eljárás megindulása (2021. november 12. napja) határozza meg kötelező erővel.

A Kúria döntése és jogi indokai

[37] Az alperes felülvizsgálati kérelme – a következők szerint – alapos.

[38] A Kúria a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdésében foglaltak alapján a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem keretei között vizsgálhatja felül. A Kp. 120. § (5) bekezdésében foglalt rendelkezés értelmében a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt. Ennek során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helyesen ítélte meg a keresettel támadott végzés jogszabálysértő voltát, azonban annak következményét helytelenül vonta le, ugyanis jelen perben nem állt fenn törvényes lehetőség az eljárás megszüntetéséről rendelkező közigazgatási végzés megváltoztatására. Az alperes felülvizsgálati érveivel és a felperes ellenérveivel összefüggésben a Kúria a következőket emeli ki.

[39] A Kúria elsőként a műszaki követelmények értékelése körében kifejtett alperesi érveket vizsgálta. A felülvizsgálati kérelemben az alperes tévesnek tartotta az elsőfokú bíróság azon megállapítását, hogy a műszaki követelmények teljesülésének vizsgálata a polgári jog körébe tartozik, azonban ennek kapcsán konkrét

jogszabálysértést nem jelölt meg. A Kúria rámutat arra, hogy az elsőfokú bíróság a jogerős ítéletben indokát adta annak, hogy a első- és másodfokú közigazgatási végzés meghozatala során hiányként értékelt, a műszaki követelményekkel összefüggő feltételek miért nem tartoznak a közterület-használati engedély iránti kérelem elbírálásakor mérlegelendő szempontok körébe eső kérdésnek. Ezt az Fkr. 9. § (1) bekezdésében felsorolt mérlegelési szempontok alapján ítélte meg, figyelemmel a közterület-használatra irányuló kérelem, ezáltal a hatóság mérlegelési jogköre közigazgatási jogviszonyhoz kapcsolódó jellegére is. A jogerős ítéletet ebben a részében az alperes úgy vitatta, hogy a magánjogi besorolást csupán tévesnek tartotta, azonban a felülvizsgálati kérelemben nem jelölt meg olyan jogszabályi rendelkezést vagy precedensképes kúriai határozatot, amelybe a műszaki követelmények elsőfokú bíróság általi minősítése ütközne és amelyet a Kúria jelen felülvizsgálati eljárásban megvizsgálhatna, ezáltal az alperes e tárgykörben kifejtett érvelése nem teszi megalapozottá a felülvizsgálati kérelmet.

[40] Az alperes által megjelölt jogszabálysértések közül a Kúria először az eljárási jogszabálysértésekre alapított hivatkozásokat vizsgálta. Ennek során úgy ítélte meg, hogy a súlyos eljárási jogszabálysértés fennállása esetén alkalmazható jogkövetkezmény vonatkozásában az alperes kellő alappal hivatkozott a Kp. 90. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés megsértésére. A Kp. 90. § (1) bekezdésének rendelkezése értelmében ugyanis három feltétel együttes fennállása szükséges a közigazgatási cselekmény megváltoztathatóságához: az ügy természete azt megengedi, a tényállás megfelelően tisztázott, a rendelkezésre álló adatok alapján a jogvita véglegesen eldönthető. E feltételek, valamint a Kp. 92. §-ában szabályozott, megsemmisítést vagy hatályon kívül helyezést megalapozó okok is korlátját képezik a közigazgatási döntés közigazgatási perben való megváltoztatásának.

[41] Az ügy természete akkor engedi meg a megváltoztatást, ha az a jogszabályi környezet, amelyben az adott közigazgatási cselekmény született, nem enged más döntési lehetőséget a bíróság számára. A keresettel támadott végzés kapcsán a megváltoztathatóság ezen feltétele nem áll fenn, mivel maga a Kp. a 92. §-ban olyan esetköröket nevesít, amikor a közigazgatási cselekmény megsemmisítéséről vagy hatályon kívül helyezéséről kell rendelkezni. A Kúria rámutat arra, hogy az alperes a felülvizsgálati kérelem indokainak kifejtése során nem volt figyelemmel a Kp. 92. § (1) bekezdés *b)* pontjában foglalt teljes rendelkezésre, amikor megjegyezte, hogy az eljárási szabályszegésen alapuló keresetnek helyt adó döntés esetén nincs mód megváltoztatásra, hanem a Kp. 92. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti kötelező megsemmisítésnek (és új eljárásnak) van helye. Ezzel szemben a Kp. 92. § (1) bekezdés *b)* pontjában foglalt rendelkezés egésze a megelőző eljárás lényeges szabályainak megszegésével okozott jogsérelem esetén akkor írja elő a közigazgatási cselekmény bíróság általi megsemmisítését, ha az okozott jogsérelem a perben nem orvosolható. Amennyiben a keresetet az eljárás lényeges szabályainak megszegése teszi megalapozottá, akkor tehát vizsgálni kell, hogy az okozott jogsérelem a perben orvosolható-e.

[42] A konkrét perbeli esetben a lényeges eljárási hiba az Ákr. 47. § (1) bekezdés *b)* pontjában meghatározott eljárás megszüntetési ok alkalmazása volt, a jogerős ítéletben kifejtettek szerint az eljárás megszüntetésének feltétele nem állt fenn. A Kúria hangsúlyozza, hogy mivel a per tárgyát képező közigazgatási végzés eljárást megszüntető döntés volt, már maga az ügy természete – további vizsgálódás nélkül – is kizárja annak közigazgatási perben való megváltoztathatóságát. A közigazgatási perben a kereseti kérelem keretei között a közigazgatási eljárás megszüntetése jogszerűségének megítélésére kerülhetett sor, az eljárás megszüntetése folytán nem állt rendelkezésre a felperes közterület-használat iránti kérelme tárgyában érdemi határozat. A bírósági megváltoztatási jogköre nem azt jelenti, hogy meg nem hozott érdemi döntést a bíróság a közigazgatási perben pótolhatja.

[43] A Kúria hangsúlyozza, hogy a Kp. 90. § (1) bekezdésében meghatározott három konjunktív feltételből akár csak egyetlen nem teljesül, úgy jogszabálysértő a közigazgatási cselekmény bíróság általi megváltoztatása. Ugyanakkor jelen perben a Kp. 90. § (1) bekezdésében előírt további feltétel vizsgálata is arra az eredményre vezet, hogy a megváltoztatásnak nem volt helye. A tényállás tisztázottság a per tárgyát képező végzés tekintetében nem a közterület-használat iránti kérelem érdemét érintő releváns elemek tisztázására terjedt ki, hanem annak vizsgálatára, hogy az eljárás megszüntetésére az Ákr. rendelkezése alapján sor kerülhetett-e. A kérelem elbírálására irányuló érdemi döntés meghozatalát megalapozó tényállás hiánya a perben nem orvosolható, nem az eljárást megszüntető végzést felülvizsgáló, közigazgatási perben eljáró bíróság feladata, hogy az érdemi döntés alapjául szolgáló tényállást elsőként megállapítsa. Az elsőfokú bíróság az Ákr. 47. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján hozott eljárást megszüntető végzést ítélte jogsértőnek, az Ákr. rendelkezésének nem megfelelő alkalmazása, ezáltal eljárási szabályszegés alapozta meg a keresetnek helyt adó ítéletet, azonban a Kp. 90. § (1) bekezdésében meghatározott, a nem érdemi közigazgatási cselekmény érdemi döntéssé történő megváltozásához szükséges együttes feltételek jelen esetben nem álltak fenn.

[44] Az elsőfokú bíróság a jogerős ítélet meghozatala során kiemelt figyelmet fordított a Kp. által közvetített elvárásokra, a közigazgatási jogvita végleges lezárására, a közigazgatási perek hatékony és gyors elbírálására, a közigazgatás jogsértő tevékenységével szembeni hatékony jogorvoslatra és jogvédelemre. A Kp. preambulumában is megjelenő elvárásoknak azonban nem feltétel nélkül kell megfelelni, a kereset elbírálása a konkrét törvényi rendelkezések helyes alkalmazásával lehet jogszerű. Az elsőfokú bíróság helyesen járt el annyiban, hogy a közigazgatási eljárás Ákr. 47. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti megszüntetését jogsértőnek minősítette, azonban tévesen vonta le azt a következtetést, hogy a közigazgatási végzés megváltoztatásának Kp. 90. § (1) bekezdés *b)* pontjában foglalt feltételei fennállnak.

[45] Az alperes felülvizsgálati kérelme a megváltoztatás jogszerűségének vitatása tárgyában egyrészt jogszabálysértésen, másrészt kúriai határozattal való eltérésen alapult. A felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében helytállóan hivatkozott arra, hogy az alperes által a felülvizsgálati kérelemben nevesített Kfv.37.731/2016/4. számú kúriai határozat nem felel meg az ügyazonosság követelményének, s az ügyazonosságot az alperes sem mutatta ki. Ennélfogva a Kfv.37.731/2016/4. számú – a jelen perbelitől eltérő tényállás mellett (kamarai fegyelmi ügyben) és eltérő jogszabályi környezetben (nem a Kp. hatálya alatt) született – kúriai határozatra alapított hivatkozás nem teszi megalapozottá az alperes felülvizsgálati kérelmét. Ugyanakkor a Kúria rámutat arra, hogy ezen határozat elvi tartalma – miszerint „A döntés érdemére kiható eljárási jogszabálysértés esetén a hatósági határozatot hatályon kívül kell helyezni, és a hatóságot új eljárásra kell kötelezni, ilyenkor nincs helye a határozat megváltoztatásának.” – kellően szemlélteti a megváltoztatás és a hatályon kívül helyezés egymáshoz való viszonyát, s ezt a kapcsolatot a Kp. rendelkezései tekintetében is vizsgálni kell, amelyet a Kúria a fentebb kifejtettek szerint megtett.

[46] A felperes által nevesített további kúria határozat energia ügyben hozott, Kf.37.918/2019/8. számú másodfokú ítélet, amelynek alapját képező ügyben a hatóság mind az alapeljárásban, mind a megismételt eljárásban az ügy érdeméről döntött, elutasító határozatot hozott, a jogerős ítélet pedig a közigazgatási határozat megsemmisítéséről és a közigazgatási hatóság új eljárásra kötelezéséről rendelkezett. Az adott per kereteire figyelemmel a hivatkozott határozatban a Kúria nem a Kp. 90. § (1), hanem a (2) bekezdése alapján vizsgálta, hogy helye van a közigazgatási cselekmény megváltoztatásának. A tényállásazonosság követelménye ez esetben sem áll fenn. Kiemelendő azonban, hogy a Kúria a hivatkozott másodfokú ítélet [18] bekezdésében a Kp. 90. §-ában szabályozott reformatórius jogkörrel kapcsolatban rögzítette, hogy „[…] ez nem jelent abszolút kötelezettséget a közigazgatási bíróság számra, a megváltoztatás jogával továbbra is csak akkor élhet, ha annak törvényben meghatározott feltételei fennállnak.”. A hivatkozott másodfokú ítélet [27] bekezdése elvi tételként tartalmazza, hogy „Nincs helye a közigazgatási cselekmény megváltoztatásának, ha az irányadó tényállás tisztázatlan, bizonyítatlan, illetve az alapul szolgáló jogszabályi környezetben csak egyféle döntés hozható”.

[47] A Kúria - a felperes felülvizsgálati ellenkérelmére tekintettel - hangsúlyozza, hogy az alperes által nevesített kúriai határozatok összehasonlítás alapjául nem szolgálhattak, maga a Kp. 90. § (1) bekezdése tartalmaz olyan törvényi követelményeket, amelyeknek jelen perbeli esetben a megváltoztató ítélet nem felel meg, így a Kp. 90. § (1) bekezdés *b)* pontjára alapított alperesi hivatkozás folytán megalapozott a felülvizsgálati kérelem.

[48] Az alperes felülvizsgálati kérelmében további jogszabálysértésként nevesítette a Kp. 85. § (5) bekezdését, figyelemmel a 2/2015. (XI. 23.) KMK véleményre is. A Kp. 85. § (5) bekezdése a mérlegelési jogkörben megvalósított közigazgatási cselekmény jogszerűségének vizsgálatára vonatkozik, miként a felülvizsgálati kérelemben megjelölt 2/2015. (XI. 23.) KMK vélemény is a mérlegelési jogkörben hozott közigazgatási határozatok felülvizsgálatáról szól. A Kúria közterület-használati ügyben már több határozatában állást foglalt arról, hogy a közigazgatási hatósági határozat mérlegelési jogkörben hozott döntés. Ennélfogva közterület-használati ügyben, a konkrét eset egyedi körülményei folytán, helye lehet a mérlegelés körében jogsértés vizsgálatának. A Kúria utal a Kfv.37.260/2022/9. számú ítélet [54] bekezdésben rögzített elvi tartalmára („A közterület-használati hozzájárulás kiadása iránti önkormányzati hatósági ügyben a hatóság mérlegelési jogkörében jár el.”), továbbá arra, hogy a Kfv.37.286/2022/7. számú ítélet [17] bekezdésében vizsgálandó kérdésként rögzítette, hogy az „[…] az elsőfokú bíróság az alperes mérlegelési jogkörben hozott határozata Kp. 85. § (5) bekezdésének való megfelelőségéről jogszerűen döntött-e”, s az [52] bekezdésben foglaltak szerint „A közigazgatási szerv hatáskörét a mérlegelésre való felhatalmazásának keretei között gyakorolja. A mérlegelés szempontjainak és azok okszerűségének a jogszabály által határoltan kell érvényesülniük.”. A közterület-használati kérelem tárgyában hozott határozat jogszerűsége tehát a Kp. 85. § (5) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján is vizsgálható.

[49] A Kp. 85. § (5) bekezdése és a 2/2015. (XI. 23.) KMK vélemény kapcsán kifejtett érvelés során az alperes az elsőfokú bíróság tiltott felülmérlegelését és az indokolási kötelezettség nem megfelelő teljesítését sérelmezte. Ugyanakkor a konkrét perbeli esetben az elsőfokú bíróságnak az eljárást megszüntető végzés, mint közigazgatási cselekmény jogszerűségét kellett megítélnie. Ez pedig kihat arra is, hogy vizsgálható-e a Kp. 85. § (5) bekezdésének a megsértése. Az alperes végzésének indokolása – mivel nem az ügy érdeméről, hanem az eljárás megszüntetéséről szóló rendelkezéshez kapcsolódik – a felperes által benyújtott kérelem érdemi elbírálását megalapozó, az Fkr. 9. §-ának (1) bekezdésében foglalt mérlegelési szempontok érdemi értékelését nem tartalmazza, azaz nem áll rendelkezésre olyan indokolás, amely vonatkozásában az engedélyezés feltételrendszeréhez kapcsolódó érdemi mérlegelés szempontjait és okszerűségét az elsőfokú bíróság vizsgálhatta volna, ezáltal a Kp. 85. § (5) bekezdésében foglalt rendelkezés megsértése megállapítható volna. Az alperes alaptalanul hivatkozott a Kp. 85. § (5) bekezdésének sérelmére, a felülvizsgálati kérelemmel támadott jogerős ítélet jogszerűségének vizsgálatát a Kúria nem a Kp. 85. § (5) bekezdése, hanem a Kp. 90. § (1) bekezdése alapján végezhette el.

[50] A Kúria az Fkr. új rendelkezéseire, így az Fkr. 33/N. §-ában, 33/P. §-ában és 36/L. §-ában foglalt előírásokra, ezáltal a felperes kérelmének benyújtása óta megváltozott jogszabályi környezet változásának figyelmen kívül hagyására, ebből következően e rendelkezések megsértésére alapított alperesi érvelés kapcsán rámutat arra, hogy a jogi környezet változását – az Fkr. 2022. július 8. napján hatályba lépett 33/N. §-a, valamint 2024. május 3. napján hatályba lépett 33/P. §-a és 33/L. §-a alkalmazhatóságát – az elsőfokú bíróság a jogerős

ítéletben nem értékelte, így nem adta indokát annak, hogy e rendelkezések befolyásolják-e, és ha igen, akkor miként, a kérelem elbírálását. A felperes a felülvizsgálati ellenkérelemben tényszerűen adta elő, hogy az Fkr. 33/N. §-ának, 33/P. §-ának és 36/L. §-ának rendelkezései a kérelem benyújtásakor és az eljárás megindításakor nem voltak hatályban, azonban a Kúria utal rá, hogy az alkalmazhatóság körében nem kizárólag a hatálybalépés időpontjának van jelentősége. A jogerős ítélet nem tartalmazza az Fkr. e hivatkozott rendelkezései alkalmazhatóságának értékelését, így jelen felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálható, hogy jogszerű-e az Fkr. rendelet alperes által nevesített, 2022. július 8., illetve 2024. május 3. napján hatályba lépett egyes rendelkezései alkalmazásának a mellőzése.

[51] Az Fkr. 11. § (1) bekezdésének megsértése körében az alperes kellő alappal hivatkozott arra, hogy az ott előírt tartalmi elemeket a jogerős ítélettel megadott engedély nem tartalmazza teljeskörűen. A Kúria hangsúlyozza, hogy nem ez, hanem a reformatórius jogkör gyakorlásának Kp. 90. § (1) bekezdésében megkövetelt konjunktív feltételek fennállásának hiánya tette indokolttá a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését.

[52] A Kúria a fentiekre figyelemmel a Kp. 121. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és az ügyben eljárt bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.

[53] Az elsőfokú bíróságnak az új eljárásban a kereset elbírálásakor figyelemmel kell lennie arra, hogy a per tárgya eljárás megszüntetéséről rendelkező végzés, ezáltal az eljárás megszüntetésének jogszerűsége vizsgálható, de az alperes által meg nem hozott érdemi döntés a bíróság reformatórius jogkörében eljárva nem pótolható. A kereset elbírálása során állást kell foglalni arról, hogy az előzményi ítélet kötőereje vagy egyéb ok alapul szolgál-e az Fkr. megváltozott rendelkezései alkalmazásának mellőzésére, vagy helye van az Fkr. alperes által nevesített valamely új rendelkezése alkalmazásának. Ez utóbbi esetben, amennyiben az Fkr. visszaható hatályú szabályai alaptörvény-ellenességének aggályát észleli, annak megfelelően kell eljárnia. Az új eljárásban már nem vizsgálandó, az már elbírált tényként kezelendő, hogy az engedély feltételeként az alperes helytelenül határozott meg további műszaki követelményeket, mert e körben az alperesi felülvizsgálati kérelem alaptalan volt (vö. [39] bekezdés).

(Kúria Kfv.I.37.231/2025/12.)

277 Az országos jelentőségű vasútvonallal érintett ingatlan tulajdonjogi viszonyainak rendezése iránti eljárásban a tulajdonkorlátozás az építés megkezdésétől, de legkésőbb a használatbavétel időpontjától fennáll, ezért a kisajátítással érintett ingatlan tulajdonosát a Kstv. 40/L. § (3) bekezdése alapján a tulajdonelvonás időpontjában fennálló valós forgalmi értéken alapuló kártanításon felül, a korábbi tényhelyzetre figyelemmel a tényhelyzet (károsodás) bekövetkezésétől évente a valós forgalmi érték 2%-a is megilleti kompenzációként azzal, hogy ennek teljes összege nem haladhatja meg az ingatlan valóságos forgalmi értékének 10%-át.

Amennyiben a tulajdonos a vasútvonal megépülését/forgalomba helyezését követően szerzett tulajdonjogot a kisajátítással érintett ingatlanban, legkorábban a tulajdonszerzés napjától kezdődően illeti meg a kártalanítási összegen felüli kompenzáció [2007. évi CXXIII. törvény (Kstv.) 9. § (1), (3) bek., 40/L. § (1), (3) bek., 40/W. § (1)–(3) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperesi érdekelt kizárólagos tulajdonában állt a külterületi, kivett udvar és gazdasági épület, legelő, szántó művelési ágú, 3 hektár és 6025 négyzetméter területű ingatlan. Az alperesi érdekelt adásvétel útján szerzett tulajdont az ingatlanban 1996. március 18-án.

[2] Az ingatlan 801 négyzetméter nagyságú területén a szomszédos ingatlanon húzódó, 1884. október 5-én megnyitott vasútvonal védősávja volt található.

[3] A felperes kisajátítás iránti kérelme alapján eljárt alperes a 2024. november 11-én kelt határozatával a perbeli ingatlant megosztotta a /14 helyrajzi számú, 801 négyzetméter nagyságú, szántó művelési ágú, valamint a /15 helyrajzi számú, 3 hektár 5224 négyzetméter nagyságú, kivett udvar és gazdasági épület, legelő, szántó művelési ágú ingatlanokra. A megosztással létrejött /14 helyrajzi számú, az alperesi érdekelt kizárólagos tulajdonát képező ingatlant a Magyar Állam javára országos jelentőségű vasútvonallal érintett ingatlan tulajdonjogi viszonyainak rendezése jogcímén kisajátította, azzal, hogy az alperesi érdekelt változatlan arányú tulajdonában visszamaradt a /15 helyrajzi számú ingatlan. Az alperes kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesi érdekeltnek a /14 helyrajzi számú ingatlan értékéért 760 059 forint, a /15 helyrajzi számú ingatlan értékcsökkenéséért 74 650 forint, összesen 834 709 forint összegű kártalanítást. Az alperes határozatának indokolásában kifejtette, hogy a perbeli ingatlan kisajátítással érintett területe egy 1884-ben megnyitott vasúti pálya tartozékaként szolgál, ezért a felperesi vasúttársaság kisajátítás iránti kérelme megalapozott. A kisajátított területek értékének meghatározása érdekében szakértői bizonyítást folytatott le és a kisajátított terület értékét a 2024-ben uralkodó árszínvonalon határozta meg. Mindezt azzal indokolta, hogy a kártalanítási összeg a károsodás bekövetkezésekor esedékes, azonban a perbeli esetben sem a vasútvonal építése megkezdésének, sem a vasútvonal használatbavételi engedélye kiadásának időpontja nem ismert, illetőleg a törvény nem fogalmaz meg kifejezett rendelkezést arra az esetre, amikor az ingatlan tulajdonjogát a tulajdonos csak jóval azt követően szerzi meg, hogy a vasútvonalat megépítették.

A felperes keresete és az alperes védirata

[4] A határozattal szemben a felperes nyújtott be keresetet, amelyben kérte az alperes határozatának megsemmisítését és az alperes új eljárás lefolytatására történő kötelezését. Előadta, hogy az alperes határozata jogszabálysértő, mert a kisajátítással érintett területrész értékét nem az 1996-ban uralkodó árszínvonal figyelembevétele mellett határozta meg. Az országos jelentőségű vasútvonalakkal kapcsolatos kisajátítási eljárásokra a törvény az általánostól eltérő speciális szabályokat ír

elő, amelyek alapján a kártalanítási összeg a károsodás bekövetkeztekor, a vasútvonal építésének megkezdése napjától esedékes. Amennyiben a vasútvonal építésének kezdő napja nem állapítható meg, az esedékesség időpontjának a forgalomba helyezés napját kell tekinteni, azzal, hogy a kártalanításra jogosultat a károsodás bekövetkeztének napjától kezdődően évente az ingatlan valóságos forgalmi értékének két százaléka is megilleti. Az évente járó kompenzáció teljes összege nem haladhatja meg az ingatlan valóságos forgalmi értékének tíz százalékát.

[5] Az alperes védiratában a kereset elutasítását kérte a határozatában foglalt indokai alapján, kiegészítve azzal, hogy a kártalanítás nem a tulajdonjog megszerzése időpontjában esedékes, hanem károsodás bekövetkezésekor. A perbeli vasútvonal megépítését követő történelmi, gazdasági, társadalmi eseményekre figyelemmel a kisajátított ingatlanrész 1884. évi értéke nem állapítható meg. Az alperes indítványozta az Alkotmánybíróságnak az érintett rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló eljárásának megindítását.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[6] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével az alperes támadott határozatát a kártalanítási összegre vonatkozó részében megsemmisítette és az alperest új eljárásra kötelezte.

[7] Az ítélet indokolása szerint a peres felek között nem volt vitatott azon körülmény, hogy a kisajátítás jogalapja fennállt, ezért az elsőfokú bíróság nem vizsgálta a kisajátítás jogalapjának megalapozottságát. A felek közötti vita tárgyát a kártalanítás esedékessége és összegszerűsége képezte. A közhiteles ingatlan-nyilvántartás adatai alapján a törvényszék egyértelműen megállapíthatónak találta azt a tényt, hogy az alperesi érdekelt 1996. március 18-án szerzett tulajdont a kisajátítással érintett ingatlanban.

[8] Kiemelte, hogy az általános szabályoktól eltérően azon ingatlan tekintetében, amely nem áll az állam tulajdonában, de a területén olyan vasúti pálya vagy tartozéka található, amely részét képezi az országos jelentőségű vasútvonalnak, a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban: Kstv.) 40/W. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kstv. 40/L. § (3) bekezdése alapján a kártalanítási összeg a károsodás bekövetkeztekor, az országos jelentőségű vasútvonal építésének megkezdése napjától esedékes; azzal, hogy amennyiben ez nem állapítható meg, az esedékesség időpontjának a forgalomba helyezés napját kell tekinteni.

[9] A törvényszék az alperes érvelését helytállónak tekintette abban a tekintetben, hogy a perbeli esetre a Kstv. 40/W. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezések mérlegelés nélkül közvetlenül nem voltak alkalmazhatóak, mivel a hivatkozott jogszabályhely rendelkezéseitől eltérően az alperesi érdekelt csak jóval azt követően szerezte meg a perbeli ingatlan tulajdonjogát, hogy a vasútvonal felépült. Az eljárás során nem volt egzakt módon feltárható a vasútvonal építésének kezdő időpontja, de az bizonyos, hogy 1884. október 5. napján a vasútvonalat forgalomba helyezték. Ellenben nem fogadta el azt az érvelést, hogy a perbeli ingatlan 1996. évi értéke ne lenne megállapítható az adóhatóság által szolgáltatott összehasonlító adatok hiányában. Álláspontja szerint az adóhatósági adatok hiánya legfeljebb elnehezíti, de objektíve nem akadályozza meg a kártalanítási összeg meghatározását, mivel az ingatlan forgalmi értékére akár a perbeli ingatlanra 1996. évében kötött adásvételi szerződés adataiból is lehet okszerű következtetéseket levonni.

[10] A törvényszék az alperes által a Kstv. 40/L. § (3) bekezdésével kapcsolatosan előterjesztett, az Alkotmánybíróságnak a jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenessége megállapítására irányuló eljárásának kezdeményezése iránti kérelmet elutasította a Kstv. 40/L. § (3) bekezdését beiktató 2021. évi CXLVI. törvény 72. §-ához fűzött indokolásra utalással.

[11] Rámutatott, a jogalkotó a tényhelyzet beálltához kívánta igazítani a kártalanítás esedékességét, és nem a kisajátítási hatóság határozatának véglegessé válása időpontjához. A tulajdonhoz fűződő birtoklási jog korlátozása az országos közút vagy vasút építésének megkezdésével megállapítható, amely szabályozás nem sérti a teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás elvét. Az ingatlan tulajdonosa bármikor felléphetett volna az ingatlan rendeltetésszerű használatát jelentős mértékben korlátozó személlyel szemben vagyoni jellegű igényérvényesítés érdekében.

[12] Kiemelte, hogy az alperesi érdekelt úgy szerzett tulajdont az ingatlanban, hogy annak egy része már több, mint száz éve egy vasútvonal védőtávolságaként szolgált, azaz tulajdonjoga már az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés időpontjában korlátozva volt. A vasúti védőtávolság területét ténylegesen soha nem birtokolta, annak területét nem művelte meg. Azért azon tényhelyzet, miszerint a tulajdonos jogai a vasútvonal megépülésével sérültek, és ekként a tulajdonost károsodás érte, a tulajdonszerzés időpontjában következett be.

[13] Mindezekre figyelemmel a Kstv. 40/L. § (3) bekezdése helyesen akként értelmezendő a perbeli esetben, hogy a károsodás a tulajdonszerzés időpontjában következett be és a kártalanítási összeg is ebben az időpontban vált esedékessé. Ennek következtében az alperes határozata jogszabálysértő abban a tekintetben, hogy a kártalanítási összeget a 2024-ben és nem az 1996-ban uralkodó értékviszonyok alapján állapította meg.

[14] A megismételt eljárásra vonatkozóan az ítélet előírta, hogy az alperesnek a lefolytatandó bizonyítás során az 1996. március 18-án uralkodó értékviszonyok alapján kell megállapítania a perbeli /14 helyrajzi számú ingatlan értékét és a /15 helyrajzi számú ingatlan értékcsökkenését. Továbbá figyelemmel kell lenni arra is, hogy az alperesi érdekeltet a károsodás bekövetkeztének napjától kezdődően évente az ingatlan valóságos forgalmi értékének 2%-a is megilleti azzal, hogy az évente járó kompenzáció teljes összege nem haladhatja meg az ingatlan valóságos forgalmi értékének 10%-át.

A felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelem

[15] A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és az eljárt bíróság új eljárásra utasítását kérte.

[16] A befogadás körében a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* és *ab)* alpontjaira hivatkozott. A felülvizsgálati kérelem befogadását azért tartotta indokoltnak, mert a felmerült kérdések vonatkozásában meghozandó döntés a joggyakorlat egységességét és továbbfejlesztését biztosítja, továbbá a felvetődő problémának a társadalmi súlya is jelentős. Számos esetben valósultak meg út és vasút beruházások a tulajdonjog előzetes rendezése nélkül, így jelentős számú tulajdonos vonatkozásában merülhet fel, hogy a magántulajdon elvonásáért megállapítandó kártalanítás során hogyan biztosítható annak törvényessége.

[17] Sérelmezte, hogy az ítélet rendelkező része azzal, hogy alperes határozatát kizárólag a kártalanítási összegre vonatkozó részében semmisítette meg, előállított egy olyan helyzetet, hogy a magántulajdon állami, hatósági kényszerrel történő elvonása megtörtént kártalanítás megállapítása nélkül. Az elsőfokú bíróság az Alaptörvény, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) és a Kstv. fent hivatkozott, a teljes, feltétlen és azonnali kártalanítási kötelezettséget előíró legalapvetőbb szabályait sértette meg azzal, hogy a kártalanítás megállapítását egy későbbi, külön eljárástól tette függővé.

[18] Kifejtette, hogy a Kstv. 40/L. § (3) bekezdése értelmében a kártalanítási összeg a károsodás bekövetkeztekor, az országos vasútvonal építésének megkezdése napjától esedékes. Ezen rendelkezés nyelvtani értelme nem enged eltérést az építés megkezdésének napjától. Ilyen módon nincs olyan jogszabályi felhatalmazás, amely alapján a tulajdonszerzés időpontjára nézve volna megállapítható a kártalanítási összeg. A fentiek miatt a bíróság nem létező jogszabályi rendelkezést kíván alkalmaztatni, azzal, hogy a tulajdonszerzés időpontjára esedékességgel határozza meg a kártalanítási összeget. Az építés megkezdésének a napja, vagy a használatba vételi engedély véglegessé válásának napja nem értelmezhető úgy, hogy az a tulajdonszerzés napja, erre utaló jogszabályi rendelkezés hiányában. A 35/2005. (IX. 29.) AB (a továbbiakban: ABh.) határozat is rámutat, hogy a kisajátítás során csak a törvényekben meghatározott garanciális jellegű jogszabályok keretei közt van helye eljárásnak.

[19] Álláspontja szerint törvényben nem megállapított módon kártalanítás megállapításának nincs helye, ezért jelen ügyben a Kstv. 40/L. § (3) bekezdése, a Kstv. 40/X. § (3) bekezdése helyett az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésének, a Ptk. 5:43. § (1) bekezdésének figyelembevételével a Kstv. 1. § (1) bekezdése és 9. § (1) és (3) bekezdései alapján lehet dönteni a kártalanításról. A jogerős ítélet az Alaptörvény, valamint a Ptk. és a Kstv. teljes, feltétlen és azonnali kártalanítási kötelezettséget előíró legalapvetőbb szabályait sértette meg, mert a kártalanítás megállapítását egy későbbi, külön eljárástól tette függővé. Továbbá nem létező jogszabályi rendelkezés alkalmazását írta elő, azzal, hogy az alperes a tulajdonszerzés időpontjára esedékességgel határozza meg a kártalanítási összeget. Kiemelte, ha a bíróság olyan döntést hoz, amely nem a hatályos jogszabályok alapján áll, hanem új szabályt állapít meg, az meghaladja a bírói jogértelmezés kereteit. Az ABh. is rámutat, hogy a kisajátítás során csak a törvényekben meghatározott garanciális jellegű jogszabályok keretei közt van helye az eljárásnak.

[20] Az alperes szerint nincs jelentősége annak a körülménynek, hogy a tulajdonos a kárának megtérülése iránt tett-e bármilyen lépést, ezért a legcsekélyebb jogszabályi alátámasztást is nélkülözi az ítéletben szereplő azon megállapítás, hogy „Kstv. 40/L. § (3) bekezdése helyesen akként értelmezendő a perbeli esetben, hogy a károsodás a tulajdonszerzés időpontjában következett be és a kártalanítási összeg is ebben az időpontban vált esedékessé”. Az építés megkezdésének a napja, vagy a használatbavételi engedély véglegessé válásának napja nem értelmezhető úgy, hogy az a tulajdonszerzés napja, erre utaló jogszabályi rendelkezés hiányában.

[21] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte alperes döntésének indokolásában bizonyítékként figyelembe vett körülményt, mely szerint „a 2024. éves érték és az 1996. évre visszaszámolt módszer alapján kiszámított érték azonos”, ezzel megsértette a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (5) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségét. A törvényszék a tulajdonjog elvonásáért járó kártalanítás megállapítására a törvényben meghatározott szabályoktól eltérően rendelkezett, a kártalanítás megállapítását a tulajdonjog elvonásától elválasztotta és megalapozatlanul vélelmezte, hogy az előírt módon a teljes kártalanítás megállapítható.

[22] Vitatta az ítélet [25] pontjában szereplő azon megállapítást, hogy az 1996-os esedékességű kártalanítás megállapítása legfeljebb elnehezül, de nem válik lehetetlenné az adóhatósági adatok hiányában, mert az érintett ingatlan adásvételi szerződése vizsgálható. Kifejtette, hogy egy adat alapján reális értéket megállapító, teljes kártalanítást lehetővé tevő szakvélemény nem készíthető, mivel kizárólag a szerződés alapján nem ismerhető meg az illetékkiszabás alapjául meghatározott valós forgalmi érték.

[23] Az alperes érvelése szerint az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseivel ellentétesek a Kstv. azon rendelkezési, amelyek a közhatalom gyakorlójának egyoldalú lépése [9. § (3) bekezdés *b)* pontja) vagy jogszerűtlen magatartása [40/L. § (3) bekezdés, a 40/X. § (3) bekezdés] időpontjához igazodóan, az akkori nominálértékhez kötik a kártalanítás összegét a tulajdonjog elvonásának tényleges időpontja helyett. Ez elnehezíti, hogy a tulajdonos az elvesztett ingatlant a kártalanítás terhére egyenértékű ingatlannal pótolja, ezért indokolt lett volna, hogy az eljárt bíróság ezekben a kérdésekben az Alkotmánybírósághoz forduljon.

[24] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Álláspontja szerint a bíróság nem járt el jogszabálysértően, amikor az alperes határozatát a kártalanítási összeg tekintetében részben semmisítette meg. Nem történt magántulajdonnak kártalanítás nélküli elvonása, mivel a bíróság az alperest a kártalanítási összeg vonatkozásában új eljárásra utasította. Az alperes már megindította az új eljárást és a szakértőt új szakvélemény elkészítésére hívta fel. A szakértő a

szakvéleményt benyújtotta, amelyre felperes észrevételt is tett.

[25] Az alperesi érdekelt érdemi nyilatkozatot nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[26] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint részben megalapozott.

[27] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pont *ab)* alpontja alapján fogadta be, a felülvizsgálati eljárás lefolytatása indokolt, mert a felvetett jogkérdés, a Kstv. 40/H.-W. §-ok speciális rendelkezéseinek helyes értelmezése az egyedi jogvitán túlmutat, számos kisajátítási eljárásban merülhet fel, ezért társadalmi jelentősége miatt a Kúria iránymutató döntése szükséges.

[28] A Kúria a jogerős ítéletet a Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó 108. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem keretei között vizsgálta felül.

[29] A Kúria a felülvizsgálati kérelemnek az alkalmazandó joggal kapcsolatos felülvizsgálati érvelésével összefüggésben az alábbiakat állapította meg.

[30] A megelőző eljárás tárgyát a 2023. december 27-től beiktatott Kstv. 40/W. §-a szerinti tulajdonjogi viszony rendezése iránti eljárás, mint speciális kisajátítási eljárás képezte.

[31] A Kstv. 40/W. § (1) bekezdése értelmében: „Azon ingatlan tekintetében, amely nem áll az állam tulajdonában, de a területén olyan vasúti pálya vagy tartozéka található, *a)* amely részét képezi a vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. törvény 2. § 2. pont 2.13. alpontja szerinti országos jelentőségű vasútvonalnak, és *b)* amelynek használatbavételi engedélye 2024. január 1-jét megelőzően véglegessé vált, továbbá, ha fennállnak a 40/I. §-ban meghatározott feltételek, ezen alcím szerinti, az ingatlan tulajdoni viszonyának rendezése iránti eljárásnak van helye."

[32] A Kstv. 40/W. § (2) bekezdése az (1) bekezdés szerinti eljárásban a 40/I. §–40/V. §-át, a 40/I. §–40/V. §-ban nem szabályozott kérdésekben e törvény alkalmazását rendeli az ezen alcímben foglalt eltérésekkel. Ahol a 40/I. §–40/V. § *a)* utat, közutat vagy országos közutat említ, azon az (1) bekezdés szerinti vasúti pályát és tartozékait, *b)* országos közút által érintett földrészletet említ, azon az (1) bekezdés szerinti vasúti pálya és tartozéka által érintett földrészletet, *c)* 40/H. § szerinti eljárást említ, azon az (1) bekezdés szerinti eljárást kell érteni. [Kstv. 40/W. § (3) bekezdés]

[33] A fenti rendelkezések alapján tehát a korábban létesített országos jelentőségű vasútvonallal érintett ingatlan tulajdonjogi viszonyainak rendezése iránti Kstv. 40/W. §-a szerinti eljárásban főszabály szerint a közutakra vonatkozó 40/H. § szerinti eljárás szabályai az irányadóak az ezen alcímben foglalt eltérésekkel.

[34] A Kstv. 40/L. § (1) bekezdése alapján „A kártalanításra, a kártalanítás megállapítására, a kártalanítást kizáró okokra, továbbá a kártalanítás módjára a 9. §, 11. §, 13. §, 16. §, 17. §, 19. § és 20. §-ban foglaltakat kell alkalmazni azzal, hogy kisajátítás alatt a 40/H. § szerinti eljárást, kisajátított ingatlan alatt a 40/H. § szerinti eljárásban az állam tulajdonába került ingatlant, kisajátítási tárgyalás alatt pedig 40/H. § szerinti eljárás során megtartott tárgyalást kell érteni.

[35] Mivel a Kstv. a 40/H. § és 40/W. § szerinti speciális eljárásokban a kártanítás megállapítására vonatkozóan a 40/L. § (1) bekezdésében foglaltakat kell alkalmazni, amely rendelkezés egyértelműen visszautal a kisajátítási eljárás általános szabályaira, ebből következően a kártalanítási összeget ezekben az esetekben is a Kstv. 9. §-ának betartása mellett kell meghatározni.

[36] A Kstv. 9. § (1) bekezdése alapján az ingatlan tulajdonosát a tulajdonjoga elvonásáért teljes, azonnali és feltétlen kártalanítás illeti meg. A Kstv. 9. § (3) bekezdése határozza meg, hogyan kell megállapítani a tulajdon elvonása esetén a tulajdonosnak járó kártalanítás összegét. E szerint a kártalanítás összegének megállapítása során a) az összehasonlításra alkalmas ingatlanok helyben kialakult forgalmi értékét, b) ha az ingatlan valóságos forgalmi értéke – összehasonlításra alkalmas ingatlanok, illetve ezek forgalmának hiányában, vagy forgalmukra jogszabályban elrendelt korlátozás, illetve más ok miatt – nem állapítható meg, az ingatlan településen belüli fekvését, közművekkel való ellátottságát, ennek hiányában a közművesítés lehetőségét, földrajzi és gazdasági adottságait, termőföld esetén a művelési ágat, a földminősítés szempontjait és az ingatlan jövedelmezőségét kell figyelembe venni.

[37] A Kstv. 9. § (4) bekezdése rendelkezik arról a sajátos helyzetről, ha az ingatlan övezeti besorolásának módosítására a 2. §-ban meghatározott, az adott kisajátítási eljárást is megalapozó közérdekű cél megvalósítása érdekében került sor, ebben az esetben a kártalanítás összegének meghatározása során az összehasonlításra alkalmas ingatlanok e besorolási módosítást megelőzően helyben kialakult forgalmi értékét kell alapul venni.

[38] Főszabályként az ingatlan kisajátításáért járó kártalanítás összegének megállapításakor az összehasonlításra alkalmas ingatlanok helyben kialakult – a kisajátítás időpontjában fennálló – forgalmi értéke irányadó. Ennek során a széles körben, huzamosabb ideig fennálló érték vehető figyelembe [Kstv. 9. § (3) bekezdés *a)* pont].

[39] Az azonnali kártalanítás követelményének megfelelően a kártalanítás alapja a kisajátított ingatlan kisajátításkori forgalmi értéke. Az e perekben kialakult egységes bírói gyakorlat szerint a kisajátított ingatlannak a kisajátítási határozat meghozatalát követően bekövetkezett értéknövekedése már nem lehet alapja a többletkártalanításnak (Kfv.VI.38.006/2017/8., Kfv.III.37.671/2018/5.).

[40] Az általános előírás szerint a kártalanítási összeg a Kstv. 21. § (4) bekezdése alapján a kisajátítási határozat véglegessé válásával esedékes, és – az (5) bekezdésben foglalt kivétellel – ettől az időponttól kezdődően jár a Ptk. szerinti késedelmi kamat is. Ez hivatott ellensúlyozni azt a hátrányt, hogy az ingatlan tulajdonosa nem jutott hozzá nyomban az őt megillető teljes kártalanítás összegéhez.

[41] A fenti általános jogelv a speciális eljárásokban is azt a követelményt támasztotta a jogalkotó irányába, hogy a Kstv. 40/H. §-a alapján folytatott eljárásokban eltérő esedékességi időpontot határozzon meg,

figyelemmel arra a sajátos helyzetre, hogy a közérdekű cél (közút/vasút megépülése) már a tulajdonelvonást megelőzően megvalósult.

[42] A Kstv. 40/L. § (3) bekezdése ezért akként rendelkezik, hogy: „A kártalanítási összeg a károsodás bekövetkeztekor, az országos közút építésének megkezdése napjától esedékes. A kártalanításra jogosultat a károsodás bekövetkeztének napjától kezdődően évente az ingatlan valóságos forgalmi értékének 2%-a is megilleti azzal, hogy az évente járó kompenzáció teljes összege nem haladhatja meg az ingatlan valóságos forgalmi értékének 10%-át. Ha az országos közút építésének kezdő napja nem állapítható meg, az esedékesség időpontjának a forgalomba helyezés napját kell tekinteni."

[43] A Kstv. 40/W. § (3) bekezdése további kisegítő szabályt tartalmaz arra az esetre, amikor a 40/W. § szerinti eljárásban az országos jelentőségű vasútvonal építésének kezdő napja nem állapítható meg Ebben az esetben a kártalanítási összeg esedékessége időpontjának a használatbavételi engedély véglegessé válásának napját kell tekinteni.

[44] A Kstv. 40/L. §-ához fűzött jogalkotói indokolás az alábbiakat emeli ki: „A 40/L. § tartalmazza a kártalanításra vonatkozó rendelkezéseket. Tekintettel arra, hogy a kártalanításra jogosultság az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésén alapul, az eljárásban a kisajátítási eljárásra vonatkozó kártalanítási szabályok érvényesítése szükséges. Lényeges különbség azonban, hogy az eljárásban rendezni kívánt, az eljárást megelőzően kialakult tényhelyzetre tekintettel a kártalanítás nem a kisajátítási hatóság határozatának véglegessé válásától lesz esedékes, hanem az esedékességet maga a tényhelyzet teremti meg, ezért időpontjának a létrejöttének idejét, az országos közút megépülésével az ingatlant korlátozó állami tulajdon keletkezésének idejét kell tekinteni."

[45] A Kúria megállapította, hogy a normaszöveg nyelvtani és teleologikus értelmezése alapján – az Alaptörvény 28. cikke szerinti jogértelmezés alkotmányos követelményét is szem előtt tartva – a vitatott rendelkezés azt célozza, hogy a tulajdonost a tulajdonelvonás időpontjában fennálló valós forgalmi értéken alapuló kártanításon felül a korábbi tényhelyzetre (a tulajdonkorlátozás az építés megkezdésétől, de legkésőbb a használatbavétel időpontjától fennáll) figyelemmel a tényhelyzet bekövetkezésétől évente a valós forgalmi értéken felül, (erre utal a normaszövegben az „is" kötőszó) annak 2%-a is megillesse kompenzációként azzal, hogy a jogalkotó annak mértékét lekorlátozta, előírva, hogy az évente járó kompenzáció „teljes összege nem haladhatja meg az ingatlan valóságos forgalmi értékének 10%-át". E rendelkezés éppen azt célozza, hogy a tulajdonos a tulajdonelvonást megelőző korlátozásért is kapjon ellentételezést, ami a teljes és azonnali kártalanítás elvének megfelel, az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésébe nem ütközik.

[46] A károsodás időpontjához kötött esedékesség is érinthetné az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésben és a Kstv. 9. § (1) bekezdésbe foglalt teljes, azonnali és feltétlen kisajátítási kártalanítás kérdését, azon belül az „azonnaliságot" akkor, ha a kisajátítási határozat meghozatalakor meghatározott kisajátítási összeg nem azonnal, hanem egy későbbi időpontban válik csak esedékessé. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az azonnaliság nem jelent egyidejűséget. Az 58/1991. (XI. 8.) AB határozat azt a feltételt szabta, hogy legkésőbb a kisajátítást kérő birtokba helyezéséig ki kell fizetni a kártalanítást, a 22/2006. (VI. 15.) AB határozat szerint pedig „Az Alkotmánybíróság álláspontja az, hogy a jogalkotónak az Alkotmány 13. § (2) bekezdésében foglalt azonnali, feltétlen és teljes kártalanítás követelményének teljesítése végett úgy kell szabályoznia a közigazgatási hatósági eljárást, hogy a lejegyzést elszenvedő eredeti tulajdonos a részére megállapított teljes kártalanítás összegét legkésőbb a másik fél tulajdonszerzésével, azaz a földhivatali bejegyzéssel egyidejűleg megkapja." Jelen esetben az esedékesség egy korábbi időpontban bekövetkezett károsodáshoz kapcsolódik, ezért az azonnaliság sérelme fel sem merül.

[47] A fenti indokok alapján a Kúria - az elsőfokú bírósággal egyezően – azt állapította meg, hogy az Alkotmánybírósághoz fordulás jelen ügyben nem indokolt, mert alaptörvény-ellenes szabályozás a vitatott rendelkezés kapcsán nem merült fel, ezért az alperes felülvizsgálati kérelmében előterjesztett indítványát elutasította. Egyben a Kstv. 40/L. § (3) és a 40/W. § (3) bekezdések konkrét ügyben való alkalmazhatóságáról döntött, amellyel összefüggésben a felülvizsgálati kérelemben foglaltak érvek a már kifejtettek szerint nem megalapozottak.

[48] A Kúria ugyanakkor egyetért a jogerős ítélet [24] bekezdésében szereplő azon megállapítással, hogy a konkrét ügy tényállására a Kstv. 40/L. § (3) bekezdése mérlegelés nélkül nem volt alkalmazható, hiszen a felperes a tényhelyzet bekövetkezésekor, 1884-ben nem volt az érintett ingatlan tulajdonosa. Egy 2024. november 11-én meghozott kisajátítási határozat alapján az „esedékességet" a vasútvonal 1884. október 5-i megnyitásának időpontjában fennálló állapot szerint nem lehet számítani, így legkorábban 1996-tól esik korlátozás alá a felperes tulajdonjoga, ezen időponttól kezdődően illeti meg kártalanítás, beleértve az évente járó 2%-os mértékű kompenzációt is.

[49] A Kúria ellenben nem találta helytállónak az elsőfokú bíróságnak az alperes által is vitatott azon érvelését, hogy a tényhelyzet beálltához igazított esedékesség egyben azt is jelenti, hogy a kisajátítással érintett ingatlan után járó kártalanítási összeg megállapítása során az alperesnek a tényhelyzet (károsodás) időpontjában fennálló valós forgalmi értékből kell kiindulni. Ez a jogértelmezés ugyanis nem felel meg a Kstv. 9. §-ában foglaltaknak, amelytől való eltérést a jogalkotó a Kstv. a 40/H. §-a alapján lefolytatott eljárásokban sem engedett. Erre figyelemmel téves és jogszabálysértő a jogerős ítéletben az új eljárásra adott azon bírói iránymutatás, hogy az alperesnek az 1996. március 18-án uralkodó értékviszonyok alapján kell a perbeli /14 helyrajzi számú ingatlan forgalmi értékét és a visszamaradó /15 helyrajzi számú ingatlan értékcsökkenését megállapítani a lefolytatandó bizonyítás során.

[50] A Kúria ezért megállapította, hogy a perbeli esetben a 2023-ban bekövetkezett jogszabályváltozások alapján a felperes a Kstv. 40/W. §-a szerinti eljárásban a kisajátítás évében fennálló valós

forgalmi értéken alapuló kártalanítási összegre és a Kstv. 40/L. § (3) bekezdése szerinti mértékű kompenzációra jogosult, amely 1996. évtől kezdődően esedékes.

[51] A kifejtettek alapján a Kúria a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján a jogerős ítéletet – az indokolás megváltoztatásával – hatályában fenntartotta.

[52] A megismételt eljárásban az alperesnek figyelemmel kell lennie a Kúria fenti jogértelmezésére, és a felperes javára a 2024-ben fennálló, a Kstv. 9. § (1), (3) és (4) bekezdésében foglaltak szerint meghatározott valós forgalmi értéken alapuló kártalanítási összeget a Kstv. 40/L. § (3) bekezdése szerinti mértékű kompenzációval növelt összegben kell megállapítani, mely 1996. évtől kezdődően esedékes.

(Kúria Kfv.IV.37.364/2025/10.)

278 A regisztratív szerv által hozott határozat esetén sem elegendő annyi indokolás, hogy a bejegyzés alapjául szolgáló okiratok megfelelnek a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek. A döntés indokolásában ki kell térni arra, hogy mely okiratok szolgálnak a bejegyzés alapjául, és azok miért felelnek meg, vagy miért nem felelnek meg és mely jogszabályi követelményeknek [2016. évi CL. törvény (Ákr.) 62. § (1) bek., 81. § (1) bek.; 2017. évi I. törvény (Kp.) 89. § (1) bek. a) pont].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes és az érdekelt 2017. április 13-án vételi jogot alapító megállapodást (a továbbiakban: megállapodás) kötött a felperes 1/1 arányú tulajdonában álló „szántó” megnevezésű ingatlan (továbbiakban: ingatlan) 9/10 tulajdoni hányada tekintetében az érdekelt javára. A megállapodás szerint az érdekelt a vételi joga alapján egyoldalú nyilatkozattal megvásárolhatja a felperestől az ingatlan 9/10 tulajdoni hányadát 13 400 000 forint vételár ellenében. A megállapodás nem tartalmazta a felperes bejegyzési engedélyét.

[2] Az alperes a határozatával az érdekelt javára bejegyezte a vételi jogot az ingatlan 9/10-ed tulajdoni hányada tekintetében.

[3] Az érdekelt képviseletében eljáró ügyvéd 2024. május 23-án az érdekelt javára tulajdonjog bejegyzése iránti kérelmet nyújtott be az alpereshez az ingatlanra vonatkozóan. Kérelméhez csatolta a 2024. február 19-én kelt, „Vételi jog érvényesítése” elnevezésű okiratot, ügyvédi meghatalmazást.

[4] Az alperes a 2024. június 28-án meghozott 348214/2/2024. számú határozatával (a továbbiakban: elutasító határozat) az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inytv.) 39. (3) bekezdés *f)* pontja alapján a kérelmet elutasította. Indokolásában megállapította, hogy a megállapodás nem tartalmazza a tulajdonos bejegyzési engedélyét, illetve azt külön jognyilatkozat formájában sem nyújtották be. Továbbá az érdekelt nem igazolta azt a tényt, hogy az ingatlan megvásárlására vonatkozó egyoldalú nyilatkozatát a kötelezett felé megtette. Rögzítette, hogy az Inytv. 39. § (6) bekezdése szerint a beadvány megtartja a benyújtás időpontjának megfelelő ranghelyét, ha az elutasításra a (3) bekezdésben foglaltak miatt került sor, és a döntés átvételétől számított 15 napon belül új kérelemben pótolták az elutasításról szóló határozatban megjelölt hiányosságokat.

[5] Az érdekelt jogi képviselője 2024. július 15-én terjesztette elő a beadványát, amelyhez csatolta a 2023. december 13-án kelt ingatlan-nyilvántartási kérelem formanyomtatvány nem hitelesített példányát, a 2023. december 13-án kelt „Vételi jog érvényesítése” elnevezésű okirat nem hitelesített másolati példányát, a 2023. december 13-án kelt tulajdonjog bejegyzési engedély nem hitelesített másolati példányát, a tulajdonszerzés hatósági jóváhagyására irányuló kérelmet, valamint a Budapesten, 2024. július 9-én kelt szöveges kérelmet.

[6] Az alperes a beadványt a 2024. augusztus 1. napján kelt végzésével (a továbbiakban: visszautasító végzés) az Inytv. 26. § (8) bekezdése, valamint a 39. § (4) bekezdés *e)* és *f)* pontjai alapján visszautasította, mivel a beadványhoz az ingatlan-nyilvántartási eljárás megindításához szükséges kérelem-formanyomtatványt és a tulajdonjog bejegyzés alapjául szolgáló okiratot nem csatolták, valamint az igazgatási szolgáltatási díjat nem fizették meg.

[7] Az alperes a 2024. augusztus 15-én kelt határozatával az elutasító határozatot és a visszautasító végzést az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 120. § (1) bekezdése alapján visszavonta. A visszavonással egyidejűleg az ingatlanra a tulajdonjogot 9/10 hányadban az érdekelt javára vételi jog jogcímén bejegyezte. Indokolásában megállapította, megállapította, hogy a bejegyzés alapjául szolgáló okiratok megfelelnek a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek, továbbá a tulajdoni lap tartalma sem képezi akadályát a kérelem teljesítésének.

[8] Az alperes a 2024. október 18-án kelt határozatával az előző határozat indokolását az Ákr. 91. § (1) bekezdése alapján a következő szövegrésszel egészítette ki: megállapította, hogy a záradékolt 2024. február 19-én kelt „vételi jog érvényesítése” elnevezésű okirat és a 2023. december 13-án kelt bejegyzési engedély szolgál a tulajdonjog bejegyzés alapjául. Megállapította, hogy 2023. december 13-án kelt okiratban a felperes elismerte, hogy átvette a vételi jog jogosultjának egyoldalú jognyilatkozatát, amely megfelel az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény végrehajtásáról szóló 109/1999. (XII. 29.) FVM rendelet (a továbbiakban: Inytv.vhr.) 15. § (4) bekezdésében meghatározott követelményeknek. A kiegészítés indoka, hogy a határozat indokolása nem tartalmazta, hogy az érdekelt 9/10 arányú tulajdonjoga mely okiratok alapján került bejegyzésre.

A kereseti kérelem

[9] A felperes a keresetében a kiegészített határozat megsemmisítését kérte arra hivatkozással, hogy az sérti az Ákr. 2. § (1) bekezdését, 2. § (2) bekezdés a) pontját, 62. § (1) bekezdését, 81. § (1) bekezdését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:167. §-át, az Inytv. 29. §-át, 39. § (3) bekezdés a) pontját, 32. § (1) bekezdés *e), f)* és *g)* pontjait, valamint az Inytv.vhr. 15. § (4) bekezdését.

Az elsőfokú ítélet

[10] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével a keresetet elutasította.

[11] Ítélete [9] bekezdésében rögzítette, hogy az alaphatározat csak a kiegészítő határozattal együtt értelmezhető, így azok kizárólag egységesen, egy perben bírálhatók el.

[12] Indokolása szerint a keresetben foglaltakra tekintettel abban a jogkérdésben kellett állást foglalnia, hogy az érdekelt által benyújtott okiratok alapján az alperes jogszerűen jegyezte-e be az érdekelt tulajdonszerzését az ingatlanra.

[13] Indokolásában felhívta az ügyben alkalmazandó anyagi jogi rendelkezéseket, az Inytv. 29. § bekezdését, a 32. § (1)–(2) bekezdését, a 39. § (3) bekezdés *a)* pontját, valamint az Inytv.vhr. 15. § (4) bekezdését.

[14] A [14] bekezdésben rögzítette, hogy a felperes által is idézett analóg módon irányadó kúriai gyakorlat [Kúria Kfv.37.511/2011., Kfv.37.196/2012/5., 7/2007. KPJ (helyesen: 3/2007. KPJE] alapján a vételi jog érvényesítéséhez három okirat együttes bemutatása szükséges: *i)* a bejegyzés alapjául szolgáló, a vételi jog érvényesítéséről szóló egyoldalú nyilatkozat, *ii)* a vételi jog érvényesítésének a kötelezettel való közlését igazoló irat, *iii)* a kötelezettől származó bejegyzési engedély.

[15] A [14] bekezdésben kiemelte, hogy a 2023. december 13-án kelt vételi jog érvényesítése elnevezésű okirat nem tartalmazta – ahogy az ugyanaznap kelt bejegyzési engedély sem – a felek állampolgárságára vonatkozó nyilatkozatot, így ez a vételi jog érvényesítéséről szóló nyilatkozat nem szolgálhatott a bejegyzés alapjául. Elsődlegesen tehát tulajdonképpen abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a vételi jog gyakorlásához a bejegyzés alapjául szolgáló vételi jog érvényesítéséről szóló okiratot kellett-e közölni a kötelezettel.

[16] Az ítélete [15] bekezdésében az Inytv.vhr. 15. § (4) bekezdésének nyelvtani értelmezése alapján arra a megállapításra jutott, hogy az nem tesz olyan megkötést, miszerint a bejegyzés alapjául szolgáló okiratot kellene közölni a kötelezettel, csupán azt írja elő, hogy az ingatlan megvásárlására vonatkozó egyoldalú nyilatkozatot kell a kötelezett felé megtenni. Ennek megtörténtét az alperesi érdekelt megfelelően igazolta a 2023. december 13-i vételi jog érvényesítése elnevezésű okirat végén található, az okirat közléséről szóló, aláírással igazolt felperesi nyilatkozattal. Annak a közlés igazoltsága szempontjából tehát nem volt jelentősége, hogy a közölt okirat utóbb tartalmi hiányosság miatt nem szolgálhatott a bejegyzés alapjául, a közlés ettől függetlenül joghatályosan megtörtént. Ennek megállapításához az alperesnek nem kellett az okiratok anyagi jogi érvényességét vizsgálnia. Hangsúlyozta, hogy a közlés ráadásul mindössze egyszer történhet meg joghatályosan. Ha az állampolgárságra vonatkozó tartalmi hiány miatt a közölt okirat érvényességével kapcsolatban a felperes kifogással kívánna élni, a polgári bíróság előtt kell az okirat érvénytelensége tárgyában keresetet indítania. Az okirat érvénytelenségének bírósági megállapításáig az okiratot joghatályosan közöltnek kell tekinteni.

[17] A [16] bekezdésben a 2023. december 13-án kelt – az állampolgárságra vonatkozó adatot nem tartalmazó – bejegyzési engedéllyel kapcsolatban kifejtette, hogy az Inytv. 29. § rendelkezése a bejegyzési engedélyhez a bejegyzés alapjául szolgáló okirattal azonos alakiságot ír elő. Az alakisági kritériumok ugyanakkor nem összetévesztendők a tartalmi kritériumokkal, előbbit az Inytv. 32. § (2) bekezdése, utóbbit az Inytv. 32. § (1) bekezdése szabályozza. Az állampolgárságra vonatkozó adat hiánya az Inytv. 32. § (1) bekezdés *g)* pontja alapján az okirat tartalmi hiányossága körébe tartozik, így nem ütközött az Inytv. 29. §-ába, ekként a bejegyzésnek nem volt akadálya az, hogy a bejegyzési engedély nem tartalmazta az egyébként a bejegyzés alapjául szolgáló okirattól elvárt állampolgársági adatot.

[18] A [17] bekezdésben arra az álláspontra helyezkedett, hogy a megjelölt vételi jog, mint jogcím megfelelt az alapjául szolgáló szerzésmód sajátosságainak, ezért elfogadható volt a bejegyzés teljesítéséhez. A felperes ugyanakkor helytállóan állította, hogy a határozat nem tartalmazza, hogy milyen okiratok alapján került bejegyzésre a tulajdonjog, azonban ezt a hiányt a kiegészítő határozat megfelelően pótolta.

[19] A [18] bekezdésben összegzésül megállapította, hogy az alperes a bejegyzés alapjául szolgáló, a vételi jog érvényesítéséről szóló egyoldalú nyilatkozat, a vételi jog érvényesítésének a kötelezettel való közlését igazoló irat és a kötelezettől származó bejegyzési engedély birtokában jogszerűen jegyezte be az alperesi érdekelt tulajdonjogát az ingatlanra. A vételi jog gyakorlásának közlése a felperes vonatkozásában hatályosult, a bejegyzési engedélyből kitűnően a felperes azzal egyetértett, a felek akarata egyértelműen megállapítható volt.

A felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelem

[20] A felperes a felülvizsgálati kérelmében az elsőfokú ítélet megváltoztatását és az alperesi határozat megsemmisítését kérte, tekintettel arra, hogy az ítélet jogszabálysértő, valamint jogkérdésben eltér a kúriai joggyakorlattól.

[21] Az Ákr. 2. § (1) bekezdésében, 2. § (2) bekezdés *a)* pontjában, valamint a 62. § (1) bekezdésében foglaltakra hivatkozással előadta, hogy az alperes, mint regisztratív szerv az anyagi jogi igények körében véleményt nem formálhat, kizárólag az Inytv. és az Inytv.vhr. keretei között vizsgálhatta volna azt, hogy az érdekelt tulajdonjogának bejegyzéséhez szükséges iratok bejegyzésre alkalmasak-e. A földhivatali bejegyzés vonatkozásában a bejegyzési kérelem alapjául szolgáló okiratokat aláíró felek szándéka közömbös, kizárólag annak van jelentősége, hogy az alpereshez benyújtott okiratok megfelelnek-e az Inytv. és az Inytv.vhr. által támasztott követelményeknek.

[22] Kiemelte, hogy az okiratok bejegyzésre való alkalmasságát minden egyes okirat tekintetében külön vizsgálat tárgyává kell tenni. Az alperes azonban jogszerűtlenül összességében és nem okiratonként vizsgálta a feltételek teljesülését. Hangsúlyozta, hogy a bejegyzési engedély ugyan rendelkezésre áll, ám az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe, hogy az tartalmilag hiányos, mivel nem szerepel benne a helyes jogcím és hiányzik az állampolgárságra vonatkozó nyilatkozat. Továbbá a

vételi jogot gyakorló és ingatlan-nyilvántartási bejegyzésre alkalmas nyilatkozat közlése nem történt meg. Mindebből következően nem áll rendelkezésre olyan bejegyzési engedély, amely megfelel az Inytv. 32. § (1) bekezdés *g)* pontjának, ekként a felhívott jogesethez hasonlóan a tulajdonjog bejegyzését el kellett volna utasítani.

[23] Részletesen kifejtett érvelésében tévesnek és a joggyakorlattól (Kfv.37.099/2015/3., Kfv.37.196/2012/5., Kfv.37.726/2018/6. 3/2007. Közigazgatási-polgári jogegységi határozat) eltérőnek tartotta azt a következtetést, hogy az okiratok megfelelnek a jogszabályi követelményeknek és azok alapján az érdekelt tulajdonjoga bejegyezhető volt. A felperes 2023. december 13-i bejegyzési engedélye és a 2024. február 19-i vételi jog érvényesítése elnevezésű okiratok nem felelnek meg az Inytv. 32. § (1) bekezdés *e)* és *g)* pontjának, így az alperesnek az Inytv. 39. § (3) bekezdés *a)* pontja szerint kellett volna eljárnia.

[24] Hangsúlyozta, a hivatkozott Kfv.37.099/2015/3. kúriai határozat is utal arra, hogy amennyiben valaki az opciós jogát gyakorolja, akkor a jogcím opciós vétel, nem pedig a vételi jog maga. A vételi jog nem egy jogcím, ez már abból is következik, hogy a Ptk. a vételi jogot az adásvétel különös nemei között szabályozza. Következésképpen a jogerős ítélet [17] bekezdése tévesen állapította meg, hogy a vételi jog, mint jogcím megfelelt az alapjául szolgáló szerzésmód sajátosságainak, ezért elfogadható volt a bejegyzés teljesítéséhez.

[25] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte, tekintettel arra, hogy az jogszerű és megalapozott.

[26] Hangsúlyozta, hogy Ptk. 6:225. § (1) bekezdéséből, valamint az Inytv.vhr. 15. § (4) bekezdéséből következően a jogszabály a közlés megtörténtének igazolását várja el, ami jelen esetben fennáll.

[27] Rámutatott arra, hogy a 2023. december 13. napján kelt és 2024. január 23. napján kelt vételi jog érvényesítésére vonatkozó nyilatkozatok tartalmukban annyiban különböznek, hogy utóbbi a felek állampolgárságára vonatkozó adattal egészült ki. Az Inytv.vhr. nem tartalmaz arra utalást, hogy a vételi jog érvényesítésére vonatkozó nyilatkozatnak a bejegyzés alapjául szolgáló okirattal szemben elvárt alakisággal vagy és tartalmisággal kell rendelkeznie, a vételi szándék közlését igazoltnak fogadta el. Kiemelte, hogy az állampolgárságra vonatkozó nyilatkozat hiánya tartalmi hiányosság. Az Inytv. 29. §-a szerint a bejegyzési engedélynek a bejegyzés alapjául szolgáló okirattal szemben támasztott alaki követelménynek kell megfelelnie, az állampolgárságra vonatkozó adat hiánya nem vezethet a kérelem Inytv. 39. § (3) bekezdése szerinti elutasításhoz.

[28] A perbeli esetben a tulajdonjog bejegyzés alapjául szolgáló okirat nem kizárólag a vételi jog érvényesítéséről szóló egyoldalú nyilatkozat, hanem azzal együttesen a bejegyzési engedély is. Ezek együttes megléte és tartalma alapozza meg a vételi jog alapján történő tulajdonjog bejegyzést, együttesen kell megfelelniük az Inytv. 32. § (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek.

[29] Az érdekelt a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

[30] A felülvizsgálati kérelem alapos.

[31] A Kúria a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdésében foglaltakból következően a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem keretei között vizsgálta felül.

[32] A Kp. 120. § (5) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős ítélet meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.

[33] Az elsőfokú bíróság hiányosan állapította meg a tényállást, elmulasztotta a keresetlevélben hivatkozott eljárásjogi jogsérelmek vizsgálatát, továbbá az anyagi jogi jogszabálysértések vizsgálatába szükségtelenül bocsátkozott.

[34] Helytállóan rögzítette az elsőfokú bíróság az ítélete [9] bekezdésében, hogy a per tárgyát a kiegészített határozat jogszerűségének vizsgálata képezte.

[35] A Kúria hangsúlyozza, hogy a közigazgatási perben a keresetlevélben hivatkozott eljárási jogsérelmek az anyagi jogi jogsérelmeket megelőzően vizsgálandók. Ha ugyanis lényeges, az ügy érdemére kiható jogszabálysértést állapít meg a bíróság, akkor az a közigazgatási cselekmény megsemmisítését és szükség esetén a közigazgatási szerv új eljárás lefolytatására kötelezését önmagában megalapozza.

[36] A felperes a keresetlevelében az Ákr. 2. § (1) bekezdése és a (2) bekezdés *a)* pontja, 62. § (1) bekezdése és az indokolási kötelezettség megsértését állította. Az elsőfokú ítélet kereset tartalmát ismertető [5] bekezdése az eljárásjogi kifogásokat egyáltalán nem, hanem csak a határozattal szembeni anyagi jogi jogsérelmeket és azok indokolását ismertetette. Vélhetően ez a hiányosság okozta azt, hogy az eljárási jogszabálysértések vizsgálatát elmulasztotta.

[37] Az ingatlan-nyilvántartásba jog és jogilag jelentős tény feljegyzésére és átvezetésére jogszabályban meghatározott okirat, továbbá bírósági vagy hatósági határozat alapján kerülhet sor. Az ingatlan-nyilvántartási eljárásban az okiratiság elve érvényesül.

[38] Arra vonatkozóan, hogy mit jelent az ingatlanügyi hatóság, mint regisztratív szerv tényállás tisztázási kötelezettsége terjedelmes kúriai joggyakorlat áll rendelkezésre. A Kúria a Kfv.37.578/2017/7. számú határozatában kifejtette, hogy az ingatlanügyi hatóság az okiraton alapuló bejegyzés során az Inytv.-ben foglalt feltételek meglétét vizsgálhatja. Az ingatlanügyi hatóság tényállás-tisztázási kötelezettsége azt jelenti, vizsgálnia kell, hogy a benyújtott kérelemben megjelölt jog bejegyzése alapjául szolgáló okirat rendelkezésre áll-e, és az megfelel-e a bejegyzés alapjául szolgáló okiratokkal szemben támasztott törvényi követelményeknek, így alkalmas-e a bejegyzésre.

[39] Az ingatlanügyi hatóság Inytv. 39. §-ában előírt hiánypótlási eseteket kivéve bizonyítást nem folytathat le, a mögöttes jogviszonyok tartalmát nem értékelheti.

[40] Mindez a jelen ügyre vetítve azt jelenti, hogy az érdekelt 2024. május 23-i tulajdonjog bejegyzés iránti kérelme alapján indult eljárásban az ingatlanügyi hatóságnak azt kellett vizsgálnia, hogy

a tulajdonjog bejegyzése alapjául szolgáló okiratok rendelkezésre állnak-e, továbbá, hogy azok megfelelnek-e az alkalmazandó anyagi jogszabályokban, az Inytv. 29. § bekezdésében, a 32. § (1)–(2) bekezdéseiben, a 39. § (3) bekezdés *a)* pontjában, valamint az Inytvvhr. 15. § (4) bekezdésében meghatározott követelményeknek, alkalmasak-e a bejegyzésre.

[41] Az Ákr. 81. § (1) bekezdése szerint a döntés tartalmazza az eljáró hatóság, az ügyfelek és az ügy azonosításához szükséges minden adatot a zártan kezelt és védett adatok kivételével, a rendelkező részt – a hatóság döntésével, a szakhatóság állásfoglalásával, a jogorvoslat igénybevételével kapcsolatos tájékoztatással és a felmerült eljárási költséggel –, továbbá a teljes eljárásra történő áttérés esetén az áttérés okára, a megismerhetetlenné tett zártan kezelt és védett adatokkal együtt megállapított tényállásra, a bizonyítékokra, a szakhatósági állásfoglalás indokolására, a mérlegelés és a döntés indokaira, valamint az azt megalapozó jogszabályhelyek megjelölésére is kiterjedő indokolást.

[42] A tisztességes hatósági ügyintézéshez való alapjogból és a kiemelt tételes rendelkezésből következik a kérelmet benyújtó ügyfél joga arra vonatkozóan, hogy az ügyében hozott határozat indokait megismerhesse.

[43] A kiegészített határozat indokolása csupán azt a sommás megállapítást tartalmazza, hogy a bejegyzés alapjául szolgáló okiratok megfelelnek a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek. Arra azonban nem tér ki indokolásában, hogy mely okirat, a bejegyzési kérelem elbírálása során alkalmazandó jogszabályok közül melyiknek és miért felel meg. A kiegészített határozat indokolásából egyáltalán nem állapítható meg, hogy az alperes eleget tett-e a tényállás tisztázási kötelezettségének.

[44] Mindez pedig olyan lényeges, súlyos az ügy érdemére kiható eljárási jogszabálysértés, amely önmagában megalapozza a határozat hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését. Ha az elsőfokú bíróság nem mulasztotta volna el az eljárásjogi jogsérelmeket állító kifogások vizsgálatát, akkor észlelnie kellett volna, hogy az alperesi határozat olyan hibában szenved, amely miatt az érdemi felülvizsgálatra alkalmatlan.

[45] Az elsőfokú bíróság a fentiek ellenére elvégezte a kérelemhez csatolt okiratok vizsgálatát a bejegyezhetőség szempontjából a [14]–[18] bekezdésekben.

[46] A Kúria hangsúlyozza, hogy olyan jogszabályi feltételek vizsgálata, amely az alperesi vizsgálat tárgyát nem képezte, a bíróság által nem pótolható, mert az végső soron hatáskör elvonást és a fél Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében deklarált jogorvoslathoz való joga megsértését eredményezné.

[47] A fentieken túl az is elkerülte az elsőfokú bíróság figyelmét, hogy a kiegészítő határozattal beemelt indokolási részben feloldhatatlan logikai ellentmondás feszül. Ilyen ellentmondás, hogy a 2023. december 23. napján kelt bejegyzési engedély hogyan vonatkozhat a 2024. február 19. napján kelt vételi jog érvényesítése elnevezésű okiratra, továbbá az, hogy 2023. december 23-án kelt bejegyzési engedély hogyan igazolhatja a 2024. február 19. napján kelt ingatlan megvásárlására vonatkozó jognyilatkozat közlésének a megtörténtét. Mindez az anyagi jogszabályok értelmezése nélkül megállapítható olyan logikai ellentmondás, amely szintén önmagában is a kiegészített határozat érdemi felülvizsgálatra alkalmatlan voltát eredményezi.

[48] Mivel – a fent kifejtettek szerint – a kiegészített határozat jogszerűsége érdemben nem volt vizsgálható, az elsőfokú bíróság szükségtelenül bocsátkozott azok vizsgálatába az ítélete [14]–[18] bekezdéseiben, amely megállapítások jogszerűségét és a kúriai joggyakorlattól való eltérését a Kúria sem vizsgálhatta jelen felülvizsgálati eljárásban.

[49] A fentiek miatt ugyan nincs jelentősége, ám a Kúria észlelte, hogy az Ákr. 91. §-a szerinti kiegészítés jogintézményét jogszerűtlenül alkalmazta az alperes.

[50] Az Ákr. 81. § (1) bekezdése értelmében a döntés kötelező tartalmi eleme az indokolás. Az Ákr. 91. § (1) bekezdése kimondja, ha a döntésből jogszabály által előírt kötelező tartalmi elem hiányzik, vagy az ügy érdeméhez tartozó kérdésben nem született döntés, a hatóság a döntést kiegészíti.

[51] A határozat tartalmazott indokolást, így abból kötelező tartalmi elem nem hiányzott. A döntés korrekciójának lehetőségét az Ákr. több helyen is biztosítja, jelen eset szerinti korrekciónak a kiegészítés nem volt jogszerű eszköze.

[52] A fentiek alapján a Kúria az elsőfokú ítéletet a Kp. 121. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján úgy változtatta meg, hogy az alperesi határozatot megsemmisítette, és az alperest új eljárás lefolytatására kötelezte.

[53] Az új eljárás során az alperesnek vizsgálnia kell azt, hogy 2024. május 23-i kérelemben megjelölt tulajdonjog bejegyzése alapjául szolgáló okiratok rendelkezésre állnak-e, és azok megfelelnek-e a bejegyzés alapjául szolgáló okiratokkal szemben támasztott törvényi követelményeknek, így alkalmasak-e a bejegyzésre. Az alperes e vizsgálat során a mögöttes jogviszonyok tartalmát nem értékelheti, valamint az Inytv. 32. § (1) bekezdés *e)* pontjában foglaltaknak megfelelően valós jogcímet jegyezhet be. A döntése indokolásában mindezekre ki kell térnie, hogy abból ellenőrizhető legyen, hogy eleget tett-e a tényállástisztázási kötelezettségének. A határozatból egyértelműen ki kell tűnnie, hogy a döntés alapjául mely jogszabályi rendelkezések szolgálnak, azokat miként kell értelmezni.

(Kúria Kfv.VI.37.309/2025/12.)

279 A hivatásos állomány tagját a 2023. február 1. napját megelőző szabályok szerint megbízási díj illeti meg, amennyiben a Hszt. 71. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott, a beosztásához nem tartozó feladatkört látott el, többletfeladatként [2015. évi XL. törvény (Hszt.) 71. § (1) bek. c) pont].

A felülvizsgálati eljárás alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes hivatásos szolgálati jogviszonyban áll az alperessel, melynek keretében a baleseti helyszínelő, vizsgáló beosztásban dolgozik. A felperes munkaköri leírása rögzítette az általános és speciális feladatait, és – egyebek mellett – utalt a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél a hivatásos szolgálati beosztásokról és a betöltésükhöz szükséges

követelményekről szóló 30/2015. (VI. 16.) BM rendeletre (a továbbiakban: BMr1) is.

[2] A felperes a 2019. március 1. és 2021. október 31. közötti időszakban (a továbbiakban: perbeli időszak) a Tevékenység-irányítási Központ (a továbbiakban: TIK), valamint a kapitányságvezető utasítása alapján 24 alkalommal – 2019 márciusában és júliusában 2–2, novemberében 1; 2020 áprilisában 3, májusában 2, júliusában és decemberében 1–1; 2021 februárjában 1, márciusában 2, májusában, augusztusában 1–1, szeptemberében 3, októberében 4 alkalommal – hajtott végre szemleköteles közúti közlekedési baleset miatt más, Rendőrkapitányság illetékességi területén helyszínelői feladatokat, melyek ellentételezéseként megbízási díjban nem részesült.

[3] A felperes a perbeli időszakban az őt alkalmazó Rendőrkapitányság illetékességi területén kívül végzett helyszínelési feladatok elvégzéséért a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 71. §-ára hivatkozással megbízási díj megfizetése iránt nyújtott be szolgálati panaszt, amelyet – annak felterjesztését követően – az alperes rendőrfőkapitánya határozatával elutasított. Érvelése szerint a felperes azért nem jogosult megbízási díjra, mert az átcsoportosítás indokolt és szükséges volt, figyelemmel arra, hogy a területileg illetékes rendőrkapitányság helyszínelője a közlekedési balesettel érintett helyszínen nem tudott megjelenni. A felperes nem más beosztásba tartozó feladatot végzett, amelyre ideiglenesen, eseti jelleggel a Hszt. 13. § (1) és (4) bekezdése alapján kötelezhető volt. A határozat utalt arra is, hogy lehetőség van a munkáltató utasítására belföldi kiküldetés keretében másik rendőrkapitányság illetékességi területén a beosztásba tartozó feladat ellátására [Hszt. 2. § 8. pontja].

A felperes keresete és az alperes védirata

[4] A felperes keresetében az alperest 502 450 forint megbízási díj és annak késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni a perbeli időszakot érintő 32 hónapon belül arra a 13 hónapra, amikor más rendőrkapitányság illetékességi területén is látott el helyszínelői feladatokat. Keresetét a Hszt. 71. § (1) bekezdés *c)* pontjára alapította, a megbízási díj mértékét pedig az illetményalap 100%-os mértékében, havi 38 650 forint összegben határozta meg.

[5] Az alperes a védiratában a kereset elutasítását kérte, fenntartva a szolgálati panaszt elutasító határozat indokait. Álláspontja szerint a megközelítőleg három év alatt 24 alkalommal történő feladatellátás nem tekinthető rendszeresnek, az erőátcsoportosítás keretében alkalomszerűen végzett tevékenység a felperes munkakörébe tartozott. E feladatok ellátására a Hszt. 60–61. §-aiban meghatározott átrendelés, illetve ideiglenes átrendelés keretében került sor.

Az első- és a másodfokú bíróság ítélete

[6] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetének helyt adva kötelezte az alperest megbízási díj megfizetésére. Az alperes fellebbezése folytán eljárt másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A megismételt eljárásra előírta, hogy az elsőfokú bíróság vizsgálja a megbízási díjra jogosultság mellett az alperes által hivatkozott átrendelés, belföldi szolgálati kiküldetés megvalósulásának lehetőségét is.

[7] Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban hozott ítéletével a keresetet elutasította. A Hszt. a Hszt. 2. § 8., 24., 25. és 31. pontjait, 13. § (1) és (4) bekezdéseit, 60–61. §-ait és 71. § (1), (2), (3), (5) bekezdéseit, valamint a BMr1. 1. § *c)* pontját, 2. § (1) bekezdés *b)* pont *bb)* alpontját, 2. számú mellékletét, ezen felül a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról rendelkező 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 67. § (1) bekezdését alapul véve – a másodfokú bíróság hatályon kívül helyező végzésének megfelelően – vizsgálta, hogy a felperes által más rendőrkapitányság illetékességi területén végzett feladatok mely jogintézmény keretében végzett tevékenységnek minősülnek.

[8] Az elsőfokú bíróság – miután kizárta a belföldi szolgálati kiküldetés, valamint az átrendelés, ideiglenes átrendelés megvalósulásának lehetőségét – a Hszt. 71. § (1)–(5) bekezdéseiben meghatározott megbízási díj esetkörét tekintve a kialakult és egységes bírói gyakorlat (Mfv.II.10.516/2017., Kfv.VII.37.193/2020/8.) alapján kimondta, hogy a felperes szolgálati beosztásához csak a saját szervezeti egysége állománytáblájának szolgálati beosztása szerinti feladatok tartoznak, ezért a más rendőrkapitányság illetékességi területén felmerült helyszínelői feladatok többletfeladat-ellátásnak minősülnek. Megállapította azt is, hogy bár a 2019-ben 5 alkalommal, 2020-ban 7 alkalommal, 2021-ben 12 alkalommal végzett többletfeladat önmagában huzamosabb időn át megvalósult feladatellátást jelentett, azonban az a keresettel érintett nagyobb időintervallumon belül rendszeres, több hónapon át tartó, folyamatos szolgálatteljesítésnek nem volt tekinthető, mivel az egymást követő hónapokban több alkalommal csupán 2020 áprilisában, májusában és 2021 szeptemberében, októberében végzett ilyen munkát a felperes. Az eseti jelleggel, nem „rendszerszintűen” végzett többletfeladat a Hszt. 71. § (1) bekezdése szerinti megbízási díjra nem jogosít.

[9] A felperes fellebbezése folytán eljárt másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Azzal a másodfokú bíróság is egyetértett, hogy a felperes beosztásához az őt foglalkoztató Rendőrkapitányság állománytáblázatában meghatározott feladatok tartoztak, így a további illetékességi területekre kiterjedően előírt feladatok többletfeladat ellátásként értékelendőek, ami alapján megbízási díj jár, ha e feladatokat a hivatásos állomány szolgálati viszonyban álló tagja hosszabb időszakon keresztül, „rendszerszintűen” látja el (BH 2018.259., Kf.VII.45.156/2021/4.).

[10] Erre tekintettel a másodfokú bíróság nem osztotta azt a fellebbezési érvelést, hogy nem a megbízási díj jogalapja, hanem annak mértéke körében kell értékelni azt, hogy a felperes a perbeli időszakban hány alkalommal végzett nem a beosztásához tartozó feladatokat. Nem sértette meg az elsőfokú bíróság a Hszt. 71. § (1) bekezdését, amikor a megbízási díjra való jogosultság feltételeként vizsgálta, hogy a felperes által megjelölt időszakban – ami nem 13,

hanem 32 hónap – a felperes milyen rendszerességgel látott el a beosztásához nem tartozó feladatkört.

[11] A nem vitatott adatokat vizsgálva a másodfokú bíróság megállapította, hogy a felperes nem huzamosabb ideig, hanem több hónapos kihagyásokkal, és az érintett hónapokban is a szolgálat csekély hányadában, nem havonkénti rendszerességgel, tehát nem hosszabb időszakon keresztül, nem „rendszerszintűen” látott el a beosztásához nem tartozó feladatkört, ezért megbízási díjra nem jogosult. Kiemelte, hogy minden egyes keresetnél egyenként kell vizsgálni, hogy milyen rendszerességgel, havonta hány alkalommal látott el a peres fél a beosztásához nem tartozó feladatot, ezért a felperes fellebbezésében hivatkozott további eseti döntéseket nem tartotta iránymutatónak.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[12] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet jogszabálysértő volta miatt annak hatályon kívül helyezését és a keresetének történő helyt adást, valamint az alperes 20 000 forint felülvizsgálati perköltségben történő maraszalását kérte. Jogszabálysértésként a Hszt. 71. §-a, valamint a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományát érintő személyügyi igazgatás rendjéről szóló 31/2015. (VI. 16.) BM rendelet (a továbbiakban: BMr2.) 35. § (6) bekezdése másodfokú bíróság általi megsértésére hivatkozott, valamint arra, hogy a jogerős ítélet a Kúria közzétett határozataitól (Kfv.VII.37.642/2020/5., Kfv.39.525/2021/3., Kf.VII.40244/2020/4., Kf.VIII.39.903/2021/4., Kf.VII.40.034/20021.) jogkérdésben eltér.

[13] Az eljáró bíróságok a jogalap vonatkozásában helyesen állapították meg, hogy a felperes feladatköre kizárólag a szolgálati helye, azaz a munkáltatója keretein belül értelmezhető, és a Hszt. 2. § 25., 4. és 24., 28., 31. pontja alapján szolgálati beosztása a szervezeti egysége, az adott Rendőrkapitányság állománytáblázatában meghatározott munkakör; az ebbe nem tartozó feladatellátás a Hszt. 71. § (1) bekezdés *c)* pontja alapján többletfeladatnak minősül, ami megbízási díjra jogosít. Tévedett azonban a másodfokú bíróság akkor, amikor – konkrét jogszabályhely megjelölése nélkül – az „eseti jelleget”, a „nem rendszerszintű” fogalmakat a jogalapot (jogosultságot) kizáró feltételnek tekintette. Ezen elvárt jellemzők ugyanis a perbeli időszakban hatályos jogszabályokban nem lelhetőek fel, így az eljáró bíróságok ítéletükkel jogszabályt alkotva döntöttek.

[14] Az ítélet ezen felül tévesen értelmezte az eseti jelleget és tekintette a közel két és fél év alatt 24 alkalommal elvégzett helyszínelést és annak írásos feldolgozását kivételesnek. A többletmunka rendszerességét éppen a folyamatos és nagyobb számú helyszínelői létszámhiány, és ezen feladatszám igazolja, amely két és fél év alatt 13 hónapból 24 – azaz átlagosan havi két – alkalommal eredményezett a felperes beosztásába nem tartozó helyszínelést, így annak tartóssága, visszatérő jellege megállapítható. A jogerős ítéletben a 32 hónap figyelembevétele az érvényesített 13 hónap helyett nyilvánvalóan a többletfeladat havi mennyiségét is jelentősen csökkenti, holott a per tárgyát nem képező hónapok a megbízási díjra jogosultság és az összegszerűség szempontjából közömbösek.

[15] A Hszt. 71. § (1) bekezdésében az „átmenetileg” kifejezés nem a megbízási díjra jogosultság lehetőségét szűkíti, hanem a munkáltató mozgásterét korlátozza, hiszen a kinevezéshez képest eltérő foglalkoztatás csak átmeneti jellegű lehet, azonban még az átmeneti jellegű foglalkoztatás is (sőt kifejezetten ez) megbízási díjat ér. Így a bíróság által vizsgált többletfeladat gyakorisága a megbízási díj mértékére hat ki, lehetőséget adva a munkáltatónak, majd a bíróságnak a törvényes keretek közötti mérlegelésre. A jogszabályokból hiányzik a bíróság által elvárt „havi szintű, huzamosabb ideig, rendszeresen, az egyes hónapokban több alkalommal” végzett többletfeladat szükségessége, és ez a fajta munkáltatói intézkedés az átmeneti jelleggel is ellentétes lenne, így eleve jogszerűtlennek minősülne.

[16] A felek által egyezően előadott tények alapján az állapítható meg, hogy a felperes a perbeli időszakból 13 hónapban 24 alkalommal látott el többletfeladatot, melynek szakmai indoka a betöltetlen szolgálati beosztások, a szolgálat ellátásában tartósan akadályozottak helyettesítése volt. A szolgálatszervezésen múlt, hogy hány alkalommal került sor az illetékességi területen kívüli munkavégzésre. A felperesi álláspontot igazolja az a tucatnyi azonos tárgyú per, amely az alperesnél azonos beosztásban foglalkoztatottak esetében indult, és jogerősen azon felperesek pernyertességével fejeződött be. Ettől függetlenül a felperes az igényét jogalapjában csak a más rendőrkapitányságok illetékességi területén ténylegesen ellátott többletfeladatok alapján tartotta megállapíthatónak azzal, hogy a folyamatos készenlét és a rendelkezésre állás, valamint az esetleges baleset nélküli napok is a díjazás mértékét, azaz a többletfelelősséget befolyásoló tényezők voltak.

[17] A felperes hangsúlyozta, hogy a bíróság a többletfeladat mennyiségét mint a megbízási díj konkrét mértékének meghatározására szolgáló szempontot nyilvánvalóan vizsgálhatja, azonban a BMr2. 35. § (6) bekezdéséből – és a Hszt. 71. § (4) és (5) bekezdéséből is – következően a többletfeladat nagyságát, a megbízással járó többletterhet a helyettesített szolgálati beosztás besorolása alapján kell meghatározni. Erre utal a másodfokú bíróság korábbi, hatályon kívül helyező végzésének [24] bekezdése is, amelyből megállapíthatóan még a perben korábban eljárt másodfokú bíróság sem utalt arra, hogy a megbízási díj jogalapjával ne értene egyet, végzésében kizárólag más jogintézmények (átrendelés, kiküldetés) vizsgálatának hiányára hivatkozott. Mindezek figyelembevételével indokolt a megbízási díj mértékének törvényes keretek között történő meghatározása azzal, hogy korábban a Kúria a minimális (50%-os) megbízási díjat a havi egy alkalommal végzett feladat esetére is alkalmazandónak találta (Kf.VII.39.549/2021/4.).

[18] A jogerős ítéletben a bírói gyakorlatra történő hivatkozás is pontosításra szorul, hiszen a bírói gyakorlat valóban egységes abban, hogy a hosszabb időszakon át rendszeresen végzett többletfeladat

ellentételezésre jogosít, de a „csak” szót kizárólag a jogerős ítélet tartalmazza.

[19] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását, valamint a felperes másodfokú perköltségben és 18 000 forint felülvizsgálati kamarai jogtanácsosi munkadíjban marasztalását kérte.

[20] Az alperes álláspontja szerint a jogerős ítélet megváltoztatása nem indokolt, a másodfokú ítélet a jogszabályoknak megfelel. A Kúria Kf.VII.45.156/2021/4. számú határozatában foglaltak szerint megbízási díj megállapításának akkor van helye, amikor a többletfeladat hosszabb időszakon át, „rendszerszintűen” fennáll. A felperes által hivatkozott többi precedens értékű határozat jellemzően olyan ügyekben született, ahol a követelés jogalapja volt vitás, és a Kúria a többletfeladatot definiálta. A Kúria döntéseiből az tűnik ki, hogy többletfeladat akkor merül fel, amikor a beosztáshoz nem tartozó feladatkör ellátására kerül sor, megbízási díjnak pedig akkor van helye, amikor a többletfeladat rendszeresen, azaz nem eseti jelleggel adódik. A Kúria nem tért ki arra, hogy mit jelentenek a „hosszabb időszakon át”, „rendszerszintűen” fogalmak. A jelen tényállás adatai alapján az eljárt bíróságok megalapozottan következtettek arra, hogy a felperes több hónapos kihagyásokkal, és a többletfeladattal érintett hónapok csekély hányadában nem havonkénti rendszerességgel, nem hosszabb időszakon keresztül, nem „rendszerszintűen” látott el a beosztásához nem tartozó feladatkört, ezért megbízási díj megállapításának nincs helye.

A Kúria döntése és jogi indokai

[21] A felülvizsgálati kérelem megalapozott, az alábbiak szerint.

[22] A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül [Kp. 115. § (2) bekezdés, 108. § (1) bekezdés]. Tekintettel arra, hogy a felperes jogszabálysértésként alapvetően a Hszt. 71. §-át jelölte meg, valamint állította, hogy a jogerős ítélet a Kúria közzétett határozataitól jogkérdésben eltér, a Kúria eljárásának kereteit is e jogszabálysértés, illetve ezen eltérések vizsgálata jelölte ki.

[23] A Hszt. – perbeli időszakban hatályos – 71. § (1) bekezdése értelmében a hivatásos állomány arra alkalmas tagja átmenetileg megbízható

[24] az ideiglenesen megüresedett vagy betöltetlen szolgálati beosztás ellátásával,

[25] a szolgálati beosztás ellátásában tartósan akadályozott személy helyettesítésével, vagy

[26] a hivatásos állomány tagjának szolgálati beosztásához nem tartozó feladatkör ellátásával, többletfeladatként.

[27] A Hszt. 71. § (5) bekezdése – a perrel érintett időszakban – azt tartalmazta, hogy ha a hivatásos állomány tagja a megbízást az eredeti szolgálati beosztásának ellátása mellett végzi, a többletszolgálatért a rendvédelmi illetményalap 50–200%-áig terjedő mértékű díjazásra jogosult. A szervezetszerű helyettesnek a szolgálati elöljárója helyettesítéséért díjazás csak az egybefüggő három hónapot meghaladó helyettesítést követő időtartamra jár.

[28] Az alperes megismételt eljárásban tett nyilatkozatára tekintettel mind az első-, mind a másodfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a felperes akkor, amikor más rendőrkapitányság illetékességi területén végzett helyszínelői feladatokat, a szolgálati beosztásához nem tartozó feladatkört látott el, és az ekként végzett munkát mindkét szintű bíróság egyezően többletfeladatként [Hszt. 71. § (1) bekezdés *c)* pont] értékelte. A jogerős ítéletnek erre vonatkozó megállapítását sem a felperes, sem az alperes nem támadta felülvizsgálati kérelemmel, ezáltal az a felülvizsgálati eljárásban is irányadó volt.

[29] A perbeli időszakban hatályos Hszt. a 71. § (1) bekezdés *c)* pontjához további feltétel nem kapcsolódott, ezért amennyiben a hivatásos állomány tagja a beosztásához nem tartozó feladatkört látott el többletfeladatként, az a Hszt. 71. § (5) bekezdésében meghatározott mértékű megbízási díjra jogosította. A Hszt. 71. § (3) bekezdése csak 2023. február 1. napjától módosult és egészült ki azzal a szabállyal, amely kimondta, hogy a hivatásos állomány tagja az (5) bekezdés szerinti díjazásra – azaz megbízási díjra – akkor jogosult, ha az (1) bekezdés c) pontja szerinti többletfeladat ellátásával jelentős többletmunkát végez, és a szolgálati beosztáshoz nem tartozó feladatkörrel való megbízás nem eseti jellegű. Az elsőfokú ítélet [12] bekezdésében tévesen szerepel a perbeli időszakra még nem hatályos, a későbbi módosításnak megfelelő jogszabályszöveg. A jogszabály módosítása előtt valóban kialakításra került a bíróságok részéről az a gyakorlat, amely szerint a munkáltató utasítása alapján a hivatásos állomány tagja esetenként köteles ellátni a szolgálati beosztásához nem tartozó tevékenységet is, ugyanakkor a beosztásához nem tartozó feladat tartós ellátása nem maradhat ellentételezés nélkül, és amennyiben a hivatásos szolgálati viszonyban álló hosszabb időn át a beosztásához nem tartozó feladatkört lát el, többletdíjazásra jogosult (Mfv.II.10.038/2015/5., Mfv.II.10.692/2017/6., Kf.VII.39.864/2020/6., Kf.VII.39.702/2020/6., Kf.VII.45.155/2021/6., Kf.III.45.110/2022/4., Kfv.III.45.052/2023/7., stb.). A többletfeladat ellátásának tartós, hosszabb időn keresztül történő megkövetelése azonban a Hszt. azon rendelkezésein alapult, amelyek értelmében a hivatásos állomány tagjának a szolgálat teljesítése során – a Hszt. 13. § (2) bekezdéséből, 102. § (1) bekezdés *b)* pontjából, valamint 103. § (1) bekezdéséből következő kötelezettségéből eredően – a munkáltató rendelkezése alapján a munkaköri leírásban konkrétan nem nevesített feladatokat is végre kell hajtania. A munkáltatónak a szolgálati beosztáshoz képest kell megállapítania a munkaköri leírás tartalmát, az abban foglaltakat azonban korlátlanul nem bővítheti, mivel a munkaköri leírás nem tartalmazhat a kinevezésben meghatározott beosztáshoz nem tartozó, általánosan ellátandó feladatot, mint a beosztás részét.

[30] A megismételt eljárásban nem volt vitatott, hogy a felperes a Hszt. 71. § (1) bekezdés *c)* pontja szerinti többletfeladatot teljesített és az sem, hogy a felperes ezeket a többletfeladatokat milyen rendszerességgel végezte. Ezekre a hónapokra a perbeli időszakban hatályos Hszt. 71. §-ában a megbízási díj feltételeként nem szerepelt sem a többletmunka mértékével, sem annak eseti jellegével kapcsolatos

kritérium, ezért az eljárt bíróságok a jogszabályi rendelkezéseket – a korábbi kúriai döntésekben szereplő kiemeléseket tévesen értelmezve – szűkítve alkalmazták akkor, amikor a megbízási díjra jogosultság feltételeként vették figyelembe a végzett többletfeladat rendszerességét, annak hosszabb időszakon keresztül, „rendszerszintűen" való felmerülését. Ezek a fogalmak a BH 2018.259., Kf.VII.45.156/2021/4. döntésekben annak kapcsán merültek fel, hogy maga az ellátott feladat tekinthető-e a munkaköri leírás, illetve a belső szabályozók alapján a szolgálati beosztás részének, ami jelen esetben már nem volt vitás.

[31] Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet a Kp. 121. § (1) bekezdés *a)* pontjának megfelelően hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította. A megismételt másodfokú eljárásban a felperes fellebbezését annak figyelembevételével kell elbírálni, hogy a felperes a perbeli időszakban a keresettel érintett hónapokban a Hszt. 71. § (1) bekezdés *c)* pontjában meghatározott, a szolgálati beosztásához nem tartozó feladatkör ellátásával többletfeladatot végzett, amely többletszolgálatért a Hszt. 71. § (5) bekezdése szerint a rendvédelmi illetményalap 50–200%-áig terjedő mértékű díjazásra jogosult. A BMr2. 35. § (6) bekezdése, valamint a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos szolgálati viszonyban álló tagjai illetményének és egyéb juttatásainak megállapításáról, valamint a folyósítás szabályairól szóló 33/2015. (VI. 16.) BM rendelet 10. § (2) bekezdése alapján a többletfeladat nagyságát, a megbízással járó többletterhet a helyettesítési (megbízási) díj mértékénél kell figyelembe venni a feladattal, valamint a feladat ellátására beosztottak számával arányosan.

(Kúria Kfv.III.45.072/2025/5.)

280 A Szabs. tv. 2025. március 1. napjától hatályos 2. § (4) bekezdésének hatálybalépése előtt a közúti közlekedés rendjére vonatkozó törvényi szabályozással azonos tárgyú, de a közösségi együttélés alapvető szabályai körében megalkotott helyi szabályozás a jogalkotást – törvényi felhatalmazás hiányában – indokolatlanul többszintűvé tette [2017. évi I. törvény (Kp.) 146. § (1) bek.; 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) 143. § (4) bek.; 2012. évi II. törvény (Szabs.tv.) 2. § (4) bek.].

Az indítvány alapjául szolgáló tényállás

[1] Budapest Főváros II. Kerület Önkormányzat (a továbbiakban: önkormányzat) Polgármesteri Hivatalának Városüzemeltetési Igazgatóság Városrendészeti Osztálya 2024. január 25. és 30. napjain végzett hatósági ellenőrzése során megállapította, hogy az önkormányzat területén az alapügy felperese üzemeltetésében álló gépjármű a Budapest Főváros II. kerületének közigazgatási területén a közösségi együttélés alapvető szabályairól, valamint ezek elmulasztásának jogkövetkezményeiről szóló 8/2017. (III. 24.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Ör.) 5. § *b)* pontjába ütköző módon várakozott.

[2] Az önkormányzat Polgármesteri Hivatalának Hatósági Igazgatóság Környezetvédelmi Osztálya (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) 2024. május 2. napján kelt határozatával (a továbbiakban: elsőfokú határozat) a felperessel szemben 20 000 forint közigazgatási bírságot szabott ki önkormányzati hatósági eljárás keretében. A döntés indokolásában arra hivatkozott, hogy a felperes gépjárművel elkövetett cselekménye megsértette az Ör. 5. § *b)* pontjában foglaltakat. Határozatát többek között az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 80. § (1) bekezdésére, a közigazgatási szabálysértések szankcióiról szóló 2017. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Szankciótörvény) 2. § (1)–(2) bekezdéseire, 6. § (1)–(3) bekezdéseire, 9. § (1)–(3) bekezdéseire, 10. § (4) bekezdésére alapította. Megállapította, hogy a területen a járművel folytatott várakozás, áthajtás, felhajtás a talajt folyamatosan tömöríti, erodálja, ennek következtében a növények kipusztulása és a talaj biológiai aktivitásának megszűnése megy végbe.

[3] A felperes fellebbezése alapján az önkormányzat képviselő-testülete, mint másodfokú hatóság 2024. június 27. napján kelt határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Indokolásában kifejtette, hogy a felperes fellebbezésében közölt indokai nem támasztották alá azt, hogy az elsőfokú hatóság eljárása jogszerűtlen lett volna, és azt sem, hogy az elsőfokú határozat jogszabálysértő lenne. A döntés kiemelte, hogy az Ör. 5. § *b)* pontja nem a közúti közlekedésre, várakozásra, hanem a közterület rendjére vonatkozó szabályok tárgykörébe tartozó szabályszegés tényállását szabályozza. Ezt követően hivatkozott a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM–BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) 1. számú függelékének *a), c)* és *g)* pontjára, majd ezekből levezette, hogy a vizsgált helyszín egy olyan közterület, amely az útnak – mint közterületnek – az útpadka részét képezi, ezért közúti járművek közlekedésére nem szolgál, valamint az úttesttől látható módon el van választva. A döntés továbbá hivatkozott a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) 4. § 1., 2., 9–12. és 19. pontjára, 9. §-ára és 13. § (1) bekezdésére, valamint a Szankciótörvény 6. § (3)–(4) bekezdéseire.

[4] A felperes a képviselő-testület határozatával szemben keresetet terjesztett elő, melyben elsődlegesen az alperesi határozat hatályon kívül helyezését, másodlagosan pedig annak megváltoztatását kérte úgy, hogy a közigazgatási bírság kiszabása helyett figyelmeztetés szankciót alkalmazzon. Előadta, hogy cselekménye nem veszélyes a társadalomra, nem jogszabálysértő, az önkormányzat hosszú évekig nem élt szankcióval, mely sérti a jogbiztonság követelményét. A terület gazos, elhanyagolt, környezeti értéke nincs, a jogkövető állampolgár pedig alappal feltételezheti, hogy a terület alkalmas a járművek parkolására, az semmilyen látható jelzéssel nem volt elválasztva az úttesttől.

[5] Az alperesi önkormányzat védiratában a felperes keresetének elutasítását kérte annak megalapozatlansága okán. Előadta, hogy a Kúria Önkormányzati Tanácsának Köf.5.015/2024/5. számú határozata a jelen perben nem alkalmazható, ugyanis a hivatkozott döntés lényeges kérdésekben

eltér az alap közigazgatási per tárgyától. Álláspontja szerint joga volt a KRÉSZ 1. melléklet I. *a)* pontjában meghatározott útnak nem minősülő közterületek vonatkozásában, azok nem megfelelő használatával összefüggésben helyi rendeletet alkotni a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 143. § (4) bekezdés *d)* pontja alapján.

Az indítvány és az Önkormányzat védirata

[6] Az indítványozó bíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 146. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján a Kúria Önkormányzati Tanácsának eljárását kezdeményezte és egyidejűleg a per tárgyalását felfüggesztette.

[7] Az indítványozó szerint az Ör. 5. § *b)* pontja megalkotására az önkormányzat nem rendelkezett felhatalmazással, ekként az más jogszabályba ütközik, így annak megsemmisítését kérte, továbbá indítványozta a vitatott rendelkezés általános alkalmazási tilalmát a Kp. 147. § (1) bekezdése alapulvételével a per tárgyát képező egyedi ügyben, valamint valamennyi, a megsemmisítés időpontjában valamely bíróság előtt folyamatban lévő egyedi ügyben.

[8] Az indítvány felidézte, hogy az önkormányzat a vitatott szabályozást az Ör. preambuluma szerint többek között az Mötv. 8. § (1) bekezdés *b)* pontjában, és a 8. § (2) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva, a 143. § (4) bekezdés *d)* pontjában kapott felhatalmazás alapján alkotta meg.

[9] Az indítványozó bíróság kifejtette, hogy az Ör. 5. § *b)* pontja egy, a közösségi együttélés alapvető szabályait sértő magatartást szabályoz. A Kúria Önkormányzati Tanácsának Köf.5.015/2024/5. számú határozata [46] bekezdésére hivatkozással pedig kiemelte, hogy a behajtási korlátozás, illetve a közterületen (akár védett övezetben) történő várakozás szabályozása nem a közösségi együttélés, hanem a közterület használatával, a közterületen történő parkolással összefüggő szabályozás tárgykörébe tartozik. Annak a közösségi együttélés általános szabályaival ellentétes magatartássá nyilvánítására felhatalmazást nem ad sem a Mötv. 8. § (2) bekezdése, sem a 143. § (4) bekezdés *d)* pontja.

[10] Az indítvány szerint az Ör. 5. § *b)* pontja a hivatkozott Köf.5.015/2024/5. számú határozatában foglalt indokok mentén a jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet 54. § (1) bekezdése és az 55. § (5) bekezdése szerint megjelölt felhatalmazó rendelkezések, vagyis az Mötv. 8. § (1) bekezdés *b)* pontjában, (2) bekezdésében és 143. § (4) bekezdés *d)* pontjában foglalt törvényi felhatalmazás keretein túlterjeszkedik.

[11] Mindezek alapján az indítványozó bíróság álláspontja szerint az önkormányzat az Ör. megalkotása során – függetlenül attól a körülménytől, hogy az önkormányzati rendelet a szabályozás tárgyát tekintve a közösségi együttélés alapvető szabályait meghatározó önkormányzati rendeletnek, normának számít – az Ör. 5. § *b)* pontjában olyan rendelkezést fogadott el, amely nem a közösségi együttéléssel kapcsolatos, hanem a közterület-használat, a közterületen történő parkolással összefüggő szabályozás tárgykörébe tartozik. Ugyanakkor az önkormányzat ebben a szabályozási körben részletszabály megalkotására nem volt jogosult.

[12] Az Önkormányzati Tanács a Kp. 140. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Kp. 42. § (1) bekezdése alapján az érintett önkormányzatot felhívta az indítványra vonatkozó nyilatkozata megtételére.

[13] Az Önkormányzat védiratában részletesen kifejtette jogi álláspontját azzal összefüggésben, hogy az Ör. 5. § *b)* pontjának rendelkezése miért nem teremt párhuzamos szabályozást és miért nem ütközik magasabb jogszabályba.

[14] A védirat a Köf.5.015/2024/5. számú határozattal összefüggésben kifejtette, hogy az jelen ügy szempontjából nem bír relevanciával, mivel eltérő tényállás és jogkérdés kapcsán tett elvi megállapítást. Álláspontja szerint a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 48. § (5) bekezdése, valamint a 15/A–15/F. §-ai olyan jogszabály megalkotására adnak felhatalmazást az önkormányzatok számára, amely kijelöli a közterületen azokat a várakozási területeket, ahol jogszabály alapján, díjfizetés ellenében lehet várakozni (parkolni). Így a felhatalmazás nem terjed ki a nem díjfizetés ellenében történő várakozás szabályainak megalkotására, így a fenti jogszabályhelyek alappal nem hivatkozhatók. Ezzel összefüggésben hivatkozott a Kúria Önkormányzati Tanácsának Köf.5.009/2020/4. számú határozatára. Álláspontja szerint az érintett terület nem került bevonásra a Kkt. alapján megalkotott, a díjfizetés ellenében igénybe vehető várakozási célú terület körébe, így sem a helyi, sem a főváros szintű ezirányú szabályozás nem terjed ki rá. A fentebb idézett Kúriai döntés ugyanakkor a Budai Vár területével, várakozási övezettel kapcsolatban fogalmazott meg megállapítást, így az jelen ügyben alappal nem hivatkozható.

[15] A közösségi együttélés szabályozása körében az önkormányzat hivatkozott arra, hogy a KRESZ 17. § (1) bekezdés *e)* pontja, valamint 1. melléklet 1. *a)* pontja alapján megállapítható, hogy azok hatálya az utakra, közutakra, és a kijelölt várakozási övezetekre terjed ki, vagyis nem szabályozzák, nem szabályozhatják az olyan közterületeken történő tevékenységet - jelen esetben a nem járművek közlekedésére rendelt területre történő ráhajtást és várakozást -, amelyek nem minősülnek a KRESZ 1. sz. mellékletében definiált út, vagy várakozási terület fogalmának megfelelő közterületnek. Az út melletti zöldterület a fenti jogszabályi rendelkezések alapján nem minősül sem útnak sem várakozási területnek, mivel erre vonatkozó kijelölés a területen nem került kihelyezésre, így indítványozott álláspontja, hogy az érintett területre vonatkozóan a Kkt. és a KRESZ rendelkezései nem irányadóak.

[16] A Kúria korábbi Köf.5.047/2016/2. számú határozatára hivatkozással a védirat előadta, hogy az Ör. vitatott szabályozásának célja a zöldfelületek megóvása és védelme, mely az Alaptörvényből és a környezetvédelmi jogszabályokból adódó kötelezettsége is. A parkolási jogszabályok célja ettől eltérő, a díjfizetéses várakozási övezetek szabályozása e szűkös helyi közjószághoz való hozzáférés biztosítása érdekében történik – összhangban az Alkotmánybíróság 109/2009. (XI. 18.) AB határozatában foglaltakkal.

[17] Hivatkozott továbbá a védirat a közösségi együttélés szabályozásával összefüggésben a jogirodalomra is, mely idézett szövegrész szerint mivel a Mötv. nem ad a közösségi együttélés fogalmához tartalmi fogódzót, így az önkormányzatok széles körű jogalkotási autonómiával rendelkeznek e körben a törvény keretei között.

[18] Az önkormányzat összegző álláspontja tehát az, hogy az Mötv. 143. § (4) bekezdés *d)* pontjában foglalt felhatalmazás alapján jogosult jogalkotási hatáskörében a közösségi együttélés szabályait önkormányzati rendeletben megalkotni és azon magatartásokat szabályozási tárgykörébe vonni, valamint szankcionálni, amely esetekben az önkormányzati tulajdonú területeket, zöldfelületeket, parkokat, parkosított részeket a közösségi együttélés szabályait sértő módon használják. Az önkormányzati jogalkotás szabályozási tárgyköre nem a közlekedés rendjének megsértése, így nem a Kkt. vagy a KRESZ adta a jogalkotási felhatalmazást sem. Az önkormányzati rendelet az Mötv. 143. § (4) bekezdés *d)* pontiának felhatalmazásán alapul, védendő szabályozási tárgyköre a közúti közlekedésre rendelt területektől egyértelműen elhatárolva a nem járművek közlekedésére rendelt területek. Ahogyan az Ör. 5. § *b)* pontja is rögzíti és meghatározza, nem járművek közlekedésére rendelt terület nem megfelelő használatát szabályozza és szankcionálja.

[19] A védirat részletesen kifejtette a közlekedési szabálysértések elhatárolásával kapcsolatos érveit is. Mindenekelőtt hivatkozott arra, hogy az Ör. vitatott rendelkezése és az annak alapján kiszabott közigazgatási bírság nem teremt párhuzamos szabályozást a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 224. §-ával, mely a közlekedéssel kapcsolatos egyéb szabálysértések cím alatt szerepel. Álláspontja szerint ez behatárolja az elkövetési tárgy területét, mely eltér az Ör. szabályozási céljától. Tekintettel arra, hogy a Kkt. és a KRESZ szabályozása nem terjed ki a vitatott rendelkezésre, így a Szabs.tv. sem alkalmazható, mivel az a KRESZ rendelkezéseire utal vissza.

[20] Az indítvány hivatkozott továbbá arra is, hogy a jogalkotó szabályozási szinten feloldja a párhuzamos szabályozás kérdését. A Szabs. tv. 2025. március 1. napjától hatályos 2. § (4) bekezdése szerint „Nem állapítható meg szabálysértés, ha a tevékenység vagy mulasztás bűncselekményt valósít meg, úgyszintén, ha a tevékenységre vagy mulasztásra törvény vagy önkormányzati rendelet – az eljárási bírság kivételével – közigazgatási eljárásban kiszabható bírság alkalmazását rendeli el.” Ezen új szabályozással a kettős szankcionálás intézménye megszűnik, mivel vagy szabálysértési, vagy közigazgatási bírságolás formájában lehet egy jogsértő magatartást szankcionálni.

[21] Összességében tehát az önkormányzat álláspontja a fentiek alapján az, hogy nem teremtett párhuzamos szabályozást azzal, hogy elfogadta az Ör.-t. A Szabs. tv. 224. §-a eltérő szabályzási céllal született és eltérő szabályozási tárgykört érintő rendelkezés, másrészt a párhuzamosságot a jogalkotó a Szabs. tv. 2. § (4) bekezdésében szabályozza, így a kétszeres felelősségre vonás lehetősége kizárt.

Az Önkormányzati Tanács döntésének indokai

[22] Az indítvány az alábbiak szerint részben megalapozott.

[23] A Kúria Önkormányzati Tanácsának azt kellett vizsgálnia, hogy az önkormányzat az Ör. 5. § *b)* pontja megalkotása körében rendelkezett-e jogalkotási felhatalmazással, illetve nem alkotott-e indokolatlanul párhuzamos szabályozást.

I.

[24] A Kúria Önkormányzati Tanácsa mindenekelőtt áttekintette az indítványozó és az önkormányzat által hivatkozott, illetve a jogkérdés szempontjából releváns Köf.5.016/2024/4., Köf.5.002/2019/5., Köf.5.011/2020/5. és Köf.5077/2024/5. számú határozatok megállapításait és azokat a következők szerint foglalja össze.

[25] A Köf.5.002/2019/5. számú döntés alapjául szolgáló rendelkezés „a zöldterületre vagy közterületi zöldfelületre” gépjárművel való behajtást, vagy az ott várakozást a közösségi együttélés alapvető szabályainak sérelme miatt közigazgatási bírsággal rendelte sújtani. A Kúria Önkormányzati Tanácsa megállapította, hogy az önkormányzatoknak a Mötv. 143. § (4) bekezdés *d)* pontja alapján felhatalmazása van a közösségi együttélés alapvető szabályai, valamint ezek elmulasztásának jogkövetkezményei tekintetében rendeleti szintű jogalkotásra, azonban a támadott rendelkezés ugyancsak a megállási, illetve behajtási korlátozás megszegésére vonatkozik, mint a közlekedésbiztonság szabálysértési tényállása, azonban tárgyi hatályán belül a közösségi együttélés alapvető szabályai sérelmét állapítja meg. Ebből arra a következtetésre jutott, hogy az önkormányzat törvénnyel azonos társadalmi viszonyt szabályozott helyi szinten, ezért indokolatlan párhuzamosság keletkezett a vitatott önkormányzati rendeleti szabályozás és a Szabs. tv. 224. §-a között, amivel lényegében a közúti közlekedésre vonatkozó szabályozást, felhatalmazás nélkül többszintűvé tette.

[26] A Köf.5.011/2020/5. számú határozat alapjául az előzőhöz hasonló, a zöldterületre való behajtást a közösségi együttélés alapvető szabályai sérelmeként szankcionáló rendelkezés szolgált, ugyanis az ügyben szereplő önkormányzat a korábbi rendelkezésének a Köf.5.002/2019/5. számú határozattal való megsemmisítését követően lényegében újraalkotta, azt. Az Önkormányzati Tanács – megismételve az előző határozatában foglaltakat – kifejtette, hogy a közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértésére vonatkozó szabálysértési tényállás megvalósulása esetén helyszíni bírság kiszabására van lehetőség. E szabálysértési tényállás azonban nemcsak a KRESZ megállási és várakozási szabályainak (40–41. §-ára) megsértésére utal, hanem „más megállási, várakozási vagy táblával jelzett behajtási tilalom vagy korlátozás” megszegésére is. E fordulat alá tartozik az adott önkormányzati rendelet indítvánnyal támadott rendelkezésében szabályozott zöldterületre, zöldfelületre gépjárművel történő behajtás, illetve az ott várakozás (parkolás) tilalma is. E tilalmat megszegők viszont a közösségi együttélés szabályainak megsértése miatt a támadott rendelkezés alapján közigazgatási bírsággal sújthatók. Ezáltal ugyanazon cselekmény miatt

kétszeres szankció kiszabására van lehetőség: egyrészt a Szabs. tv.-ben található a közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértésére vonatkozó szabálysértési tényállás alapján helyszíni bírság, másrészt az önkormányzati rendeletben szabályozott a közösségi együttélés alapvető szabályainak megsértése miatt közigazgatási bírság szabható ki.

[27] A fentiek alapján a Köf.5.011/2020/5. ügyben a Kúria Önkormányzati Tanácsa azt állapította meg, hogy alapvetően az indítvánnyal támadott rendelkezéshez kapcsolódó szankció meghatározása a jogszabálysértő, hisz a támadott rendelkezésben szabályozott magatartás a hivatkozott szabálysértési tényállás alapján már helyszíni bírsággal sújtható, azaz szankcionálható. Így az érintett önkormányzat indokolatlanul többszintűvé tette a zöldterületen, zöldfelületen gépjárművel történő megállás és várakozás esetére vonatkozó hátrányos jogkövetkezmény megállapításának lehetőségét. Ezáltal indokolatlan párhuzamosság keletkezett a támadott önkormányzati rendelkezés és a közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértésére vonatkozó szabálysértési tényállás közt.

[28] A Köf.5.016/2024/4. számú ügyben szintén a zöldterületre járművel való behajtást, az ott megállást a közösségi együttélés alapvető szabályaival ellentétes magatartásként szankcionáló rendelkezés volt az ügy tárgya. A Kúria Önkormányzati Tanácsa a támadott rendelkezést az előzőekben hivatkozott döntésekben kifejtett jogértelmezését fenntartva szintén megsemmisítette.

[29] A Köf.5.015/2024/5. számú ügyeben elvi éllel azt fogalmazta meg, hogy a behajtási korlátozás, illetve a közterületen (akár védett övezetben) történő várakozás szabályozása nem a közösségi együttélés, hanem a közterület használatával, a közterületen történő parkolással összefüggő szabályozás tárgykörébe tartozik. Annak a közösségi együttélés általános szabályaival ellentétes magatartássá nyilvánítására vonatkozó szabályozásra felhatalmazást nem ad sem a Mötv. 8. § (2) bekezdése, sem a 143. § (4) bekezdés *d)* pontja.

[30] A hivatkozott ügyekben a Kúria Önkormányzati Tanácsa megjegyezte, hogy az indokolatlanul párhuzamos, illetve többszintű jogalkotás az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése által védett jogbiztonság elvébe is ütközik [60/2009. (V. 28.) AB határozat] és sérti a Jat. 2. § (1) bekezdése szerinti szabályozási egyértelműség jogbiztonsági követelményét (Köf.5.047/2016/2.). Önkormányzati rendelet nem előzheti meg törvény alkalmazási kötelezettségét. A jogbiztonság érdekében ugyanazon tárgyban a jogalkotó csak kifejezett felhatalmazás útján ad teret helyi jogalkotásnak (Köf.5.032/2017/4.). Más jogszabály által szabályozott társadalmi viszony további önkormányzati szabályozására ez esetben az önkormányzatnak nincs felhatalmazása.

II.

[31] A Kúria Önkormányzati Tanácsa több korábbi határozatában rögzítette, hogy az Önkormányzati Tanács bírói kezdeményezés esetén azt a jogot vizsgálja, amelyet a bírónak alkalmaznia kell (Köf.5012/2016/4., Köf.5083/2012/4., Köf.5024/2019/4. számú határozatok).

[32] A Kúria az indítványban szereplő időbeli hatály keretei között foglal állást az indítvány tárgyában.

[33] A Szabs. tv. 2025. február 28. napjáig hatályos – s jelen ügy szempontjából releváns – 2. § (4) bekezdése szerint: „Nem állapítható meg szabálysértés, ha a tevékenység vagy a mulasztás bűncselekményt valósít meg, úgyszintén, ha a tevékenységre vagy mulasztásra törvény vagy kormányrendelet – az eljárási bírság kivételével – közigazgatási eljárásban kiszabható bírság alkalmazását rendeli el.”

[34] Az Ör. 5. §-a szerint:

[35] „A közösségi együttélés alapvető szabályait sértő magatartást valósít meg az, aki:

[36] a) járművel, kerékpárral zöldfelületek nem erre a célra kijelölt útjain közlekedik,

[37] b) gépi meghajtású járművel vagy ezek pótkocsijával nem járművek közlekedésére rendelt területre függetlenül annak burkolatától (különösen: az úttesttől vagy járdától kiemelt szegéllyel, oszlopokkal, növényzettel, útburkolati jellel, utcabútorokkal vagy más látható módon elválasztott terület, továbbá az a díszburkolattal ellátott terület, ami gyalogosok közlekedésére szolgál) engedély nélkül ráhajt, vagy azon várakozik.

[38] A Kúria Önkormányzati Tanácsának fentebb is részletesen ismertetett gyakorlatát a Szabs. tv. 2. § (4) bekezdésére és 224. §-ára alapította.

[39] A Kúria Önkormányzat Tanácsa jelen ügyben nem osztotta az önkormányzat Szabs. tv. közlekedéssel kapcsolatos egyéb szabálysértések cím alatt szereplő 224. §-ával kapcsolatos azon álláspontját, mely szerint ez behatárolja az elkövetési tárgy területét, mely eltér az Ör. szabályozási céljától, a Kkt. és a KRESZ szabályozása pedig nem terjed ki a vitatott rendelkezésre, így a Szabs.tv. sem alkalmazható, mivel az a KRESZ rendelkezéseire utal vissza.

[40] Jelen ügyben – az indítványozó bíróság által megállapított tényállásra vetítve – is megállapítható, hogy az Ör. indítvánnyal támadott rendelkezéséhez kapcsolódó szankció meghatározása jogszabálysértő volt, hisz a támadott rendelkezésben szabályozott magatartás a hivatkozott szabálysértési tényállás alapján már helyszíni bírsággal sújtható, azaz szankcionálható. Így az érintett önkormányzat indokolatlanul többszintűvé tette a zöldterületen, zöldfelületen gépjárművel történő megállás és várakozás esetére vonatkozó hátrányos jogkövetkezmény megállapításának lehetőségét. Ezáltal indokolatlan párhuzamosság keletkezett a támadott önkormányzati rendelkezés és a közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértésére vonatkozó szabálysértési tényállás közt.

[41] A jogalkotó időközben módosította a Szabs. tv. 2. § (4) bekezdését, melynek 2025. március 1. napjától hatályos szövegezése szerint: „Nem állapítható meg szabálysértés, ha a tevékenység vagy mulasztás bűncselekményt valósít meg, úgyszintén, ha a tevékenységre vagy mulasztásra törvény vagy önkormányzati rendelet – az eljárási bírság kivételével – közigazgatási eljárásban kiszabható bírság alkalmazását rendeli el.” A módosítás tehát 2025. március 1-jétől megszüntette a Szabs. tv. és az önkormányzati rendeleti szabályozás közötti esetleges párhuzamosságot – a kettős szankcionálást – azzal, hogy kimondja: nem állapítható meg szabálysértés, ha az adott tevékenységre vagy

mulasztásra az önkormányzati rendelet közigazgatási bírság kiszabását rendeli el.

[42] A védirat szerint a módosítás indokoltsága a Szabs. tv. hatálybalépése napjától fennált, azonban a jogalkotó ennek csak késve tett eleget, erre tekintettel hivatkozható a rendelkezés jelen ügyben. A Kúria az önkormányzat ezen érvelését nem osztotta, azaz azt, hogy a Szabs. tv. utóbb hatályba lépett módosítása lényegében visszamenőlegesen felhatalmazást adott volna az Ör. vitatott rendelkezésének megalkotására.

[43] Mindezekre tekintettel a Kúria Önkormányzati Tanácsa a Kp. 146. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján megállapította, hogy az önkormányzat az Ör. 5. § *b)* pontjában foglalt rendelkezéssel annak megalkotásától 2025. február 28. napjáig törvénnyel azonos társadalmi viszonyt szabályozott helyi szinten, így indokolatlan párhuzamosság keletkezett a Szabs. tv. 224. §-ával, és ezzel lényegében a közúti közlekedésre vonatkozó szabályozás felhatalmazás nélkül, indokolatlanul többszintűvé vált, az Ör. 5. § *b)* pontja a Szabs. tv. 224. §-ába ütközött.

[44] Jelen eljárás bírói kezdeményezés alapján indult. A Kp. 147. § (1) bekezdése értelmében, ha a Kúria Önkormányzati Tanácsa megállapítja, hogy valamely önkormányzati rendelet vagy rendelkezés más jogszabályba ütközött, az érintett rendelkezés nem alkalmazható az indítványozó bíróság előtt folyamatban lévő ügyben. A Kúria Önkormányzati Tanácsa a fentiek szerint megállapította az Ör. 5. § *b)* pontjának jogszabályellenességét, ezért e rendelkezés – a Kp. 147. § (1) bekezdésének alkalmazásával az indítványi bíróság előtt folyamatban lévő egyedi ügyben nem alkalmazható.

[45] A Kp. 147. § (2) bekezdése értelmében a Kúria elrendeli az általános alkalmazási tilalom mellőzését, ha azt a közérdek védelme, a jogbiztonság vagy a rendelet hatálya alá tartozó jogalanyok alapvető jogainak védelme indokolja. A Kúria az általános alkalmazási tilalom mellőzéséről az eset körülményeinek mérlegelése, így a jogvita sajátossága alapján, a jogbiztonság védelme érdekében a Kp. 147. § (2) bekezdése szerint döntött.

[46] Mindezek mellett a Kúria Önkormányzati Tanácsa megállapította, hogy a Szabs. tv. 2. § (4) bekezdésének 2025. március 1. napjától hatályos rendelkezése új jogi helyzetet teremtett, így ettől a naptól kezdődően az Ör. 5. § *b)* pontja a magasabb jogszabályokkal összhangba került. Erre tekintettel az Ör. 5. § *b)* pontja megsemmisítésére vonatkozó indítványt az Önkormányzati Tanács elutasította.

(Kúria Köf.5.011/2025/4.)

EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA HATÁROZATAI

I.

A C-744/23 Zlakov ügyben 2025. október 23-án hozott ítélet

A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi héairányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontját

a következőképpen kell értelmezni:

az egyik fél ügyvéd általi jogi képviselete ellenszolgáltatás fejében teljesített szolgáltatásnyújtásnak minősül, amikor e szolgáltatást ingyenesen nyújtják, de az érintett tagállam jogszabályai előírják, hogy amennyiben az ellenérdekű felet kötelezik a költségek viselésére, a bíróság arra is kötelezi őt, hogy fizessen ezen ügyvédnek olyan munkadíjat, amelynek összegét e jogszabály szabályozza.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv (HL 2006. L 347., 1. o.; helyesbítések: HL 2007. L 335., 60. o.; HL 2015. L 323., 31. o.; a továbbiakban: héairányelv) 2. cikke (1) bekezdése c) pontjának, 24. cikke (1) bekezdésének, 26. cikke (1) bekezdése b) pontjának, 28. cikkének, valamint 75. cikkének az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a T.P.T. és a „Financial Bulgaria” EOOD között a T.P.T. ügyvédje által benyújtott, arra irányuló kérelem tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, hogy a Financial Bulgaria a munkadíján felül fizesse meg számára az e munkadíjak összege után felszámított hozzáadottérték-adót (héa).

Az alapeljárás

10 T.P.T. polgári jogi keresetet indított a Financial Bulgaria ellen annak megállapítása iránt, hogy semmis a közöttük fogyasztói hitel keretében kötött kezességvállalási szerződés. E célból T.P.T. egyszemélyes ügyvédi iroda keretében eljáró ügyvéddel képviseltette magát a bíróság előtt az ügyvéddel kötött szerződés alapján. E jogi segítségnyújtást a ZA 38. cikke (1) bekezdése 2. pontjának megfelelően ingyenesen biztosították számára.

11 Miután T.P.T. pernyertes lett, a Sofiyski rayonen sad (szófiai kerületi bíróság, Bulgária), amely a kérdést előterjesztő bíróság, 2023. augusztus 3-i határozatával arra kötelezte a Financial Bulgariát, hogy a ZA 38. cikkének (2) bekezdése alapján fizessen meg 400 bolgár leva (BGN) összeget T.P.T. ügyvédjének, anélkül azonban, hogy ebbe a héát beleértette volna.

12 2023. október 13-án T.P.T. ügyvédje a 2023. augusztus 3-i határozat módosítása iránti kérelmet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz annak érdekében, hogy a munkadíján felül fizessék meg számára a 400 BGN összeg alapján kiszámított, 80 BGN összegű héát.

13 A Financial Bulgaria vitatta ezt a kérelmet, arra hivatkozva, hogy az ügyvédi munkadíjat terhelő héa megfizetésének nincs helye, mivel a jogi segítségnyújtást ingyenesen nyújtották T.P.T.-nek.

14 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat, hogy T.P.T. ügyvédjét a hozzáadottérték-adóról szóló bolgár törvénynek megfelelően nyilvántartásba vették, és ha ez az ügyvéd a szolgáltatásait az ügyfele által fizetendő díjazást előíró szerződés alapján nyújtja, az ügyvédi munkadíjat ekképpen héa terheli.

15 E bíróság szerint tisztázni kell, hogy ugyanez vonatkozik-e arra az esetre is, ha az ügyfél ügyvéd általi perbeli képviseletét ingyenesen nyújtják, és a hatáskörrel rendelkező bíróság arra kötelezi a pervesztes ellenérdekű felet, hogy közvetlenül ugyanezen ügyvédnek fizesse meg azt az összeget, amelyet akkor kapott volna, ha e szolgáltatást munkadíj ellenében nyújtották volna. A kérdést előterjesztő bíróság különösen arra keresi a választ, hogy ilyen körülmények között az ügyvédet adóalanynak kell-e tekinteni, és hogy a jogi segítségnyújtás ellenszolgáltatás fejében teljesített szolgáltatásnyújtásnak vagy olyan ingyenes szolgáltatásnyújtásnak minősül-e, amelyet ellenérték fejében nyújtott szolgáltatásnak kell tekinteni.

16 E körülmények között a Sofiyski Rayonen sad (szófiai kerületi bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) Úgy kell-e értelmezni [héairányelv] 2. cikke (1) bekezdésének [c)] pontja, 24. cikkének (1) bekezdése, 26. cikkének (1) bekezdése és 28. cikke értelmében vett »szolgáltatásnyújtás«, illetve »szolgáltatás« fogalmát, hogy az magában foglalja

1. díjmentes jogi szolgáltatásoknak az egyik fél ügyvédje által a bírósági eljárásban történő (pro bono) nyújtását[;]
2. díjmentes jogi szolgáltatásoknak a pernyertes fél ügyvédje általi (pro bono) nyújtását, minek körében a bíróság azt a munkadíjat ítéli meg az ügyvéd részére, amelyet akkor kapna, ha egy peres ügyekben biztosítandó jogvédelemre és segítségnyújtásra vonatkozó szerződés keretében munkadíj kikötésére került volna sor[?]

2) Úgy kell-e értelmezni a [héairányelv] 26. cikke (1) bekezdésének b) pontját, hogy az »ingyenesen végzett szolgáltatásnyújtás« fogalma magában foglalja

1. díjmentes jogi szolgáltatásoknak az egyik fél ügyvédje által a bírósági eljárásban történő (pro bono) nyújtását[;]
2. díjmentes jogi szolgáltatásoknak a pernyertes fél ügyvédje általi (pro bono) nyújtását, minek körében a bíróság azt a munkadíjat ítéli meg az ügyvéd részére, amelyet akkor kapna, ha egy peres ügyekben biztosítandó

jogvédelemre és segítségnyújtásra vonatkozó szerződés keretében munkadíj kikötésére került volna sor[?]

3) Úgy kell-e értelmezni a [héairányelv] 2. cikke (1) bekezdésének c) pontját, 24. cikkének (1) bekezdését és 26. cikke (1) bekezdésének b) pontját, hogy az »ellenérték fejében teljesített szolgáltatásnyújtás«, illetve »ellenérték fejében nyújtott szolgáltatás« fogalma magában foglalja egy díjmentes jogi szolgáltatásnak a pernyertes fél ügyvédje általi (pro bono) nyújtását, minek körében a bíróság azt a munkadíjat ítéli meg az ügyvéd részére, amelyet akkor kapna, ha egy peres ügyekben biztosítandó jogvédelemre és segítségnyújtásra vonatkozó szerződés keretében munkadíj kikötésére került volna sor[?]

4) Úgy kell-e értelmezni a [héairányelv] 28. és 75. cikke értelmében vett »adóalany« fogalmát, hogy az a következőt foglalja magában:

1. olyan ügyvédet (egyszemélyes ügyvédi irodát), aki (amely) (pro bono) díjmentes jogi szolgáltatásokat nyújtott az egyik fél számára a bírósági eljárásban[;]

2. olyan ügyvédet (egyszemélyes ügyvédi irodát), aki (amely) (pro bono) díjmentes jogi szolgáltatásokat nyújtott a pernyertes fél számára, minek körében a bíróság azt a munkadíjat ítéli meg az ügyvéd (egyszemélyes ügyvédi iroda) részére, amelyet akkor kapna, ha egy peres ügyekben biztosítandó jogvédelemre és segítségnyújtásra vonatkozó szerződésben munkadíj kikötésére került volna sor?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

17 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködés keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. Ennek érdekében a Bíróságnak adott esetben át kell fogalmaznia az elé terjesztett kérdéseket. E tekintetben a Bíróságnak kell a nemzeti bíróság által szolgáltatott információk összessége és különösen az előzetes döntéshozatalra utaló végzés indokolása alapján meghatározni az uniós jog azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése a jogvita tárgyára figyelemmel szükséges (lásd ebben az értelemben: 1984. december 13-i Haug-Adrion ítélet, 251/83, EU:C:1984:397, 9. pont; 2024. április 30-i M. N. [EncroChat] ítélet, C-670/22, EU:C:2024:372, 78. pont).

18 A jelen ügyben, figyelembe véve az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban ismertetett tényállást, az előterjesztett kérdéseket úgy kell érteni, mint amelyek annak meghatározására kérik a Bíróságot, hogy a héairányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontját, 24. cikkének (1) bekezdését, 26. cikke (1) bekezdésének b) pontját, 28. cikkét és 75. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy, az egyik fél ügyvéd általi jogi képviselete ellenszolgáltatás fejében teljesített szolgáltatásnyújtásnak vagy olyan ingyenes szolgáltatásnyújtásnak minősül, amelyet ellenérték fejében nyújtott szolgáltatásnak kell tekinteni, amikor e szolgáltatást ingyenesen nyújtják, de az érintett tagállam jogszabályai előírják, hogy amennyiben az ellenérdekű felet kötelezik a költségek viselésére, a bíróság arra is kötelezi az őt, hogy fizessen ezen ügyvédnek olyan munkadíjat, amelynek összegét e jogszabály szabályozza.

19 Az ekképpen átfogalmazott kérdés megválaszolása érdekében emlékeztetni kell arra, hogy a héairányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében a héa hatálya alá tartozik egy tagállamon belül az adóalanyként eljáró személy által „ellenérték fejében" teljesített szolgáltatásnyújtás.

20 E tekintetben a héairányelv 9. cikkének (1) bekezdésének első albekezdése értelmében „adóalany" az a személy, aki bármely gazdasági tevékenységet önállóan végez, tekintet nélkül annak céljára és eredményére. Ezenfelül ezen irányelv 24. cikkének (1) bekezdése szerint „szolgáltatásnyújtás" minden olyan tevékenység, amely nem minősül termékértékesítésnek.

21 A jelen ügyben, amint arra a főtanácsnok az indítványának 33. és 34. pontjában lényegében rámutatott, T.P.T. ügyvédjét, akit a hozzáadottérték-adóról szóló bolgár törvénynek megfelelően nyilvántartásba vettek, a héairányelv 9. cikkének (1) bekezdése értelmében vett adóalanynak kell tekinteni, anélkül hogy ebben az összefüggésben releváns lenne az a tény, hogy az ügyvédi munkadíjat részére olyan személy javára fizették meg, akinek ingyenesen jogi segítséget nyújtott, és pernyertes lett.

22 Ezenkívül meg kell állapítani, hogy az ügyfél ügyvéd általi jogi képviselete a héairányelv 24. cikkének (1) bekezdése értelmében vett szolgáltatásnyújtásnak minősül.

23 Azt a kérdést illetően, hogy az olyan szolgáltatásnyújtás, mint amelyről az alapügyben szó van, „ellenérték fejében" teljesítettnek minősül-e, az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely szolgáltatásnyújtásnak a héairányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében vett „ellenérték fejében" teljesített ügyletként való minősítése kizárólag a szolgáltatásnyújtás és az adóalany által ténylegesen kapott ellenszolgáltatás közötti közvetlen kapcsolat fennállását feltételezi. Az ilyen közvetlen kapcsolat akkor áll fenn, ha a szolgáltatásnyújtó és a szolgáltatást igénybe vevő között létezik olyan jogviszony, amelynek keretében kölcsönös szolgáltatások kerülnek átadásra úgy, hogy a szolgáltatásnyújtó által kapott juttatás képezi a szolgáltatást igénybe vevő számára nyújtott szolgáltatás tényleges ellenértékét (2023. december 21-i Administration de l'enregistrement, des domaines et de la TVA [Héa – Igazgatótanács tagja] ítélet, C-288/22, EU:C:2023:1024, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

24 Ellenben a szolgáltatás és az ellenérték közötti közvetlen kapcsolat megszűnik, ha a díjazást tisztán ingyenesen és véletlenszerűen nyújtják, így annak összegét gyakorlatilag lehetetlen meghatározni, vagy amikor annak összege a meghatározását övező körülményekre tekintettel nehezen számszerűsíthető vagy bizonytalan (2023. december 21-i Administration de l'enregistrement, des domaines et de la TVA [Héa – Igazgatótanács tagja] ítélet, C-288/22, EU:C:2023:1024, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

25 A jelen ügyben egyrészt az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy T.P.T. és ügyvédje között olyan szerződés áll fenn, amelynek tárgya ingyenes jogi segítségnyújtás a ZA 38. cikke (1) bekezdése 2. pontjának megfelelően. Másrészt, mivel T.P.T. az érintett bírósági eljárásban pernyertes lett, az ellenérdekű felet a ZA 38. cikke (2) bekezdésének megfelelően arra kötelezték, hogy fizessen ezen ügyvédnek ügyvédi munkadíjat, amelynek összegét a törvényben rögzített előírások szerint, az ügyvédi munkadíjak minimális összege alapján határozták meg.

26 Következésképpen a T.P.T. ügyvédje által nyújtott jogi segítségnyújtás és a részére fizetett ügyvédi munkadíj közötti közvetlen kapcsolat fennállása szerződés és törvény formájában is megvalósul.
27 Ebben az összefüggésben nem releváns az a tény, hogy az ügyvédi munkadíjat nem attól a féltől szedik be, akinek a jogi segítségnyújtást biztosították, hanem az ellenérdekű féltől, tehát egy harmadik személytől. Ahhoz ugyanis, hogy valamely szolgáltatásnyújtást a héairányelv értelmében vett „ellenérték fejében” teljesítettnek lehessen tekinteni, nem szükséges, hogy e szolgáltatásnyújtás ellenértékét közvetlenül annak igénybevevőjétől kapják (2023. december 21-i Administration de l’enregistrement, des domaines et de la TVA [Héa – Igazgatótanács tagja] ítélet, C-288/22, EU:C:2023:1024, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
28 Ezenkívül a jelen ítélet 26. pontjában megfogalmazott megállapítást nem kérdőjelezi meg az ügyvédi munkadíj megfizetésével kapcsolatos bizonytalanság, amely a bírósági eljárás sikerére, és következésképpen az ellenérdekű fél e munkadíj megfizetésére való kötelezésére vonatkozó biztosíték hiányából ered.
29 Ugyanis, bár igaz, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatából, és konkrétabban az 1994. március 3-i Tolsma ítéletből (C-16/93, EU:C:1994:80, 19. pont), valamint a 2016. november 10-i Baštová ítéletből (C-432/15, EU:C:2016:855, 29. pont) az következik, hogy magának a díjazás fennállásának bizonytalan jellege megtöri a közvetlen kapcsolatot a szolgáltatás igénybevevőjének nyújtott szolgáltatás és az adott esetben kapott díjazás között, ez nem változtat azon, hogy az alapügyben szóban forgó és az ezen ítéletek alapjául szolgáló ügyek alapjául szolgáló helyzetek nem hasonlíthatók össze.
30 Így az 1994. március 3-i Tolsma ítélet (C-16/93, EU:C:1994:80) egy olyan zenészre vonatkozott, aki közterületen adott elő, és a járókelőktől kapott adományokat. E tekintetben a Bíróság ezen ítélet 16. és 17. pontjában úgy ítélte meg, hogy e jövedelmek nem minősülnek a járókelőknek nyújtott szolgáltatás ellenértékének, mivel egyrészt nem állt fenn semmilyen megállapodást a felek között, amennyiben a járókelők önkéntesen fizettek adományt, amelynek összegét tetszésük szerint határozzák meg, másrészt pedig semmilyen szükségszerű kapcsolat nem áll fenn a zeneszolgáltatás és az annak nyomán teljesített kifizetések között.
31 A 2016. november 10-i Baštová ítélet (C-432/15, EU:C:2016:855) többek között arra a kérdésre vonatkozott, hogy ellenérték fejében teljesített szolgáltatásnyújtásnak minősül-e az, ha az adóalany lovat bocsát a ló versenyszervezője részére az e versenyen való részvétel céljából.
32 E tekintetben a Bíróság ezen ítélet 35. és 37. pontjában kimondta, hogy főszabály szerint nem tekinthető tényleges ellenértéknek az ilyen rendelkezésre bocsátásért a versenyszervező által nyújtott azon szolgáltatás, amely lehetővé teszi az említett tulajdonos számára, hogy lovát elindítsa a versenyen, mivel e szolgáltatásért a lótulajdonos a versenyen való részvétel tényleges ellenértékét tükröző beiratkozási és részvételi díjat fizet, és hogy nehezen számszerűsíthető és bizonytalan minden olyan előny, amelyet a lótulajdonos e részvételből a ló értékének növekedése vagy az e részvétel által biztosított reklám révén megszerezhet. Ezenkívül az adott esetben a ló által a versenyen elért helyezés alapján adott esetben elnyert díj sem minősülhet a ló rendelkezésre bocsátása tényleges ellenértékének, mivel nem önmagában a lónak a tulajdonos által a lóversenyszervező részére történő rendelkezésre bocsátása az, amely a díj kifizetésének alapját képezi, hanem az, hogy a verseny végén bizonyos eredményt érnek el.
33 Márpedig, noha az alapügyben az ügyvéd munkadíjának kifizetése az eljárás eredményétől függő kockázatnak van kitéve, az ugyanakkor az ügyfél bírósági eljárásban való képviseletében álló szolgáltatás tényleges ellenértékét képezik.
34 Amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság egyébiránt a héairányelv 26. cikke (1) bekezdésének b) pontjára, 28. cikkére és 75. cikkére hivatkozik, elegendő megjegyezni, hogy e rendelkezések egyike sem alkalmazandó a szóban forgóhoz hasonló szolgáltatásra.
35 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a héairányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy az egyik fél ügyvéd általi jogi képviselete ellenszolgáltatás fejében teljesített szolgáltatásnyújtásnak minősül, amikor e szolgáltatást ingyenesen nyújtják, de az érintett tagállam jogszabályai előírják, hogy amennyiben az ellenérdekű felet kötelezik a költségek viselésére, a bíróság arra is kötelezi őt, hogy fizessen ezen ügyvédnek olyan munkadíjat, amelynek összegét e jogszabály szabályozza.

II.

A C-798/23 Abbottly ügyben 2025. október 9-én hozott ítélet

A 2009. február 26-i 2009/299/IB tanácsi kerethatározattal módosított, az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározat 4a. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

a „határozat meghozatalát eredményező tárgyalás” e rendelkezés értelmében vett fogalmába tartozik az olyan eljárás, amelynek végén a nemzeti bíróság az érintett személlyel szemben szabadságvesztés-büntetés mellékbüntetéseként korábban kiszabott rendőri felügyelethez kapcsolódóan meghatározott feltételek megsértése miatt elrendelheti e mellékbüntetés le nem töltött időtartamának szabadságvesztés-büntetésre történő átváltoztatását akként, hogy az átszámítás során kétnapi rendőri felügyeletnek egynapi szabadságvesztés felel meg.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2009. február 26-i 2009/299/IB tanácsi kerethatározattal (HL 2009. L 81., 24. o.) módosított, az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározat (HL 2002. L 190., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 34. o.; a továbbiakban: 2002/584 kerethatározat) 4a. cikke (1) bekezdésének az értelmezésére vonatkozik.
2 E kérelmet a szabadságvesztés-büntetés Lettországban történő végrehajtása céljából SH-val

szemben kibocsátott európai elfogatóparancs Írországban történő végrehajtásával kapcsolatos eljárás keretében terjesztették elő.

Az alapeljárás

11 2014-ben SH-t két alkalommal ítélték el, két bűncselekmény miatt, egyik alkalommal a Valmieras rajona tiesa (valmierai körzeti bíróság, Lettország), a másik alkalommal pedig a Jēkabpils rajona tiesa (Jēkabpilsi körzeti bíróság, Lettország) előtt. 2015. október 27-én e büntetéseket összbüntetésbe foglalták, aminek a keretében négy év kilenc hónap szabadságvesztés-büntetést és három év rendőri felügyelet mellékbüntetést szabtak ki, amely a lett jog szerint a szabadságvesztés-büntetés SH általi letöltésekor kezdődött meg.

12 SH nem tett eleget a rendőri felügyelet feltételeként előírt azon kötelezettségnek, hogy a szabadlábra helyezését követő három munkanapon belül jelentkezzen a rendőrkapitányságon, noha előzetesen tájékoztatták arról, hogy ennek elmulasztása esetén vele szemben közigazgatási szankció szabható ki. Ezért a Zemgales rajona tiesa (zemgalei körzeti bíróság, Lettország) 2020. május 11-én és 27-én megállapította, hogy SH szabálysértést követett el, és ezért vele szemben két pénzbírságot szabott ki.

13 Amennyiben az érintett személyt egy éven belül kétszer ítélik el a rendőri felügyelet feltételeinek megsértése miatt, a lett büntetőjog lehetővé teszi a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság számára, hogy a rendőri felügyelet mellékbüntetést szabadságvesztésre változtassa át, amelynek tartamát egy meghatározott arány szerint kell kiszámítani, nevezetesen egy nap szabadságvesztésnek két nap le nem töltött rendőri felügyelet felel meg.

14 2020 júniusában az illetékes lett rendőrkapitányság hivatala kérelmet nyújtott be a Zemgales rajona tiesához (zemgalei körzeti bíróság) az SH-val szemben kiszabott rendőri felügyelet mellékbüntetés hátralévő időtartamának szabadságvesztésre történő átváltoztatása iránt.

15 2020. június 25-én bírósági idézést küldtek SH-nak a hivatalos lettországi lakóhelyére címzett ajánlott levélben, sikertelenül. Ez a levél 2020. július 31-én érkezett vissza.

16 2020. augusztus 19-én SH távollétében tárgyalásra került sor a Zemgales rajona tiesa (zemgalei körzeti bíróság) előtt. Ugyanezen a napon e bíróság határozatot hozott (a továbbiakban: szóban forgó határozat), amelyben elrendelte az SH-val szemben kiszabott rendőri felügyelet mellékbüntetésből még végre nem hajtott időtartam – azaz két év két nap – egy év egy nap szabadságvesztés-büntetésre történő átváltoztatását. E határozat ellen – amelyet megküldtek SH-nak, de „nem kereste” jelzéssel visszaérkezett – SH nem nyújtott be fellebbezést.

17 2021. február 26-án a Zemgales rajona tiesa (zemgalei körzeti bíróság) európai elfogatóparancsot (a továbbiakban: a szóban forgó európai elfogatóparancs) bocsátott ki SH ellen a vele szemben 2020. augusztus 19-én kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából.

18 2022. július 27-i ítéletével a High Court (felsőbíróság, Írország) a 2002/584 kerethatározat 4a. cikke (1) bekezdését az ír jogba átültető rendelkezés alapján elutasította a Minister for Justice and Equality (igazságügyi és esélyegyenlőségi miniszter, Írország) által benyújtott, SH-nak a szóban forgó európai elfogatóparancs alapján a Lett Köztársaság részére történő átadása iránti kérelmet.

19 Miután a Court of Appeal (fellebbviteli bíróság, Írország) elutasította az igazságügyi és esélyegyenlőségi miniszter által ezen ítélettel szemben benyújtott fellebbezést, ez utóbbi rendkívüli fellebbezést nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz, a Supreme Courthoz (legfelsőbb bíróság, Írország).

20 A kérdést előterjesztő bíróság emlékeztet arra, hogy a 2002/584 kerethatározat 1. cikkének (2) bekezdéséből az következik, hogy az európai elfogatóparancs végrehajtása a főszabály, míg a végrehajtás megtagadása kivételként tekintendő, amelyet szigorúan kell értelmezni.

21 E bíróság úgy véli, hogy a szóban forgó határozat a felfüggesztett büntetés végrehajtásának elrendeléséhez hasonlítható, amely a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében nem tartozik a 2002/584 kerethatározat 4a. cikke (1) bekezdésének hatálya alá. A Bíróság ugyanis a 2017. december 22-i Ardic ítélet 77. pontjában (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026) kimondta, hogy a „határozatnak” az e rendelkezés értelmében vett fogalma nem terjed ki a korábban kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtására vagy alkalmazására vonatkozó határozatokra, így például a felfüggesztett büntetés végrehajtásának elrendelésére, kivéve, ha e határozatnak az a célja, hogy megváltoztassa az említett büntetés nemét vagy mértékét, vagy ezzel a hatással jár, és az említett határozatot meghozó hatóság e tekintetben mérlegelési mozgástérrel rendelkezett.

22 Márpedig az említett bíróság rámutat, hogy a jelen ügyben a rendőri felügyelet időtartama a szabadságvesztés-büntetés SH általi letöltését követően kezdődött. Nem született a korábban kiszabott szabadságvesztés-büntetés nemét és mértékét megváltoztató új bírósági határozat, mivel a rendőri felügyelet feltételeinek megsértése esetén a kiszabható szabadságvesztés tartamát a lett jogban előírt matematikai számítás határozza meg. A Zemgales rajona tiesának (zemgalei körzeti bíróság) tehát csak abban a kérdésben kellett döntenie, hogy kiszabja-e a további szabadságvesztés-büntetést, mivel annak tartama ex lege meghatározott. A kérdést előterjesztő bíróság éppen ezért ideiglenes jelleggel megállapította, hogy SH átadása nem tagadható meg, mivel a vele szemben 2020. augusztus 19-én kiszabott büntetés álláspontja szerint nem minősül új büntetésnek, és nem változtatta meg sem a korábban kiszabott szabadságvesztés-büntetés nemét, sem annak mértékét.

23 A kérdést előterjesztő bíróságnak mindazonáltal kétségei vannak a tekintetben, hogy bár az SH-val szemben korábban kiszabott és 2015. október 27-én összbüntetésbe foglalt büntetésekben benne rejlett a további szabadságvesztés-büntetés lehetősége, a 2020. augusztus 19-én kiszabott büntetés esetében nem egyszerűen az SH-t az eredetileg megállapított szabadságvesztés-büntetés részben vagy akár teljes mértékben történő letöltésére kötelezésről van szó.

24 E körülmények között a Supreme Court (legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) Amennyiben a keresett személy átadását egy vele szemben korábban kiszabott rendőri felügyelet [mellék]büntetés feltételeinek megsértése okán vele szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából kérik, abban az esetben, ha az említett szabadságvesztés-büntetést kiszabó bíróság mérlegelési mozgástérrel rendelkezett a szabadságvesztés-büntetés kiszabása tekintetében (jóllehet a büntetés kiszabása esetén nem rendelkezett mérlegelési mozgástérrel a büntetés időtartama tekintetében), a [2002/584 kerethatározat] 4a. cikkének (1) bekezdése értelmében vett, »határozat meghozatalát eredményező tárgyalás« részét képezi-e az említett szabadságvesztés-büntetés kiszabásához vezető eljárás?

2) A[z első] kérdésben említett körülmények között olyan határozatnak minősült-e a rendőri felügyelet [mellék]büntetés szabadságvesztés-büntetésre történő átváltoztatására vonatkozó határozat, amelynek az volt a célja, hogy megváltoztassa a keresett személlyel szemben korábban kiszabott büntetés, és különösen az e személy korábbi büntetésének részét képező rendőri felügyelet [mellék]büntetés nemét és/vagy mértékét, vagy ezzel a hatással járt, és amely így [a 2017. december 22-i Ardic ítélet (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026)] 77. pontjában említett kivétel hatálya alá tartozik]?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

27 Két kérdésével, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2002/584 kerethatározat 4a. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a „határozat meghozatalát eredményező tárgyalás” e rendelkezés értelmében vett fogalmába tartozik az olyan eljárás, amelynek végén a nemzeti bíróság az érintett személlyel szemben szabadságvesztés-büntetés mellékbüntetéseként korábban kiszabott rendőri felügyelethez kapcsolódóan meghatározott feltételek megsértése miatt elrendelheti e mellékbüntetés le nem töltött időtartamának szabadságvesztés-büntetésre történő átváltoztatását akként, hogy az átszámítás során kétnapi rendőri felügyeletnek egynapi szabadságvesztés felel meg.

28 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy a 2002/584 kerethatározat célja az elítéltek vagy a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítottak átadása egyszerűsített és hatékonyabb rendszerének bevezetése révén az igazságügyi együttműködés megkönnyítése és meggyorsítása annak érdekében, hogy elősegítse az Európai Unió azon célkitűzésének elérését, hogy a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének azon nagy fokú bizalomra épülő térségévé váljon, amelynek a tagállamok között fenn kell állnia, a kölcsönös elismerés elvének megfelelően (2019. május 27-i PF [Litvánia főügyésze] ítélet, C-509/18, EU:C:2019:457, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

29 E célból e kerethatározat az 1. cikkének (2) bekezdésében előírja azon szabályt, amely szerint a tagállamok minden európai elfogatóparancsot a kölcsönös elismerés elve alapján és az említett kerethatározat rendelkezéseinek megfelelően hajtanak végre. Kivételes körülményektől eltekintve a végrehajtó igazságügyi hatóságok tehát csak a végrehajtás megtagadásának az ugyanezen kerethatározatban taxatíve felsorolt esetekben tagadhatják meg az ilyen elfogatóparancs végrehajtását, és az európai elfogatóparancs végrehajtásának megtagadása kizárólag az e kerethatározatban kimerítő jelleggel felsorolt feltételek valamelyikének megsértése esetén merülhet fel. Következésképpen, mivel az európai elfogatóparancs végrehajtása a főszabály, a végrehajtás megtagadása kivételként tekintendő, amelyet szigorúan kell értelmezni (lásd ebben az értelemben: 2023. december 21-i Generalstaatsanwaltschaft Berlin [A terhelt távollétében történő elítélése] ítélet, C-396/22, EU:C:2023:1029, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

30 Közelebbről, a 2002/584 kerethatározat 4a. cikkének (1) bekezdése kivételt képez azon szabály alól, amely szerint a végrehajtó igazságügyi hatóságnak a keresett személyt át kell adnia a kibocsátó tagállamnak, így e rendelkezést megszorítóan kell értelmezni (lásd ebben az értelemben: 2023. március 23-i Minister for Justice and Equality [Felfüggesztés megszüntetése] ítélet, C-514/21 és C-515/21, EU:C:2023:235, 55. pont).

31 Magából a 2002/584 kerethatározat 4a. cikke (1) bekezdésének a szövegéből is kitűnik, hogy a végrehajtó igazságügyi hatóságnak lehetősége van a szabadságvesztés-büntetés vagy szabadságelvonással járó intézkedés végrehajtása céljából kibocsátott európai elfogatóparancs végrehajtásának megtagadására, ha az érintett személyesen nem volt jelen a határozat meghozatalát eredményező tárgyaláson, kivéve ha az európai elfogatóparancs szerint az e rendelkezés a)–d) pontjában foglalt feltételek teljesülnek (2020. december 17-i Generalstaatsanwaltschaft Hamburg ítélet, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). E 4a. cikk ily módon korlátozza az európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának lehetőségét azáltal, hogy pontosan és egységesen felsorolja azokat a feltételeket, amelyek esetén nem tagadható meg azon határozat elismerése és végrehajtása, amelyet olyan tárgyalást követően hoztak, amelyen az érintett személy nem volt személyesen jelen (2023. március 23-i Minister for Justice and Equality [Felfüggesztés megszüntetése] ítélet, C-514/21 és C-515/21, EU:C:2023:235, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

32 A 2002/584 kerethatározat 4a. cikke (1) bekezdésének a)–d) pontjában szereplő valamennyi esetben fennáll ugyanis, hogy az európai elfogatóparancs végrehajtása nem sérti az érintett személy hatékony jogorvoslathoz és tisztességes eljáráshoz való jogát, sem a védelemhez való jogát, amelyeket az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. és 48. cikke biztosít (lásd különösen: 2023. március 23-i Minister for Justice and Equality [Felfüggesztés megszüntetése] ítélet, C-514/21 és C-515/21, EU:C:2023:235, 73. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

33 A 2002/584 kerethatározat 4a. cikke tehát magas szintű védelem biztosítását, valamint annak lehetővé tételét célozza, hogy a végrehajtó hatóság átadja az érintettet az elítéléséhez vezető tárgyalásról való távolmaradása esetén is, teljes mértékben tiszteletben tartva ugyanakkor a védelemhez való jogát (2020. december 17-i Generalstaatsanwaltschaft Hamburg ítélet, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Konkrétabban, a 2009/299 kerethatározat (1) és (15) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett 1. cikkéből kifejezetten kitűnik, hogy e 4a. cikket azért iktatták be a 2002/584 kerethatározatba, hogy védelemben részesüljön a vádlott azon joga, hogy

személyesen megjelenhessen az őt érintő büntetőtárgyaláson, és egyidejűleg javuljon a bírósági határozatoknak a tagállamok közötti kölcsönös elismerése (2023. március 23-i Minister for Justice and Equality [Felfüggesztés megszüntetése] ítélet, C-514/21 és C-515/21, EU:C:2023:235, 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

34 A 2002/584 kerethatározat 4a. cikke (1) bekezdésének a)–d) pontjában említett esetek valamelyikének fennállására irányuló vizsgálat előtt azonban a végrehajtó igazságügyi hatóságnak meg kell állapítania, hogy olyan helyzettel áll-e szemben, amelyben az átadni kért személy személyesen nem jelent meg a 2002/584 kerethatározat 4a. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „határozat meghozatalát eredményező tárgyaláson”.

35 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a 2002/584 kerethatározat 4a. cikkének (1) bekezdésében szereplő „határozat meghozatalát eredményező tárgyalás” kifejezést az uniós jog önálló fogalmaként kell tekinteni, és a tagállamokban elfogadott minősítésektől függetlenül egységesen kell értelmezni az Unió területén. Az említett kifejezést úgy kell értelmezni, mint amely azon eljárást jelöli, amely az európai elfogatóparancs végrehajtása keretében átadni kért személy jogerős elítélését eredményező bírósági határozathoz vezetett (lásd ebben az értelemben: 2023. december 21-i Generalstaatsanwaltschaft Berlin [A terhelt távollétében történő elítélése] ítélet, C-396/22, EU:C:2023:1029, 26. és 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

36 A Bíróság megállapította, hogy a korábban kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtására vagy alkalmazására vonatkozó határozat nem minősül a 2002/584 kerethatározat 4a. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „határozatnak”, kivéve, ha az a bűnösség megállapítására vonatkozik, vagy annak az a célja, hogy megváltoztassa az említett büntetés nemét vagy mértékét, vagy ezzel a hatással jár, és az említett határozatot meghozó hatóság e tekintetben mérlegelési mozgástérrel rendelkezett (2017. december 22-i Ardic ítélet, C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, 77. és 88. pont; 2023. március 23-i Minister for Justice and Equality [Felfüggesztés megszüntetése] ítélet, C-514/21 és C-515/21, EU:C:2023:235, 53. pont).

37 A Bíróság ezért úgy ítélte meg, hogy nem minősül az e 4a. cikk (1) bekezdése értelmében vett „határozatnak” az olyan határozat, amely a szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának felfüggesztését visszavonja amiatt, hogy az érintett a felfüggesztést kísérő valamely objektív feltételt megszegi – például a próbaidő során újabb bűncselekményt követ el –, mivel e büntetést változatlanul hagyja mind annak nemét, mind annak mértékét illetően. A Bíróság hozzátette továbbá, hogy mivel az ilyen visszavonás tárgyában eljáró hatóságnak nem kell felülvizsgálnia a büntetőítélet alapjául szolgáló ügy érdemét, az a körülmény, hogy e hatóság mérlegelési mozgástérrel rendelkezik, nem releváns, mivel ezen utóbbi nem teszi lehetővé számára a keresett személyt jogerősen elítélő határozatban meghatározott szabadságvesztés-büntetés mértékének vagy nemének a módosítását (lásd ebben az értelemben: 2023. március 23-i Minister for Justice and Equality [Felfüggesztés megszüntetése] ítélet, C-514/21 és C-515/21, EU:C:2023:235, 53. és 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

38 Rá kell mutatni, hogy egyébként a 2002/584 kerethatározat 4a. cikke (1) bekezdésének ilyen értelmezése összhangban áll az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatával (lásd többek között: EJEB, 2013. október 21., Del Río Prada kontra Spanyolország, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, 89. §; EJEB, 2022. november 10., Kupinskyy kontra Ukrajna, CE:ECHR:2022:1110JUD000508418, 47–52. §), amelynek értelmében egyrészt a büntetés-végrehajtás részletes szabályaira vonatkozó eljárások nem tartoznak az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én aláírt egyezmény (kihirdette: az 1993. évi XXXI. törvény) 6. cikkének hatálya alá, és másrészt a valamely bíróság által a végleges büntetés kihirdetését követően vagy e büntetés végrehajtása alatt elfogadott intézkedések csak akkor tekinthetők az ezen egyezmény értelmében vett „büntetésnek”, ha az eredetileg kiszabott büntetés új meghatározásához vagy e büntetés mértékének a módosításához vezethetnek (lásd ebben az értelemben: 2023. március 23-i Minister for Justice and Equality [Felfüggesztés megszüntetése] ítélet, C-514/21 és C-515/21, EU:C:2023:235, 58. pont).

39 Annak megállapítása érdekében ugyanis, hogy a büntetés foganatosítása során hozott intézkedés kizárólag a büntetés foganatosításának módjára vonatkozik-e, vagy ellenkezőleg, befolyásolja annak terjedelmét, indokolt minden egyes esetben megvizsgálni, hogy a kiszabott „büntetés” ténylegesen mivel járt a tárgyidőszakban a nemzeti jog szerint, vagyis mi volt annak jellege (lásd ebben az értelemben: EJEB, 2013. október 21., Del Río Prada kontra Spanyolország ítélet, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, 85. és 90. §).

40 A jelen ügyben nyilvánvaló, hogy a szóban forgó európai elfogatóparancs kibocsátásának alapja a rendőri felügyelet mellékbüntetést szabadságvesztés-büntetésre átváltoztató szóban forgó határozat volt. A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben abból az előfeltevésből indul ki, hogy a szóban forgó határozat egy korábban kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtására vagy alkalmazására vonatkozó határozathoz hasonlítható, mint amilyen például a felfüggesztett büntetés végrehajtásának elrendelése. Lehetséges, hogy az ilyen határozat nem tartozik a 2002/584 kerethatározat 4a. cikke (1) bekezdésének hatálya alá, mivel nem az volt a célja, hogy megváltoztassa a keresett személlyel szemben korábban kiszabott büntetés nemét és/vagy mértékét, vagy nem járt ezzel a hatással, és a határozatot meghozó hatóság nem rendelkezett e tekintetben mérlegelési mozgástérrel.

41 Vizsgálni kell tehát, hogy a szóban forgó határozat a jelen ítélet 36. és 37. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében vett „korábban kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtására vagy alkalmazására vonatkozó határozatnak” minősíthető-e, amely esetben az nem minősül a 2002/584 kerethatározat 4a. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „határozatnak”.

42 E tekintetben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő információkból és a Bíróság elé terjesztett iratokból kitűnik, hogy a lett büntető törvénykönyv 45. cikkének (1) bekezdése értelmében a rendőri felügyelet olyan mellékbüntetésnek minősül, amelyet a bíróság szabadságvesztés-büntetésre ítélt személlyel szemben szabhat ki a szabadlábra helyezését követő felügyelet fenntartása érdekében, és így e

személynek be kell tartania a rendőri szerv által előírt feltételeket. E törvénykönyv 45. cikkének (2) bekezdése alapján e mellékbüntetést csak olyan személlyel szemben lehet kiszabni, akit egy évtől három évig terjedő szabadságvesztés-büntetésre ítéltek. Az említett törvénykönyv 45. cikkének (3) bekezdése értelmében a büntetés-végrehajtási intézet igazgatóságának vagy a rendőri szervnek a kérelmére a rendőri felügyelet tartama lerövidíthető vagy az megszüntethető. Ugyanezen törvénykönyv 45. cikkének (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ha az elítélt e mellékbüntetés letöltése alatt bűncselekményt követ el, a bíróság a mellékbüntetés le nem töltött időtartamát szabadságvesztéssel váltja fel, és a végleges büntetést a lett büntető törvénykönyvben foglalt rendelkezéseknek megfelelően állapítja meg.

43 A lett büntető törvénykönyv 45. cikkének (5) és (6) bekezdése alapján – lényegében –, ha a rendőri felügyelet mellékbüntetését töltő személy „rosszhiszeműen” megsérti e rendőri felügyelet feltételeit – vagyis ha e címen egy év alatt kétszer elítélték közigazgatási szabálysértésért –, a bíróság közigazgatási bírság mellett a rendőri szerv kérelmére a rendőri felügyelet fennmaradó tartamát szabadságvesztés-büntetésre változtathatja át, amelynek tartama megegyezik a még letöltendő rendőri felügyeletből fennmaradó napok számának felével. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapügyben e rendelkezéseket alkalmazták.

44 Ebből következően úgy tűnik – bár ennek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata –, hogy a lett jog különbséget tesz a szabadságvesztés-büntetést kiszabó határozat és a rendőri felügyeletet elrendelő határozat között, mivel ez utóbbi határozat jellegénél fogva mindig a szabadságvesztés-büntetés mellett alkalmazott mellékbüntetés. Így a jelen ügyben SH-t korábban szabadságvesztés-büntetésre ítélték, amely mellett rendőri felügyelet mellékbüntetést alkalmaztak úgy, hogy a vele szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetés letöltését követően rendőri felügyelet alá helyezték. Következésképpen a szóban forgó határozat, amely SH-val szemben szabadságvesztés-büntetést szab ki akként, hogy az átszámítás során kétnapi rendőri felügyeletnek egynapi szabadságvesztés felel meg, a jelen ítélet 35. és 36. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében nem a korábban kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtására vagy alkalmazására vonatkozik, hanem önmagában új, olyan szabadságvesztés-büntetést kiszabó határozatnak minősül, amely szabadságvesztésre SH-t mindaddig nem ítélték.

45 Az alapügyben szóban forgó helyzet tehát különbözik a felfüggesztett szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának elrendelésétől, mivel ez utóbbi esetben a szabadságvesztés-büntetés végrehajtását eleve felfüggesztik, így a felfüggesztés megszüntetése csupán a korábban kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtását teszi lehetővé.

46 E megállapítást megerősíti az a tény, hogy a lett jog jelen ítélet 42. és 43. pontjában említett releváns rendelkezései alapján úgy tűnik, hogy e jog nem ír elő a rendőri felügyelet büntetés szabadságvesztés-büntetésre való automatikus átváltoztatására irányuló mechanizmust abban az esetben, ha az érintett személy megsérti e felügyelet feltételeit. A bíróság ugyanis mérlegelési jogkörrel rendelkezik azon döntés tekintetében, hogy a rendőri szerv kérelmére a még végre nem hajtott rendőri felügyelet mellékbüntetést átváltoztatja-e szabadságvesztés-büntetésre, az átváltoztatás tehát nem automatikus.

47 Ezenkívül, amint azt indítványának 65. pontjában a főtanácsnok hangsúlyozta, a mellékbüntetés feltételeinek megsértése nyomán esetlegesen kiszabott szabadságvesztés-büntetés célja nem azon eredeti bűncselekmény szankcionálása, amely a rendőri felügyelet büntetés mellékbüntetésként történő kiszabásához vezetett, hanem a konkrétan az ez utóbbi büntetéshez kapcsolódó feltételek megsértésének a szankcionálása. Az említett bíróságnak tehát azt kell e személy helyzetének vizsgálatát követően eldöntenie, hogy e feltételek megsértése indokolja-e a rendőri felügyelet intézkedés szabadságvesztés-büntetésre történő átváltoztatását.

48 Következésképpen a rendőri felügyelet mellékbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés-büntetést kiszabó határozat nem minősül a korábban kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtására vagy alkalmazására vonatkozó határozatnak, hanem olyan új szabadságvesztés-büntetést kiszabó határozatnak tekintendő, amelynek neme eltér az eredetileg megállapított büntetésétől.

49 Az ilyen határozatot a 2002/584 kerethatározat 4a. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „határozatnak” kell minősíteni, és azt az eljárást, amelynek végén azt elfogadták, a Bíróság jelen ítélet 35. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatának megfelelően úgy kell tekinteni, mint amely az e rendelkezés értelmében vett „határozat meghozatalát eredményező tárgyalás” fogalmába tartozik.

50 Ugyanis, amint arra indítványának 82. és 83. pontjában a főtanácsnok rámutatott, a 2002/584 kerethatározat 4a. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „határozat meghozatalát eredményező tárgyalásnak” való minősítés szempontjából az bír jelentőséggel, hogy a büntetés átváltoztatására irányuló eljárás olyan szabadságvesztéshez vezethet, amely – bár a rendőri felügyelet büntetéshez kapcsolódó feltételek be nem tartása esetén előre látható – önmagában nem képezte részét az eredeti büntetőítéletnek, és így az első ítélet helyébe lépő új büntetőítélet meghozatala vált szükségessé.

51 Hozzá kell tenni, hogy – amint azt a főtanácsnok indítványának 81. pontjában hangsúlyozta – az érintett személynek azon eljárási szakasz során, amelynek célja a rendőri felügyelet mellékbüntetés szabadságvesztés-büntetésre történő esetleges átváltoztatásáról való határozathozatal, képesnek kell lennie arra, hogy teljeskörűen gyakorolhassa a védelemhez való jogát álláspontjának hatékony kifejtése, valamint azon végleges határozat befolyásolása érdekében, amely a személyes szabadságától való megfosztáshoz vezethet. E személynek többek között lehetősége kell legyen arra, hogy hivatkozhasson azokra a ténybeli és jogi körülményekre, amelyek a hatáskörrel rendelkező bíróságot arra késztethetik, hogy úgy határozzon, hogy nem rendeli el a büntetés ilyen átváltoztatását.

52 A kérdést előterjesztő bíróságnak azt is vizsgálnia kell továbbá, hogy az alapügyben szóban forgó helyzet megfelel-e a 2002/584 kerethatározat 4a. cikke (1) bekezdésének a)–d) pontjában említett körülmények valamelyikének. Amennyiben igen, úgy az ír végrehajtó igazságügyi hatóság köteles hozzájárulni SH lett hatóságoknak való átadásához.

53 Mindazonáltal, mivel SH-t a szóban forgó európai elfogatóparancstól eltérő másik európai elfogatóparancs alapján már átadták a lett hatóságoknak, a szóban forgó határozatban SH-val szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtása érdekében a 2002/584 kerethatározat 27. cikkében foglalt hozzájárulási mechanizmust kell alkalmazni, amint arra a kérdést előterjesztő bíróság maga is rámutatott a Bíróság által hozzá intézett információkérésre adott válaszában.

54 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a 2002/584 kerethatározat 4a. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a „határozat meghozatalát eredményező tárgyalás" e rendelkezés értelmében vett fogalmába tartozik az olyan eljárás, amelynek végén a nemzeti bíróság az érintett személlyel szemben szabadságvesztés-büntetés mellékbüntetéseként korábban kiszabott rendőri felügyelethez kapcsolódóan meghatározott feltételek megsértése miatt elrendelheti e mellékbüntetés le nem töltött időtartamának szabadságvesztés-büntetésre történő átváltoztatását akként, hogy az átszámítás során kétnapi rendőri felügyeletnek egynapi szabadságvesztés felel meg.

III.

C-466/24 Venshova ügyben 2025. október 23-án hozott ítélet

A közös agrárpolitika keretébe tartozó támogatási rendszerek alapján a mezőgazdasági termelők részére nyújtott közvetlen kifizetésekre vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint a 637/2008/EK és a 73/2009/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1307/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 32. cikke (2) bekezdésének a) pontját, valamint 36. cikkének (2) és (5) bekezdését
a következőképpen kell értelmezni:
azokkal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy nemzeti gyakorlat, amely szerint megtagadható a mezőgazdasági termelőtől az azon területek után fizetendő támogatáshoz való jogosultság, amelyek használatára e mezőgazdasági termelő az érintett évre vonatkozóan szerződést kötött, ha e szerződést az említett területek használatának jogcímeként nem vették nyilvántartásba az e célra létrehozott számítógépes adatbázisban a nemzeti jogban előírt határidőn belül, feltéve hogy tiszteletben tartják a szóban forgó uniós szabályozás célkitűzéseit és az uniós jog általános elveit, különösen az arányosság és a jogbiztonság elvét.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a következők értelmezésére vonatkozik:
– a közös agrárpolitika keretében a tagállamok által elkészítendő stratégiai tervhez (KAP stratégiai terv) nyújtott, az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) által finanszírozott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint az 1305/2013/EU és az 1307/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2021. december 2-i (EU) 2021/2115 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2021. L 435., 1. o.; helyesbítések: HL 2022. L 181., 35. o.; HL 2022. L 227., 137. o.) 4. cikkének (4) bekezdése;
– az 1306/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a kifizető ügynökségek és más szervek, a pénzgazdálkodás, a számlaelszámolás, az ellenőrzési szabályok, a biztosítékok és az átláthatóság tekintetében történő alkalmazására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 2014. augusztus 6-i 908/2014/EU bizottsági végrehajtási rendelet (HL 2014. L 255., 59. o.; helyesbítés: HL 2015. L 114., 25. o.) 28. cikke;
– a 2016. május 4-i (EU) 2016/1393 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelettel (HL 2016. L 225., 41. o.) módosított, az 1306/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az integrált igazgatási és ellenőrzési rendszer, a kifizetések elutasítására és visszavonására vonatkozó feltételek, valamint a közvetlen kifizetésekre, a vidékfejlesztési támogatásokra és a kölcsönös megfeleltetésre alkalmazandó közigazgatási szankciók tekintetében történő kiegészítéséről szóló, 2014. március 11-i 640/2014/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (HL 2014. L 181., 48. o.; helyesbítés: HL 2021. L 336., 47. o.; a továbbiakban: 640/2014 felhatalmazáson alapuló rendelet) 18., 19. és 19a. cikke;
– valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 49. cikkének (1) bekezdése.

2 E kérelmet az LQ természetes személy és a Zamestnik izpalnitelen direktor na Darzhaven fond „Zemedelie" (a Nemzeti Mezőgazdasági Alap, Bulgária [a továbbiakban: DFZ] ügyvezetőigazgató-helyettese) között ez utóbbi azon határozata tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amely az LQ által a 2021. gazdasági évre vonatkozóan, különböző területalapú közvetlen kifizetési rendszerek és intézkedések címén kért pénzügyi támogatások összegét csökkentette, és a túlzott mértékű területbejelentés miatt szankciókat szabott ki vele szemben.

Az alapeljárás

26 LQ a 2021-es gazdasági évre vonatkozóan több területalapú közvetlen kifizetési rendszer és intézkedés keretében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalapból (EMGA), az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) és a Bolgár Köztársaság nemzeti költségvetéséből finanszírozott pénzügyi támogatás iránti kérelmet nyújtott be.

27 2023. január 13-i levelében a DFZ tájékoztatta LQ-t arról, hogy a 2021-es gazdasági évre bejelentett területek után engedélyezi a támogatást és annak kifizetését. E levélben az szerepelt, hogy az LQ által a hátrányos természeti adottságú területekre vonatkozó támogatási rendszer, az egységes területalapú támogatási rendszer, valamint az éghajlat és a környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokhoz nyújtott támogatás címén kért támogatások összegét csökkentették, és a túlzott mértékű területbejelentés miatt szankciókat szabtak ki.

28 LQ az Administrativen sad – Varnához (várnai közigazgatási bíróság, Bulgária) keresetet nyújtott be az említett levéllel szemben arra hivatkozva, hogy az nem tartalmaz indokolást, így nem teszi lehetővé számára annak megértését, hogy milyen ténybeli elemek alapján hozták meg azt, továbbá az illetékes hatóság tévesen alkalmazta a jogot.

29 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kiderül, hogy az LQ által igényelt támogatások összegének csökkentéséről a területek támogathatóságának – az 1306/2013 rendelet 74. cikke,

az 1306/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazási szabályainak az integrált igazgatási és kontrollrendszer, a vidékfejlesztési intézkedések és a kölcsönös megfeleltetés tekintetében történő megállapításáról szóló, 2014. július 17-i 809/2014/EU bizottsági végrehajtási rendelet (HL 2014. L 227., 69. o.) 28. és 29. cikke, valamint a ZPZP 37. cikkének (2) bekezdése alapján végzett – adminisztratív ellenőrzését követően határoztak, az IIKR-ben nyilvántartott adatoknak a bolgár Mezőgazdasági, Élelmiszerügyi és Erdészeti Minisztérium adatbázisában szereplő adatokkal való összevetésével.

30 Az említett ellenőrzés során megállapítást nyert, hogy az LQ által a 2021-es gazdasági évre vonatkozóan benyújtott támogatási kérelemben bejelentett területek nagyobbak voltak, mint amelyek tekintetében használati jogcímet vettek nyilvántartásba a nemzeti jogszabályok alapján.

31 Az LQ támogatási kérelmében megjelölt, nem támogathatónak vagy túligénylésnek minősített területek tekintetében a 640/2014 felhatalmazáson alapuló rendelet 19a. cikke szerinti szankciót szabtak ki vele szemben.

32 LQ azzal érvel, hogy a jelen ítélet 27. pontjában említett 2023. január 13-i levél nem tartalmazza, hogy az általa a támogatási kérelmében szolgáltatott adatok esetlegesen nem felelnek meg a DFZ által az ellenőrzései során felhasznált adatoknak. Pontosabban e levél nem tartalmaz olyan információt, amely arra engedne következtetni, hogy adminisztratív ellenőrzéseket végeztek, és nem jelöli meg a támogatási kérelem feltárt meg nem felelését sem.

33 A DFZ azt állítja, hogy a ZPZP 41. cikke (3) bekezdésének megfelelően a támogatási kérelemben bejelentett mezőgazdasági területeknek az érintett naptári év május 31-én a mezőgazdasági termelők rendelkezésére kell állniuk, ami lehetővé teszi az e területek használati jogcíme nyilvántartásba vételének megállapítását.

34 A jelen ügyben a DFZ azt állítja, hogy e rendelkezésnek megfelelően azért csökkentette az LQ-nak nyújtott támogatások összegét és szabott ki szankciókat, mert LQ a támogatási kérelmében nagyobb területet jelentett be, mint amelyet az elvégzett adminisztratív ellenőrzések eredményeként megállapítottak. E tekintetben a DFZ pontosítja, hogy 2023. június 8-i levelében először is tájékoztatta LQ-t, hogy nem álltak rendelkezésre a 78519-1127-22-1. számú parcella használati jogcímére vonatkozó adatok, amely parcellát LQ a hátrányos természeti adottságú területekre vonatkozó támogatási rendszer keretében benyújtott támogatási kérelemében megjelölt. Az LQ által az egységes területalapú támogatási rendszer keretében benyújtott támogatási kérelmet illetően a DFZ azt állítja, hogy a 001182-8-1-1. számú parcella nem rendelkezik az e támogatáshoz szükséges jellemzőkkel. Végül 2023. október 30-i levelében a DFZ jelezte LQ-nak, hogy kifejezetten a bejelentett terület és az ellenőrzések eredményeként megállapított terület közötti különbség miatt döntött közigazgatási szankciók kiszabásáról.

35 A kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az uniós jog lehetővé teszi-e azt, hogy a ZPZP 41. cikkének (3) és (4) bekezdéséhez hasonló nemzeti rendelkezés vagy az illetékes nemzeti hatóság gyakorlata alapján megtagadják a mezőgazdasági termelőktől az olyan területek után járó támogatást, amelyek használati jogcímét a nemzeti jogban előírt határidőn belül nem vették nyilvántartásba az e célból létrehozott adatbázisokban.

36 Ami a 640/2014 felhatalmazáson alapuló rendelet 19a. cikkét illeti, amely alapján a DFZ szankciókat szabott ki LQ-ra, a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy e felhatalmazáson alapuló rendelet – bár 2023. január 1-jétől nincs hatályban – továbbra is alkalmazandó az ezen időpont előtt benyújtott közvetlen kifizetésekre vonatkozó támogatási kérelmekre, így az alapügyben is. Megállapítja azonban, hogy e felhatalmazáson alapuló rendelet egységes szerkezetbe foglalt változata már nem tartalmazza ezt a 19a. cikket. Ezért a kérdést előterjesztő bíróság arra is választ vár, hogy úgy kell-e tekinteni, hogy az említett cikk hatályban volt a szankciók LQ-val szembeni kiszabásának időpontjában, azaz 2023. január 13-án.

37 E körülmények között az Administrativen sad – Varna (várnai közigazgatási bíróság) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) Megengedhető-e a [2021/2115 rendelet] 4. cikkének (4) bekezdése, a [640/2014/EU felhatalmazáson alapuló rendelet] 18. és 19. cikke alapján az olyan nemzeti szabályozás és a Bolgár Köztársaság kifizető ügynökségének a nemzeti rendelkezések, különösen a [ZPZP] 41. cikke (3) és (4) bekezdésének alkalmazására vonatkozó gyakorlata, amely alapján a mezőgazdasági termelőtől megtagadják a pénzügyi támogatást olyan földterületre, amelyre ugyanarra az évre vonatkozóan földhasználati szerződést kötött, ezt a [használati] jogcímet azonban […] nem vették nyilvántartásba a földművelésügyi minisztérium rendszerében?

2) [A Charta] 49. cikke (1) bekezdésének harmadik mondatára figyelemmel ki kell e szabni szankciót a [640/2014/EU felhatalmazáson alapuló rendelet] (hatályon kívül helyezte az [(EU) 2022/1172 felhatalmazáson alapuló rendelet], amelynek (16) preambulumbekezdése úgy szól, hogy »[a]z egyértelműség és a jogbiztonság érdekében a 640/2014/EU felhatalmazáson alapuló rendeletet hatályon kívül kell helyezni. A [felhatalmazáson alapuló] rendeletet azonban továbbra is alkalmazni kell a 2023. január 1. előtt benyújtott, közvetlen kifizetésekkel kapcsolatos támogatási kérelmekre, az 1305/2013/EU rendelet alapján végrehajtott támogatási intézkedésekkel kapcsolatos kifizetési kérelmekre, valamint a kölcsönös megfeleltetésre vonatkozó szabályok tekintetében a kontrollrendszerre és a közigazgatási szankciókra«) 19a. cikke alapján a mezőgazdasági termelővel szemben, ha a szankciót kiszabó levél időpontjában, vagyis 2023. január 13-án a [640/2014 felhatalmazáson alapuló rendelet] 2023. január 1-jétől hatályos változata nem tartalmazta a 19a. cikket?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

Az elfogadhatóságról

38 Az olasz kormánynak kétségei vannak az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát

illetően, mivel az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból nem tűnnek ki egyértelműen azok a ténybeli és jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a Bíróság az elé terjesztett kérdésre hasznos választ adhasson. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanis nem ismertette egyértelműen a tényállást, és nem mutatta be a releváns nemzeti jogi hátteret, különösen a mezőgazdasági földterületek használati jogcímének nyilvántartásba vételére vonatkozó kötelezettséget előíró nemzeti rendelkezéseket. Nem pontosítja azokat az okokat sem, amelyek miatt úgy véli, hogy a 2021/2115 rendelet 4. cikke (4) bekezdésének, a 908/2014 végrehajtási rendelet 28. cikkének, valamint a 640/2014 rendelet 18. és 19. cikkének értelmezésére van szükség.

39 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 267. cikkel bevezetett eljárás a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelynek révén a Bíróság az uniós jog értelmezéséhez támpontokat nyújt a nemzeti bíróságnak, amelyek szükségesek az utóbbi által eldöntendő jogvita megoldásához (2023. április 27-i Castorama Polska és Knor ítélet, C-628/21, EU:C:2023:342, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

40 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy ezen eljárás keretében kizárólag az ügyben eljáró és határozathozatalra hivatott nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy – tekintettel az ügy különleges jellemzőire – ítélete meghozatalához szükségesnek tartja-e az előzetes döntéshozatalt, és hogy a Bíróságnak feltett kérdései relevánsak-e. Következésképpen, amennyiben a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni. Ezért az uniós jogra vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. Ennek megfelelően a Bíróság csak akkor utasíthat el egy nemzeti bíróság által benyújtott kérelmet, ha nyilvánvaló, hogy az uniós jog kért értelmezése semmilyen kapcsolatban sem áll az alapügy tényállásával vagy tárgyával, vagy ha a probléma hipotetikus természetű, illetve ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azon ténybeli és jogi körülmények, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a feltett kérdésekre hasznos módon válaszolhasson (lásd ebben az értelemben: 2024. július 29-i LivaNova ítélet, C-713/22, EU:C:2024:642, 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

41 A jelen ügyben, amint az a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információkból kitűnik, az alapügyben benyújtott kereset a DFZ 2023. január 13-i levele ellen irányul, amelyben ez utóbbi tájékoztatta LQ-t az általa a 2021-es gazdasági évre különböző támogatási rendszerek és közvetlen területalapú kifizetési intézkedések címén igényelt pénzügyi támogatások összegének csökkentéséről, valamint a túlzott mértékű területbejelentés miatti szankciók kiszabásáról.

42 A DFZ azzal az indokkal csökkentette az LQ által kért pénzügyi támogatások összegét, hogy a területek támogathatóságának ellenőrzését követően – amelyet az LQ által a támogatási kérelmében bejelentett adatoknak a Mezőgazdasági, Élelmiszerügyi és Erdészeti Minisztérium rendszerében szereplő adatokkal való összevetése alapján végzett el – megállapította, hogy LQ nem vetette nyilvántartásba a ZPZP 41. cikkének (3) és (4) bekezdésében előírtaknak megfelelően a támogatási kérelmében szereplő valamennyi mezőgazdasági parcella használati jogcímét.

43 Így az első kérdés egyértelműen azon helyzetre vonatkozik, amelyben a Mezőgazdasági, Élelmiszerügyi és Erdészeti Minisztérium számítógépes adatbázisa nem tartalmaz információt az LQ által a 2021-es gazdasági évre vonatkozóan benyújtott pénzügyi támogatási kérelemmel érintett parcella használati jogcímére vonatkozóan.

44 Következésképpen a Bizottság állításával szemben az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tartalmazza az alapeljárás tárgyának és a releváns tényeknek, valamint a releváns nemzeti rendelkezések, köztük a ZPZP 41. cikke (3) és (4) bekezdése tartalmának ismertetését.

45 Ezenkívül e kérelem megjelöli azokat az okokat is, amelyek miatt a kérdést előterjesztő bíróság az uniós szabályozás értelmezését kérte. Az említett kérelemből ugyanis kitűnik, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata az alapügyben szereplőktől eltérő tényállásra, valamint az ezen ügyben szereplőtől eltérő nemzeti szabályozásra vonatkozik.

46 46 Ebből következik, hogy az első kérdés elfogadható.

Az ügy érdeméről

47 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködés keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. Ennek érdekében adott esetben a Bíróságnak át kell fogalmaznia az elé terjesztett kérdéseket. Ehhez hasonlóan, a Bíróság figyelembe vehet olyan uniós jogi normákat, amelyekre a nemzeti bíróság kérdésében nem hivatkozott (lásd ebben az értelemben: 2023. szeptember 7-i Groenland Poultry ítélet, C-169/22, EU:C:2023:638, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

48 A jelen ügyben az első kérdés a 2021/2115 rendelet 4. cikkének (4) bekezdésére vonatkozik, amely a közvetlen kifizetések formájában megvalósuló beavatkozástípusok alkalmazásában meghatározza a „támogatható hektár” fogalmát.

49 Márpedig, amint az az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kiderül, LQ az EMGA-ból, az EMVA-ból és a Bolgár Köztársaság nemzeti költségvetéséből finanszírozott, különböző területalapú közvetlen kifizetési rendszer és intézkedés keretében nyújtott be pénzügyi támogatás iránti kérelmet a 2021-es gazdasági évre vonatkozóan.

50 Ebből következik, hogy az alapeljárásra kizárólag az 1307/2013 rendelet rendelkezései alkalmazhatók ratione materiae. A 2021/2115 rendelet 1. cikkének (2) bekezdése, illetve 154. cikke értelmében ugyanis egyrészt e rendeletet a valamely tagállam által elkészített és a Bizottság által jóváhagyott, a 2023. január 1-jétől 2027. december 31-ig tartó időszakra vonatkozó KAP stratégiai tervben szereplő beavatkozásokhoz az EMGA-ból és az EMVA-ból nyújtott uniós támogatásokra alkalmazandó, másrészt az 1307/2013 rendelet továbbra is alkalmazandó a 2023. január 1. előtt kezdődő igénylési évekkel összefüggő támogatási kérelmekre vonatkozóan.

51 E tekintetben, mivel az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő információk szerint LQ egyik parcellájának használati jogcíme nyilvántartásba vételének állítólagos hiánya a hátrányos természeti

adottságú területekre vonatkozó támogatási rendszer keretében benyújtott támogatási kérelmet érinti, az első kérdés keretében relevánsak 1307/2013 rendeletnek az ilyen területekre vonatkozó támogatási rendszer általános szabályait meghatározó 48. cikke rendelkezései.

52 E 48. cikk (1) és (3) bekezdése – a hátrányos természeti adottságú területekre vonatkozó támogatás hatálya alá tartozó területek meghatározása, valamint a támogatási szabályok meghatározása céljából – az alaptámogatási rendszerre, valamint az egységes területalapú támogatási rendszerre alkalmazandó rendelkezésekre utal.

53 A jelen ügyben az első kérdés elsősorban a mezőgazdasági termelőkre háruló azon bizonyítási teherre vonatkozik, hogy bizonyítsák, a támogatási kérelmükben bejelentett mezőgazdasági parcellák a támogatás benyújtásának időpontjában ténylegesen a rendelkezésükre állnak. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő információkból továbbá kitűnik, hogy LQ kizárólag az egységes területalapú támogatási rendszer keretében nyújtott be támogatási kérelmet, az alaptámogatási rendszer keretében viszont nem kért támogatást. Meg kell tehát állapítani, hogy az első kérdés keretében az előterjesztő bíróság az 1307/2013 rendelet 32. cikke (2) bekezdése a) pontjának, valamint 36. cikke (2) és (5) bekezdésének értelmezését kéri, amely egyfelől meghatározza a „támogatható hektárt”, másfelől azt a feltételt írja elő, amely szerint a támogatási kérelemben bejelentett hektárterületnek „a mezőgazdasági termelő rendelkezésére kell állnia a tagállam által meghatározott időpontban”.

54 Következésképpen meg kell állapítani, hogy első kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az 1307/2013 rendelet 32. cikke (2) bekezdésének a) pontját, valamint 36. cikkének (2) és (5) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy nemzeti gyakorlat, amely szerint megtagadható a mezőgazdasági termelőtől az azon területek után fizetendő támogatáshoz való jogosultság, amelyek használatára e mezőgazdasági termelő az érintett évre vonatkozóan szerződést kötött, ha e szerződést az említett területek használatának jogcímeként nem vették nyilvántartásba az e célra létrehozott számítógépes adatbázisban a nemzeti jogban előírt határidőn belül.

55 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós jogi rendelkezések értelmezésekor nemcsak a rendelkezés megfogalmazását, hanem a szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek részét képezi (lásd ebben az értelemben: 2024. szeptember 19-i Agrarmarkt Austria ítélet, C-350/23, EU:C:2024:771, 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

56 E tekintetben először is emlékeztetni kell arra, hogy az 1307/2013 rendelet 32. cikke (2) bekezdésének a) pontja a „támogatható hektár” fogalmát úgy határozza meg, mint „a mezőgazdasági üzem bármely olyan mezőgazdasági területe […], amelyet mezőgazdasági tevékenységre használnak vagy ha a területet nem mezőgazdasági tevékenységekre is használják, amelynek használatában a mezőgazdasági tevékenység túlsúlyban van”.

57 E rendelet 36. cikke (2) és (5) bekezdésének szövege szerint az egységes területalapú támogatást évente kell nyújtani a mezőgazdasági termelő által az 1306/2013 rendelet 72. cikke (1) bekezdése első albekezdése a) pontjának megfelelően bejelentett minden támogatható hektár tekintetében, és e hektárterületnek – a vis maior vagy a rendkívüli körülmények esetének kivételével – a mezőgazdasági termelő rendelkezésére kell állnia a tagállam által meghatározott időpontban, de legkésőbb az e rendelet 72. cikke (1) bekezdésében említett támogatási kérelem módosítása tekintetében a tagállamban meghatározott időpontban.

58 E rendelkezések együttes értelmezéséből következik, hogy az igényelt támogatás nyújtásához a mezőgazdasági termelőnek ténylegesen használnia kell a támogatási kérelemben bejelentett területeket, és azoknak a rendelkezésére kell állniuk.

59 Másodszor, azon szövegkörnyezetet illetően, amelybe az említett rendelkezések illeszkednek, meg kell állapítani, hogy az 1307/2013 rendelet megállapítja a támogatási rendszerekre, különösen a mezőgazdasági termelők részére nyújtott közvetlen kifizetésekre vonatkozó rendelkezéseket, köztük az e kifizetéseknyújtásánakfeltételeire vonatkozó rendelkezéseket.

60 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az 1307/2013 rendelet 32. cikke (2) bekezdésének a) pontja, valamint 36. cikkének (2) és (5) bekezdése e rendeletnek az alaptámogatási rendszer és az egységes területalapú támogatási rendszer végrehajtására vonatkozó részében szerepel. Márpedig, mivel e rendszerek keretében a támogatásokat a támogatható hektárszámnak megfelelő támogatási jogosultság aktiválását követően nyújtják a mezőgazdasági termelőknek, az e termelő rendelkezésére álló támogatható hektárterület meghatározása elengedhetetlen az említett rendszerek megfelelő alkalmazásához, mivel lehetővé teszi az említett támogatás nyújtására vonatkozó feltételek teljesülésének ellenőrzését, és a támogatható hektárok száma képezi a támogatási kérelmet benyújtó mezőgazdasági termelőnek nyújtandó támogatási összeg kiszámításának alapját.

61 A „támogatható hektár” fogalmának az e rendelet 32. cikke (2) bekezdésének a) pontjában szereplő meghatározása – noha a rendeletnek az alaptámogatási rendszer alkalmazására vonatkozó részében szerepel – releváns a 36. cikket tartalmazó „[e] cím alkalmazásában” is, amint azt e rendelkezés is pontosítja.

62 Harmadszor, ami az 1307/2013 rendelet által követett célokat illeti, azokat a KAP keretében az uniós alapok – tagállamokkal megosztott – igazgatásával kapcsolatos feladatok alapján kell meghatározni.

63 E tekintetben egyrészt emlékeztetni kell arra, hogy az 1307/2013 rendelettel végrehajtott KAP-reform egyik kulcsfontosságú követelménye – amint azt az e rendelet (2) preambulumbekezdése meghatározza – az adminisztratív terhek csökkentése.

64 Erre tekintettel az Unió pénzügyi érdekeinek védelmére, a KAP finanszírozására és az IIKR-re vonatkozó uniós szabályozásból egyértelműen kitűnik, hogy a tagállamok kötelesek az IIKR megfelelő alkalmazásához szükséges intézkedéseket elfogadni, valamint különösen meg kell tenniük azokat az intézkedéseket, amelyek szükségesek az Unió által finanszírozott műveletek hitelességének és megfelelőségének ellenőrzéséhez, valamint ahhoz, hogy a szabálytalanságokat megelőzzék és jelezzék (lásd ebben az értelemben: 2010. június 24-i Pontini és társai ítélet, C-375/08, EU:C:2010:365, 75. pont).

65 E célból egyrészt az 1306/2013 rendelet (amely – amint az az 1307/2013 rendelet 5. cikkében szerepel –

szorosan kapcsolódik ez utóbbi rendelethez) 63., 64. és 77. cikkének megfelelően a tagállamok arányos igazgatási szankciókat szabnak ki, amelyek mértékének a meg nem felelés súlyosságától, mértékétől, fennállásának időtartamától, illetve ismétlődő jellegétől függően kell változnia; és ez a támogatás összegének csökkentése, a meg nem felelés által érintett mennyiség és/vagy időtartam alapján kiszámított összeg megfizetése, jóváhagyás, elismerés vagy engedély felfüggesztése vagy visszavonása, illetve az érintett támogatási rendszerben, támogatási intézkedésben vagy egyéb intézkedésben való részvételből, illetve az előnyeiből való részesülésből való kizárás formájában is megjelenhet.

66 Másrészt az 1306/2013 rendelet 67–73. cikke értelmében a tagállamok IIKR-t hoznak létre és működtetnek, amely az 1307/2013 rendelet I. mellékletében felsorolt támogatási rendszerekre alkalmazandó, és többek között magában foglalja a mezőgazdasági parcellaazonosító rendszert, valamint a támogatási és kifizetési kérelmek nyilvántartására szolgáló rendszert. Fő célja a KAP keretében az uniós költségvetésből finanszírozott műveletek hitelességének és a támogatásra vagy támogatási intézkedésekre való jogosultsági feltételeknek való megfelelésük ellenőrzése, valamint az uniós támogatás eredményességének és nyomon követésének javítása, megkönnyítve a szabálytalanságok és csalások megelőzését és a szükséges szankciók alkalmazását.

67 Következésképpen a 640/2014 felhatalmazáson alapuló rendelet egyetlen rendelkezése alapján sem állapítható meg, hogy a tagállamok az említett felhatalmazáson alapuló rendelet megfelelő végrehajtásának biztosítása érdekében nem fogadhatnak el olyan nemzeti szabályokat, amelyek megkövetelik, hogy a mezőgazdasági termelő, amikor az e célra létrehozott számítógépes adatbázison keresztül nyújt be támogatási kérelmet, e kérelem alátámasztása érdekében megjelölje az igényelt támogatási intézkedésre való jogosultság és a támogatás összegének kiszámítása céljából támogatható hektárként bejelentett mezőgazdasági parcellák használati jogcímét.

68 E tekintetben a Bíróság már kimondta, hogy a tagállamok mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek azon igazolások és bizonyítékok tekintetében, amelyeket a támogatás kérelmezőjétől a kérelme tárgyát képező területekre vonatkozóan megkövetelhetnek (2020. december 17-i Land Berlin [KAP-hoz kapcsolódó támogatási jogosultságok] ítélet, C-216/19, EU:C:2020:1046, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). E mérlegelési mozgástér gyakorlása során a tagállamok szabadon állapíthatják meg a támogatási kérelem alátámasztása céljából benyújtandó bizonyítékokra vonatkozó részletes szabályokat, különösen a takarmánytermő területek használatával és hasznosításával kapcsolatban a mezőgazdaság terén a területükön meglévő szokásos gyakorlatokra, valamint az e hasznosítás tekintetében benyújtandó, a jogcímet igazoló dokumentumokra történő hivatkozás útján (2010. június 24-i Pontini és társai ítélet, C-375/08, EU:C:2010:365, 82. pont).

69 Mérlegelési mozgásterük gyakorlása során ugyanakkor a tagállamoknak tiszteletben kell tartaniuk az érintett uniós szabályozás célkitűzéseit és az uniós jog általános elveit, mint például az arányosság és a jogbiztonság elvét (lásd ebben az értelemben: 2019. június 27-i Azienda Agricola Barausse Antonio e Gabriele ítélet, C-348/18, EU:C:2019:545, 57. pont; 2022. április 7-i Avio Lucos ítélet, C-116/20, EU:C:2022:273, 63. pont).

70 Bár a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy az egyes esetekben megvizsgálja, hogy tiszteletben tartották-e ezeket az elveket (lásd ebben az értelemben: 2010. június 24-i Pontini és társai ítélet, C-375/08, EU:C:2010:365, 89. pont), az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróság hatáskörrel rendelkezik arra, hogy tájékoztassa a kérdést előterjesztő bíróságot minden olyan, az uniós jog értelmezésére vonatkozó szempontról, amely lehetővé teszi e bíróság számára, hogy az előtte folyamatban lévő ügy elbírálása céljából az ilyen összeegyeztethetőséget értékelje (2020. június 11-i Subdelegación del Gobierno en Guadalajara ítélet, C-448/19, EU:C:2020:467, 17. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

71 Ami a jogbiztonság elvét illeti, amelyet a Bíróság figyelembe vesz a mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatások területén, különösen a közigazgatási szankciókra vonatkozó rendelkezések tekintetében (lásd ebben az értelemben: 2024. április 18-i Kaszamás ítélet, C-79/23, EU:C:2024:329, 59. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), emlékeztetni kell arra, hogy ezen elv nemcsak azt követeli meg, hogy az uniós szabályozás tegye lehetővé az érdekeltek számára az e szabályozás alapján őket terhelő kötelezettség terjedelmének pontos ismeretét, hanem azt is, hogy ezen érdekeltek egyértelműen megismerhessék jogaikat és kötelezettségeiket, és ezeknek megfelelően járhassanak el (lásd ebben az értelemben: 2018. július 25-i Teglgaard és Fløjstrupgård ítélet, C-239/17, EU:C:2018:597, 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

72 Ami az arányosság elvét illeti, amely a Bíróság szerint megköveteli, hogy a rendelkezés által alkalmazott eszközök alkalmasak legyenek a kitűzött cél megvalósítására, és ne lépjék túl az annak eléréséhez szükséges mértéket, emlékeztetni kell arra, hogy ezen elvet mind az uniós jogalkotónak, mind pedig az uniós jogot alkalmazó nemzeti jogalkotóknak és bíróságoknak tiszteletben kell tartaniuk (lásd ebben az értelemben: 2010. június 24-i Pontini és társai ítélet, C-375/08, EU:C:2010:365, 87. pont).

73 Amint az a jelen ítélet 65. pontjából kitűnik, az IIKR-re, az Unió pénzügyi érdekeinek védelmére, valamint a KAP finanszírozására vonatkozó uniós szabályozás az IIKR megfelelő alkalmazásához, valamint az Unió által finanszírozott támogatási rendszerek tényleges megvalósulásához és alkalmazásuk szabályszerűségének ellenőrzéséhez szükséges nemzeti intézkedések elfogadását követeli meg. Amennyiben az az alapeljárás szempontjából releváns, e tekintetben meg kell állapítani, hogy az 1306/2013 rendelet 72. cikke (1) bekezdésének c) pontja felsorolja a támogatási kérelemben vagy a kifizetési kérelemben feltüntetendő elemeket. E rendelkezés pontosítja, hogy azokon az adatokon kívül, amelyeket e rendelet alapján e kérelmekben meg kell jelölni, az illetékes tagállam további adatok szolgáltatását is előírhatja, amennyiben ezzel hozzájárul a jogbiztonság és az arányosság elve tiszteletben tartásához.

74 A jelen ügyben, amint azt a Bizottság megjegyzi, egyrészt az alapeljárásban alkalmazandóhoz hasonló nemzeti rendelkezés – nevezetesen a ZPZP 41. cikkének (3) és (4) bekezdése – ilyen célt követ, mivel többek között annak megakadályozására irányul, hogy a

mezőgazdasági termelők visszaélésszerűen használhassák mások földterületeit a támogatási rendszerekre vonatkozó uniós szabályozás megkerülése céljából. Másrészt úgy tűnik, hogy az ilyen nemzeti rendelkezés – azáltal, hogy előírja a támogatási kérelemben bejelentett mezőgazdasági parcellák használati jogcímének e parcellák helye szerint illetékes hivatal általi nyilvántartásba vételét – nem ír elő olyan kötelezettséget a támogatást igénylő mezőgazdasági termelők számára, amelyet nehéz lenne teljesíteni.

75 Ebből következik, hogy – a kérdést előterjesztő bíróság által az alapügy körülményeire tekintettel elvégzendő vizsgálat függvényében – a szóban forgó nemzeti szabályozás által előírt, a támogatás kifizetését érvényes jogcímhez kötő feltétel megfelel a jogbiztonság elvéből eredő követelményeknek, és az arányosság elvének megfelelően nem lépi túl az e szabályozás által követett cél megvalósításához szükséges mértéket sem.

76 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1307/2013 rendelet 32. cikke (2) bekezdésének a) pontját, valamint 36. cikkének (2) és (5) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy nemzeti gyakorlat, amely szerint megtagadható a mezőgazdasági termelőtől az azon területek után fizetendő támogatáshoz való jogosultság, amelyek használatára e mezőgazdasági termelő az érintett évre vonatkozóan szerződést kötött, ha e szerződést az említett területek használatának jogcímeként nem vették nyilvántartásba az e célra létrehozott számítógépes adatbázisban a nemzeti jogban előírt határidőn belül, feltéve hogy tiszteletben tartják a szóban forgó uniós szabályozás célkitűzéseit és az uniós jog általános elveit, különösen az arányosság és a jogbiztonság elvét.

A második kérdésről

77 Második kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a Charta 49. cikke (1) bekezdésének harmadik mondata alkalmazható-e a 640/2014 felhatalmazáson alapuló rendelet 19a. cikke alapján a mezőgazdasági termelőkkel szemben kiszabotthoz hasonló szankcióra abban a helyzetben, ha ez utóbbi rendelkezés hatályban volt a támogatási kérelem benyújtásának és az említett szankció kiszabásának időpontjában, de e cikket az ugyanezen szankcióval szemben benyújtott kereset vizsgálatának időpontjában már törölték az említett felhatalmazáson alapuló rendelet egységes szerkezetbe foglalt változatából, és e rendelet – bár 2023. január 1-jével hatályon kívül helyezték – a 2022/1172 felhatalmazáson alapuló rendelet 13. cikkével összhangban továbbra is alkalmazandó az ezen időpont előtt benyújtott kérelmekre.

78 E tekintetben a Bíróság és a nemzeti bíróságok között az EUMSZ 267. cikkel létrehozott együttműködés keretében kizárólag az ügyben eljáró és a meghozandó határozatért felelős nemzeti bíróság feladata annak értékelése, hogy az ügy sajátos jellemzőire tekintettel az ítélet meghozatalához szükség van-e az előzetes döntéshozatalra, és hogy a Bíróságnak feltett kérdések relevánsak-e. Következésképpen, amennyiben a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni (2024. október 17-i FA.RO. di YK & C. ítélet, C-16/23, EU:C:2024:886, 33. pont).

79 Ennélfogva az uniós jogra vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor tagadhatja meg a nemzeti bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megválaszolását, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2024. október 17-i FA.RO. di YK & C. ítélet, C-16/23, EU:C:2024:886, 34. pont).

80 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a jelen ügyben a 2022/1172 felhatalmazáson alapuló rendelet hatályon kívül helyezte a 640/2014 felhatalmazáson alapuló rendeletet, és ezen első felhatalmazáson alapuló rendelet 13. cikkéből következik, hogy a második felhatalmazáson alapuló rendelet alkalmazandó továbbra is a 2023. január 1. előtt benyújtott, közvetlen kifizetésekre vonatkozó támogatási kérelmekre. Ebből következik, hogy mivel az alapügyben szóban forgó támogatási kérelmet 2021-ben nyújtották be, a 640/2014 felhatalmazáson alapuló rendelet 19a. cikke ratione temporis továbbra is alkalmazandó az alapeljárásra, jóllehet ez utóbbi felhatalmazáson alapuló rendeletet 2023. január 1-jével hatályon kívül helyezték. E tekintetben nem releváns az a körülmény, hogy a szankciót a 640/2014 felhatalmazáson alapuló rendelet hatályon kívül helyezését követően szabták ki.

81 Meg kell továbbá állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság állításával ellentétben a 19a. cikk továbbra is részét képezi mind a 640/2014 felhatalmazáson alapuló rendelet alapügyre ratione temporis alkalmazandó változatának, mind pedig az említett felhatalmazáson alapuló rendelet hatályon kívül helyezése előtti utolsó egységes szerkezetbe foglalt változatának.

82 E körülmények között, mivel a második kérdés téves előfeltevésen alapul, a jelen ítélet 79. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat értelmében vett hipotetikus jellegű problémát vet, és ezért elfogadhatatlannak kell nyilvánítani (lásd analógia útján: 2025. január 16-i Stangalov ítélet, C-644/23, EU:C:2025:16, 60. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

IV.

A C-469/24 Tuleka ügyben 2025. október 23-án hozott ítélet

1) Az utazási csomagokról és az utazási szolgáltatásegyüttesekről, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, továbbá a 90/314/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. november 25-i (EU) 2015/2302 európai parlamenti és tanácsi irányelv 14. cikke (3) bekezdésének b) pontját ezen irányelv 4. cikkével összefüggésben

a következőképpen kell értelmezni:

azzal ellentétes az olyan nemzeti jogi rendelkezés, amely előírja, hogy amennyiben az utazási csomagba tartozó szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése olyan harmadik személynek tudható be, aki nem vesz

részt e szolgáltatások nyújtásában, és e nem szerződésszerű teljesítés előre nem látható vagy elháríthatatlan, az utazásszervezőnek, annak érdekében, hogy mentesülhessen az utazóval szembeni felelőssége alól, bizonyítania kell, hogy e nem szerződésszerű teljesítés e harmadik személy vétkes magatartásából ered.

2) A 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

még ha az utazó igénybe is vette az utazásszervező által nyújtott szolgáltatások egy részét, az a megfelelő árengedmény, amelyre ezen utazó e szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése esetén jogosult, megfelelhet az érintett utazási csomag ára teljes visszatérítésének, amennyiben e nem szerződésszerű teljesítés olyan súlyos, hogy ezen utazási csomag a tárgyára tekintettel objektíve érdektelenné vált ezen utazó számára.

3) A 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) és (2) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

az e rendelkezésben biztosított, a nem szerződésszerű teljesítés teljes időtartamára vonatkozó megfelelő árengedményhez való jog és a nem szerződésszerű teljesítés miatt elszenvedett kár megtérítéséhez való jog célja az utazásszervezők és az utazók közötti szerződéses egyensúly helyreállítása, nem pedig ezen utazásszervezők szankcionálása.

4) A 2015/2302 irányelv 3. cikkének 12. pontját

a következőképpen kell értelmezni:

a közhatalmi aktusok elfogadásából eredő olyan helyzetek, mint például valamely idegenforgalmi infrastruktúra hatósági határozat alapján történő elbontása, nem tartoznak az e rendelkezés értelmében vett „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalma alá, ha ezen aktusokat olyan eljárást követően fogadták el, amely lehetővé tette az érdekeltek, így például az érintett utazásszervező vagy annak esetleges utazási szolgáltatója számára, hogy azokról a végrehajtásuk előtt kellő időben tudomást szerezzenek.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az utazási csomagokról és az utazási szolgáltatásegyüttesekről, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, továbbá a 90/314/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. november 25-i (EU) 2015/2302 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2015. L 326., 1. o.) 1. cikkének, 3. cikke 12. pontjának, 4. cikkének és 14. cikke (1)–(3) bekezdésének az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet két utas, B. F. (1) és B. F. (2), valamint a Z. sp. z. o.o. utazásszervező közötti jogvitában terjesztették elő, amelynek tárgya az utazási csomag nem szerződésszerű teljesítése miatt az utasok által benyújtott visszatérítési és kártérítési kérelem.

Az alapeljárás

12 Az alapeljárás felperesei 2022. július 27-én 8696 lengyel zloty (PLN) (hozzávetőleg 2048 euró) díj ellenében szerződést kötöttek az alapeljárás alperesével egy utazásra és egy ötcsillagos albániai szállodában való „all inclusive” tartózkodásra a 2023. szeptember 1. és 2023. szeptember 8. közötti időszakra.

13 Az alapeljárás felperesei tartózkodásuk első napján a szálloda két úszómedencéje bontási munkálatainak zajára ébredtek. E munkálatok e tartózkodás első napjától a negyedik napjáig, 7.30-tól 19.30-ig tartottak. E munkálatokat az albán hatóságok rendelték el, és azokra különböző médiaorgánumok és a rendőrség jelenlétében került sor. E munkálatok során elbontották az úszómedencéket, a tengerparti sétányt, a tengerhez vezető kövezett partszakaszt és a tengerparti infrastruktúrát.

14 Ugyanezen tartózkodás alatt az alapeljárás felperesei hosszú sorban állva vártak az étkezésre, és kénytelenek voltak a megadott időszak elején érkezni, mivel a felszolgált ételek mennyisége csekély volt. Valamint a 17 órára tervezett uzsonnaszolgáltatás is elmaradt.

15 Továbbá e tartózkodás utolsó három napján munkálatok kezdődtek e szálloda ötödik emeletének megépítésére. Az ehhez szükséges építőanyagokat a szálloda vendégei által használt liftekkel szállították.

16 E tartózkodást követően az alapeljárás felperesei 22 696 PLN (hozzávetőleg 5346 euró) összegű kártérítés megfizetését kérték az alapeljárás alperesétől, jelezve, hogy 8696 PLN (hozzávetőleg 2048 euró) az alapeljárás tárgyát képező utazási csomagra vonatkozó szerződés alapeljárás alperese általi hibás teljesítése miatti vagyoni káruk megtérítéséül, 14 000 PLN (hozzávetőleg 3298 euró) pedig a nem vagyoni káruk megtérítéséül szolgál.

17 Az alapeljárás alperese ezen összeg kifizetését megtagadta. Arra hivatkozott, hogy mivel az érintett bontási munkák az albán hatóságok azon határozatának következményei, amelynek alá kell vetnie magát, olyan elháríthatatlan és rendkívüli körülmények közé került, amelyek mentesítik az alapeljárás felperesei kárának megtérítésére vonatkozó kötelezettség alól. Azt is közölte, hogy az alapeljárás felpereseinek 750 PLN (hozzávetőleg 165 euró) értékű utalványt ajánlott fel a bontási munkálatok által okozott nem szerződésszerű teljesítés ellentételezéseként.

18 Az e jogvitában eljáró kérdést előterjesztő bíróság először is arra keresi a választ, hogy az utazásról szóló törvény 50. §-a (3) bekezdésének 2. pontja összeegyeztethető-e a 2015/2302 irányelvvel, amennyiben e rendelkezés előírja, hogy az utazó nem szerződésszerű teljesítés esetén nem jogosult kártérítésre, ha az utazásszervező bizonyítja, hogy a nem szerződésszerű teljesítés az utazási csomagra vonatkozó szerződésben foglalt utazási szolgáltatások nyújtásában részt nem vevő harmadik személynek róható fel, és e nem szerződésszerű teljesítés előre nem látható vagy elháríthatatlan.

19 E bíróság szerint a 2015/2302 irányelv 14. cikke (3) bekezdésének b) pontja kizárja az utazónak az érintett utazásszervező általi kártérítését, ha ez utóbbi bizonyítja, hogy a nem szerződésszerű teljesítés a szóban forgó utazási csomagra vonatkozó szerződésben foglalt utazási szolgáltatások nyújtásában részt nem vevő harmadik személynek róható fel, és hogy e nem szerződésszerű

teljesítés előre nem látható vagy elháríthatatlan, anélkül hogy ezen utazásszervezőnek bizonyítania kellene e harmadik személy vétkességét. Az utazásszervezőt terhelő, az utazásról szóló törvény 50. §-a (3) bekezdésének 2. pontjában előírt, harmadik személy vétkességének bizonyítására vonatkozó kötelezettség ellentétes a 2015/2302 irányelv 4. cikkében előírt teljes harmonizációval, amelyet megerősít a 2015/2302 irányelv által hatályon kívül helyezett, a szervezett utazási formákról szóló, 1990. június 13-i 90/314/EGK tanácsi irányelv (HL 1990. L 158., 59. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 10. kötet, 132. o.) 8. cikkéből eredő történeti értelmezés. A vétkességre vonatkozó feltétel megköveteli mind az objektív vizsgálatot, vagyis a magatartás jogellenességének értékelését, mind pedig a szubjektív vizsgálatot, vagyis az elkövetői magatartás értékelését, anélkül hogy ezt a 2015/2302 irányelv előírná.

20 Másodszor, tekintettel arra, hogy az alapeljárás alperese csak kis részben teljesítette az alapeljárás felpereseinek a szóban forgó utazási csomagra vonatkozó szerződésben előírt szolgáltatásokat, az említett bíróság arra keresi a választ, hogy a 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) bekezdése értelmében helyt lehet-e adni e felperesek azon kérelmének, amely az alapeljárás alperesének az utazási csomagjukért fizetett teljes ár visszatérítésére irányul.

21 E tekintetben megjegyzi, hogy szó szerinti szempontból a „megfelelő árcsökkentés” kifejezés a maximális csökkentést is magában foglalja, következésképpen e kifejezések lehetővé teszik az utasok által fizetett teljes ár visszatérítését. Az ilyen maximális csökkentés indokolt, ha úgy tekinthető, hogy az érintett utazásszervező értéktelen szolgáltatást nyújtott.

22 A kérdést előterjesztő bíróság szerint e maximális csökkentés akkor is indokolt lehet, ha az utazók súlyos meg nem feleléssel szembesülnek. A 2015/2302 irányelv (3) preambulumbekezdése, amelyből kitűnik, hogy ezen irányelv célja a fogyasztóvédelem magas szintjének eléréséhez való hozzájárulás, alátámasztja ezt a megközelítést. E célra tekintettel a nem szerződésszerű teljesítés szintjének, amely azzal a következménnyel jár, hogy az érintett utazásszervező által nyújtott szolgáltatás értéktelen volt, súlyos meg nem felelésnek kell lennie.

23 E bíróság mindazonáltal arra keresi a választ, hogy amennyiben az utasok a szerződésszerű teljesítés súlyos hiánya ellenére is igénybe vették a minimális szolgáltatásokat, az uniós jogalkotó által követett célokra tekintettel mégis helyt lehet-e adni ezen utazók azon kérelmének, amely az általuk fizetett teljes ár visszatérítésére irányul. Úgy véli, hogy ennek így kell lennie.

24 Harmadszor, e bíróság úgy véli, hogy tekintettel az albán hatóságok és az alapügyben szereplő szálloda tulajdonosa közötti, egyre erősödő és nyilvánosságra hozott konfliktusra, az alapeljárás alperesét mint szakmai szereplőt felelősségre lehet vonni azért, mert nem látta előre ezt a konfliktust.

25 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) és (2) bekezdésében említett megfelelő árengedményhez való jognak, valamint a meg nem felelés miatt elszenvedett kár megfelelő megtérítéséhez való jognak kizárólag az a célja, hogy meg nem felelés esetén helyreállítsa az érintett felek közötti szerződéses egyensúlyt, vagy e jogokat szankciós és visszatartó elem is jellemzi a fogyasztók magas szintű védelmének biztosítása érdekében.

26 A kérdést előterjesztő bíróság szerint, ha úgy kellene tekinteni, hogy a 2015/2302 irányelv elfogadásával az uniós jogalkotó az utazási csomagok szervezőit a nem szerződésszerű teljesítés tűrésétől is vissza kívánta tartani, akkor az a tény, hogy a fogyasztók igénybe vettek bizonyos szolgáltatásokat, nem akadályozza meg az általuk megfizetett teljes összeg visszatérítését. Az utazásszervezőktől ugyanis megkövetelhető, hogy végezzék el az utazási piac elemzését annak ellenőrzésével, hogy fennáll-e a meg nem felelés konkrét kockázata. Így a megfelelő árcsökkentéshez való jog a fogyasztók teljes körű védelméhez vezetne, mivel szankciókat írna elő arra az esetre, ha ezt az elemzést nem megfelelően végzik el.

27 Negyedszer és utolsósorban e bíróság azt kívánja megtudni, hogy egy közhatalmi aktus a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 12. pontja értelmében vett „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalma alá tartozhat-e. E tekintetben megjegyzi, hogy az ilyen aktus kívül esik a címzettjének ellenőrzési körén abban az értelemben, hogy e címzett alárendeltségi viszonyban áll az érintett hatósággal szemben. Úgy véli azonban, hogy az ilyen aktus elfogadásához vezető közigazgatási eljárás jogszabályokon alapul, bizonyos ideig tart, és lehetővé teszi ezen aktus címzettjének részvételét. Ezenkívül e címzettnek lehetősége van arra, hogy jogorvoslattal éljen az említett jogi aktussal szemben. Ezenfelül megjegyzi, hogy a 2015/2302 irányelv (31) preambulumbekezdésében az uniós jogalkotó pontosítja az „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalmát. Ez magában foglalja többek között a háborút, a terrorizmust, a célállomáson súlyos betegség megjelenését vagy olyan természeti katasztrófákat, mint az árvizek, a földrengések vagy az olyan időjárási körülmények, amelyek lehetetlenné teszik az utazási csomagra vonatkozó szerződésben meghatározott célállomásra való biztonságos utazást. E felsorolás nem teszi lehetővé annak feltételezését, hogy az olyan közhatalmi aktus, mint a turisztikai infrastruktúra egy részének elbontását elrendelő határozat, elháríthatatlan és rendkívüli körülménynek minősül.

28 E körülmények között a Sąd Rejonowy w Rzeszowie (rzeszówi kerületi bíróság, Lengyelország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) Úgy kell-e értelmezni [a 2015/2302 irányelv] 14. cikke (3) bekezdése b) pontjának és 4. cikkének rendelkezéseit, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti jogi rendelkezés alkalmazása, mint [az utazásról szóló törvény] 50. cikke (3) bekezdésének 2. pontja, amennyiben e rendelkezés előírja az utazásszervező számára annak bizonyítását, hogy fennállnak a feltételei annak, hogy a nem szerződésszerű teljesítés olyan harmadik félnek róható fel, aki nem áll kapcsolatban az utazási csomagra vonatkozó szerződésben meghatározott utazási szolgáltatások nyújtásával, ha a nem szerződésszerű teljesítés előre nem látható vagy elháríthatatlan?

2) Úgy kell-e értelmezni [a 2015/2302 irányelv] 14. cikkének (1) bekezdését, hogy azzal nem ellentétes a nemzeti szabályozás olyan értelmezése, amely szerint a megfelelő árengedmény a nem szerződésszerű

teljesítéssel érintett időszak tekintetében azt eredményezheti, hogy az utazók által fizetett teljes árat vissza kell fizetni amiatt, hogy a teljesítés nyilvánvalóan nem szerződésszerű, annak ellenére, hogy az utazók az utazásszervező által nyújtott szolgáltatások egy részét igénybe vették?

3) Úgy kell-e értelmezni [a 2015/2302 irányelv] 14. cikke (1) és (2) bekezdésének rendelkezését, hogy a nem szerződésszerű teljesítéssel érintett egyes időszakok tekintetében az árengedmény iránti igény, valamint a nem szerződésszerű teljesítésből eredő valamennyi kár megtérítése iránti igény kizárólag a szerződő felek közötti szerződéses egyensúly helyreállítását szolgálja, vagy ezek az igények szankciós jellegűek is, amelyek visszatartják az utazásszervezőt a nem szerződésszerű teljesítéstől?

4) Úgy kell-e értelmezni [a 2015/2302 irányelv] 3. cikke 12. pontjának rendelkezését, hogy a hatósági aktusok – köztük a kormány képviselője által hozott, szálloda lebontásáról szóló határozat – nem tartoznak az elháríthatatlan és rendkívüli körülmények fogalmába?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

29 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2015/2302 irányelv 14. cikke (3) bekezdésének b) pontját ezen irányelv 4. cikkével összefüggésben akként kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti jogi rendelkezés, amely előírja, hogy amennyiben az utazási csomagba tartozó szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése olyan harmadik személynek tudható be, aki nem vesz részt e szolgáltatások nyújtásában, és e nem szerződésszerű teljesítés előre nem látható vagy elháríthatatlan, az utazásszervezőnek, annak érdekében, hogy mentesülhessen az utazóval szembeni felelőssége alól, bizonyítania kell, hogy e nem szerződésszerű teljesítés e harmadik személy vétkes magatartásából ered.

30 A 2015/2302 irányelv 14. cikke (3) bekezdésének b) pontja értelmében az utazó nem jogosult kártérítésre, ha az utazásszervező bizonyítja, hogy a nyújtott szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése olyan harmadik félnek róható fel, aki nem áll kapcsolatban az utazási csomagra vonatkozó szerződésben meghatározott utazási szolgáltatások nyújtásában, továbbá az előre nem látható vagy elháríthatatlan.

31 Mivel a 2015/2302 irányelv nem határozza meg az e rendelkezésben szereplő „felróható" kifejezést, illetve nem utal kifejezetten a tagállamok jogára e kifejezés jelentésének meghatározása érdekében, azt önállóan kell értelmezni, figyelembe véve az általános nyelvhasználatban elfogadott szokásos jelentését, azon szövegkörnyezetet, amelyben e kifejezést használják, valamint az ezen irányelv által követett célt (lásd ebben az értelemben: 2023. június 8-i UFC – Que choisir és CLCV ítélet, C-407/21, EU:C:2023:449, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2025. április 30-i Galte ítélet, C-63/24, EU:C:2025:292, 28. és 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

32 Az általános nyelvhasználatban elfogadott szokásos jelentése szerint a valakinek „felróható" kifejezés azt jelenti, hogy valamely tény e személy magatartásának eredménye, anélkül hogy szükségszerűen azt jelentené, hogy e magatartás az e személy terhére akár az alkalmazandó nemzeti jog, akár valamely szerződéses kikötés által előírt valamely kötelezettség szándékos vagy gondatlan megsértésének minősül. Ennélfogva a 2015/2302 irányelv 14. cikke (3) bekezdésének b) pontjában szereplő „harmadik félnek róható fel" kifejezés kétségtelenül magában foglalja azt az esetet is, amikor az utazási szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése e harmadik személy „vétkességéből" ered. Mindazonáltal e kifejezés tágabb jelentéssel bír, és magában foglalják azt az esetet is, amikor e meg nem felelés az említett harmadik személy „vétkességnek" nem minősülő magatartásából ered.

33 Következésképpen a 2015/2302 irányelv 14. cikke (3) bekezdésének b) pontjában szereplő „felróható" kifejezés szokásos jelentésére tekintettel meg kell állapítani, hogy e rendelkezés lehetővé teszi az utazásszervező számára, hogy a nyújtott szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése esetén mentesüljön az utassal szemben fennálló kártérítési kötelezettsége alól, ha bizonyítja, hogy e nem szerződésszerű teljesítés harmadik személynek tudható be, anélkül hogy bizonyítani kellene, hogy az említett nem szerződésszerű teljesítés e harmadik személy vétkes magatartásából ered.

34 Ezt az értelmezést megerősíti az a szövegkörnyezet, amelyben e kifejezést használják. A 2015/2302 irányelvnek „Az utazási csomag teljesítése" című IV. fejezetében található 13. és 14. cikke ugyanis az utazásszervezők olyan harmonizált szerződéses felelősségi rendszerét vezeti be, amelyet ezen utazásszervezők objektív felelőssége, és azon esetek kimerítő meghatározása jellemez, amelyekben az utazásszervezők mentesülhetnek e felelősség alól (lásd ebben az értelemben: 2023. január 12-i FTI Touristik [Utazási csomag a Kanári-szigetekre] ítélet, C-396/21, EU:C:2023:10, 25. pont).

35 Közelebbről, ezen irányelv „Felelősség az utazási csomag teljesítéséért" című 13. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a tagállamok biztosítják, hogy az utazásszervező felel az utazási csomagra vonatkozó szerződésben meghatározott utazási szolgáltatások teljesítéséért, függetlenül attól, hogy a szolgáltatásokat az utazásszervező vagy más utazási szolgáltatók teljesítik-e. E cikk (3) bekezdése e tekintetben pontosítja, hogy ha az említett szolgáltatások bármelyikét nem e szerződésnek megfelelően teljesítik, főszabály szerint az utazásszervezőnek kell azt orvosolnia, és amennyiben azt nem orvosolja, az érintett utazó ezen irányelv 14. cikke (1) és (2) bekezdésének megfelelően árengedményre és kártérítésre jogosult. Az utazásszervező tehát főszabály szerint felelős az utazási csomagra vonatkozó szolgáltatások nemteljesítése esetén, függetlenül attól, hogy történt-e olyan esetleges vétkes magatartás, amelyet ő vagy szolgáltatói e szolgáltatások teljesítése során követtek el.

36 Bár a 2015/2302 irányelv 14. cikkének (2) bekezdése rögzíti az utazásszervezőnek a nyújtott szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése miatt az utazó által elszenvedett károkért fennálló objektív felelősségének elvét, e cikk (3) bekezdése lehetővé teszi ezen utazásszervező számára, hogy mentesüljön e felelősség alól annak bizonyításával, hogy e nem szerződésszerű teljesítés az e (3) bekezdés a)–c) pontjában kimerítően felsorolt három eset valamelyikébe tartozik. E három esetben közös, hogy a nem szerződésszerű teljesítés az utazásszervezőn kívüli forrásnak, vagyis magának az utazónak vagy az utazási

szolgáltatások nyújtásában részt nem vevő harmadik személynek vagy rendkívüli körülményeknek tudható be. E (3) bekezdés b) és c) pontja további feltételként írja elő, hogy a harmadik személy által okozott meg nem felelésnek vagy a rendkívüli körülményeknek elháríthatatlan jellegűnek kell lenniük. Azonban e három eset közül egyikben sincs szó „vétkességről”.

37 Végül, ami a 2015/2302 irányelv által követett célt illeti, ezen irányelv 1. cikkéből kitűnik, hogy e cél többek között a fogyasztóvédelem magas szintjének megvalósításához való hozzájárulásra irányul. Ezen irányelv 14. cikke (3) bekezdése b) pontjának a jelen ítélet 33. pontjában elfogadott értelmezése lehetővé teszi a fogyasztóvédelem ilyen szintjének biztosítását, mivel annak az utazásszervezőnek, aki e rendelkezés alapján mentesülni akar a szóban forgó utazási szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítéséért fennálló felelőssége alól, nemcsak azt kell bizonyítania, hogy e nem szerződésszerű teljesítés olyan harmadik személynek tudható be, aki nem vesz részt ezen utazási szolgáltatások nyújtásában, hanem azt is, hogy az említett nem szerződésszerű teljesítés előre nem látható vagy elháríthatatlan jellegű. Ezen irányelv ilyen szintű fogyasztóvédelem biztosítására irányuló célkitűzése tehát önmagában nem igazolhatja, hogy az utazásszervezőnek bizonyítania kelljen valamely harmadik személy vétkességét annak érdekében, hogy nem szerződésszerű teljesítés esetén mentesülhessen az érintett fogyasztóval szembeni felelőssége alól.

38 Egyébiránt, mivel a 2015/2302 irányelv 4. cikke előírja, hogy eltérő rendelkezés hiányában a tagállamok nem tarthatnak fenn vagy vezethetnek be nemzeti jogukba olyan szigorúbb vagy kevésbé szigorú rendelkezéseket, amelyek célja az ezen irányelvben meghatározottaktól eltérő szintű védelem biztosítása az utazók számára, és ezen irányelv nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely lehetővé tenné a tagállamok számára, hogy az utazók számára a 14. cikk (3) bekezdésének b) pontjában előírttól eltérő szintű védelmet biztosító olyan rendelkezéseket vezessenek be vagy tartsanak fenn, amelyek értelmében az utazásszervező csak akkor mentesül az utazási csomagba tartozó szolgáltatások nyújtásával kapcsolatban nem álló harmadik személynek felróható nem szerződésszerű teljesítés miatti kártérítési kötelezettség alól, ha bizonyítja, hogy a meg nem felelés e harmadik személy vétkes magatartásának következménye, és hogy az előre nem látható vagy elháríthatatlan volt.

39 Következésképpen a 2015/2302 irányelv 14. cikke (3) bekezdésének b) pontjával ellentétes az olyan nemzeti jogi rendelkezés, mint amelyről az alapügyben szó van, amely előírja, hogy az utazó kizárólag akkor nem jogosult kártérítésre az érintett utazásszervező részéről, ha a nyújtott utazási csomagra vonatkozó szolgáltatások az e szolgáltatások nyújtásában részt nem vevő harmadik személynek felróhatóan nem szerződésszerűek, ha ezen utazásszervező bizonyítja, hogy e nem szerződésszerű teljesítés e harmadik személy vétkes magatartásából ered, amely előre nem látható vagy elháríthatatlan.

40 Mindemellett a belső jog alkalmazásakor a nemzeti bíróságok kötelesek a belső jogot úgy értelmezni, hogy a szóban forgó irányelv eredményének eléréséhez a lehető legteljesebb mértékig figyelembe vegyék annak szövegét és célját, következésképpen megfeleljenek az EUMSZ 288. cikk harmadik bekezdésének (2024. július 11-i Plamaro ítélet, C-196/23, EU:C:2024:596, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

41 41 Márpedig, amint arra a Bizottság az írásbeli észrevételeiben hivatkozott, az ilyen összhangban álló értelmezés lehetséges abban az esetben, ha az utazásról szóló törvény 50. cikkének (3) bekezdésében használt lengyel „vétkes” kifejezést úgy tekintenék, mintha a jelen ítélet 33. pontjában elfogadott értelemben véve „betudható” lenne a jelentése, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell értékelnie.

42 42 E megfontolások összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2015/2302 irányelv 14. cikke (3) bekezdésének b) pontját ezen irányelv 4. cikkével összefüggésben akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti jogi rendelkezés, amely előírja, hogy amennyiben az utazási csomagba tartozó szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése olyan harmadik személynek tudható be, aki nem vesz részt e szolgáltatások nyújtásában, és e nem szerződésszerű teljesítés előre nem látható vagy elháríthatatlan, az utazásszervezőnek, annak érdekében, hogy mentesülhessen az utazóval szembeni felelőssége alól, bizonyítania kell, hogy e nem szerződésszerű teljesítés e harmadik személy vétkes magatartásából ered.

A második kérdésről

43 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy még ha az utazó igénybe is vette az utazásszervező által nyújtott szolgáltatások egy részét, az a megfelelő árengedmény, amelyre ezen utas e szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése esetén jogosult, megfelelhet az érintett utazási csomag ára teljes visszatérítésének, amennyiben e nem szerződésszerű teljesítés súlyos.

44 A 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) bekezdése szerint az utazó „megfelelő árengedményre […] jogosult azon időtartam tekintetében, amely alatt nem volt szerződésszerű a teljesítés, kivéve, ha az utazásszervező bizonyítja, hogy a nem szerződésszerű teljesítés az utazónak róható fel.”

45 Így az e rendelkezésben említett árengedménynek összhangban kell állnia azon időszak egészével, amelynek során a meg nem felelésre sor került. Ezenkívül már megállapításra került, hogy ezen árengedmény megfelelő jellegének értékelését, akárcsak a nem szerződésszerű teljesítés megállapítását, objektív módon kell elvégezni, figyelembe véve az érintett utazásszervezőnek az utazási csomagra vonatkozó szerződésben vállalt kötelezettségeit (2023. január 12-i FTI Touristik [Utazási csomag a Kanári-szigetekre] ítélet, C-396/21, EU:C:2023:10, 39. pont).

46 A 2015/2302 irányelv 14. cikke (1) bekezdésének és 3. cikke 13. pontjának együttes olvasatából ugyanis az következik, hogy az utazásszervezőt terhelő azon kötelezettséget, hogy ilyen árengedményt biztosítson, csak az utazási csomagra vonatkozó szerződésben foglalt és nem teljesített vagy nem megfelelően teljesített utazási szolgáltatásokra tekintettel kell értékelni, azzal, hogy az érintett utazásszervezőt az ilyen szerződés alapján terhelő kötelezettségek nem értelmezhetők megszorítóan, és ennélfogva nemcsak az e szerződésben kifejezetten kikötött kötelezettségeket foglalják magukban, hanem az

említett szerződés céljából eredő, ahhoz kapcsolódó kötelezettségeket is (lásd ebben az értelemben: 2023. január 12-i FTI Touristik [Utazási csomag a Kanári-szigetekre] ítélet, C-396/21, EU:C:2023:10, 37. és 38. pont).

47 Következésképpen a szóban forgó árengedmény megfelelő jellegére vonatkozó értékelésnek az érintett utazási csomagban szereplő, nem teljesített vagy hibásan teljesített utazási szolgáltatások értékének becslésén kell alapulnia, figyelembe véve e nemteljesítés vagy hibás teljesítés időtartamát és ezen utazási csomag értékét. Ezen utazási csomag árcsökkentésének meg kell felelnie a nem megfelelő utazási szolgáltatások értékének (2023. január 12-i FTI Touristik [Utazási csomag a Kanári-szigetekre] ítélet, C-396/21, EU:C:2023:10, 39. pont). Minél súlyosabb a nemteljesítés vagy a nem megfelelő teljesítés, annál jelentősebbnek kell lennie az árcsökkentésnek ahhoz, hogy megfelelőnek lehessen tekinteni.

48 Így, amennyiben az utazó részére nyújtott összes utazási szolgáltatás nem megfelelő, és az érintett utazásszervező nem bizonyítja, hogy e nem szerződésszerű teljesítés ezen utazónak tudható be, az utazó a 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) bekezdése alapján jogosult az érintett utazási csomag árának ezen utazásszervező általi teljes visszatérítésére.

49 Egyébiránt, tekintettel a 2015/2302 irányelvnek az ezen irányelv 1. cikkében meghatározott magas szintű fogyasztóvédelem megvalósításához való hozzájárulásra irányuló céljára, az utazónak ezen irányelv 14. cikkének (1) bekezdése alapján akkor is joga kell, hogy legyen az érintett utazási csomag teljes árának visszatérítéséhez, ha bizonyos szolgáltatások nyújtása ellenére a nyújtott szolgáltatások nem szerződésszerű jellege olyan súlyos, hogy ezen utazási csomag okafogyottá, és így objektíve érdektelenné válik ezen utazó számára. Ha ugyanis e nem szerződésszerű teljesítés olyan mértékű, hogy az ezen utazási csomag céljára tekintettel érdektelenné és értéktelenné teszi a nyújtott szolgáltatásokat, e nem szerződésszerű teljesítés ténylegesen egyenértékű az utazási csomag nemteljesítésével, amely ez utóbbi rendelkezés alapján jogot keletkeztet az utazási csomag árának teljes megtérítéséhez.

50 A jelen ügyben tehát a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy a körülmények összességére tekintettel értékelje, hogy az alapügyben szóban forgó bontási munkák, építési munkák és elmaradt vendéglátóipari szolgáltatások azzal a következménnyel jártak-e, hogy az alapeljárás felpereseinek utazási csomagja okafogyottá, és így objektíve érdektelenné vált a számukra. Amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság erre a következtetésre jut, e felpereseknek a 2015/2302 irányelv 14. cikke (1) bekezdésének a lengyel jogba való átültetésére irányuló nemzeti szabályozás alapján jogosultnak kell lenniük arra, hogy az alapeljárás alperese mint utazásszervező teljes egészében visszatérítse ezen utazási csomag árát.

51 E megfontolások összességére tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy még ha az utazó igénybe is vette az utazásszervező által nyújtott szolgáltatások egy részét, az a megfelelő árengedmény, amelyre ezen utazó e szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése esetén jogosult, megfelelhet az érintett utazási csomag ára teljes visszatérítésének, amennyiben e nem szerződésszerű teljesítés olyan súlyos, hogy ezen utazási csomag a tárgyára tekintettel objektíve érdektelenné vált ezen utazó számára.

A harmadik kérdésről

52 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) és (2) bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy az e rendelkezésben biztosított, a nem szerződésszerű teljesítés teljes időtartamára vonatkozó megfelelő árengedményhez való jognak és a nem szerződésszerű teljesítés miatt elszenvedett kár megtérítéséhez való jognak kizárólag az a célja, hogy helyreállítsa az utazásszervező és az utazó közötti szerződéses egyensúlyt, figyelembe véve az ezen utazásszervezők által ténylegesen nyújtott szolgáltatásokat és az ezen utazók által fizetett árat, vagy e jogoknak az is célja, hogy szankcionálják az említett utazásszervezőt annak érdekében, hogy visszatartsák őt a nem szerződésszerű teljesítés eltűrésétől.

53 A lengyel kormány vitatja e kérdés elfogadhatóságát azzal az indokkal, hogy azok az okok, amelyek miatt a kérdést előterjesztő bíróság az említett jogok céljára kérdez rá, nem tűnnek ki kellőképpen az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból.

54 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy Bíróság és a nemzeti bíróságok között az EUMSZ 267. cikkel létrehozott együttműködés keretében kizárólag az ügyben eljáró és a meghozandó határozatért felelős nemzeti bíróság feladata annak értékelése, hogy az ügy sajátos jellemzőire tekintettel az ítélet meghozatalához szükség van-e az előzetes döntéshozatalra, és hogy a Bíróságnak feltett kérdések relevánsak-e. Következésképpen, ha a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni (2024. június 27-i Gestore dei Servizi Energetici ítélet, C-148/23, EU:C:2024:555, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

55 Ebből következik, hogy az uniós jogra vonatkozó kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmet, ha az uniós jogi szabály kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2024. június 27-i Gestore dei Servizi Energetici ítélet, C-148/23, EU:C:2024:555, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

56 Márpedig az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kellőképpen kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy az utazóknak a 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) és (2) bekezdésében előírt, megfelelő árengedményhez és kártérítéshez való jogának célja-e az is, hogy szankcionálja és visszatartsa az utazásszervezőket, azzal a következménnyel, hogy e csökkentés és e kártérítés összegének meghatározása során figyelembe kell venni azt a tényt, hogy e jogok célja ezen utazásszervezők szankcionálása. Következésképpen a harmadik kérdés elfogadható.

57 Az e kérdésre adandó választ illetően meg kell állapítani, hogy a 2015/2302 irányelv 14. cikke (1) és (2) bekezdésének szövegéből kitűnik, hogy az e rendelkezésekben előírt kivételektől eltekintve a

tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az utazók minden olyan időszak vonatkozásában, amikor a nyújtott szolgáltatások nem szerződésszerűek, valamint az e nem szerződésszerű teljesítés következtében elszenvedett kár esetén jogosultak legyenek az utazásszervezőktől megfelelő árengedményre, illetve kártérítésre. E rendelkezés azáltal, hogy e jogokat az utazó számára biztosítja, lehetővé teszi az utazási csomagra vonatkozó szerződések megkötésekor fennálló szerződéses egyensúly helyreállítását, mivel lehetővé teszi egyrészt annak követelését az utazásszervezőtől, hogy a ténylegesen nyújtott szolgáltatásoknak megfelelő árat állítsa helyre, másrészt pedig azt, hogy az utazó ezen utazásszervezőtől ellentételezést kapjon azon kárért, amelyet a nyújtott szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése miatt szenvedett el.

58 Ezzel szemben sem a 2015/2302 irányelv 14. cikke (1) és (2) bekezdésének szövege, sem pedig az a szövegkörnyezet, amelybe e rendelkezés illeszkedik, nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy az e rendelkezésben írt jogok utazók számára e rendelkezések által történő biztosításának az is a célja, hogy lehetővé tegye az utazásszervezők szankcionálását a nem szerződésszerű teljesítés esetén. Sem az említett rendelkezés, sem ezen irányelv 13. cikke, amely e szervezők harmonizált szerződéses felelősségi rendszerét hozza létre, nem mondja ki annak lehetőségét, hogy büntető jellegű kártérítést írjanak elő számukra. A 2015/2302 irányelv 25. cikke, amely előírja, hogy a tagállamok megállapítják az ezen irányelv alapján elfogadott nemzeti rendelkezések megsértése esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó szabályokat, megerősíti, hogy e jogok utazók számára történő biztosításának nem az a célja, hogy lehetővé tegye az említett utazásszervezők szankcionálását.

59 Továbbá a 2015/2302 irányelv azon célja, hogy hozzájáruljon a fogyasztóvédelem magas szintjének megvalósításához, önmagában nem igazolhatja ezen irányelv 14. cikke (1) és (2) bekezdésének olyan értelmezését, amely szerint e rendelkezés célja az utazásszervezők szankcionálása is. Az említett irányelv ugyanis ezt a védelmi szintet már elérte azáltal, hogy az említett jogokat biztosítja az utazók számára annak érdekében, hogy a nyújtott szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítését követően helyreállítsák a köztük és az utazásszervezők között fennálló szerződéses egyensúlyt.

60 A fenti indokok alapján a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) és (2) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az e rendelkezésben biztosított, a nem szerződésszerű teljesítés teljes időtartamára vonatkozó megfelelő árengedményhez való jog és a nem szerződésszerű teljesítés miatt elszenvedett kár megtérítéséhez való jog célja az utazásszervezők és az utazók közötti szerződéses egyensúly helyreállítása, nem pedig ezen utazásszervezők szankcionálása.

A negyedik kérdésről

61 Negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 12. pontját akként kell-e értelmezni, hogy a közhatalmi aktusokból eredő olyan helyzetek, mint a turisztikai infrastruktúra hatósági határozat végrehajtása keretében történő elbontása, nem tartoznak az e rendelkezés értelmében vett „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalma alá.

62 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 12. pontjában szereplő meghatározás szerint „az ilyen körülményekre hivatkozó fél által nem befolyásolható olyan helyzet, amelynek következményeit valamennyi ésszerű intézkedés megtétele esetén sem lehetett volna elhárítani”.

63 Ezen irányelv (31) preambulumbekezdése annak megállapításával szemlélteti e fogalom jelentését, hogy „[e]z kiterjedhet például a háborúra és más olyan súlyos biztonsági problémára, mint a terrorizmus, valamint az emberi egészséget veszélyeztető jelentős kockázatokra, például az úti cél helyén terjedő súlyos betegségekre, továbbá a természeti katasztrófákra, például az árvizekre vagy a földrengésekre, illetve az olyan időjárási körülményekre, amelyek következtében lehetetlen az utazási csomagra vonatkozó szerződésben meghatározott módon biztonságosan elutazni a célállomásra.”

64 Ezenkívül a Bíróság már kimondta, hogy az „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalma az arra hivatkozón kívül álló, rendkívüli és előre nem látható körülmények értelmében vett „vis maior” fogalmához hasonlít, amelyek következményeit a legnagyobb gondosság mellett sem lehetett volna elhárítani. Így annak ellenére, hogy a 2015/2302 irányelv egyáltalán nem utal a vis maiorra, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” e fogalma konkretizálja és hajtja végre kimerítően ezen irányelv keretében a „vis maior” fogalmát (lásd ebben az értelemben: 2023. június 8-i UFC – Que choisir és CLCV ítélet, C-407/21, EU:C:2023:449, 54. és 56. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat)

65 Egyébiránt a Bíróság megállapította, hogy a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 12. pontjában szereplő „elháríthatatlan és rendkívüli” kifejezés csak előre nem látható helyzetekre vonatkozik (lásd ebben az értelemben: 2024. február 29-i Tez Tour ítélet, C-299/22, EU:C:2024:181, 74. pont).

66 Ebből következik, hogy a közhatalmi aktusokból eredő helyzet csak akkor tartozhat a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 12. pontja értelmében vett „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalma alá, ha e helyzet kívül esik az arra hivatkozó fél befolyásán, és olyan következményekkel jár, amelyeket minden észszerű intézkedés megtétele esetén sem lehetett volna elhárítani, ami azt jelenti, hogy e körülmények függetlenek az arra hivatkozó féltől, és előre nem láthatók.

67 Márpedig a közhatalmi aktusok elfogadására általában mind eljárási, mind anyagi jogi szabályok irányadók, amelyek biztosítják többek között azt, hogy e jogi aktusokat a különböző érdekek mérlegelését követően, átlátható módon fogadják el. Ezen aktusok végrehajtását továbbá általában bizonyos nyilvánosság előzi meg. Az ilyen aktusok elfogadásából eredő helyzetek tehát általában nem előreláthatatlanok.

68 A jelen ügyben az alapeljárás alperese úgy véli, hogy a szóban forgó bontási munkák olyan közhatalmi aktus következményei, amelynek alá kellett vetnie magát, így az ezen aktusból eredő meg nem felelés olyan kivételes és elháríthatatlan körülménynek felel meg, amely mentesíti őt az alapeljárás felpereseivel szemben fennálló kártérítési kötelezettsége alól.

69 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2015/2302 irányelv 14. cikke (3) bekezdésének c) pontja értelmében az utazó nem jogosult kártérítésre, ha az utazásszervező bizonyítja, hogy a nem szerződésszerű teljesítés elháríthatatlan és rendkívüli körülmények miatt következett be.

70 Ennélfogva a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak értékelése, hogy a jelen ügyben az alapügyben szóban forgó infrastruktúrák elbontása az albán hatóságok határozatának végrehajtása során olyan helyzetet teremtett-e, amely kívül esett az érintett utazásszervező ellenőrzésén, és olyan következményekkel járt-e, amelyeket minden észszerű intézkedés megtétele esetén sem lehetett volna elhárítani. E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak meghatározása, hogy e határozat meghozatala előtt ezen utazásszervező vagy a szóban forgó idegenforgalmi infrastruktúra üzemeltetője tájékoztatást kapott-e az említett határozat elfogadásához vezető eljárásról, sőt részt vett-e ezen eljárásban, vagy hogy e személyeket a határozat végrehajtása előtt tájékoztatták-e ugyanezen határozat tartalmáról. Ezen üzemeltető ilyen tájékoztatása vagy részvétele elegendő, mivel a 2015/2302 irányelv 13. cikkének (1) bekezdése alapján ezen utazásszervező felelős az utazási szolgáltatói által okozott nem szerződésszerű teljesítésért (lásd ebben az értelemben: 2021. március 18-i Kuoni Travel ítélet, C-578/19, EU:C:2021:213, 35. pont).

71 Ilyen részvétel vagy tájékoztatás megléte esetén a szóban forgó infrastruktúra elbontása nem tekinthető előre nem láthatónak. A nyújtott szolgáltatások ilyen bontás miatti nem szerződésszerű jellege nem tekinthető az érintett utazásszervező által nem befolyásolható olyan helyzetnek, amelynek következményeit minden észszerű intézkedés megtétele esetén sem lehetett volna elhárítani. Ha ugyanis ezen utazásszervezőt vagy szolgáltatóját tájékoztatják az ilyen határozatról, és az említett utazásszervezőnek elegendő idő áll rendelkezésére ahhoz, hogy a 2015/2302 irányelv 13. cikkének (5) bekezdése alapján kellő gondossággal más megfelelő szolgáltatásokat kínálhasson az érintett utazónak e határozat végrehajtását megelőzően, nem állapítható meg, hogy ezen utazásszervező nem tudta volna elkerülni az e határozatból eredő következményeket. Ilyen körülmények között e bontás nem tartozhat a 2015/2302 irányelv 14. cikke (3) bekezdésének c) pontja értelmében vett „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalma alá.

72 Adott esetben a szóban forgó infrastruktúra elbontásának az albán hatóságok határozata alapján előre látható jellege azt is kizárja, hogy az érintett utazásszervező mentesüljön az alapeljárás felpereseinek kártalanítására vonatkozó kötelezettsége alól a 2015/2302 irányelv 14. cikke (3) bekezdésének b) pontja alapján, amely előírja, hogy az utazó nem jogosult kártérítésre, ha az utazásszervező bizonyítja, hogy a nem szerződésszerű teljesítés olyan harmadik személynek tudható be, aki nem áll kapcsolatban az utazási csomagra vonatkozó szerződésben foglalt utazási szolgáltatások nyújtásával, valamint a nem szerződésszerű teljesítés előre nem látható vagy elháríthatatlan.

73 A fenti megfontolások összességére tekintettel a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 12. pontját akként kell értelmezni, hogy a közhatalmi aktusok elfogadásából eredő olyan helyzetek, mint például valamely idegenforgalmi infrastruktúra hatósági határozat alapján történő elbontása, nem tartoznak az e rendelkezés értelmében vett „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalma alá, ha ezen aktusokat olyan eljárást követően fogadták el, amely lehetővé tette az érdekeltek, így például az érintett utazásszervező vagy annak esetleges utazási szolgáltatója számára, hogy azokról a végrehajtásuk előtt kellő időben tudomást szerezzenek.

V.

C-510/24 Profil-Copy 2002 ügyben 2025. október 16-án hozott ítélet

1) Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkét

a következőképpen kell értelmezni:

az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról szóló, 2021. június 24-i (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtása keretében nyújtott európai uniós támogatás kedvezményezettjének hatékony bírósági jogorvoslattal kell rendelkeznie az uniós alapokból támogatott program irányító hatóságának olyan végrehajtható határozatával szemben, amely őt e támogatás visszafizetésére kötelezi.

2) Az Alapjogi Charta 47. cikkét

a következőképpen kell értelmezni:

valamely európai uniós támogatás kedvezményezettjének azon lehetősége, hogy egyrészt az e támogatás visszavonását elrendelő határozat jogellenességének megállapítása iránt polgári bíróság előtt indított per keretében járulékosan vitassa az őt az említett támogatás visszafizetésére kötelező végrehajtható határozatot, és másrészt e per keretében e határozat végrehajtásának felfüggesztése érdekében ideiglenes intézkedés meghozatalát kérje, hatékony bírósági jogorvoslatnak minősül.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a PROFIL-COPY 2002 Irodatechnikai Kft. (a továbbiakban: Profil-Copy) magyar társaság és a „Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz” irányító hatóságaként eljáró Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium (Magyarország) (a továbbiakban: minisztérium) között a Profil-Copy részére folyósított támogatás visszafizettetése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Az alapeljárás

16 A Profil-Copy 125 184 193 forint (HUF) (hozzávetőleg 315 000 euró) összegű támogatást kapott napelemek telepítésére. A támogatást a 2021–2027-es időszakban végrehajtott és az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), valamint az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) által támogatott magyar „Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz” keretében ítélték oda.

17 A minisztérium, miután szabálytalanságot állapított meg, e program irányító hatóságaként eljárva elrendelte a támogatói okirat visszavonását és a folyósított támogatás visszafizetését.

18 A Profil-Copy által a Belső Ellenőrzési és Integritási Igazgatósághoz benyújtott jogorvoslati kérelmet követően e döntést helybenhagyták, és a 256/2021. Korm. rendelet 403. §-ának (1) bekezdése és 408. §-a (1) bekezdésének d) pontja értelmében e döntéssel szemben további közigazgatási jogorvoslatnak már nincs helye.

19 Következésképpen az irányító hatóság visszavonta a Profil-Copy részére jogosulatlanul odaítélt támogatást, és annak visszafizetésére szólította fel e társaságot, tájékoztatva őt arról, hogy e támogatás visszafizetésének hiányában az irányító hatóság az állami adóhatóságtól kérheti a jogosulatlanul kapott támogatásnak megfelelő követelés behajtását.

20 Mivel a magyar jog az irányító hatóság és az uniós támogatás kedvezményezettje közötti jogviszonyt polgári jogi jellegűnek minősíti, a Profil-Copy polgári peres eljárást indított a Fővárosi Törvényszék (Magyarország) – a kérdést előterjesztő bíróság – előtt az általa kapott támogatás visszafizetését elrendelő határozat következményeinek elhárítása érdekében.

21 E peres eljárás keretében a Profil-Copy annak megállapítását kérte, hogy mind a szabálytalansági döntés, mind az állítólag jogosulatlanul kapott támogatás visszafizetésének elrendelése jogellenes. Azt is kérte e bíróságtól, hogy a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 103. §-ának (1) bekezdése alapján hozott ideiglenes intézkedéssel tiltsa el a minisztériumot a követelt összeg visszakövetelésétől, illetve behajtásától. E tekintetben a Profil-Copy arra hivatkozik, hogy míg a minisztérium az adóhatóság megkeresése útján már azt megelőzően megindíthatja a végrehajtást vele szemben, hogy kérelmét polgári ügyben hozott jogerős határozat érdemben elbírálná, ő csak rendes polgári peres eljárásban érvényesítheti a jogait e minisztériummal szemben. A minisztérium a maga részéről a kérdést előterjesztő bíróság előtt úgy véli, hogy ez utóbbi bíróságnak nincsen hatásköre ilyen ideiglenes intézkedés meghozatalára.

22 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy az alapeljárásban meg kell vizsgálnia, hogy az irányító hatóság a támogatások visszafizettetése során tiszteletben tartotta-e a 2021/1060 rendeletet végrehajtó 256/2021. Korm. rendeletet.

23 Ezenkívül e bíróság kifejti, hogy nemrégiben több hasonló ügyben fordultak hozzá, amelyekben a jogalanyok azt kérik, hogy a bíróság ideiglenesen tiltsa el a minisztériumot a követelések behajtásától. E jogalanyok arra hivatkoznak, hogy a végrehajtás ellehetetlenítené a gazdasági tevékenységük folytatását, mivel a fizetésképtelenség, sőt felszámolási eljárás veszélyének tenné ki őket még a per jogerős befejezése előtt. Ezáltal fennáll a reális veszélye annak, hogy a támogatás visszafizetését elrendelő határozat címzettjei már a per jogerős befejezése előtt megszűnnek, ami ellehetetlenítené a jogérvényesítésüket.

24 A magyar polgári bíróságok ebben az összefüggésben lehetővé teszik, hogy a támogatás visszafizetését elrendelő végrehajtható határozat címzettje később polgári peres eljárást indíthasson e határozat jogellenességének megállapítása iránt a támogatási szerződéstől való elállásról szóló határozat elleni kereset keretében.

25 A kérdést előterjesztő bíróság ugyanakkor kifejti, hogy a magyar ítélkezési gyakorlat a polgári bíróságoknak az ilyen típusú ügyekben előterjesztett ideiglenes intézkedések iránti kérelmekre vonatkozó hatáskörét illetően megosztott. Az ítélkezési gyakorlat egyik irányvonala úgy tekinti, hogy mivel a magyar törvény az uniós támogatási szerződést a polgári jog hatálya alá vonja, nincs akadálya ideiglenes intézkedés elrendelésének. Ezzel szemben az ítélkezési gyakorlat másik irányvonala szerint az ilyen ideiglenes intézkedés iránti kérelmet az eljáró bíróság hatáskörének hiánya miatt el kell utasítani, mivel az adóhatósági végrehajtási eljárásokról szóló törvény 15. §-a az e hatóság által lefolytatott végrehajtási eljárás felfüggesztésére jogosult szervek között nem említi a bíróságokat.

26 A kérdést előterjesztő bíróság – mivel először is meg kell vizsgálnia a 2021/1060 rendelet alapján nyújtott uniós támogatás visszafizettetésének jogszerűségét, másodszor e rendelet 69. cikkének (7) bekezdése arra kötelezi a tagállamokat, hogy biztosítsák az európai alapokra vonatkozó panaszok hatékony kivizsgálását, harmadszor pedig a Charta 47. cikke hatékony jogorvoslathoz való jogot biztosít minden olyan személynek, akinek az Unió joga által biztosított jogait megsértették – szükségesnek tartja, hogy a Bírósághoz forduljon annak megítélése érdekében, hogy a magyar jogban kialakított szabálytalanságkezelési rendszer e 47. cikkel összeegyeztethető-e.

27 E körülmények között a Fővárosi Törvényszék felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjesztett a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) Megilleti-e [a Charta] 47. cikkében előírt, bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz való jog a támogatás kedvezményezettjét az irányító hatóság végrehajtható jognyilatkozatával szemben, amelyben a kifizetett [uniós] támogatás visszafizetésére kötelezi a kedvezményezettet?

2) Abban az esetben, ha az irányító hatóság végrehajtható jognyilatkozatával a kifizetett [uniós] támogatás visszafizetésére kötelezi a kedvezményezettet és ő egyéb jogorvoslati lehetőség hiányában polgári peres eljárást indít a következmények elhárítása iránt, akkor ezt a polgári pert [a Charta] 47. cikke szempontjából bíróság előtti jogorvoslatnak kell tekinteni?

3) [A Charta] 47. cikke alkalmazása szempontjából hatékonynak minősül-e az a bíróság előtti jogorvoslat, amely nem alkalmas arra, hogy elhárítsa egy olyan helyzet reális veszélyét, hogy az érintett fél a jogorvoslatban vizsgált, de annak elbírálása előtt végrehajtott intézkedés következményeképpen fizetésképtelenné váljon?

4) Mit tehet a tagállami bíróság abban az esetben, ha a 3. kérdésre nemleges a válasz, de megítélése szerint a tagállami jogszabályok nem teszik lehetővé számára

azt, hogy elhárítsa egy olyan helyzet reális veszélyét, hogy az érintett fél a jogorvoslatban vizsgált, de annak elbírálása előtt végrehajtott intézkedés következményeképpen fizetésképtelenné váljon? Van-e arra lehetősége a bíróságnak, hogy ideiglenes intézkedéssel elhárítsa a felet fenyegető fizetésképtelenség veszélyét az eljárás jogerős befejezéséig abban az esetben, ha csak ezáltal tudja biztosítani a jogorvoslat hatékonyságát, de megítélése szerint ezt a hazai jog nem tenné lehetővé?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

28 Első kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a Charta 47. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy a 2021/1060 rendelet végrehajtása keretében nyújtott uniós támogatás kedvezményezettjének hatékony bírósági jogorvoslattal kell rendelkeznie az uniós alapokból támogatott program irányító hatóságának olyan végrehajtható határozatával szemben, amely őt e támogatás visszafizetésére kötelezi.

29 Amint az a Charta 51. cikkének (1) bekezdéséből következik, a Charta rendelkezéseinek a tagállamok csak annyiban a címzettjei, amennyiben az Unió jogát hajtják végre.

30 A jelen ügyben ez a helyzet, mivel a Profil-Copynak kifizetett támogatás visszavonását és visszafizetését elrendelő határozatot a 256/2021. Korm. rendelet alapján hozták meg, amely a 2021/1060 rendeletet hajtja végre, meghatározva a 2021–2027-es programozási időszakban az egyes uniós alapokból származó támogatások felhasználására vonatkozó részletes szabályokat.

31 Mindemellett a Charta 47. cikkében biztosított hatékony jogorvoslathoz való jognak az adott ügyben való elismerése azt feltételezi, hogy az e jogra hivatkozó személy az uniós jog által biztosított jogokra vagy szabadságokra hivatkozzon, vagy hogy e személlyel szemben olyan büntetőeljárást folytassanak, amely az uniós jog végrehajtásának minősül (lásd különösen: 2022. február 22-i RS [Alkotmánybírósági ítéletek hatása] ítélet, C-430/21, EU:C:2022:99, 34. pont).

32 A jelen ügyben a Profil-Copy által indított polgári per annak megállapítására irányul, hogy jogellenes egyrészt az irányító hatóság azon határozata, amely visszavonta az ERFA és az ESZA+ által támogatott „Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz” keretében számára nyújtott támogatást, másrészt pedig – következésképpen – e támogatás visszafizetésének elrendelése.

33 A fenti megfontolásokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a Charta 47. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a 2021/1060 rendelet végrehajtása keretében nyújtott uniós támogatás kedvezményezettjének hatékony bírósági jogorvoslattal kell rendelkeznie az uniós alapokból támogatott program irányító hatóságának olyan végrehajtható határozatával szemben, amely őt e támogatás visszafizetésére kötelezi.

34 Emlékeztetni kell arra, hogy a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy az előtte folyamatban lévő ügyekben meghatározza, hogy hogyan kell a nemzeti jogot helyesen értelmezni (2010. június 22-i Melki és Abdeli ítélet, C-188/10 és C-189/10, EU:C:2010:363, 49. pont).

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második, harmadik és negyedik kérdésről

35 Második, harmadik és negyedik kérdésével, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a Charta 47. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy valamely uniós támogatás kedvezményezettjének azon lehetősége, hogy egyrészt az e támogatás visszavonását elrendelő határozat jogellenességének megállapítása iránt polgári bíróság előtt indított per keretében járulékosan vitassa az őt az említett támogatás visszafizetésére kötelező végrehajtható határozatot, és másrészt e per keretében e határozat végrehajtásának felfüggesztése érdekében ideiglenes intézkedés meghozatalát kérje, hatékony bírósági jogorvoslatnak minősül.

36 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 267. cikkben említett eljárás keretében, amely a nemzeti bíróságok és a Bíróság feladatainak világos szétválasztásán alapul, a nemzeti jog értelmezése és alkalmazása kizárólag a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik (1999. május 4-i Sürül ítélet, C-262/96, EU:C:1999:228, 95. pont; 2012. június 14-i Banco Español de Crédito ítélet, C-618/10, EU:C:2012:349, 76. pont; 2022. szeptember 22-i Servicios prescriptor y medios de pagos EFC ítélet, C-215/21, EU:C:2022:723, 26. pont; 2024. április 9-i Profi Credit Polska [Perújítás jogerős bírósági határozattal befejezett eljárásban] ítélet, C-582/21, EU:C:2024:282, 31. és 54. pont).

37 Ennélfogva a Bíróság abból a jelen ítélet 25. pontjában felidézett előfeltevésből indul ki, hogy a magyar ítélkezési gyakorlat megosztott a polgári bíróságok azon hatáskörét illetően, hogy ideiglenes intézkedést rendeljenek el arra irányuló keresetek esetén, hogy a bíróság ideiglenesen tiltsa el az irányító hatóságot olyan támogatás behajtásától, amelyet e hatóság szerint jogalap nélkül fizettek ki a támogatás kedvezményezettjének.

38 A Charta 47. cikke kimondja, hogy mindenkinek, akinek az Unió joga által biztosított jogait és szabadságait megsértették, az e cikkben megállapított feltételek mellett joga van a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz, ami magában foglalja azt, hogy mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és észszerű időn belül tárgyalja.

39 E joghoz kapcsolódik az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében a tagállamokkal szemben támasztott azon kötelezettség, hogy megteremtsék azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony jogvédelem biztosításához szükségesek (2017. május 16-i Berlioz Investment Fund ítélet, C-682/15, EU:C:2017:373, 44. pont; 2020. október 6-i État luxembourgeois [Adózással kapcsolatos információk iránti kérelemmel szembeni jogorvoslati jog] ítélet, C-245/19 és C-246/19, EU:C:2020:795, 47. pont).

40 E tekintetben, jóllehet az adott területre vonatkozó konkrét uniós szabályok hiányában az eljárási autonómia elve értelmében az egyes tagállamok belső jogrendjének feladata, hogy meghatározzák a bírósági jogorvoslatok eljárási szabályait, valamint hogy az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének tiszteletben tartása mellett meghatározzák a jogalanyok uniós jogrendből eredő jogainak védelmét biztosító jogorvoslatokra vonatkozó eljárási szabályokat, a

tagállamok felelőssége, hogy minden esetben biztosítsák az említett jogokkal kapcsolatban a Charta 47. cikkében biztosított hatékony bírói jogvédelemhez való jog tiszteletben tartását (2019. november 19-i A. K. és társai [A legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsának függetlensége] ítélet, C-585/18, C-624/18 és C-625/18, EU:C:2019:982, 115. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2022. június 2-i Skeyes ítélet, C-353/20, EU:C:2022:423, 52. pont; 2025. augusztus 1-jei Alace és Canpelli ítélet, C-758/24 és C-759/24, EU:C:2025:591, 64. pont).

41 Az uniós jog azonban nem kötelezi a tagállamokat arra, hogy a nemzeti jogban megállapítottaktól eltérő jogorvoslati lehetőségeket hozzanak létre, kivéve azt az esetet, ha a szóban forgó nemzeti jogrend rendszeréből az következik, hogy nem létezik olyan bírósági jogorvoslat, amellyel akár járulékosan biztosítható lenne a jogalanyok uniós jogból eredő jogainak tiszteletben tartása, illetve ha a jogalanyok bírósághoz fordulásának az lenne az egyetlen módja, hogy kénytelenek lennének jogot sérteni (lásd ebben az értelemben: 2007. március 13-i Unibet ítélet, C-432/05, EU:C:2007:163, 40., 41., 64. és 65. pont; 2022. június 2-i Skeyes ítélet, C-353/20, EU:C:2022:423, 54. pont).

42 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a magyar szabályozás jelenlegi állására tekintettel a polgári bíróságok megállapították, hogy hatáskörrel rendelkeznek arra, hogy járulékosan elbírálják az irányító hatóság uniós támogatás visszafizetését elrendelő végrehajtható határozatának az uniós joggal való összeegyeztethetőségét, az e támogatás kedvezményezettje által többek között az említett támogatást visszavonó, illetve a támogatási szerződéstől való elállásról szóló határozattal szemben indított kereset esetén.

43 Hozzá kell tenni, hogy az uniós jog szerint megítélendő jogvitában eljáró nemzeti bíróságnak az uniós jog alapján felhívott jogok létezésére vonatkozóan meghozandó bírósági határozat teljes érvényesülésének biztosítása érdekében lehetősége kell, hogy legyen ideiglenes intézkedések elrendelésére (lásd ebben az értelemben: 1990. június 19-i Factortame és társai ítélet, C-213/89, EU:C:1990:257, 21. pont; 2007. március 13-i Unibet ítélet, C-432/05, EU:C:2007:163, 67. és 77. pont; 2022. június 2-i Skeyes ítélet, C-353/20, EU:C:2022:423, 53. pont). Ebből következik, hogy az a bíróság, amely e körülmények között ideiglenes intézkedéseket rendelne el akkor, ha ebben nem akadályozná a nemzeti jog valamely szabálya, köteles e szabály alkalmazásától eltekinteni.

44 Ezenkívül, amennyiben – amint arra a jelen ítélet 25. pontja rámutatott – a magyar ítélkezési gyakorlat megosztott a polgári bíróságok azon hatáskörét illetően, hogy ideiglenes intézkedést rendeljenek el arra irányuló keresetek esetén, hogy a bíróság ideiglenesen tiltsa el az irányító hatóságot olyan támogatás behajtásától, amelyet e hatóság szerint jogalap nélkül fizettek ki a kedvezményezettjének, emlékeztetni kell a nemzeti jog uniós joggal összhangban álló értelmezésének követelményére. E követelmény a nemzeti bíróságok azon kötelezettségével jár, hogy adott esetben módosítaniuk kell az állandó ítélkezési gyakorlatot, amennyiben az a nemzeti jognak valamely irányelv céljaival összeegyeztethetetlen értelmezésén alapul. Következésképpen valamely nemzeti bíróság nem tekintheti megalapozottan úgy, hogy csupán azon okból kifolyólag nem tud valamely nemzeti rendelkezést az uniós joggal összhangban értelmezni, mivel e rendelkezést állandó jelleggel e joggal összeegyeztethetetlen módon értelmezték (lásd ebben az értelemben: 2016. április 19-i DI ítélet, C-441/14, EU:C:2016:278, 33. és 34. pont).

45 A jelen ügyben, mivel a magyar jog az irányító hatóság és az uniós támogatás kedvezményezettje közötti jogviszonyt polgári jogviszonynak minősíti, és mivel a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 103. §-ának (1) bekezdése felhatalmazza az illetékes polgári bíróságot arra, hogy kérelemre ideiglenes intézkedést rendeljen el, a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy az ítélkezési gyakorlatnak a jelen ítélet 25. pontjában elsőként hivatkozott irányvonalát részesítse előnyben, és következésképpen állapítsa meg az arra vonatkozó hatáskörét, hogy felfüggessze az irányító hatóság által hozott, a Profil-Copy részére eredetileg kifizetett uniós támogatás visszavonását elrendelő végrehajtható határozat és a visszafizettetési határozat végrehajtását.

46 Ha ugyanis a kérdést előterjesztő bíróság az előző pontban említett visszafizettetési határozat alkalmazását nem függeszthetné fel, az irányító hatóság elérhetné e határozat adóhatóság általi végrehajtását. Márpedig a Charta 47. cikke értelmében vett hatékony jogorvoslathoz való jog illuzórikus lenne, ha a nemzeti szabályozás lehetővé tenné, hogy egy jogerős és kötelező bírósági határozat valamely fél hátrányára hatástalan maradjon. Az ilyen nemzeti szabályozás az e 47. cikkben biztosított hatékony jogorvoslathoz való jog lényeges tartalmát sértené (lásd ebben az értelemben: 2019. december 19-i Deutsche Umwelthilfe ítélet, C-752/18, EU:C:2019:1114, 35. és 36. pont; 2025. július 3-i TOODE ítélet, C-653/23, EU:C:2025:517, 28. pont).

47 A fenti megfontolásokra tekintettel a második, harmadik és negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a Charta 47. cikkét úgy kell értelmezni, hogy valamely uniós támogatás kedvezményezettjének azon lehetősége, hogy egyrészt az e támogatás visszavonását elrendelő határozat jogellenességének megállapítása iránt polgári bíróság előtt indított per keretében járulékosan vitassa az őt az említett támogatás visszafizetésére kötelező végrehajtható határozatot, és másrészt e per keretében e határozat végrehajtásának felfüggesztése érdekében ideiglenes intézkedés meghozatalát kérje, hatékony bírósági jogorvoslatnak minősül.

FÓRUM

Varga Zs. András*

Gondolatok *A kádári megtorlás rendszeré*nek újabb kiadása elé

(A kötet, amelyről a gondolatok szólnak, még nem jelent meg, azokat kedvcsinálóként, a könyv szerzője, Zinner Tibor professzor úr engedélyével közöljük.)

Zinner Tibor professzor úr az ezredfordulóra írta meg *A kádári megtorlás rendszere* könyvét. Az azóta eltelt közel negyedszázadban keveset beszéltünk róla. Különösen keveset az igazságszolgáltatás berkein belül. Erős a gyanúm, hogy jóval többen olvasták – vagy legalább olvastak bele – mint amire a nagy csendből következtetni lehet. Ha ugyanis magánbeszélgetések során szóba kerül, rendszerint mindenki tud róla. Vajon minek tulajdonítható akkor ez a kognitív disszonancia? Igaz lenne, hogy nem tudunk mit kezdeni vele? Az lenne az oka, hogy magunkat annak ellenére nem tudjuk elhelyezni a könyv által bemutatott megdöbbentő képben, hogy már csak életkori okból sincs közünk a feltárt mechanizmusokhoz? Ha ez az ok – és az érdeklődés hiányán kívül más nem nagyon adódik –, akkor az arra utal, hogy érezzük a megválaszolatlan kérdések terhét.

Sok ilyen kérdés merülhet fel. Ontológiai is (mi történt?), axiológiai is (hogyan értékeljük?), és ezek csak a könnyebbek. A nehezebben megválaszolhatók közé a kauzális (milyen következményekkel járt mindez a rendszerváltoztatás utáni igazságszolgáltatásra és általában a közéletre?) és az identitásbeli (hogyan hat ez ránk, az alkotmányosság helyreállítása utáni igazságszolgáltatási szereplőkre?) kérdések tartoznak. Lehetséges, hogy ezek megválaszolása annyira nehéz, a levonandó következtetések annyira kiszámíthatatlanok, hogy inkább elfordítjuk a fejünket mondván, maradjon ez a (jog)történészek dolga, mi inkább tesszük a sajátunkat. Az intellektuális felmentést meg tudjuk adni magunknak ehhez – elegendő azt mondani, hogy új korszak van új szabályokkal, nekünk pedig elegendő ezekhez igazodni. Nehéz lenne nem észrevenni, hogy ezt az intellektuális (ön)felmentést a saját komfortérzet iránti igényünk kielégítése mellett támogatja a rendszerváltoztatás és az azt követő évek sodrása, miként az ezredforduló utáni hazai és nemzetközi közfelfogás is.

A rendszerváltoztatás, habár nálunk nagyobb nyilvános felfordulás nélkül zajlott, aktív közéleti időszak volt. Nem a múlt feltáró és következményeire kiható elemzése volt a központi téma, hanem az, hogy mi mindennel kívánunk szakítani ebből. Nem az volt a kérdés, hogy mit tartunk meg, hanem az, hogy mit és hogyan változtassunk. Jövőorientált hozzáállás volt a jellemző. Közben persze adott volt az állami, társadalmi, gazdasági, és ezen belül az igazságszolgáltatási realitás. Adott volt a közigazgatásihoz hasonlóan az igazságszolgáltatási szervezetrendszer is, és nemcsak papíron, hanem valóságosan is. Tamás András professzor megkülönböztetése szerint nem csak a jogi keretek (szisztéma) léteztek, hanem az ezekben felvázolt intézmények ténylegesen működtek (struktúra). Fizikai értelemben is (épület, felszerelés) és humán értelemben (személyzet) is. Léteztek, és maradtak.

Az történt, amit a közigazgatás felső szintjén is láttunk, ahol a politikai döntéshozók változtak, az Antall-kormány miniszterei és politikai államtitkárai párton kívüliek voltak, de a közvetlenül utánuk következő – akkor úgy mondtuk: „szakmai” – vezetői és beosztott állomány maradt. Az igazságszolgáltatás csúcsán jelentős változás következett be, feddhetetlennek értékelt elnököt kapott az Országgyűléstől a Legfelsőbb Bíróság és legfőbb ügyészt az ügyészség. A megyei bíróságok (ma törvényszékek) kisebb része szintén új elnökkel folytatta az ítélkezést, de mindenki más maradt. Megkönnyítette ezt, hogy a korábbi – ha nem is kötelező, de elvárt – párttagság megszűnt, sőt, alkotmányos elvárássá vált a párton kívüliség és a politika-mentesség. Ezzel együtt – nyilván sokak megnyugvására – elmaradt az átvilágítás, a politikai lusztráció is. Bármennyire groteszk, azt kell mondani, hogy az történt, mint a számítógépes játékok esetén: több életünk van, ha hibázunk, és az egyik elvesz, sebaj! van másik, és kezdhetjük elölről. Lehetett volna ezt másként csinálni? Elvileg nyilván igen, de azt hiszem, gyakorlatilag nem. Erre utal az, hogy Németország keleti tartományai (a volt NDK) kivételével sehol nem lehetett, meg sem nagyon próbálták. Németországnak is csak azért sikerült, mert voltak nyugati tartományai. Azóta látjuk, hogy ez sem volt következmény-mentes. Harmincöt évvel később is különböznek a keleti és a nyugati régiók.

Ezt a habitust erősítették a nemzetközi hatások. Magyarország igyekezett mihamarabb csatlakozni az Európa Tanácshoz és az Európai Unióhoz. Ez – tetszik, nem tetszik – igazodási kényszert jelentett. Senki nem volt kíváncsi arra, hogy milyen tapasztalatot, tradíciót, értéket hozunk ezekbe az intézményekbe. Senki nem tartott igényt arra, hogy ezek beépüljenek a közös értéktárba. Elegendő volt átvenni a „sztenderdeket”, azok közül is azokat, amelyeket ránk mertek bízni. A háttérben ugyanis létezett a félelem attól, hogy Közép-Európában megvalósul valamilyen visszarendeződés. Hogy a

* A szerző tanszékvezető egyetemi tanár, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Közigazgatási Jogi Tanszék, a Kúria elnöke.

korábbi kizárólagos hatalom birtokosai valamiképpen visszaszerzik a befolyásukat az igazságszolgáltatás fölött, és akkor oda az alkotmányosság, a jogállam. Ennek megelőzése érdekében nem vehettünk át mindet Nyugatról, sőt, a saját hagyományosan nyugati intézményeinket sem élesztheттük újjá (vagy nem sokáig). „Modern", frissen kitalált intézményi megoldásokat kellett kipróbálnunk. Csak egyet említve: az igazságszolgáltatás nálunk is hagyományos, és Nyugaton jellemző miniszteri igazgatását fel kellett váltania a választott bírói-tanácsi igazgatásnak. Ezt takarta – de tulajdonképpen nem is nagyon rejtegette senki – a Velencei Bizottságtól származó „régi" és „új" demokráciák megkülönböztetése. Ami a régiekben természetes – mivel nem autoriter korszakban éltek a második világháború után –, az újakban elképzelhetetlen.

Ezek a hatások összeértek és felerősítették egymást. Ha a régi demokráciának van értékelhető hagyománya, az újnak pedig nincs, akkor az új demokrácia számára a rendszerváltozás valóságos origó-pont lesz. Ami előtte volt, elfelejthető, sőt elfelejtendő, mintha nem lenne semmilyen hatása arra, ami utána következik. Mintha az igazságszolgáltatásban működők életéből eltűnt volna 30-40-50-60 év. El kell ismernünk, ez nagyon kényelmes volt itthon is. Több ez, mint a lusztráció elmaradása. Minden bíró és ügyész alanyi jogává vált, hogy ne beszéljen a korábbi évtizedekről, és visszautasítson bármely erre irányuló kérdést, célozgatást, állítást. Volt tehát ok bőségesen arra, hogy a kádári megtorlás rendszeréről ne beszéljünk, hiába írta meg Zinner professzor.

Érdekes felvetés lenne, de most elsősorban mégsem azzal kell foglalkoznunk, hogy helyes volt-e a hozzáállásunk évtizedekkel ezelőtt. Úgy döntöttünk, hogy a „Jogállamot nem lehet a jogállam ellenében megvalósítani" [11/1992. (III. 5.) AB határozat], és eszerint jártunk el. Ezért akadt el minden próbálkozás a szembenézéssel. Az Alaptörvény kellett ahhoz, hogy kimondjuk: „Nem ismerjük el történeti alkotmányunk idegen megszállások miatt bekövetkezett felfüggesztését. Tagadjuk a magyar nemzet és polgárai ellen a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúra uralma alatt elkövetett embertelen bűnök elévülését. Nem ismerjük el az 1949. évi kommunista alkotmányt, mert egy zsarnoki uralom alapja volt, ezért kinyilvánítjuk érvénytelenségét". Végre kimondtuk, de a személyi következmények levonását nem tette lehetővé az időmúlás. Kétségtelen persze, hogy azok a bírák és ügyészek, akik a '80-as években kezdték hivatásuk gyakorlását, már keveset éreztek közvetlenül a korábbi évtizedek politikai nyomásából, a náluk idősebbek pedig próbálták elfelejteni. A rendszerváltoztatáskor hivatalban maradt bírák és ügyészek átütő többsége tisztességes volt. Tudom, mert dolgoztam és dolgozom velük. A rendszer nem volt az, amelyben éltek, nevelődtek. És a rendszer általuk tovább élt. Ezzel kell tennünk valamit.

Fontos, hogy legalább most, amikor lényegében már senki nem vállal személyi kockázatot, végiggondoljuk, hogy milyen örökséget hordozunk. A szépre persze eddig is emlékeztünk, itt az ideje, hogy a kellemetlen részét is elővegyük. Szükséges ez, mert azok, akiknek még van személyes emlékük a Kádár-rendszer utolsó éveinek igazságszolgáltatásáról, mostanában vonulnak nyugdíjba. Lassan nem lesz, kitől kérdezni. Azok pedig, akik ma hordozzák az igazságszolgáltatás felelősségét, talán nem is tudják, hogy milyen örökség él velünk.

Ha Zinner Tibor nem dolgozza át a könyvét, akkor az első kiadást kellene újranyomni, és ajánlani minden bírónak, minden ügyésznek és persze minden érdeklődőnek, hogy tudják, tudjuk, mit örököltünk. Mondjuk ki: meggyalázott, mégpedig többször, súlyosan és feledhetetlenül meggyalázott igazságszolgáltatást. Vállalnunk kell a múltunknak ezt a vonását is, mivel az is kiderült, hogy volt tisztesség elődeinkben, próbáltak ellenállni a meggyalázásnak. Ezért nem bíztak bennük, ezért kellett a népbíróságokra bízni a megtorlás legdurvább részét. Azért maradt belőle a rendes bíróságoknak is. Maradt vele a szégyen is.

Nagy kincs, hogy Zinner professzor megkönnyítette a helyzetünket. Átírta, jelentősen kibővítette és személyesebbé tette a munkáját, amit most a legnagyobb örömmel ajánlok minden tisztelt Olvasó számára.

Nagy hiba lenne, ha megint csendben félretennénk. Mert a kádári megtorlás részleteinek ismerete, az igazságszolgáltatás abban betöltött szerepének átlátása és az intézményi habitus rendszerváltoztatás utáni továbbélésének belátása nélkül magunkat értjük félre. Olyanok leszünk, mint a színtévesztő: azt látjuk, amit más is lát, de hiányosabban, és ezért hibás következtetéseket vonunk le a körülöttünk és bennünk létező valóságról. Akkor félreértjük az alkotmányosságot, és félreértjük saját függetlenségünk és pártatlanságunk követelményét. Akkor azt jognak és nem kötelességnek tekintjük, ráadásul feloldjuk másod- és harmadlagos összetevőinek véletlenszerűen kiválasztott oldatában. Ez pedig nagy hiba lenne! Ha tehát mindenképpen magunkkal kell foglalkoznunk, akkor tegyük ezt komolyan és alaposan. Kezdjük azzal, hogy elolvassuk *A kádári megtorlás rendszere* második, átdolgozott kiadását!

Balatonaliga, 2025. február 16.

Varga Zs. András

KÚRIAI DÖNTÉSEK
Bírósági Határozatok
A Kúria lapja

A szerkesztőbizottság elnöke:
Dr. Ábrahám Márta, a Werbőczy István Országbírói Kutatóintézet igazgatója

Főszerkesztő:
Dr. Balogh Zsolt, kúriai tanácselnök

A szerkesztőbizottság tagjai:
Böszörményiné dr. Kovács Katalin, elnökhelyettes
Dr. Csák Zsolt, kollégiumvezető
Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna, kúriai bíró
Dr. Somogyi Gábor, kúriai tanácselnök
Dr. Molnár Ferencné, kúriai tanácselnök
Dr. Orosz Árpád, kollégiumvezető
Dr. Dzsula Marianna, kúriai bíró
Dr. Stark Marianna, kúriai tanácselnök
Dr. Simonné dr. Gombos Katalin, kúriai tanácselnök
Dr. Kalas Tibor, kollégiumvezető
Dr. Hajnal Péter, kúriai tanácselnök
Dr. Kiss Árpád Lajos, kúriai bíró

Jogi szaknyelvi lektor:
Dr. habil. Beliznai Kinga tanszékvezető egyetemi docens

A kiadó, szerkesztőség címe:
Kúria
1055 Budapest, Markó utca 16.
Kiadja:
Kúria – Werbőczy István Országbírói Kutatóintézet

A kiadásért felel: a Kúria Werbőczy István Országbírói Kutatóintézetének igazgatója

Megjelenik havonként.

ISSN 2786-3964 (Online)